

Voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

- **Informatie en aanbevelingen**

- Inleiding
- Toepassingsgebied
- Definities
- Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling
- Organisatie en interne controle
- Waakzaamheidsonderzoek ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen
- Analyse van atypische verrichtingen en melding van vermoedens
- Geldovermakingen
- Financiële embargo's en bevroering van tegoeden
- Bewaring van gegevens en documenten
- Verwerking en bescherming van persoonsgegevens
- Beperking van het gebruik van contanten
- Toezicht uitgeoefend door de NBB
- Sancties
- Nuttige links en documenten

- **Bekendmaking van individuele beslissingen**

- [Informatie en aanbevelingen](#)
 - [Inleiding](#)
 - [Toepassingsgebied](#)
 - [Definities](#)
 - [Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling](#)
 - [Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling: commentaar en aanbevelingen](#)
 - [Organisatie en interne controle](#)
 - [Organisatie en interne controle binnen de financiële instellingen](#)
 - [Governance](#)
 - [Governance: commentaar en aanbevelingen](#)
 - [Risicoclassificatie](#)
 - [Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen](#)
 - [Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen: commentaar en aanbevelingen](#)
 - [Opleiding en sensibilisering van het personeel](#)
 - [Interne whistleblowing](#)
 - [Organisatie en interne controle binnen de groepen](#)
 - [Belgische moederondernemingen](#)
 - [Belgische moederondernemingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Belgische dochterondernemingen en bijkantoren](#)
 - [Belgische centrale contactpunten van Europese betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld](#)
 - [Belgische centrale contactpunten van Europese betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld: commentaar en aanbevelingen](#)
 - [Nakoming van verplichtingen door derden](#)
 - [Nakoming van verplichtingen door derden: commentaar en aanbevelingen](#)
 - [Brexit](#)
 - [Waakzaamheidsonderzoek ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen](#)
 - [Individuele risicobeoordeling](#)
 - [Individuele risicobeoordeling: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Anonieme of genummerde rekeningen, kluizen en overeenkomsten](#)
 - [Identificatie en identiteitsverificatie](#)
 - [Te identificeren personen](#)
 - [Te identificeren personen: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie](#)
 - [Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie: commentaar en aanbevelingen](#)
 - [Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie](#)
 - [Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie](#)
 - [Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting](#)
 - [Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de](#)

- [zakelijke relatie of van de occasionele verrichting: Commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
- [Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen](#)
 - [Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
- [Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid](#)
 - [Identiteitsverificatie tijdens de zakelijke relatie](#)
 - [Identiteitsverificatie tijdens de zakelijke relatie: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Derde landen met een hoog risico](#)
 - [Derde landen met een hoog risico: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Staten zonder of met een lage belasting](#)
 - [Staten zonder of met een lage belasting: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Correspondentrelaties](#)
 - [Politiek prominente personen \(PEP's\)](#)
 - [Politiek prominente personen \(PPP's\): Commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Repatriëring van activa](#)
 - [Repatriëring van activa: commentaren en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Aanbevolen acties in geval van geloofwaardige publicaties van massale fraude of WG/FT-gevallen in de pers](#)
- [Waakzaamheidsverplichtingen en de-risking](#)
 - [Due diligence requirements and de-risking: Comments and recommendations by the NBB](#)
- [Waakzaamheidsverplichtingen en naleving van andere wetgevingen](#)
- [Analyse van atypische verrichtingen en melding van vermoedens](#)
 - [Analyse van atypische feiten en verrichtingen](#)
 - [Analyse van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Melding van vermoedens](#)
 - [Melding van vermoedens: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Mededelingsverbod](#)
 - [Mededelingsverbod: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
 - [Bescherming van de melders](#)
- [Geldovermakingen](#)
 - [Geldovermakingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
- [Financiële embargo's en bevrozing van tegoeden](#)
 - [Financiële embargo's en bevrozing van tegoeden: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
- [Bewaring van gegevens en documenten](#)
 - [Bewaring van gegevens en documenten: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
- [Verwerking en bescherming van persoonsgegevens](#)
 - [Verwerking en bescherming van persoonsgegevens: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
- [Beperking van het gebruik van contanten](#)

- [Beperking van het gebruik van contanten: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
- [Toezicht uitgeoefend door de NBB](#)
- [Nieuwe instellingen](#)
 - [Nieuwe instellingen: commentaar en aanbevelingen](#)
- [Rapportering door financiële instellingen](#)
 - [Rapportering door financiële instellingen: commentaar en aanbevelingen](#)
 - [Algemene beoordeling van risico's op het gebied van WG/FT](#)
 - [Periodieke vragenlijst](#)
- [Externe whistleblowing](#)
- [Externe whistleblowing: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
- [Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB](#)
 - [Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
- [Nationale samenwerking](#)
 - [Nationale samenwerking: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)
- [Internationale samenwerking](#)

- [Sancties](#)

- [Strafrechtelijke sancties](#)
 - [Strafrechtelijke sancties: commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)

- [Nuttige links en documenten](#)
 - [Voornaamste referentiedocumenten](#)
 - [Andere nuttige links](#)
 - [Opeenvolgende versies van de SWG/FTP-site](#)

- [Individuele preventieve maatregelen](#)

Informatie en aanbevelingen

Zoeken

De meest recente NBB-circulaires

Structuur van de SWG/FT-website

- **Inleiding**
- **Toepassingsgebied**
- **Definities**
- **Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling**
- **Organisatie en interne controle**
 - Organisatie en interne controle binnen de financiële instellingen
 - Organisatie en interne controle binnen de groepen
 - Nakoming van verplichtingen door derden
 - Brexit
- **Waakzaamheidsonderzoek ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen**
 - Individuele risicobeoordeling
 - Anonieme of genummerde rekeningen, kluizen en overeenkomsten
 - Identificatie en identiteitsverificatie
 - Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting
 - Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen
 - Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid
 - Waakzaamheidsverplichtingen en de-risking
 - Waakzaamheidsverplichtingen en naleving van andere wetgevingen
- **Analyse van atypische verrichtingen en melding van vermoedens**
 - Analyse van atypische feiten en verrichtingen
 - Melding van vermoedens
 - Mededelingsverbod
 - Bescherming van de melders

- **Geldovermakingen**
- **Financiële embargo's en bevrozing van tegoeden**
- **Bewaring van gegevens en documenten**
- **Verwerking en bescherming van persoonsgegevens**
- **Beperking van het gebruik van contanten**
- **Toezicht uitgeoefend door de NBB**
 - Nieuwe instellingen
 - Rapportering door financiële instellingen
 - Externe whistleblowing
 - Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB
 - Nationale samenwerking
 - Internationale samenwerking
- **Sancties**
 - Administratieve sancties
 - Strafrechtelijke sancties
- **Nuttige links en documenten**
 - Voornaamste referentiedocumenten
 - Andere nuttige links
 - Opeenvolgende versies van de SWG/FTP-site

Inleiding

Inhoud

- Achtergrond
- Doelstellingen
- Methodologie

Achtergrond

Het preventieve stelsel ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme ('SWG/FT') is de laatste jaren aanzienlijk veranderd op internationaal, Europees en Belgisch vlak.

De voornaamste ontwikkelingen houden verband met de publicatie:

- van de internationale normen van de Financiële Actiegroep ('FAG') ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en proliferatie, die in februari 2012 werden herzien ('de 40 aanbevelingen van de FAG');
- van de vierde SWG/FT-richtlijn, namelijk Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie ('Richtlijn 2015/849'), gewijzigd sinds bij de vijfde SWG/FT-richtlijn 2018/843 van 30 mei 2018 ('Richtlijn 2018/843') en richtlijn 2019/2177 (zie officiële coördinatie op 30 juni 2021);
- van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten ('de antiwitwaswet'), die de voornoemde richtlijnen omzet;
- van het reglement van de Nationale Bank van België ('NBB') van 21 november 2017 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, dat van toepassing is op de Belgische financiële instellingen die onder haar toezichtsbevoegdheid vallen ('het antiwitwasreglement van de NBB');

alsook met de wederzijdse evaluatie van België door de FAG in 2014 en 2015.

Er zij verwezen naar de memorie van toelichting van de antiwitwaswet (algemene toelichting) voor een overzicht van de wezenlijke wijzigingen die werden aangebracht in de 40 aanbevelingen van de FAG door hun herziening in 2012 en in het Europese SWG/FT-stelsel door Richtlijn 2015/849, alsook naar de resultaten van de evaluatie van België door de FAG.

Doelstellingen

Met deze rubriek van de website van de NBB (de 'SWG/FT-website') worden twee doelstellingen nagestreefd:

1. het verzamelen van alle relevante teksten inzake SWG/FT (wet, reglementen, Europese en internationale richtsnoeren, enz.), waarbij deze worden ingedeeld per thema om volledige, toegankelijke en regelmatig bijgewerkte informatie te verstrekken aan de financiële instellingen die onder de bevoegdheid van de Bank vallen, alsook aan het publiek, over de wettelijke en reglementaire verplichtingen van de voornoemde financiële instellingen inzake SWG/FT;
2. het verduidelijken van de door de eventuele Bank geformuleerde aanvullende aanbevelingen en commentaar voor een correcte en effectieve toepassing van de bepalingen van de antiwitwaswet en van het antiwitwasreglement door deze financiële instellingen. In dit verband vervangt deze rubriek de circulaire CBFA_2010_09 van 6 april 2010 betreffende de waakzaamheidsplicht ten aanzien van het cliënteel, de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen van geld en terrorismefinanciering, en voorkoming van de financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens (**volledig ingetrokken op 21 december 2018**).

Methodologie

De structuur van de SWG/FT-website volgt zoveel mogelijk de structuur van de antiwitwaswet.

Bovenaan elke internetpagina wordt herinnerd aan en verwezen naar de passages van de antiwitwaswet en van het antiwitwasreglement van de NBB die relevant zijn voor de financiële instellingen die onder de toezichtsbevoegdheid van de NBB vallen, alsook de Belgische, Europese en internationale referentiedocumenten over het thema in kwestie. Vervolgens worden de eventuele aanvullende commentaar en aanbevelingen van de NBB gespecificeerd. **Er zij benadrukt dat de memorie van toelichting van de antiwitwaswet van 18 september 2017, evenals van de wetten die deze achtereenvolgens hebben gewijzigd, reeds een groot aantal preciseringen bevat over de wijze waarop de bepalingen van die wet dienen te worden geïnterpreteerd, met het oog op de effectieve tenuitvoerlegging van deze bepalingen. De financiële instellingen wordt dus met klem verzocht deze memorie van toelichting te raadplegen (zie pagina 'Voornaamste referentiedocumenten'), ongeacht of deze al dan niet is aangevuld met commentaar en/of aanbevelingen van de NBB.**

De SWG/FT-website werd in verschillende fases opgezet. Bij het publiceren van de website bevatte deze voor elk besproken thema ten minste de informatie vermeld in punt (i) van de doelstellingen hierboven. Sindsdien vult de NBB de verstrekte informatie geleidelijk aan met haar eventuele commentaar en aanbevelingen, naarmate ze deze aanneemt, voor de effectieve tenuitvoerlegging van de wettelijke en reglementaire verplichtingen (punt (ii) van de hierboven beschreven doelstellingen). Daarnaast werkt zij deze site bij telkens als zij dit noodzakelijk acht, met name om rekening te houden met de ontwikkeling van de normen en aanbevelingen van de bevoegde internationale instanties inzake SWG/FT, met het Europees en nationaal wettelijk en reglementair kader, met de interpretatie van de geldende regels, enz. Een overzicht van de updates op de site en een archief van de opeenvolgende versies ervan zijn beschikbaar in het tabblad 'Opeenvolgende versies van de SWG/FTP-site' onderaan de startpagina van de site.

Voor zover nodig wordt de aandacht gevestigd op het feit dat de aanpak van de NBB – waarbij op deze SWG/FT-website alle relevante teksten voor de financiële instellingen die onder haar toezichtsbevoegdheid vallen (wet, reglementen, voorbereidende werkzaamheden, Europese en internationale richtsnoeren, enz.) zijn verzameld die van toepassing zijn op het gebied van SWG/FT (zie de eerste doelstelling van deze website hierboven), naast haar eigen commentaar en aanbevelingen – louter pedagogisch en informatief van aard is. Wanneer één van die teksten op deze website niet is bijgewerkt of pas later wordt bijgewerkt, doet dit in voorkomend geval geen afbreuk aan de

toepasbaarheid ervan op de financiële instellingen.

Voor zover nodig wordt er ook aan herinnerd dat andere beleidsdocumenten die niet aan bod komen in het kader van deze SWG/FT-website, toch relevant en van toepassing kunnen zijn (met name inzake audit, aandeelhouderschap, governance, uitbesteding, enz.). Deze website laat bovendien de bevoegdheden van de andere bevoegde autoriteiten inzake SWG/FT (CFI, FSMA, Thesaurie, FOD Economie, enz.) onverlet.

Toepassingsgebied

Deze SWG/FT-website is bedoeld voor de entiteiten die onder de toezichtsbevoegdheid van de NBB vallen en die worden bedoeld in artikel 5, § 1, 4° tot 10°, van de antiwitwaswet alsook in artikel 2 van het antiwitwasreglement van de NBB. Deze instellingen worden op deze website gezamenlijk 'financiële instellingen' genoemd.

Hiertoe behoren, wanneer ze handelen in het kader van hun gereguleerde beroepsactiviteiten:

1. a) de kredietinstellingen bedoeld in artikel 1, § 3, eerste lid, van de wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen en beursvennootschappen, die ressorteren onder het Belgische recht;
b) de in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen als bedoeld in artikel 1, § 3, eerste lid, van dezelfde wet, die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat of van een derde land;
c) de kredietinstellingen bedoeld in artikel 1, § 3, eerste lid van dezelfde wet, die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat en die een beroep doen op een in België gevestigde verbonden agent om er beleggingsdiensten en/of -activiteiten in de zin van artikel 2, 1° van de wet van 25 oktober 2016 betreffende de toegang tot het beleggingsdienstenbedrijf en betreffende het statuut van en het toezicht op de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies, alsmede nevendiensten in de zin van artikel 2, 2°, van dezelfde wet, te verrichten;
d) de kredietinstellingen bedoeld in artikel 1, § 3, eerste lid, van dezelfde wet, die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat en die een beroep doen op een in België gevestigde agent om er diensten te leveren die bestaan in het in ontvangst nemen van deposito's of andere terugbetaalbare gelden, in de zin van artikel 4, 1), van de voornoemde wet;
2. a) de verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht bedoeld in boek II van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen die gemachtigd zijn de levensverzekeringsactiviteiten uit te oefenen bedoeld in bijlage II van dezelfde wet;
b) de in België gevestigde bijkantoren van verzekeringsondernemingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat of van een derde land, als respectievelijk bedoeld in de artikelen 550 en 584 van dezelfde wet en die gemachtigd zijn in België de levensverzekeringsactiviteiten uit te oefenen bedoeld in bijlage II van dezelfde wet;
3. a) de betalingsinstellingen naar Belgisch recht bedoeld in boek 2, hoofdstuk 1, titel 2, van de wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen;
b) de in België gevestigde bijkantoren van betalingsinstellingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat of van een derde land, respectievelijk bedoeld in de artikelen 39 en 46 van dezelfde wet;
c) de betalingsinstellingen die op grond van artikel 48 van dezelfde wet zijn vrijgesteld;
d) de betalingsinstellingen bedoeld in artikel 4, punt 4, van Richtlijn 2015/2366/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG, die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat en die in België betalingsdiensten aanbieden via één of meerdere personen die er gevestigd zijn en die de instelling hiervoor vertegenwoordigen;

4. a) de uitgevers van elektronisch geld bedoeld in artikel 59, 4° en 5°, van de voornoemde wet van 21 december 2009;
b) de instellingen voor elektronisch geld naar Belgisch recht bedoeld in boek 3, hoofdstuk 1, titel 2, van dezelfde wet;
c) de in België gevestigde bijkantoren van instellingen voor elektronisch geld die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat of van een derde land, respectievelijk bedoeld in artikel 91 en in boek 3, hoofdstuk 3, titel 2, van dezelfde wet;
d) de instellingen voor elektronisch geld die op grond van artikel 105 van dezelfde wet zijn vrijgesteld;
e) de instellingen voor elektronisch geld bedoeld in artikel 2, punt 1, van Richtlijn 2009/110/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG, die ressorteren onder het recht van een lidstaat en die in België elektronisch geld overmaken via één of meerdere personen die er gevestigd zijn en die de instelling hiervoor vertegenwoordigen;
5. de centrale effectenbewaarinstellingen als gedefinieerd in artikel 36/26/1 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België;
6. de maatschappijen voor onderlinge borgstelling bedoeld in het koninklijk besluit van 30 april 1999 betreffende het statuut en de controle der maatschappijen voor onderlinge borgstelling;
7. a) de beursvennootschappen bedoeld in artikel 1, § 3, tweede lid, van de wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen en beursvennootschappen, die ressorteren onder het Belgische recht; en
b) de in België gevestigde bijkantoren van beursvennootschappen bedoeld in artikel 1, § 3, tweede lid, van dezelfde wet, die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat of van een derde land.
c) de beursvennootschappen bedoeld in artikel 1, § 3, tweede lid van dezelfde wet, die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat en die een beroep doen op een in België gevestigde verbonden agent om er beleggingsdiensten en/of -activiteiten in de zin van artikel 2, 1° van de wet van 25 oktober 2016 betreffende de toegang tot het beleggingsdienstenbedrijf en betreffende het statuut van en het toezicht op de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies, alsmede nevendiensten in de zin van artikel 2, 2° van dezelfde wet, te verrichten.

De toepasselijkheid van de Wet en van het antiwitwasreglement van de NBB – alsook het toepassingsgebied van deze SWG/FT-website met betrekking tot de financiële instellingen waarvoor deze site bedoeld is – wordt bepaald door twee factoren:

- de **aard van de beroepsactiviteit** die wordt uitgeoefend door de betrokken entiteit;
- de aanwezigheid van een **vestiging op het Belgische grondgebied**.

Uit het beginsel van de territoriale toepassing van de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake SWG/FT vloeit voort dat de bepalingen van de Wet en van het antiwitwasreglement van de NBB gelden voor – en dat deze SWG/FT-website betrekking heeft op:

- de financiële instellingen naar Belgisch recht;
- de financiële instellingen die onder het recht van een ander EER-land of van een derde land ressorteren en die op het Belgische grondgebied gevestigd zijn om er financiële diensten of producten aan te bieden, ongeacht of deze vestiging de vorm aanneemt van:
 - een in België gevestigd bijkantoor;

- een of meer in België gevestigde verbonden of onafhankelijke agenten of distributeurs die handelen in het kader van agentuurovereenkomsten met de financiële instelling, die zelf geen andere vestigingsvorm op het Belgische grondgebied heeft. Hiertoe behoren concreet (i) de kredietinstellingen en de beursvennootschappen die ressorteren onder het recht van een ander EER-land en die een beroep doen op een in België gevestigde verbonden agent om er beleggingsdiensten en/of -activiteiten te verrichten, (ii) de kredietinstellingen die ressorteren onder het recht van een ander EER-land en die een beroep doen op een in België gevestigde agent om er diensten te leveren die bestaan in het in ontvangst nemen van deposito's of andere terugbetaalbare gelden, en (iii) de betalingsinstellingen en de instellingen voor elektronisch geld die onder het recht van een ander EER-land of van een derde land ressorteren en die in België uitsluitend via agenten of distributeurs respectievelijk betalingsdiensten aanbieden of elektronisch geld overmaken.

De financiële instellingen die onder het recht van een ander EER-land of van een derde land ressorteren en die in België financiële diensten of producten aanbieden zonder er enige vorm van vestiging te hebben, zijn daarentegen onderworpen aan de wettelijke en reglementaire bepalingen van het land waaronder ze ressorteren en van de andere landen waarin ze eventueel een vestiging hebben. De bepalingen van de Wet en van het antiwitwasreglement van de NBB zijn niet op hen van toepassing en zij behoren a fortiori niet tot de doelgroep van deze website.

Voor meer informatie over het algemeen toepassingsgebied van de antiwitwaswet wordt verwezen naar de voorbereidende werkzaamheden van de antiwitwaswet (wet van 18 september 2017 en wijzigingswetten) (zie pagina “Voornaamste referentiedocumenten”).

Definities

De op deze SWG/FT-website gebruikte termen hebben dezelfde betekenis als in de artikelen 2 tot 4 van de antiwitwaswet en in artikel 1 van het antiwitwasreglement van de NBB.

In het bijzonder worden **‘witwassen van geld’** en **‘financiering van terrorisme’** gedefinieerd in, respectievelijk, artikel 2 en artikel 3 van de antiwitwaswet. Voor de andere definities wordt verwezen naar de volgende wettelijke en reglementaire bepalingen:

- **‘AMLCO’**: zie artikel 1, 4° van het antiwitwasreglement
- **‘Antiwitwasreglement van de NBB’**: reglement van de NBB van 21 november 2017 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- **‘Antiwitwaswet’**: de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten
- **‘Atypische verrichting’**: zie artikel 1, 6° van het antiwitwasreglement
- **‘Authenticatiedienst’**: zie artikel 4, 41° van de antiwitwaswet
- **‘Bindende bepalingen betreffende financiële embargo’s’**: zie artikel 4, 6° van de antiwitwaswet
- **‘CFI’**: zie artikel 4, 16° van de antiwitwaswet
- **‘Coördinatieorganen’**: zie artikel 4, 14° van de antiwitwaswet
- **‘Correspondentrelatie’**: zie artikel 4, 34° van de antiwitwaswet
- **‘Criminele activiteit’**: zie artikel 4, 23° van de antiwitwaswet
- **‘Derde land’**: zie artikel 4, 8° van de antiwitwaswet
- **‘Derde land met een hoog risico’**: zie artikel 4, 9° van de antiwitwaswet
- **‘Elektronisch geld’**: zie artikel 4, 35° van de antiwitwaswet
- **‘Europese toezichhoudende autoriteiten’ of ‘ESA’s’**: zie artikel 4, 11° van de antiwitwaswet
- **‘Europese verordening betreffende geldovermakingen’**: zie artikel 4, 5° van de antiwitwaswet
- **‘Familielid’**: zie artikel 4, 29° van de antiwitwaswet
- **‘Financiële Actiegroep’ of ‘FAG’**: zie artikel 4, 10° van de antiwitwaswet
- **‘Financiële inlichtingeneenheid’**: zie artikel 4, 15° van de antiwitwaswet
- **‘Genummerde rekening of overeenkomst’**: zie artikel 1, 7° van het antiwitwasreglement
- **‘Goederen’**: zie artikel 4, 24° van de antiwitwaswet
- **‘Groep’**: zie artikel 4, 22° van de antiwitwaswet
- **‘Hoger leidinggevend personeel’**: zie artikel 4, 31° van de antiwitwaswet
- **‘In een andere lidstaat of in een derde land gevestigde onderworpen entiteit’**: zie artikel 4, 19° van de antiwitwaswet
- **‘Internationale organisatie’**: zie artikel 4, 32° van de antiwitwaswet
- **‘Kansspelen’**: zie artikel 4, 36° van de antiwitwaswet
- **‘Levensverzekeringsovereenkomst’**: zie artikel 4, 25° van de antiwitwaswet
- **‘Lidstaat’**: zie artikel 4, 7° van de antiwitwaswet
- **‘Managementfuncties’**: zie artikel 4, 39° van de antiwitwaswet
- **‘Managementverantwoordelijkheden’**: zie artikel 4, 38° van de antiwitwaswet
- **‘Ministerieel Comité voor de coördinatie van de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst’**: zie artikel 4, 12° van de antiwitwaswet
- **‘Nationale Veiligheidsraad’**: zie artikel 4, 13° van de antiwitwaswet
- **‘NBB’**: de Nationale Bank van België
- **‘Occasionele verrichting’**: zie artikel 1, 5° van het antiwitwasreglement
- **‘Onderworpen entiteit’**: zie artikel 4, 18° van de antiwitwaswet

- ‘Onderworpen entiteit die onder het recht van een andere lidstaat ressorteert’: zie artikel 4, 20° van de antiwitwaswet
- ‘**Onderworpen entiteit die onder het recht van een derde land ressorteert**’: zie artikel 4, 21° van de antiwitwaswet
 - ‘**Onderworpen financiële instellingen**’: de entiteiten bedoeld in artikel 5, § 1, 4° tot 10°, van de antiwitwaswet en in artikel 2 van het antiwitwasreglement van de NBB, of de entiteiten bedoeld op deze SWG/FT-website
 - ‘**Personen bekend als naaste geassocieerden**’: zie artikel 4, 30° van de antiwitwaswet
 - ‘**Politiek prominente persoon**’: zie artikel 4, 28° van de antiwitwaswet
 - ‘**Professionele tegenpartij**’: zie artikel 1, 8° van het antiwitwasreglement
 - ‘**Richtlijn 2015/849**’: zie artikel 4, 3° van de antiwitwaswet
 - ‘**Shell bank**’: zie artikel 4, 37° van de antiwitwaswet
 - ‘**Toezichtautoriteiten**’: zie artikel 4, 17° van de antiwitwaswet
 - ‘**Trust**’: zie artikel 4, 26° van de antiwitwaswet
 - ‘**Uiteindelijke begunstigde**’: zie artikel 4, 27° van de antiwitwaswet
 - ‘**Uitvoeringsmaatregelen van Richtlijn 2015/849**’: zie artikel 4, 4° van de antiwitwaswet
 - ‘**Verordening 910/2014**’, ook ‘**eIDAS-Verordening**’ genoemd: zie artikel 4, 5°/3 van de antiwitwaswet
 - ‘**Werkdag**’: zie artikel 4, 40° van de antiwitwaswet
 - ‘**WG/FT**’: zie artikel 4, 1° van de antiwitwaswet
 - ‘**WG/FTP**’: zie artikel 4, 2° van de antiwitwaswet
 - ‘**Zakelijke relatie**’: zie artikel 4, 33° van de antiwitwaswet

Voor meer informatie over de definities wordt verwezen naar de voorbereidende werkzaamheden van de antiwitwaswet (wet van 18 september 2017 en wijzigingswetten) (zie de pagina “Voornaamste referentiedocumenten”).

Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet:
 - Art. 7: Risicogebaseerde benadering
 - Art. 16 tot 18 en Bijlagen I tot III: algemene risicobeoordeling
- Antiwitwasreglement van de NBB:
 - Art. 3 en 5: algemene risicobeoordeling door de onderworpen financiële instellingen
 - Art. 6: algemene risicobeoordeling op groepsniveau

Supranationale risicobeoordeling (SNRA)

- Verslag van 27 oktober 2022 van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de beoordeling van risico's op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering die van invloed zijn op de interne markt en verband houden met grensoverschrijdende activiteiten
 - Bijlage (Commission Staff Working Document)
- EBA Opinion dated 3 March 2021 on the risks of money laundering and terrorist financing affecting the Union's financial sector

Sectorale risicobeoordeling

- Sectorale beoordeling van het witwasrisico en het risico van terrorismefinanciering in de Belgische financiële instellingen die onder de toezichtsbevoegdheid van de Nationale Bank van België vallen 2023
- Sectorale beoordeling van de witwasrisico's in de Belgische financiële sector die onder de toezichtsbevoegdheid van de Nationale Bank van België valt – versie op 8 september 2020

In aanmerking te nemen risicofactoren

- Opinion dated 13 July 2023 and Report on money laundering and terrorist financing risks affecting the EU's financial sector
- Report dated 16 June 2023 on ML/TF risks associated with payment institutions
- EBA Richtsnoeren EBA/2021/02 van 1 maart 2021 betreffende ML/TF risicofactoren (zoals gewijzigd door de richtsnoeren EBA/GL/2023/03 van 31 maart 2023)

Andere referentiedocumenten

- FATF Guidance dated 26 October 2018 for a Risk-Based Approach for the Securities Sector
 - Highlights

- FATF Guidance dated 25 October 2018 for a Risk-Based Approach for the Life Insurance Sector
 - Highlights
- BCBS Guidelines dated January 2014 on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020)
- Richtsnoeren van de ESA's van 7 april 2017 inzake risico gebaseerd toezicht
- FATF Guidance dated 23 February 2016 for a Risk-Based Approach for Money or Value Transfer Services
- FATF Guidance dated 23 October 2015 for a Risk-Based Approach: Effective Supervision and Enforcement by AML/CFT Supervisors of the Financial Sector and Law Enforcement
- FATF Guidance dated 27 October 2014 for a Risk-Based Approach for the Banking Sector

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Mededeling NBB_2020_002 van 23 januari 2020 betreffende de conclusies van de horizontale analyse van een steekproef van tabellen met een overzicht van de algemene beoordeling van de risico's van witwassen van geld en/of financiering van terrorisme
- Commentaar en aanbevelingen

Financiële embargo's en bevrozing van tegoeden: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Achtergrond
- 2. Overzicht van de verschillende bronnen van financiële embargo's en bevrozing van tegoeden die moeten worden nageleefd
- 3. Verplichting om over een toezichtssysteem te beschikken
- 4. Andere organisatorische en operationele maatregelen die moeten worden genomen
- 5. Concrete uitvoering van de bevrozingsmaatregelen
- 6. Internecontrolemaatregelen

De financiële instellingen dienen bepaalde verplichtingen na te leven op het gebied van financiële embargo's en bevrozing van tegoeden. Op deze webpagina wordt ingegaan op (i) de context waarin maatregelen tot instelling van financiële embargo's en tot bevrozing van tegoeden worden genomen, (ii) de verschillende bronnen van financiële embargo's en bevrozing van tegoeden die door de financiële instellingen moeten worden nageleefd, (iii) de verplichting om over een toezichtssysteem te beschikken, (iv) de andere organisatorische en operationele maatregelen die de financiële instellingen moeten nemen op het gebied van financiële embargo's en bevrozing van tegoeden, (v) de concrete uitvoering van de bevrozingsmaatregelen en de gevolgen ervan, met name de verplichting tot melding aan de FOD Financiën, departement Thesaurie, en (vi) de internecontrolemaatregelen die op dit gebied worden aanbevolen door de NBB.

De aandacht van de niet-levensverzekeringsondernemingen wordt gevestigd op het feit dat de verplichtingen inzake embargo's en bevrozing van tegoeden gelden voor alle natuurlijke personen en rechtspersonen, los van het toepassingsgebied *ratione personae* van de antiwitwaswet. Zo zijn bepaalde maatregelen op deze webpagina dus ook van toepassing op de niet-levensverzekeringsondernemingen.

1. Achtergrond

De maatregelen tot oplegging van financiële embargo's en tot bevrozing van tegoeden maken deel uit van financiële sanctieregimes. Financiële sancties zijn beperkende maatregelen die worden getroffen tegen regeringen van derde landen, natuurlijke personen, rechtspersonen of feitelijke groeperingen, om bepaald crimineel gedrag tegen te gaan.

Een financieel sanctieregime is een instrument dat door de internationale en Europese instellingen en de Belgische overheid wordt gebruikt voor verschillende doeleinden, waaronder het buitenlands beleid, de bestrijding van (de financiering van) terrorisme of de bestrijding van de proliferatie van massavernietigingswapens.

Hoewel de financiële instellingen alle financiële sancties moeten naleven, wordt op deze webpagina voornamelijk ingegaan op de financiële embargo's en de maatregelen tot bevrozing van tegoeden die gericht zijn op de bestrijding van (de financiering) van terrorisme en de bestrijding van de proliferatie van massavernietigingswapens. Voor de specifieke waakzaamheidsverplichtingen in het kader van de bestrijding van de proliferatie van massavernietigingswapens wordt verwezen naar de pagina Waakzaamheid ten aanzien

van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen, waar eraan herinnerd wordt dat verrichtingen die verband zouden kunnen houden met de proliferatie van massavernietigingswapens ook als atypische verrichtingen moeten worden beschouwd, wegens de intrinsieke kenmerken van de verrichting zelf of van de personen die hierbij optreden als cliënt, lasthebber, uiteindelijke begunstigde of tegenpartij, met name door hun banden met de betrokken landen of met personen of entiteiten waarvan bekend is dat zij betrokken zijn bij de proliferatie van massavernietigingswapens.

Onder “financieel embargo” wordt doorgaans een beperkende maatregel verstaan of een sanctie die op nationaal en/of internationaal niveau tegen een bepaald land wordt genomen om diverse redenen, zoals hierboven wordt uiteengezet. Een “bevriezing van tegoeden” is een tijdelijke beperking van het eigendomsrecht van een natuurlijke of rechtspersoon in het kader van de bestrijding van het terrorisme of de proliferatie van massavernietigingswapens.

De embargo’s en de maatregelen tot bevriezing van tegoeden moeten door de financiële instellingen worden toegepast zodra ze in werking treden en brengen voor hen een resultaatsverbintenis met zich mee. Voor de toepassing van de embargo’s en de maatregelen tot bevriezing van tegoeden dienen de financiële instellingen dus geen risicogebaseerde benadering te volgen, zoals wel het geval is voor andere bepalingen van de antiwitwaswet.

Er zij ook opgemerkt dat inbreuken op financiële embargo’s en maatregelen tot bevriezing van tegoeden **strafrechtelijk** worden **bestraft** en dat de wet van 13 mei 2003 inzake de tenuitvoerlegging van de beperkende maatregelen die genomen worden door de Raad van de Europese Unie ten aanzien van Staten, sommige personen en entiteiten ook voorziet in sancties voor inbreuken op Europese verordeningen en beschikkingen.

Sinds de inwerkingtreding van de wet van 2 mei 2019 houdende diverse financiële bepalingen is de Algemene Administratie van de Thesaurie van de FOD Financiën bevoegd om inbreuken op financiële beperkende maatregelen op te sporen en vast te stellen. Hoewel de opsporing van deze inbreuken dus niet onder de wettelijke bevoegdheid van de NBB valt, moet zij, aangezien zij door de antiwitwaswet is aangewezen als toezichthoudende autoriteit, er niettemin op toezien, overeenkomstig artikel 8, § 1, 3°, van diezelfde wet, dat de financiële instellingen die onder haar bevoegdheid vallen, gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen hebben ontwikkeld en toepassen die doeltreffend zijn en in verhouding staan tot hun aard en omvang, om te voldoen aan de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's (zie punt 3 hieronder).

2. Overzicht van de verschillende bronnen van financiële embargo’s en bevriezing van tegoeden die moeten worden nageleefd

De internationale organisaties en autoriteiten zoals de Verenigde Naties en de Europese Unie, alsook de nationale autoriteiten kunnen beperkende maatregelen opleggen aan landen, organisaties, rechtspersonen of natuurlijke personen die betrokken zijn bij of verdacht worden van schending van de mensenrechten of van het internationaal recht, criminele activiteiten, terrorisme, witwassen van geld, enz.

De financiële instellingen moeten de financiële embargo’s en de maatregelen tot bevriezing van tegoeden toepassen die worden opgelegd door (i) de Verenigde Naties (voor zover de betrokken resoluties in België uitvoerbaar zijn verklaard), (ii) de Europese Unie en (iii) de Belgische wetgever.

2.1. Resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties

Krachtens hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties (vredesoperaties), kan de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (hierna “de VNVR”) resoluties aannemen “met betrekking tot bedreiging van de vrede, verbreking van de vrede en daden van agressie”, die voorzien in financiële embargo’s of maatregelen tot bevroering van tegoeden.

De sanctieresoluties van de VNVR worden in Europees recht omgezet door de Europese Unie, waardoor ze dus rechtstreeks toepasselijk zijn in België. **Sedert de inwerkingtreding van de voornoemde wet van 2 mei 2019 moeten de door de VNVR-resoluties opgelegde bevroeringsmaatregelen onmiddellijk ten uitvoer worden gelegd in België, zonder eerst te worden bekrachtigd bij ministerieel besluit** (zoals voorheen het geval was) **of door een Europese verordening** (zie punt 2.2. hieronder).

Wanneer de VNVR een resolutie aanneemt, wordt dit bekendgemaakt op de website van de Verenigde Naties. Deze resoluties worden eveneens bekendgemaakt op de website van de Thesaurie. De financiële instellingen dienen op de website van de Thesaurie regelmatig de lijst van de toepasselijke VNVR-resoluties te raadplegen.

2.2. Europese verordeningen betreffende beperkende maatregelen

In het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid neemt de Europese Unie Europese verordeningen aan om:

- de VNVR-resoluties die voorzien in financiële embargo's en bevroeringsmaatregelen, in Europees recht om te zetten; en
- bevroeringsmaatregelen op te leggen die losstaan van de maatregelen die door de Verenigde Naties zijn vastgesteld.

Deze Europese sancties zijn rechtstreeks toepasselijk in België. Voor een overzicht van de Europese sancties wordt verwezen naar de website van de Thesaurie (die verwijst naar de website van de Europese Commissie).

2.3. Nationale lijst van personen of entiteiten tegen wie of waartegen bevroeringsmaatregelen zijn genomen

Resolutie 1373(2001) van de Veiligheidsraad van de VN roept alle landen op om de tegoeden en de economische middelen van personen en entiteiten die terroristische misdrijven plegen of pogen te plegen, daaraan deelnemen of het plegen van deze misdrijven vergemakkelijken, te bevroeren. Als aanvulling op Verordeningen 2580/2001 en 881/2002 en op Gemeenschappelijk Standpunt 2001/931/PESC, heeft België maatregelen genomen om een nationale lijst op te stellen.

In uitvoering van het koninklijk besluit van 28 december 2006 inzake specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten met het oog op de strijd tegen de financiering van het terrorisme, dat bekrachtigd werd bij artikel 155 van de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen, werd in dit verband een geconsolideerde nationale lijst opgesteld van de personen en entiteiten waarvan de tegoeden of economische middelen bevroren zijn in het kader van SWG/FT. Dit koninklijk besluit bepaalt dat alle tegoeden en economische middelen van de op deze lijst vermelde personen en entiteiten moeten worden bevroren en dat geen tegoeden of economische middelen direct of indirect ter beschikking mogen worden

gesteld van deze personen of entiteiten.

Deze nationale lijst is beschikbaar op de website van de Thesaurie. De lijst is van toepassing op de financiële instellingen die ressorteren onder het Belgische recht (en dus in België zijn gevestigd). De moederondernemingen naar Belgisch recht die aan het hoofd staan van een groep in de zin van artikel 4, 22°, van de antiwitwaswet moeten er bovendien op toezien dat alle andere instellingen van deze groep rekening houden met de nationale lijst van de lidstaat of het derde land waar zij zijn gevestigd. Deze regeling is onder voorbehoud van eventuele uitbestedingsovereenkomsten binnen de groep waarin wordt bepaald dat de moederonderneming de screening voor elk van deze instellingen zal uitvoeren.

2.4. Door de Thesaurie verleende afwijkingen

De Algemene Administratie van de Thesaurie kan op verzoek vrijstellingen van financiële sancties verlenen. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de website van de Thesaurie.

3. Verplichting om over een toezichtssysteem te beschikken

Krachtens artikel 8, § 1, 3°, moeten de onderworpen entiteiten doeltreffende gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen ontwikkelen en toepassen die evenredig zijn met hun aard en omvang, om te voldoen aan de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's.

Overeenkomstig artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB moeten de financiële instellingen over een toezichtssysteem beschikken dat de naleving waarborgt van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's en bevroering van tegoeden.

3.1. Verwachtingen van de NBB met betrekking tot het toezichtssysteem

Aan de hand van het toezichtssysteem worden het cliëntenbestand en de verrichtingen die bestaan in het ontvangen / ter beschikking stellen van tegoeden, financiële instrumenten of economische middelen gefilterd om na te gaan of er geen maatregel is genomen ter bevroering van de tegoeden van (i) een cliënt, een lasthebber of een uiteindelijke begunstigde of (ii) de tegenpartij van de door de cliënt of lasthebber uitgevoerde financiële verrichtingen.

Artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB bepaalt dat dit toezichtssysteem:

- i. betrekking moet hebben op alle rekeningen, overeenkomsten en verrichtingen van de cliënten;
- ii. een snelle opsporing mogelijk moet maken van eventuele inbreuken op de bepalingen betreffende embargo's en bevroering van tegoeden, of een opsporing in real time wanneer deze bepalingen dat vereisen;
- iii. geautomatiseerd moet zijn, behalve als de onderworpen financiële instelling kan aantonen dat dit niet vereist is gezien de aard, het aantal en het volume van de verrichtingen waarop toezicht moet worden gehouden; en
- iv. eerst aan een valideringsprocedure moet worden onderworpen en daarna geregeld moet worden bijgewerkt.

Daarnaast vestigt de NBB de aandacht van de financiële instellingen ook op het volgende:

3.1.1. Bevriezingslijsten waarmee rekening gehouden moet worden

Het toezichtssysteem moet rekening houden met alle bronnen van financiële embargo's en bevriezing van tegoeden die in punt 2 hierboven zijn vermeld. De lijst die in het toezichtssysteem wordt opgenomen, moet dus zeer regelmatig worden bijgewerkt en telkens er een nieuwe persoon of entiteit wordt toegevoegd, overeenkomstig de regels die vastgesteld zijn in de procedure voor het toezicht op de verrichtingen met het oog op de naleving van de verplichtingen inzake financiële embargo's en bevriezing van tegoeden. Zo moet de AMLCO zorgen voor een juridische opvolging van de wijzigingen die worden aangebracht in de lijsten van financiële embargo's en bevriezing van tegoeden. Als de financiële instelling bijkantoren in het buitenland heeft, moeten deze bijkantoren voldoen aan de lokale regelgeving op het gebied van bevriezing van tegoeden. In dat geval kan de moederonderneming van de groep ook rekening houden met de lijsten van bevrozingen van de landen waarin zij een bijkantoor heeft.

3.1.2. Parametrisatie van het toezichtssysteem

Het toezichtssysteem moet de opsporing mogelijk maken van:

- enerzijds, de cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigden van wie de identificatiegegevens overeenstemmen met de beschikbare identificatiegegevens, waaronder de alias, van een persoon of entiteit die voorkomt op een officiële lijst van in België toepasselijke sancties; en
- anderzijds, de tegenpartijen van uitgaande financiële verrichtingen uitgevoerd door een cliënt of een lasthebber van wie de naam, de voornaam of de alias of de firmanaam zou overeenstemmen met de gegevens op een officiële lijst van in België toepasselijke sancties (N.B.: de NBB acht het ook nuttig dat het toezichtssysteem het mogelijk maakt de opdrachtgevers van inkomende financiële verrichtingen op te sporen. Indien blijkt dat de opdrachtgever (en alleen de opdrachtgever) van een inkomende financiële verrichting voorkomt op een officiële lijst van in België toepasselijke sancties, zou de uitvoering van de inkomende financiële verrichting er niet toe leiden dat tegoeden ter beschikking worden gesteld van de op de lijst vermelde persoon of entiteit, en derhalve geen inbreuk vormen op de regels inzake financiële embargo's en bevriezing van tegoeden; uit het oogpunt van de voorkoming van WG/FT moet een dergelijke verrichting echter als atypisch of zelfs verdacht worden beschouwd en kan een herziening van het risicoprofiel van de cliënt en van de met hem verbonden personen vereist zijn, in voorkomend geval vergezeld van een melding van vermoedens aan de CFI - zie punt 5.4. hieronder).

De NBB beveelt de financiële instellingen in elk geval aan om te vermijden dat hun toezichtssysteem gebaseerd is op een functie van het type "exact match" en om te bepalen wat als een redelijk niveau van overeenstemming moet worden beschouwd. Bij wijze van indicatie kan worden vermeld dat in de praktijk als redelijk niveau van overeenstemming vaak 85 % wordt gebruikt.

3.1.3. Perimeter van het toezichtssysteem

Het filtermechanisme van het toezichtssysteem moet het mogelijk maken de tegoeden, financiële instrumenten en economische middelen op te sporen die:

- hetzij toebehoren aan of eigendom zijn van een op een lijst voorkomende persoon of entiteit;
- hetzij in het bezit zijn van of onder zeggenschap staan van een op een lijst voorkomende persoon of entiteit;
- hetzij direct of indirect ter beschikking zijn gesteld van een op een lijst voorkomende persoon of

entiteit.

3.1.4. Frequentie van de filtering

De financiële instellingen moeten een filtering uitvoeren vooraleer zij een zakelijke relatie aanknopen of een occasionele verrichting uitvoeren en wanneer zij verrichtingen uitvoeren waarbij derde partijen zijn betrokken, zoals geldovermakingen aan derden in opdracht van hun cliënten of ontvangst van door derden verrichte geldovermakingen aan hun cliënten.

De financiële instellingen moeten ook nieuwe controles uitvoeren op hun cliëntendatabase wanneer personen of entiteiten worden toegevoegd aan de geldende bevroezingslijsten.

3.1.5. Filtering van tegenpartijen bij binnenlandse transacties

Het monitoringsysteem van financiële instellingen moet correspondenties als bedoeld in punt 3.1.2 kunnen detecteren, ongeacht of de transactie binnenlands is of niet. Bijgevolg moet dit systeem de tegenpartijen van de binnenlandse transacties van hun cliënten screenen; indien een financiële instelling nalaat om een dergelijk filtering uit te voeren, betekent dit een inbreuk op haar verplichtingen waarbij de NBB zal moeten overwegen om administratieve maatregelen op te leggen om de situatie zo snel mogelijk te verhelpen en, in voorkomend geval, sancties op te leggen.

Verschillende financiële instellingen in België hebben de wederzijdse multilaterale uitbesteding van de screening van tegenpartijen bij binnenlandse transacties opgezet en hebben daartoe regels vastgelegd die onderling van toepassing zijn (het '*Domestic Sanction Screening Systeem*').

Voor zover het *Domestic Sanction Screening Systeem* effectief wordt toegepast, is de NBB van oordeel dat de deelnemende financiële instellingen zich kunnen beroepen op dit systeem om hun adequate organisatie in de zin van artikel 8, §1, 3° van de antiwitwaswet en de naleving van artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB aan te tonen met betrekking tot de screening van tegenpartijen bij binnenlandse transacties wanneer dergelijke tegenpartijen cliënten zijn van een deelnemende financiële instelling.

De effectieve implementatie van het *Domestic Sanction Screening Systeem* bevat de effectieve uitvoering van audits door of namens de deelnemende financiële instellingen, waarbij de effectiviteit van de screening die namens deze instellingen wordt uitgevoerd, wordt geverifieerd.

3.2. Analyse van de door het toezichtssysteem gegenereerde waarschuwingen

Door de waarschuwingen te analyseren, kan bepaald worden of de persoon of entiteit die via het toezichtssysteem is opgespoord, wel degelijk de persoon of entiteit is tegen wie of waartegen een bevroezingsmaatregel is genomen, dan wel of het om een homoniem gaat.

Er is sprake van homonymie wanneer:

- de spelling van de naam en de voornaam of alias of firmanaam overeenstemt met die van de op een lijst voorkomende persoon of entiteit, ook indien de naam en de voornaam niet van elkaar onderscheiden kunnen worden;
- de naam en voornaam of alias of firmanaam anders is geschreven dan die van de op een lijst

voorkomende persoon, met name door verschillende wijzen van transcriptie uit een vreemd alfabet, maar gelijkaardig klinkt.

3.2.1. Rol van de AMLCO

De AMLCO moet onder zijn eigen verantwoordelijkheid een proces opzetten om de waarschuwingen die gegenereerd worden door de toezichtssystemen, zo snel mogelijk te analyseren. Binnen het AMLCO-team moeten verschillende personen belast worden met deze taak. In minder significante financiële instellingen kan de AMLCO deze verantwoordelijkheid in voorkomend geval, om redenen van evenredigheid, delegeren aan een “AMLCO-correspondent” van een operationele dienst, die onder de directe verantwoordelijkheid van de AMLCO dient te werken. De NBB dringt erop aan dat indien van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt, de AMLCO volledig verantwoordelijk blijft voor alle taken in verband met de analyse van de waarschuwingen die gegenereerd worden door de toezichtssystemen, zelfs wanneer hij voor de uitvoering ervan een beroep doet op een AMLCO-correspondent van een operationele dienst.

3.2.2. Te volgen procedure bij waarschuwingen

De AMLCO moet bepalen welke procedure gevolgd moet worden wanneer het toezichtssysteem waarschuwingen gegenereerd heeft (zie punt 3.2. hierboven). Deze procedure moet met name bepalen:

- welke vergelijkingen er moeten worden gemaakt om gevallen van homonymie op te sporen;
- welke gegevens er moeten worden verzameld om de waarschuwingen naar behoren te kunnen behandelen;
- op welke wijze de melding aan de FOD Financiën, departement Thesaurie, moet worden verricht,
- enz.

Tijdens de behandeling van een waarschuwing kan de AMLCO contact opnemen met de FOD Financiën, departement Thesaurie, maar deze informatie-uitwisseling staat los van de formele melding vermeld in punt 5 hieronder.

3.2.3. Schorsing van de uitvoering van alle verrichtingen

Wanneer het toezichtssysteem een waarschuwing genereert, moeten de financiële instellingen de uitvoering van alle verrichtingen ten gunste of in opdracht van een op een lijst voorkomende persoon of entiteit schorsen tot de behandeling van de waarschuwing is afgerond. Deze schorsing kan afhankelijk worden gesteld van de voorwaarde dat de cliënt aanvullende informatie verstrekt of documentatie voorlegt over de betrokken verrichtingen of tegenpartijen.

4. Andere organisatorische en operationele maatregelen die moeten worden genomen

Om te kunnen voldoen aan hun verplichtingen inzake financiële embargo's en bevroering van tegoeden raadt de NBB de financiële instellingen aan ook de volgende maatregelen te nemen:

- i. Integratie van de aspecten die verband houden met embargo's en bevroering van tegoeden in het cliëntacceptatiebeleid;

- ii. Formele vastlegging van een of meer procedure(s) om toezicht te houden op financiële embargo's en bevrozing van tegoeden;
- iii. Invoering van een operationeel systeem voor de effectieve en onmiddellijke bevrozing van tegoeden.

4.1. Cliëntacceptatiebeleid

De NBB verwacht dat de financiële instellingen in hun SWG/FTP-beleid dat zij in overeenstemming met artikel 8 van de antiwitwaswet vaststellen, duidelijk vermelden welke **doelstellingen** zij zichzelf opleggen om de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's en bevrozing van tegoeden na te leven. Zoals vermeld op de pagina Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen, beveelt de NBB de financiële instellingen aan om in het onderdeel "cliëntacceptatiebeleid" van hun SWG/FTP-beleid de **basisbeginselen** vast te stellen die opgenomen moeten worden in de procedures voor de tenuitvoerlegging van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's die van toepassing zijn bij het aanknopen van een relatie. De financiële instellingen moeten op grond van hun cliëntacceptatiebeleid kunnen nagaan of zij voldoen aan hun verplichtingen inzake financiële embargo's, met inbegrip van hun verplichtingen inzake de bevrozing van de tegoeden van bepaalde personen en entiteiten in het kader van de bestrijding van terrorisme. Dit houdt met name in dat geverifieerd wordt of de cliënt, zijn eventuele lasthebbers en zijn uiteindelijke begunstigen al dan niet voorkomen op de geldende embargolijsten.

4.2. Invoering van een of meer procedure(s) om toezicht te houden op financiële embargo's en bevrozingen van tegoeden

De financiële instellingen moeten over een of meer procedure(s) beschikken voor het toezicht op de verrichtingen met het oog op de naleving van de verplichtingen inzake financiële embargo's en bevrozing van tegoeden.

Zoals vermeld op de pagina Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen behandelt of behandelen deze procedure(s) minstens de volgende aspecten op het gebied van financiële embargo's en bevrozing van tegoeden:

- zij regelen het proces voor de analyse, de aanvankelijke validering en de regelmatige bijwerking van het ten uitvoer gelegde systeem voor het toezicht op de verrichtingen, overeenkomstig artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB;
- zij bepalen de modaliteiten voor de regelmatige bijwerking van de lijsten van personen tegen wie financiële embargo's zijn ingesteld of bevrozingsmaatregelen zijn genomen, die worden gebruikt door het toegepaste systeem voor het toezicht op de verrichtingen;
- zij regelen op nauwkeurige en gedetailleerde wijze het proces waarbij de waarschuwingen die worden gegenereerd door de systemen voor het toezicht op de verrichtingen, zo snel mogelijk worden geanalyseerd onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO, om na te gaan of ze relevant zijn;
- indien de waarschuwingen relevant blijken te zijn, regelen de procedures op nauwkeurige en gedetailleerde wijze de volgende elementen:
 - het proces om de betrokken tegoeden onmiddellijk te bevrozen;
 - de wijze waarop de bevoegde dienst van de FOD Financiën in kennis moet worden gesteld van de bevrozing; en
 - een onderzoek van de betrokken verrichting en, in voorkomend geval, van de zakelijke relatie in het kader waarvan de verrichting heeft plaatsgevonden, dat wordt uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO om te bepalen of deze verrichtingen ook aanleiding geven

tot vermoedens van WG/FT.

4.3. Invoering van een operationeel systeem voor de effectieve en onmiddellijke bevroering van tegoeden

De AMLCO moet een operationeel systeem opzetten voor de effectieve en onmiddellijke bevroering van de tegoeden van de betrokken cliënt. Daarnaast moeten de financiële instellingen ervoor zorgen dat dit blokkeringssysteem ook kan worden geactiveerd wanneer een correspondentbank waarmee zij samenwerken een mogelijke inbreuk op een embargo of op een maatregel tot bevroering van tegoeden heeft gedetecteerd.

5. Concrete uitvoering van de bevroeringsmaatregelen

Als de AMLCO na de analyse van de waarschuwing tot de conclusie komt dat tegen de cliënt of de begunstigde van een verrichting een financieel embargo is ingesteld of een maatregel tot bevroering van zijn tegoeden is genomen, heeft dit verschillende gevolgen.

5.1. Verbod om een relatie aan te knopen

De financiële instellingen mogen geen relatie aanknopen met een persoon of entiteit tegen wie of waartegen een financieel embargo is ingesteld of een maatregel tot bevroering van tegoeden is genomen.

5.2. Verbod om tegoeden ter beschikking te stellen

Om uitvoering te geven aan een bevroeringsmaatregel, moeten alle tegoeden van de op een lijst voorkomende cliënt worden bevroren. Verrichtingen waarmee tegoeden ter beschikking worden gesteld van een derde partij, mogen niet worden uitgevoerd. Het begrip "tegoeden" is ruim gedefinieerd en omvat zowel geldmiddelen als financiële instrumenten en economische middelen. Onder "economische middelen" wordt verstaan activa van enigerlei aard, materieel of immaterieel, roerend of onroerend, die geen tegoeden vormen, maar kunnen worden gebruikt om tegoeden, goederen of diensten te verkrijgen.

Voor bancaire financiële instellingen betekent dit dat de rekening van de op een lijst voorkomende cliënt inactief moet blijven. Voor financiële instellingen uit de verzekeringssector moet de uitvoering van de levensverzekeringsovereenkomsten worden bevroren in om het even welke fase van de overeenkomst, tenzij alleen de verzekerde op een lijst voorkomt, aangezien de verzekerde geen tegoeden stort of ontvangt. Op dezelfde wijze moeten er maatregelen worden genomen in de sector van de niet-levensverzekeringen.

5.3. Onmiddellijke melding aan de FOD Financiën – Departement Thesaurie

Wanneer een financiële instelling een bevroeringsmaatregel toepast, moet zij zo snel mogelijk contact opnemen met de FOD Financiën - Departement Thesaurie (cf. de website van de Thesaurie of op het volgende e-mailadres:).

De NBB benadrukt dat wanneer financiële instellingen een bevroeringsmaatregel toepassen, zij dit **onmiddellijk** moeten melden. Er wordt verwacht dat de financiële instellingen deze melding zo spoedig mogelijk verrichten, en in ieder geval zodra zij op basis van de analyse van de waarschuwing hebben kunnen vaststellen dat de opgespoorde persoon of entiteit wel degelijk de persoon of entiteit is tegen wie of

waartegen een bevroeringsmaatregel is genomen.

De NBB beveelt aan dat deze melding verricht wordt door de AMLCO. In dat geval bezorgt de AMLCO aan de Algemene Administratie van de Thesaurie alle informatie waarover hij beschikt, zodat de nodige verificaties kunnen worden uitgevoerd (bijvoorbeeld: een kopie van de identiteitskaart of het paspoort van de betrokkene, referentie van de Verordening of de Beschikking waarbij de sanctie wordt vastgesteld en waarin de naam wordt vermeld van de persoon of entiteit tegen wie of waartegen de sanctie wordt genomen, enz.).

5.4. Herziening van het risicoprofiel van de op een lijst voorkomende cliënt en van de verbonden personen en, in voorkomend geval, melding aan de CFI

De financiële instellingen herzien het risicoprofiel van de cliënt die voorkomt op een lijst van embargo's of bevroeringen van tegoeden, en van de met hem verbonden personen. Zij nemen passende waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de op een lijst voorkomende cliënt en de met hem verbonden personen en voeren een grondig onderzoek uit van de eerder uitgevoerde verrichtingen, en meer in het algemeen van alle zakelijke relaties die verband houden met de op een lijst voorkomende persoon of entiteit en die tot doel zou kunnen hebben tegoeden, financiële instrumenten of economische middelen ter beschikking te stellen van de op een lijst voorkomende persoon of entiteit of die verband zouden kunnen houden met witwassen van geld, financiering van terrorisme of financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens.

Indien de herziening van het risicoprofiel van de cliënt leidt tot het besluit om de zakelijke relatie te beëindigen, mag dit besluit in geen geval tot gevolg hebben dat de activa die bevroren dienen te worden, aan de cliënt worden teruggegeven.

In voorkomend geval verricht de financiële instelling, naast de toepassing van de bevroeringsmaatregel en de kennisgeving aan de FOD Financiën, Departement Thesaurie, ook een melding van een vermoeden aan de CFI (zie de pagina Melding van vermoedens).

5.5. Opheffing van financiële embargo's en van bevroeringsmaatregelen

Indien een bepaalde maatregel tot instelling van een financieel embargo of tot bevroering van tegoeden kan worden opgeheven, dient de financiële instelling onverwijld contact op te nemen met de FOD Financiën, Departement Thesaurie, om concreet te bepalen welke maatregelen er moeten worden genomen.

6. Internecontrolemaatregelen

Er wordt van de financiële instellingen verwacht dat ze periodiek en doorlopend nagaan of de gevalideerde gedragslijnen en procedures op het gebied van financiële embargo's en bevroering van tegoeden worden nageleefd en of de procedures voor de tenuitvoerlegging van de organisatorische en operationele verplichtingen die verband houden met financiële embargo's en bevroering van tegoeden adequaat zijn.

Wat het systeem voor het toezicht op financiële embargo's en bevroering van tegoeden betreft, raadt de NBB de interneauditfunctie aan om bijzondere aandacht te besteden aan:

- de efficiëntie van het toezichtssysteem, onder meer rekening houdend met het aantal gegenereerde waarschuwingen;

- de efficiëntie van het proces voor de analyse van door het systeem gegenereerde waarschuwingen, rekening houdend met het aantal gevallen waarin er informatie wordt doorgegeven aan de FOD Financiën, Departement Thesaurie;
- de toereikendheid van de menselijke en technische middelen die ter beschikking van de AMLCO worden gesteld om de door het toezichtssysteem gegenereerde waarschuwingen te analyseren.

Organisatie en interne controle

- **Organisatie en interne controle binnen de financiële instellingen**
 - Governance
 - Risicoclassificatie
 - Gedraglijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen
 - Opleiding en sensibilisering van het personeel
 - Interne whistleblowing

- **Organisatie en interne controle binnen de groepen**
 - Belgische moederondernemingen
 - Belgische dochterondernemingen en bijkantoren
 - Centrale contactpunten in België van financiële instellingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat

- **Nakoming van verplichtingen door derden**

- **Brexit**

Organisatie en interne controle binnen de financiële instellingen

- **Governance**
- **Risicoclassificatie**
- **Gedraglijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen**
- **Opleiding en sensibilisering van het personeel**
- **Interne whistleblowing**

Governance

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 9 en 12
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 7

Andere referentiedocumenten

- EBA Richtsnoeren van 14 juni 2022 betreffende de AMLCO-functie

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Governance: commentaar en aanbevelingen

Inhoud

- 1. Aanwijzing van de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende
- 2. Aanwijzing van de AMLCO
- 3. Regeling voor de mededeling aan de NBB van de identiteit van een aangewezen persoon en van de informatie die nodig is voor de beoordeling van een aanwijzing
- 4. Uitbesteding van taken van de AMLCO-functie
- 5. Toepassing van het evenredigheidsbeginsel
- 6. Andere prudentiële vereisten inzake governance

De bepalingen inzake governance van de antiwitwaswet zijn bedoeld om de doeltreffendheid van het SWG/FTP-beleid van financiële instellingen te verzekeren. Hiertoe dienen financiële instellingen met name:

- een **voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende** aan te wijzen die deel uitmaakt van het directiecomité (of, in voorkomend geval, de effectieve leiding) en die specifiek als taak heeft ervoor te zorgen dat maatregelen worden genomen voor de organisatie van het SWG/FTP beleid; en
- een **verantwoordelijke voor de uitvoering van het SWG/FTP-beleid** (“AMLCO” genaamd) aan te wijzen die deel uitmaakt van de compliancefunctie en die verantwoordelijk is voor het concreet sturen van het SWG/FTP-beleid en de toepassing ervan.

De taken en de aanstellingsvoorwaarden voor elk van deze functies worden in de punten 1 en 2 behandeld.

In punt 3 wordt de regeling beschreven voor de mededeling aan de NBB van de identiteit van personen die zijn aangewezen om deze taken uit te voeren en van de informatie die de NBB nodig heeft om te beoordelen of de vereisten voor deze aanwijzingen vervuld zijn.

De punten 4 en 5 hebben betrekking op de uitbesteding van de taken van de AMLCO en op de toepassing van het **evenredigheidsbeginsel** op grond waarvan de NBB regelingen kan aanvaarden die afwijken van het principeschema inzake governance, waaronder, in voorkomend geval, de combinatie van de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende met die van AMLCO.

Tot slot wordt er in punt 6 aan herinnerd dat financiële instellingen de governancevereisten op het vlak van SWG/FTP moeten naleven met inachtneming van alle **prudentiële governanceregels** die in de sectorale toezichtswetten zijn vastgelegd.

1. Aanwijzing van de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende

1.1. Taken

De wettelijke verplichting om een voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende aan te wijzen vloeit voort uit de omzetting in Belgische recht van Richtlijn (EU) 2015/849. Deze verplichting is

bedoeld om de betrokkenheid van het hoogste hiërarchische niveau van financiële instellingen bij de voorkoming en het beheer van WG/FTP-risico's te versterken.

Zonder afbreuk te doen aan de collegiale verantwoordelijkheid van de bestuursorganen, heeft de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende de specifieke verantwoordelijkheid om het volledige directiecomité of de volledige effectieve leiding bewust te maken van de impact van WG/FTP-risico's op het risicoprofiel van de financiële instelling, en van het belang van een adequaat SWG/FTP-beleid.

Deze persoon voert met name ten minste de volgende taken uit, zoals nader omschreven in de EBA-richtsnoeren EBA/GL/2022/05 van 14 juni 2022:

1. erop toezien dat de gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen op het gebied van SWG/FTP toereikend en evenredig zijn, rekening houdend met de kenmerken van de financiële instelling en met de WG/FT-risico's waaraan zij wordt blootgesteld. In dit verband wordt verwacht dat de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende bijzondere aandacht besteedt aan (i) de coherentie tussen de SWG/FTP-procedures en de meer operationele procedures voor de verschillende metiers en aan (ii) de coherentie tussen het SWG/FTP-beleid van de instelling en dat van de groep;
2. samen met het directiecomité (of, in voorkomend geval, de effectieve leiding) beoordelen of op grond van het evenredigheidsbeginsel (zie punt 5 hieronder) kan worden afgeweken van de regel om een afzonderlijke AMLCO aan te wijzen ;
3. het directiecomité (of, in voorkomend geval, de effectieve leiding) ondersteunen bij de beoordeling of een AML-cel nodig is, die de AMLCO kan bijstaan bij de uitvoering van zijn/haar functies;
4. ervoor zorgen dat aan het directiecomité (of, in voorkomend geval, aan de effectieve leiding) en aan de raad van bestuur regelmatig verslag wordt uitgebracht over de activiteiten die de AMLCO verricht, en dat aan hen tijdig voldoende uitgebreide informatie en gegevens worden verstrekt over de WG/FT-risico's en de naleving van de SWG/FTP-regelgeving, wat nodig is om hen in staat te stellen de hen toevertrouwde rol en functies te verrichten. Dergelijke informatie zou tevens de afspraken tussen de financiële instelling en de SWG/FTP-toezichthouder moeten omvatten alsmede de communicatie met de CFI, onverminderd de vertrouwelijkheid van meldingen van verdachte financiële verrichtingen, en bevindingen van de bevoegde autoriteiten op SWG/FTP-gebied jegens de financiële instelling, waaronder opgelegde maatregelen of sancties;
5. het directiecomité (of, in voorkomend geval, de effectieve leiding) en de raad van bestuur in kennis stellen van ernstige of aanzienlijke problemen of overtredingen op het gebied van SWG/FTP en maatregelen aanbevelen om deze te verhelpen; en
6. ervoor zorgen dat de AMLCO (i) toegang heeft tot alle informatie die nodig is om zijn/haar taken te verrichten, (ii) beschikt over voldoende personele en technische middelen en instrumenten om de hem/haar toevertrouwde taken naar behoren te kunnen vervullen en (iii) goed op de hoogte wordt gehouden over SWG/FTP-gerelateerde incidenten die zijn opgespoord via internecontrolesystemen en over tekortkomingen die zijn vastgesteld door nationale en buitenlandse toezichthoudende autoriteiten bij de tenuitvoerlegging van de bepalingen met betrekking tot SWG/FTP.

De voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende fungeert binnen de leiding als belangrijkste contactpunt voor de AMLCO. Hij/zij zorgt ervoor dat de zorgen van de AMLCO naar behoren worden aangepakt en dat, wanneer dit niet mogelijk is, deze zorgen terdege in aanmerking worden genomen door het directiecomité of, in voorkomend geval, de effectieve leiding. Besluiten van het directiecomité of, in voorkomend geval, van de effectieve leiding om de aanbeveling van de AMLCO niet op te volgen, moeten

naar behoren gemotiveerd en vastgelegd worden in het licht van de door de AMLCO geuite risico's en zorgen.

1.2. Voorwaarden en regels voor de aanwijzing van de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende

1.2.1. In financiële instellingen naar Belgisch recht

§1. Plaats in het organogram

Krachtens artikel 9, § 1 van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen onder de leden van hun wettelijk bestuursorgaan of, in voorkomend geval, van hun effectieve leiding, op het hoogste niveau de verantwoordelijke persoon aanwijzen om te waken over de toepassing en de naleving van de bepalingen van diezelfde wet. In het memorie van toelichting bij dezelfde wet wordt in de commentaar bij deze bepaling het volgende vermeld: “*Wanneer de onderworpen entiteit beschikt over een orgaan dat belast is met de effectieve leiding, zoals een directiecomité, moet deze hooggeplaatste leidinggevende worden aangewezen onder de leden ervan*”.

De sectorale prudentiële regelgeving voor financiële instellingen bepaalt dat een directiecomité of een effectieve leiding moet worden opgericht om op het hoogste niveau een duidelijk onderscheid te maken tussen de zakelijke leiding (toevertrouwd aan het directiecomité of aan de effectieve leiding) en het toezicht op die leiding (toevertrouwd aan de raad van bestuur, die voor de meerderheid uit niet-uitvoerende bestuurders bestaat).

De voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende moet worden aangewezen **onder de leden van het directiecomité van de financiële instelling**. Hij/zij mag geen permanente genodigde in het directiecomité zijn, die in dat comité geen stemrecht heeft. Doorgaans zal het lid van het directiecomité dat hiërarchisch verantwoordelijk is voor de compliancefunctie eveneens voor deze functie worden aangewezen. Indien de financiële instelling in een andere vorm dan een naamloze vennootschap is opgericht of indien zij door een effectieve leiding wordt geleid omdat zij niet over een directiecomité beschikt, is de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende een **lid van deze effectieve leiding**.

§2. Geschiktheid op het gebied van SWG/FTP en band met de “fit & proper” beoordeling door de prudentiële toezichthouder

Van de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende wordt verwacht dat hij/zij betrouwbaar is en over **voldoende kennis, vaardigheden en ervaring op het gebied van SWG/FTP** beschikt om de door de ALMCO genomen maatregelen aan een kritisch onderzoek te onderwerpen en erop toe te zien dat de bepalingen van de antiwitwaswet worden nageleefd. De NBB verwacht van de financiële instellingen dat ze eerst en vooral de geschiktheid op het gebied van SWG/FTP verifiëren van de personen die ze van plan zijn aan te stellen in deze functie.

Als lid van het directiecomité (of, in voorkomend geval, van de effectieve leiding) moet de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende krachtens de sectorale prudentiële regelgeving ook worden onderworpen aan een beoordeling van zijn/haar betrouwbaarheid, kennis, vaardigheden en ervaring (“fit & proper”-beoordeling).

Deze beoordeling valt onder de bevoegdheid van de prudentiële toezichthouder en wordt dus uitgevoerd door

de NBB in deze hoedanigheid of, in het geval van kredietinstellingen en naargelang van de toepasselijke bevoegdheidsverdeling, door de Europese Centrale Bank. Zie in dit verband mededeling NBB_2022_34 van 20 december 2022 over de actualisering van het “fit & proper”-handboek.

Er wordt van de financiële instellingen verwacht dat ze overeenkomstig de in punt 3 beschreven regeling:

- in het “fit & proper”-formulier “nieuwe benoeming” voor een kandidaat-lid van het directiecomité expliciet vermelden dat deze kandidaat eveneens de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende zal uitoefenen; of,
- de NBB onmiddellijk per e-mail op de hoogte brengen van de aanstelling van een bestaand lid van het directiecomité of de effectieve leiding als voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende.

§3. Afwezigheid van belangenconflicten

Bij de aanwijzing van de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende moet worden vermeden dat hij/zij door zijn/haar eventuele andere verantwoordelijkheden geconfronteerd kan worden met belangenconflicten die zijn/haar taken op het gebied van SWG/FTP in het gedrang zouden kunnen brengen. Daarom beveelt de NBB aan erop toe te zien dat de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende deze functie **niet combineert met andere verantwoordelijkheden die WG/FT-risico's kunnen opleveren** (bv. een commerciële verantwoordelijkheid).

1.2.2. In bijkantoren in België van financiële instellingen naar buitenlands recht

§1. Plaats in het organogram

In bijkantoren in België van financiële instellingen die ressorteren onder het recht van een EER-land of van een derde land, wordt de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende aangewezen onder de leiders van het bijkantoor. Krachtens de sectorale prudentiële regelgeving moeten dergelijke bijkantoren namelijk een eigen beleids- en organisatiestructuur hebben op het Belgische grondgebied.

§2. Geschiktheid op het gebied van SWG/FTP, afwezigheid van belangenconflicten en band (of niet) met de “fit & proper”-beoordeling door de prudentiële toezichthouder

Voor de geschiktheid op het gebied van SWG/FTP en de afwezigheid van belangenconflicten bij de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende van een bijkantoor zij verwezen naar punt 1.2.1., §§ 2 en 3, die hier op dezelfde wijze van toepassing zijn.

Wanneer het om een bijkantoor gaat van een financiële instelling die ressorteert onder het recht:

- van een derde land, moet de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende, als leider van dat bijkantoor, krachtens de sectorale prudentiële regelgeving aan een “fit & proper”-beoordeling worden onderworpen. Er wordt verwacht dat de betrokken financiële instelling al naargelang van het geval voldoet aan de verplichting van het eerste streepje van punt 1.2.1., § 2, vierde lid, of aan de verplichting van het tweede streepje van datzelfde punt;
- van een EER-land, valt de “fit & proper-beoordeling” onder de bevoegdheid van de prudentiële autoriteit van de lidstaat van herkomst. Er wordt verwacht dat de betrokken financiële instelling de NBB onmiddellijk op de hoogte brengt van de aanstelling van de voor SWG/FTP verantwoordelijke

hooggeplaatste leidinggevende in het bijkantoor in België.

Deze mededelingen moeten overeenkomstig de in punt 3 beschreven regeling worden verricht.

2. Aanwijzing van de AMLCO

2.1. Taken

De AMLCO maakt deel uit van de tweede verdedigingslinie en is als zodanig verantwoordelijk voor het concreet sturen van het SWG/FTP-beleid binnen de financiële instelling. De rol en verantwoordelijkheden van de AMLCO moeten duidelijk worden vastgelegd en gedocumenteerd. Hij/zij is met name belast met de volgende taken, zoals uiteengezet in de EBA-richtsnoeren EBA/GL/2022/05 van 14 juni 2022:

1. ontwikkelen en bijhouden van een kader voor de beoordeling van WG/FT-risico's met het oog op de algemene en individuele risicobeoordeling;
2. concreet ten uitvoer leggen van de organisatorische maatregelen die opgesomd zijn in artikel 8 van de antiwitwaswet, zorgen dat deze regelmatig worden geëvalueerd en voor zover noodzakelijk worden gewijzigd of bijgewerkt;
3. voorstellen doen voor de aanpassingen die vereist zijn in geval van wijzigingen in wettelijke of reglementaire vereisten of in WG/FT-risico's, en voor de aanpak van gebreken en tekortkomingen die bij de monitoring en het toezicht zijn vastgesteld;
4. toezien op de effectieve toepassing van de internecontrolemaatregelen op het gebied van SWG/FTP door de bedrijfsonderdelen en interne eenheden, die de eerste verdedigingslinie vormen;
5. advies uitbrengen voordat medewerkers op een passend hoog hiërarchisch niveau een definitief besluit nemen over de aanvaarding of voortzetting van een zakelijke relatie met hoogrisicocliënten overeenkomstig de op risico gebaseerde interne SWG/FTP-gedragslijnen van de financiële instelling. Indien de betrokken medewerkers het advies van de AMLCO niet opvolgen, dienen ze hun besluit naar behoren vast te leggen en te bepalen hoe ze de door de AMLCO aan de orde gestelde risico's denken te beperken;
6. analyseren van atypische verrichtingen en gevallen waarin de waakzaamheidsplichten niet konden worden vervuld (overeenkomstig de artikelen 45 en 46 van de antiwitwaswet);
7. beslissen om, indien nodig, vermoedens aan de CFI te melden (overeenkomstig artikel 47 van de antiwitwaswet en de uitvoeringsbepalingen van artikel 54 van dezelfde wet). De AMLCO beslist autonoom om een melding aan de CFI te verrichten, zonder zijn/haar beslissing voor te leggen aan de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende;
8. gevolg geven aan de verzoeken om bijkomende inlichtingen die aan de financiële instelling worden gericht door de CFI (overeenkomstig de artikelen 48 en 49 van de antiwitwaswet);
9. bewust maken en opleiden van de personeelsleden en, in voorkomend geval, van de agenten en distributeurs van de financiële instelling over aangelegenheden die verband houden met SWG/FTP;
10. jaarlijks een programma opstellen voor de monitoring op het vlak van SWG/FTP, dat met name betrekking heeft op de toepassing van de vereiste maatregelen ter voorkoming van WG/FTP door aangestelden, agenten en distributeurs die in contact staan met het cliënteel, en dit programma ten uitvoer leggen;
11. zorgen voor een vlotte doorstroming van informatie over SWG/FTP binnen de financiële instelling en voor feedback aan de bestuursorganen (raad van bestuur en directiecomité/effectieve leiding), evenals aan de toezichthoudende autoriteiten. In dit verband stelt de AMLCO minstens eenmaal per jaar een activiteitenverslag op en bezorgt hij/zij dit aan het directiecomité (of, in voorkomend geval, aan de

effectieve leiding) en aan de raad van bestuur (zie punt 2.5). De AMLCO dient daarnaast in ieder geval het volgende onder de aandacht te brengen van de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende: (a) gebieden waarop de controlemaatregelen op het gebied van SWG/FTP zouden moeten worden toegepast of verbeterd; (b) voorstellen voor passende verbeteringen in aansluiting op punt (a); (c) een voortgangsverslag van belangrijke herstelprogramma's, ten minste eenmaal per jaar als onderdeel van het voornoemde activiteitenverslag, en informatie, verstrekt op ad-hoc basis of periodiek, afhankelijk van de verbeteringen, over het niveau van blootstelling aan WG/FT-risico's en de getroffen of aanbevolen maatregelen om deze risico's effectief te beheren; (d) of er voldoende personele en technische middelen aan de AMLCO zijn toegewezen en of deze middelen aanvulling behoeven.

2.2. Algemene beginselen

Krachtens artikel 9, § 2, van de antiwitwaswet moeten financiële instellingen één of meer personen aanwijzen die belast zijn met de tenuitvoerlegging en de aansturing van het SWG/FTP-beleid (de "AMLCO"). In de praktijk wijzen financiële instellingen meestal een **AMLCO** aan die naargelang van de aard of de omvang van de financiële instelling en van haar WG/FT-risicoprofiel, aan het hoofd zal staan van een AML-cel of alleen zal werken.

De NBB aanbeveelt een gecentraliseerd model aan, waarbij slechts één persoon wordt aangewezen, binnen de compliancefunctie, voor de AMLCO-functie.

Wanneer de organisatiestructuren van de financiële instelling dit rechtvaardigen (bv. wegens een organisatie per metier), kan deze functie ook worden toegewezen aan **verschillende personen** die elk hun eigen bevoegdheidsdomein hebben (gedecentraliseerd model). In dat geval moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

1. elke aangewezen AMLCO voldoet aan de voorwaarden inzake geschiktheid op het gebied van SWG/FTP die opgenomen zijn in punt 2.3 en beschikt over het hiërarchische niveau en de bevoegdheden die nodig zijn voor de doeltreffende, onafhankelijke en autonome uitoefening van de AMLCO-functie. Concreet mag geen van de aangewezen AMLCO's hiërarchisch afhangen van een operationele eenheid of functie; en
2. er moeten doeltreffende coördinatieprocedures zijn opgezet om te waken over de algehele coherentie van het SWG/FTP-beleid binnen de financiële instelling.

De praktijk die de NBB bij sommige financiële instellingen heeft vastgesteld en die erin bestaat om in het commercieel departement "AML-correspondenten" aan te duiden, met wie de AMLCO moet samenwerken om bepaalde taken uit te voeren, kan afhankelijk van de specifieke kenmerken van de betrokken financiële instelling wenselijk en passend zijn voor een effectieve en adequate tenuitvoerlegging van alle maatregelen ter voorkoming van WG/FTP.

De AMLCO-functie zelf kan echter niet worden verdeeld tussen een lid van de compliancefunctie en dergelijke AML-correspondenten, die deel uitmaken van het commercieel departement en hiërarchisch afhangen van de verantwoordelijke van dat departement. Deze hiërarchische band belet deze AML-correspondenten immers te voldoen aan de voorwaarden inzake onafhankelijkheid en autonomie van de AMLCO-functie, die opgenomen zijn in artikel 9, § 2, derde lid, 2°, van de antiwitwaswet, niettegenstaande het feit dat ze ook een hiërarchische band hebben met de Compliance Officer, voor hun taken die verband houden met SWG/FTP, naast hun band met de verantwoordelijke van het commercieel departement, voor hun

andere taken en functies. Wanneer er voor een dergelijke organisatie geopteerd wordt, moet de AMLCO volledig verantwoordelijk blijven voor de volledige functie, met inbegrip van de taken die er deel van uitmaken en waarvoor hij/zij een beroep doet op dergelijke AML-correspondenten.

2.3. Voorwaarden en regels voor de aanwijzing van de AMLCO

Krachtens artikel 9, § 2, derde lid, van de antiwitwaswet en met het oog op een doeltreffende, onafhankelijke en autonome uitoefening van de AMLCO-functie, moet de AMLCO beschikken over:

1. de nodige professionele betrouwbaarheid,
2. passende deskundigheid en kennis van het Belgisch wettelijk en reglementair kader inzake SWG/FTP,
3. voldoende tijd, en
4. het hiërarchisch niveau en de nodige bevoegdheden binnen de instelling, met inbegrip van de bevoegdheid om op eigen initiatief aan de raad van bestuur en aan het directiecomité of, in voorkomend geval, aan de effectieve leiding alle noodzakelijke of nuttige maatregelen voor te stellen om de conformiteit en doeltreffendheid van de interne maatregelen op het gebied van SWG/FTP te waarborgen.

2.3.1. In financiële instellingen naar Belgisch recht

§1. Plaats in het organogram

De AMLCO moet worden aangeduid binnen de compliancefunctie. Deze keuze moet worden gemaakt door het directiecomité van de financiële instelling of, indien er geen directiecomité is, de effectieve leiding ervan. De AMLCO kan de verantwoordelijke van de compliancefunctie zijn (**niveau "N-1"**) of, in middelgrote of grote ondernemingen, een medewerker van de compliancefunctie (**niveau "N-2"**).

De interne procedures van de financiële instelling moeten waarborgen dat de AMLCO te allen tijde onbeperkte en directe toegang heeft tot alle informatie die nodig is voor de uitoefening van zijn/haar taken. De AMLCO beslist zelf tot welke informatie hij/zij in dit opzicht toegang nodig heeft.

Bij een aanzienlijk incident moet de AMLCO kunnen rapporteren aan de raad van bestuur en er directe toegang toe hebben.

De AMLCO moet worden aangeduid onder de werknemers van de financiële instelling die zich **fysiek** in België bevinden, onder voorbehoud van de toepassing van het evenredigheidsbeginsel. Deze verplichting vloeit voort uit het feit dat de antiwitwaswet, waarvan de AMLCO de naleving moet verzekeren, territoriaal van toepassing is, evenals uit artikel 9, § 2, derde lid, 2°, van de antiwitwaswet, waarin bepaald wordt dat de AMLCO met name kennis moet hebben van het Belgisch wettelijk en reglementair kader en beschikbaar moet zijn, in de mate die vereist is voor de effectieve, onafhankelijke en autonome uitoefening van zijn/haar functies. Als een financiële instelling van deze verplichting wil afwijken op grond van het evenredigheidsbeginsel, moet zij de nodige systemen en controlemaatregelen hebben ingevoerd om ervoor te zorgen dat de AMLCO toegang heeft tot alle informatie en systemen die nodig zijn voor de uitoefening van zijn/haar taken, en beschikbaar is om onmiddellijk te vergaderen met de CFI en de toezichthouder. De financiële instelling moet aan de toezichthouder ook bewijs kunnen leveren dat de maatregelen die zij heeft ingevoerd, adequaat en efficiënt zijn.

Zoals vermeld in punt 2.2. kan de AMLCO-functie niet worden toegewezen aan “AML-correspondenten”,

om de in dat punt vermelde redenen.

§2. *Geschiktheid op het gebied van SWG/FTP en band (of niet) met de "fit & proper"-beoordeling door de prudentiële toezichthouder*

- AMLCO die verantwoordelijk is voor de compliancefunctie

Van de AMLCO wordt verwacht dat hij/zij voldoet aan de geschiktheidsvereisten op het gebied van SWG/FTP zoals uiteengezet in punt 2.3., en van de financiële instellingen dat ze eerst en vooral de geschiktheid op het gebied van SWG/FTP verifiëren van de personen die ze van plan zijn aan te stellen in de AMLCO-functie.

Indien de AMLCO verantwoordelijk is voor de compliancefunctie van de financiële instelling moet hij/zij krachtens de sectorale prudentiële regelgeving ook worden onderworpen aan een beoordeling van zijn/haar betrouwbaarheid, kennis, vaardigheden en ervaring ("fit & proper"-beoordeling). Deze beoordeling valt onder de bevoegdheid van de prudentiële toezichthouder en wordt dus uitgevoerd door de NBB of, in het geval van kredietinstellingen en naargelang van de toepasselijke bevoegdheidsverdeling, door de Europese Centrale Bank. Zie in dit verband mededeling NBB_2022_34 van 20 december 2022 over de actualisering van het "fit & proper"-handboek.

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat ze overeenkomstig de in punt 3 beschreven regeling:

- in het "fit & proper"-formulier "nieuwe benoeming" voor een kandidaat-verantwoordelijke van een onafhankelijke controlefunctie expliciet vermelden dat deze kandidaat eveneens de functie van AMLCO zal uitoefenen; of
- de NBB onmiddellijk per e-mail op de hoogte brengen van de aanstelling als AMLCO van een bestaande verantwoordelijke van een onafhankelijke controlefunctie.

Sinds 1 juni 2018 geldt als voorwaarde voor de aanstelling van de verantwoordelijke van de compliancefunctie in een kredietinstelling, beursvennootschap of verzekerings- of herverzekeringsonderneming naar Belgisch recht dat de betrokkene geslaagd is voor een bekwaamheidsproef die wordt ingericht door de NBB/FSMA en die met name betrekking heeft op SWG/FTP. Door te slagen voor deze bekwaamheidsproef bewijst de betrokkene dat hij/zij kennis heeft van het Belgisch wettelijk en reglementair kader inzake SWG/FTP, wat vereist is om de AMLCO-functie te kunnen uitoefenen. Dit slagen geldt echter niet als bewijs dat aan alle criteria van artikel 9, § 2, van de antiwitwaswet is voldaan.

- AMLCO die een medewerker van de compliancefunctie is

Middelgrote of grote financiële instellingen waarvan de compliancefunctie uit meerdere personen bestaat, kunnen de AMLCO aanwijzen onder de medewerkers van het complianceteam ("N-2").

Van de AMLCO wordt verwacht dat hij/zij voldoet aan de geschiktheidsvereisten op het gebied van SWG/FTP die uiteengezet zijn in punt 2.3., en van de financiële instellingen dat ze eerst en vooral de geschiktheid op het gebied van SWG/FTP verifiëren van de personen die ze van plan zijn aan te stellen in deze functie.

Als de AMLCO een medewerker van niveau N-2 en dus geen verantwoordelijke van een onafhankelijke controlefunctie is, moeten de hierboven vermelde "fit & proper"-beoordeling en bekwaamheidsproef doorgaans niet worden uitgevoerd. Van de betrokken financiële instellingen wordt verwacht dat ze de NBB

onmiddellijk per e-mail op de hoogte brengen van de aanstelling van een medewerker van niveau N-2 als AMLCO, overeenkomstig de in punt 3 beschreven regeling.

De financiële instelling dient er zorg voor te dragen dat de AMLCO op doorlopende basis werkzaam is in het kader van haar algemene bedrijfscontinuïteitsbeheer. Zij houdt rekening met de mogelijkheid dat de AMLCO uit zijn/haar functies wordt ontheven en zorgt dat er een plaatsvervanger beschikbaar is die de vereiste geschiktheid op het gebied van SWG/FTP bezit, waaraan de taken van de AMLCO kunnen worden gedelegeerd wanneer deze enige tijd afwezig is of zijn/haar integriteit niet langer buiten twijfel staat. Van de betrokken financiële instellingen wordt verwacht dat ze deze omstandigheden en de identiteit van de persoon die de AMLCO vervangt, onmiddellijk per e-mail melden aan de NBB, overeenkomstig de in punt 3 beschreven regeling.

§3. Beschikbaarheid

De AMLCO moet over de **nodige tijd** beschikken om zijn/haar taken naar behoren te kunnen vervullen. Zie in dit verband punt 2.4.2.

Het toewijzen van de AMLCO-functie aan een persoon die deze functie voltijds uitoefent, is mogelijk niet evenredig in kleine financiële instellingen en/of financiële instellingen met een laag WG/FTP-risicoprofiel. In dit geval kan om redenen van evenredigheid worden overwogen om de functie van AMLCO te combineren met die van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende, zoals beschreven in punt 5.5.

§4. Talenkennis

Er wordt verwacht dat de AMLCO een van de landstalen voldoende beheerst in een professionele context, in het bijzonder gelet op de kennis van het Belgisch wettelijk en reglementair kader inzake SWG/FTP die van hem/haar is vereist, en op de taken waarmee hij/zij belast is (zie punt 2.1.).

Er kan aanvaard worden dat de AMLCO slechts één taal beheerst die in internationale kringen pleegt te worden gebruikt, wanneer de betrokken financiële instelling aantoont dat, enerzijds, de voorwaarden voor de toepassing van het evenredigheidsbeginsel vervuld zijn en, anderzijds, dat de beheersing van die ene taal op zich niet van die aard is dat ze de voorwaarden inzake de geschiktheid op het gebied van SWG/FTP, met inbegrip van de voorwaarde om kennis te hebben van het Belgisch wettelijk en reglementair kader, of de effectieve uitvoering van zijn/haar taken in het gedrang brengt.

2.3.2. In bijkantoren in België van financiële instellingen naar buitenlands recht

Er zij verwezen naar de voorwaarden inzake de geschiktheid op het gebied van SWG/FTP van punt 2.3., die ook hier van toepassing zijn.

Om de redenen die reeds werden uiteengezet in punt 2.3.1., § 1, en onder voorbehoud van de toepassing van het evenredigheidsbeginsel (zie punt 5), is de NBB van oordeel dat de AMLCO van een in België gevestigd bijkantoor van een financiële instelling die onder het recht van een ander EER-land of van een derde land ressorteert, moet worden aangesteld onder de werknemers die fysiek werkzaam zijn in het betrokken bijkantoor in België (en niet onder de werknemers die zich fysiek in de moederonderneming bevinden), rekening houdend met het territoriaal toepassingsgebied van de antiwitwaswet, het wettelijk vereiste om kennis te hebben van het Belgisch wettelijk en reglementair kader en de beschikbaarheid die van de AMLCO wordt verwacht.

Wanneer de AMLCO ook de verantwoordelijke van de compliancefunctie is in het bijkantoor in België van een financiële instelling die onder het recht van een derde land ressorteert, moet hij/zij worden onderworpen aan een “fit & proper”-beoordeling door de prudentiële toezichthouder, als bedoeld in punt 2.3.1., § 2. Van de betrokken financiële instellingen wordt verwacht dat zij in het “fit & proper”-formulier “nieuwe benoeming” voor een kandidaat-verantwoordelijke van een onafhankelijke controlefunctie expliciet vermelden dat deze kandidaat eveneens de functie van AMLCO zal uitoefenen.

In alle andere gevallen moet de NBB onmiddellijk per e-mail op de hoogte worden gebracht van de aanstelling van de AMLCO.

Deze mededelingen moeten overeenkomstig de in punt 3 beschreven regeling worden verricht.

2.4. Organisatie

2.4.1. Geschiktheid van de personele en technische middelen

De beleidsbepalende organen van de financiële instellingen (raad van bestuur en directiecomité of effectieve leiding) moeten erop toezien dat de AMLCO te allen tijde beschikt over het geschikte personeel en materiaal om hem/haar in staat te stellen de wettelijke en reglementaire verplichtingen inzake SWG/FTP effectief na te leven. De aan SWG/FTP toegewezen middelen moeten evenredig zijn aan de WG/FT-risico's.

2.4.2. Organisatie van een AML-cel of AMLCO die alleen werkt

Afhankelijk van de aard of de grootte van de financiële instelling en van haar WG/FT-risicoprofiel, kan de AMLCO naargelang van het geval hetzij de leiding hebben over een AML-cel binnen de compliancefunctie, hetzij de AMLCO-functie alleen uitoefenen.

§1. AML-cel

In grote financiële instellingen en/of in financiële instellingen met een hoog WG/FT-risicoprofiel, beveelt de NBB aan om binnen de compliancefunctie een AML-cel op te richten die toeziet op de naleving van de verplichtingen die door of krachtens de antiwitwaswet zijn opgelegd. Deze cel, die onder leiding van de AMLCO staat, moet samengesteld zijn uit betrouwbare personen die over de nodige kennis beschikken op het gebied van SWG/FTP. In dit verband beveelt de NBB aan om de AMLCO te betrekken bij de procedures voor de aanwerving en inschakeling van de werknemers die deel zullen uitmaken van de AML-cel waarover hij/zij de leiding heeft. De AMLCO die aan het hoofd van een dergelijke cel staat, coördineert de werkzaamheden ervan en speelt een centrale rol voor de belangrijkste beslissingen (bv. de beslissing om verdachte verrichtingen of feiten al dan niet te melden aan de CFI). De AMLCO mag zijn/haar functie cumuleren met die van verantwoordelijke van de compliancefunctie, op voorwaarde dat de AML-cel waarover hij/zij de leiding heeft, samengesteld is uit een of meer personen die uitsluitend worden ingezet voor het beheer van aspecten die verband houden met SWG/FTP.

§2. Alleen werkende AMLCO

In kleinere financiële instellingen en/of in financiële instellingen met een laag WG/FT-risicoprofiel, kan de AMLCO als enige belast worden met alle taken die verband houden met SWG/FTP. In dit geval is de AMLCO een op zichzelf staande functie die in principe niet met andere functies kan worden gecombineerd, behalve met de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende, zoals

beschreven in punt 5.5 hieronder.

2.4.3. Interactie met “AML-correspondenten”, die rechtstreeks in contact staan met de cliënten

Om naar behoren te kunnen voldoen aan de verplichtingen met betrekking tot de waakzaamheid ten aanzien van het cliënteel en de verrichtingen, kan het nodig zijn dat de AMLCO binnen de departementen van de financiële instelling of onder de externe distributeurs AML-correspondenten aanwijst, die als doorgeefluik kunnen fungeren voor alle vragen in verband met SWG/FTP. Hiervoor moet de AMLCO medewerkers met een geschikt profiel aanwerven en ervoor zorgen dat zij bij hun aanwerving en vervolgens op continue basis, opleidingen kunnen volgen die nuttig zijn voor en aangepast zijn aan de taken die zij moeten vervullen op het vlak van waakzaamheid.

2.5. Activiteitenverslag van de AMLCO

Artikel 7 van het witwasreglement van de NBB bepaalt dat de AMLCO minstens eenmaal per jaar een activiteitenverslag moet opstellen en dit aan het directiecomité (of aan de effectieve leiding indien er geen directiecomité is) en aan de raad van bestuur moet bezorgen. Er moet een kopie van dit verslag naar de NBB worden verstuurd (zie de pagina Rapportering door financiële instellingen).

Dit verslag is een belangrijk document voor de beleidsbepalende organen om hun taken naar behoren te kunnen vervullen. Het doel ervan is om deze organen op het hoogste niveau van de onderworpen financiële instelling periodiek te informeren over de aard en de intensiteit van de WG/FT-risico's waaraan ze is blootgesteld, evenals over de maatregelen die de AMLCO heeft genomen of die hij aanbeveelt om deze risico's te verminderen en doeltreffend te beheren. Hoewel SWG/FTP van groot belang is voor het prudentieel toezicht (voor de compliancefunctie), wordt met de in de antiwitwaswet opgenomen doelstellingen ook beoogd de misdaad te bestrijden. Dit rechtvaardigt dat de SWG/FTP een specifieke behandeling en bijzondere aandacht krijgt. Bijgevolg verlangt de NBB dat het jaarlijks activiteitenverslag van de AMLCO en het jaarlijks activiteitenverslag van de compliancefunctie los van elkaar worden opgesteld.

Wat de inhoud van het jaarlijks activiteitenverslag van de AMLCO betreft, beveelt de NBB aan dat het met name het volgende bevat:

1. de expliciete vermelding of een herziening van de op grond van artikel 16 van de antiwitwaswet verplichte **algemene risicobeoordeling** al dan niet vereist is voor het verslagjaar alsook een rechtvaardiging van het genomen besluit;
2. de voornaamste conclusies van de actualisering van de **algemene risicobeoordeling** die wordt opgelegd door artikel 16 van de antiwitwaswet, wanneer deze actualisering in het voorbije jaar is gebeurd;
3. een bondige beschrijving van de **organisatorische structuur** op het vlak van SWG/FTP en, in voorkomend geval, de significante wijzigingen die er in het voorbije jaar in zijn aangebracht en de redenen daarvoor, waarbij met name een onderscheid wordt gemaakt tussen de organisatie van het toezicht dat wordt uitgeoefend door de personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen, en die van de taken van de AMLCO;

Deze beschrijving dient een bondige beschrijving te bevatten van de personele en technische middelen die door de financiële instelling zijn toegewezen aan SWG/FTP en de bevestiging dat deze middelen toereikend zijn of, indien dit niet het geval is, een beoordeling van de extra middelen die vereist zijn om te kunnen voldoen aan de verplichtingen inzake SWG/FTP;

Wanneer de financiële instelling haar voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende belast heeft met de uitvoering van de taken van AMLCO, in overeenstemming met artikel 9, § 3, van de antiwitwaswet, bevat het jaarlijks activiteitenverslag een bevestiging dat de omstandigheden die dit besluit rechtvaardigen, ongewijzigd zijn gebleven of, indien dit niet het geval is, een beschrijving van de maatregelen die de instelling heeft genomen of zal nemen om rekening te houden met de gewijzigde omstandigheden;

Wanneer de financiële instelling besloten heeft alle of een deel van de taken van de AMLCO-functie uit te besteden aan een derde of aan een andere entiteit van de groep, wordt in het jaarlijks activiteitenverslag van de AMLCO vermeld welke controles er op de door de door de dienstverlener verrichte diensten zijn uitgevoerd en of er zich in het kader van de uitbesteding belangrijke incidenten hebben voorgedaan in het afgelopen jaar, en wordt er een beoordeling gegeven van de volledigheid, de tijdigheid en de kwaliteit van de door de onderaannemer geleverde diensten en, in voorkomend geval, een beschrijving van de genomen of voorgestelde maatregelen om ten volle rekening te houden met deze beoordeling;

4. een bondige beschrijving van de eventuele wijzigingen die in de toegepaste risicogebaseerde aanpak zijn aangebracht en in de gedragslijnen, procedures, implementatieprocessen en internecontrolemaatregelen inzake SWG/FTP, evenals de redenen voor die wijzigingen;
5. een gestructureerd overzicht van de werkzaamheden die de AMLCO in het afgelopen jaar heeft verricht, dat met name informatie bevat over:
 - a. het aantal, de aard en het bedrag van de opgespoorde atypische verrichtingen die aan de AMLCO zijn overgemaakt voor analyse,
 - b. het aantal, de aard en het bedrag van de atypische verrichtingen die daadwerkelijk geanalyseerd zijn door of onder het gezag van de AMLCO,
 - c. het aantal, de aard en het bedrag van de meldingen van verdachte verrichtingen die aan de CFI zijn toegezonden (onderscheiden per land waar werkzaamheden worden ontplooid),
 - d. het aantal en de aard van de monitoringopdrachten die verricht zijn om de toepassing van de gedragslijnen, controlemaatregelen en procedures door de aangestelden, agenten, distributeurs en dienstverleners, evenals de toereikendheid van controlemiddelen die de financiële instelling voor SWG/FTP-doeleinden inzet,
 - e. het aantal en de aard van de verstrekte opleidingen en het aantal en de aard van de georganiseerde sensibiliseringsacties, en
 - f. een beschrijving van alle andere maatregelen die de AMLCO heeft genomen;
6. een analyse van de ontwikkelingen of tendensen, van de specifieke methodes en middelen die eventueel zijn vastgesteld in verband met SWG/FTP, met name wat betreft het soort cliënteel, het soort verrichtingen, de betrokken valuta's of alle andere relevante informatie;
7. toezichtactiviteiten, met inbegrip van de communicatie met de financiële instelling, die de toezichthouder heeft verricht, ingediende verslagen, vastgestelde overtredingen en opgelegde sancties, de maatregelen van de financiële instelling om de vastgestelde overtredingen te verhelpen en het stadium waarin de herstelactie verkeert, onverminderd eventuele andere periodieke verslagen die mogelijk vereist zijn in geval van een toezichtactiviteit of herstelmaatregel; en
8. alle andere nuttige gegevens over de werking van de AMLCO-functie en de maatregelen ter voorkoming van WG/FT die worden toegepast.

In voorkomend geval kan het nuttig zijn dat het jaarlijks activiteitenverslag van de AMLCO steunt op de antwoorden die door de financiële instelling zijn verstrekt op de door de NBB opgestelde periodieke of thematische vragenlijsten die de instelling in de loop van het afgelopen jaar heeft beantwoord. In dit verband

zij verwezen naar de pagina Rapportering door financiële instellingen.

Bij de opstelling van het jaarlijks activiteitenverslag dient het evenredigheidsbeginsel te worden toegepast. Het niveau van de informatie die erin moet worden opgenomen, kan variëren naargelang van de omvang en de diversiteit van de WG/FT-risico's waaraan de financiële instelling is blootgesteld. Zo verwacht de NBB dat het jaarlijks activiteitenverslag van de AMLCO veel gedetailleerder is in het geval van een financiële instelling die gediversifieerde en grootschalige activiteiten uitoefent, inclusief activiteiten met een hoog risico, dan in het geval van een financiële instelling die op kleinere schaal een beperkter gamma aan producten en diensten aanbiedt met geringere risico's. Het niveau van de informatie die in het jaarlijks activiteitenverslag wordt opgenomen, moet echter in elk geval voldoende zijn om de hoge leiding van de financiële instelling in staat te stellen zich een oordeel te vormen over de aard en de omvang van de WG/FT-risico's waaraan ze is blootgesteld, evenals over de adequaatheid en doeltreffendheid van de mechanismen ter voorkoming van WG/FT die door de instelling ten uitvoer worden gelegd en, in voorkomend geval, van de verbeteringen die erin moeten worden aangebracht.

Om de kwaliteit van de activiteitenverslagen van de AMLCO's van de financiële instellingen beter te garanderen en om ervoor te zorgen dat deze verslagen een effectieve toegevoegde waarde hebben voor de effectieve leiding van de financiële instellingen waaraan ze gericht zijn, met name door te vermijden dat ze zich beperken tot het herhalen van de inhoud van de interne gedragslijnen en procedures of dat belangrijke informatie erin ontbreekt en, in het algemeen, om de relevantie ervan te vergroten, heeft de NBB een **typemodel voor activiteitenverslagen van AMLCO's** opgesteld: pdf - word

De NBB nodigt de financiële instellingen uit om gebruik te maken van dit model, teneinde:

- de kwaliteit van het activiteitenverslag van de AMLCO in het algemeen te verbeteren en, bijgevolg, de hoge leiding van de financiële instellingen verder bewust te maken van de uitdagingen op het gebied van SWG/FT;
- in tweede instantie, de NBB in staat te stellen een geharmoniseerde en consistente aanpak te hanteren voor de verwerking van de gegevens die haar jaarlijks worden gerapporteerd over SWG/FT-aangelegenheden door de financiële instellingen die onder haar toezicht staan (hiertoe nodigt de NBB de AMLCO's van de financiële instellingen uit om haar van het bovenvermelde verslag een kopie te bezorgen in .docx-formaat - zie in dit verband de pagina Rapportering door financiële instellingen).

3. Regeling voor de mededeling aan de NBB van de identiteit van een aangewezen persoon en van de informatie die nodig is voor de beoordeling van een aanwijzing

3.1. Personen die ook kandidaat zijn voor een aanstelling in een functie waarvoor een “fit & proper”-beoordeling is vereist

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat zij in het “fit & proper”-formulier “nieuwe benoeming” expliciet vermelden dat de persoon die kandidaat is voor een functie waarvoor deze beoordeling is vereist, eveneens de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en/of AMLCO zal uitoefenen.

In dergelijke gevallen houdt het indienen van het “fit & proper”-formulier bij de prudentiële toezichthouder

in dat de identiteit van de kandidaat voor de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en/of AMLCO is meegedeeld aan de NBB in haar hoedanigheid van SWG/FT toezichthouder.

3.2. Overige gevallen

In de overige gevallen wordt van de financiële instellingen verwacht dat ze elke aanwijzing van een voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende of van een AMLCO onmiddellijk per e-mail melden aan de NBB op . De NBB moet ook in kennis worden gesteld van wijzigingen in de omstandigheden met betrekking tot de daadwerkelijke uitvoering van deze functies door personen die reeds zijn aangesteld.

3.3. Informatie die nodig is voor de beoordeling van een aanwijzing

In gevallen bedoeld in de punten 3.1. en 3.2. wordt verwacht dat de datum waarop de functie daadwerkelijk wordt opgenomen en de datum waarop het besluit tot aanwijzing door de financiële instelling is genomen, worden meegedeeld. Hierbij moet de volgende informatie worden gevoegd:

- de contactgegevens (telefoon, e-mail) van de betrokkene;
- eventuele andere functies die de betrokkene uitoefent in de financiële instelling of in andere entiteiten van de groep;
- het curriculum vitae van de betrokkene.

Er wordt ook verwacht dat financiële instellingen bij de aanwijzing een dossier samenstellen met bewijsstukken waaruit blijkt dat voldaan is aan de vereisten van artikel 9 van de antiwitwaswet, in voorkomend geval met inbegrip van een rechtvaardiging voor de toepassing van het evenredigheidsbeginsel.

Dit dossier moet op eerste verzoek aan de NBB worden voorgelegd, indien nodig na bijwerking van de informatie die het bevat. In voorkomend geval kan de NBB een onderhoud organiseren.

3.4. Speciaal geval: vacant geworden functie

De financiële instellingen moeten te allen tijde voldoen aan de vereisten van de antiwitwaswet, met inbegrip van de bepalingen over governance.

Ook wanneer een functie - zelfs onverwacht - vacant wordt, moeten de financiële instellingen aan deze verplichting blijven voldoen. Zij moeten alle nodige maatregelen nemen om de vacant geworden functie zo snel mogelijk te vervullen en om in de tussentijd de doeltreffendheid van het SWG/FTP-beleid van de financiële instelling te garanderen.

Wanneer een functie vacant wordt, moet de financiële instelling dit onmiddellijk per e-mail aan de NBB melden op , met vermelding van de oorzaak en de voorlopige maatregelen die zij van plan is te nemen.

4. Uitbesteding van taken van de AMLCO-functie

Voor zover de financiële instelling volledig verantwoordelijk blijft voor de AMLCO-functie, kan met toepassing van het evenredigheidsbeginsel en/of om redenen van efficiëntie worden toegestaan dat de uitvoeringstaken van de AMLCO-functie die haar door de antiwitwaswet en het antiwitwasreglement van de NBB zijn toegewezen, geheel of gedeeltelijk worden uitbesteed aan hetzij een derde, hetzij een andere entiteit die tot dezelfde groep behoort.

Voor meer informatie over de beginselen en de concrete modaliteiten waaraan deze uitbesteding moet voldoen, zij verwezen naar de pagina Nakoming van verplichtingen door derden.

5. Toepassing van het evenredigheidsbeginsel

Op grond van het evenredigheidsbeginsel kunnen de hierboven beschreven governanceverplichtingen worden genuanceerd voor bepaalde financiële instellingen naar Belgisch recht of voor de vestigingen in België van financiële instellingen naar buitenlands recht (bijkantoren of agenten/distributeurs van betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld), die een kleine of middelgrote omvang hebben en/of die *ratione personae* onder het toepassingsgebied van de antiwitwaswet vallen, maar die geen activiteiten in België ontplooiën en/of er niet (of slechts in zeer beperkte mate) zijn blootgesteld aan WG/FT-risico's.

Dit kan worden geïllustreerd aan de hand van twee concrete en niet-limitatieve voorbeelden:

- Een kredietinstelling of beursvennootschap naar buitenlands recht opent in België een bijkantoor waarvan de werknemers als enige taak hebben om in België potentiële cliënten te vinden. Het Belgische bijkantoor knoopt echter geen zakelijke relaties aan met deze cliënten, opent in België geen rekeningen voor deze cliënten en komt evenmin tussen in de financiële dienstverlening aan deze cliënten. De taak van dit bijkantoor houdt op zodra de geïnteresseerde potentiële cliënten zijn doorverwezen naar de hoofdzetel van de financiële instelling in het land van herkomst (eventueel via de website) voor het aanknopen van de zakelijke relatie en de uitvoering van de verrichtingen. Het Belgische bijkantoor komt bovendien op geen enkele wijze tussen in de toepassing van de maatregelen die de buitenlandse instelling heeft genomen om te voldoen aan de antiwitwaswetgeving die in het land van herkomst van toepassing is (waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten, cliëntacceptatie, toezicht op de verrichtingen, enz.), tenzij, in voorkomend geval, uitsluitend om informatie te verzamelen over de nieuwe Belgische cliënten van de buitenlandse financiële instelling, in overeenstemming met de instructies van deze laatste, en alleen teneinde deze informatie aan haar te verstrekken (in het algemeen via haar IT-systeem). Zowel het aanknopen van de zakelijke relatie als de toepassing van de maatregelen inzake SWG/FT, vindt direct plaats tussen de buitenlandse instelling en de Belgische cliënten, met toepassing van de nationale antiwitwaswetgeving en -regelgeving die op de vestiging van toepassing is in haar land van vestiging.
- Een buitenlandse toezichthouder stelt de NBB ervan in kennis dat een buitenlandse betalingsinstelling in België financiële diensten zal aanbieden via in België gevestigde agenten. Op basis van de ontvangen kennisgeving zou de NBB de buitenlandse betalingsinstelling normaal gezien inschrijven op de officiële lijst van Europese betalingsinstellingen die hun activiteiten uitoefenen in België. Krachtens de Europese antiwitwasrichtlijn en de Belgische antiwitwaswet valt de betalingsinstelling *ratione personae* onder het toepassingsgebied van de Belgische antiwitwaswet en is ze onderworpen aan het toezicht uitgeoefend door de NBB. In voorkomend geval dient deze Europese betalingsinstelling een “centraal contactpunt” te vestigen in België (zie de pagina over centrale contactpunten). Bij nader onderzoek door de NBB blijkt echter dat de Belgische agent van de buitenlandse betalingsinstelling

enkel belast is met het geven van technische ondersteuning aan de Belgische cliënten van de buitenlandse instelling (bv. installeren en herstellen van betalingsterminals), en dat de Belgische agent bijgevolg op geen enkele wijze tussenkomt in de financiële dienstverlening aan deze cliënten, noch verantwoordelijk is voor de correcte toepassing van de antiwitwaswetgeving. Het is ook mogelijk dat de Belgische agent wel tussenkomt bij de inzameling van cliëntinformatie voor nieuwe Belgische cliënten van de buitenlandse betalingsinstelling, met als enige doel deze informatie door te geven aan de betalingsinstelling (doorgaans via het informaticasysteem van de instelling), maar dat de verdere waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten, de beslissing tot acceptatie van de cliënt en de toepassing van de doorlopende waakzaamheidsmaatregelen, volledig worden ingevuld op de hoofdzetel van de buitenlandse instelling.

In de hierboven uiteengezette gevallen gaat de NBB ervan uit dat de activiteiten die deze buitenlandse instellingen in België uitoefenen, niet (of slechts in zeer beperkte mate) zijn blootgesteld aan enig WG/FT-risico, vermits de financiële dienstverlening uitsluitend of in hoofdzaak wordt verleend vanuit het buitenland en sterke gelijkenissen vertoont met het leveren van financiële diensten in het kader van het vrij verrichten van diensten vanuit het buitenland zonder fysieke vestiging in België.

De NBB meent daarom dat instellingen die in België *ratione personae* aan de Belgische antiwitwaswetgeving zijn onderworpen, maar die een kleine of middelgrote omvang hebben en/of die in België – via hun vestiging – activiteiten ontplooiën die niet (of slechts in zeer beperkte mate) aan specifieke WG/FT-risico's zijn blootgesteld, het evenredigheidsbeginsel kunnen toepassen, met name:

- door de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en de functie van ALMCO door een en dezelfde persoon te laten uitoefenen;
- door alle of sommige taken van de AMLCO-functie uit te besteden;
- door gelijktijdig gebruik te maken van de mogelijkheid om de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en de functie van AMLCO door een en dezelfde persoon te laten uitoefenen en van de mogelijkheid om alle of een deel van de taken van de ALMCO-functie uit te besteden;
- door een verzoek in te dienen om te worden vrijgesteld van bepaalde rapporteringen aan de NBB (voor meer informatie over de rapporteringsverplichtingen en het verzoek tot vrijstelling zij verwezen naar de pagina Rapportering door financiële instellingen).

5.1. Beoordeling van de evenredigheid op het vlak van SWG/FTP

De NBB gaat na of de voorwaarden voor toepassing van het evenredigheidsbeginsel op het vlak van SWG/FTP vervuld zijn, met name op basis van de volgende indicatieve criteria:

- a) de **aard van de instelling**, rekening houdend met haar prudentieel statuut, haar rechtsvorm, het feit of zij al dan niet deel uitmaakt van een groep en haar bedrijfsmodel;
- b) de **omvang van de instelling**, rekening houdend met haar balanstotaal, haar omzet, haar aantal voltijds equivalenten en haar beleidsstructuur;
- c) de **aard en de complexiteit van haar verrichtingen**, vanuit het oogpunt van de WG/FT-risico's waaraan zij is blootgesteld; en
- d) voor een vestiging in België van een financiële instelling naar buitenlands recht (van een ander EER-

land of van een derde land) ook de redenen voor de oprichting van de Belgische vestiging en de functies en taken die aan deze vestiging zijn toegewezen, met name in het kader van de tenuitvoerlegging van de gedragslijnen en procedures van de instelling inzake SWG/FT.

Een financiële instelling die voornemens is gebruik te maken van deze mogelijkheid, moet in ieder geval aan de NBB kunnen aantonen dat de door haar beoogde evenredige modaliteiten voor de tenuitvoerlegging van haar verplichtingen in verhouding staan tot, met name, de bovenstaande criteria.

5.2. Uitoefening door een en dezelfde persoon van de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en de functie van AMLCO

Op grond van het evenredigheidsbeginsel biedt artikel 9, § 3, van de antiwitwaswet de mogelijkheid voor financiële instellingen om de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en de functie van AMLCO door een en dezelfde persoon te laten uitoefenen, indien de aard of de omvang van de onderworpen entiteit dit rechtvaardigen.

Indien een financiële instelling van deze mogelijkheid gebruik wil maken, wordt verwacht dat zij een dossier samenstelt waarmee (i) zij aantoont dat deze keuze voldoet aan de evenredigheidscriteria die uiteengezet zijn in punt 5.1 hierboven en (ii) ze uiteenzet waarom ze artikel 9, § 3, van de Wet wil toepassen. Dit dossier moet op eerste verzoek aan de NBB kunnen worden bezorgd. Bovendien moet de instelling regelmatig opnieuw beoordelen of de omstandigheden die de toepassing van artikel 9, § 3, van de antiwitwaswet rechtvaardigen, nog steeds gelden. Zo niet neemt de financiële instelling de nodige maatregelen voor de aparte aanwijzing van een voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende overeenkomstig artikel 9, § 1, van de antiwitwaswet, enerzijds, en van een AMLCO overeenkomstig artikel 9, § 2, van de antiwitwaswet anderzijds. Bovendien licht de financiële instelling de NBB onmiddellijk in.

Indien gebruik wordt gemaakt van de in artikel 9, § 3, van de antiwitwaswet bedoelde mogelijkheid om de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en de functie van AMLCO door een en dezelfde persoon te laten uitoefenen, wordt de hooggeplaatste leidinggevende die de rol van AMLCO vervult aangewezen onder de leden van het directiecomité van de financiële instelling of onder de leden van de effectieve leiding ervan of onder de leiders van het bijkantoor. Er moet een fit & proper-screening worden uitgevoerd en er moet voor gezorgd worden dat de hooggeplaatste leidinggevende die de rol van AMLCO vervult, niet kan worden geconfronteerd met belangenconflicten door zijn eventuele andere verantwoordelijkheden. De regels in punt 1.1 hierboven betreffende de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende zijn van overeenkomstige toepassing.

De hooggeplaatste leidinggevende die de rol van AMLCO vervult, moet de in de punten 1.2 en 2.2 hierboven vermelde taken verrichten.

5.3. Uitbesteding

Met toepassing van het evenredigheidsbeginsel en/of om redenen van efficiëntie kan worden toegestaan dat financiële instellingen een beroep doen op uitbesteding. Er zij verwezen naar punt 4 hierboven en naar de pagina Nakoming van verplichtingen door derden.

5.4. Gelijktijdige gebruikmaking van de mogelijkheid om (i) de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en de functie van AMLCO door een en dezelfde

persoon te laten uitoefenen en van de mogelijkheid om (ii) alle of een deel van de taken van de ALMCO-functie uit te besteden

In financiële instellingen naar Belgisch recht of in België gevestigde bijkantoren die van **zeer geringe omvang** zijn en een **laag WG/FT-risicoprofiel** hebben, is het mogelijk om, met toepassing van het evenredigheidsbeginsel, gelijktijdig gebruik te maken van de in de punten 5.2 en 5.3 hierboven toegelichte mogelijkheden.

In dit geval stellen de betrokken financiële instellingen (naar Belgisch recht of bijkantoren) een dossier samen waarin zij aantonen dat de voorwaarden van de punten 5.2 en 5.3 hierboven vervuld zijn. Dit dossier moet op eerste verzoek aan de NBB kunnen worden bezorgd.

In dit geval draagt de hooggeplaatste leidinggevende die binnen de financiële instelling of het bijkantoor de rol van AMLCO vervult (lid van het directiecomité of van de effectieve leiding) de eindverantwoordelijkheid voor alle belangrijke beslissingen op het gebied van SWG/FTP, naast zijn opdracht om toezicht te houden op de kwaliteit van de uitbestede diensten.

5.5. Cumulatie van functies door de AMLCO

In **grote** financiële instellingen en/of in instellingen met een hoog WG/FT-risicoprofiel staat de AMLCO, zoals reeds vermeld, meestal aan het hoofd van een AML-cel die uit verschillende medewerkers bestaat. In dit geval kan de AMLCO-functie enkel worden gecumuleerd met de functie van verantwoordelijke van de compliancefunctie.

In **middelgrote** financiële instellingen en/of financiële instellingen met een standaard WG/FT-risicoprofiel, kan de aan te wijzen AMLCO alleen werken. In dat geval is de AMLCO-functie een volwaardige functie die niet met andere functies kan worden gecumuleerd (behalve met de compliancefunctie).

In financiële instellingen naar Belgisch recht of in bijkantoren in België van buitenlandse financiële instellingen die van geringe omvang zijn en/of een **laag WG/FT-risicoprofiel** hebben, kan het daarentegen onevenredig zijn om de AMLCO-functie toe te wijzen aan een persoon die deze functie voltijds uitoefent. In dat geval kan worden overwogen deze functie toe te wijzen aan een persoon die deze functie slechts deeltijds uitoefent, in voorkomend geval in combinatie met andere functies bij de betrokken Belgische entiteit of bij andere entiteiten van dezelfde groep. De NBB is van mening dat dergelijke governanceregels, waarbij wordt uitgegaan van het evenredigheidsbeginsel, enkel mogen worden toegepast indien voldaan is aan de volgende voorwaarden, die voortvloeien uit de aard van de AMLCO-functie en uit de toepassing van artikel 9, § 2, van de antiwitwaswet:

1. Deze governanceregels voldoen aan de evenredigheidscriteria die opgesomd zijn in punt 5.1 hierboven;
2. De andere functies die door de betrokkene worden uitgeoefend bij dezelfde entiteit of bij een andere entiteit van dezelfde groep, zijn niet van dien aard dat die persoon met belangenconflicten kan worden geconfronteerd; vanuit dit oogpunt kan de uitoefening van de AMLCO-functie of van de functie van verantwoordelijke van de compliancefunctie bij een andere entiteit van dezelfde groep als verenigbaar met die van AMLCO van de Belgische entiteit worden beschouwd;
3. De betrokkene besteedt voldoende tijd aan de uitoefening van de AMLCO-functie bij de Belgische entiteit om te voldoen aan de voorwaarde van beschikbaarheid die opgenomen is in artikel 9, § 2, derde lid, 2°, van de antiwitwaswet;
4. Als de betrokkene zijn AMLCO-functie normaliter niet uitoefent in de lokalen van de Belgische

entiteit, doet deze geografische afstand geen afbreuk aan de effectieve uitoefening van deze functie, noch aan de beschikbaarheid en de kennis van het Belgisch wettelijk en reglementair kader inzake de voorkoming van WG/FTP die vereist zijn op grond van artikel 9, § 2, derde lid, 2°, van de antiwitwaswet.

Indien de financiële instelling deze governanceregels wil toepassen, dient zij een dossier samen te stellen waarin zij aantoont dat voldaan is aan al deze voorwaarden. Dit dossier moet op eerste verzoek aan de NBB kunnen worden bezorgd.

5.6. Voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en AMLCO bij Europese financiële instellingen die in België uitsluitend via (verbonden) agenten of distributeurs diensten aanbieden

Voor:

- Europese kredietinstellingen en beursvennootschappen die een beroep doen op een in België gevestigde verbonden agent om er beleggingsdiensten en/of -activiteiten te verrichten,
- Europese kredietinstellingen die een beroep doen op een in België gevestigde agent om er diensten te leveren die bestaan in het in ontvangst nemen van deposito's of andere terugbetaalbare gelden, en
- Europese betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld die in België uitsluitend via agenten of distributeurs respectievelijk betalingsdiensten aanbieden of elektronisch geld overmaken,

moet de verplichting tot aanwijzing van een voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en van een AMLCO, zoals uiteengezet in artikel 9 van de antiwitwaswet, worden geïnterpreteerd rekening houdend met de bijzondere kenmerken van de aanwezigheid van deze financiële instellingen op het Belgische grondgebied, alsook met het evenredigheidsbeginsel.

De NBB moet in elk geval worden geïnformeerd over de identiteit en de functie van de personen die bij het hoofdbestuur van elk van deze instellingen, in overeenstemming met de toepasselijke wetgeving in hun land van herkomst:

- op het hoogste niveau verantwoordelijk zijn om toezicht te houden op de toepassing en naleving in België van de bepalingen van de antiwitwaswet en de andere wettelijke en reglementaire bepalingen bedoeld in artikel 9, § 1, eerste lid, van die wet;
- de functie van AMLCO uitoefenen, op grond van artikel 9, § 2, van de Wet.

Wat betreft de verplichting om een centraal contactpunt aan te wijzen (zie artikel 15 van de Wet) zij verwezen naar de pagina over centrale contactpunten.

5.7. Rapportering aan de NBB

Voor de mogelijkheid om een vrijstelling aan te vragen van bepaalde rapporteringsverplichtingen ten aanzien van de NBB zij verwezen naar de pagina Rapportering door financiële instellingen.

6. Andere prudentiële vereisten inzake governance

De specifieke governancevereisten op het vlak van SWG/FTP moeten op harmonieuze wijze worden

geïntegreerd in de prudentiële regels inzake governance die van toepassing zijn op de verschillende betrokken sectoren.

6.1. Taken van de raad van bestuur op het vlak van SWG/FTP

De raad van bestuur van de financiële instellingen heeft op het gebied van SWG/FTP de volgende taken:

1. beslissen over de algemene strategie van de betrokken financiële instelling inzake het beheer van WG/FT-risico's. De raad van bestuur moet dus over passende kennis, vaardigheden en ervaring beschikken om zich een totaalbeeld te vormen van de toegepaste regeling en van de WG/FT-risico's die verbonden zijn aan de uitgeoefende activiteiten en het bedrijfsmodel, waaronder kennis van het wettelijk en reglementair kader inzake het voorkomen van WG/FTP;
2. het SWG/FTP-beleid van de instelling valideren (zie de pagina Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen);
3. op de hoogte worden gehouden van de resultaten van de algemene WG/FT-risicobeoordeling van de financiële instelling en van de actualisering ervan;
4. het activiteitenverslag van de AMLCO minstens jaarlijks beoordelen en vaker tussentijds kennis nemen van activiteiten die de financiële instelling blootstellen aan hogere WG/FTP-risico's;
5. minstens eenmaal per jaar de correcte werking van de compliancefunctie beoordelen, met inbegrip van het onderdeel "SWG/FTP" onder andere aan de hand van de conclusies van interne en/of externe audits die mogelijk hierop zijn verricht, en hierbij in het bijzonder toezien op de geschiktheid van de aan de AMLCO-functie toegewezen personele en technische middelen.

De raad van bestuur dient toegang te hebben tot en rekening te houden met kwalitatief hoogwaardige en gedetailleerde gegevens en informatie zodat het in staat is zijn SWG/FTP-taken doeltreffend uit te voeren. De raad van bestuur dient minstens tijdig en direct toegang te hebben tot het activiteitenverslag van de AMLCO, het verslag van de interne auditfunctie, de bevindingen en vaststellingen van externe auditors, voor zover van toepassing, evenals tot de bevindingen van de toezichthouder, relevante communicatie met de CFI en opgelegde toezichtmaatregelen of administratieve sancties.

6.2. Taken van het directiecomité op het vlak van SWG/FTP

Het directiecomité of de effectieve leiding van de financiële instellingen die niet over een directiecomité beschikken, hebben op het gebied van SWG/FTP de volgende taken:

1. onder leiding van de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende de organisatorische en operationele SWG/FTP-structuur opzetten die nodig is om te voldoen aan artikel 8 van de antiwitwaswet en aan de SWG/FTP-strategie die door de raad van bestuur is vastgelegd, en hierbij bijzondere aandacht besteden aan de geschiktheid van de aan de AMLCO-functie toegewezen personele en technische middelen;
2. de interne SWG/FTP-procedures goedkeuren (zie de pagina Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen, waarop wordt bepaald dat kleinere aanpassingen van deze procedures mogen worden gevalideerd door de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende);
3. passende internecontrolemechanismen voor SWG/FTP vaststellen (zie pagina Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen);
4. het jaarlijks activiteitenverslag van de AMLCO goedkeuren en met deze persoon regelmatig contact onderhouden;

5. jaarlijks de doeltreffendheid beoordelen van haar governancestelsel, met inbegrip van het SWG/FTP-beleid;
6. zorgen voor een degelijke SWG/FTP-rapportering, zowel aan de raad van bestuur als aan de NBB; en
7. zorgen dat bij uitbesteding van operationele taken van de AMLCO de toepasselijke regelgeving (zie pagina Nakoming van verplichtingen door derden, punt 1) wordt nageleefd, en dat het regelmatig rapportages van de dienstverlener ontvangt.

6.3. Naleving van de regels inzake compliance

Aangezien het SWG/FTP-beleid geïntegreerd moet worden in de compliancefunctie, zijn de beginselen die worden uiteengezet in circulaire NBB_2012_14 van toepassing. Bovendien geldt als prudentiële regel dat alle onafhankelijke controlefuncties een coherent geheel moeten vormen, wat betekent dat voor de WG/FT-risico's een goede interactie tussen de compliancefunctie en de risicobeheerfunctie vereist is (zonder evenwel een hiërarchie te creëren tussen deze onafhankelijke controlefuncties).

Hoewel er over het beheer van de WG/FT-risico's specifieke rapporteringen worden bezorgd aan de NBB, verwacht deze laatste dat de compliancefunctie dit aspect ook behandelt in haar rapporteringen inzake compliance. Er mag in deze rapporteringen echter gebruikgemaakt worden van kruisverwijzingen voor aspecten die verband houden met SWG/FTP.

Referentiedocumenten:

- Richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit van 25 februari 2019 (EBA/GL/2019/02) inzake uitbesteding (voor de kredietinstellingen, de beursvennootschappen, de betalingsinstellingen en de instellingen voor elektronisch geld);
- Circulaire NBB_2018_25 betreffende de geschiktheid van bestuurders, leden van het directiecomité, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders van financiële instellingen;
- Circulaire NBB_2012_14 betreffende de compliancefunctie;
- de sectorale circulaire over uitbesteding:
 - voor kredietinstellingen en beursvennootschappen: circulaire PPB_2004_5 over gezonde beheerspraktijken bij uitbesteding door kredietinstellingen en beleggingsondernemingen,
 - voor verzekeringsondernemingen: circulaire NBB_2016_31 over de prudentiële verwachtingen van de NBB inzake het governancestelsel voor de verzekerings- en herverzekeringssector,
 - voor betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld: de voornoemde circulaire PPB_2004_05, die van toepassing werd verklaard door circulaire NBB_2015_09 over het prudentieel statuut van de instellingen voor elektronisch geld en circulaire NBB_2015_10 over het prudentieel statuut van de betalingsinstellingen;
 - voor vereffeningsinstellingen: circulaire PPB_2007_5 over interne controle en interne audit, compliancefunctie, voorkomingsbeleid, gezonde beheerspraktijken inzake uitbesteding.
- Sectorale circulaire over governance:
 - voor kredietinstellingen, beursvennootschappen, betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld en vereffeningsinstellingen en met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen: het Handboek Governance,
 - voor verzekeringsondernemingen: de voornoemde circulaire NBB_2016_31.

Risicoclassificatie

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 4

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

In aansluiting op de algemene beoordeling van de WG/FT-risico's die de financiële instellingen overeenkomstig artikel 16 van de antiwitwaswet moeten uitvoeren, zijn zij verplicht om krachtens artikel 4 van het antiwitwasreglement van de NBB verschillende risicocategorieën vast te stellen, waaraan ze geschikte waakzaamheidsmaatregelen koppelen. Elk risico dat in het kader van de voornoemde algemene risicobeoordeling geïdentificeerd is, moet in deze risicocategorieën weerspiegeld zijn. Bijgevolg moet er bij de vaststelling van deze risicocategorieën worden uitgegaan van objectieve risicofactoren die onderling coherent gecombineerd zijn (cf. met name de variabelen en risicofactoren bedoeld in de bijlagen I tot III van de Wet).

Derhalve zouden er in theorie minstens twee risicocategorieën (hoog en standaardrisico) moeten worden vastgesteld, en eventueel een derde (laag risico). Er zij echter benadrukt dat deze classificatie ervoor moet zorgen dat in elke situatie de gepaste waakzaamheidsmaatregelen worden toegepast. Elke financiële instelling moet kunnen aantonen dat deze doelstelling kan worden bereikt met haar risicoclassificatie, ongeacht welke classificatietechniek wordt gehanteerd (art. 17, tweede lid, van de Wet). Het kan bijgevolg nuttig zijn dat situaties die identieke waakzaamheidsmaatregelen vereisen, in dezelfde risicocategorie worden ondergebracht. Het aantal risicocategorieën stemt in dat geval overeen met het aantal risicosituaties waarin er verschillende risicobeperkende maatregelen zijn vereist. Indien verschillende als hoog beschouwde risico's verschillende risicobeperkende maatregelen vereisen, naargelang van de aard van de betrokken risico's, zou het nuttig zijn dat deze risico's in de praktijk in evenveel risicocategorieën worden ingedeeld. Uitgaande van dit beginsel zou een indeling in slechts twee risicoklassen (hoog en standaardrisico) alleen relevant zijn in het geval van een financiële instelling waar de algemene risicobeoordeling aangeeft dat zij voornamelijk is blootgesteld aan WG/FT-risico's die zeer homogeen zijn en die niet als hoog moeten worden beschouwd, gelet op de homogeniteit, vanuit risico-oogpunt, van haar activiteiten, haar cliënten, haar distributiekkanalen en de betrokken geografische zones. Hoewel dergelijke instellingen er op grond van hun algemene risicobeoordeling in het algemeen vanuit kunnen gaan dat alle zakelijke relaties of verrichtingen met hun cliënten in theorie als "standaardrisico" moeten worden beschouwd en daarom allemaal in één enkele risicoklasse kunnen worden ondergebracht en dus aan dezelfde risicobeperkende maatregelen kunnen worden onderworpen, is het noodzakelijk dat deze financiële instellingen daarnaast een categorie "hoog risico" creëren, voor de zakelijke relaties of de verrichtingen waarvoor uit de individuele risicobeoordeling blijkt dat de beslissing die op basis van de algemene risicobeoordeling is genomen, moet worden bijgesteld, zodat er verscherpte waakzaamheidsmaatregelen moeten worden genomen.

In dit verband zij opgemerkt dat de financiële instellingen er overeenkomstig artikel 4 van het antiwitwasreglement van de NBB voor moeten zorgen dat hun risicocategorieën op een zodanige wijze zijn vastgesteld dat zij een cliënt in voorkomend geval in een andere risicocategorie kunnen indelen dan die waarin hij in theorie zou moeten worden ingedeeld, indien zij in het kader van de individuele risicobeoordeling die overeenkomstig artikel 19, lid 2, van de antiwitwaswet wordt uitgevoerd, gevallen van

hoog risico of, in voorkomend geval, gevallen van laag risico identificeren. De risicocategorieën moeten op een zodanige wijze worden vastgesteld dat de financiële instellingen rekening kunnen houden met de gevallen van verhoogde waakzaamheid bedoeld in de artikelen 37 tot 41 van de Wet.

Het zijn in de eerste plaats de risico's die specifiek zijn voor elke instelling die moeten worden weerspiegeld in de classificatie, op basis van de algemene beoordeling ervan door de betrokken instelling, maar de concrete analyse van het risiconiveau van elke cliënt kan ertoe leiden dat de cliënt in een andere risicocategorie moet worden ondergebracht dan die waartoe de algemene beoordeling a priori zou hebben geleid.

Tot slot moeten er voor elke risicoklasse passende maatregelen worden vastgesteld ter beheersing van de aldus geïdentificeerde en ingedeelde WG/FT-risico's. Dit zullen meestal waakzaamheidsmaatregelen zijn of maatregelen die deel uitmaken van het cliëntacceptatiebeleid (zie pagina "Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen").

Gedraglijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 8, 10 en 12
- Antiwitwasreglement van de NBB:
 - Art. 8 tot 18 en 22 tot 24: interne procedures
 - Art. 19 tot 21: nakoming door derden

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Gedraglijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen: commentaar en aanbevelingen

Inhoud

- 1. Verbanden tussen de algemene risicobeoordeling en de organisatie
- 2. Organisatie inzake SWG/FTP
- 3. Internecontrolemaatregelen inzake SWG/FTP (waaronder verwachtingen betreffende de interneauditfunctie)
- 4. Toepassing van het evenredigheidsbeginsel
- 5. Overige na te leven prudentiële regels inzake organisatie

Financiële instellingen moeten een efficiënte organisatie inzake SWG/FTP ten uitvoer leggen die in verhouding staat tot hun aard en omvang. De nakoming van deze verplichting is onontbeerlijk voor de naleving van de materiële verplichtingen inzake SWG/FTP zoals de waakzaamheidsverplichting ten aanzien van de verrichtingen en zakelijke relaties, de verplichting tot analyse van de atypische verrichtingen en tot melding van vermoedens van WG/FT, alsook van de verplichtingen inzake geldovermakingen, embargo's en bevrozing van tegoeden, enz. Wat de beoogde doeleinden betreft, versterkt de antiwitwaswet in dat opzicht de consistentie tussen de materiële bepalingen inzake SWG/FTP en de organisatie op het gebied van SWG/FTP (voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet) (zie de pagina "Voornaamste referentiedocumenten").

Deze organisatie moet passende maatregelen omvatten om de **algemene WG/FT-risicobeoordeling** te kunnen uitvoeren, maar moet tegelijkertijd ook gebaseerd zijn op de resultaten van deze beoordeling, zodat de in kaart gebrachte risico's op passende wijze kunnen worden aangepakt (zie punt 1 hieronder). Deze organisatie moet een geheel van **interne gedragslijnen, procedures en processen** (zie punt 2) omvatten, evenals een **internecontrolestelsel** (zie punt 3).

Ingevolge het **evenredigheidsbeginsel** kan de NBB echter een vereenvoudigde organisatiestructuur aanvaarden (zie punt 4). Er wordt bovendien ook verwacht dat de organisatie inzake SWG/FTP op harmonieuze wijze wordt geïntegreerd in de **algemene organisatie van de financiële instelling** (zie punt 5).

1. Verbanden tussen de algemene risicobeoordeling en de organisatie

Er is een sterke samenhang tussen, enerzijds, de tenuitvoerlegging van een passende organisatie inzake SWG/FTP die alle hieronder toegelichte elementen omvat en, anderzijds, de algemene risicobeoordeling.

Aan de ene kant vereist de uitvoering van een passende algemene risicobeoordeling binnen een financiële instelling dat de doelstellingen van deze beoordeling vooraf duidelijk worden vastgelegd (intern beleidsaspect), dat de beoordeling wordt uitgevoerd in een voldoende gedetailleerd procedureel kader en dat de beoordeling wordt onderworpen aan passende interne controles ter waarborging van de relevantie en objectiviteit van de resultaten ervan betreffende de inventarisatie van het WG/FT-risico en de meting van de intensiteit van dat risico.

Aan de andere kant verwacht de NBB van de financiële instellingen dat hun organisatie, gedragslijnen, procedures en internecontrolestelsel inzake SWG/FTP, zoals hieronder toegelicht, gebaseerd zijn op de

resultaten van hun algemene beoordeling van het WG/FT-risico, waarop het SWG/FTP-beleid als geheel een passend en evenredig antwoord moet kunnen bieden. Aangezien deze risico's in de loop van de tijd kunnen veranderen of de aard of omvang ervan kan worden beïnvloed door belangrijke gebeurtenissen, dient de procedure voor de algemene risicobeoordeling periodiek te worden bijgewerkt. Wanneer uit een dergelijke bijwerking blijkt dat de aard en/of intensiteit van eerder geïntariseerde risico's aanzienlijk gewijzigd is/zijn, dient de financiële instelling te onderzoeken of haar organisatie, gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolesysteem moeten worden gewijzigd om ze aan te passen aan de vastgestelde veranderingen.

Bijgevolg is de NBB van oordeel dat de financiële instellingen de invoering van een passend en gecontroleerd organisatorisch en procedureel kader voor de algemene risicobeoordeling moeten beschouwen als een topprioriteit, aangezien deze algemene risicobeoordeling de noodzakelijke basis is voor alle andere maatregelen die ten uitvoer worden gelegd in overeenstemming met de wettelijke en reglementaire vereisten inzake SWG/FTP.

Voor meer informatie over de inhoud, de methode van opstelling en de bijwerking van de algemene risicobeoordeling wordt verwezen naar de pagina "Algemene risicobeoordeling".

2. Organisatie inzake SWG/FTP

Voor hun organisatie op het gebied van SWG/FTP moeten financiële instellingen (i) gedragslijnen, (ii) interne procedures en (iii) implementatieprocessen vaststellen en ten uitvoer leggen.

2.1. SWG/FTP-beleid

Krachtens artikel 8 van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen in de eerste plaats efficiënte en evenredige gedragslijnen betreffende SWG/FTP ontwikkelen en toepassen. Deze gedragslijnen dienen de grondbeginselen vast te stellen die moeten worden nageleefd in het kader van de activiteiten van de financiële instellingen en die gedetailleerd moeten worden vastgelegd in de interne procedures, zodat deze beginselen effectief ten uitvoer kunnen worden gelegd.

De NBB verwacht derhalve dat iedere financiële instelling bij de vaststelling van haar SWG/FTP-beleid in overeenstemming met artikel 8 van de antiwitwaswet, duidelijk vermeldt welke doelstellingen inzake SWG/FTP zij zichzelf oplegt, alsook welke richtsnoeren bij het opstellen van de interne processen en procedures (zie hieronder) moeten worden nageleefd om deze doelstellingen te bereiken. Het SWG/FT-beleid moet met name betrekking hebben op de **twee aspecten** die hieronder nader worden toegelicht:

1. Het **WG/FT-risicobeheer**; en
2. **Cliëntacceptatie**.

De NBB verwacht van de financiële instellingen dat dit beleid:

- formeel is vastgelegd in een schriftelijk document;
- bekrachtigd is door hun raad van bestuur;
- overeenstemt met de geldende regelgeving en met de ontwikkelingen ervan;
- in verhouding staat tot en aangepast is aan de aard en de omvang van hun activiteiten;
- wordt verspreid onder alle betrokken personeelsleden (bijvoorbeeld via een publicatie op het intranet);
en

regelmatig wordt bijgewerkt (met name na een wijziging van de algemene risicobeoordeling).

Dit beleid moet ook (volledig of samengevat) deel uitmaken van en een samenhangend geheel vormen met het **integriteitsbeleid** dat overeenkomstig de sectorale wetten inzake prudentieel toezicht moet worden bekrachtigd door de raad van bestuur van de financiële instelling. Indien het SWG/FTP-beleid volledig is opgenomen in het integriteitsbeleid van de instelling, moet het evenwel gemakkelijk kunnen worden onderscheiden binnen dat beleid.

2.1.1. WG/FT-risicobeheer

De NBB verwacht van de financiële instellingen dat hun SWG/FTP-beleid een onderdeel omvat dat gewijd is aan SWG/FTP-risicobeheer en dat betrekking heeft op drie domeinen:

1. de grondbeginselen van de op het WG/FT-risico gebaseerde benadering die de instelling volgt;
2. de maximale risicotolerantie voor het WG/FT-risico; en
3. de richtsnoeren die moeten worden nageleefd bij het vaststellen van de procedures en maatregelen voor WG/FT-risicobeheer en van de internecontrolemaatregelen.

In het **eerste deel** van het beleid moeten de beginselen worden vastgelegd van de risicogebaseerde benadering die overeenkomstig artikel 7 van de antiwitwaswet wordt toegepast door de financiële instelling. Met dit eerste deel van het WG/FT-risicobeheerbeleid, dat verplicht is voor alle bestuurders, personeelsleden, agenten en lasthebbers van de financiële instelling, wordt beoogd al deze personen bewust te maken van de noodzaak om het bestaan te herkennen van de risico's waaraan de financiële instelling is blootgesteld, om deze risico's objectief en onpartijdig te meten, en om maatregelen op te leggen ter beheersing en beperking van deze risico's, die in verhouding staan tot en aangepast zijn aan hun omvang en aard. Met het oog op de ontwikkeling van een passende procedure voor de algemene risicobeoordeling (zie hieronder) dient dit eerste deel van het WG/FT-risicobeheerbeleid een algemene beschrijving te bevatten van de risicovariabelen die in aanmerking moeten worden genomen en van de basisbeginselen die moeten worden nageleefd met betrekking tot de inventarisatie en de analyse van de risicofactoren.

In het **tweede deel** moeten de maximale risicotolerantielimieten worden gepreciseerd voor elk activiteitensegment dat onderhevig is aan WG/FT-risico. Deze strategie op het gebied van WG/FT-risico moet op een coherente en harmonieuze wijze worden geïntegreerd (i) in het algemene beleid inzake risicoappetijt dat met toepassing van de sectorale wetten inzake prudentieel toezicht moet worden bekrachtigd door de raad van toezicht alsook, (ii) in voorkomend geval, in de specifieke gedragslijn(en) betreffende het operationeel risico en het reputatierisico. Er dient bovendien rekening te worden gehouden met de belangrijkste doelstelling van de antiwitwaswet, die erin bestaat het WG/FT-risico binnen individuele financiële instellingen zoveel mogelijk te beperken en deze instellingen te verplichten gepast te reageren wanneer dit risico zich voordoet, om te vermijden dat het zich verspreidt in de financiële sector en in de samenleving in het algemeen.

In het **derde deel** van het beleid moet een algemene beschrijving worden gegeven van (i) de manier waarop de instelling voornemens is elk in de algemene risicobeoordeling geïnventariseerd WG/FT-risico te beheersen, (ii) het verband tussen de maatregelen voor WG/FT-risicobeheer die binnen de financiële instelling ten uitvoer worden gelegd en het beleid inzake maximale risicotolerantie voor WG/FT-risico, en (iii) de beginselen die nageleefd moeten worden bij het vaststellen van de internecontrolemaatregelen die ten uitvoer moeten worden gelegd om de efficiëntie van de maatregelen voor WG/FT-risicobeheer te waarborgen. Dit derde deel moet met name het "referentiekader" bevatten dat als basis moet dienen voor de

opstelling van de risicogebaseerde interne procedures die moeten worden toegepast voor de identificatie en verificatie van de identiteit van de personen die betrokken zijn bij zakelijke relaties of occasionele verrichtingen. In dit verband wordt met name verwezen naar de pagina “Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie”.

Dit deel van het SWG/FTP-beleid, dat gewijd is aan WG/FT-risicobeheer, moet op harmonieuze wijze worden geïntegreerd in de gedragslijnen inzake risicomanagement binnen de financiële instellingen.

2.1.2. Cliëntacceptatie

Het cliëntacceptatiebeleid vormt een uitbreiding op en een samenhangend geheel met het WG/FT-risicobeheerbeleid. Dit beleid is hoofdzakelijk bedoeld om, op het vlak van de beginselen, de voorwaarden voor de beperking van het WG/FT-risico vast te stellen waaraan voldaan moet zijn vooraleer de financiële instelling aanvaardt om een zakelijke relatie aan te gaan met haar cliënten of om betrokken te zijn bij de uitvoering van occasionele verrichtingen voor haar cliënten. In dit cliëntacceptatiebeleid moet ook op passende wijze rekening kunnen worden gehouden met de algemene risicobeoordeling en met de verscheidenheid van de in kaart gebrachte risico's, met name gelet op hun aard en intensiteit. Die verscheidenheid moet ook worden weerspiegeld in de risicoclassificatie. Aldus moet dit beleid het mogelijk maken passende procedures en modaliteiten vast te leggen voor het aangaan van een relatie of voor het uitvoeren van verrichtingen met of voor deze cliënten. Er zij benadrukt dat het cliëntacceptatiebeleid hoofdzakelijk bedoeld is als kader voor het besluitvormingsproces voor de aanknoping van de zakelijke relatie of de uitvoering van de occasionele verrichting en voor de vaststelling van de aard en intensiteit van de toe te passen waakzaamheidsmaatregelen. Deze besluiten mogen echter niet automatisch voortvloeien uit het cliëntacceptatiebeleid maar moeten worden genomen op basis van een individuele risicobeoordeling die wordt uitgevoerd overeenkomstig artikel 19 van de antiwitwaswet en waarbij op gepaste wijze rekening kan worden gehouden met de eventuele specifieke kenmerken van elk afzonderlijk geval.

Concreet moet de financiële instelling de volgende elementen vaststellen in haar cliëntacceptatiebeleid, afhankelijk van de kenmerken van de producten en diensten die zij aanbiedt en van de cliënten tot wie zij zich richt:

- de algemene criteria op basis waarvan nieuwe cliënten worden ingedeeld in verschillende risicocategorieën;
- de beginselen voor de gedifferentieerde toekenning van de bevoegdheid om te beslissen over het aanknopen van de door de cliënt gewenste zakelijke relatie of het uitvoeren van de door hem gewenste verrichting, aan personen op een hiërarchisch niveau dat passend is voor elke risicocategorie. In dit verband moet bijzondere aandacht worden besteed aan de cliënten (i) die met toepassing van artikel 19, § 2, van de antiwitwaswet zijn aangemerkt als cliënten die een hoog risico inhouden, (ii) die worden bedoeld in de artikelen 37 tot 41 van de Wet, (iii) die vragen om genummerde rekeningen te openen of genummerde overeenkomsten af te sluiten, en (iv) voor wie geen relevante informatie kon worden verzameld over hun adres of, in voorkomend geval, over de geboortedatum en -plaats van hun uiteindelijke begunstigde(n); en
- de basisbeginselen die moeten worden nageleefd in de procedures voor de tenuitvoerlegging van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's die bij het aanknopen van de relatie gelden.

2.2. Interne procedures

Op basis van hun SWG/FTP-beleid (zie hierboven) moeten de financiële instellingen SWG/FTP-procedures opstellen voor hun medewerkers en lasthebbers.

De NBB beveelt in het bijzonder aan om procedures uit te werken voor ten minste de volgende onderwerpen:

1. de **algemene risicobeoordeling** (zie de pagina over dit onderwerp);
2. de **waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen** (zie de pagina over dit onderwerp);
3. de **analyse van atypische feiten en verrichtingen en de melding van vermoedens aan de CFI** (zie de pagina over dit onderwerp);
4. de maatregelen die nodig zijn voor de naleving van de verplichtingen inzake **financiële embargo's en bevrozing van tegoeden** en, in voorkomend geval, van de Europese Verordening betreffende **geldovermakingen** (zie de pagina's over deze onderwerpen);
5. de **bewaring en bescherming van gegevens en documenten** (zie de pagina's over deze onderwerpen: "Bewaring van gegevens en documenten" en "Verwerking en bescherming van persoonsgegevens"); en
6. **interne whistleblowing** (zie de pagina over dit onderwerp).

De NBB verwacht van de financiële instellingen dat de SWG/FTP-procedures:

- schriftelijk zijn vastgelegd;
- worden bekrachtigd door hun directiecomité (of hun effectieve leiding als er geen directiecomité is;) of, voor kleine aanpassingen, door de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende;
- overeenstemmen met de geldende regelgeving en met de ontwikkelingen ervan;
- in verhouding staan tot en aangepast zijn aan de aard en de omvang van hun activiteiten;
- volledig, gedetailleerd en operationeel zijn (in voorkomend geval moeten er per metier specifieke procedures zijn vastgelegd);
- worden verspreid onder alle betrokken personeelsleden; en
- regelmatig worden bijgewerkt (met name na een wijziging van de algemene risicobeoordeling).

2.2.1. Procedure voor de algemene risicobeoordeling

Gelet op de cruciale rol van de algemene risicobeoordeling in het SWG/FTP-beleid dat de financiële instellingen moeten ontwikkelen, is de NBB van oordeel dat het voor hen een topprioriteit moet zijn een robuust procedureel kader uit te werken waarmee een hoog niveau van relevantie en objectiviteit van de resultaten van de beoordeling kan worden gewaarborgd (zie ook hoofdstuk 1. hierboven).

Deze interne procedure dient ten minste het volgende te omvatten:

- de opsomming van de in aanmerking genomen relevante risicovariabelen en -factoren en van de kwantitatieve en/of kwalitatieve informatiebronnen waarop een beroep is gedaan voor elk van deze factoren;
- de methodologie voor de analyse van de risicofactoren, waaronder de eventuele wegen;
- de procedure voor de validering en de goedkeuring van de resultaten van de algemene risicobeoordeling door het directiecomité of de effectieve leiding van de financiële instelling;
- de procedure voor de rapportering van de goedgekeurde resultaten van de algemene risicoanalyse aan de raad van bestuur;
- de modaliteiten voor de bijwerking van de algemene risicobeoordeling, waaronder de bijwerking

tijdens de periodieke herziening of na belangrijke gebeurtenissen.

In de procedure voor de algemene risicobeoordeling dient met name rekening te worden gehouden met de gevallen van verhoogd risico waarvoor de antiwitwaswet voorziet in verhoogde waakzaamheid (zie de pagina “Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid”).

2.2.2. Procedures voor de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen

De interne procedures voor de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen moeten algemeen gesproken rechtstreeks aansluiten bij de risicoclassificatie. Er zij immers aan herinnerd dat de financiële instellingen voor elk van hun risicocategorieën moeten kunnen aantonen dat hun interne procedures voor de waakzaamheidsmaatregelen geschikt zijn om de aldus geclassificeerde risico's te beperken, rekening houdend met de aard en de intensiteit van die risico's.

Wanneer er bovendien diverse activiteiten worden uitgeoefend, kan het ook passend zijn dat de financiële instelling, voor risico's van hetzelfde niveau en dezelfde aard, afzonderlijke waakzaamheidsprocedures uitwerkt voor elk van haar activiteiten, om voldoende rekening te houden met hun specifieke kenmerken, met name wat betreft hun organisatie binnen de financiële instelling. In dat geval moet de financiële instelling echter toezien op de algemene samenhang van haar diverse waakzaamheidsprocedures.

De interne procedures voor de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen moeten ten minste de hieronder opgesomde elementen bevatten.

Er zij ook opgemerkt dat de financiële instellingen er bij de opstelling van hun hier bedoelde interne procedures op moeten toezien dat ze in overeenstemming zijn met de specifieke bepalingen van de antiwitwaswet inzake de bewaring en bescherming van gegevens (zie de pagina's “Bewaring van gegevens en documenten” en “Verwerking en bescherming van persoonsgegevens”) en met alle andere geldende wet- en regelgevingen, met name die welke worden opgesomd op de pagina “Waakzaamheidsverplichtingen en naleving van andere wetgevingen”. Voor dit laatste aspect kunnen financiële instellingen het echter wenselijk achten om specifieke interne procedures uit te werken (zie paragraaf 2.2.5. hieronder).

A. Procedure voor de identificatie en verificatie van de identiteit van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen

A.1. Exhaustieve inventarisatie van de te identificeren personen

Teneinde te waarborgen dat voldaan is aan de wettelijke verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van alle personen die betrokken zijn bij een zakelijke relatie of occasionele verrichting, moet de procedure voor de identificatie en verificatie van de identiteit van deze personen preciseren welke maatregelen nodig zijn om te bepalen of er, naast de cliënt, een of meer lasthebbers van de cliënt en, in voorkomend geval, een of meer uiteindelijke begunstigen moeten worden geïdentificeerd, in overeenstemming met de wettelijke bepalingen. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de pagina “Te identificeren personen”.

A.2. Algemene modaliteiten voor identificatie en identiteitsverificatie

Deze procedure moet preciseren welke maatregelen nodig zijn voor de identificatie en identiteitsverificatie van deze personen.

In dat verband wordt de aandacht in het bijzonder gevestigd op het feit dat in de vroegere antiwitwasregelgeving per categorie van cliënten (natuurlijke personen, rechtspersonen, juridische constructies) eenvormig werd gepreciseerd welke gegevens moesten worden verzameld om te voldoen aan de identificatieverplichting, terwijl in artikel 26, § 2, van de nieuwe antiwitwaswet bepaald wordt welke regels van toepassing zijn in situaties met een standaardrisico, en § 3 van hetzelfde artikel het mogelijk maakt om deze vereisten te versoepelen in situaties met een laag risico (met inachtneming van de in § 1 van dat artikel vastgelegde doelstellingen) en § 4 de verscherping van deze vereisten oplegt in situaties met een hoog risico.

Wat betreft de verplichting om de identiteit van de betrokken personen te verifiëren, bevat noch artikel 27 van de antiwitwaswet, noch het antiwitwasreglement van de NBB een precieze, uniforme en prescriptieve opsomming van de bewijsstukken die moeten worden gebruikt. Artikel 27, § 1, van de Wet bepaalt dat de verzamelde identificatiegegevens moeten worden getoetst aan “één of meerdere bewijsstukken of betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen” die deze gegevens kunnen bevestigen, en staat uitdrukkelijk toe dat hiervoor gebruik wordt gemaakt van bepaalde elektronische identificatiemiddelen. De mate van zekerheid die verkregen moet worden over de identiteit van de betrokken personen moet echter worden bepaald op grond van het risiconiveau dat in elk specifiek geval geïdentificeerd wordt op basis van de individuele risicobeoordeling. In § 2 van hetzelfde artikel wordt bepaald dat alle verzamelde identificatiegegevens moeten worden geverifieerd in situaties met een standaardrisico; in § 3 wordt toegestaan dat de identificatiegegevens die moeten worden geverifieerd, worden beperkt in situaties met een laag risico, terwijl in § 4 wordt bepaald dat, in situaties met een hoog risico, alle overeenkomstig artikel 26, §§ 2 en 4 van de Wet ingewonnen informatie moet worden geverifieerd, en dat met verhoogde aandacht moet worden gewaarborgd dat de voor de verificatie gebruikte bewijsstukken of betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen een hoge mate van zekerheid verschaffen over de identiteit van de betrokken persoon.

Door de invoering van de risicogebaseerde benadering in het kader van de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen zijn de financiële instellingen dus verplicht om in hun interne procedures gedetailleerd te beschrijven welke concrete maatregelen moeten worden genomen om te voldoen aan deze verplichtingen op een manier die consistent is met het resultaat van hun algemene risicobeoordeling en met hun risicoclassificatie.

Daartoe kan het concreet nuttig zijn om in het deel betreffende de “identificatie en verificatie van de identiteit van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigden” van de procedure inzake waakzaamheidsmaatregelen **een overeenstemmingstabel op te nemen van de bewijsstukken of betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen die per risicoklasse worden aanvaard, alsook een lijst** van de omstandigheden waarin bepaalde bewijsstukken niet moeten worden neergelegd.

Daarnaast verwacht de NBB dat deze procedure gedetailleerde informatie bevat over de concrete modaliteiten voor de raadpleging van het Rijksregister en van het register van uiteindelijke begunstigden (het “UBO-register” dat is opgericht op grond van de artikelen 73 en volgende van de antiwitwaswet), het bewijs dat overeenkomstig artikel 29 van de antiwitwaswet moet worden verzameld van de registratie van de nuttige informatie in dit UBO-register, en de aanvullende maatregelen tot identificatie en identiteitsverificatie die overeenkomstig ditzelfde artikel moeten worden genomen wanneer dit UBO-register wordt geraadpleegd.

Voor nadere informatie wordt verwezen naar de pagina “Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie”.

Voor de identificatieverplichting moet in de procedure worden gewezen op de gegevens die volgens de wetgeving moeten worden verzameld in situaties met een standaardrisico (artikel 26, § 2, van de

antiwitwaswet), en moet worden gepreciseerd welke maatregelen moeten worden genomen als het adres van de te identificeren persoon niet kan worden vastgesteld.

Daarnaast moet de interne procedure vastleggen welke aanvullende identificatiegegevens moeten worden ingewonnen in situaties met een hoog risico (zie artikel 12, 3°, van het antiwitwasreglement van de NBB).

Als de financiële instelling beslist om gebruik te maken van de mogelijkheid tot versoepeling van de identificatieverplichting voor personen die betrokken zijn bij occasionele verrichtingen of zakelijke relaties die slechts een laag risico inhouden, moet haar interne procedure ook preciseren welke identificatiegegevens niet moeten worden verzameld.

Voor de verplichting tot verificatie van de identiteit van de betrokken personen bepaalt artikel 12, 1°, van het antiwitwasreglement van de NBB dat de procedure precieze regels moet bevatten over de bewijsstukken of betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen die de financiële instelling aanvaardt voor de identiteitsverificatie. Er zij opgemerkt dat, wanneer de interne procedure toestaat dat nieuwe technologieën worden gebruikt als bewijsstukken of onafhankelijke informatiebronnen, deze toestemming gebaseerd moet zijn op een objectieve en gedocumenteerde analyse van de betrouwbaarheid van die technologie, die waarborgt dat de betrouwbaarheid ervan in verhouding staat tot het niveau en de aard van de WG/FT-risico's verbonden aan de zakelijke relaties of occasionele verrichtingen in het kader waarvan deze technologieën worden gebruikt. Dit vereiste geldt uiteraard niet wanneer het gaat om een van de elektronische identificatiemiddelen waarvan het gebruik uitdrukkelijk wordt toegestaan door artikel 27, § 1, van de antiwitwaswet.

Voor de uitwerking van deze interne procedure beveelt de NBB de financiële instellingen aan om met name rekening te houden met de commentaar en aanbevelingen op de pagina "Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie".

In dit opzicht moet de interne procedure een opsomming bevatten van de bewijsstukken die kunnen worden aanvaard in situaties met een standaardrisico en van de verscherpte maatregelen die kunnen worden genomen om de identiteit te verifiëren van personen die betrokken zijn bij zakelijke relaties of occasionele verrichtingen die een hoog risico inhouden. Als de financiële instelling beslist om gebruik te maken van de mogelijkheid tot versoepeling van de verplichting tot verificatie van de identiteit van personen die betrokken zijn bij occasionele verrichtingen of zakelijke relaties die slechts een laag risico inhouden, moet in haar interne procedure ook worden gepreciseerd welke identificatiegegevens niet moeten worden geverifieerd.

A.3. Gebruik van oplossingen voor de acceptatie van cliënten op afstand

Wanneer financiële instellingen gebruikmaken van oplossingen voor de acceptatie van cliënten op afstand, zoals bedoeld in de richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit van 22 november 2022, moeten zij procedures instellen om de naleving van de vereisten inzake waakzaamheid ten aanzien van cliënten in dergelijke omstandigheden te waarborgen. Deze procedures moeten met name de volgende elementen beschrijven:

- a. de vereisten met betrekking tot het toepassingsgebied, de verschillende stappen en de vastlegging van de voorafgaande beoordeling van de oplossing (zie paragraaf 2.3.2 "Bewijsstukken en betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen" van de pagina "Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie");
- b. de algemene kenmerken en werking van de oplossing;

- c. de situaties waarin de oplossing kan worden gebruikt, rekening houdend met de risicofactoren die zijn geïdentificeerd in de algemene risicobeoordeling (zie de pagina “Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling”) en de voorafgaande beoordeling van de oplossing (zie paragraaf 2.3.2 “Bewijsstukken en betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen” van de pagina “Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie”);
- d. de informatie en documenten die nodig zijn om cliënten te identificeren en hun identiteit te verifiëren en de manier waarop cliëntinformatie wordt verzameld en geverifieerd bij de acceptatie van cliënten op afstand. De procedures moeten ook vastleggen welke informatie handmatig door de cliënt wordt ingevoerd, welke automatisch wordt overgenomen uit door de cliënt verstrekte documentatie en welke wordt verzameld met behulp van andere interne of externe informatiebronnen;
- e. welke stappen van het proces voor de acceptatie van cliënten op afstand volledig autonoom verlopen en welke menselijke tussenkomst vereisen;
- f. de minimale situationele en technische voorwaarden waaraan moet worden voldaan voor de goede werking van de oplossing (bv. de betrokkenheid van een medewerker van de financiële instelling bij de acceptatie van cliënten op afstand of de ondubbelzinnige aard van de verzamelde gegevens);
- g. de maatregelen die zijn genomen om ervoor te zorgen dat de beelden, al het audio- en videomateriaal en alle gegevens die voor de oplossing worden verzameld, worden vastgelegd in een leesbaar formaat en van voldoende kwaliteit zijn, zodat de cliënt eenduidig herkenbaar is;
- h. de controles die zijn ingesteld om ervoor te zorgen dat de eerste transactie met een nieuwe cliënt pas wordt uitgevoerd nadat alle initiële waakzaamheidsmaatregelen zijn verricht (zie de pagina “Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie”);
- i. de manier waarop documenten en informatie die tijdens het proces van identificatie op afstand zijn verzameld, door de instelling worden opgeslagen om te voldoen aan haar wettelijke verplichtingen inzake het bewaren van gegevens en documenten (zie de pagina “Bewaring van gegevens en documenten”). De inhoud van de opgeslagen gegevens, met inbegrip van beelden, video’s, geluiden en andere relevante gegevens, moet beschikbaar zijn in een formaat dat het mogelijk maakt deze achteraf te controleren en te verifiëren;
- j. indien van toepassing, de functies en activiteiten voor de acceptatie van cliënten op afstand die zullen worden verricht door enerzijds de financiële instelling en anderzijds door derden of andere externe dienstverleners (zie de pagina “Nakoming van verplichtingen door derden”);
- k. de controlemaatregelen die ten uitvoer zijn gelegd om ervoor te zorgen dat de oplossing doorlopend voldoet aan de wettelijke en reglementaire verwachtingen. Dit omvat het uitvoeren van systematische kwaliteitscontroles (in verhouding tot het WG/FT-risico waaraan de financiële instelling is blootgesteld) op de nauwkeurigheid en geschiktheid van de verzamelde gegevens, evenals het uitvoeren van regelmatige en ad-hocbeoordelingen als reactie op verschillende omstandigheden, waaronder wijzigingen in de WG/FT-risicoblootstelling, de vaststelling van tekortkomingen in de oplossing, veranderingen in het reglementair kader of een toename van het aantal pogingen tot fraude;
- l. de corrigerende maatregelen die moeten worden getroffen wanneer in de oplossing tekortkomingen of fouten worden vastgesteld die invloed hebben op de doeltreffendheid ervan. Deze maatregelen moeten er met name toe leiden dat de instelling de door de tekortkomingen of fouten getroffen zakelijke relaties herbeoordeelt en, indien nodig en rekening houdend met deze herbeoordeling, aanvullende waakzaamheidsmaatregelen toepast, de transacties die door de betrokken cliënten kunnen worden uitgevoerd beperkt, het risicoprofiel van de betrokken zakelijke relaties herbeoordeelt en, indien nodig, deze beëindigt, in overeenstemming met de antiwaswet. De financiële instellingen moeten aan de NBB kunnen aantonen welke beoordelingen zij hebben uitgevoerd en welke corrigerende maatregelen zij hebben genomen om eventuele tekortkomingen te verhelpen die tijdens de levensduur van de oplossing zijn vastgesteld. Als er verdachte verrichtingen worden vastgesteld, moeten deze bovendien worden gemeld bij de CFI;

- m. de te volgen procedure wanneer, met name om technische redenen, de oplossing onvoldoende betrouwbaar is of, meer in het algemeen, de instelling niet in staat stelt te voldoen aan haar wettelijke verplichtingen met betrekking tot het identificeren en verifiëren van de identiteit van de cliënt;
- n. de introductie- en reguliere opleidingsprogramma's die zijn ingesteld om ervoor te zorgen dat het personeel zich bewust is en actuele kennis heeft van de werking van de oplossing, de daaraan verbonden risico's en de gedragslijnen en procedures die erop gericht zijn deze risico's te beperken (zie de pagina "Opleiding en sensibilisering van het personeel").

A.4. Specifieke maatregelen voor de identificatie en verificatie van de identiteit van de lasthebbers

Voor de lasthebbers moeten dezelfde identificatie- en identiteitsverificatieregels worden toegepast als voor de cliënten (zie A.2. hierboven) en moet de interne procedure voorzien in bijzondere regels om zich te vergewissen van hun vertegenwoordigingsbevoegdheden overeenkomstig artikel 12, 4°, van het antiwitwasreglement van de NBB.

A.5. Maatregelen om inzicht te verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt of lasthebber die een vennootschap, rechtspersoon, stichting, fiducie, trust of soortgelijke juridische constructie is

Overeenkomstig artikel 12, 5°, van het antiwitwasreglement van de NBB moet de interne procedure specifieke regels bevatten om inzicht te verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt of lasthebber die een vennootschap, rechtspersoon, stichting, fiducie, trust of soortgelijke juridische constructie is.

A.6. Specifieke maatregelen voor de identificatie en verificatie van de identiteit van de uiteindelijke begunstigen

Overeenkomstig artikel 12, 6°, van het antiwitwasreglement van de NBB moet de interne procedure precieze regels bevatten over de maatregelen die moeten worden genomen voor de identificatie en de verificatie van de identiteit van de uiteindelijke begunstigen (i) van de cliënten, (ii) van de lasthebbers van de cliënten of (iii) van de begunstigen van levensverzekeringsovereenkomsten. Deze procedure moet bovendien preciseren welke maatregelen moeten worden genomen wanneer de geboorteplaats en -datum of het adres van een uiteindelijke gerechtigde niet kan worden vastgesteld.

Wanneer de interne procedure voorziet in het gebruik van het in artikel 73 van de antiwitwaswet bedoelde centraal register van uiteindelijke begunstigen of van de gelijkwaardige registers die in andere EER-landen of in derde landen worden bijgehouden, moet deze procedure bovendien preciseren welke bijkomende maatregelen, die evenredig zijn met het geïdentificeerde risico, vereist zijn overeenkomstig artikel 29 van de antiwitwaswet.

A.7. Uitstel van de identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen

Wanneer de financiële instelling beslist om gebruik te maken van de in artikel 31 van antiwitwaswet bepaalde mogelijkheid om, met inachtneming van de in dat artikel vermelde voorwaarden, de verificatie van de identiteit van personen die betrokken zijn bij een zakelijke relatie uit te stellen, moet de interne procedure een precieze en limitatieve opsomming bevatten van de omstandigheden waarin gebruikgemaakt kan worden van deze mogelijkheid en van de maatregelen die nodig zijn om de verificatie zo snel mogelijk na het eerste contact met de cliënt uit te voeren.

A.8. Onvermogen om te voldoen aan de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van personen die betrokken zijn bij een zakelijke relatie of occasionele verrichting

Gelet op het verbod om een zakelijke relatie aan te knopen of een occasionele verrichting uit te voeren waarbij de in de wet vastgelegde drempels worden overschreden wanneer de betrokken personen niet kunnen worden geïdentificeerd en/of hun identiteit niet kan worden geverifieerd overeenkomstig de wettelijke bepalingen (artikel 33 van de antiwitwaswet) en op de wettelijke verplichting om in dergelijke situaties een bijzonder onderzoek uit te voeren om te bepalen of een vermoeden moet worden gemeld aan de CFI, moet de interne procedure preciseren welke maatregelen moeten worden genomen door de personeelsleden of onafhankelijke agenten die in contact staan met de cliënten om akte te nemen van dergelijke situaties en deze te rapporteren aan de AMLCO, met het oog op het krachtens artikel 46 van de antiwitwaswet vereiste onderzoek.

B. Cliëntacceptatieprocedure

B.1. Verzameling van relevante informatie over de kenmerken van de cliënt en over het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting

De interne procedure moet vermelden welke relevante informatie moet worden verzameld, naargelang de risicoclassificatie, om de kenmerken van de cliënt en het doel en de aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting te identificeren.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de pagina "Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting".

B.2. Individuele risicobeoordeling

De interne procedure moet de methodologie vastleggen die wordt gehanteerd voor de individuele beoordeling van de risico's die verbonden zijn aan de betrokken zakelijke relatie of occasionele verrichting, in overeenstemming met artikel 19 van de antiwitwaswet.

In dat opzicht moet de interne procedure de modaliteiten vastleggen voor de analyse van alle informatie die is verzameld over de cliënt en de beoogde zakelijke relatie of occasionele verrichting, teneinde in elk specifiek geval te bepalen welke van de risicoklassen die in het verlengde van de algemene risicobeoordeling zijn vastgesteld, geschikt is, om de meest relevante waakzaamheidsmaatregelen te kunnen toepassen op de zakelijke relatie of occasionele verrichting, rekening houdend met de (bijzondere) kenmerken ervan.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de pagina "Individuele risicobeoordeling".

B.3. Cliëntacceptatie

In het verlengde van de individuele risicoanalyse moet de cliëntacceptatieprocedure, met inachtneming van het cliëntacceptatiebeleid, de besluitvorming van de financiële instelling regelen voor de aanknopng van een zakelijke relatie met de cliënt of voor de uitvoering van de gewenste occasionele verrichting.

In de procedure moet met name, afhankelijk van het niveau van het WG/FT-risico dat is vastgesteld op basis van de individuele risicobeoordeling, het hiërarchisch niveau worden bepaald van de personen die, alleen of gezamenlijk, gemachtigd zijn om te beslissen om een relatie aan te gaan of een verrichting uit te voeren. Daarnaast wordt in voorkomend geval ook vastgelegd of de AMLCO al dan niet betrokken is bij dit

besluitvormingsproces en welke verificaties vereist zijn vóór de beslissing wordt genomen.

Bij de beslissing om de cliënt te accepteren, moet in voorkomend geval rekening worden gehouden met de specifieke verzoeken van de cliënt. Wanneer het verzoek van de cliënt bijvoorbeeld betrekking heeft op het openen van een genummerde rekening of het afsluiten van een genummerde overeenkomst, dient de cliëntacceptatieprocedure met name te preciseren, overeenkomstig artikel 11 van het antiwitwasreglement van de NBB, onder welke voorwaarden deze rekening kan worden geopend of deze overeenkomst kan worden afgesloten en volgens welke modaliteiten deze rekening of overeenkomst functioneert, zonder dat deze voorwaarden en modaliteiten afbreuk mogen doen aan de nakoming van de wettelijke en reglementaire verplichtingen tot waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen. Voor meer informatie wordt verwezen naar de pagina “Anonieme of genummerde rekeningen, kluizen en overeenkomsten”.

C. Procedure voor de waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen

C.1. Bijwerking van de identificatie en verificatie van de identiteit van de cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen, en van de informatie betreffende de kenmerken van de cliënt en het doel en de aard van zakelijke relatie

De interne procedure moet preciseren in welke omstandigheden de identificatie en de verificatie van de identiteit van de personen die betrokken zijn bij een zakelijke relatie (cliënt, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen) en/of de verzameling van informatie betreffende de kenmerken van de cliënt en/of het doel en de aard van de zakelijke relatie, opnieuw moeten worden uitgevoerd overeenkomstig artikel 35, § 1, 2°, van de antiwitwaswet, teneinde de gegevens waarover de financiële instelling beschikt, bij te werken. Deze procedure moet bovendien bepalen, op basis van het risico, binnen welke termijn deze bijwerking en een nieuwe individuele risicobeoordeling moeten worden uitgevoerd. Voor meer details wordt verwezen naar de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen”.

C.2. Bestaande cliënten

De NBB wijst er bovendien op dat de bepalingen van de Wet en van het antiwitwasreglement van de NBB niet alleen van toepassing zijn op de zakelijke relaties of op de occasionele verrichtingen die de financiële instellingen aangaan met nieuwe cliënten, maar ook, zonder overgangperiode, op de lopende zakelijke relaties die met cliënten werden aangeknoopt vóór de inwerkingtreding van deze nieuwe wettelijke en reglementaire bepalingen.

De NBB verwacht bijgevolg van de financiële instellingen dat zij de zakelijke relaties die ze hebben aangeknoopt vóór de inwerkingtreding van de antiwitwaswet en van het antiwitwasreglement van de NBB, herbeoordelen op grond van de criteria die zijn vastgelegd in hun cliëntacceptatiebeleid, en dat zij hierbij voorrang geven aan de zakelijke relaties die vóór deze herbeoordeling als een hoog risico werden beschouwd.

Hiertoe wordt in het verlengde van deze herbeoordeling van de financiële instellingen verwacht:

1. dat zij in hun interne procedures preciseren volgens welke methode een passende risicoklasse wordt toegekend aan elke zakelijke relatie met bestaande cliënten, in overeenstemming met hun risicoclassificatie, en dat zij zich hiervoor baseren op de informatie die op dat ogenblik beschikbaar is over de cliënt en de zakelijke relatie;
2. dat zij hun informatie met betrekking tot de zakelijke relaties met bestaande cliënten wanneer de eerder

nagekomen waakzaamheidsverplichtingen onvoldoende zijn gelet op de nieuwe risicoklasse die is toegekend aan de zakelijke relatie.

Op basis van deze herbeoordeling kunnen de financiële instellingen in voorkomend geval een van de in artikel 15 van het antiwitwasreglement van de NBB bepaalde maatregelen nemen.

C.3. Waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en de verrichtingen

De interne procedure moet overeenkomstig artikel 35, § 1, 1°, van de antiwitwaswet vaststellen welke maatregelen de personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen, moeten nemen om de verplichting tot waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en tot opsporing van atypische feiten en verrichtingen na te leven. Deze maatregelen moeten rekening houden met het niveau en de aard van de risico's die verbonden zijn aan de zakelijke relatie of de betrokken occasionele verrichting, zoals die blijken uit de individuele risicobeoordeling, en, in het bijzonder, met de gevallen waarin de antiwitwaswet voorziet in een verhoogde waakzaamheid. Voor meer informatie wordt verwezen naar de pagina "Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen".

Deze procedure moet met name de volgende elementen omvatten:

- de opsomming van de criteria die de personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen, in staat moeten stellen atypische feiten en verrichtingen op te sporen (zie artikel 16, 1°, van het antiwitwasreglement van de NBB);
- de te volgen procedure om deze verrichtingen te onderwerpen aan een specifieke analyse onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO, overeenkomstig artikel 45, § 1, van de Wet, teneinde te bepalen of van deze verrichtingen vermoed kan worden dat ze verband houden met het witwassen van geld of financiering van terrorisme (zie artikel 16, 2°, van het antiwitwasreglement van de NBB);
- de procedure voor de aanvankelijke validering van het in artikel 17 van het antiwitwasreglement van de NBB bedoelde toezichtssysteem en voor de periodieke herziening van de relevantie van dit systeem, zodat het indien nodig kan worden aangepast; en
- in voorkomend geval, de modaliteiten voor het toezicht op de verrichtingen wanneer wordt besloten om een niet-geautomatiseerd toezichtssysteem te gebruiken.

2.2.3. Procedure voor de analyse van atypische feiten en verrichtingen, voor de melding van vermoedens aan de CFI en voor de verwerking van verzoeken om informatie van de CFI aan de financiële instelling

De procedure voor de analyse van atypische feiten en verrichtingen en voor de melding van vermoedens aan de CFI moet ten minste de volgende elementen omvatten:

1) een gedetailleerde beschrijving van het proces voor de analyse, door de AMLCO of onder zijn autoriteit, van:

- a) de interne verslagen betreffende de situaties waarin niet kan worden voldaan aan de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen (zie de procedures in punt A.8. hierboven);
- b) de interne verslagen betreffende de opgespoorde atypische feiten en verrichtingen die de personeelsleden, agenten of distributeurs moeten bezorgen aan de AMLCO overeenkomstig de procedure voor waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en de verrichtingen (zie de

procedure in punt C.2. hierboven);

- c) de waarschuwingen die worden gegenereerd door het in artikel 17 van het antiwitwasreglement van de NBB bedoelde systeem voor het toezicht op de zakelijke relaties en occasionele verrichtingen; teneinde binnen de bij de Wet vereiste termijnen vast te stellen of er een vermoeden van WG/FT bestaat;

2) een gedetailleerde beschrijving van het proces voor de verwerking door de AMLCO van de verzoeken om informatie die door de CFI aan de financiële instelling worden gericht, zodat deze binnen de vereiste termijn kunnen worden beantwoord;

3) indien deze processen de medewerking vereisen van personeelsleden die niet tot de compliancefunctie behoren, van agenten of van distributeurs van de financiële instelling, moet de procedure duidelijk vastleggen wat de specifieke verantwoordelijkheid van die personen in deze context is, alsook dat die personen verplicht zijn om volledig en onverwijld mee te werken aan de analyse van de betrokken verrichtingen of aan de verzameling en de overdracht van de vereiste informatie;

4) de procedure moet duidelijk vermelden dat de AMLCO overeenkomstig de bepalingen van de antiwitwaswet beschikt over de principiële maar niet-exclusieve bevoegdheid om te beslissen of er een vermoeden van WG/FT bestaat en, bijgevolg, ook over de autonome bevoegdheid om vermoedens te melden aan de CFI en om gevolg te geven aan de verzoeken om aanvullende inlichtingen die hij ontvangt van deze laatste;

5) de procedure moet expliciet vermelden dat het voor bestuurders, personeelsleden, agenten of distributeurs van de financiële instelling wettelijk verboden is, afgezien van de uitzonderingen die zijn vastgelegd in de antiwitwaswet, om de cliënt of derden mee te delen dat gegevens of inlichtingen werden, worden of zullen worden overgedragen aan de CFI. Dit verbod geldt ook voor het feit dat verrichtingen van de cliënten als atypisch werden of worden aangemerkt en om die reden werden of worden geanalyseerd.

6) in de specifieke context van de financiële instelling moet de procedure vermelden en preciseren welke maatregelen zijn genomen om de bescherming van de melders te waarborgen in overeenstemming met artikel 57 van de antiwitwaswet.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de pagina's "Analyse van atypische feiten en verrichtingen", "Melding van vermoedens", "Mededelingsverbod" en "Bescherming van de melders".

2.2.4. Procedure voor het toezicht op geldovermakingen en financiële embargo's en de tenuitvoerlegging van maatregelen tot bevrozing van tegoeden

De procedure(s) voor het toezicht op de verrichtingen met betrekking tot verplichtingen inzake geldovermakingen, financiële embargo's en de bevrozing van tegoeden moeten ten minste de volgende elementen omvatten:

1) betreffende de regels inzake financiële embargo's en de bevrozing van tegoeden:

1. moeten zij het proces regelen voor de analyse, de aanvankelijke validering en de regelmatige bijwerking van het ten uitvoer gelegde systeem voor het toezicht op de verrichtingen, overeenkomstig artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB;
2. moeten zij de modaliteiten preciseren voor de regelmatige bijwerking van de lijsten van personen die

- onderworpen zijn aan maatregelen die verband houden met financiële embargo's en de bevroering van tegoeden, die worden gebruikt door het toegepaste systeem voor het toezicht op de verrichtingen;
3. moeten zij op nauwkeurige en gedetailleerde wijze het proces regelen waarbij de waarschuwingen die worden gegenereerd door de systemen voor het toezicht op de verrichtingen, zo snel mogelijk worden geanalyseerd onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO om na te gaan of ze relevant zijn;
 4. indien de waarschuwingen relevant blijken, moeten de procedures op nauwkeurige en gedetailleerde wijze de volgende elementen regelen:
 1. het proces om de betrokken tegoeden onmiddellijk te bevriezen;
 2. de modaliteiten om de bevroering van de tegoeden ter kennis te brengen van de bevoegde dienst van de FOD Financiën; en
 3. een onderzoek van de betrokken verrichting en, in voorkomend geval, van de zakelijke relatie in het kader waarvan de verrichting heeft plaatsgevonden, dat wordt uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO om te bepalen of deze verrichtingen verder ook aanleiding geven tot vermoedens van WG/FT (zie paragraaf 2.2.3. hierboven).

Voor meer informatie wordt verwezen naar de pagina “Financiële embargo's en bevroering van tegoeden”.

2) betreffende de **regels inzake geldovermakingen**:

1. moeten de interne procedures het proces regelen voor de analyse, de aanvankelijke validering en de regelmatige bijwerking van het toegepaste systeem voor het toezicht op de verrichtingen, overeenkomstig artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB;
2. moeten zij het analyse- en besluitvormingsproces regelen voor de maatregelen die moeten worden genomen in overeenstemming met de artikelen 7 en 8, § 1, van de Europese Verordening betreffende geldovermakingen, wanneer de financiële instelling optreedt als betalingsdienstaanbieder van de begunstigde, en met de artikelen 11 en 12, § 1, wanneer de financiële instelling optreedt als intermediaire betalingsdienstaanbieder, in de gevallen waarin haar systeem voor het toezicht op de verrichtingen een ontvangen geldovermaking detecteert waarbij niet alle vereiste informatie over de betaler en de begunstigde is gevoegd;
3. moeten zij het proces regelen voor het detecteren van de betalingsdienstaanbieders van de betalers of van de intermediaire betalingsdienstaanbieders van de ontvangen geldovermakingen, die herhaaldelijk nalaten om de vereiste informatie over de betaler of de begunstigde te verstrekken, alsook het besluitvormingsproces voor de maatregelen die in dergelijke gevallen moeten worden genomen overeenkomstig de artikelen 8, § 2, en 12, § 2, van de Europese verordening betreffende geldovermakingen;
4. moeten zij het proces regelen om de geldovermakingen die worden ontvangen zonder de vereiste informatie, te laten onderzoeken door de AMLCO overeenkomstig de artikelen 9 en 13 van de Europese verordening betreffende geldovermakingen, teneinde te bepalen of er vermoedens van WG/FT zijn (zie paragraaf 2.2.3. hierboven);

Voor meer informatie wordt verwezen naar de pagina “Geldovermakingen”.

2.2.5. Procedure voor de bewaring en de bescherming van gegevens en documenten

Wanneer de aspecten in verband met de bewaring en de bescherming van gegevens en documenten niet zijn geïntegreerd in de hierboven opgesomde interne procedures, dient de financiële instelling hiervoor een specifieke procedure te ontwikkelen. Deze interne procedures moeten in ieder geval betrekking hebben op de elementen die worden vermeld op de pagina's “Bewaring van gegevens en documenten” en “Verwerking en

bescherming van persoonsgegevens".

De NBB merkt in dit verband op dat de kopie van de bewijsstukken aan de hand waarvan de financiële instelling de identiteit van de cliënt of van zijn lasthebber heeft gecontroleerd, mag worden genomen op een elektronische drager die ook voor bewaringsdoeleinden mag worden gebruikt. Diezelfde bewaringsverplichtingen gelden ook voor de documenten op basis waarvan de instelling de identiteit van de uiteindelijke begunstigen heeft gecontroleerd, of, bij ontstentenis daarvan, de verantwoording waarom die controle redelijkerwijze niet mogelijk bleek.

In de procedure voor de bewaring en de bescherming van gegevens en documenten dient bovendien te worden vastgelegd welke informatie en documenten moeten bewaard, hoe lang deze moeten worden bewaard, vanaf welk tijdstip de bewaringstermijn begint te lopen, en welke procedure gevolgd moet worden voor het wissen van persoonsgegevens bij verstrijken van de bewaringstermijn. Deze procedure moet de vertrouwelijkheid van de documenten waarborgen (opslag, personen die er toegang tot hebben, enz.) en moet hiertoe de modaliteiten bevatten voor de toegankelijkheid van de gegevens die in deze documenten zijn opgenomen, zelfs als er een beroep wordt gedaan op een externe dienstverlener om deze gegevens te archiveren. De NBB verzoekt de financiële instellingen om voor de toegang tot de dossiers van cliënten mechanismen ten uitvoer te leggen die zijn aangepast aan hun organisatie en die de bevoegde actoren inzake SWG/FTP in staat stellen deze zo snel mogelijk te verkrijgen, met name om te kunnen voldoen aan verzoeken om aanvullende informatie van de CFI.

2.2.6. Procedure voor interne whistleblowing

Overeenkomstig artikel 10 van de antiwitwaswet dient de financiële instelling een procedure te ontwikkelen voor interne whistleblowing om haar personeelsleden of haar agenten of distributeurs in staat te stellen de inbreuken op de verplichtingen bepaald in de antiwitwaswet, te melden aan de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en aan de AMLCO. Voor meer informatie wordt verwezen naar de pagina "Interne whistleblowing".

2.3. Implementatieproces

Een efficiënte organisatie inzake SWG/FTP moet steunen op een geheel van informaticatools en implementatie-/controleprocessen.

2.3.1. Op het niveau van de personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen

De financiële instelling moet een databank opzetten voor de gegevens van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen, om de waakzaamheidsverplichtingen ten aanzien van de cliënten concreet te kunnen naleven. Deze databank moet alle gegevens bevatten waarin de procedure voor de identificatie van de cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen voorziet, en moet consistent zijn met de cliëntacceptatieprocedure.

Overeenkomstig artikel 16 van het antiwitwasreglement van de NBB moet de AMLCO de personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen, op de hoogte brengen van de schriftelijke regels die betrekking hebben op (i) de passende criteria die hen in staat moeten stellen atypische feiten en verrichtingen op te sporen, en (ii) de te volgen procedure om deze

verrichtingen te onderwerpen aan een specifieke analyse door de AMLCO en om te bepalen of van deze verrichtingen vermoed kan worden dat ze verband houden met WG/FTP. In dit kader moet een communicatiekanaal ter beschikking worden gesteld tussen de AMLCO en de betrokken personeelsleden, zodat zij hem de interne verslagen betreffende verdachte verrichtingen en niet-identificeerbare personen kunnen bezorgen.

2.3.2. Op het niveau van de AMLCO

Overeenkomstig het antiwitwasreglement van de NBB en rekening houdend met de kenmerken van de instelling moet de AMLCO ten minste over de volgende informaticaprocessen en -systemen beschikken:

- permanente elektronische toegang tot de databank met gegevens over cliënten, lasthebbers en effectieve begunstigen;
- een toezichtssysteem voor de opsporing van atypische feiten en verrichtingen die in voorkomend geval mogelijk niet werden opgespoord door de personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen (artikel 17 van het antiwitwasreglement van de NBB). Voor meer informatie over dit systeem wordt verwezen naar de pagina “Analyse van atypische feiten en verrichtingen”;
- een toezichtssysteem dat de naleving waarborgt (i) van de bepalingen van de Europese verordening betreffende geldovermakingen en (ii) van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo’s. Voor meer informatie over dit systeem wordt verwezen naar de pagina’s “Geldovermakingen” en “Financiële embargo’s en bevroering van tegoeden”;
- een informaticaproces dat ervoor zorgt dat tegoeden snel kunnen worden bevroren;
- een elektronisch systeem voor gegevensopslag en archivering (of een systeem op papier voor zeer kleine financiële instellingen) voor het registreren van de maatregelen die ten uitvoer zijn gelegd tot nakoming van de waakzaamheidsverplichtingen en van de verplichtingen tot analyse van atypische feiten en verrichtingen, tot melding van vermoedens en tot naleving van de bepalingen van de Europese verordening betreffende geldovermakingen en van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's;
- bij uitbesteding van bepaalde taken van de AMLCO, een proces voor de follow-up van de taken en van de kwaliteit van de prestaties van de dienstverlener.

3. Internecontrolemaatregelen inzake SWG/FTP (waaronder verwachtingen betreffende de interneauditfunctie)

Met toepassing van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen een internecontrolesysteem ten uitvoer leggen om toe te zien op de naleving van de procedures inzake SWG/FT. Dit internecontrolesysteem moet in verhouding staan tot de aard en de omvang van de activiteiten van de financiële instelling. Dit systeem, dat verschillende vormen kan aannemen, moet ook zijn aangepast aan de risicoclassificatie die is opgesteld door de financiële instelling.

Het internecontrolesysteem moet betrekking hebben op alle activiteiten die de financiële instelling zouden kunnen blootstellen aan WG/FT-risico en op het volledige SWG/FTP-beleid. Het systeem moet de volgende elementen omvatten:

- de controles op de activiteiten van de (commerciële, behorende) operationele diensten en

departementen;

- de controles op de activiteiten van de AMLCO (waaronder zijn activiteit als informatieplichtige ten aanzien van de CFI) en, in voorkomend geval, van zijn team; en
- de controles inzake SWG/FTP op de derde zaakaanbrengers of onderaannemers (lasthebbers).

Zo wordt verwacht dat de financiële instellingen periodiek en doorlopend toezicht houden op alle personen die binnen de instelling werkzaam zijn op het gebied van SWG/FTP.

De periodieke controles kunnen plaatshebben in verschillende gevallen en, in dat opzicht, de volgende vormen aannemen:

1. jaarlijkse beoordeling van het governance- of internecontrolesysteem van de financiële instelling door haar directiecomité;
2. jaarlijkse beoordeling van de goede werking van de compliancefunctie van de financiële instelling door haar raad van bestuur;
3. monitoringopdrachten die worden uitgevoerd door de compliancefunctie met betrekking tot, bijvoorbeeld, de controles van de operationele diensten of het gebruik van uitbesteding;
4. auditopdrachten betreffende het SWG/FTP-beleid die worden uitgevoerd door de interne audit; enz.

Voor de eerste twee vormen van controles verzoekt de NBB de financiële instellingen erop toe te zien dat het verslag dat haar wordt bezorgd door het directiecomité en de raad van bestuur, specifiek betrekking heeft op het beheer van het SWG/FTP-proces en dat op basis van dit verslag de tekortkomingen ter zake kunnen worden geïdentificeerd en corrigerende maatregelen kunnen worden genomen.

Wat betreft de monitoringopdrachten die worden uitgevoerd door de compliancefunctie, verwacht de NBB dat de monitoringplannen van de compliancefuncties van de financiële instellingen betrekking hebben op alle verplichtingen inzake SWG/FTP.

Voor de opdrachten van de interneauditfunctie op het vlak van SWG/FTP verwacht de NBB van de financiële instellingen dat in hun auditplanning rekening wordt gehouden met de resultaten van de algemene risicobeoordeling betreffende SWG/FTP. Zo beschouwt de Bank het een standaardpraktijk om een audit uit te voeren van alle aspecten van het SWG/FTP-proces, ongeveer om de drie jaar voor instellingen die op basis van hun algemene risicobeoordeling een standaard of hoog WG/FT-risicoprofiel hebben, en ongeveer om de vijf jaar voor instellingen die een laag risicoprofiel hebben. Deze standaard moet worden opgevat onverminderd belangrijke gebeurtenissen die een dergelijke audit zouden vereisen voordat de gewoonlijke periodieke termijn is verstreken (zoals bij een verandering in de wetgeving).

Over het algemeen vestigt de NBB de aandacht op het feit dat de webpagina's van de huidige website die betrekking hebben op de operationele verplichtingen inzake SWG/FTP (bijvoorbeeld Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen, Analyse van atypische feiten en verrichtingen, Melding van vermoedens, enz.), ook een aantal aanbevelingen van de NBB op het gebied van interne controle en interne audit bevatten. Er zij verwezen naar deze webpagina's voor meer informatie hierover.

4. Toepassing van het evenredigheidsbeginsel

In de antiwitwaswet en in de memorie van toelichting bij deze wet wordt duidelijk aangegeven dat de te implementeren organisatie inzake SWG/FTP in verhouding moet staan tot de aard en de omvang van de

betrokken entiteit.

Concreet moet dit evenredigheidsbeginsel voornamelijk tot uiting komen in de geavanceerdheid van de interne procedures die moeten worden vastgesteld, en kan dit beginsel rechtvaardigen dat meerdere interne procedures worden samengevoegd tot één enkele procedure.

Dit beginsel kan ook tot uiting komen in de mogelijkheid om, onder de in het reglement van de NBB vastgelegde voorwaarden, af te zien van het gebruik van informaticatools voor het toezicht op de verrichtingen, ten gunste van meer manuele en minder geavanceerde systemen. In dit verband wordt verwezen naar de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen”.

De vereisten voor de organisatie inzake SWG/FTP zijn in alle gevallen van toepassing, maar de intensiteit ervan kan verschillen naargelang de omvang van het onderliggende WG/FT-risico. Zo verwacht de NBB dat de procedures van grote financiële instellingen die gediversifieerde activiteiten uitoefenen meer geavanceerd en gedetailleerd zijn dan van kleine financiële instellingen die eenvoudigere activiteiten uitoefenen en slechts aan een laag WG/FT-risico zijn blootgesteld. De interne procedures van deze laatste instellingen mogen veel beknopter en eenvoudiger zijn.

5. Overige na te leven prudentiële regels inzake organisatie

De specifieke governancevereisten inzake SWG/FT moeten op harmonieuze wijze zijn geïntegreerd in het geheel van prudentiële governanceregels die van toepassing zijn op de verschillende betrokken sectoren. Zo moeten de sectorale prudentiële regels betreffende de organisatiestructuur, de taakverdeling, het beheer van belangenconflicten, de consistentie tussen de gedragslijnen en de interne procedures, de rapportering van informatie en de interne controle worden nageleefd in het kader van het beheer van het WG/FT-risico.

Opleiding en sensibilisering van het personeel

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 11 en 12

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

De efficiëntie van het SWG/FTP-beleid van de financiële instellingen wordt in ruime mate bepaald door de bekwaamheid van hun personeel en hun vertegenwoordigers om bij te dragen aan de tenuitvoerlegging ervan. Deze bekwaamheid hangt af van hun technische kennis en van hun bewustzijn van de dringende noodzaak om WG/FT-verrichtingen te voorkomen, twee aspecten waarop de AMLCO dient toe te zien (zie pagina “Governance”).

1. Sensibilisering

De AMLCO moet het personeel van zijn financiële instelling bewustmaken van de WG/FT-risico's waaraan zij is blootgesteld, rekening houdend met de meer algemene nationale en internationale context waarin zij haar activiteiten uitoefent, evenals van de redenen waarom deze risico's beperkt moeten worden. Dit houdt in dat **aan alle personeelsleden** algemene informatie wordt verstrekt over SWG/FTP. Dit kan via verschillende kanalen gebeuren: brieven, intranet, vergaderingen, enz. Op die manier wordt het personeel op de hoogte gebracht en blijft het op de hoogte van de risico's, met inbegrip van de methodes, tendensen en typologieën inzake WG/FT, en van de risicogebaseerde benadering die de financiële instelling hanteert om deze risico's te beperken en te beheren.

2. Opleiding

Naast de algemene sensibilisering van het personeel, moet de AMLCO ook voorzien in een (theoretische en praktische) opleiding op het vlak van SWG/FTP, die ervoor moet zorgen dat de personen die met WG/FT-risico's te maken hebben, effectief in staat zijn om de binnen de financiële instelling geldende SWG/FTG-maatregelen toe te passen. De NBB beveelt aan dat deze opleiding in de mate van het mogelijke wordt verstrekt door de AMLCO of door leden van zijn team, in voorkomend geval in samenwerking met de dienst die belast is met personeelsopleiding. Indien deze taak toch wordt uitbesteed aan een derde, moet de AMLCO erop toezien (i) dat de onderaannemer beschikt over de vereiste kennis inzake SWG/FT om de kwaliteit van de te verstrekken opleidingen te waarborgen, (ii) dat de randvoorwaarden voor deze uitbesteding worden vastgelegd en nageleefd en (iii) dat de inhoud van deze opleiding wordt afgestemd op de specifieke kenmerken van de betrokken financiële instelling en dat de door de AMLCO van deze instelling in het verleden opgedane praktijkervaring hierin goed tot uiting komt (zie hieronder).

Wanneer de financiële instelling een sensibiliserings- of opleidingsprogramma instelt dat in het buitenland is ontwikkeld, bv. door haar hoofdkantoor of moederonderneming, dient de AMLCO ervoor te zorgen dat dit programma wordt aangepast aan de in België toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, en met betrekking tot de WG/FT-typologieën en specifieke activiteiten van de financiële instelling.

Wat het **toepassingsgebied *ratione personae*** betreft moet de opleiding gericht zijn op alle personeelsleden

(ongeacht hun statuut) van de financiële instelling die met WG/FT-risico's te maken hebben, evenals op haar onafhankelijke agenten (dus niet de makelaars) en, als de financiële instelling een instelling voor elektronisch geld is, haar distributeurs.

De **opleidingsmodaliteiten** moeten aangepast zijn aan de organisatie van de financiële instelling en rekening houden met haar aard en omvang, evenals met haar WG/FT-risicoprofiel.

Het **doel van de opleiding** moet in verhouding staan tot de WG/FT-risico's waarmee de personen die de opleiding volgen, geconfronteerd kunnen worden. Daarbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen:

- *personeelsleden van de compliancefunctie* die onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO vallen: er moet een grondige opleiding worden gegeven die alle aspecten van de SWG/FTP bestrijkt, om de financiële instelling in staat te stellen al haar verplichtingen ter zake na te komen;
- *personeelsleden die in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen (aangestelden, agenten en distributeurs)*: de opleiding moet hen in staat stellen om op efficiënte wijze atypische verrichtingen op te sporen en de AMLCO zo snel mogelijk te waarschuwen overeenkomstig de interne procedures;
- *personen die procedures uitwerken dan wel computer- of andere toepassingen ontwikkelen die worden gebruikt in het kader van activiteiten die ten aanzien van het WG/FT-risico als gevoelig kunnen worden beschouwd*: de opleiding dient hen in staat te stellen de SWG/FTP-problematiek op passende wijze in die procedures en toepassingen te integreren.

Het opleidingsprogramma kan verschillende sessies omvatten, waarvan de inhoud conform de antiwitwaswet wordt afgestemd op de functies van de betrokken personen en de mate waarin zij zijn blootgesteld aan WG/FT-risico's. In het algemeen beveelt de NBB echter aan dat de opleidingsessies in essentie de volgende punten bestrijken:

1. alle Belgische wettelijke en reglementaire verplichtingen die van toepassing zijn op de financiële instelling op het vlak van SWG/FTP (algemene risicobeoordeling en -indeling, individuele risicobeoordeling, waakzaamheidsverplichtingen, opsporing en analyse van atypische verrichtingen, melding van vermoedens, embargo's, bevroering van tegoeden, elektronische geldovermakingen, enz.);
2. de interne organisatie, d.w.z. de risicogebaseerde benadering en de gedragslijnen, de procedures, en de implementatieprocessen die binnen de instelling zijn opgezet en het bestaan van een interne meldingsprocedure (*interne whistleblowing*);
3. de binnen de instelling opgedane ervaring, en met name de in het verleden vastgestelde gevallen van atypische verrichtingen;
4. de recente ontwikkelingen met betrekking tot het WG/FT-fenomeen in de praktijk (typologieën, risicofactoren, enz.);
5. het bestaan van een procedure voor melding aan de NBB (*externe whistleblowing*: zie artikel 11, § 1, derde lid, van de antiwitwaswet).

De NBB wijst er ook op dat het noodzakelijk is dat de opleiding geactualiseerd wordt om rekening te houden met de ontwikkelingen in de wettelijke en reglementaire bepalingen en, meer in het algemeen, met alle wijzigingen die van invloed zijn op de organisatie van SWG/FTP.

Wat de **frequentie van de opleidingen** betreft, geldt dat ze zowel moeten worden verstrekt bij aanwerving van nieuwe werknemers (kortetermijnopleiding na indiensttreding) als doorlopend, telkens wanneer de kennis geactualiseerd moet worden, met name als gevolg van ontwikkelingen in de geïdentificeerde risico's of in de

organisatie van de financiële instelling.

De NBB beveelt ook aan om een **stelsel** op te zetten **voor de monitoring van de opleidingen en om na te gaan of de werknemers de stof goed hebben begrepen**. Hiertoe kan de medewerkers gevraagd worden om na de opleiding een test af te leggen. De financiële instelling moet ten opzichte van de NBB ook kunnen aantonen dat de werknemers die betrokken zijn bij het WG/FT-risico, evenals de agenten en de distributeurs, de opleidingen hebben gevolgd.

Interne whistleblowing

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 10, 12 en 36

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

Overeenkomstig artikel 10 van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen een systeem voor interne meldingen inzake SWG/FTP (whistleblowing) ontwikkelen en opzetten om hun personeelsleden, hun agenten en, in het geval van instellingen voor elektronisch geld, hun distributeurs in staat te stellen om inbreuken op de antiwitwaswet op vertrouwelijke of anonieme basis en via een specifiek en onafhankelijk kanaal te melden aan de AMLCO en de hooggeplaatste leidinggevende die verantwoordelijk is voor SWG/FTP.

Concreet verwacht de NBB dat de financiële instellingen de volgende twee maatregelen treffen:

- enerzijds moeten zij voor hun personeelsleden en hun agenten of distributeurs een duidelijke **procedure** ontwikkelen en ten uitvoer leggen, die nauwkeurig aangeeft (i) waarop de interne meldingen inzake SWG/FTP betrekking kunnen hebben, (ii) wat de verschillende stappen van de procedure zijn en (iii) welke bescherming geboden wordt aan de personen die gebruikmaken van dit systeem voor interne melding; en
- anderzijds moeten zij een **beveiligd kennisgevingssysteem** opzetten om meldingen van inbreuken op de verplichtingen inzake SWG/FTP op anonieme wijze (zonder dat gebruik gemaakt moet worden van de normale hiërarchische kanalen) ter kennis te kunnen brengen van de AMLCO en de hooggeplaatste leidinggevende die verantwoordelijk is voor SWG/FTP.

Dit systeem voor interne meldingen inzake SWG/FTP kan in voorkomend geval geïntegreerd worden in het intern compliance-meldingssysteem dat krachtens de sectorale wetten inzake prudentieel toezicht reeds is opgezet voor inbreuken op de normen en gedragscodes van de financiële instelling, op voorwaarde dat (i) de AMLCO en de hooggeplaatste leidinggevende die verantwoordelijk is voor SWG/FTP (en in voorkomend geval de verantwoordelijke voor de compliancefunctie indien dat niet de AMLCO is) de bestemmingen zijn van de meldingen inzake SWG/FTP en (ii) de communicatiekanalen daadwerkelijk de vertrouwelijkheid of anonimiteit van de klokkenluider garanderen.

Conform artikel 11, derde lid van de antiwitwaswet moet de AMLCO er bovendien voor zorgen, in het kader van zijn/haar bewustmakings- en opleidingsprogramma, dat de personeelsleden van de betrokken financiële instelling, evenals haar agenten en distributeurs, op de hoogte zijn van dit systeem voor interne meldingen inzake SWG/FTP.

Tot slot is het evenredigheidsbeginsel van toepassing, zoals bepaald in de antiwitwaswet. Dit beginsel houdt in dat de vast te stellen procedure en het in te voeren meldingssysteem, zoals hierboven beschreven, minder geavanceerd mogen zijn in kleinere financiële instellingen of in instellingen met een lager WG/FT-risicoprofiel.

Organisatie en interne controle binnen de groepen

- **Belgische moederondernemingen**
- **Belgische dochterondernemingen en bijkantoren**
- **Centrale contactpunten in België van financiële instellingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat**

Belgische moederondernemingen

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 13 en 14
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 6 en 25
- Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/758 van de Commissie van 31 januari 2019 over de minimumactie en de soort bijkomende maatregelen waartoe krediet- en financiële instellingen verplicht zijn met het oog op het beperken van het WG/FT-risico in bepaalde derde landen

Andere referentiedocumenten

- FATF Guidance dated 4 November 2017 on Private Sector Information Sharing

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Belgische moederondernemingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. SWG/FTP-governance op groepsniveau
- 2. Gedraglijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen op groepsniveau
- 3. Toepassing van de lokale wetgeving door in het buitenland gevestigde bijkantoren en dochterondernemingen

Deze pagina betreft de moederentiteiten naar Belgisch recht die aan de hoofd staan van een groep, zoals die wordt gedefinieerd in artikel 4, 22°, van de antiwitwaswet (zie pagina “Definities”).

Hoewel de wet- en regelgeving op het vlak van SWG/FTP territoriaal van toepassing zijn, houden het wettelijk risico en het reputatierisico dat gelopen wordt door financiële instellingen die deel uitmaken van een groep en niet over een passend SWG/FTP-beleid beschikken, een algemeen risico in voor de volledige groep, ook wanneer het incident dat het risico doet ontstaan, beperkt is tot een entiteit van de groep.

De moederentiteit naar Belgisch recht die aan het hoofd van een groep staat, moet de SWG/FTP-beleidslijnen van de operationele entiteiten van de groep coördineren om zich ervan te vergewissen dat de verschillende SWG/FTP-wetgevingen waaraan ze onderworpen zijn, op harmonieuze wijze worden toegepast en dat het beleid inzake de voorkoming van WG/FT even doeltreffend is in alle entiteiten van de groep. Daartoe dient er een SWG/FTP-governance te worden ontwikkeld op het niveau van de groep en moet er een geheel van passende gedraglijnen, implementatieprocessen en internecontrolemaatregelen worden ingevoerd (zie punten 1 en 2 hieronder). Wanneer een groep bijkantoren of dochterondernemingen in het buitenland heeft, moet de moederentiteit er enerzijds ook op toezien dat elk van de betrokken entiteiten van de groep volledig voldoet aan de wetgeving en regelgeving op het vlak van SWG/FTP die plaatselijk op haar van toepassing is, maar anderzijds ook dat de vereisten die daaruit voortvloeien op zijn minst even streng zijn als de vereisten waarin de Belgische wet- en regelgeving voorzien. (zie punt 3 hieronder).

Wanneer de moederentiteit naar Belgisch recht zelf de dochteronderneming is van een moederonderneming die onder het Belgische recht of onder het recht van een ander EER-land of van een derde land ressorteert, is de NBB van mening dat die moederentiteit naar Belgisch recht aan haar in artikel 13 van de antiwitwaswet en in de artikelen 6 en 25 van het antiwitwasreglement van de NBB vastgelegde verplichtingen voldoet door ervoor te zorgen dat het beleid van de groep dat door haar eigen moederonderneming wordt bepaald en dat op haar van toepassing is:

1. voldoet aan artikel 26 van het antiwitwasreglement van de NBB (er wordt verwezen naar de pagina “Belgische dochterondernemingen en bijkantoren”),
2. haar in staat stelt te voldoen aan haar wettelijke en reglementaire verplichtingen als moederentiteit naar Belgisch recht, alsook aan de hieronder geformuleerde aanbevelingen, en
3. ook van toepassing is op haar eigen bijkantoren en dochterondernemingen.

Indien nodig neemt ze de passende aanvullende maatregelen om aan die voorwaarden te voldoen.

1. SWG/FTP-governance op groepsniveau

Om de SWG/FTP-beleidslijnen te kunnen coördineren op groepsniveau, moet de moederentiteit een SWG/FTP-governancesysteem op groepsniveau opzetten dat in verhouding staat tot haar omvang en haar WG/FT- risicoprofiel.

1.1. Rol van de raad van bestuur en van het directiecomité van de moederentiteit van de groep

De raad van bestuur en het directiecomité van de moederentiteit van de groep implementeren een systeem voor de coördinatie van het WG/FT- risicobeheer op het niveau van de groep.

Concreet betekent dit dat de raad van bestuur van de moederentiteit met name (i) de algemene strategie op het vlak van WG/FT- risicobeheer op het niveau van de groep moet vastleggen, (ii) het SWG/FTP-beleid van de groep moet bekrachtigen en (iii) een maximale WG/FT- risicotolerantie voor de groep moet bepalen.

Het directiecomité moet met name (i) een organisatorische en operationele structuur voor de coördinatie op het niveau van de groep opzetten, (ii) de interne SWG/FTP-procedures van de groep bekrachtigen en ervoor zorgen dat ze coherent zijn met de structuur van de groep en met de omvang en de kenmerken van de financiële instellingen die de groep vormen, (iii) passende internecontrolemechanismen inzake SWG/FTP-controle instellen op het niveau van de groep en (iv) de doeltreffendheid van het SWG/FTP-beleid op het niveau van de groep regelmatig beoordelen.

Daartoe dient het directiecomité de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende, die overeenkomstig artikel 9, § 1 van de antiwitwaswet in de moederentiteit werd aangewezen (zie punt 1 van de pagina Governance), formeel te belasten met de hoogste verantwoordelijkheden op groepsniveau inzake beleid en interne controle op het gebied van SWG/FTP. Tevens dient het directiecomité een AMLCO op groepsniveau aan te wijzen. In dit verband komt het de moederentiteit toe om op basis van de aard, omvang en het WG/FT- risicoprofiel van de entiteit en van de groep, rekening houdend met het gewicht van de uit te voeren taken en de beschikbaarheidsvoorwaarde bepaald in artikel 9, § 2, van de antiwaswet, te bepalen of de functie van AMLCO op groepsniveau doeltreffend kan worden uitgeoefend door de AMLCO die op het niveau van de moederentiteit werd aangewezen (zie punt 2 van de pagina Governance), dan wel of een afzonderlijke AMLCO op groepsniveau dient te worden aangewezen. Deze beslissing dient aan de Bank te worden meegedeeld overeenkomstig de instructies in punt 3 van de pagina Governance en desgevallend bijgestuurd te worden indien de elementen die eraan ten grondslag liggen zouden wijzigen.

Wanneer het directiecomité, bv. door leden van de raad van bestuur, de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende of de AMLCO op groepsniveau, wordt ingelicht over toezichtactiviteiten verricht door een toezichthouder in entiteiten van de groep of over daarbij vastgestelde tekortkomingen, dient zij ervoor te zorgen dat de dochteronderneming of het bijkantoor tijdig en doeltreffend herstelmaatregelen uitvoert.

1.2. AMLCO op groepsniveau

De AMLCO op groepsniveau heeft tot taak om:

1. de opstelling en de effectieve tenuitvoerlegging, door elke entiteit van de groep, van interne procedures voor de algemene beoordeling van de WG/FT- risico's waaraan ze is blootgesteld, te coördineren en te monitoren in overeenstemming met de op het niveau van de groep vastgelegde beginselen;
2. de centralisatie te organiseren van de resultaten van de lokale risicobeoordelingen, om een gedegen

- kennis en inzicht te hebben in de aard, de intensiteit en de plaats van de WG/FT-risico's waaraan de groep als geheel is blootgesteld. In dat verband houdt de moederentiteit van de groep in haar WG/FT-risicobeheersysteem op groepsniveau zowel rekening met de individuele risico's van de verschillende entiteiten van de groep, als met de eventuele relaties tussen deze entiteiten die een aanzienlijke impact kunnen hebben op de risico's op groepsniveau. Daarbij wordt met name bijzondere aandacht besteed aan de risico's waaraan bijkantoren of dochterondernemingen van de groep die in niet-gelijkwaardige derde landen of in landen met een hoog WG/FT-risico gevestigd zijn, zijn blootgesteld (zie verderop);
3. rekening houdend met de kennis van de WG/FT-risico's waaraan de groep is blootgesteld, de vaststelling van de gedragslijnen en procedures op het vlak van SWG/FTP van de verschillende entiteiten van de groep te coördineren om in de gehele groep de coherentie en een hoge mate van doeltreffendheid van de preventieve maatregelen te waarborgen. In dit verband moet de AMLCO op groepsniveau erop toezien dat de lokale gedragslijnen en procedures niet enkel de naleving garanderen van de wet- en regelgevingen op het vlak van SWG/FTP die individueel van toepassing zijn op elke entiteit van de groep, maar er meer algemeen ook op gericht zijn om de lokale WG/FTP-risico's te identificeren, te beheersen en te beperken, in overeenstemming met de beginselen die ter zake van toepassing zijn in de groep als geheel;
 4. de werkzaamheden die de verschillende lokale AMLCO's bij de operationele entiteiten van de groep verrichten, te coördineren om de samenhang ervan te waarborgen;
 5. de in derde landen gevestigde bijkantoren en dochterondernemingen te controleren op naleving van de EU-voorschriften inzake SWG/FT, met name wanneer de eisen ter voorkoming van WG/FT minder strikt zijn dan die in de toepasselijke Europese teksten;
 6. groepsbrede gedragslijnen, procedures en maatregelen op te stellen, in het bijzonder met betrekking tot gegevensbescherming en de uitwisseling van informatie binnen de groep in verband met SWG/FTP overeenkomstig de nationale wettelijke bepalingen;
 7. ervoor te zorgen dat de entiteiten van de groep over adequate procedures voor melding van verdachte verrichtingen beschikken en informatie naar behoren delen, waaronder informatie dat melding is gedaan van een verdachte verrichting (onverminderd eventueel bestaande nationale vertrouwelijkheidsvoorschriften)

Er dient een rechtstreekse rapporteringslijn te bestaan tussen de AMLCO van een dochteronderneming of bijkantoor en de AMLCO op groepsniveau.

De AMLCO op groepsniveau brengt ten minste eenmaal per jaar een activiteitenverslag uit, dat hij/zij indient bij het directiecomité en de raad van bestuur van de groep. Naast de onderwerpen vermeld onder punt 2.5 'Activiteitenverslag van de AMLCO' van de pagina Governance, dient er in het verslag van de AMLCO op groepsniveau bijzondere aandacht besteed te worden aan de door de AMLCO's in de bijkantoren en dochterondernemingen ingebrachte aspecten, zoals vermeld in punt 4 van het typemodel voor activiteitenverslagen van AMLCO's. De Bank verwacht dat er één activiteitenverslag opgemaakt wordt, waarin de onderwerpen zowel op het niveau van de moederentiteit als op het niveau van de groep aan bod komen; dit activiteitenverslag dient opgesteld te worden door – elk wat hun verantwoordelijkheden betreft – de AMLCO op het niveau van de moederentiteit en de AMLCO op groepsniveau indien beide functies door verschillende personen worden uitgeoefend (zie punt 1.1 in dit verband).

De coördinatie op het niveau van de groep mag geen afbreuk doen aan de wettelijke bevoegdheid van de bijkantoren en dochterondernemingen om aan de wettelijke en reglementaire verplichtingen op lokaal niveau te voldoen, of aan het vermogen van de beleidsbepalende organen van die entiteiten om hun lokaal SWG/FTP-beleid te sturen.

1.3. Uitbesteding binnen een groep

Indien de AMLCO-functie van lokale entiteiten volledig wordt uitbesteed aan de AMLCO van de groep die binnen de moederonderneming is aangewezen, moeten de lokale uitbestedingsregels worden nageleefd. Onverminderd die regels moet de moederentiteit van de groep (i) onder meer een inventaris opstellen van de uitbestedingen op het vlak van SWG/FTP binnen de groep, om te kunnen bepalen welke functie betrekking heeft op welke juridische entiteit en (ii) garanderen dat de uitbesteding binnen een groep de naleving door elke dochteronderneming van haar SWG/FTP-verplichtingen niet in het gedrang brengt. Er wordt verwezen naar punt 3 op de pagina Governance.

2. Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen op groepsniveau

Om de SWG/FTP-beleidslijnen van de groep te kunnen coördineren moet de moederentiteit een geheel van (i) gedragslijnen, (ii) interne procedures, (iii) implementatieprocessen en (iv) internecontrolemaatregelen vaststellen en toepassen. Die gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen moeten in verhouding staan tot de omvang en het SWG/FTP-risicoprofiel van de groep.

2.1. Risicobeoordeling op groepsniveau

De SWG/FTP-organisatie van de groep moet in passende maatregelen voorzien om de resultaten van de verschillende algemene risicobeoordelingen van de verschillende entiteiten van de groep te centraliseren bij de moederentiteit. Die centralisatie moet de moederentiteit in staat stellen om de aard, de intensiteit en de plaats van de WG/FT-risico's waaraan de volledige groep is blootgesteld, te kennen en te begrijpen, rekening houdend met de eventuele relaties tussen de WG/FT-risico's waaraan de verschillende entiteiten van de groep zijn blootgesteld en die een impact kunnen hebben op de groep, en dit om passend te kunnen reageren op de WG/FT-risico's waaraan de groep is blootgesteld.

2.2. SWG/FTP-beleid op groepsniveau

Het SWG/FTP-beleid op groepsniveau bevat de fundamentele beginselen die binnen de groep moeten worden nageleefd om te zorgen voor een goede coördinatie van de maatregelen ter voorkoming van de WG/FT-risico's waaraan de groep is blootgesteld. Dit beleid moet twee aspecten omvatten:

1. het beheer van de WG/FT-risico's op groepsniveau,
2. de cliëntacceptatie,
3. het delen van informatie binnen de groep, en
4. gegevensbescherming

2.2.1. Het beheer van de WG/FT-risico's op groepsniveau

Een van de cruciale punten voor een werkzaam en adequaat beheer van de WG/FT-risico's op groepsniveau bestaat in de implementatie van coherente SWG/FTP-standaarden in de gehele groep. Het is dus van belang dat elke groep een algemeen beleid voor het beheer van de WG/FT-risico's van de groep ontwikkelt dat het kader vormt voor de specifieke gedragslijnen voor het beheer van de WG/FT-risico's die in elke entiteit van

de groep van kracht zijn. Die specifieke gedragslijnen moeten de op groepsniveau geldende standaarden ten uitvoer leggen op het niveau van de betrokken entiteit en ervoor zorgen dat ze doelmatig zijn, zelfs wanneer ook lokale kenmerken of specifieke kenmerken die verband houden met de uitgeoefende activiteiten in aanmerking moeten worden genomen.

Het beleid voor het beheer van de WG/FT-risico's op het niveau van de groep moet op zijn minst het volgende bevatten:

1. De hoofdbeginselen van de risicogebaseerde benadering die binnen de groep moet worden gevolgd. Die hoofdbeginselen omvatten op zijn minst (i) uniforme regels met betrekking tot de opstelling van algemene risicobeoordelingen in de operationele entiteiten en (ii) standaardrisicocriteria waarop de risicogebaseerde benadering van de lokale entiteiten steunt;
2. Het maximumniveau van de WG/FT-risicotolerantie voor de groep;
3. De richtsnoeren die bij het concreet beheer van het SWG/FTP-beleid op lokaal niveau moeten worden gevolgd. Die richtsnoeren omvatten inzonderheid:
 - criteria die het mogelijk maken om eenzelfde niveau van waakzaamheid ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen en voor de analyse van atypische verrichtingen te garanderen. Die standaarden hebben op zijn minst betrekking op:
 - de belangrijkste regels van het systeem voor het toezicht op zakenrelaties en verrichtingen, en
 - de procedureregels voor de analyse en voor het gevolg dat, op basis van die analyse, aan de gedetecteerde atypische verrichtingen moet worden gegeven.
 - de hoofdbeginselen die moeten worden gevolgd voor de organisatie van het in alle entiteiten van de groep op te zetten SWG/FTP-beleid. Die maatregelen omvatten met name:
 - de invoering van een passende organisatie waarbij met name het beginsel van de scheiding van functies in acht wordt genomen,
 - de tenuitvoerlegging van procedures die werden vastgelegd in overeenstemming met de op groepsniveau vastgelegde hoofdbeginselen,
 - de uitwisseling van informatie en feedback aan de beleidsbepalende organen van de lokale entiteiten, en
 - de daadwerkelijke opnemings van de controle van de SWG/FTP-aspecten in het onderzoeksveld van de interne audit.

2.2.2. Cliëntacceptatie binnen de groep

De risicogebaseerde benadering die elke entiteit van de groep toepast bij de identificatie van de cliënten, de verificatie van hun identiteit, de kennisname van de kenmerken van de cliënten, het verwerven van inzicht in het doel en de aard van de zakelijke relaties, alsook bij de acceptatie van cliënten, moet worden vastgesteld in overeenstemming met de wettelijke en reglementaire bepalingen die van toepassing zijn op de betrokken entiteit en rekening houdend met de specifieke kenmerken die verband houden met haar activiteiten. Niettemin moeten de regels van de risicogebaseerde benadering die de verschillende entiteiten hanteren, op het niveau van de groep worden gecoördineerd om de coherentie ervan binnen de groep te garanderen en ervoor te zorgen dat elke entiteit van de groep, voldoende strikt is bij de verzameling en de verificatie van de informatie die vereist is voor een coherente toepassing van het cliëntacceptatiebeleid.

Zo wordt van de moederentiteit van de groep verwacht dat ze een cliëntacceptatiebeleid voor de groep vastlegt om een coherente beoordeling te garanderen van de risico's die de cliënten kunnen inhouden, ongeacht met welke entiteit van de groep ze een relatie willen aangaan.

Dit cliëntacceptatiebeleid van de groep moet het volgende omvatten:

1. algemene criteria voor de classificatie van de cliënten per risicocategorie; en
2. procedureregels voor het onderzoek van de aanvragen en de beslissing om een relatie aan te gaan met de cliënten, afhankelijk van het risiconiveau dat die cliënten kunnen vertegenwoordigen.

2.2.3. Informatie-uitwisseling binnen de groep

De uitwisseling van informatie tussen de entiteiten van de groep is van essentieel belang om ervoor te zorgen dat het SWG/FTP-beleid van de groep volledig effect kan hebben.

Gelet op de specifieke aard van die informatie verwacht de NBB dat de financiële instellingen enkel de AMLCO of de leden van zijn team machtigen om de informatie die over de cliënten wordt uitgewisseld, mee te delen en/of om inzage te hebben in die informatie.

De NBB oordeelt dat die uitwisseling van informatie binnen de groep in het bijzonder gewenst is:

- voor de coherente toepassing van de verplichtingen met betrekking tot de WG/FT-risicobeoordeling in de verschillende entiteiten van de groep;
- voor de toepassing van het cliëntacceptatiebeleid van de groep (met name om de cliënten te identificeren die via diverse entiteiten van de groep zakelijke relaties aanknopen of verrichtingen uitvoeren);
- voor het coherent vervullen van de waakzaamheidsplicht ten aanzien van de cliënten, de zakelijke relaties en de verrichtingen, rekening houdend, in het bijzonder, met alle zakelijke relaties en verrichtingen die eenzelfde cliënt met diverse entiteiten van de groep aanknoopt of afsluit;
- voor de analyse van de gedetecteerde atypische verrichtingen om te voldoen aan de wettelijke verplichting tot melding van vermoedens en om een gepaste monitoring van die meldingen binnen de groep te garanderen (zie art. 56, §2, 1° en 2°, van de antiwitwaswet).

In artikel 13, § 1 van de antiwitwaswet wordt bepaald dat met name de volgende relevante informatie **moet** worden uitgewisseld tussen de entiteiten van de groep wanneer dat nodig is ter voorkoming van WG/FT:

- informatie met betrekking tot de identiteit en de kenmerken van de cliënten;
- informatie met betrekking tot de identificatie van de lasthebbers en van de uiteindelijke begunstigen, in voorkomend geval;
- informatie over het doel en de aard van de zakelijke relaties;
- informatie over de verrichtingen;
- en, behoudens andersluidende instructie van de CFI (of, in voorkomend geval, van een andere FIE), informatie over meldingen van vermoedens waarbij cliënten betrokken zijn.

Voor zover dit dienstig is, wordt eraan herinnerd dat de definitie van het begrip groep in België wordt overgenomen uit artikel 4, 22° van de antiwitwaswet. Dit begrip dekt met name alle bijkantoren en alle dochterondernemingen, ongeacht of het zeggenschap berust op het bezit van een meerderheid van de stemrechten of op andere middelen die zijn opgesomd in artikel 22, lid 1, punten b) tot d) van Richtlijn 2013/34/EU.

Er zij ook aan herinnerd dat artikel 56, § 2, 1° en 2° van de antiwitwaswet, onder de daarin vermelde voorwaarden, de openbaarmaking van meldingen van verdachte verrichtingen en het delen van informatie daarover toestaat (in het bijzonder analyses die ertoe kunnen leiden of ertoe hebben geleid dat deze verrichtingen als verdacht worden beschouwd) in groepen van financiële instellingen (zie pagina "mededelingsverbod"). De NBB beveelt aan om gebruik te maken van deze toestemming wanneer dit relevant is voor de optimale effectiviteit van de voorkoming van WG/FT binnen de groep. Gezien de bijzonder gevoelige aard van deze informatie moet er echter voor gezorgd worden dat deze wordt uitgewisseld overeenkomstig modaliteiten en onder voorwaarden die afdoende garanties bieden met betrekking tot vertrouwelijkheid en het gebruik van de uitgewisselde informatie, met inbegrip van garanties om de onthulling ervan te voorkomen. Derhalve wordt deze informatie alleen doorgestuurd naar die personen in de groep die verantwoordelijk zijn voor SWG/FT en voor wie deze informatie nuttig kan zijn bij de uitvoering van hun taken en verantwoordelijkheden op dit gebied, en wordt deze informatie uitgewisseld via beveiligde communicatiekanalen.

2.2.4. Gegevensbescherming

Aangezien er in het kader van de hoger beschreven uitwisseling van informatie binnen de groep over het algemeen ook persoonsgegevens van cliënten zullen worden meegedeeld, moet die uitwisseling worden geregeld met inachtneming van de toepasselijke wettelijke bepalingen betreffende de bescherming van persoonsgegevens. Bijgevolg dient ervoor gezorgd te worden dat deze informatie-uitwisseling plaatsvindt met inachtneming van Verordening 2016/679 van 27 april 2016 betreffende de bescherming van persoonsgegevens ("GDPR"). Er moet rekening worden gehouden met de voorwaarden die overeenkomstig die verordening gelden voor de informatieverstrekking aan bijkantoren en dochterondernemingen in EER-landen, alsook met de aanvullende voorwaarden die diezelfde verordening oplegt voor de verstrekking van informatie aan entiteiten in derde landen.

2.3. Interne procedures binnen de groep

Op basis van haar SWG/FTP-beleid op het niveau van de groep moet de moederonderneming van een groep ervoor zorgen dat elke entiteit waaruit ze bestaat alle vereiste interne SWG/FTP-procedures heeft opgesteld en daadwerkelijk toepast.

2.4. Implementatieprocessen op groepsniveau

Om de op lokaal niveau toepasselijke SWG/FTP-regelingen doeltreffend te coördineren, moet de AMLCO op groepsniveau over een informaticatoepassing beschikken voor de concrete uitwisseling binnen de groep van informatie betreffende SWG/FT-aspecten.

2.5. Internecontrolemaatregelen binnen de groep

De moederentiteit moet internecontrolemaatregelen invoeren die ervoor zorgen dat het SWG/FTP-beleid dat in de verschillende operationele entiteiten van de groep ten uitvoer wordt gelegd, op harmonieuze en coherente wijze worden toegepast. Die mechanismen impliceren met name dat de interneauditdienst van de groep regelmatig interne audits in verband met SWG/FTP uitvoert.

Indien de groep bijkantoren of dochterondernemingen in het buitenland heeft (EER-land of derde land), moet

de moederentiteit ervoor zorgen, indien nodig via controles ter plaatse door de interneauditdienst, dat die bijkantoren daadwerkelijk over de vereiste administratieve organisatie en interne controle beschikken, niet enkel om te voldoen aan de lokale SWG/FT-wetgeving, maar ook aan de diverse bovengenoemde standaarden die op het niveau van de groep zijn vastgelegd.

3. Toepassing van de lokale wetgeving door in het buitenland gevestigde bijkantoren en dochterondernemingen

De bepalingen van de antiwitwaswet en van het antiwitwasreglement van de NBB zijn territoriaal van toepassing. Ze zijn dus niet van toepassing op de in het buitenland gevestigde bijkantoren en dochterondernemingen van een Belgische moederentiteit. Met toepassing van datzelfde territorialiteitsbeginsel zijn die bijkantoren en dochterondernemingen daarentegen onderworpen aan de wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende SWG/FTP van hun land van vestiging. In dit verband kan er een onderscheid gemaakt worden al naargelang het bijkantoor of de dochteronderneming in een EER-land of een derde land gevestigd is.

3.1. Bijkantoren en dochterondernemingen in een ander EER-land.

Wanneer bijkantoren en dochterondernemingen in een ander EER-land gevestigd zijn, hebben die bijkantoren en dochterondernemingen volgens artikel 13, §2, van de antiwitwaswet de verplichting ervoor te zorgen dat de nationale bepalingen van dat ander land die Richtlijn 2015/849 omzetten, worden nageleefd. Met het oog op een goed beheer van de WG/FT-risico's moet de Belgische moederentiteit van een groep er ook voor zorgen dat haar bijkantoren en dochterondernemingen ook de gedragslijnen inzake SWG/FTP van de groep naleven.

3.2. Bijkantoren en dochterondernemingen in een derde land

Wanneer bijkantoren of dochterondernemingen in derde landen gevestigd zijn, maakt artikel 13, § 3, van de antiwitwaswet een onderscheid al naargelang het derde land al dan niet als gelijkwaardig wordt beschouwd:

- Indien het een derde land is dat minimumvoorschriften oplegt inzake SWG/FTP die minstens even streng zijn als die waarin de antiwitwaswet voorziet, moet de moederentiteit erover waken dat haar bijkantoren en dochterondernemingen in dat derde land **de nationale bepalingen inzake SWG/FTP van dat land** eerbiedigen. Voorts moet de Belgische moederonderneming ervoor zorgen dat haar bijkantoren en dochterondernemingen de gedragslijnen inzake SWG/FTP van de groep naleven.
- Indien het een derde land is waar de minimumvoorschriften inzake SWG/FTP minder streng zijn dan die waarin de antiwitwaswet voorziet, moet de Belgische moederonderneming erop toezien dat haar betrokken bijkantoren en dochterondernemingen **de in de Belgische antiwitwaswet bepaalde voorschriften** toepassen (met inbegrip van de voorschriften inzake gegevensbescherming, voor zover het recht van het betrokken derde land dit toestaat). Concreet betekent dit dat de bijkantoren en dochterondernemingen van Belgische groepen naast de lokale maatregelen **aanvullende maatregelen** moeten nemen om de WG/FT-risico's doeltreffend te beheersen. Voorts moet de Belgische moederonderneming ervoor zorgen dat haar bijkantoren en dochterondernemingen de gedragslijnen en procedures op groepsniveau volledig naleven. Indien de lokale wetgeving zich verzet tegen de toepassing van die versterkte regelingen, moet de moederonderneming passende maatregelen nemen, conform de bepalingen van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/758 van de Commissie van 31

januari 2019 enerzijds en de NBB daarvan in kennis stellen anderzijds.

Wanneer een financiële instelling verrichtingen uitvoert of zakelijke relaties onderhoudt met natuurlijke of rechtspersonen of met juridische constructies zoals trusts of fiducieën, die in een derde land met een hoog risico gevestigd zijn, voorziet artikel 38, eerste lid van de antiwitwaswet in de verplichting om verscherpte waakzaamheidsmaatregelen toe te passen (zie pagina “Derde landen met een hoog risico”). Wanneer een Belgische moederentiteit een bijkantoor of dochteronderneming in een derde land met een hoog risico heeft opgericht, moet ze dat bijkantoor of die dochteronderneming in principe, met toepassing van artikel 13, § 3, tweede lid van de antiwitwaswet, verplichten om verscherpte waakzaamheidsmaatregelen toe te passen ten aanzien van haar eigen lokaal cliënteel.

De NBB is van oordeel dat de correcte toepassing van de hierboven beschreven wettelijke bepalingen inhoudt dat de Belgische moederentiteit die voornemens is een bijkantoor of dochteronderneming in een derde land te vestigen, een grondige en betrouwbare juridische analyse uitvoert of laat uitvoeren van het wettelijke en reglementaire kader voor SWG/FTP en voor andere hiermee verband houdende aangelegenheden (met name de gegevensbescherming en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer) dat van toepassing is in het land van ontvangst, om te bepalen of dit juridisch kader als gelijkwaardig kan worden beschouwd of, indien dit niet het geval is, om de bepalingen naar lokaal recht te identificeren die minder streng zijn dan die waarin het Belgische recht voorziet en om te kunnen bepalen welke aanvullende verplichtingen de moederentiteit aan haar in het betrokken derde land gevestigde bijkantoor of dochteronderneming moet opleggen. Aangezien het lokaal toepasbare juridische kader kan evolueren, is de NBB van mening dat de moederentiteiten over gepaste mechanismen moeten beschikken om snel op de hoogte te zijn van alle relevante wetgevende of regelgevende wijzigingen in de derde landen waar bijkantoren of dochterondernemingen van de groep gevestigd zijn. Ze moeten hun juridische analyses in kwestie op basis daarvan bijwerken om, in voorkomend geval, snel de maatregelen te kunnen nemen die ten gevolge van die wetgevende of regelgevende wijzigingen vereist zijn ten aanzien van hun betrokken bijkantoren of dochterondernemingen. De NBB verwacht dat de Belgische moederentiteiten in staat zijn om haar, op eerste verzoek, een kopie te verstrekken van hun bijgewerkte juridische analyses voor elk derde land waarin de groep bijkantoren of dochterondernemingen heeft en om aan te tonen dat de aanvullende maatregelen die aan die bijkantoren of dochterondernemingen worden opgelegd, ervoor zorgen dat de voorschriften even streng zijn als de voorschriften waarin de Belgische wetgeving voorziet.

Tot slot wordt er, conform artikel 14 van de antiwitwaswet, aan herinnerd dat de financiële instellingen geen bijkantoor of vertegenwoordigingskantoor mogen openen in de landen die door de Koning zijn aangewezen met toepassing van artikel 54 van de antiwitwaswet.

Belgische dochterondernemingen en bijkantoren

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 13, § 1
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 26

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

Deze pagina heeft betrekking op de dochterondernemingen naar Belgisch recht of de in België gevestigde bijkantoren die deel uitmaken van een groep waarvan de moederonderneming een financiële instelling is die ressorteert onder buitenlands recht (ander EER-land of derde land). Aangezien de Belgische wet- en regelgeving inzake SWG/FTP territoriaal van toepassing is, moet er in dit geval worden op gelet dat de op groepsniveau bestaande coördinatie op het vlak van SWG/FTP, geen afbreuk doet aan de wettelijke bevoegdheid van de dochterondernemingen naar Belgisch recht en de in België gevestigde bijkantoren om in België te voldoen aan hun wettelijke en reglementaire verplichtingen inzake SWG/FTP.

Hiertoe dient de Belgische entiteit (dochteronderneming naar Belgisch recht of in België gevestigd bijkantoor) de overeenstemming van de gedragslijnen en procedures van de groep met de in België geldende wettelijke en reglementaire bepalingen inzake SWG/FTP te analyseren (zie punt 1) en erop toe te zien dat haar moederonderneming indien nodig bepaalde maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat zij deze bepalingen te allen tijde kan naleven (zie punt 2). Indien alle of een deel van de taken van de AMLCO van de Belgische entiteit worden uitbesteed aan de moederonderneming of aan een andere entiteit van de groep, moet ook bijzondere aandacht worden besteed aan de aanbevelingen van de NBB op dit gebied (zie punt 3).

1. Analyse van de overeenstemming van de gedragslijnen en procedures van de groep inzake SWG/FTP met de in België geldende wettelijke en reglementaire bepalingen inzake SWG/FTP

Overeenkomstig artikel 26 van het antiwitwasreglement van de NBB verwacht de NBB dat de AMLCO's van de Belgische dochterondernemingen of bijkantoren die deel uitmaken van een buitenlandse groep, beoordelen of de op groepsniveau vastgestelde gedragslijnen en procedures ter voorkoming van WG/FT overeenstemmen met de in artikel 8 van de antiwitwaswet bedoelde bepalingen en met de bepalingen van het antiwitwasreglement van de NBB, voordat ze deze ten uitvoer leggen. Deze conformiteitsanalyse moet worden bewaard binnen de Belgische entiteit en op eerste verzoek aan de NBB kunnen worden voorgelegd.

Als de op groepsniveau vastgestelde gedragslijnen en procedures ter voorkoming van WG/FT de correcte toepassing van de hierboven vermelde bepalingen door de Belgische entiteit kunnen hinderen, moet de AMLCO van de betrokken Belgische entiteit de moederonderneming verzoeken om te worden vrijgesteld van de toepassing van de op groepsniveau vastgestelde gedragslijnen en procedures, teneinde de geïdentificeerde onverenigbaarheid te verhelpen. Als de door de groep opgelegde maatregelen aan de hand van deze vrijstellingsprocedure niet in overeenstemming kunnen worden gebracht met de voornoemde bepalingen, moet de AMLCO de NBB hiervan op de hoogte brengen, teneinde deze laatste in staat te stellen de gevolgen hiervan te onderzoeken en te bepalen welke maatregelen moeten worden genomen om deze situatie te verhelpen, in voorkomend geval in het kader van haar samenwerking met de bevoegde toezichthoudende autoriteit van het land van herkomst.

2. Governancemechanismen binnen de groep

Op het vlak van governance mogen de organisatie en het bestuur van de groep niet indruisen tegen de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake SWG/FTP waaraan de dochterondernemingen naar Belgisch recht en de in België gevestigde bijkantoren zijn onderworpen.

Zo moet worden gewaarborgd dat geschikte interne mechanismen binnen de groep het mogelijk maken om de autonomie inzake SWG/FTP van de beleidsbepalende organen van de Belgische entiteit te behouden. Deze mechanismen moeten met name berusten op:

1. een goede taakverdeling tussen de AMLCO van de groep en de Belgische AMLCO;
2. een governancesysteem op het niveau van de moederonderneming dat de autonomie van de Belgische entiteit op het vlak van SWG/FTP eerbiedigt en, met name, het feit dat het SWG/FTP-beleid van de Belgische entiteit effectief wordt gestuurd door de beleidsbepalende organen van de Belgische financiële instelling (raad van bestuur en directiecomité of effectieve leiding);
3. een systeem voor de wederzijdse uitwisseling van informatie binnen de groep, waarbij zowel de AMLCO van de groep als de AMLCO van de Belgische entiteit nuttige informatie kan ontvangen; en
4. een systeem voor het beheer van belangenconflicten binnen de groep dat de SWG/FTP-gerelateerde aspecten omvat.

De beleidsbepalende organen (raad van bestuur en directiecomité of effectieve leiding) van de dochteronderneming naar Belgisch recht of het in België gevestigde bijkantoor dienen toe te zien op de tenuitvoerlegging van deze mechanismen op het niveau van de moederonderneming. Daarnaast moeten ze ook waarborgen dat de moederonderneming ten volle rekening houdt met de noodzaak om passende menselijke en technische middelen toe te wijzen aan de AMLCO van de Belgische entiteit of, in voorkomend geval, aan de AML-cel, om deze in staat te stellen effectief te voldoen aan de Belgische wettelijke en reglementaire verplichtingen inzake SWG/FTP. Bijzondere aandacht moet ook worden besteed aan de middelen van de interneauditfunctie van de Belgische entiteit, aangezien deze functie moet controleren of het binnen de Belgische entiteit ingevoerde SWG/FTP-beleid volledig in overeenstemming is met de in België geldende wettelijke en reglementaire bepalingen inzake SWG/FTP.

3. Uitbesteding binnen de groep van taken van de AMLCO van de Belgische entiteit

De bovenstaande aanbevelingen zijn ook van toepassing wanneer de taken van de AMLCO van de Belgische entiteit volledig of gedeeltelijk worden uitbesteed aan de buitenlandse moederonderneming of aan een andere entiteit van dezelfde groep.

Voor de in punt 1 beschreven analyse van de overeenstemming van de gedragslijnen en procedures van de groep geldt het volgende:

- bij een gedeeltelijke uitbesteding dient de analyse te worden uitgevoerd door de AMLCO van de Belgische entiteit met betrekking tot al zijn/haar taken en aangevuld te worden met een impactanalyse van deze uitbesteding die aantoont dat deze geen afbreuk doet aan de naleving van de in België geldende wettelijke en reglementaire bepalingen inzake SWG/FTP;
- als alle taken van de AMLCO van de Belgische entiteit worden uitbesteed aan de moederonderneming of aan een andere entiteit van dezelfde groep, moeten de conformiteitsanalyse en de impactanalyse van de voornoemde uitbesteding naargelang het geval worden uitgevoerd door de AMLCO of door de

hooggeplaatste leidinggevende die de rol van AMLCO vervult, die in voorkomend geval wordt bijgestaan door een verbindingspersoon die op de loonlijst van de Belgische entiteit staat. Deze analyse moet worden bewaard binnen de Belgische entiteit en op eerste verzoek aan de NBB kunnen worden voorgelegd.

Verder zijn de in punt 2 hierboven opgenomen interne governancemechanismen van de groep volledig van toepassing. Daarnaast moet de Belgische entiteit bijzondere aandacht besteden aan de goede naleving van deze governanceregels op het niveau van de moederonderneming.

Voor meer informatie over uitbesteding wordt ook verwezen naar de pagina's "Governance" en "Nakoming van verplichtingen door derden".

Centrale contactpunten in België van financiële instellingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat

Wettelijk en reglementair kader

- Technische reguleringsnormen over centrale contactpunten
- Antiwitwaswet: Art. 15
- Antiwitwasreglement NBB: Art. 27

Andere referentiedocumenten

- EBA Opinion dated 24 April 2019 on the nature of passport notifications regarding agents and distributors under Directive 2015/2366 (PSD2), Directive 2009/110/EC (EMD2) and Directive 2015/849 (AMLD)

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Centrale contactpunten in België van financiële instellingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat: commentaar en aanbevelingen

Inhoud

- 1. Achtergrond
- 2. Gevallen waarin een CCP moet worden aangewezen in België
- 3. Functies van het CCP in België

1. Achtergrond

Bij wijze van inleiding wordt eraan herinnerd dat de bepalingen van de antiwitwaswet en van het antiwitwasreglement van de NBB territoriaal van toepassing zijn, conform de bepalingen van Richtlijn 2015/849 (hierna “de Richtlijn”). Dit betekent dat inzonderheid de financiële instellingen die onder het recht van een ander EER-land of van een derde land ressorteren en die op het Belgische grondgebied gevestigd zijn om er financiële diensten of producten aan te bieden, aan die bepalingen onderworpen zijn, ongeacht de vorm van die instelling. Ook wanneer die instelling uitsluitend bestaat uit een of meerdere zelfstandige agenten of distributeurs die handelen in het kader van agentuurovereenkomsten met de financiële instelling, die zelf geen andere vestigingsvorm (bijkantoor) op het Belgisch grondgebied heeft, sluit dit dus geenszins uit dat die financiële instelling, **binnen de grenzen van de activiteiten** die ze in België uitoefent via haar agenten of distributeurs, (i) onderworpen is aan alle verplichtingen van boek II van de antiwitwaswet en aan de bepalingen van het antiwitwasreglement van de NBB - inclusief de verplichting om over een passende organisatie te beschikken -, (ii) onderworpen is aan de verplichting om in België uitgevoerde verdachte verrichtingen aan de CFI te melden, (iii) onderworpen is aan de verplichtingen inzake financiële embargo's en bevrozing van tegoeden die in België van toepassing zijn, inclusief de verplichtingen die voortvloeien uit de Belgische lijst van personen aan wie gerichte financiële sancties zijn opgelegd, (iv) onder de toezichts- en sanctiebevoegdheden van de NBB ressorteert, (v) enz. (voor meer details hierover wordt verwezen naar de Opinie van de EBA van 3 maart 2021).

Om de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de voornoemde beginselen te vergemakkelijken, voorziet artikel 15 van de antiwitwaswet in de verplichting voor de financiële instellingen die onder het recht van een ander EER-land ressorteren en die in België financiële diensten aanbieden “via één of meerdere personen die er gevestigd zijn en die de instelling hiervoor vertegenwoordigen”, om een in België gevestigd centraal contactpunt (hierna “CCP”) aan te wijzen “onder de voorwaarden bepaald door de Nationale Bank van België, bij wijze van reglement vastgesteld overeenkomstig de uitvoeringsmaatregelen van Richtlijn 2015/849 bedoeld in artikel 45, lid 10, van de voornoemde richtlijn”.

Concreet zijn **de aan deze verplichting onderworpen entiteiten** de betalingsinstellingen en de instellingen voor elektronisch geld die onder het recht van een ander EER-land ressorteren (hierna “Europese betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld”) en die in België **uitsluitend via agenten of distributeurs** respectievelijk betalingsdiensten aanbieden of elektronisch geld overmaken. Dit CCP moet in naam van de aanwijzende instelling toezien op de naleving van de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake SWG/FTP die in België van toepassing zijn en de uitoefening door de NBB van haar toezichtopdrachten vergemakkelijken, met name door haar desgevraagd documentatie en informatie te verstrekken, net als de met toepassing van artikel 9, § 2, van de antiwitwaswet aangewezen AMLCO zou

doen indien de betrokken Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld haar activiteit in België via een bijkantoor zou uitoefenen (zie punt 2 van de pagina “Governance”).

De uitvoeringsmaatregelen van de Richtlijn die opgenomen zijn in artikel 45, § 10, van deze richtlijn en vermeld worden in artikel 15 van de antiwitwaswet, zijn de **technische reguleringsnormen van de Europese Commissie** (“RTS”), die bepalen:

- in welke gevallen de EER-landen op het grondgebied waarvan betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld die onder het recht van een ander EER-land ressorteren, via agenten of distributeurs betalingsdiensten aanbieden of elektronisch geld overmaken (hierna “land van ontvangst”), de aanwijzing van een CCP op hun grondgebied kunnen eisen (zie artikel 3 van de RTS);
- welke minimale functies het CCP moet uitoefenen indien de aanwijzing ervan vereist is (zie artikelen 4 en 5 van de RTS), alsook welke extra functies het land van ontvangst van het CCP aan die laatste kan opleggen (zie artikel 6 van de RTS).

Die technische reguleringsnormen worden door de ESA's voorgesteld aan de Europese Commissie, die deze vervolgens moet aannemen. Het gaat om wetteksten die rechtstreeks van toepassing zijn in de EER-landen. Die op Europees niveau vastgelegde regels worden op nationaal niveau aangevuld met de bepalingen van **artikel 27 van het antiwitwasreglement** van de NBB die, conform de voornoemde technische reguleringsnormen, bepalen:

- in welke gevallen de Europese betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld die **in België** via agenten of distributeurs betalingsdiensten aanbieden of elektronisch geld overmaken, een CCP op het Belgisch grondgebied moeten aanwijzen (zie artikel 27, § 1, van het antiwitwasreglement van de NBB);
- de functies die het CCP moet uitoefenen **ter aanvulling van de in de RTS vastgelegde minimale functies** (zie artikel 27, § 2, van het antiwitwasreglement van de NBB).

Zo werden in België de opties van de RTS gelicht die de EER-landen de mogelijkheid bieden om te eisen (i) dat er een CCP op hun grondgebied wordt aangewezen en (ii) dat dit CCP functies uitoefent ter aanvulling van de functies waarin die RTS voorzien.

Met andere woorden, de Europese betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld die in België uitsluitend via agenten of distributeurs betalingsdiensten aanbieden of elektronisch geld overmaken, moeten uitgaan van:

- artikel 27, § 1, van het antiwitwasreglement van de NBB, vastgesteld krachtens artikel 3 van de RTS, om te bepalen in welke gevallen ze een in België gevestigd CCP moeten aanwijzen;
- de artikelen 4 en 5 van de RTS, gelezen in samenhang met artikel 27, § 2, van het antiwitwasreglement van de NBB, om te weten welke functies dit CCP moet uitoefenen.

2. Gevallen waarin een CCP moet worden aangewezen in België

De Europese betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld die via agenten of distributeurs een activiteit uitoefenen in België moeten een in België gevestigd CCP aanwijzen **wanneer minstens een van de volgende criteria is vervuld** (zie artikel 27, § 1, eerste lid van het antiwitwasreglement van de NBB, vastgesteld krachtens artikel 3, § 1 van de RTS):

1. de betrokken Europese instelling biedt in België betalingsdiensten aan of maakt er elektronisch geld over **via ten minste 10 agenten of distributeurs**;
2. ze voert in België betalingsverrichtingen uit, maakt er elektronisch geld over of betaalt er elektronisch geld terug, **waarvan het totale bedrag (i) naar verwachting meer dan drie miljoen euro zal bedragen aan het einde van het boekjaar of (ii) meer dan drie miljoen euro bedroeg tijdens het vorige boekjaar**;
3. de informatie die nodig is om te beoordelen of de twee vorige criteria zijn vervuld, **wordt niet bezorgd aan de NBB binnen de door haar opgelegde termijn**.

Bovendien moet er in de volgende gevallen **in ieder geval** een in België gevestigd CCP worden aangewezen, ook wanneer de voornoemde criteria niet vervuld zijn:

1. wanneer de in België gevestigde agenten of distributeurs van de betrokken Europese instelling in België **verrichtingen uitvoeren waarbij mogelijk contant geld of anoniem elektronisch geld wordt gebruikt** (zie artikel 27, § 1, tweede lid, 1°, van het antiwitwasreglement van de NBB, vastgesteld krachtens artikel 3, § 2 van de RTS).

Met verrichtingen “*waarbij mogelijk contant geld of anoniem elektronisch geld wordt gebruikt*” worden niet alleen gevallen bedoeld waarin de betalingsinstelling of de instelling voor elektronisch geld, in een van deze vormen geldt ontvangt van de cliënt, maar ook gevallen waarin het geld dat de betalingsinstelling in welke vorm ook ontvangen heeft, in die vormen kunnen worden overgemaakt aan de begunstigden in België, of gevallen waarin niet-anoniem elektronisch geld op het Belgisch grondgebied in contanten kan worden terugbetaald of kan worden omgezet in anoniem elektronisch geld.

De verrichtingen die betrekking kunnen hebben op contanten of anoniem elektronisch geld zijn bijzonder risicovol op het gebied van WG/FT, wat rechtvaardigt dat op het Belgisch grondgebied een CCP moet worden aangewezen wanneer er dergelijke verrichtingen worden uitgevoerd, en dit (i) zelfs indien de betrokken betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld haar activiteit daar slechts via één enkele agent of distributeur uitoefent en (ii) ongeacht de waarde van de verrichtingen, aangezien de kwantitatieve criteria bedoeld in artikel 27, § 1, eerste lid van het antiwitwasreglement van de NBB niet van toepassing zijn in die gevallen. Deze bijzonder risicovolle aard blijkt (zie de pagina “Voornaamste referentiedocumenten”):

- uit de *ratio legis* van de bepalingen van de Europese verordening betreffende geldovermakingen (artikelen 5 tot 7), die verscherpte maatregelen voor de identificatie van de cliënten opleggen bij geldovermakingen die betrekking hebben op contanten of anoniem elektronisch geld;
- uit de *ratio legis* van boek III van de antiwitwaswet, dat het gebruik van contanten beperkt;
- uit het verslag over de supranationale risicobeoordeling dat de Europese Commissie heeft opgemaakt conform artikel 6 van de Richtlijn;
- uit de EBA Richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren.

Bovendien is er in een zeer groot aantal van de typologieën van witwassen van geld of van financiering van het terrorisme die de CFI in haar opeenvolgende jaarverslagen publiceert, sprake van verrichtingen in contanten, waarmee bevestigd wordt dat aan dit type verrichtingen een hoog WG/FT-risico is verbonden.

2. **wanneer de NBB besluit en op haar website bekendmaakt dat de uitoefening in België van een**

bepaalde activiteit dit vereist, omdat ze als een activiteit die een hoog WG/FT-risico inhoudt is aangemerkt door de Europese Commissie op basis van de krachtens artikel 6 van de Richtlijn uitgevoerde supranationale risicobeoordeling, door de coördinatieorganen op basis van de in artikel 68 van de antiwitwaswet bedoelde nationale risicobeoordeling of door de NBB zelf op basis van een gedocumenteerde risicoanalyse (zie artikel 27, § 1, tweede lid, 3°, van het antiwitwasreglement van de NBB, vastgesteld krachtens artikel 3, § 2 van de RTS);

In de toekomst zou de identificatie als activiteiten met een bijzonder hoog WG/FT-risico van andere dan de in punt a) hierboven bedoelde door betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld uitgeoefende activiteiten, ertoe kunnen leiden dat de NBB verlangt dat die instellingen een in België gevestigd CCP aanwijzen wanneer ze de voornoemde activiteiten op het Belgisch grondgebied uitsluitend via (een) agent(en) of distributeur(s) uitoefenen.

- 3. wanneer de NBB een Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld hiertoe verplicht** omdat zij dit, op grond van een gedocumenteerde analyse, noodzakelijk acht gezien het hoge WG/FT-risico waaraan de instelling is blootgesteld door de uitoefening in België van een bepaalde activiteit (zie artikel 27, § 1, tweede lid, 3°, van het antiwitwasreglement van de NBB, vastgesteld krachtens artikel 3, § 3 van de RTS).

In dat geval neemt de NBB een individuele beslissing, gelet op de specifieke situatie van een betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld. Dit zou met name het geval kunnen zijn wanneer de NBB vaststelt dat de betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld die geen CCP in België heeft gevestigd, ernstig tekortschiet in de naleving van de Belgische antiwitwaswetgeving en -regelgeving in het kader van de activiteiten die ze via haar Belgische agenten en distributeurs uitoefent en dat die instelling niet in staat lijkt te zijn om die ernstige tekortkomingen vanaf haar maatschappelijke zetel te verhelpen, zodat de WG/FT-risico's van de in België uitgeoefende activiteiten als hoog moeten worden beschouwd bij gebrek aan passende maatregelen voor de beperking en het beheer van dergelijke risico's.

3. Functies van het CCP in België

3.1 Algemene principes

De aanwijzing van een CCP heeft als hoofddoel om de aanwezigheid te garanderen, in het land waar een financiële instelling die onder het recht van een ander EER-land ressorteert, uitsluitend via agenten of distributeurs financiële diensten aanbiedt, van een persoon of entiteit die moet waken over de correcte toepassing van de SWG/FTP-bepalingen die van kracht zijn op het grondgebied van dat land.

De aanwezigheid op het, in dit geval Belgische, grondgebied van een persoon of entiteit die een dergelijke centrale functie vervult, heeft enerzijds tot doel om ervoor te zorgen dat meldingen van vermoedens aan de CFI (betreffende met name verrichtingen die in hoge mate blootgesteld zijn aan het WG/FT-risico, wat het geval is voor geldtransfers waarbij geld of anoniem elektronisch geld gemanipuleerd wordt), sneller en efficiënter worden verricht en anderzijds, dat de uitoefening van het toezicht, zowel door de Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld zelf als door de NBB, op het potentieel zeer groot aantal agenten en distributeurs in België wordt vergemakkelijkt.

Daarbij moet worden benadrukt dat de Europese financiële instelling en niet het CCP zelf, de aan de

antiwitwaswet onderworpen entiteit blijft die verantwoordelijk is voor de correcte uitvoering van de wettelijke en reglementaire verplichtingen inzake SWG/FTP. Het CCP kan derhalve, in tegenstelling tot de betrokken Europese financiële instelling die verantwoordelijk is voor de handelingen van haar agenten of distributeurs en voor het CCP dat ze in België heeft aangewezen, niet onderworpen worden aan de administratieve maatregelen bedoeld in de artikelen 93 en 94 van de antiwitwaswet of aan de administratieve sancties bedoeld in de artikelen 132 tot 135 van de Wet.

Er wordt bovendien aan herinnerd dat, wanneer de NBB vaststelt dat een Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld in België een ernstige inbreuk pleegt op de bepalingen inzake SWG/FTP – namelijk de bepalingen van boek II van de antiwitwaswet, van het antiwitwasreglement van de NBB, van de RTS, van de Europese verordening betreffende geldovermakingen of de waakzaamheidsplichten bedoeld in de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's – , ze conform artikel 95 van de antiwitwaswet kan beslissen om een van de administratieve maatregelen te nemen waarvoor ze bevoegd is en de betrokken Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld kan verbieden om in België diensten aan te bieden via één of meerdere agenten of distributeurs in België die ze aanwijst.

3.2 Functies van het CCP

Krachtens de artikelen 4 en 5 van de RTS moet het in België aangewezen **CCP de volgende functies uitoefenen**:

1. **toezien op de naleving van de regels inzake SWG/FTP.** Daartoe moet het CCP:
 - het opstellen en toepassen van de gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen bedoeld in artikel 8 van de antiwitwaswet vergemakkelijken door de Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld die het CCP heeft aangewezen, in te lichten over de wettelijke en reglementaire vereisten inzake SWG/FTP die van toepassing zijn op het Belgisch grondgebied;
 - in naam van de Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld die het CCP heeft aangewezen, toezicht houden op de effectieve naleving door de agenten en distributeurs via dewelke deze betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld diensten aanbiedt in België (i) van de wettelijke en reglementaire vereisten inzake SWG/FTP die van toepassing zijn op het Belgisch grondgebied, en (ii) van de gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen die door die instelling zijn vastgesteld met toepassing van artikel 8 van de antiwitwaswet;
 - het hoofdkantoor van de betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld die het CCP heeft aangewezen, inlichten over elke potentiële overtreding of niet-naleving die het zou hebben vastgesteld bij de in België gevestigde agenten en distributeurs van die instelling, inclusief alle informatie die het vermogen van die agenten en distributeurs om te voldoen aan de gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen, kan aantasten of die de risicobeoordeling van die instelling op een andere manier kan beïnvloeden;
 - er, in naam van de Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld die het CCP heeft aangewezen, voor zorgen dat er corrigerende maatregelen worden genomen wanneer de in België gevestigde agenten en distributeurs van die instelling niet voldoen, of er een gevaar bestaat dat ze niet langer zullen voldoen aan de wettelijke en reglementaire vereisten inzake SWG/FTP die van toepassing zijn op het Belgisch grondgebied;
 - er, in naam van de Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld die het CCP heeft aangewezen, voor zorgen dat de in België gevestigde agenten en distributeurs van die instelling en hun personeelsleden voldoen aan de vereisten inzake opleiding bedoeld in artikel 11

van de antiwitwaswet (zie pagina “Opleiding en sensibilisering van het personeel”); en

- de Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld die het CCP heeft aangewezen, vertegenwoordigen in haar contacten met de Belgische autoriteiten die bevoegd zijn inzake SWG/FTP, met name de CFI en de FOD Financiën (wat de meldingen van de bevrozing van tegoeden betreft).

2. **het toezicht op de naleving van de SWG/FTP-regels door de NBB vergemakkelijken.** Daartoe moet het CCP, in naam van de Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld die het CCP heeft aangewezen:

- die betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld vertegenwoordigen in haar contacten met de NBB;
- toegang hebben tot de informatie die de in België gevestigde agenten en distributeurs van die instelling bezitten;
- alle vragen van de NBB over de in België gevestigde agenten en distributeurs van die instelling beantwoorden en de NBB alle relevante informatie verstrekken die de instelling in kwestie of haar in België gevestigde agenten en distributeurs bezitten. Op verzoek van de NBB kan een regelmatige rapportering vereist zijn;
- de inspecties ter plaatse die de NBB verricht bij de in België gevestigde agenten en distributeurs van de betrokken betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld vergemakkelijken;

Naast de bovenstaande functies moet het in België aangewezen CCP de volgende **aanvullende functies** uitoefenen (zie artikel 27, § 2, van het antiwitwasreglement van de NBB):

1. het spoort atypische verrichtingen op, of waarborgt ten minste dat de gehanteerde criteria voor het opsporen van atypische verrichtingen, (i) overeenstemmen met de bepalingen van de Europese verordening betreffende geldovermakingen, van de antiwitwaswet en van het antiwitwasreglement van de NBB, en (ii) dat ze zijn afgestemd op de activiteiten die in België worden uitgeoefend door de betrokken Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld;
2. het beslist of er met toepassing van artikel 47 van de antiwitwaswet een vermoeden moet worden gemeld en beslist, in voorkomend geval, over de inhoud van die melding;
3. overeenkomstig artikel 48 van de antiwitwaswet beantwoordt het alle verzoeken om informatie van de CFI betreffende de activiteiten die worden uitgeoefend door de in België gevestigde agenten of distributeurs van de betrokken betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld.

3.3 Plaats van vestiging, vorm en uitvoeringswijze

Wat de **plaats van vestiging** van het CCP betreft, bepaalt de antiwitwaswet dat, in alle gevallen waarin een CCP vereist is, dit op het Belgisch grondgebied gevestigd moet zijn (zie artikel 15 van de antiwitwaswet) en dat de natuurlijke persoon die wordt aangewezen met toepassing van artikel 9, § 2, van de Wet en die belast is met de uitoefening van de functies van het CCP, in diezelfde gevallen ook in België gevestigd is (zie artikel 9, § 4, van de Wet).

Anderzijds bevatten noch het Belgische wettelijke kader, noch de Europese RTS regels betreffende **de vorm** waaronder het CCP moet worden opgericht. Het is nochtans belangrijk om een geschikte vorm te kiezen die het CCP toelaat om daadwerkelijk alle hogergenoemde functies te vervullen ten aanzien van het volledige netwerk van in België gevestigde agenten of distributeurs.

De NBB is daarom de mening toegedaan dat Europese betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld de vorm van hun CCP moeten bepalen rekening houdend met het evenredigheidsbeginsel. De NBB

verwacht aldus in het bijzonder dat de instelling in staat is om haar aan te tonen (i) dat de in België gevestigde personele en technische middelen die het CCP moeten toelaten om zijn functies ten aanzien van het volledige netwerk van in België gevestigde agenten of distributeurs integraal uit te oefenen, afgestemd zijn op met name de omvang van het netwerk, op het aantal en het volume van de in België uitgevoerde verrichtingen, op het niveau en de kenmerken van de WG/FT-risico's die zijn verbonden aan de in België uitgeoefende activiteiten, enz., en (ii) dat de vorm van het CCP toelaat om al die middelen op passende en coherente manier te bundelen en te organiseren.

Gelet op het bovenstaande zou het CCP bijvoorbeeld de vorm kunnen aannemen van (i) de vestiging in België van een of meerdere personeelsleden die hiërarchisch ressorteren onder het compliancedepartement of de AMLCO van de Europese betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld, (ii) de aanwijzing van een van de in België gevestigde agenten of distributeurs (of zelfs van de enige in België gevestigde agent of distributeur) om, naast zijn operationele functies in het kader van de uitvoering van verrichtingen of het aangaan van zakelijke relaties met de cliënten, de functies van het CCP uit te oefenen, (iii) de aanwijzing van een onafhankelijk deskundige die via een lastgevingsovereenkomst met de instelling specifiek belast wordt met de uitoefening van die functies, enz.

De NBB verwacht in elk geval dat de betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld haar kan aantonen dat de persoon die belast is met de uitoefening van de functies van het CCP in België, bedoeld in artikel 9, § 4, van de antiwitwaswet, beschikt over de kwaliteiten waarin artikel 9, § 2, van de antiwitwaswet voorziet. Die persoon moet dus beschikken over:

- de nodige professionele betrouwbaarheid om zijn functies integer uit te oefenen;
- de passende deskundigheid, kennis van het Belgisch wettelijk en reglementair kader inzake de voorkoming van WG/FTP, de beschikbaarheid, het hiërarchisch niveau en/of de bevoegdheden, zowel binnen de betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld als ten aanzien van haar in België gevestigde agenten of distributeurs, die nodig zijn voor de effectieve, onafhankelijke en autonome uitoefening van deze functies;
- de bevoegdheid om op eigen initiatief aan de betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld alle noodzakelijke of nuttige maatregelen voor te stellen, met inbegrip van de inzet van de vereiste middelen om de conformiteit en doeltreffendheid van de interne maatregelen ter bestrijding van WG/FTP te waarborgen.

De in 2° en 3° hierboven bepaalde voorwaarden worden van geval tot geval beoordeeld, rekening houdend met het evenredigheidsbeginsel en derhalve met de kenmerken van het betrokken netwerk van in België gevestigde agenten of distributeurs en met de kenmerken van de uitgeoefende activiteiten.

Om redenen van doeltreffendheid kan bovendien worden aanvaard dat de uitvoerende functies die het in België aangewezen CCP moet uitoefenen, geheel of gedeeltelijk worden **uitbesteed** aan een andere entiteit die tot dezelfde groep behoort. Die uitbesteding is bijvoorbeeld mogelijk voor de controle van de kwaliteit van de prestaties van de agenten of distributeurs, voor de uitvoering van het continue toezicht waarmee de atypische verrichtingen kunnen worden opgespoord, voor de analyse van atypische verrichtingen conform de interne procedures, met name de inzameling van eventuele aanvullende informatie en voor de redactie van een op deze analyse gebaseerd advies over de al dan niet verdachte aard van de betrokken verrichting. De aandacht wordt niettemin gevestigd op het feit dat de uitbesteding geen afbreuk mag doen aan de verantwoordelijkheid van het CCP om zijn functies volledig uit te oefenen. Indien de analyse van de atypische verrichtingen bijvoorbeeld aan een andere entiteit van de groep wordt uitbesteed, moet het CCP de bevoegdheid behouden om op basis van die analyse te beslissen of er al dan niet vermoedens moeten worden

gemeld aan de CFI. Ook wanneer de controle op de activiteiten van de agenten of distributeurs aan een andere entiteit van de groep wordt uitbesteed, moet het CCP zijn beslissingsbevoegdheid behouden met betrekking tot de maatregelen die moeten worden genomen ten aanzien van de agenten of distributeurs bij wie tekortkomingen werden vastgesteld. Bovendien moet het CCP ervoor zorgen dat de regels voor de uitvoering van de uitbestede functies adequaat zijn en moet het deze zo nodig kunnen aanpassen. Algemeen beschouwd moet, bij een dergelijke uitbesteding van de organisatie van het CCP, rekening worden gehouden met de commentaar en de aanbevelingen in punt 3 van de pagina “Governance”. Voor meer informatie over dit aspect van de uitbesteding wordt ook verwezen naar de pagina “Nakoming van de verplichtingen door derden”.

Disclaimer: De inhoud van deze pagina wordt momenteel herzien en zal mogelijk worden aangepast na de inwerkingtreding van de wet van 20 juli 2020 houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.

Nakoming van verplichtingen door derden

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 42 tot 44
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 19 tot 21

Andere referentiedocumenten

- BCBS Guidelines dated January 2014 on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020) (zie Bijlage 1)

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Nakoming van verplichtingen door derden: commentaar en aanbevelingen

Inhoud

- 1. Uitbesteding van taken van de AMLCO-functie
- 2. Nakoming van de waakzaamheidsverplichtingen door derden

1. Uitbesteding van taken van de AMLCO-functie

Voor zover de financiële instelling volledig verantwoordelijk blijft voor de AMLCO-functie, kan met toepassing van het evenredigheidsbeginsel en/of om redenen van efficiëntie worden toegestaan dat de uitvoeringstaken van de AMLCO-functie die haar door de antiwitwaswet en het antiwitwasreglement van de NBB zijn toegewezen, geheel of gedeeltelijk worden uitbesteed aan hetzij een derde, hetzij een andere entiteit die tot dezelfde groep behoort.

1.1. Algemene beginselen

Ter herinnering, een financiële instelling besteedt een functie uit wanneer zij een overeenkomst in welke vorm ook afsluit met een dienstverlener op grond waarvan deze laatste een proces uitvoert of een taak verricht die anders door de financiële instelling zelf zou worden uitgevoerd of verricht. Uitbesteding verschilt van consultancy in die zin dat, in het laatste geval, de consultant zich beperkt tot het verstrekken van een advies aan de financiële instelling die op hem een beroep doet, zonder dat hij echter zelf het betrokken proces uitvoert of de betrokken taak verricht.

Wanneer een financiële instelling uitbesteedt om haar wettelijke en reglementaire verplichtingen inzake SWG/FTP te vervullen, mag dit er in geen geval toe leiden dat afbreuk wordt gedaan aan de verantwoordelijkheid van de betrokken instelling om te beschikken over een passende en doeltreffende organisatie en om te voldoen aan haar wettelijke en reglementaire verplichtingen ter zake, of dat deze verantwoordelijkheid wordt overgedragen aan de dienstverlener.

Gelet op de aard van de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende van een financiële instelling naar Belgisch recht of een in België gevestigd bijkantoor, zoals bedoeld in artikel 9, §1, van de antiwitwaswet, is de NBB bijgevolg van oordeel dat noch deze functie, noch de taken van deze functie mogen worden uitbesteed aan een derde of aan een andere entiteit van de eventuele groep. Alle financiële instellingen naar Belgisch recht en in België gevestigde bijkantoren moeten immers intern een “voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende” of, met toepassing van het evenredigheidsbeginsel, een “hooggeplaatste leidinggevende die de rol van AMLCO vervult” aanwijzen (zie punt 5 van de pagina Governance).

De NBB benadrukt in dit opzicht met name dat de bevoegdheid om strategische beslissingen op het vlak van SWG/FTP te nemen, niet kan worden uitbesteed en, afhankelijk van de aard van de beslissing en onverminderd de toepassing van het groepsbeleid (zie Organisatie en interne controle binnen de groepen), moet worden uitgeoefend door het directiecomité of de effectieve leiding van de financiële instelling, haar voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende, haar verantwoordelijke van de compliancefunctie (als hiërarchische verantwoordelijke van de AMLCO wanneer deze laatste een “N-2”-

medewerker is van de compliancefunctie), haar AMLCO of, in voorkomend geval, haar hooggeplaatste leidinggevende die de rol van AMLCO vervult (wanneer om redenen van evenredigheid gebruik wordt gemaakt van de in artikel 9, § 3, van de antiwitwaswet bedoelde cumulatie van functies).

Dit zijn met name beslissingen over:

- de validatie van de algemene risicobeoordeling,
- de interne organisatie met betrekking tot SWG/FTP,
- het beleid van de financiële instelling inzake SWG/FTP,
- de vaststelling van interne procedures op het vlak van SWG/FTP,
- de individuele risicobeoordeling, het aanknopen van de zakelijke relatie en de toewijzing van het risicoprofiel,
- de vaststelling van criteria voor de opsporing van atypische verrichtingen,
- meldingen van verdachte verrichtingen aan de CFI,
- kennisgevingen van bevriezing van tegoeden aan de FOD Financiën,
- enz.

Voor zover de financiële instelling, zoals hierboven vermeld, volledig verantwoordelijk blijft voor de AMLCO-functie, kan met toepassing van het evenredigheidsbeginsel en/of om redenen van efficiëntie daarentegen wel worden toegestaan dat de uitvoeringstaken van de AMLCO-functie die haar door de antiwitwaswet en het antiwitwasreglement van de NBB zijn toegewezen, onder de hieronder beschreven voorwaarden geheel of gedeeltelijk worden uitbesteed aan hetzij een derde, hetzij een andere entiteit die tot dezelfde groep behoort. Het kan bijvoorbeeld gaan om:

- de uitvoering van werkzaamheden die verband houden met het doorlopend toezicht en die bedoeld zijn om atypische verrichtingen op te sporen of verrichtingen die worden uitgevoerd ten gunste van of door personen of entiteiten die onderworpen zijn aan maatregelen tot bevriezing van tegoeden (N.B. Het loutere gebruik van lijsten of externe gegevensbanken in deze context valt formeel niet onder de definitie van uitbesteding, maar vormt een aankoop van informatie. Dit beroep op externe leveranciers doet geen afbreuk aan de naleving door de financiële instelling van haar wettelijke verplichtingen op het gebied van SWG/FT. Dit houdt met name in dat de financiële instelling regelmatig de kwaliteit controleert van het aangekochte product en passende corrigerende maatregelen neemt indien die kwaliteit onvoldoende blijkt te zijn),
- de analyse van de atypische verrichtingen in overeenstemming met de interne procedures,
- het verzamelen van eventuele aanvullende informatie,
- de opstelling van een advies, op basis van de voornoemde analyse, over het al dan niet verdacht zijn van de betrokken verrichting,
- etc.

In kleine financiële instellingen of financiële instellingen met een inherent beperkte blootstelling aan WG/FT-risico kan uitbesteding met name gerechtvaardigd zijn op basis van het evenredigheidsbeginsel (zie punt 5 van de pagina Governance). Voor financiële instellingen die deel uitmaken van een groep kan uitbesteding ook gerechtvaardigd zijn door de doelstelling om het beheer van de middelen die nodig zijn voor de uitoefening van die functie in de verschillende entiteiten waaruit de groep bestaat, te optimaliseren (bijvoorbeeld centralisatie van bepaalde IT-tools bij de moederonderneming).

De NBB vestigt de aandacht echter op het feit dat uitbesteding binnen een groep, door een dochteronderneming aan haar hoofdzetel of aan een andere dochteronderneming van de groep waartoe zij

behoort, is onderworpen aan dezelfde vereisten als uitbesteding aan een externe dienstverlener. Financiële instellingen die uitbesteden binnen de groep moeten met name de nodige maatregelen nemen voor de identificatie en het beheer van eventuele belangenconflicten die zouden kunnen voortvloeien uit een dergelijke uitbestedingsovereenkomst. De moederentiteit van de groep dient:

- a. te zorgen dat in de betrokken entiteiten een inventaris wordt gemaakt van gevallen van uitbesteding binnen de groep op SWG/FT-gebied om te bepalen welke taak betrekking heeft op welke juridische entiteit en deze regelmatig voor raadpleging beschikbaar wordt gesteld; en
- b. te waarborgen dat uitbesteding binnen de groep geen negatieve invloed heeft op de naleving van de SWG/FT-verplichtingen door elk van haar dochterondernemingen, bijkantoren of andere vestigingsvormen.

Gelet op het territoriale toepassingsgebied van de wet- en regelgeving inzake SWG/FT (voor meer informatie over het toepassingsgebied, zie de pagina Toepassingsgebied) moet ook de overdracht van de taken van de AMLCO, door een bijkantoor van een financiële instelling die ressorteert onder het recht van een andere lidstaat van de EER of van een derde land, aan de hoofdzetel of aan een ander bijkantoor van de juridische entiteit waartoe het behoort, worden beschouwd als uitbesteding en dus voldoen aan de prudentiële vereisten ter zake.

In de bovenvermelde gevallen van uitbesteding en wanneer de financiële instelling een kredietinstelling, beleggingsonderneming, betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld is, zijn bijgevolg de richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit van 25 februari 2019 en circulaire NBB_2019_19 van 19 juli 2019 inzake uitbesteding van toepassing.

De NBB is van oordeel dat dezelfde beginselen van toepassing zijn op de uitbesteding van de taken van de AMLCO door levensverzekeringsondernemingen.

Voor Europese financiële instellingen die in België activiteiten uitoefenen via in België gevestigde (verbonden) agenten of distributeurs, gelden alle in dit hoofdstuk opgenomen beginselen en aanbevelingen mutatis mutandis voor de uitbesteding van de taken van het aan te wijzen “centraal contactpunt” (zie artikel 15 van de antiwitwaswet en de pagina over centrale contactpunten).

De NBB wijst er ook op dat, aangezien de taken van de AMLCO deel uitmaken van de internecontrolefuncties van de financiële instelling, deze taken moeten worden beschouwd als “kritieke of belangrijke functies” in de zin van punt 24, onder b), van de voormelde richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit, tenzij de financiële instelling vooraf kon aantonen dat de tekortschietende uitvoering van de uitbestede taken geen nadelige gevolgen zou hebben voor de doeltreffendheid van de door de AMLCO uitgeoefende interne controle.

De aandacht wordt ook gevestigd op het feit dat, voor kritieke of belangrijke functies (zie hierboven), de uitbesteding van taken inzake SWG/FTP aan in derde landen gevestigde dienstverleners moet worden onderworpen aan aanvullende vrijwaringsmaatregelen teneinde te waarborgen dat de vestigingsplaats van de dienstverlener noch leidt tot een onevenredige toename van het risico op niet-naleving van de wettelijke en reglementaire vereisten of tot een ondoeltreffende uitvoering van de uitbestede taken, noch het vermogen belemmert van de toezichthouder om zijn toezichtsbevoegdheid ten aanzien van de dienstverlener effectief uit te oefenen.

De NBB benadrukt ook dat de uitbesteding niet zo uitgebreid mag zijn dat dat er “lege schelpen” (“empty

shells”) worden gecreëerd op het gebied van SWG/FTP. Bijgevolg moet elke financiële instelling die taken van de AMLCO uitbesteedt, waarborgen dat zij naast haar beslissingsbevoegdheid (zie hierboven) ook de effectieve bevoegdheid voor het beheer van de uitbestede taken intern behoudt. Dit impliceert dat de uitbestedende financiële instelling zelf gepaste maatregelen moet nemen om toe te zien op de uitbestede taken en dat ze eventuele gebreken en tekortkomingen moet verhelpen. Hiertoe moet elke uitbestedende financiële instelling kunnen aantonen dat ze intern voldoende middelen heeft om haar beslissingsbevoegdheid en haar toezicht op de uitbestede taken te kunnen uitoefenen en, in voorkomend geval, haar verplichting tot het nemen van herstelmaatregelen effectief te kunnen vervullen.

Deze beginselen zijn ook van toepassing bij de uitbesteding van waakzaamheidsverplichtingen. Voor de uitvoering van de waakzaamheidsverplichtingen zij verwezen naar het punt Nakoming van verplichtingen door derden.

1.2. Concrete regels voor de tenuitvoerlegging van het uitbestedingsproces

Om taken van de AMLCO-functie te kunnen uitbesteden aan een dienstverlener moeten de volgende voorwaarden vervuld zijn:

1. Voorafgaand aan de beslissing om uit te besteden, moet een gedocumenteerde analyse worden verricht om de aan deze uitbesteding verbonden risico's te identificeren, waaronder de risico's die verband houden met het gebruik van nieuwe technologieën in deze context, teneinde de maatregelen vast te stellen die ten uitvoer moeten worden gelegd om deze risico's te beheer en verminderen.
2. De beslissing om uit te besteden moet naar behoren worden gemotiveerd in het licht van de nagestreefde doelstellingen. Hierbij moet duidelijk worden aangegeven of de beslissing wordt genomen op grond van het evenredigheidsbeginsel en/of met het oog op de optimale toewijzing van de middelen die voor SWG/FTP worden uitgetrokken binnen de groep waartoe de betrokken financiële instelling behoort.
3. De financiële instelling die taken van de AMLCO-functie uitbesteedt, belast de AMLCO of, in voorkomend geval, haar hooggeplaatste leidinggevende die de rol van AMLCO vervult met de volgende taken:
 - o monitoren van de door de dienstverlener geleverde diensten en prestaties om na te gaan of de uitbesteding de financiële instelling effectief in staat stelt om te voldoen aan al haar wettelijke en reglementaire verplichtingen inzake SWG/ FTP,
 - o de dienstverlener periodiek en incidenteel testen en controleren op nakoming van de verplichtingen uit de uitbestedingsovereenkomst, en
 - o hierover verslag uitbrengen aan het directiecomité (of, in voorkomend geval, aan de effectieve leiding) en aan de raad van bestuur, in het kader van het jaarlijks verslag van de AMLCO of telkens wanneer de omstandigheden zulks vereisen, met name opdat de eventueel noodzakelijke herstelmaatregelen zo snel mogelijk ten uitvoer worden gelegd.Wanneer de financiële instelling gebruikmaakt van de mogelijkheid om de functie van de hooggeplaatste leidinggevende te combineren met die van de AMLCO, in overeenstemming met artikel 9, § 3, van de antiwitwaswet, beveelt de NBB aan dat deze hooggeplaatste leidinggevende die de rol van AMLCO vervult, bij de uitoefening van deze specifieke taken wordt bijgestaan door een verbindingspersoon die onder de personeelsleden van de financiële instelling wordt aangewezen en die over de hiervoor vereiste kennis en deskundigheid beschikt. Wanneer er geen verbindingspersoon is aangewezen, moet de financiële instelling kunnen aantonen dat haar hooggeplaatste leidinggevende die de rol van AMLCO vervult, deze specifieke taken effectief

alleen kan uitvoeren.

4. De in de voornoemde richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit van 25 februari 2019 inzake uitbesteding bedoelde financiële instellingen moeten de uitbestedingsovereenkomsten die betrekking hebben op taken van de AMLCO-functie inschrijven en bijhouden in het register van uitbestedingsovereenkomsten, binnen de termijnen en volgens de modaliteiten die zijn vastgelegd in die richtsnoeren. Overeenkomstig artikel 91 van de antiwitwaswet moeten het volledige register of specifieke delen ervan op eerste verzoek kunnen worden bezorgd aan de NBB.
5. De financiële instelling zorgt ervoor dat de uitbesteding adequaat wordt geregeld in overeenstemming met de prudentiële regels die op dit gebied van toepassing zijn (voor kredietinstellingen en beursvennootschappen: de voornoemde richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit van 25 februari 2019 inzake uitbesteding en circulaire NBB_2019_19; voor verzekeringsondernemingen: circulaire NBB_2016_31; voor betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld: de voornoemde richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit van 25 februari 2019 inzake uitbesteding en circulaire NBB_2019_19; en voor vereffeningsinstellingen: circulaire PPB_2007_5). Dit houdt met name in:
 - o dat de uitbesteding strookt met het uitbestedingsbeleid van de financiële instelling;
 - o dat de beslissing om uit te besteden voorafgaandelijk werd geanalyseerd overeenkomstig de voornoemde richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit;
 - o dat de financiële instelling vóór het sluiten van de uitbestedingsovereenkomst nagaat of de beoogde onderaannemer beschikt over de vereiste professionele betrouwbaarheid en deskundigheid op het gebied van SWG/FT en kennis heeft van het Belgisch wettelijk en reglementair kader, en of hij tijdens de volledige duur van de uitbestedingsovereenkomst effectief beschikbaar is voor de uitvoering van de taken van de AMLCO die aan hem zullen worden uitbesteed; de vereiste beschikbaarheid van de onderaannemer moet worden vastgesteld aan de hand van een redelijke beoordeling, op basis van objectieve en relevante criteria, van de arbeidstijd die nodig is voor de volledige, tijdige en kwalitatief hoogstaande uitvoering van de uitbestede taken;
 - o dat de regels voor de uitbesteding, met name de nauwkeurige opsomming van de taken die aan de onderaannemer zijn toevertrouwd en van de procedures die de onderaannemer moet volgen bij de uitvoering van die taken, en de voorschriften voor de regelmatige controle door de financiële instelling op de volledigheid, de tijdigheid en de kwaliteit van de door de onderaannemer geleverde diensten, schriftelijk worden vastgelegd (in de “service level agreement”);
 - o dat in de "service level agreement" expliciet wordt vermeld of het de onderaannemer al dan niet is toegestaan een beroep te doen op onderuitbesteding en, zo ja, dat de precieze regels hiervoor erin worden vastgelegd;
 - o dat de financiële instelling ervoor zorgt dat de uitbestedingsovereenkomst de nodige expliciete bepalingen bevat om te vermijden dat deze overeenkomst de controletaken van de interne auditfunctie, de compliancefunctie of de AMLCO-functie van de financiële instelling belemmert, of de uitoefening door de NBB van haar off-site controlebevoegdheden en inspecties ter plaatse op het gebied van SWG/FTP verhindert, overeenkomstig de antiwitwaswet.
6. De financiële instelling trekt passende en voldoende middelen uit voor de controle, onder verantwoordelijkheid van de AMLCO of, in voorkomend geval, van de hooggeplaatste leidinggevende die de rol van AMLCO vervult, op de prestaties van de onderaannemer, met name vanuit het oogpunt van volledigheid, stiptheid en kwaliteit van de uitgevoerde taken. Wat cliëntgegevens betreft, dienen de AMLCO en de toezichthouder toegangsrechten te hebben tot de systemen/databanken van de dienstverlener.
7. De financiële instelling is in staat om op korte termijn passende en doeltreffende herstelmaatregelen te nemen indien er tekortkomingen in hoofde van de onderaannemer worden vastgesteld en, in

voorkomend geval, om de uitbestedingsovereenkomst onmiddellijk op te zeggen in geval van ernstige tekortkomingen van de onderaannemer, zonder dat deze opzegging de continuïteit van de uitoefening van de betrokken taken van de AMLCO-functie in gevaar mag brengen.

Wanneer een financiële instelling voornemens is taken van de AMLCO-functie uit te besteden, stelt zij de NBB hiervan in kennis.

Elke financiële instelling die deze taken uitbesteedt of voornemens is uit te besteden, stelt bovendien een dossier samen waarmee zij kan aantonen dat zij de nodige maatregelen heeft genomen om aan alle hierboven genoemde voorwaarden te voldoen. Dit dossier moet op eerste verzoek aan de NBB kunnen worden bezorgd.

2. Nakoming van de waakzaamheidsverplichtingen door derden

Naast de gevallen waarin de financiële instellingen taken van de AMLCO-functie uitbesteden (zie het punt over de uitbesteding van taken van de AMLCO-functie), mogen zijn ook een beroep doen op derden om hun wettelijke en reglementaire waakzaamheidsverplichtingen inzake SWG/FTP te vervullen.

Het gaat hier om een beroep op derden om te voldoen aan de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de cliënten, hun lasthebbers en hun uiteindelijke begunstigden, aan de verplichting tot identificatie van de kenmerken van de cliënten en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of occasionele verrichting (In dit verband wordt er ook verwezen naar de EBA Richtsnoeren van 22 november 2022 voor het gebruik van oplossingen voor de acceptatie van cliënten op afstand, met name naar §§ 46 tot en met 49). Voor de lasthebbers of onderaannemers kan deze uitbesteding ook betrekking hebben op de verplichting tot waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en de occasionele verrichtingen en de verplichting tot opsporing van atypische feiten en verrichtingen (zie hieronder).

In dit verband kunnen er twee situaties worden onderscheiden, waarvoor verschillende regels gelden:

- beroep op een lasthebber of onderaannemer: in dit geval vervult de lasthebber of onderaannemer de waakzaamheidsverplichtingen in naam en voor rekening van de financiële instelling, overeenkomstig de procedures en instructies van de financiële instelling; en
- beroep op een derde zaakaanbrenger: in dit geval is de derde zaakaanbrenger zelf onderworpen aan de door de antiwitwaswet opgelegde waakzaamheidsverplichtingen en vervult hij die volgens zijn eigen procedures.

2.1. Beroep op een lasthebber of onderaannemer

Wanneer de financiële instelling een beroep doet op een lasthebber of onderaannemer voor de hierboven vermelde doeleinden, neemt deze deel aan de vervulling, in naam en voor rekening van de financiële instelling, van de haar door de antiwitwaswet opgelegde waakzaamheidsverplichtingen.

De financiële instelling dient de na te leven procedures dan ook schriftelijk vast te stellen en te zorgen voor een passend toezicht op de naleving van die procedures. In dit verband bepaalt artikel 19 van het antiwitwasreglement van de NBB dat de financiële instellingen die voor het aanknopen of onderhouden van zakelijke relaties met cliënten of voor het uitvoeren van occasionele verrichtingen voor cliënten een beroep doen op lasthebbers of op onderaannemers, aan deze tussenkomende personen schriftelijk moeten laten weten welke procedures zij bij de identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen moeten

volgen, met inachtneming van de wet en het reglement, en dat zij moeten toezien op de naleving van deze procedures.

Bovendien bepaalt artikel 20 van het witwasreglement van de NBB dat wanneer de lasthebbers of onderaannemers rechtstreeks in contact staan met de cliënten, deze procedures het volgende moeten omvatten:

- de passende criteria die hen in staat moeten stellen atypische verrichtingen op te sporen; en
- de te volgen procedure om deze verrichtingen te onderwerpen aan een specifieke analyse onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO, teneinde te bepalen of van deze verrichtingen vermoed kan worden dat ze verband houden met WG/FT.

De lasthebbers en onderaannemers handelen onder het toezicht en de verantwoordelijkheid van de financiële instelling.

In dit verband zij verwezen naar het punt over de uitbesteding van taken van de AMLCO-functie (zie het punt over de uitbesteding van taken van de AMLCO-functie) van deze SWG/FT-website, waarin de bij de uitbesteding na te leven beginselen en concrete regels worden bepaald. In aansluiting op deze beginselen en regels moet met name worden onderstreept dat, wanneer een financiële instelling taken in verband met de haar door de antiwitwaswet opgelegde waakzaamheidsverplichtingen uitbesteedt:

1. deze uitbesteding niets afdoet aan de verantwoordelijkheid van de betrokken instelling om volledig te voldoen aan haar wettelijke en reglementaire verplichtingen, noch deze verantwoordelijkheid overdraagt aan de lasthebber of onderaannemer;
2. de uitbesteding niet betrekking mag hebben op de bevoegdheid om strategische beslissingen inzake SWG/FTP te nemen, met name de goedkeuring van de SWG/FTP-procedures die moeten worden nageleefd door de lasthebber of onderaannemer, de beslissing om een zakelijke relatie aan te knopen en een bepaald risicoprofiel toe te kennen aan de cliënt, de beslissing om verdachte verrichtingen te melden aan de CFI of om de FOD Financiën in kennis te stellen van een bevrozing van tegoeden, enz.;
3. de financiële instelling passende maatregelen ten uitvoer moet leggen voor de controle op de door de lasthebber of onderaannemer uitgevoerde taken teneinde eventuele gebreken en tekortkomingen te verhelpen, en in staat moet zijn om op korte termijn passende en doeltreffende herstelmaatregelen te nemen indien er tekortkomingen in hoofde van de lasthebber of onderaannemer worden vastgesteld en, in voorkomend geval, om de lastgevings- of uitbestedingsovereenkomst onmiddellijk op te zeggen in geval van ernstige tekortkomingen, zonder dat deze opzegging de continuïteit van de uitoefening van de aan de lasthebber of onderaannemer toevertrouwde taken in gevaar mag brengen;
4. enz.

2.2. Beroep op een derde zaakaanbrenger

Het beroep dat op een derde zaakaanbrenger wordt gedaan, verschilt in die zin van het beroep dat op een lasthebber of onderaannemer wordt gedaan, dat de derde zaakaanbrenger niet in de eerste plaats optreedt in naam en voor rekening van de instelling op grond van een van deze laatste verkregen mandaat. Aangezien de derde zaakaanbrenger overeenkomstig de antiwitwaswet of een gelijkwaardige wet van een ander land aan identieke of gelijkwaardige waakzaamheidsverplichtingen is onderworpen, vervult hij eerst zijn waakzaamheidsverplichtingen ten aanzien van zijn cliënt, volgens zijn eigen procedures, onafhankelijk van de financiële instelling. Vervolgens bezorgt hij het resultaat van zijn eigen waakzaamheidsverplichtingen aan de financiële instelling waarbij hij zijn cliënt aanbrengt, zodat deze financiële instelling rekening kan houden

met dit resultaat bij het vervullen van haar eigen waakzaamheidsverplichtingen. Daardoor kan in de mate van het mogelijke worden vermeden dat dezelfde waakzaamheidsverplichtingen een tweede maal worden vervuld.

Wanneer een cliënt bijvoorbeeld een hypothecaire lening wenst aan te gaan bij een kredietinstelling en daarvoor een levensverzekeringsovereenkomst dient te worden afgesloten die als waarborg wordt verstrekt, kan de verzekeringsonderneming gebruikmaken van de identificatie en identiteitsverificatie die de kredietinstelling voor haar eigen behoeften heeft verricht, om te voldoen aan haar eigen verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de cliënt en diens eventuele lasthebbers en uiteindelijke begunstigden. De kredietinstelling fungeert dan als derde zaakaanbrenger voor de verzekeringsonderneming.

Een ander courant voorbeeld van een beroep op een derde zaakaanbrenger is het geval waarin een levensverzekeringsovereenkomst gebruikmaakt van het resultaat van de waakzaamheidsverplichtingen die vervuld zijn door een verzekeringstussenpersoon, overeenkomstig haar eigen wettelijke en reglementaire verplichtingen ter zake.

2.2.1. Waakzaamheidsverplichtingen waarvoor een beroep mag worden gedaan op een derde zaakaanbrenger

Volgens artikel 42 van de antiwitwaswet mogen de onderworpen entiteiten voor de volgende algemene waakzaamheidsverplichtingen gebruikmaken van derde zaakaanbrengers:

- de verplichtingen tot identificatie en identiteitsverificatie (artikelen 26 tot 32);
- de verplichting tot identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie (artikel 34);
- de verplichting tot bijwerking van de informatie (artikel 35, § 1, 2°).

Hieronder vallen ook de verplichtingen met betrekking tot het verzamelen en verifiëren van de informatie die nodig is voor het vervullen van de verplichting tot waakzaamheid ten aanzien van occasionele verrichtingen en verrichtingen die tijdens de zakelijke relatie worden uitgevoerd. Deze verplichting tot waakzaamheid ten aanzien van de occasionele verrichtingen en de zakelijke relaties mag echter niet worden vervuld door derde zaakaanbrengers.

2.2.2. Derde zaakaanbrengers waarop een beroep mag worden gedaan

Overeenkomstig artikel 43 van de antiwitwaswet mag op de volgende derde zaakaanbrengers een beroep worden gedaan:

1° de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5;

2° de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 2 van Richtlijn 2015/849, die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat;

3° de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 2 van Richtlijn 2015/849, die ressorteren onder het recht van een derde land en:

- die onderworpen zijn aan de wettelijke of reglementaire verplichtingen op het stuk van waakzaamheid ten aanzien van de cliënten en de bewaring van documenten die verenigbaar zijn met de verplichtingen waarin Richtlijn 2015/849 voorziet; en

- die onderworpen zijn aan een toezicht op de naleving van deze wettelijke of reglementaire verplichtingen dat voldoet aan de vereisten bepaald in hoofdstuk VI, afdeling 2, van Richtlijn 2015/849.

Het begrip “derde zaakaanbrenger” werd dus verruimd ten opzichte van dat van artikel 10 van de wet van 11 januari 1993, aangezien alle onderworpen entiteiten, en niet alleen de in de wet opgesomde entiteiten, thans als derde zaakaanbrenger mogen optreden. Aangezien de antiwitwaswet ingevolge de ontwikkelingen in de Europese regelgeving niet langer bepaalt dat de Koning een lijst van “gelijkwaardige derde landen” dient op te stellen, moet elke onderworpen entiteit die een beroep wenst te doen op een derde zaakaanbrenger die onder het recht van een derde land ressorteert, nagaan of de wettelijke en reglementaire bepalingen en het toezicht waaraan de derde is onderworpen, voldoen aan de bovenstaande gelijkwaardigheidseisen.

Paragraaf 2 van artikel 43 van de antiwitwaswet daarentegen, bepaalt dat de onderworpen entiteiten geen beroep mogen doen op derde zaakaanbrengers die gevestigd zijn in derde landen met een hoog risico. In het tweede lid van deze paragraaf 2 wordt echter voorzien in een uitzondering op dit verbod. In dit lid wordt namelijk bepaald dat de onderworpen entiteiten een beroep mogen doen op hun bijkantoren of meerderheidsdochters of op andere entiteiten van hun groep, ook al zijn ze gevestigd in derde landen met een hoog risico, indien aan de drie voorwaarden is voldaan die opgesomd zijn in het tweede lid van paragraaf 2 van artikel 43 van de antiwitwaswet. Er zij opgemerkt dat alle - rechtstreekse of onrechtstreekse - bijkantoren en dochterondernemingen in aanmerking komen op voorwaarde dat ze onder het groepsbeleid vallen.

2.2.3. Concrete regels voor beroep op een derde zaakaanbrenger

Overeenkomstig artikel 44, § 1 van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen die een beroep doen op een derde zaakaanbrenger, van hem eisen dat hij onmiddellijk de informatie doorgeeft betreffende de identiteit van de cliënt en, in voorkomend geval, van diens lasthebbers en uiteindelijke begunstigden, en betreffende de kenmerken van de cliënt en het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie, die voortvloeien uit de waakzaamheidsverplichtingen die door de derde zaakaanbrenger zijn uitgevoerd overeenkomstig artikel 42 van de Wet of overeenkomstig de gelijkwaardige bepalingen van de buitenlandse wetgeving waaraan hij onderworpen is.

De onderworpen entiteiten die een beroep doen op een derde zaakaanbrenger moeten eveneens gepaste maatregelen nemen opdat de derde zaakaanbrenger hen, zodra zij daarom verzoeken, onmiddellijk een afschrift bezorgt van de bewijsstukken of betrouwbare informatiebronnen aan de hand waarvan hij de identiteit van de cliënt en in voorkomend geval van diens lasthebbers en uiteindelijke begunstigden heeft geverifieerd.

Omgekeerd geldt overeenkomstig artikel 44, § 2 van de antiwitwaswet ook dat de financiële instellingen die als derde zaakaanbrenger optreden, onmiddellijk de betrokken informatie moeten meedelen en eveneens onverwijld, op eerste verzoek, een afschrift moeten bezorgen van de bewijsstukken die worden gebruikt om deze informatie te bevestigen, met name, in voorkomend geval, informatie die wordt verkregen:

- door middel van elektronische identificatiemiddelen zoals deze aangeboden of erkend binnen de authenticatiedienst, die de identiteit van personen online bevestigen, of
- door middel van relevante vertrouwensdiensten zoals bedoeld in de eIDAS-Verordening.

Wanneer een verzekeringsmakelaar bijvoorbeeld als tussenpersoon optreedt voor het afsluiten van een levensverzekering door een cliënt, moet deze makelaar de identificatiegegevens van de cliënt onmiddellijk

doorgeven en moet hij de afschriften van de bewijsstukken onverwijld, op eerste verzoek, verstrekken.

De resultaten van de waakzaamheidsverplichtingen die zijn uitgevoerd door een derde zaakaanbrenger die zich in een EER-land of in een derde land bevindt, kunnen door de onderworpen entiteiten worden aanvaard, zelfs indien de gegevens of de bewijsstukken waarop de identificatie of de identiteitsverificatie betrekking hebben, verschillen van deze die vereist zijn door de Belgische wet of door de ter uitvoering ervan genomen maatregelen.

Artikel 21 van het antiwitwasreglement van de NBB bepaalt ook dat een derde zaakaanbrenger overeenkomstig artikel 42 van de antiwitwaswet een tussenkomst mag verrichten op voorwaarde dat de interne procedures van de onderworpen financiële instelling bepalen dat:

1° de onderworpen financiële instelling vooraf moet verifiëren of de derde zaakaanbrenger in voorkomend geval voldoet aan de voorwaarden van artikel 43, § 1, 3° en § 2, tweede lid, van de antiwitwaswet, en dat ze de documenten waarop zij zich hiervoor heeft gebaseerd, moet bewaren;

2° de derde zaakaanbrenger er zich vooraf schriftelijk moet toe verbinden:

1. a) de financiële instelling onmiddellijk de identiteitsgegevens te bezorgen van de cliënten die hij voornemens is aan te brengen en, in voorkomend geval, van zijn lasthebbers en uiteindelijke begunstigen, alsook gegevens over de kenmerken van de cliënt en het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie, die nodig zijn voor de nakoming van de waakzaamheidsverplichtingen die hem overeenkomstig artikel 42 van de antiwitwaswet zijn opgelegd;
2. b) de financiële instelling onverwijld en zodra zij daarom verzoekt, een kopie te bezorgen van de bewijsstukken of de betrouwbare informatiebronnen aan de hand waarvan hij de identiteit heeft geverifieerd van de cliënten en, in voorkomend geval, van zijn lasthebbers en uiteindelijke begunstigen.

Er dient echter te worden onderstreept dat, wanneer een financiële instelling een beroep doet op een derde zaakaanbrenger, dit niet betekent dat zij haar verantwoordelijkheid op die derde zaakaanbrenger kan afwentelen. Bijgevolg moeten financiële instellingen die gebruikmaken van derde zaakaanbrengers, passende interne controlemaatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de identificatiegegevens die door de derde zaakaanbrengers zijn verzameld en de verificaties die zij met betrekking tot deze gegevens hebben verricht, adequaat en toereikend zijn om deze financiële instelling in staat te stellen volledig te voldoen aan haar wettelijke en reglementaire verplichtingen ter zake. Indien dat niet het geval is, moet de financiële instelling de waakzaamheidsverplichtingen aanvullen of zelfs opnieuw uitvoeren.

In dit verband wordt de aandacht in het bijzonder gevestigd op het feit dat de derde zaakaanbrenger enerzijds, en de financiële instelling waarbij de cliënt wordt aangebracht anderzijds, aan diezelfde cliënt verschillende risicoprofielen kunnen toekennen indien dit gerechtvaardigd is. Wanneer de derde zaakaanbrenger aan deze cliënt een lager risicoprofiel heeft toegekend dan de financiële instelling, dient de instelling ervoor te zorgen dat de door de derde zaakaanbrenger uitgevoerde waakzaamheidsverplichtingen toereikend zijn om te voldoen aan zijn eigen verplichtingen.

Wanneer de derde zaakaanbrenger zijn waakzaamheidsverplichtingen bijvoorbeeld heeft kunnen versoepelen omdat hij van oordeel is dat het risiconiveau laag is, kan het nodig zijn dat de financiële instelling de waakzaamheidsverplichtingen aanvult of zelfs opnieuw uitvoert indien zij zelf geen laag risicoprofiel aan deze cliënt heeft toegekend of als haar interne procedures niet toestaan dat de waakzaamheidsverplichtingen

worden versoepeld. Dit geldt ook wanneer de financiële instelling, in tegenstelling tot de derde zaakaanbrenger, een hoog risicoprofiel toekent aan de cliënt, in welk geval zij wettelijk verplicht is de strengere waakzaamheidsverplichtingen die niet werden uitgevoerd door de derde zaakaanbrenger, zelf uit te voeren.

Brexit

Referentiedocumenten

- 22 december 2020 – Mededeling NBB_2020_050 / Toepassing van Europese Verordening 2015/847 betreffende geldovermakingen op overmakingen naar het Verenigd Koninkrijk
- EBA Opinion dated 12 October 2017 on Brexit issues
- EIOPA Opinion dated 11 July 2017 on supervisory convergence in light of the Brexit

Waakzaamheidsonderzoek ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen

Memorie van toelichting van de antiwitwaswet

- Stappen van de procedure om te voldoen aan de algemene waakzaamheidsverplichtingen
- **Individuele risicobeoordeling**
- **Anonieme of genummerde rekeningen, kluizen en overeenkomsten**
- **Identificatie en identiteitsverificatie**
 - Te identificeren personen
 - Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie
 - Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie
 - Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie
- **Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting**
- **Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen**
- **Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid**
 - Identiteitsverificatie tijdens de zakelijke relatie en tenuitvoerlegging van andere maatregelen dan de beëindiging van een zakelijke relatie
 - Derde landen met een hoog risico
 - Staten zonder of met een lage belasting
 - Correspondentrelaties
 - Politiek prominente personen (PEP's)
 - Repatriëring van activa
 - Aanbevolen acties in geval van geloofwaardige publicaties van massale fraude of WG/FT-gevallen in de pers
- **Waakzaamheidsverplichtingen en de-risking**
- **Waakzaamheidsverplichtingen en naleving van andere wetgevingen**

Individuele risicobeoordeling

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 19

In aanmerking te nemen risicofactoren

- EBA Richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen van de NBB

Individuele risicobeoordeling: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Achtergrond
- 2. Proces
- 3. Documentatie en bijwerkingen
- 4. Interne controlemaatregelen

1. Achtergrond

De vereiste om te beschikken over een risicogebaseerde benadering ter voorkoming van WG/FT, waarvan het beginsel is vastgelegd in artikel 7 van de antiwitwaswet, vormt een van de speerpunten van de in 2012 herziene aanbevelingen van de FAG en van Richtlijn 2015/849. Op Belgisch vlak werd deze vereiste, wat betreft de door de onderworpen entiteiten toe te passen preventieve maatregelen, met name omgezet in de verplichting om een tweeledige risicobeoordeling uit te voeren:

- *een algemene beoordeling van de risico's waaraan zij zijn blootgesteld (business-wide risk assessment), overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 16 en 17 van de antiwitwaswet enerzijds, en van titel 2 van het antiwitwasreglement van de NBB anderzijds (zie de pagina "Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling"); en*
- *een beoordeling van de risico's die verbonden zijn aan elke zakelijke relatie of occasionele verrichting (zie hieronder).*

Overeenkomstig artikel 19 van de antiwitwaswet moet voortaan een beoordeling worden uitgevoerd van de WG/FT-risico's die verbonden zijn aan elke zakelijke relatie of occasionele verrichting vooraleer beslist wordt een zakelijke relatie aan te gaan of de beoogde verrichting uit te voeren en om de aard en intensiteit te bepalen van de in dat artikel bedoelde waakzaamheidsmaatregelen (zie punt 2.3 hieronder) die worden toegepast door een onderworpen entiteit. Deze beoordeling, die de "individuele risicobeoordeling" wordt genoemd, is een centraal onderdeel van de nieuwe antiwitwaswet en vormt een instrument dat samen met de algemene risicobeoordeling de financiële instellingen in staat moet stellen om de WG/FT-risico's waaraan zij zijn blootgesteld, te identificeren en op gepaste wijze te beheren of desgevallend te beperken, en om de toewijzing van hun middelen te optimaliseren.

Voor een passende risicogebaseerde benadering moet een grondige en actuele kennis worden verkregen van en inzicht worden verworven in de WG/FT-risico's waaraan de instelling objectief gezien is blootgesteld gelet op haar activiteit en de manier waarop ze deze uitoefent (type cliënteel, geografisch gebied...), alsook in de WG/FT-risico's die verbonden zijn aan elke zakelijke relatie, rekening houdend met de verschillende verrichtingen die worden uitgevoerd door de betrokken cliënt in het kader van deze relatie, of aan elke occasionele verrichting.

2. Proces

2.1. Individuele risicobeoordeling

De individuele beoordeling van de WG/FT-risico's houdt in dat deze risico's eerst worden geïdentificeerd en vervolgens worden beoordeeld.

Overeenkomstig artikel 19, § 2, van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen bij de identificatie van de WG/FT-risico's die verbonden zijn aan een zakelijke relatie of een occasionele verrichting, ten minste rekening houden met:

- *de algemene risicobeoordeling* die voorafgaandelijk werd uitgevoerd overeenkomstig artikel 16 van de antiwitwaswet en *alle elementen die in het kader van deze algemene beoordeling in aanmerking zijn genomen*. Hiertoe behoren met name:
 - de in bijlage I bij de voornoemde Wet opgesomde variabelen;
 - de in bijlage III van dezelfde wet vermelde factoren die wijzen op een potentieel hoger risico en, eventueel, de in bijlage II vermelde factoren die wijzen op een potentieel lager risico,
 - maar ook de relevante bevindingen van het door de Europese Commissie opgestelde verslag en de nationale risicobeoordeling, de EBA richtsnoeren betreffende risicofactoren, enz. (zie de referentiedocumenten vermeld op de pagina “Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling”);
- *de kenmerken van de cliënt en van de betrokken zakelijke relatie of occasionele verrichting*. De financiële instelling dient rekening te houden met alle informatie die zij bij de nakoming van haar waakzaamheidsverplichtingen heeft verzameld, waaronder informatie betreffende:
 - de identiteit van de cliënt, zijn lasthebbers en zijn uiteindelijke begunstigen,
 - de kenmerken van de cliënt, het doel en de aard van de zakelijke relatie of occasionele verrichting,
 - en alle andere informatie die is verzameld in het kader van de waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en de occasionele verrichtingen.

Zodra zij een totaalbeeld hebben van de door hen geïdentificeerde WG/FT-risicofactoren kunnen de financiële instellingen het niveau bepalen van het aan de beoogde zakelijke relatie of occasionele verrichting verbonden WG/FT-risico. Daarbij zou aan elke geïdentificeerde risicofactor een score kunnen worden toegekend, en die risicofactoren zouden kunnen worden gecombineerd om het niveau van WG/FT-risico te bepalen. Zoals wordt onderstreept in de voornoemde EBA richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende de risicofactoren (p. 27, §§ 3.5 en 3.6), moeten de onderworpen entiteiten bij de weging van risicofactoren “*een weloverwogen beslissing [nemen] over het belang van verschillende risicofactoren in de context van een zakelijke relatie, een occasionele transactie of hun activiteiten. (...) ondernemingen kunnen bijvoorbeeld besluiten dat de persoonlijke banden van een cliënt met een rechtsgebied waaraan een hoger ML/FT-risico is verbonden, minder belangrijk zijn, gezien de kenmerken van het product dat de cliënt verlangt*”. Verder wordt ook het volgende onderstreept: “*het gewicht dat aan elk van de factoren wordt gegeven, zal uiteindelijk waarschijnlijk per product, per cliënt (of categorie cliënten) en per onderneming verschillen. Bij het wegen van risicofactoren zorgen ondernemingen ervoor dat:*

- *de weging niet overmatig wordt beïnvloed door slechts één factor;*
- *de risicobeoordeling niet wordt beïnvloed door economische of winstoverwegingen;*
- *de weging niet leidt tot een situatie waarin het onmogelijk is om een zakelijke relatie in te delen als een relatie met een hoog risico;*
- *de weging van de onderneming de bepalingen van Richtlijn (EU) 2015/849 of nationale wetgeving inzake situaties die altijd een hoog witwasrisico vormen, niet kan overrulen; en*
- *zij in staat zijn om, indien nodig, automatisch gegenereerde risicoscores terzijde te schuiven. De motivatie voor het besluit om zulke scores terzijde te schuiven, dient naar behoren te worden*

gedocumenteerd".

Wat betreft het voorlaatste hierboven vermelde punt zij immers benadrukt dat de artikelen 37 tot 41 van de antiwitwaswet overeenkomstig Richtlijn 2015/849 bepalen in welke situaties het risico in elk geval als hoog moet worden beschouwd en de daarin bedoelde specifieke maatregelen van verhoogde waakzaamheid moeten worden toegepast (zie de pagina's betreffende "Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid"). Toch dient ook in deze bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid een individuele risicobeoordeling te worden uitgevoerd met inachtneming van alle risicofactoren die verbonden zijn aan de zakelijke relatie of occasionele verrichting, teneinde met name de geschikte intensiteit te bepalen van de verscherpte waakzaamheidsmaatregelen die ten uitvoer moeten worden gelegd om deze risico's gepast te kunnen beheren en beperken.

2.2. Onderbrenging van cliënten in de risicocategorieën

In aansluiting op de individuele risicobeoordeling brengen de financiële instellingen de betrokken zakelijke relatie of occasionele verrichting op basis van het waargenomen niveau van het WG/FT-risico onder in een (of meer) van de risicocategorieën die naar aanleiding van de algemene risicobeoordeling zijn vastgesteld (zie de pagina "Risicoclassificatie"). Op deze manier wordt aan elke zakelijke relatie of occasionele verrichting een risicoprofiel toegekend (hoog, standaard of eventueel laag). De methode voor risicoclassificatie die de financiële instelling vastlegt in haar interne procedures, dient haar in staat te stellen de gepaste reikwijdte te bepalen van de waakzaamheidsmaatregelen die ten uitvoer moeten worden gelegd ten aanzien van de zakelijke relaties en de occasionele verrichtingen om in voorkomend geval rekening te houden met de verschillende niveaus en de aard van de WG/FT-risico's die verbonden zijn aan de verschillende producten en diensten die aan de cliënt worden verstrekt.

In dit opzicht zij eraan herinnerd dat de financiële instellingen ervoor moeten zorgen dat ze de aanvankelijke classificatie van een zakelijke relatie of verrichting waartoe besloten is met toepassing van de interne procedures en op basis van de informatie oorspronkelijk ontvangen bij het aanknopen van de relatie, kunnen wijzigen en dat ze deze zakelijke relatie of verrichting kunnen onderbrengen in een andere risicocategorie, wanneer ze in het kader van de individuele risicobeoordeling aanvullende informatie ontvangen die ertoe leidt dat zij hogere risico's of risico's van een andere aard of, in voorkomend geval, lagere risico's identificeren. Het zijn in de eerste plaats de algemene risico's die inherent zijn aan de uitgeoefende activiteiten en die zijn geïdentificeerd in het kader van de algemene risicobeoordeling die moeten worden weerspiegeld in de eerste classificatie, maar de concrete analyse van het risiconiveau van elke zakelijke relatie of occasionele verrichting, waarbij rekening wordt gehouden met alle bijzondere kenmerken ervan en met alle specifieke informatie die is verkregen in het kader van de individuele risicobeoordeling, moet ertoe kunnen leiden dat deze zakelijke relatie of verrichting in een andere risicocategorie wordt ondergebracht. Deze andere categorie moet geschikter zijn met het oog op de beperking en het efficiënt beheer van de specifieke en concrete WG/FT-risico's die verbonden zijn aan de betrokken zakelijke relatie of verrichting en dus niet van algemene en theoretische risico's.

2.3. Toepassing van passende waakzaamheidsmaatregelen

Na de individuele risicobeoordeling moeten de financiële instellingen geschikte waakzaamheidsmaatregelen bepalen om de risico's op gepaste wijze te beheren of beperken.

Door een zakelijke relatie of occasionele verrichting te voorzien van een risicoprofiel en onder te brengen in

een of meer risicocategorieën kan de financiële instelling overeenkomstig het door haar vastgestelde organisatorisch kader (zie de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen”) en, met name, in overeenstemming met haar cliëntacceptatiebeleid, bepalen welk waakzaamheidsniveau (standaard, verscherpt of vereenvoudigd) moet worden toegepast op de in casu uitgevoerde verrichtingen.

De aldus aan de risicogebaseerde benadering onderworpen waakzaamheidsverplichtingen zijn opgenomen in artikel 19, § 1 en worden nader bepaald in Titel 3 van de wet. Terwijl onder de oude wet van 11 januari 1993 vaak ten onrechte kon worden aangenomen dat deze verplichtingen beperkt waren tot de identificatie en de kennis van de cliënt (zogenaamde “KYC”-maatregelen), blijkt voortaan duidelijk uit het wettelijk kader dat ze bestaan uit drie afzonderlijke delen met elk een eigen regeling:

- de verplichtingen tot identificatie en identiteitsverificatie (nader toegelicht op de pagina’s over dit onderwerp);
- de verplichting tot identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting (nader toegelicht op de pagina over dit onderwerp);
- de verplichting tot waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en de occasionele verrichtingen (nader toegelicht op de pagina over dit onderwerp);

3. Documentatie en bijwerkingen

In artikel 19, § 2, derde lid, van de antiwitwaswet wordt bepaald dat de financiële instellingen in elk geval – d.w.z. ongeacht het risiconiveau van een zakelijke relatie of occasionele verrichting – aan de NBB moeten kunnen aantonen dat de door hen toegepaste waakzaamheidsmaatregelen passend zijn in het licht van de WG/FT-risico’s die ze hebben geïdentificeerd.

Voorts dient te worden opgemerkt dat de individuele risicobeoordeling die de financiële instellingen met toepassing van artikel 19, § 2, van de antiwitwaswet dienen uit te voeren voor elke zakelijke relatie of occasionele verrichting, geen eenmalige gebeurtenis maar een continu proces is. Zo dient deze risicobeoordeling – zoals desgevallend de algemene risicobeoordeling – te worden bijgewerkt telkens er zich een of meer gebeurtenissen voordoen die een significante invloed kunnen hebben op de risico's die verbonden zijn aan de situatie in kwestie.

Het is bijgevolg aangewezen dat de volgende elementen worden beschreven in de interne procedures van elke financiële instelling, die ter beschikking van de NBB worden gehouden:

- de **methodologie** die werd gehanteerd voor de individuele beoordeling van de risico's die verbonden zijn aan de betrokken zakelijke relatie of occasionele verrichting.
In dat opzicht moet de interne procedure de modaliteiten vastleggen voor de analyse van alle informatie die is verzameld over de cliënt en de beoogde zakelijke relatie of occasionele verrichting, teneinde in elk specifiek geval te bepalen welke van de risicoklassen die in het verlengde van de algemene risicobeoordeling zijn vastgesteld, geschikt is (zie punt 3.2 hieronder), om de meest relevante waakzaamheidsmaatregelen te kunnen toepassen op de zakelijke relatie of occasionele verrichting, rekening houdend met de (bijzondere) kenmerken ervan (zie punt 3.3 hieronder);
- het proces dat moet waarborgen dat de follow-up en de **bijwerking** van het proces voor de individuele risicobeoordeling binnen de opgelegde termijnen worden uitgevoerd, teneinde de nauwkeurigheid ervan te allen tijde te verzekeren, ook voor bestaande cliënten.
Dit proces moet vastleggen welke maatregelen ten uitvoer moeten worden gelegd om gebeurtenissen te

identificeren die tijdens de zakelijke relatie een invloed kunnen hebben op de individuele beoordeling van de risico's die verbonden zijn aan elke relatie, teneinde hiervan akte te nemen en, bijgevolg, de procedure voor de bijwerking van die beoordeling op te starten.

Daarnaast kan het, teneinde te waarborgen dat de individuele risicobeoordelingen nog steeds relevant zijn, nuttig zijn om in de interne procedures te voorzien in een periodieke herziening van deze beoordelingen en van de beschikbare informatie waarop deze gebaseerd zijn, wanneer dit passend is in het licht van de uitgeoefende activiteiten. De frequentie van deze herzieningen kan verschillend zijn en dient te worden bepaald naargelang het aan de betrokken zakelijke relatie toegekende risicoprofiel. Elke financiële instelling dient deze verschillende frequenties zelf te bepalen op basis van haar ervaring, met het oog op een goed beheer van de WG/FT-risico's. Wanneer voor een bepaalde zakelijke relatie voortdurend of regelmatig een groot aantal verrichtingen moet worden uitgevoerd waarvan de kenmerken in de loop van de tijd sterk kunnen veranderen, kan bij wijze van indicatie worden vermeld dat de NBB van oordeel is dat de periodieke herzieningen redelijkerwijze ten minste jaarlijks dienen te worden uitgevoerd bij hoge risico's, of zelfs vaker bij bijzonder hoge risico's (bijvoorbeeld bij meldingen aan de CFI), minstens om de drie jaar voor zakelijke relaties met een standaard risicoprofiel en minstens om de vijf jaar voor zakelijke relaties met een laag risicoprofiel. Er zij echter benadrukt dat de frequenties van de herzieningen die kunnen worden vastgelegd in de procedures, aanvullende voorzorgsmaatregelen zijn die in geen geval kunnen worden ingeroepen om te rechtvaardigen dat de individuele beoordeling van de risico's verbonden aan een zakelijke relatie niet wordt bijgewerkt wanneer er zich gebeurtenissen voordoen die deze beoordeling aanzienlijk kunnen beïnvloeden.

Voor levensverzekeringsovereenkomsten waarvoor geen groot aantal opeenvolgende verrichtingen moet worden uitgevoerd en die geen hoog WG/FT-risico inhouden, kan het aangewezen zijn dat de interne procedures bepalen dat de individuele risicobeoordeling wordt herzien zodra er zich één van de in de interne procedures vastgestelde gebeurtenissen voordoet die op zich onvoldoende zijn om de individuele beoordeling van de aan de betrokken zakelijke relatie verbonden risico's te beïnvloeden, maar die het herzieningsproces in werking zetten teneinde te bepalen of de beoordeling nog steeds relevant is.

Ook in dit opzicht wijst de NBB erop dat de bepalingen van de antiwitwaswet niet alleen van toepassing zijn op de zakelijke relaties of op de occasionele verrichtingen die de financiële instellingen aangaan met nieuwe cliënten, maar ook - zonder overgangperiode - op de lopende zakelijke relaties die met cliënten werden aangeknoopt vóór de inwerkingtreding van deze nieuwe wettelijke bepalingen. De NBB verwacht bijgevolg van de financiële instellingen dat zij de zakelijke relaties die ze hebben aangeknoopt vóór de inwerkingtreding van de Wet herbeoordelen en hierbij voorrang geven aan de zakelijke relaties die vóór deze herbeoordeling als relaties met een hoog risico werden beschouwd.

Er zij verwezen:

- naar de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen” voor meer informatie over de interne procedures;
- naar de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen” voor meer informatie over de verplichting om individuele risicobeoordelingen bij te werken.

Het is overigens aangewezen de individuele beoordeling van de risico's die verbonden zijn aan elke zakelijke relatie of occasionele verrichting, alsook de wijzigingen die in het kader van een bijwerking in deze beoordeling worden aangebracht, te **documenteren** in een schriftelijk document of in de vorm van gegevens

bewaard via een informaticasysteem, zodat deze beoordeling en wijzigingen te allen tijde kunnen worden gereconstrueerd zonder veranderingen te hebben ondergaan en deze ter beschikking te houden van de NBB.

4. Internecontrolemaatregelen

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat zij periodiek controleren of de interne procedures inzake de individuele risicobeoordeling te allen tijde goed worden nageleefd en of het proces voor de tenuitvoerlegging van de daarmee verband houdende bijwerkingsverplichting adequaat is.

De NBB raadt de interne auditfunctie derhalve aan bijzondere aandacht te besteden aan:

- de geschiktheid van de risicofactoren die door de financiële instelling in aanmerking worden genomen en het gewicht dat aan elk van deze factoren wordt toegekend voor het uitvoeren van de beoordeling van de WG/FT-risico's die verbonden zijn aan de zakelijke relaties of aan de occasionele verrichtingen;
- de inachtneming, tijdens de beoordeling van de aan een zakelijke relatie verbonden risico's, van de eventuele verscheidenheid in de diensten en producten die in het kader van deze relatie worden aangeboden, en van de relevantie van de afzonderlijke beoordeling van de risico's die aan elk van deze producten of diensten zijn verbonden;
- het feit of de uitgevoerde individuele beoordelingen op passende wijze zijn bijgewerkt.

Anonieme of genummerde rekeningen, kluizen en overeenkomsten

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 20
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 11

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

1. Anonieme rekeningen en kluizen of onder een valse naam of pseudoniem geopende rekeningen en kluizen

Artikel 20 van de antiwitwaswet bepaalt dat financiële instellingen geen anonieme rekeningen of kluizen of rekeningen of kluizen onder een valse naam of onder een pseudoniem mogen openen voor hun cliënten.

Aangezien een cliënt moet worden geïdentificeerd vóór de zakelijke relatie wordt aangegaan, is het niet toegestaan om anonieme rekeningen of kluizen te openen, dat wil zeggen rekeningen of kluizen waarbij de identiteit van de houder onbekend is. Hetzelfde geldt voor rekeningen of kluizen die worden geopend onder namen die niet overeenstemmen met de ware identiteit van de cliënt. Dit verbod belet echter niet dat aan een naam vermeldingen worden toegevoegd die betrekking hebben op een legitieme realiteit. Dat is met name het geval voor een handelsnaam, de naam van een onderafdeling van de cliënt of een naam waarmee cliënten collectief worden geïdentificeerd bij onverdeelde. De financiële instelling dient er echter op toe te zien dat de toevoeging als dusdanig makkelijk herkenbaar is en in geen geval misleidend is wat betreft de identiteit van de cliënt.

2. Genummerde rekeningen

Conform artikel 11 van het antiwitwasreglement van de NBB mag een financiële instelling enkel een genummerde rekening voor een cliënt openen op voorwaarde dat de interne procedures die ze heeft vastgesteld (i) voorzien in de voorwaarden waaronder deze rekeningen mogen worden geopend of deze overeenkomsten mogen worden afgesloten, (ii) voorzien in de modaliteiten voor de werking van deze rekeningen of overeenkomsten en (iii) bepalen dat deze voorwaarden en modaliteiten geen afbreuk mogen doen aan de gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen inzake SWG/FTP van de financiële instelling.

De praktijk waarbij het aantal personen bij de financiële instelling dat beschikt over informatie waarmee de identiteit van de betrokken cliënt kan worden achterhaald, wordt beperkt, om de door de cliënt gewenste vertrouwelijkheid te waarborgen, meer bepaald door enkel het rekeningnummer te vermelden op de rekeningafschriften en andere documenten, is toegestaan op voorwaarde dat dit geen afbreuk doet aan de toepassing van de identificatieregels en andere SWG/FTP-beleidslijnen. In dat geval moet de identiteit van de cliënt gekend zijn bij (i) de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende, (ii) de AMLCO en (iii) de personen binnen de financiële instelling die deze informatie nodig hebben voor de daadwerkelijke uitoefening van de waakzaamheidsplicht.

Identificatie en identiteitsverificatie

- **Te identificeren personen**
- **Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie**
- **Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie**
- **Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie**

Te identificeren personen

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 21 tot 25
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 10

Andere referentiedocumenten

- Guidance dated March 2023 on Beneficial Ownership for Legal Persons
- EBA Richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren (zoals gewijzigd door de Richtsnoeren EBA/GL/2023/03 van 31 maart 2023)
- BCBS Guidelines dated January 2014 on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020) (zie Bijlage 4)
- FATF Guidance dated 27 October 2014 on Transparency and Beneficial Ownership

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Te identificeren personen: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Categorieën van personen die moeten worden geïdentificeerd en waarvan de identiteit moet worden geverifieerd
- 2. Bijzondere afwijking: uitgifte van elektronisch geld met een laag risico

1. Categorieën van personen die moeten worden geïdentificeerd en waarvan de identiteit moet worden geverifieerd

1.1 Opsomming

In de antiwitwaswet en het antiwitwasreglement van de NBB wordt een onderscheid gemaakt tussen vier categorieën van personen die moeten worden geïdentificeerd door de financiële instellingen en waarvan de identiteit moet worden geverifieerd:

- **de cliënten** (*artikel 21 van de Wet en 10 van het reglement*):
 - met wie ze zakelijke relaties aangaan;
 - die occasioneel, buiten een zakelijke relatie:
 - a. één of meerdere verrichtingen uitvoeren waartussen een verband lijkt te bestaan, voor een bedrag van 10 000 euro of meer; of
 - b. onverminderd de verplichtingen uit hoofde van de Europese verordening betreffende geldovermakingen, één of meerdere overschrijvingen of geldovermakingen verrichten waartussen een verband lijkt te bestaan, voor een bedrag van meer dan 1 000 euro, of ongeacht het bedrag, wanneer de financiële instelling de betrokken geldmiddelen contant of in anoniem elektronisch geld ontvangt
Krachtens de artikelen 5, lid 3, onder a), en 7, lid 4, onder a), van de Europese verordening betreffende geldovermakingen, is de verplichting om de betaler en de begunstigde van de geldovermaking te identificeren en hun identiteit te verifiëren van toepassing ongeacht het bedrag van de verrichting, wanneer de betalingsdienstaanbieder de over te maken geldmiddelen contant of in anoniem elektronisch geld ontvangt of uitbetaalt;
 - die niet onder de bepalingen hierboven vallen en ten aanzien van wie er een vermoeden van WG/FT bestaat;
 - voor dewelke er wordt betwijfeld of de eerder verkregen cliëntidentificatiegegevens waarheidsgetrouw of juist zijn;
 - indien wordt betwijfeld of de persoon die een eerder aangegane zakelijke relatie opnieuw wenst aan te knopen, wel degelijk de in het kader van die zakelijke relatie geïdentificeerde cliënt of zijn gemachtigde en geïdentificeerde lasthebber is;
- **de lasthebbers** van de voornoemde cliënten (*artikel 22 van de Wet*),
- **de uiteindelijke begunstigten** van de cliënten en van hun lasthebbers (*artikel 23 van de Wet*)
- **en de begunstigten van levensverzekeringsovereenkomsten** of daarmee gelijkgestelde overeenkomsten (*artikel 24 van de Wet*).

Voor meer informatie over de personen die moeten worden geïdentificeerd en waarvan de identiteit moet worden

geverifieerd, alsook over met name de begrippen “zakelijke relatie”, “geldovermaking” en “uiteindelijke begunstigde” zij verwezen naar de commentaar in de memorie van toelichting bij de artikelen 21 tot 24 van de antiwitwaswet (zie de pagina "Voornaamste referentiedocumenten").

1.2 Toepassing van de risicogebaseerde benadering

Zoals voor alle waakzaamheidsverplichtingen wordt ook voor de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie de risicogebaseerde benadering gevolgd, overeenkomstig artikel 19 van de antiwitwaswet. Voortaan moet elke financiële instelling op grond van het geïdentificeerde risico bepalen welke informatie moet worden ingewonnen om een persoon te identificeren, en welke informatie moet worden geverifieerd om zekerheid te verwerven omtrent de identiteit van die persoon. Dit is een ingrijpende wijziging ten opzichte van de wet van 11 januari 1993, waarin een “rule based”-benadering werd gehanteerd en een opsomming werd gegeven van de informatie die in alle gevallen moest worden ingewonnen en geverifieerd teneinde te voldoen aan de verplichting tot identificatie en verificatie.

Bijgevolg zijn de wettelijke vrijstellingen van de verplichting tot identificatie die voorheen waren opgenomen in artikel 11 van de wet van 11 januari 1993, niet opgenomen in de antiwitwaswet. Wanneer er zakelijke relaties worden aangeknoopt of occasionele verrichtingen worden uitgevoerd met cliënten als bedoeld in het genoemde artikel 11 van de wet van 11 januari 1993, zal de financiële instelling voortaan een individuele risicobeoordeling moeten uitvoeren overeenkomstig artikel 19, § 2, van de Wet, om op grond van de resultaten van die analyse de – bij laag risico eventueel lagere of bij hoog risico verplicht hogere – intensiteit te bepalen van de maatregelen die moeten worden getroffen voor de identificatie en de verificatie van de identiteit van de cliënt.

Voor meer informatie hierover zij verwezen naar de pagina “Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie”.

1.3. Interne procedures

Er zij aan herinnerd dat de NBB de financiële instellingen aanraadt om, in het kader van de interne procedures die ze met toepassing van artikel 8 van de antiwitwaswet ten uitvoer moeten leggen, met name procedures uit te werken voor de waakzaamheidsmaatregelen die moeten worden genomen ten aanzien van cliënten en verrichtingen, in het bijzonder om de te identificeren personen exhaustief te kunnen inventariseren.

Voor meer informatie hierover zij verwezen naar de pagina “Gedraglijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen”.

2. Bijzondere afwijking: uitgifte van elektronisch geld met een laag risico

2.1. Afwijkingsmogelijkheid

Artikel 25 van de antiwitwaswet voorziet in een afwijkingsmogelijkheid voor financiële instellingen die elektronisch geld uitgeven. Wanneer uit de algemene beoordeling van de specifiek aan hun activiteit van uitgifte van elektronisch geld verbonden WG/FT-risico's blijkt dat die risico's laag zijn, kunnen die

instellingen beslissen om de cliënten (en, in voorkomend geval, hun lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n)) die hen geld overhandigen met het oog op de uitgifte van elektronisch geld, niet te identificeren en hun identiteit niet te verifiëren.

2.2. Voorwaarden voor de afwijking

Aan deze afwijkingsmogelijkheid zijn echter meerdere **voorwaarden** verbonden. **Naast het feit dat de door de uitgever van elektronisch geld uitgevoerde algemene risicobeoordeling moet aantonen dat het niveau van het WG/FT-risico waaraan hij is blootgesteld door deze activiteit, laag is**, moeten de volgende cumulatieve voorwaarden worden vervuld:

1. het betalingsinstrument kan niet heropgeladen worden of, indien het herlaadbaar is, kan enkel worden gebruikt in België voor het uitvoeren van betalingen waarvoor een maximale maandelijkse limiet van 150 euro geldt;
2. het elektronisch opgeslagen bedrag bedraagt niet meer dan 150 euro;
3. het betalingsinstrument wordt uitsluitend gebruikt voor de aankoop van goederen of diensten; daaruit volgt onder meer dat het niet kan worden aanvaard voor geldtransfers (“money remittance”);
4. op het betalingsinstrument kan geen bedrag worden bijgeschreven met anoniem elektronisch geld;
5. de betrokken uitgever van elektronisch geld voert een monitoring van de verrichtingen of de zakelijke relatie uit die toereikend is voor het opsporen van ongebruikelijke of verdachte verrichtingen.

2.3. Niet-toepassing van de afwijking

Zelfs indien de voornoemde voorwaarden vervuld zijn, **geldt** de mogelijkheid tot afwijking **niet** wanneer een cliënt:

1. een terugbetaling in contanten van de monetaire waarde van het elektronisch geld ontvangt,
2. die waarde in contanten opneemt, of
3. betalingstransacties of afstand verricht in de zin van artikel 2, 23° van de wet van 11 maart 2018

wanneer het terugbetaalde, opgenomen of gestorte bedrag, afhankelijk van het geval, hoger is dan 50 euro.

In deze drie gevallen, waarin de wetgever oordeelt dat het risico niet als laag kan worden beschouwd, moet de uitgever van het elektronisch geld passende maatregelen nemen om de betrokken cliënt (en, in voorkomend geval, zijn lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n)) te identificeren en zijn/hun identiteit te verifiëren **op het moment van de terugbetaling of de opname van het elektronisch geld of op het moment dat de cliënt betalingstransacties op afstand verricht met elektronisch geld** (dat voordien werd uitgegeven zonder dat dergelijke maatregelen werden toegepast).

Voor anonieme prepaidkaarten die in derde landen zijn uitgegeven, geldt bovendien dat de instellingen bedoeld in artikel 5, § 1, 4°, 6° en 7° van de antiwitwaswet, die de betalingsdienst aanbieden die bestaat in de acceptatie van betalingstransacties, als bedoeld in punt 5 van Bijlage I.A. van de wet van 11 maart 2018, enkel betalingen met dergelijke anonieme prepaidkaarten mogen aanvaarden indien deze kaarten voldoen aan voorwaarden die gelijkwaardig zijn aan die welke zijn vastgesteld in het eerste en tweede lid van artikel 25 van de antiwitwaswet. In voorkomend geval moeten deze instellingen derhalve over doeltreffende systemen beschikken waarmee zij - op het moment van de acceptatie van een betalingstransactie - kunnen nagaan of aan deze wettelijke voorwaarden is voldaan en moeten zij de betalingstransactie onmiddellijk weigeren indien dit niet het geval zou zijn.

In aansluiting hierop vestigt de NBB de aandacht op het feit dat, zodra willekeurige omstandigheden aanleiding geven tot vermoedens van WG/FT, hetzij bij het aangaan van de relatie met de cliënt of daarna, die de uitgever van het elektronisch geld ertoe aanzetten om een melding te doen bij de CFI en om, in overeenstemming met artikel 22 van het antiwitwasreglement van de NBB, een nieuwe individuele beoordeling van de WG/FT-risico's uit te voeren, waaruit blijkt dat het risico dat aan de betrokken situatie verbonden is, niet langer als laag kan worden beschouwd (wat logischerwijs het geval zou moeten zijn - zie de pagina "Melding van vermoedens"), de desbetreffende uitgever van elektronisch geld de toepassing van de afwijkingmogelijkheid van artikel 25 van de Wet niet langer kan invoeren. Overeenkomstig de artikelen 21 tot 23 van de Wet moet de uitgever de cliënt (en, in voorkomend geval, zijn lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n)) onmiddellijk identificeren en zijn/hun identiteit verifiëren.

2.4. Documentatie

Aangezien de bovenvermelde afwijkingmogelijkheid niet absoluut is, maar onderworpen is aan bepaalde beperkingen, beveelt de NBB aan dat de financiële instellingen die er gebruik van maken, niet enkel in staat moeten zijn om de algemene risicobeoordeling voor te leggen waaruit het lage risiconiveau blijkt en die gedocumenteerd en bijgewerkt moet zijn en ter beschikking van de NBB moet worden gehouden met toepassing van artikel 17 van de Wet (zie de pagina "Rapportering door financiële instellingen"), maar haar ook moeten kunnen aantonen dat elk van de wettelijke voorwaarden voor die afwijking is vervuld in alle gevallen waarin ze artikel 25 van de Wet hebben toegepast.

Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 26 tot 29
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 12 en 13
- Verordening (EU) Nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG (de zogenoemde "eIDAS-verordening")
- Wet van 18 juli 2017 inzake elektronische identificatie

Andere referentiedocumenten

- Richtsnoeren EBA/GL/2022/15 van de EBA van 22 november 2022 voor het gebruik van oplossingen voor de acceptatie van cliënten op afstand overeenkomstig artikel 13, lid 1, van Richtlijn (EU) 2015/849
- EBA Richtsnoeren EBA/GL/2021/02 van 1 maart 2021 betreffende ML/TF-risicofactoren (zoals gewijzigd door de Richtsnoeren EBA/GL/2023/03 van 31 maart 2023)
- BCBS Guidelines dated January 2014 on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020) (zie Bijlage 4)
- ESA Opinion dated 23 January 2018 on the use of innovative solutions by credit and financial institutions
- FATF Guidance dated 4 November 2017 on AML/CFT measures and financial inclusion, with a supplement on customer due diligence
- EBA Opinion dated 12 April 2016 on the application of customer due diligence measures to customers who are asylum seekers from higher-risk third countries or territories

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie: commentaar en aanbevelingen

Inhoud

- Inleiding: de risicogebaseerde benadering bij de nakoming van de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van personen die zijn betrokken bij een zakelijke relatie of occasionele verrichting
- 1. Doelstellingen van de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen
- 2. Gevallen van “standaardrisico”
- 3. Gevallen van hoog risico
- 4. Gevallen van laag risico
- 5. Bijwerking van de identificatie en de verificatie van de identiteit van de betrokken personen
- 6. Onvermogen om te voldoen aan de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen

Inleiding: de risicogebaseerde benadering bij de nakoming van de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van personen die zijn betrokken bij een zakelijke relatie of occasionele verrichting

In de vroegere regelgeving inzake SWG/FT werd een uitvoerige beschrijving gegeven van de wijze waarop de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen moesten worden nageleefd, zonder dat daarbij werd verwezen naar het niveau van het WG/FT-risico dat verbonden is aan de betrokken zakelijke relatie of occasionele verrichting. In de antiwitwaswet daarentegen worden de beginselen van de risicogebaseerde benadering uitgebreid naar alle waakzaamheidsverplichtingen, waaronder de verplichting tot identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen. De artikelen 26 en 27 van de antiwitwaswet (i) bepalen de doelstellingen die bij het nakomen van deze verplichtingen moeten worden bereikt, (ii) leggen het niveau van de vereisten vast voor gevallen van “standaardrisico”, (iii) leggen een verscherping van deze vereisten op in situaties met een hoog risico, en (iv) staan toe dat deze vereisten worden versoepeld in situaties met een laag risico. De vrijstelling van de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit in bepaalde gevallen (de cliënt of zijn uiteindelijke begunstigde is een Belgische of Europese financiële instelling, een overheid, enz.), waarin artikel 11 van de wet van 11 januari 1993 voorzag, werd daarentegen geschrapt omdat dit wettelijke vermoeden van laag risico indruist tegen de risicogebaseerde benadering. Er zij ook opgemerkt dat noch de antiwitwaswet, noch het antiwitwasreglement van de NBB een precieze, uniforme en dwingende opsomming bevat van de bewijsstukken of betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen die kunnen of moeten worden gebruikt om te voldoen aan de verplichting tot verificatie van de identiteit van de betrokken personen; hoewel de antiwitwaswet uitdrukkelijk toelaat dat gebruik wordt gemaakt van bepaalde elektronische identificatiemiddelen, moet de mate van zekerheid die verkregen moet worden over de identiteit van de betrokken personen worden bepaald op grond van het in het betrokken geval geïdentificeerde risiconiveau.

Bijgevolg dient elke onderworpen **financiële instelling** in haar WG/FT-risicobeheerbeleid een **gepast**

referentiekader op te nemen voor de toepassing van de risicogebaseerde benadering die ze ten uitvoer legt met betrekking tot de identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen. Bij de ontwikkeling van dit referentiekader moet ten volle rekening worden gehouden met de algemene risicobeoordeling en de risicoclassificatie van de financiële instelling. Vervolgens moeten op basis van dit referentiekader de desbetreffende interne procedures van de financiële instelling worden vastgesteld.

Hiertoe raadt de NBB, zoals vermeld op de pagina “Gedraglijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen”, aan dat de procedure betreffende de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen (onderdeel “identificatie en verificatie van de identiteit van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigden”) enerzijds een overeenstemmingstabel van de per risicoklasse aanvaarde bewijsstukken omvat en, anderzijds, een lijst van de omstandigheden waarin bepaalde bewijsstukken niet moeten worden neergelegd.

Wat dit laatste punt betreft, kunnen documenten met een lage bewijskracht bijvoorbeeld worden aanvaard wanneer een van de hierna weergegeven WG/FT-risicoverlagende maatregelen van toepassing is in het kader van een zakelijke relatie met een laag WG/FT-risico:

- uitsluiting van verrichtingen waarbij contanten betrokken zijn,
- uitsluiting van grensoverschrijdende geldovermakingen,
- toestemming voor geldbewegingen uitsluitend naar of van één rekening die is geopend op naam van dezelfde cliënt bij een Belgische of Europese kredietinstelling,
- de begrenzing per periode en/of per verrichting van het bedrag van de toegestane geldbewegingen,
- een sterke beperking van het aanbod aan betaalinstrumenten die verbonden zijn met de rekening,
- enz.

Voorts voorziet de wetgeving op de basisbankdiensten eveneens in beperkende maatregelen (hoofdstuk 8 van titel 3 van boek VII van het Wetboek van economisch recht).

Er zij trouwens aan herinnerd dat financiële instellingen **tegenover de NBB** moeten kunnen **aantonen**, met toepassing van artikel 17, tweede lid, van de antiwitwaswet, dat hun referentiekader en de procedures die op basis daarvan zijn vastgesteld, in verhouding staan tot het WG/FT-risico dat ze via hun algemene risicobeoordelingen hebben geïdentificeerd. In dit verband wordt verwezen naar de pagina "Gedraglijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen". Overeenkomstig artikel 19, § 2, derde lid, van de antiwitwaswet moeten financiële instellingen tegenover de NBB ook kunnen aantonen dat de waakzaamheidsmaatregelen die met toepassing van deze procedures effectief ten uitvoer worden gelegd in het kader van elke zakelijke relatie die ze hebben met cliënten of elke occasionele verrichting die ze uitvoeren voor cliënten, in verhouding staan tot het niveau van het WG/FT-risico dat ze via de individuele risicobeoordeling hebben geïdentificeerd.

De NBB is van oordeel dat de op dit referentiekader gebaseerde interne procedures bindend moeten zijn voor alle medewerkers van de financiële instelling, ongeacht of het gaat om aangestelden, agenten of distributeurs. Daaruit volgt met name, onverminderd de gevolgen van een op basis van de individuele risicobeoordeling gerechtvaardigde herclassificatie, dat de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen **geenszins mogen worden versoepeld** in individuele gevallen wegens een laag WG/FT-risico, **tenzij deze versoepeling wordt toegestaan en de omvang en modaliteiten ervan worden verduidelijkt in de interne procedures.**

1. Doelstellingen van de verplichtingen tot identificatie en verificatie

van de identiteit van de betrokken personen

De artikelen 26, § 1, en 27, § 1, van de antiwitwaswet bepalen dat er om te voldoen aan de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen, (i) over deze personen relevante informatie moet worden verzameld om ze met voldoende zekerheid te kunnen onderscheiden van elke andere persoon, en (ii) om voldoende zekerheid te verkrijgen over de identiteit van de betrokken personen, alle of een deel van de verzamelde identificatiegegevens moeten worden getoetst aan één of meerdere bewijsstukken of betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen die deze gegevens kunnen bevestigen, met name aan de informatie die in voorkomend geval verzameld is door middel van bepaalde elektronische identificatiemiddelen.

Deze doelstellingen moeten worden nagestreefd ongeacht het niveau van het WG/FT-risico dat is verbonden aan de betrokken zakelijke relatie of verrichting, maar de te bereiken mate van zekerheid is afhankelijk van het risiconiveau dat is toegekend op basis van de individuele risicobeoordeling.

2. Gevallen van “standaardrisico”

2.1 Het begrip “standaardrisico”

Met “standaardrisico” wordt hier verwezen naar alle situaties die in het kader van de in artikel 19, § 2, van de antiwitwaswet bedoelde individuele risicobeoordeling niet worden erkend als situaties die een hoog risico inhouden.

Situaties die slechts een laag WG/FT-risico inhouden, mogen enkel worden uitgesloten van het begrip “standaardrisico” indien ze specifiek worden aangemerkt als situaties met een laag risico in de algemene risicobeoordeling bedoeld in artikel 16 van de antiwitwaswet, en als de interne procedures inzake SWG/FTP van de financiële instelling expliciet vermelden welke versoepelde waakzaamheidsmaatregelen mogen worden toegepast wanneer uit de individuele risicobeoordeling blijkt dat het risiconiveau laag is.

2.2 Identificatiegegevens

De gegevens die moeten worden verzameld over de betrokken persoon om hem te kunnen identificeren, worden opgesomd in artikel 26, § 2, van de antiwitwaswet, waarnaar wordt verwezen.

Met betrekking tot natuurlijke personen, van wie de geboorteplaats – onder andere – moet worden verzameld door financiële instellingen, wordt benadrukt dat het aldus verzamelde gegeven niet kunnen worden beperkt tot het geboorteland alleen, behalve in specifiek gerechtvaardigde gevallen waarin een preciezere geboorteplaats niet beschikbaar is.

De identificatiegegevens die betrekking hebben op het **adres** van natuurlijke personen en op de geboorteplaats en -datum van effectieve begunstigen, dienen slechts “in de mate van het mogelijke” te worden verzameld. De NBB is van oordeel dat de interne procedures inzake SWG/FT van elke financiële instelling moeten verduidelijken welke maatregelen medewerkers dienen te nemen wanneer deze gegevens niet kunnen worden verzameld aan de hand van de standaardmaatregelen voor het verzamelen van die informatie, zodat in voorkomend geval kan worden gedocumenteerd waarom deze gegevens niet konden worden opgenomen in de identificatie van de betrokken persoon.

Voorts wordt de aandacht gevestigd op het feit dat, met toepassing van de Europese Verordening betreffende geldovermakingen (artikel 4, lid 1), bepaalde identificatiegegevens verplicht moeten worden gevoegd bij geldovermakingen, namelijk (i) de naam van de betaler, (ii) het betaalrekeningnummer van de betaler en (iii) een van de volgende aanvullende gegevens: het adres, het nummer van het officieel persoonlijk document, het cliëntenidentificatienummer of de geboorteplaats en -datum van de betaler. Voor het overige wordt verwezen naar de pagina “Geldovermakingen”.

2.3 Identiteitsverificatie

2.3.1 Te verifiëren identificatiegegevens

Overeenkomstig artikel 27, § 2, van de antiwitwaswet moeten alle verzamelde identificatiegegevens betreffende de betrokken persoon worden getoetst aan bewijsstukken of aan betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen, teneinde de juistheid ervan te bevestigen.

Voor het adres of de geboorteplaats en -datum van de cliënt wordt de aandacht gevestigd op het feit dat de Europese Verordening betreffende geldovermakingen ook vereist dat dit identificatiegegeven, als de betalingsdienst van de betaler ervoor heeft gekozen dit bij een overmaking te voegen (zie artikel 4, lid 1, van de voornoemde Verordening en punt 2.2 hierboven), wordt geverifieerd door de betalingsdienst van de betaler voordat het samen met het geld wordt overgedragen aan de betalingsdienst van de begunstigde, zoals ook de naam en voornaam en het rekeningnummer van de betaler (zie artikel 4, lid 4, van de voornoemde Verordening) moeten worden geverifieerd. Indien deze identificatiegegevens echter reeds zijn geverifieerd in het kader van de waakzaamheidsverplichtingen met toepassing van artikel 27, § 2, van de antiwitwaswet (bijvoorbeeld bij het aanknopen van de zakelijke relatie) en de bij deze verificatie verkregen gegevens zijn bewaard overeenkomstig de wettelijke vereisten (zie de pagina “Bewaring van gegevens en documenten”) en zijn bijgewerkt overeenkomstig de wettelijke verplichtingen (zie punt 5 hieronder), moeten deze daarna niet meer worden geverifieerd bij elke geldovermaking (artikel 4, lid 5, van de voornoemde Verordening). Als de naam en voornaam, het rekeningnummer, het adres of de geboorteplaats en -datum van de cliënt daarentegen niet vóór de geldovermaking werden geverifieerd (bijvoorbeeld indien deze gegevens niet werden geverifieerd bij het aanknopen van de zakelijke relatie omdat werd geoordeeld dat deze een laag WG/FT-risico inhield), moeten deze dus zoals ieder identificatiegegeven worden geverifieerd voordat ze bij de betrokken overmaking kunnen worden gevoegd. Voor het overige wordt verwezen naar de pagina “Geldovermakingen”.

2.3.2 Bewijsstukken en betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen

a) Algemene opmerkingen

Noch de antiwitwaswet, noch het antiwitwasreglement van de NBB bevat een precieze, uniforme en dwingende opsomming van de bewijsstukken of betrouwbare informatiebronnen die kunnen of moeten worden gebruikt om de identificatiegegevens van de betrokken persoon te verifiëren.

De antiwitwaswet laat echter uitdrukkelijk toe dat deze gegevens getoetst worden aan de informatie die in voorkomend geval verzameld is:

- door middel van elektronische identificatiemiddelen zoals deze aangeboden of erkend binnen de authenticatiedienst zoals bedoeld in de artikelen 9 en 10 van de wet van 18 juli 2017 inzake

elektronische identificatie, die de identiteit van personen online bevestigen; het kan bijvoorbeeld gaan om een elektronische identiteitskaart die met een kaartlezer wordt gelezen, of om een veilig mobiel identificatiemiddel; of

- via de relevante vertrouwensdiensten waarin de eIDAS-verordening voorziet; voorbeelden van dergelijke vertrouwensdiensten zijn elektronische handtekeningen of elektronische zegels.

Bijgevolg dient iedere financiële instelling in haar interne procedures duidelijke regels op te nemen betreffende de bewijsstukken of betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen die zij aanvaardt voor de verificatie van de identiteit en die haar in staat moeten stellen om, naar gelang van het in het betrokken geval geïdentificeerde risiconiveau, voldoende zekerheid te verkrijgen over de identiteit van de betrokken personen.

Deze regels moeten gebaseerd zijn op een beoordeling van de mate van betrouwbaarheid van elk bewijsstuk of elke informatiebron, die voldoende moet zijn om de in artikel 27, § 1, van de antiwitwaswet vastgelegde doelstelling te kunnen bereiken. Zelfs wanneer gebruik wordt gemaakt van een van de elektronische identificatiemiddelen die uitdrukkelijk worden vermeld in die wet, wordt van de financiële instellingen verwacht dat zij de nodige maatregelen nemen om de relevante risico's die voortvloeien uit het gebruik van zulke oplossingen te beperken, in overeenstemming met paragraaf 54 van de richtsnoeren van de EBA van 22 november 2022 voor het gebruik van oplossingen voor de acceptatie van cliënten op afstand.

In voorkomend geval kan de vereiste mate van betrouwbaarheid worden bereikt door twee of meer bewijsstukken te gebruiken.

Zo is de NBB van oordeel dat de identificatiegegevens die gevoegd zijn bij een eerste **geldovermaking** die wordt uitgevoerd vanaf een bankrekening die op naam van dezelfde persoon is geopend bij een andere kredietinstelling, op zich geen "bewijsstuk of betrouwbare informatiebron" vormen waarmee kan worden voldaan aan de verplichting tot verificatie van de identiteit van de cliënt. Toch kan het nuttig zijn om de identificatiegegevens te verifiëren aan de hand van de gegevens die bij een dergelijke eerste geldovermaking zijn gevoegd, om het resultaat van de verificatie van deze gegevens aan de hand van een ander bewijsstuk of een andere informatiebron te staven en op deze manier de betrouwbaarheid van de uitgevoerde verificatie te vergroten.

Voor de **verificatie van het adres** is de NBB van oordeel dat de interne procedures van de financiële instellingen voldoende nauwkeurig dienen te bepalen welke maatregelen moeten worden genomen om aan die wettelijke verplichting te voldoen. Wanneer het bewijsstuk aan de hand waarvan de identiteit van de cliënt wordt geverifieerd, relevante informatie bevat over het adres van de cliënt, dient dat bewijsstuk logischerwijs dan ook als pertinente informatiebron over het adres te worden beschouwd.

Als dat niet zo is (met name als het bewijsstuk het adres van de cliënt niet vermeldt), dienen de interne procedures aan te geven hoe die informatie kan worden verkregen. In dergelijke gevallen is een eenvoudige, door de cliënt, lasthebber of uiteindelijke begunstigde ondertekende verklaring over zijn adres doorgaans voldoende als de cliënt, de zakelijke relatie of de verrichting geen hoog WG/FT-risico inhoudt.

Voor meer informatie over de elektronische identificatiemiddelen die uitdrukkelijk zijn toegestaan overeenkomstig artikel 27, § 1, van de antiwitwaswet zij verwezen naar de commentaar in de memorie van toelichting bij de wijzigingswet van 20 juli 2020 (zie de pagina "Voornaamste referentiedocumenten").

Daarnaast beveelt de NBB aan om met name de onderstaande opmerkingen in acht te nemen.

b) Verificatie van de identiteit van natuurlijke personen

§1. Identiteitskaart en paspoort

Wanneer de te identificeren persoon een natuurlijke persoon is die face-to-face wordt geïdentificeerd, beveelt de NBB aan om zijn identiteit in de regel te verifiëren aan de hand van zijn geldige officiële identiteitspapieren, namelijk zijn identiteitskaart of, in voorkomend geval, zijn paspoort. Er zij opgemerkt dat deze bewijsstukken een foto van hun rechtmatige houder dienen te bevatten, zodat een visuele controle kan worden uitgevoerd waarmee het risico op identiteitsfraude kan worden verminderd.

Deze maatregel is in het bijzonder relevant voor personen die gedomicilieerd zijn in België en houder zijn van een door de Belgische autoriteiten uitgegeven identiteitskaart. Indien er echter twijfels bestaan over de legitimiteit van een voorgelegde identiteitskaart, wordt aangeraden te controleren of deze niet als gestolen of verloren is geregistreerd in de ad-hocdatabank van de FOD Binnenlandse Zaken (zie de website <https://www.checkdoc.be>).

Wanneer de financiële instellingen de identiteit van de cliënt verifiëren door de gegevens op de microprocessor van zijn identiteitskaart elektronisch in te lezen, dient tegelijkertijd ook elektronisch te worden geverifieerd of de gegevens op de chip elektronisch zijn ondertekend door het Rijksregister. In dat verband wordt aanbevolen om de desbetreffende informaticaprocedures zo te ontwerpen dat die verificatie systematisch en automatisch wordt uitgevoerd, zonder dat de aangestelde of de agent die de identificatie verricht, daarbij nog tussenbeide hoeft te komen, en zonder dat hij de mogelijkheid heeft om die verificatie te desactiveren. Om eventuele vervalsingen op te sporen, kan het overigens nuttig blijken de conformiteit te verifiëren tussen de op de chip geregistreerde gegevens en de op de identiteitskaart leesbare gegevens. Tot slot dient te worden geverifieerd of het certificaat niet door het Rijksregister werd ingetrokken.

Wanneer de verificatie wordt uitgevoerd aan de hand van het paspoort van de cliënt, moet in passende maatregelen worden voorzien om ervoor te zorgen dat dit document overeenstemt met de specificaties van de paspoorten die zijn uitgegeven door het betrokken derde land. Voorts moet er een controle worden uitgevoerd op basis waarvan redelijkerwijs kan worden geconcludeerd dat het paspoort niet nagemaakt of vervalst is.

Identificatiegegevens kunnen ook op afstand worden geverifieerd aan de hand van de gegevens die zijn geregistreerd op de microprocessor van de Belgische elektronische identiteitskaart. Er zij echter opgemerkt dat deze verificatie minder betrouwbaar kan zijn dan een face-to-face verificatie, in die zin dat er geen visuele controle mogelijk is op basis van de in het bewijsstuk opgenomen foto om aan te tonen dat de persoon die het bewijsstuk gebruikt, effectief de wetmatige houder ervan is. Het kan dus nodig blijken om de legitimiteit van het voorgelegde bewijsstuk systematisch te verifiëren door de volgende website te raadplegen: <https://www.checkdoc.be>. Daarnaast moet een financiële instelling die in deze wijze van identiteitsverificatie van de betrokken personen voorziet, maatregelen ten uitvoer leggen die haar in staat stellen te waarborgen dat de in artikel 27, § 1, van de antiwitwaswet vastgelegde doelstelling wordt bereikt hoewel er geen visuele controle is, in voorkomend geval door een aanvullende verificatiemaatregel ten uitvoer te leggen.

§2. Andere officiële documenten

In specifieke gevallen die zijn opgesomd in de interne procedures, bijvoorbeeld in afwachting van de afgifte van de identiteitskaart of het paspoort van de cliënt, kunnen andere, door Belgische of buitenlandse autoriteiten uitgegeven documenten als bewijsstuk worden aanvaard, tot op het ogenblik waarop de verificatie later kan worden uitgevoerd aan de hand van de identiteitskaart van de cliënt.

Wanneer de cliënt een minderjarig kind jonger dan 12 jaar is dat nog niet verplicht is over een identiteitskaart

(Kids-ID) te beschikken, en tot zijn identiteit op zijn 12de verjaardag kan worden geverifieerd aan de hand van zijn identiteitskaart, die hij dan ontvangt, wordt aanbevolen om een beroep te doen op andere officiële documenten, zoals een bewijs van inschrijving in het bevolkingsregister van de gemeente waar hij verblijft, een kopie van de geboorteakte of het trouwboekje van de ouders.

De identiteit van in België gevestigde personen van buitenlandse nationaliteit die geen identiteitskaart of paspoort hebben, kan op rechtsgeldige wijze worden geverifieerd aan de hand van een document dat hun door de Belgische autoriteiten wordt uitgereikt naargelang hun statuut op het Belgisch grondgebied, met name hun verblijfstitel, alsook de andere documenten die worden bedoeld in de bijlagen bij het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en verwijdering van vreemdelingen. In dit verband wordt opgemerkt dat indien een door de Belgische staat uitgereikte verblijfstitel als afdoende kan worden beschouwd, de betrouwbaarheid van de andere documenten, bedoeld in de verschillende bijlagen bij het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, geringer kan zijn. Dergelijke documenten kunnen in situaties met een standaardrisico slechts worden aanvaard als bewijsstukken indien ze worden gestaafd door andere bewijsstukken. Hierbij wordt geen afbreuk gedaan aan de maatregelen tot omkadering van de zakelijke relatie of verrichting op basis waarvan kan worden geoordeeld dat deze een laag risico inhoudt (zie hieronder).

§3. Gebruik van andere innovatieve technologische instrumenten dan de in de antiwitwaswet bedoelde elektronische identificatiemiddelen

Wanneer een financiële instelling voornemens is een andere innovatieve technologie dan de in artikel 27, § 1, van de antiwitwaswet bedoelde elektronische identificatiemiddelen te gebruiken voor de verificatie van de identiteit van de personen die betrokken zijn bij de zakelijke relaties of occasionele verrichtingen, dient zij te voldoen aan artikel 12, 1°, tweede lid, van het antiwitwasreglement van de NBB, waarin wordt bepaald dat nieuwe technologieën slechts kunnen worden aanvaard als instrumenten voor de verificatie van de identiteit van deze personen als dit wordt gerechtvaardigd door een voorafgaandelijke analyse, door de financiële instelling zelf, van de betrouwbaarheid van deze nieuwe instrumenten uitgaande van de in artikel 27, § 1, van de antiwitwaswet vastgelegde doelstelling. De NBB verwacht dat deze analyse correct wordt gedocumenteerd en bewaard wordt, zodat deze op haar verzoek aan haar kan worden overgemaakt.

Verder beveelt de NBB aan om ten volle rekening te houden met het advies van de ESA's van 23 januari 2018 betreffende het gebruik van innovatieve oplossingen en met de richtsnoeren van de EBA van 1 maart 2021 betreffende ML/FT-risicofactoren (zie met name de paragrafen 4.26 tot en met 4.37 van deze richtsnoeren).

Daarnaast specificeren de richtsnoeren van de EBA van 22 november 2022 voor het gebruik van oplossingen voor de acceptatie van cliënten op afstand de stappen die financiële instellingen moeten nemen voordat ze een nieuwe dergelijke oplossing ten uitvoer leggen.

Deze richtsnoeren verduidelijken ook de verwachte reikwijdte van de analyse die wordt vereist door artikel 12, 1°, tweede lid, van het antiwitwasreglement van de NBB. Deze analyse moet met name de volgende sleutelementen bevatten:

- a. een beoordeling van de toereikendheid van de oplossing wat betreft de volledigheid en nauwkeurigheid van de te verzamelen identificatiegegevens en documenten, alsmede van de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de voor de oplossing gebruikte informatiebronnen;

- b. een beoordeling van het effect van het gebruik van de oplossing op instellingsbrede risico's, waaronder WG/FTP-, operationele, reputatie- en juridische risico's;
- c. de vaststelling van risicobeperkende en corrigerende maatregelen voor elk risico dat is geïdentificeerd in de onder b) bedoelde beoordeling;
- d. tests voor de beoordeling van frauderisico's, met inbegrip van imitatiefrauderisico's en andere ICT- en beveiligingsrisico's; en
- e. end-to-endtests van de werking van de oplossing met betrekking tot cliënten, producten en diensten die zijn vastgesteld in het beleid en de procedures voor de acceptatie van cliënten op afstand (zie paragraaf 2.2.2.A. "Procedure voor de identificatie en verificatie van de identiteit van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigden" van de pagina "Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen").

Financiële instellingen dienen ervan uit te gaan dat aan de criteria in de bovenstaande punten a), d) en e) is voldaan als voor de oplossing gebruik wordt gemaakt van een van de volgende methoden:

- stelsels voor elektronische identificatie die overeenkomstig artikel 9 van de eIDAS-verordening zijn aangemeld en voldoen aan de vereisten van de betrouwbaarheidsniveaus "substantieel" of "hoog" overeenkomstig artikel 8 van die verordening;
- relevante gekwalificeerde vertrouwensdiensten die voldoen aan de vereisten van de eIDAS-verordening, met name hoofdstuk III, afdeling 3 en artikel 24, lid 1, tweede alinea, punt b), van die verordening.

Financiële instellingen mogen pas gebruikmaken van een oplossing voor de acceptatie van cliënten op afstand wanneer zij ervan overtuigd zijn dat deze in hun bredere internecontrolesysteem kan worden geïntegreerd, zodat zij de WG/FTP-risico's die kunnen voortvloeien uit het gebruik van de oplossing in kwestie adequaat kunnen beheersen.

Artikel 19, § 2, derde lid, van de antiwitwaswet bepaalt dat onderworpen entiteiten ervoor moeten zorgen dat zij "tegenover de toezichtautoriteiten die bevoegd zijn op grond van artikel 85 kunnen aantonen dat de waakzaamheidsmaatregelen die ze toepassen, in verhouding staan tot het geïdentificeerde WG/FT-risico". Dit houdt in dat ze aan de NBB moeten kunnen aantonen welke beoordelingen ze hebben uitgevoerd voorafgaand aan de invoering van de oplossing voor de acceptatie van cliënten op afstand, wat de uitkomst is van hun beoordeling en hoe het gebruik van de oplossing passend is in het licht van de WG/FTP-risico's die zijn vastgesteld voor de soorten cliënten, diensten, geografische gebieden en producten die binnen het toepassingsgebied van de oplossing vallen (zie ook de pagina "Toezichtbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB").

Voor een meer gedetailleerd overzicht van de verwachtingen met betrekking tot het gebruik van oplossingen voor de acceptatie van cliënten op afstand, zij verwezen naar de tekst van de richtsnoeren van de EBA van 22 november 2022, in het bijzonder met betrekking tot:

- de reikwijdte en de uitvoeringsmodaliteiten van de beoordeling van de oplossing voor de acceptatie van cliënten op afstand (§§ 20 en 21 van de richtsnoeren);
- de procedurele en technische voorwaarden waaraan de oplossing en het proces voor de acceptatie van cliënten op afstand moeten voldoen (§§ 24- 26, 28, 30- 32, 35, 36 en 38 van de richtsnoeren);
- de verwachtingen op het gebied van financiële inclusie, rekening houdend met de context waarin de cliënt op afstand wordt geaccepteerd (§ 37 van de richtsnoeren);
- de verwachtingen met betrekking tot het gebruik van bepaalde specifieke identificatiegegevens, -

- processen en -technologieën (§§ 39 tot en met 43 en 45 van de richtsnoeren);
- de aanvullende controlematregelen die financiële instellingen moeten treffen om de betrouwbaarheid van het verificatieproces te vergroten, waar dit gerechtvaardigd is in het licht van de aanwezige WG/FTP-risico's (§ 44 van de richtsnoeren);
- het beheer van ICT- en beveiligingsrisico's (§§ 50 tot en met 53 van de richtsnoeren).

§4. Kopieën van bewijsstukken en raadpleging van het Rijksregister

Een fotokopie of elektronische kopie van een bewijsstuk (met name de identiteitskaart of het paspoort) van de betrokken persoon is uiteraard niet even betrouwbaar als het originele bewijsstuk.

Wanneer financiële instellingen een dergelijke kopie gebruiken, moeten zij ten minste passende maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat deze betrouwbaar is en controleren:

- dat de kopie dezelfde beveiligingskenmerken bevat als het originele document en dat de specificaties van het originele document die worden gekopieerd geldig en aanvaardbaar zijn, met name het lettertype en de lettergrootte alsook de structuur van het document, door deze te vergelijken met officiële databanken;
- dat de persoonsgegevens niet zijn gewijzigd of gemanipuleerd, of dat de in het document opgenomen foto van de cliënt niet is vervangen;
- indien het officiële document is uitgegeven met een machineleesbare zone (machine readable zone – MRZ), dat de integriteit behouden is gebleven van het algoritme dat is gebruikt om het unieke identificatienummer van het originele document te genereren. Daarnaast moeten financiële instellingen die gebruikmaken van tools om automatisch informatie uit documenten te lezen, zoals algoritmen voor optische tekenherkenning (Optical Character Recognition – OCR) of MRZ-controles, de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat deze tools de informatie op nauwkeurige en consistente wijze vastleggen;
- dat de verstrekte kopie van voldoende kwaliteit en scherpte is om te waarborgen dat de relevante informatie ondubbelzinnig is;
- dat de verstrekte kopie niet is weergegeven op een scherm op basis van een foto of scan van het originele identiteitsdocument.

De betrouwbaarheid van de kopie kan ook worden vergroot door naast een gewone of elektronische kopie van de identiteitskaart of het paspoort van de betrokken persoon nog een ander bewijsdocument te verstrekken.

Krachtens artikel 19, § 2, derde lid, van de antiwitwaswet moeten financiële instellingen die voorzien in dergelijke methoden voor de identiteitsverificatie van cliënten, in elk geval kunnen aantonen dat het aldus verkregen algemeen betrouwbaarheidsniveau van de verificatie passend is, rekening houdend met het niveau van het WG/FTP-risico.

In artikel 28 van de antiwitwaswet wordt financiële instellingen bovendien het recht verleend om het Rijksregister onrechtstreeks te raadplegen om een kopie van een bewijsstuk te staven en de identiteit van de betrokken personen (namelijk de cliënten, hun lasthebbers en hun uiteindelijke begunstigden) te verifiëren wanneer deze personen niet fysiek aanwezig zijn bij hun identificatie. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer met een cliënt op afstand een zakenrelatie wordt aangeknoopt of voor hem op afstand een verrichting wordt uitgevoerd, wanneer de identificatie en de identiteitsverificatie betrekking hebben op de uiteindelijke begunstigden van de cliënt, of wanneer de identificatiegegevens worden geactualiseerd van cliënten of

uiteindelijke begunstigden die niet aanwezig zijn op het moment van die actualisering.

Er zij echter opgemerkt dat, indien er in deze situaties geen visueel contact is met de persoon die de kopie van het bewijsstuk verstrekt, de financiële instelling op basis van de in het bewijsstuk opgenomen foto niet kan waarborgen dat de persoon die ervan gebruikmaakt, de rechtmatige houder ervan is. Net zoals wanneer een elektronische identiteitskaart wordt gebruikt om de identiteit van een betrokken persoon op afstand te verifiëren, moet de financiële instelling die voorziet in de verificatie van de identiteit van de betrokken personen aan de hand van een kopie van een bewijsstuk die wordt gestaafd door raadpleging van het Rijksregister, dus waarborgen en kunnen aantonen dat de in artikel 27, § 1, van de antiwitwaswet vastgelegde doelstelling toch is bereikt of, in voorkomend geval, eisen dat een aanvullende verificatiemaatregel wordt toegepast om het vereiste betrouwbaarheidsniveau te behalen.

De toegang tot de gegevens van het Rijksregister die aldus bij de antiwitwaswet aan de financiële instellingen wordt verleend, is onrechtstreeks en vereist de tussenkomst van de door de Koning aangeduide beroepsverenigingen of de daartoe door hen opgerichte instellingen. Doelstelling van het parallellisme met de wettelijke bepalingen over slapende rekeningen, safes en verzekeringsovereenkomsten is de financiële instellingen dezelfde instrumenten en procedures ter beschikking te stellen als die welke de beroepsverenigingen hanteren, zodat zij hun verplichtingen kunnen naleven ongeacht de wetgeving in het kader waarvan dat gebeurt.

Toch dient te worden onderstreept dat er verschillen kunnen zijn tussen de gegevens die krachtens die wetgevingen bij het Rijksregister kunnen worden geraadpleegd. Deze procedure voor de raadpleging van de gegevens van het Rijksregister kan in de voornoemde omstandigheden enkel worden gebruikt voor de bij of krachtens de antiwitwaswet vereiste verificatie van de identificatiegegevens. De onrechtstreekse raadpleging van de gegevens van het Rijksregister om de identiteit van cliënten of hun lasthebbers of uiteindelijke begunstigden te verifiëren overeenkomstig de antiwitwaswet blijft overigens onderworpen aan de bepalingen van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, aan de algemene verordening gegevensbescherming (Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG) en aan de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens. Voor de correcte toepassing van die wetgevingen wordt verwezen naar de desbetreffende beslissingen, adviezen en aanbevelingen van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA). Daarbij wordt er met name op gewezen dat de GBA er de voorkeur aan geeft dat bij de identiteitsverificatie op afstand zo mogelijk niet het Rijksregister wordt geraadpleegd, maar eerder gebruik wordt gemaakt van de functies van de elektronische identiteitskaart.

§5. Raadpleging van het register van uiteindelijke begunstigden

Bij de artikelen 73 en volgende van de antiwitwaswet wordt een centraal register van uiteindelijke begunstigden ("UBO-register") opgezet. Met dit register wordt beoogd bruikbare ondersteuning te verlenen aan de verschillende partijen die betrokken zijn bij SWG/FT, waaronder de onderworpen entiteiten, voor de identificatie en verificatie van de identiteit van de uiteindelijke begunstigden van vennootschappen en juridische constructies.

Zo bepaalt artikel 29 van de antiwitwaswet dat financiële instellingen, wanneer zij zakelijke relaties aangaan met in België opgerichte vennootschappen, trusts, stichtingen en (internationale) verenigingen zonder winstoogmerk of juridische constructies die vergelijkbaar zijn met fiducieën of trusts, verplicht zijn bewijs te

verzamelen van de registratie, in het register van de uiteindelijke begunstigen, van de informatie die op hen betrekking heeft of een uittreksel uit dat register te verkrijgen.

Er zij echter opgemerkt dat onderworpen entiteiten zich krachtens artikel 29 van de antiwitwaswet voor de identificatie en verificatie van de identiteit van de effectieve begunstigen niet uitsluitend mogen baseren op de raadpleging van of een uittreksel uit dit register, maar aanvullende maatregelen moeten nemen om de via de raadpleging van het register verkregen gegevens te staven. De aard van deze maatregelen moet worden bepaald op grond van een risicogebaseerde benadering (risk based).

In situaties met een laag en standaardrisico beveelt de NBB aan dat deze aanvullende maatregelen ten minste inhouden dat de onderworpen entiteit de cliënt contacteert om relevante informatie te verkrijgen over de identiteit van zijn uiteindelijke begunstigen, evenals bewijsstukken die de identiteit van deze personen staven of een bevestiging dat de informatie in het UBO-register juist, actueel en volledig is. Deze maatregelen kunnen ook het raadplegen van op het internet gepubliceerde informatie of andere beschikbare informatie omvatten, ongeacht of deze informatie openbaar beschikbaar is of bijvoorbeeld tegen betaling via externe consultants kan worden verkregen.

c) Verificatie van de identiteit van vennootschappen en rechtspersonen

Over het algemeen beveelt de NBB in situaties met een standaardrisico aan om de identificatiegegevens van vennootschappen en rechtspersonen naar Belgisch recht te verifiëren aan de hand van documenten die in het Belgisch recht algemeen worden aanvaard als bewijsstukken van hun bestaan, zoals de recentste gecoördineerde statuten of de geactualiseerde statuten van de vennootschap of rechtspersoon die ter griffie van de rechtbank van koophandel zijn neergelegd of in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad zijn gepubliceerd.

Voor de lijst van de bestuurders van de vennootschappen en rechtspersonen naar Belgisch recht moeten financiële instellingen zich baseren op de bekendmaking van hun benoeming in het Belgisch Staatsblad. Ook andere documenten kunnen worden aanvaard, zoals de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van notariële akten waarin deze personen worden vermeld als bestuurders, of de jaarrekeningen die worden neergelegd bij de NBB.

De bepalingen met betrekking tot de bevoegdheid om de vennootschap of rechtspersoon naar Belgisch recht te verbinden, moeten worden vastgesteld op basis van de recentste publicatie van de vertegenwoordigingsbevoegdheden van deze vennootschap of rechtspersoon in het Belgisch Staatsblad.

Voor de verificatie van de identiteit van vennootschappen en rechtspersonen naar buitenlands recht moeten financiële instellingen gebruikmaken van bewijsstukken die equivalent zijn aan de bovenstaande documenten en die zijn vastgelegd overeenkomstig de voor deze vennootschappen en rechtspersonen geldende nationale wetgeving. In voorkomend geval dienen deze bewijsstukken te worden aangevuld met een betrouwbare vertaling van deze documenten naar een van de landstalen of naar het Engels.

Deze bewijsstukken kunnen worden verkregen bij de cliënt zelf, bij officiële bronnen zoals het Belgisch Staatsblad of bij een andere informatiebron die betrouwbaar kan worden geacht, zoals de Kruispuntbank van Ondernemingen die werd opgericht bij wet van 16 januari 2003, of bij andere bronnen van dezelfde aard die zijn opgezet door de lidstaten waaronder de buitenlandse vennootschappen en rechtspersonen ressorteren.

Financiële instellingen kunnen in voorkomend geval ook gebruikmaken van de in artikel 27, § 1, van de antiwitwaswet bedoelde elektronische identificatiemiddelen. Financiële instellingen die gebruikmaken van

een oplossing voor de acceptatie van cliënten op afstand in de zin van de richtsnoeren van de EBA van 22 november 2022 voor cliënten die vennootschappen of rechtspersonen zijn, moeten ervoor zorgen dat deze oplossing voldoet aan de in die richtsnoeren vastgelegde voorwaarden.

d) Verificatie van de identiteit van juridische constructies

Financiële instellingen moeten de identificatiegegevens van juridische constructies zoals trusts verifiëren aan de hand van documenten die bewijskracht hebben in het recht dat van toepassing is op deze trust of juridische constructie. De regels hieromtrent moeten nader worden beschreven in de interne procedures van de financiële instelling.

3. Gevallen van hoog risico

3.1 Het begrip “hoog risico”

Met “hoog risico” wordt hier verwezen naar alle situaties die als dusdanig worden geïdentificeerd in de krachtens artikel 19, § 2, van de antiwitwaswet vereiste individuele risicobeoordeling. Tot deze situaties behoren met name die waarin verscherpte waakzaamheidsmaatregelen zijn vereist op grond van de artikelen 37 tot 41 van de antiwitwaswet.

3.2 Identificatiegegevens

Wanneer uit de overeenkomstig artikel 19, § 2, eerste lid, van de antiwitwaswet uitgevoerde individuele risicobeoordeling blijkt dat er een hoog risico verbonden is aan de cliënt en de zakelijke relatie of aan de verrichting, moeten financiële instellingen er krachtens artikel 26, § 4, van de antiwitwaswet nauwgezet op toezien dat de in situaties met een standaardrisico vereiste identificatiegegevens voldoende zijn om de betrokken persoon op onbetwistbare wijze te onderscheiden van elke andere persoon. Als dit onvoldoende het geval is, dient de financiële instelling aanvullende informatie in te winnen om het gewenste resultaat te bereiken.

Wanneer de betrokken persoon een natuurlijke persoon is, kan de in te winnen aanvullende informatie bijvoorbeeld betrekking hebben op zijn beroepsactiviteit, nationaliteit, geslacht, enz. De interne procedure kan ook voorzien in een uitbreiding van de verplichting om het adres te identificeren door te vereisen dat deze informatie, die in een situatie met een standaardrisico wettelijk slechts “in de mate van het mogelijke” moet worden verzameld, verplicht moet worden verzameld in alle gevallen van hoog risico. De aanvullende identificatiegegevens waarin de interne procedures voorzien, omvatten mogelijk ook de vervaldatum van het bewijsstuk dat wordt gebruikt om de identiteit van de betrokken persoon te verifiëren. Er wordt op gewezen dat, als de financiële instelling deze informatie opneemt in de lijst van vereiste identificatiegegevens, zij zich ertoe verbindt de identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken persoon te actualiseren wanneer de geldigheid van het bewijsstuk verstrijkt.

Voor rechtspersonen omvatten de aanvullende identificatiegegevens mogelijk hun ondernemingsnummer of, in voorkomend geval, hun Legal Entity Identifier als ze een dergelijke unieke identificatiecode hebben, hun bedrijfstak, het aantal bedrijfszetels die verschillend zijn van hun hoofdzetel en/of de landen waarin die bedrijfszetels zijn gevestigd, hun eventuele handelsnamen, enz.

In gevallen van hoog risico moeten de financiële instellingen zich er bovendien van vergewissen dat ze de

uiteindelijke begunstigen van de cliënt met een grotere mate van zekerheid kennen. De cliënten kunnen aldus worden gevraagd een formulier ter identificatie van de uiteindelijke begunstigen in te vullen en hierbij de nodige bewijsstukken te voegen (zie punt 3.3 hieronder).

3.3 Identiteitsverificatie

3.3.1 Te verifiëren identificatiegegevens

Krachtens artikel 27, § 4, van de antiwitwaswet moeten alle verzamelde identificatiegegevens worden geverifieerd aan de hand van bijzonder betrouwbare verificatiemiddelen.

3.3.2 Bewijsstukken en betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen

In situaties met een hoog risico mogen de interne procedures alleen het gebruik toestaan van de bewijsstukken die in de situaties met een standaardrisico (zie hierboven) het meest betrouwbaar worden geacht of moeten ze, in voorkomend geval, het gebruik van een combinatie van deze bewijsstukken opleggen.

Voor de verificatie van de identiteit van natuurlijke personen wordt aanbevolen om alleen gebruik te maken van bewijsstukken die een foto van de te identificeren persoon bevatten en om te eisen dat een visuele controle wordt uitgevoerd, zodat kan worden gewaarborgd dat de persoon die het bewijsstuk voorlegt, de wetmatige houder ervan is.

Wanneer een financiële instelling in situaties met een hoog risico het gebruik toestaat van andere innovatieve technologieën dan de elektronische identificatiemiddelen die uitdrukkelijk worden vermeld in artikel 27, § 1, van de antiwitwaswet (zie hierboven), verwacht de NBB dat zij de toepassingsvoorwaarden en -modaliteiten voor deze toestemming aanscherpt.

Met uitzondering van de gevallen waarin gebruik wordt gemaakt van de in de wet bedoelde elektronische identificatiemiddelen, moet de financiële instelling bovendien haar lijst van bewijsstukken of informatiebronnen die worden aanvaard voor de verificatie van de identiteit van personen die zijn betrokken bij situaties met een hoog risico, opstellen op basis van een grondige analyse van de betrouwbaarheid van deze verificatiemiddelen, waarmee zij kan aantonen dat de hoge mate van betrouwbaarheid ervan in verhouding staat tot het hoge niveau en de aard van het gelopen WG/FT-risico.

De NBB stelt vast dat het des te belangrijker is om met voldoende zekerheid het adres van de cliënt te kennen wanneer het WG/FT-risico hoog is, met name indien dit risico zich voordoet. Zij acht het derhalve noodzakelijk om verscherpte waakzaamheidsmaatregelen te nemen die het mogelijk maken de juistheid van het door de cliënt meegedeelde adres te bevestigen. Zo zou bijvoorbeeld een brief kunnen worden verstuurd naar het door de cliënt opgegeven adres, waarin wordt aangegeven dat de zakenrelatie pas effectief wordt aangeknoopt of de verrichting uitgevoerd nadat de cliënt het aan die brief gehechte ontvangstbewijs heeft teruggestuurd.

Zodra in het kader van de individuele risicobeoordeling hoge WG/FT-risico's geïdentificeerd zijn, moeten de door de cliënt verstrekte informatie en bewijsstukken met betrekking tot zijn uiteindelijke begunstigen (zie punt 3.2 hierboven) ook aan een verscherpt onderzoek worden onderworpen, waarbij de aldus rechtstreeks van de cliënt verkregen informatie wordt vergeleken met de in het UBO-register opgenomen informatie en, voor zover mogelijk, met informatie die uit andere betrouwbare en onafhankelijke bronnen kan worden

verkregen.

4. Gevallen van laag risico

4.1 Het begrip “laag risico”

Om gebruik te kunnen maken van de wettelijk toegestane versoepeling van de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de personen die betrokken zijn bij zakelijke relaties of occasionele verrichtingen met een laag WG/FT-risico, moet de financiële instelling er in haar beleid inzake WG/FT-risicobeheer voor kiezen gebruik te maken van deze mogelijkheid en de modaliteiten ervan vast te leggen in haar interne procedures, en moet het lage risiconiveau naar behoren zijn erkend door de krachtens artikel 16 van de antiwitwaswet vereiste algemene risicobeoordeling en, voor elk concreet geval waarin beoogd wordt de verplichtingen te versoepelen, door de krachtens artikel 19, § 2, van die wet vereiste individuele risicobeoordeling. In dit verband bestaan er maatregelen om het niveau van het WG/FT-risico te beperken, met name in de wetgeving op de basisbankdiensten. Er wordt verwezen naar de inleiding op deze pagina.

4.2 Identificatiegegevens

Overeenkomstig artikel 26, § 3, van de antiwitwaswet mogen de interne procedures van financiële instellingen het aantal identificatiegegevens die moeten worden ingewonnen voor de identificatie van personen die betrokken zijn bij situaties met een laag risico, beperken ten opzichte van die welke krachtens die wet worden vereist in situaties met een standaardrisico. De ingewonnen informatie moet evenwel voldoende blijven om de betrokken persoon met voldoende zekerheid te kunnen onderscheiden van elke andere persoon. Zo kan redelijkerwijs niet worden overwogen om de voor- en familienaam van een natuurlijke persoon of de benaming van een rechtspersoon niet als noodzakelijk in te winnen identificatiegegevens te beschouwen. Aangezien deze identificatiegegevens alleen niet volstaan om een hoog risico op homonymie uit te sluiten, is de NBB van oordeel dat financiële instellingen zelfs in situaties met een laag WG/FT-risico ten minste één aanvullend identificatiegegeven moeten inwinnen waarmee dit risico op homonymie kan worden beperkt. De NBB verwacht bovendien dat de financiële instellingen die gebruik wensen te maken van de mogelijkheid om de identificatieverplichting te versoepelen in situaties met een laag risico, in hun interne procedures een nauwkeurige opsomming geven van de identificatiegegevens die in elk geval minimaal moeten worden ingewonnen.

4.3 Identiteitsverificatie

4.3.1 Te verifiëren identificatiegegevens

Indien de op grond van artikel 19, § 2, van de antiwitwaswet vereiste individuele risicobeoordeling wijst op een laag WG/FT-risico, mogen de financiële instellingen de ingewonnen informatie die ze verifiëren, beperken. De geverifieerde informatie moet evenwel voldoende blijven om de onderworpen entiteit voldoende zekerheid te verschaffen over haar kennis van de betrokken persoon. De NBB verwacht bijgevolg dat de financiële instellingen die gebruikmaken van de mogelijkheid om de verplichting tot verificatie van de identiteit van personen die betrokken zijn bij de zakelijke relatie of verrichting te versoepelen, in hun interne procedures preciseren voor welke informatie verificatie verplicht blijft.

4.3.2 Bewijsstukken en betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen

Uiteraard zijn alle bewijsstukken en betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen die volgens de financiële instelling in aanmerking komen voor de verificatie van de identiteit van personen die betrokken zijn bij een zakelijke relatie of occasionele verrichting die een standaardrisico inhoudt (zie hierboven) ook geschikt voor situaties met een laag risico.

Wanneer er op grond van de individuele beoordeling van het WG/FT-risico geconcludeerd wordt dat dit risico klein is, kunnen financiële instellingen evenwel oordelen dat gebruik gemaakt kan worden van bepaalde documenten waarvan ze de bewijskracht onvoldoende beschouwen om te worden aanvaard in situaties met een standaardrisico en a fortiori in situaties met een hoog risico.

Wanneer bijvoorbeeld een persoon van buitenlandse nationaliteit in België is gevestigd zonder te beschikken over een identiteitskaart of een bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister, en gelet op de noodzaak om te vermijden dat de toegang tot de financiële dienstverlening wordt ontzegd aan personen die zich op het Belgisch grondgebied in een precaire situatie bevinden, is de NBB van mening dat de identiteit van deze persoon kan worden geverifieerd aan de hand van een van de documenten die worden bedoeld in de verschillende bijlagen bij het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, die als weinig betrouwbaar worden beschouwd, wanneer passende maatregelen ter omkadering van de zakelijke relatie of verrichting het mogelijk maken het verbonden WG/FT-risico te beperken. In dit verband zij met name verwezen naar de opinie van de Europese Bankautoriteit (EBA) on the application of customer due diligence measures to customers who are asylum seekers from higher-risk third countries (EBA-Op-2016-07) wat de situatie van de asielzoekers betreft.

Hoewel een gewone of elektronische kopie van een bewijsstuk op zich onvoldoende betrouwbaar is om als bewijsstuk te worden aanvaard in situaties met een standaardrisico zonder te worden geverifieerd bij het Rijksregister zoals bepaald in artikel 28 van de antiwitwaswet, kan een dergelijke kopie in bepaalde omstandigheden toch worden aanvaard omdat er strikte beperkingen gelden ten aanzien van de zakelijke relatie, die het WG/FT-risico drastisch kunnen beperken. Wat de beperkingsmaatregelen van het niveau van het WG/FT-risico van die zakelijke relaties betreft, wordt verwezen naar de inleiding op deze pagina, waarin met name wordt vermeld dat wordt verwacht dat de financiële instellingen in hun procedures voor de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen melding maken van een overeenstemmingstabel van de per risicoklasse vereiste bewijsstukken en een lijst van de omstandigheden waarin bepaalde bewijsstukken niet moeten worden neergelegd.

5. Bijwerking van de identificatie en de verificatie van de identiteit van de betrokken personen

Artikel 35, § 1, 2°, van de antiwitwaswet legt aan de onderworpen entiteiten de verplichting op om de identificatiegegevens waarover zij in het kader van hun zakelijke relaties beschikken, bij te werken, met name wanneer elementen die relevant zijn voor de individuele risicobeoordeling bedoeld in artikel 19, § 2, van die wet worden gewijzigd. In dit verband zij verwezen naar de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen”.

Deze bijwerkingsverplichting houdt ook in dat, in geval van een geldovermaking, identificatiegegevens die eerder zijn ontvangen en geverifieerd in de loop van een zakelijke relatie, opnieuw moeten worden geverifieerd voor de betrokken overmaking indien er wijzigingen zijn aangebracht in voor de individuele

risicobeoordeling relevante elementen.

6. Onvermogen om te voldoen aan de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen

In artikel 33 van de antiwitwaswet wordt bepaald dat, wanneer de onderworpen entiteiten niet binnen de vereiste termijnen kunnen voldoen aan hun verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie van een cliënt, zijn lasthebbers of zijn uiteindelijke begunstigden, zij met deze cliënt geen zakelijke relatie mogen aangaan of verrichtingen voor hem mogen uitvoeren. In dit verband zij verwezen naar de pagina “Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie”.

Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 30 tot 32
- Antiwitwasreglement NBB: Art. 14

Andere referentiedocumenten

- EBA Richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren
- BCBS Guidelines dated January 2014 on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020) (zie Bijlage 4)

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Tijdstip van de identificatie en identiteitsverificatie naargelang de categorie van te identificeren personen
- 2. Bijzondere afwijkingen
- 3. Onvermogen om de betrokken personen te identificeren of hun identiteit te verifiëren op het vereiste tijdstip of binnen de vastgelegde termijn

1. Tijdstip van de identificatie en identiteitsverificatie naargelang de categorie van te identificeren personen

In artikel 30 van de antiwitwaswet wordt vastgelegd op welk tijdstip de verplichtingen tot identificatie en identiteitsverificatie moeten worden nagekomen, afhankelijk van de hoedanigheid van de betrokken persoon:

- **Voor de cliënten en hun uiteindelijke begunstigen:**
 - *identificatie*: vóór de aanvang van de betrokken zakelijke relatie of de uitvoering van de betrokken occasionele verrichting;
 - *identiteitsverificatie*: op hetzelfde tijdstip;
- **Voor de lasthebbers:**
 - *identificatie*: vóór de uitoefening van hun bevoegdheid om de cliënt die zij vertegenwoordigen, te verbinden;
 - *identiteitsverificatie*: op hetzelfde tijdstip;
- **Voor de begunstigen van levensverzekeringsovereenkomsten of daarmee gelijkgestelde overeenkomsten:**
 - *identificatie*: zodra zij aangewezen of identificeerbaar zijn; bij overdracht aan een derde: identificatie van de nieuwe begunstigde op het tijdstip van de overdracht;
 - *identiteitsverificatie*: kan worden uitgesteld tot op het tijdstip van de uitbetaling door de verzekeraar.

2. Bijzondere afwijkingen

In overeenstemming met de risicogebaseerde benadering mogen de financiële instellingen in bepaalde bijzondere gevallen met een laag WG/FT-risico die in de antiwitwaswet zijn vastgelegd, afwijken van de voornoemde regels en op een later tijdstip voldoen aan de verplichting om de identiteit van de betrokken personen te verifiëren (zie punt 1. hieronder) of zelfs aan de verplichting om deze personen te identificeren (zie punt 2. hieronder).

2.1. Noodzaak om de uitoefening van de activiteiten niet te onderbreken

2.1.1. Algemene afwijkingsmogelijkheid

Krachtens artikel 31 van de antiwitwaswet mogen de financiële instellingen **bij het aangaan van een zakelijke relatie de verificatie van de identiteit** van de cliënt en, in voorkomend geval, van zijn lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n), **uitstellen tot een later tijdstip** dan dat vastgelegd in artikel 30 van de Wet, **voor zover dit in het concreet geval nodig is om de uitoefening van de activiteiten niet te onderbreken**.

Deze mogelijkheid zou bijvoorbeeld kunnen worden benut wanneer, in het kader van zakelijke relaties met professionele cliënten, specifieke financiële activiteiten worden verricht waarbij de identiteit van de tegenpartij onmogelijk volledig kan worden geverifieerd vóór de eerste verrichtingen worden uitgevoerd.

Om de identiteitsverificatie in de loop van de zakelijke relatie te mogen uitvoeren, moet echter worden voldaan aan al de volgende **voorwaarden**:

- Uit de individuele risicobeoordeling blijkt dat de betrokken zakelijke relatie een laag WG/FT-risico vertegenwoordigt;
- Om te vermijden dat het door het ontbreken van de verificatie van de identiteit van de betrokken personen gemakkelijker wordt verrichtingen uit te voeren die verband houden met WG/FT, wordt de identiteit van al deze personen **zo snel mogelijk** na het eerste contact met de cliënt geverifieerd. In de tussentijd moet de betrokken zakelijke relatie het voorwerp uitmaken van een **verhoogde waakzaamheid** (zie artikel 37, § 1, van de antiwitwaswet) en moet elke anomalie in de werking ervan of in het verificatieproces worden behandeld als een “atypisch” feit en dus onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO worden onderworpen aan een specifieke analyse en worden vastgelegd in een intern verslag, zodat kan worden bepaald of een vermoeden moet worden gemeld aan de CFI (zie de pagina “Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid”).
- De interne procedures van de financiële instelling (zie de pagina “Gedraglijnen, procedures, processen en interne controlemaatregelen”) bevatten een precieze en limitatieve opsomming van de omstandigheden waarin gebruikgemaakt kan worden van deze mogelijkheid en van de passende maatregelen die garanderen dat wordt voldaan aan de bovenstaande voorwaarden (zie artikel 14 van het antiwitwasreglement van de NBB) en aan de voorwaarden die nodig zijn om de verificatie zo snel mogelijk na het eerste contact met de cliënt te verrichten.

Over het algemeen zou de specifieke omkadering van de zakelijke relatie in afwachting van de verificatie van de identiteit van de betrokken personen een reeks coherente maatregelen moeten omvatten die de mogelijkheden van de cliënt in het kader van die relatie drastisch beperken tijdens die periode. Zo zou bijvoorbeeld kunnen worden overwogen om de vereffening van verrichtingen uit te stellen, om de stijvingsbronnen van de geopende rekening te beperken tot één andere bankrekening die op naam van de betrokken cliënt is geopend bij een in een EER-lidstaat of een daarmee gelijkgesteld derde land gevestigde kredietinstelling, enz.

2.1.2. Specifiek geval: opening van een rekening

Wanneer een financiële instelling die verzocht wordt **een rekening te openen (ongeacht de aard van de betrokken rekening, die een effectenrekening kan zijn)**, beslist om gebruik te maken van de mogelijkheid om de verificatie van de identiteit van de cliënt alsook, in voorkomend geval, van zijn lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n), uit te stellen tot na de opening van deze rekening, met inachtneming van de in het vorige punt bedoelde voorwaarden, mag er geen enkele overdracht, opname of overmaking van geld of effecten aan de cliënt of zijn lasthebber worden uitgevoerd **vanop deze rekening** (ongeacht of zulks

geschiedt door de cliënt of in zijn naam) **zolang de identiteit van al de betrokken personen niet is geverifieerd.**

Deze beperking belet dus niet dat een financiële instelling voor de opening van een rekening op afstand bijvoorbeeld, inzonderheid via het internet, eist dat de cliënt een eerste storting verricht vanop een andere, op zijn naam geopende bankrekening zonder daarbij te wachten tot zijn identiteit en die van zijn lasthebbers of uiteindelijk begunstigen is geverifieerd.

2.2 Uitgifte van elektronisch geld met een laag risico

2.2.1. Afwijkingsmogelijkheid

Overeenkomstig artikel 25 van de antiwitwaswet en mits bepaalde voorwaarden worden vervuld, kunnen financiële instellingen die elektronisch geld uitgeven, wanneer uit de algemene beoordeling van de specifiek aan hun uitgifteactiviteit verbonden WG/FT-risico's blijkt dat die risico's laag zijn, ervoor kiezen om de cliënten (alsook, in voorkomend geval, hun lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n)) die hen geld overhandigen met het oog op de uitgifte van elektronisch geld, niet te identificeren en hun identiteit niet te verifiëren (zie de pagina "Te identificeren personen". Krachtens artikel 32 van de antiwitwaswet mogen deze instellingen, wanneer ze geen gebruik hebben gemaakt van de voornoemde mogelijkheid tot afwijking, a fortiori beslissen om de **nakoming van de verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit** van de voornoemde personen **uit te stellen tot een later tijdstip** dan dat vastgelegd in artikel 30 van de Wet, mits dezelfde voorwaarden worden vervuld.

2.2.2. Voorwaarden voor de afwijking

Aan deze afwijkingsmogelijkheid zijn meerdere **voorwaarden** verbonden. **Naast het feit dat de door de uitgever van elektronisch geld uitgevoerde algemene risicobeoordeling moet aantonen dat het niveau van het WG/FT-risico waaraan hij is blootgesteld door deze activiteit, laag is**, moeten de volgende cumulatieve voorwaarden worden vervuld:

1. het betalingsinstrument kan niet heropgeladen worden of, indien het herlaadbaar is, kan enkel worden gebruikt in België voor het uitvoeren van betalingen waarvoor een maximale maandelijkse limiet van 150 euro geldt;
2. het elektronisch opgeslagen bedrag bedraagt niet meer dan 150 euro;
3. het betalingsinstrument wordt uitsluitend gebruikt voor de aankoop van goederen of diensten; daaruit volgt onder meer dat het niet kan worden aanvaard voor geldtransfers ("money remittance");
4. op het betalingsinstrument kan geen bedrag worden bijgeschreven met anoniem elektronisch geld;
5. de betrokken uitgever van elektronisch geld voert een monitoring van de verrichtingen of de zakelijke relatie uit die toereikend is voor het opsporen van ongebruikelijke of verdachte verrichtingen.

De NBB raadt de uitgever van elektronisch geld bovendien aan om in zijn interne procedures vast te leggen binnen welke termijn zal worden overgegaan tot de identificatie en verificatie van de identiteit van de betrokken personen, alsook welke maatregelen hiervoor vereist zijn.

2.2.3. Niet-toepassing van de afwijking

Zelfs indien de voornoemde voorwaarden vervuld zijn, **geldt** de mogelijkheid tot afwijking **niet** wanneer een

cliënt:

1. een terugbetaling in contanten van de monetaire waarde van het elektronisch geld ontvangt,
2. die waarde in contanten opneemt, of
3. betalingstransacties op afstand verricht in de zin van artikel 2, 23° van de wet van 11 maart 2018

wanneer het terugbetaalde, opgenomen of gestorte bedrag, afhankelijk van het geval, hoger is dan 50 euro.

In deze drie gevallen, waarin de wetgever oordeelt dat het risico niet als laag kan worden beschouwd, moet de uitgever van het elektronisch geld passende maatregelen nemen om de betrokken cliënt (en, in voorkomend geval, zijn lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n)) te identificeren en zijn/hun identiteit te verifiëren **op het moment van de terugbetaling of de opname van het elektronisch geld of op het moment dat de cliënt betalingstransacties op afstand verricht met elektronisch geld** (dat voordien werd uitgegeven zonder dat dergelijke maatregelen werden toegepast).

Voor anonieme prepaidkaarten die in derde landen zijn uitgegeven, geldt bovendien dat de instellingen bedoeld in artikel 5, § 1, 4°, 6° en 7° van de antiwitwaswet, die de betalingsdienst aanbieden die bestaat in de acceptatie van betalingstransacties, als bedoeld in punt 5 van Bijlage I.A. van de wet van 11 maart 2018, enkel betalingen met dergelijke anonieme prepaidkaarten mogen aanvaarden indien deze kaarten voldoen aan voorwaarden die gelijkwaardig zijn aan die welke zijn vastgesteld in het eerste en tweede lid van hetzelfde artikel 25 van de Wet. In voorkomend geval moeten deze instellingen derhalve over doeltreffende systemen beschikken waarmee zij - op het moment van de acceptatie van een betalingstransactie - kunnen nagaan of aan deze wettelijke voorwaarden is voldaan en moeten zij de betalingstransactie onmiddellijk weigeren indien dit niet het geval zou zijn.

In aansluiting hierop vestigt de NBB de aandacht op het feit dat, zodra willekeurige omstandigheden aanleiding geven tot vermoedens van WG/FT, hetzij bij het aangaan van de relatie met de cliënt of daarna, die de uitgever van het elektronisch geld ertoe hebben aangezet om een melding te doen bij de CFI en om, in overeenstemming met artikel 22 van het antiwitwasreglement van de NBB, een nieuwe individuele beoordeling van de WG/FT-risico's uit te voeren, waaruit blijkt dat het risico dat aan de betrokken situatie verbonden is, niet langer als laag kan worden beschouwd (wat logischerwijs het geval zou moeten zijn - zie de pagina "Melding van vermoedens"), de desbetreffende uitgever van elektronisch geld de toepassing van de afwijkingsmogelijkheid van artikel 32 van de Wet niet langer kan invoeren. Overeenkomstig de artikelen 21 tot 23 van de Wet moet de uitgever de cliënt (en, in voorkomend geval, zijn lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n)) onmiddellijk identificeren en zijn/hun identiteit verifiëren.

2.2.4. Documentatie

Aangezien de bovenvermelde afwijkingsmogelijkheid niet absoluut is, maar onderworpen is aan bepaalde beperkingen, beveelt de NBB aan dat de financiële instellingen die er gebruik van maken, niet enkel in staat moeten zijn om de algemene risicobeoordeling voor te leggen waaruit het lage risiconiveau blijkt en die gedocumenteerd en bijgewerkt moet zijn en ter beschikking van de NBB moet worden gehouden met toepassing van artikel 17 van de Wet (zie de pagina "Rapportering door financiële instellingen"), maar haar ook moeten kunnen aantonen dat elk van de wettelijke voorwaarden voor die afwijking is vervuld in alle gevallen waarin ze artikel 32 van de Wet hebben toegepast.

3. Onvermogen om de betrokken personen te identificeren of hun identiteit te verifiëren op het vereiste tijdstip of binnen de vastgelegde termijn

Er zij verwezen naar de pagina “Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie”.

Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 33 §1
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 15

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Ten aanzien van toekomstige cliënten
- 2. Ten aanzien van bestaande cliënten
- 3. Melding aan de AMLCO
- 4. Bijzonder geval: uitgever van elektronisch geld die de identificatie en/of identiteitsverificatie uitstelt

In artikel 33, § 1, van de antiwitwaswet wordt beschreven wat de gevolgen zijn als de bij een zakelijke relatie of een occasionele verrichting betrokken personen niet kunnen worden geïdentificeerd en/of hun identiteit niet kan worden geverifieerd op het door de Wet vereiste tijdstip of binnen de krachtens de Wet vastgelegde termijnen.

Aangezien deze waakzaamheidsverplichtingen in principe moeten worden nagekomen vóór de aanvang van de zakelijke relatie of vóór de uitvoering van de voorgenomen occasionele verrichting, maar in bijzondere gevallen geheel of gedeeltelijk kunnen worden nagekomen nadat de zakelijke relatie is aangeknoopt (zie de pagina “Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie”, moet er een onderscheid worden gemaakt tussen de gevolgen voor toekomstige cliënten en de gevolgen voor bestaande cliënten.

1. Ten aanzien van toekomstige cliënten

Indien de financiële instellingen de informatie die vereist is op grond van het vooraf vastgestelde niveau van het WG/FT-risico en die nodig is voor de identificatie en de verificatie van de identiteit van hun cliënten en de eventuele lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n) van deze laatsten, niet kunnen verkrijgen op het in artikel 30 van de Wet vastgelegde tijdstip, **mogen zij**

- **noch** de voorgenomen zakelijke relatie aangaan,
- **noch** de betrokken verrichting uitvoeren.

De verplichtingen tot identificatie en identiteitsverificatie (zie de pagina “Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie”) zijn hoofdzakelijk resultaatsverbintenissen. In dat geval is het daaraan verbonden wettelijk verbod van toepassing zodra blijkt dat de identificatie of de verificatie niet kan worden verricht. Wanneer de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie daarentegen een middelenverbintenis is wordt het verbod om de zakelijke relatie aan te knopen of voort te zetten of de door de cliënt gewenste verrichting uit te voeren, van kracht wanneer de financiële instelling om welke reden ook de door de Wet opgelegde maatregelen die evenredig zijn aan het risico, niet ten uitvoer kan leggen **vóór de zakelijke relatie wordt aangegaan of de occasionele verrichting wordt uitgevoerd.**

De weigering om een zakelijke relatie aan te knopen met een potentiële cliënt of om een door hem gewenste occasionele verrichting uit te voeren, dient naar behoren te worden gerechtvaardigd. De financiële instelling mag dit niet gebruiken als middel om bepaalde categorieën van cliënten te discrimineren (zie de pagina “Waakzaamheidsverplichtingen en naleving van andere wetgeving”).

2. Ten aanzien van bestaande cliënten

Wanneer de financiële instelling een zakelijke relatie is aangegaan met een cliënt **zonder zijn identiteit** of, in voorkomend geval, die van zijn lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n) **te hebben geverifieerd** op het in artikel 30 van de antiwitwaswet vastgelegde tijdstip omdat dit op basis van haar interne procedures was toegestaan gelet op de noodzaak om de uitoefening van de activiteiten niet te onderbreken (zie artikel 31 van de antiwitwaswet) en wanneer het voor deze instelling niet mogelijk blijkt om de identiteit van de voornoemde personen zo snel mogelijk na het eerste contact met de cliënt te verifiëren, is zij wettelijk verplicht om **deze relatie te beëindigen**.

Met toepassing van artikel 33, § 1, derde lid, van de antiwitwaswet kunnen de financiële instellingen echter andere beperkende maatregelen toepassen dan de beëindiging van de zakelijke relatie, in specifieke gevallen die nader worden toegelicht in artikel 15 van het antiwitwasreglement van de NBB:

- **in het geval van een levensverzekeringsovereenkomst** waarvan de eenzijdige opzegging strijdig is met andere bindende wettelijke of reglementaire bepalingen of bepalingen van openbare orde, bestaan de toe te passen alternatieve beperkende maatregelen erin de betaling van aanvullende premies door de verzekeringnemer te weigeren, onverminderd de gevolgen die overeenkomstig de wettelijke of reglementaire bepalingen aan de niet-betaling van een premie zijn verbonden (artikel 15, eerste lid, 1° van het reglement);
In dit opzicht zij eraan herinnerd dat de identiteit van de begunstigten van levensverzekeringsovereenkomsten overeenkomstig artikel 30, derde lid, van de antiwitwaswet **uiterlijk op het tijdstip van de uitbetaling van de verzekeringsprestaties** moet worden geverifieerd.
- **in het geval van een leningsovereenkomst** waarvan de eenzijdige beëindiging de onderworpen financiële instelling zou blootstellen aan een ernstig en onevenredig nadeel, bestaan de toe te passen alternatieve beperkende maatregelen erin te weigeren het geleende bedrag te verhogen en de zakelijke relatie zo spoedig mogelijk te beëindigen (artikel 15, eerste lid, 2° van het reglement). Voorbeelden van een ernstig en onevenredig nadeel zijn de onmogelijkheid in de praktijk om de terugbetaling van aanzienlijke bedragen te verkrijgen, of het verlies van het genot van de reële of persoonlijke waarborgen die aan de lening zijn verbonden. De financiële instelling moet bovendien de eerste gepaste gelegenheid aangrijpen om de lening te beëindigen zonder te worden blootgesteld aan het voornoemd ernstig en onevenredig nadeel.

De NBB is van mening dat de beslissing om de alternatieve beperkende maatregelen toe te passen, van geval tot geval schriftelijk dient te worden gemotiveerd:

- voor andere beperkende maatregelen dan de beëindiging van levensverzekeringsovereenkomsten moet deze motivering aantonen dat is nagegaan of de geldende wetgeving de verzekeringsonderneming niet toelaat de overeenkomst eenzijdig te beëindigen;
- voor andere maatregelen dan de beëindiging van een lening moet de schriftelijke motivering een schatting bevatten van het nadeel waaraan de financiële instelling zou worden blootgesteld als gevolg van een dergelijke eenzijdige beëindiging, teneinde het ernstig en onevenredig karakter ervan aan te tonen, en moet deze vermelden op welke toekomstige datum of door welke toekomstige gebeurtenis de instelling de zakelijke relatie onverwijld kan beëindigen zonder te worden blootgesteld aan het voornoemd ernstig en onevenredig nadeel.

In al deze gevallen moet de financiële instelling bovendien de nodige maatregelen nemen om te verzekeren dat ze geen enkele zakelijke relatie aanknoopt met of occasionele verrichting uitvoert voor de betrokken

cliënt.

Ten aanzien van de zakelijke relatie waarvoor de alternatieve beperkende maatregelen worden getroffen, moet de financiële instelling overeenkomstig artikel 37, § 2 van de antiwitwaswet tevens een verhoogde waakzaamheid aan de dag leggen die overeenkomstig artikel 19, § 2 van de antiwitwaswet evenredig is met het opnieuw beoordeelde risiconiveau, rekening houdend met het feit dat deze relatie niet beëindigd is (zie de pagina “Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid”). Deze verhoogde waakzaamheid moet de instelling ook in staat stellen te waarborgen dat de beperkende maatregelen effectief worden toegepast en dat eventuele leningen zo snel mogelijk worden beëindigd.

De modaliteiten voor de tenuitvoerlegging van alternatieve beperkende maatregelen moeten duidelijk worden vastgelegd in de interne procedures van de financiële instelling (zie de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen”).

3. Melding aan de AMLCO

Overeenkomstig artikel 46 van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen ook onderzoeken of de CFI in kennis gesteld moet worden van de hierboven bedoelde gevallen waarin niet kon worden voldaan aan de verplichting tot identificatie en/of identiteitsverificatie, wanneer dit onvermogen een aanwijzing voor WG/FT kan zijn.

Dit impliceert dat dit onvermogen voorafgaandelijk moet worden vastgesteld en aan de AMLCO moet worden gemeld, volgens de modaliteiten die zouden moeten worden verduidelijkt in de met toepassing van artikel 8 van de antiwitwaswet vastgestelde interne procedures (voor meer informatie verwijzen we naar de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen” en naar punt 1.4 van de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen”).

4. Bijzonder geval: uitgever van elektronisch geld die de identificatie en/of identiteitsverificatie uitstelt

Wanneer een uitgever van elektronisch geld beslist om gebruik te maken van de in artikel 32 van de antiwitwaswet bepaalde mogelijkheid tot afwijking, met inachtneming van de daarin vastgelegde voorwaarden, en om de cliënten (alook, in voorkomend, hun lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n)) die hem geld overhandigen met het oog op de uitgifte van elektronisch geld, niet te identificeren en/of hun identiteit niet te verifiëren voordat dit geld is overhandigd, maar om de nakoming van deze waakzaamheidsverplichtingen uit te stellen tot een later tijdstip (zie punt 2.2 van de pagina “Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie”, dient deze uitgever van elektronisch geld zelf in zijn interne procedures vast te leggen wat de gevolgen zijn als de betrokken personen niet worden geïdentificeerd of hun identiteit niet wordt geverifieerd binnen de termijn die hij vooraf daarin had bepaald, aangezien de bepalingen van artikel 33 van de antiwitwaswet in dat geval niet van toepassing zijn.

Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 34 §§ 1 tot 3

Andere referentiedocumenten

- EBA Richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren
- BCBS Guidelines dated January 2014 on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020) (zie Bijlage 4)

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen van de NBB

Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 35, §§1 en 2, en 36
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 15, 16, 1°, en 17

Andere referentiedocumenten

- Mededeling NBB_2023_08 / Horizontale analyse van een steekproef van transacties die via verbonden agenten van verschillende betalingsinstellingen werden verricht
- Mededeling NBB_2018_21 / Horizontale controleanalyse waarbij een steekproef werd onderzocht van transacties die via verbonden agenten van verschillende onder toezicht staande betalingsinstellingen (money remitters) werden verricht
- EBA Richtsnoeren EBA/GL/2021/02 van 1 maart 2021 betreffende ML/TF-risicofactoren (zoals gewijzigd door de Richtsnoeren EBA/GL/2023/03 van 31 maart 2023)
- BCBS Guidelines dated January 2014 on sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020)

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen van de NBB

Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Opsporing van atypische feiten en verrichtingen
- 2. Bijwerking van de gegevens of informatie en van de individuele risicobeoordeling
- 3. Onvermogen om waakzaamheid uit te oefenen
- 4. Internecontrolemaatregelen

De verplichting tot waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen wordt in artikel 35, § 1, van de antiwitwaswet gedefinieerd als een tweeledige verplichting:

- enerzijds de verplichting om alle verrichtingen die occasioneel of gedurende een zakelijke relatie worden uitgevoerd door een cliënt die op grond van artikel 21, § 1, van de Wet is geïdentificeerd, aandachtig te onderzoeken; deze verplichting houdt ook in dat aandacht moet worden besteed aan intrigerende feiten betreffende de cliënt die, als ze verdacht zijn, moeten worden gemeld aan de CFI (zie punt 1 hieronder), en
- anderzijds, in het geval van zakelijke relaties - ten aanzien waarvan de waakzaamheid doorlopend moet worden uitgeoefend - de verplichting tot bijwerking van de gegevens of informatie die zijn verzameld in het kader van de nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie en van de verplichting tot identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting (zie punt 2 hieronder).

Voor de verplichting tot waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen wordt de risicogebaseerde benadering gevolgd: de intensiteit van de door de financiële instellingen aan de dag te leggen waakzaamheid moet in verhouding staan tot het risiconiveau dat is vastgesteld in het kader van de individuele risicobeoordeling bedoeld in artikel 19, § 2, eerste lid, van de antiwitwaswet, in voorkomend geval rekening houdend met de bijwerking van deze beoordeling (zie de pagina “Individuele risicobeoordeling”). Om het niveau van de waakzaamheid te bepalen moet in voorkomend geval ook rekening worden gehouden met het hoog niveau van de risico's die zijn verbonden aan situaties die intrinsiek een dergelijk risiconiveau inhouden (zie de pagina “Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid”).

1. Opsporing van atypische feiten en verrichtingen

1.1. Algemene beginselen

De waakzaamheidsverplichting impliceert in de eerste plaats dat de financiële instellingen de tijdens de zakelijke relatie uitgevoerde verrichtingen, de occasionele verrichtingen en de feiten die verband houden met de zakelijke relatie, moeten onderwerpen aan een passend onderzoek dat in verhouding staat tot de risico's, teneinde te bepalen of deze verrichtingen of feiten moeten worden gemeld aan de AMLCO.

Er zij opgemerkt dat deze verplichting ook geldt voor de verrichtingen die worden uitgevoerd met betrekking tot in andere EER-lidstaten gevestigde cliënten in het kader van het vrij verrichten van diensten, dus zonder

tussenkost van een in die andere lidstaat gevestigd(e) dochteronderneming, bijkantoor, agent of, in het geval van instellingen voor elektronisch geld, distributeur.

In deze fase van het proces moet nog niet worden bepaald of er een vermoeden is dat de betrokken verrichting of het betrokken feit verband houdt met WG/FT en bijgevolg moet worden gemeld aan de CFI, maar moet enkel een selectie worden gemaakt van de verrichtingen en feiten waarvan de kenmerken een grondiger onderzoek van de AMLCO vereisen om te kunnen beslissen of er al dan niet een vermoeden is dat deze verrichtingen of feiten verband houden met WG/FT (zie de pagina “Analyse van atypische feiten en verrichtingen”).

1.1.1. Atypische verrichtingen

Occasionele of in het kader van een zakelijke relatie uitgevoerde **verrichtingen** dienen door de financiële instellingen als “atypisch” te worden beschouwd wanneer ze niet coherent lijken met de kenmerken van de cliënt en met het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de geplande verrichting.

Hieronder vallen met name in het kader van een zakelijke relatie of occasioneel uitgevoerde verrichtingen die complex lijken of betrekking hebben op een ongebruikelijk groot bedrag, alsook verrichtingen die een ongebruikelijk patroon vertonen of die geen duidelijk economisch of rechtmatig doel hebben.

Verrichtingen die atypisch zijn in het licht van het risicoprofiel van de cliënt, zijn bijvoorbeeld:

- verrichtingen die betrekking hebben op bedragen die niet kunnen worden gerechtvaardigd door de gekende inkomstenbronnen van de cliënt,
- verrichtingen in contanten (stortingen, opnames, transfers, etc.) die betrekking hebben op aanzienlijke bedragen die niet lijken te kunnen worden verklaard door de beroepsactiviteit of de gekende vermogenssituatie van de cliënt,
- verrichtingen van aanzienlijke omvang die verband houden met landen met een hoog risico of met landen zonder of met een lage belasting waarmee de cliënt voorheen geen door de financiële instelling gekende en legitiem bevonden band had,
- het gebruik van schermvennootschappen, waarvan de werkelijke activiteit niet strookt met het maatschappelijk doel of waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is in derde landen met een hoog risico, een Staat zonder of met een lage belasting of een Staat of grondgebied dat met België geen belastingverdrag heeft gesloten dat toegang verleent tot bankgegevens,
- verrichtingen en structuren die vergelijkbaar zijn met die bedoeld in de vorige twee punten en die verband lijken te houden met landen die, hoewel ze niet onder artikel 38 van de Wet vallen, door de financiële instelling als landen met een vergelijkbaar risico worden geïdentificeerd op basis van andere geloofwaardige bronnen, met name de EU-lijst van niet-coöperatieve fiscale rechtsgebieden,
- het uitvoeren van financiële verrichtingen via vennootschappen waarin verscheidene statutaire wijzigingen zijn opgetreden die niet gerechtvaardigd zijn door de economische situatie van de onderneming,
- de tussenkomst van tussenpersonen die slechts schijnbaar optreden voor rekening van vennootschappen of particulieren die betrokken zijn bij de financiële verrichtingen,
- het gebruik van tussenrekeningen of rekeningen van titularissen van niet-financiële beroepen als doorsluisrekening, of het aanwenden van complexe vennootschapsstructuren en juridische en financiële constructies die de beheers- en bestuursmechanismen weinig transparant maken, waardoor de identificatie van de uiteindelijke begunstigden en van de banden tussen de oorsprong en de bestemming van de geldmiddelen wordt bemoeilijkt,

- de internationale dimensie van de financiële verrichtingen zonder duidelijke economische of financiële rechtvaardiging die zich meestal beperken tot het louter transiteren van geldmiddelen die uit het buitenland komen en er weer naar vertrekken, met name wanneer ze met derde landen met een hoog risico worden uitgevoerd,
- enz.

In overeenstemming met de artikelen 9 en 13 van de Europese verordening betreffende **geldovermakingen** en onverminderd de andere door deze Europese verordening vereiste maatregelen moeten de betalingsdienstverleners van de begunstigen van de overmaking of de bij de uitvoering van de overmaking betrokken intermediaire betalingsdienstverleners die vaststellen dat vereiste informatie over de betaler of de begunstigde geheel of gedeeltelijk ontbreekt (zie de pagina “Geldovermakingen”) onderzoeken of deze tekortkomingen een vermoeden van WG/FT kunnen doen rijzen. Bijgevolg dienen geldovermakingen die worden ontvangen zonder alle vereiste informatie, te worden behandeld als atypische verrichtingen.

De opsporing van atypische feiten en verrichtingen vormt ook de eerste fase van het proces dat de financiële instellingen in staat stelt efficiënt mee te werken aan de bestrijding van de **financiering van terrorisme**, waarvan de specifieke kenmerken het onmogelijk maken een volledige en duurzame lijst op te stellen van de verrichtingen en gedragingen die een melding rechtvaardigen. Om de typologieën in verband met de financiering van terrorisme zo snel mogelijk te kennen en om er rekening mee te kunnen houden, dienen de financiële instellingen zich in die omstandigheden met name te baseren op de documentatie van de bevoegde nationale, Europese en internationale overheden of autoriteiten en op de door de media meegedeelde informatie over personen en de middelen waarmee ze hun terreurdaden financieren. Ze baseren zich ook op nationale en Europese maatregelen voor de bevrozing van tegoeden die in het kader van de strijd tegen de financiering van terrorisme worden genomen.

De NBB nodigt de financiële instellingen met name uit om de activiteitenverslagen van de CFI over de financiering van terrorisme te raadplegen en te voldoen aan de specifieke instructies en aanbevelingen ter zake die de bevoegde nationale autoriteiten aan hen zouden kunnen richten.

Tegen deze achtergrond kan uit de tot op heden beschikbare openbare informatie worden afgeleid dat de opsporing van atypische verrichtingen die verband kunnen houden met de financiering van terrorisme met name moet worden toegespitst op de identificatie van bepaalde “scenario’s” in verband met de ter zake gekende typologieën, waaronder (niet-exhaustieve lijst):

- herhaalde transfers van kleine bedragen tussen particulieren zonder duidelijke (familiale, economische) band,
- een bestemming van geldtransfers die in het licht van het profiel van de zakelijke relatie of de kenmerken en gewoonten van de cliënt atypisch lijkt,
- giften aan verenigingen zonder winstoogmerk gevolgd door grotere geldtransfers, met name naar het buitenland,
- kruiselingse stromen van of naar verenigingen,
- gebruik van in het bijzonder anonieme elektronische geldmiddelen en virtueel geld, meer bepaald wanneer dat virtueel geld in een wettig betaalmiddel wordt omgezet,
- opening van een bankrekening die snel gevolgd wordt door opnamen in contanten in het buitenland, in gevoelige gebieden of in transitlanden,
- gebruik van crowdfundingplatforms,
- gebruik van consumentenkrediet, gevolgd door de opname in contanten van een groot deel van het geleende geld of van het volledige bedrag en/of door overschrijvingen naar het buitenland,

- opeenvolgende afschaffingen van het maximumbedrag van betaal- of kredietkaarten om opnamen in contanten te verrichten,
- totale opname (of bijna totale opname waarbij een laag saldo wordt aangehouden) van de tegoeden op de rekeningen of levensverzekeringen,
- reactivering zonder geloofwaardige verklaring van een rekening of een bankkaart,
- betaling van losgeld bij ontvoering of diefstal van persoonsgegevens.

De bovenstaande criteria blijven subjectief, maar de cumulatie ervan maakt de informatie relevanter.

Rekening houdend met het toenemend proselitisme met het oog op het ronselen van terroristen in de gevangenis dienen de financiële instellingen ook de zakelijke relaties met gedetineerden grondig te onderzoeken.

In overeenstemming met de bepalingen van Europees recht die aan bepaalde landen beperkende maatregelen opleggen met het oog op de bestrijding van de proliferatie van massavernietigingswapens en de financiering ervan, moeten de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten, verrichtingen en zakelijke relaties die nodig zijn voor de bestrijding van WG/FT ook ten uitvoer worden gelegd in het kader van de bestrijding van de financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens. Bijgevolg moet men onder atypische verrichtingen ook verrichtingen verstaan die verband zouden kunnen houden met de proliferatie van massavernietigingswapens wegens de intrinsieke kenmerken van de verrichting zelf of van de personen die hierbij optreden als cliënt, lasthebber, uiteindelijke begunstigde of tegenpartij, met name door hun banden met de betrokken landen of met personen of entiteiten waarvan bekend is dat zij betrokken zijn bij de proliferatie van massavernietigingswapens.

Om deze “atypische” verrichtingen efficiënt te kunnen opsporen, moeten de financiële instellingen de verrichtingen van de cliënt kunnen toetsen aan de informatie die zij hebben verzameld over diens identiteit en kenmerken, over de identiteit van de uiteindelijke begunstigde(n), over het doel en de aard van zakelijke relatie en van de verrichting en, in voorkomend geval, over de oorsprong van de geldmiddelen.

1.1.2. Atypische feiten

De atypische **feiten** die moeten worden gemeld aan de AMLCO zijn alle feiten die voornamelijk betrekking hebben op het ongewone gedrag van de cliënt in diens relaties met de aangestelden of agenten van de financiële instelling en die aanwijzingen zouden kunnen zijn van WG/FT.

Het gaat hier niet om de effectieve uitvoering van een specifieke verrichting, maar om eerder algemene feiten waarbij de cliënt of personen met wie hij in contact staat, betrokken zijn.

Voorbeelden van ongewoon gedrag van de cliënt zijn een abnormaal en onverklaarbaar gebrek aan belangstelling voor de voorgestelde financiële voorwaarden, gebrek aan kennis van bepaalde essentiële elementen van de verrichting (bijvoorbeeld het bedrag), de uitvoering van een verrichting (bijvoorbeeld de uitvoering van een elektronische overschrijving of de inning in contanten van het bedrag van de overschrijving) onder het fysiek toezicht van een derde, enz.

Er zij beklemtoond dat deze atypische feiten aan de AMLCO moeten worden gemeld onafhankelijk van de beslissing of de in casu door de cliënt gewenste verrichting op zich al dan niet als atypisch moeten worden beschouwd en ongeacht of deze verrichting al dan niet effectief is uitgevoerd. In dit verband zij opgemerkt dat **pogingen tot verrichtingen** kunnen worden beschouwd als ongewone feiten die ter kennis van de

AMLCO moeten worden gebracht, met name wanneer de cliënt in extremis onverwacht en zonder een geloofwaardige verklaring afziet van de uitvoering van een verrichting zodra hij vaststelt dat hij hiervoor bewezen informatie moet verstrekken over zijn eigen identiteit of die van de uiteindelijke begunstigden, dat hij het doel van de verrichting of de oorsprong van de gebruikte geldmiddelen moet meedelen, enz.

De atypische feiten die aan de AMCLO moeten worden gemeld, kunnen ook het gevolg zijn van het **gedrag van verschillende cliënten samen**. Dit is bijvoorbeeld het geval als de aangestelde of de agent van de financiële instelling vaststelt dat verschillende personen die beweren onafhankelijk van elkaar te handelen, in korte tijd de uitvoering vragen van gelijksoortige occasionele verrichtingen die afzonderlijk beschouwd niet atypisch lijken, maar waarvan de omstandigheden doen vermoeden dat ze in feite met elkaar verband houden, enz.

Er zij ook opgemerkt dat de artikelen 33, § 1, tweede lid, 34, § 3, tweede lid, en 35, § 2, tweede lid, van de antiwitwaswet bepalen dat wanneer de financiële instellingen niet in staat zijn te voldoen aan hun waakzaamheidsverplichtingen, zij met name overeenkomstig artikel 46 van de Wet dienen te onderzoeken of de oorzaken van dit onvermogen een vermoeden van WG/FT doen rijzen en of er reden is tot melding aan de CFI. Deze situaties moeten bijgevolg ook systematisch worden opgespoord en op dezelfde manier als atypische feiten worden behandeld.

Wat ook als een atypische verrichting moet worden behandeld is de ontvangst van informatie afkomstig van geloofwaardige externe bronnen die de beoordeling van de zakelijke relatie met een cliënt negatief zou kunnen beïnvloeden, bijvoorbeeld wanneer zich nieuwe gebeurtenissen voordoen die het risicoprofiel van de cliënt kunnen beïnvloeden. Dit kan met name het geval zijn wanneer de financiële instelling een **vordering van de gerechtelijke autoriteiten** of een verzoek om inlichtingen van de CFI ontvangt met betrekking tot de zakelijke relatie met een cliënt of tot de verrichtingen die hij heeft uitgevoerd. De NBB is van oordeel dat de ontvangst van een vordering van een parket met betrekking tot een cliënt van de financiële instelling (of een andere tussenkomst van het gerecht en de politie) een atypisch feit is dat de AMLCO ertoe moet brengen de individuele beoordeling van de aan de cliënten verbonden risico's bij te werken en de door hem uitgevoerde verrichtingen opnieuw te onderzoeken met verhoogde waakzaamheid. Hierbij moet echter voorzichtig te werk worden gegaan om te vermijden dat de cliënt expliciet of impliciet op de hoogte wordt gebracht van het feit dat een analyse naar het witwassen van geld of de financiering van terrorisme aan de gang is of zou kunnen worden opgestart, wat een inbreuk zou zijn op het mededelingsverbod vermeld in artikel 55 van de antiwitwaswet. Bij ontvangst van vorderingen van de gerechtelijke autoriteiten moet bovendien schending van de geheimhouding zoals bepaald in artikel 46*quater*, § 3, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering worden vermeden. Hetzelfde kan gebeuren wanneer in de media feiten verschijnen die de beoordeling van de zakelijke relatie van de financiële instelling met de cliënt negatief kan beïnvloeden.

Evenzo is de Bank van oordeel dat de financiële instellingen, in aanvulling op de verplichtingen inzake de bevroering van tegoeden, wanneer zij vaststellen dat een cliënt, een lasthebber of een uiteindelijke begunstigde van een cliënt is opgenomen op de Belgische lijst of een Europese lijst van personen waarvan de tegoeden verplicht zijn bevroren, het risicoprofiel van de cliënt dienen te herzien op basis van deze informatie. In dat geval dient de individuele beoordeling van de aan de cliënt verbonden risico's te worden bijgewerkt en moeten de door hem uitgevoerde verrichtingen opnieuw worden onderzocht met verhoogde waakzaamheid.

1.1.3. Operationele verplichtingen verbonden aan de opsporing van atypische feiten en verrichtingen

Om atypische feiten en verrichtingen efficiënt te kunnen opsporen en in overeenstemming met de artikelen

16 en 17 van het antiwitwasreglement van de NBB moeten de financiële instellingen:

- (i) indicatoren/criteria vaststellen voor de identificatie van atypische feiten en verrichtingen;
- (iii) een systeem opzetten voor de opsporing van atypische feiten en verrichtingen met toezicht a priori en a posteriori op basis van de voornoemde indicatoren/criteria;
- (iii) een procedure uitwerken voor de melding van atypische feiten en verrichtingen aan de AMLCO.

1.2. Vooraf vastgestelde indicatoren/criteria voor de identificatie van atypische feiten en verrichtingen

Elke financiële instelling moet zelf bepalen, op basis van haar algemene risicobeoordeling en van alle nuttige informatie, met name de door de CFI gepubliceerde WG/FT-typologieën, welke indicatoren/criteria ertoe leiden dat deze feiten of verrichtingen als atypisch worden aangemerkt (artikel 16, 1°, van het antiwitwasreglement van de NBB).

Deze indicatoren moeten formeel worden vastgelegd in de interne procedure betreffende de waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen (artikel 16, 2°, van het antiwitwasreglement van de NBB).

Niettemin is de NBB van oordeel dat deze lijst van criteria altijd minstens criteria moet bevatten betreffende:

- de objectieve kenmerken van de verrichtingen (bv. complexe of ongebruikelijk grote verrichtingen);
- de kenmerken van de cliënt (bv. verrichtingen in contanten die betrekking hebben op aanzienlijke bedragen die niet lijken te kunnen worden verklaard door de beroepsactiviteit van de cliënt);
- de concrete omstandigheden waarin de verrichting werd uitgevoerd (bv. een elektronische geldoverschrijving waarbij de cliënt het bedrag van de overschrijving in contanten onder toezicht van een derde lijkt te innen, nieuwe informatie afkomstig van geloofwaardige externe bronnen).

De NBB is van mening dat, indien een financiële instelling niet kan aantonen dat ze passende indicatoren heeft uitgewerkt om het atypisch karakter van de feiten en verrichtingen van cliënten te beoordelen, zij ernstig tekortschiet in haar waakzaamheidsverplichting.

1.3. Systeem voor de opsporing van atypische feiten en verrichtingen

Teneinde te voldoen aan de verplichting de uitgevoerde verrichtingen aandachtig te onderzoeken om het atypisch karakter te identificeren, moeten de financiële instellingen een systeem opzetten voor de monitoring en de analyse van de occasionele verrichtingen en zakelijke relaties. Dit systeem moet berusten op twee soorten toezicht:

- i. toezicht a priori dat wordt uitgeoefend door de personen die binnen de financiële instelling rechtstreeks in contact komen met de cliënten en hun verrichtingen; en
- ii. toezicht a posteriori op alle verrichtingen die worden uitgevoerd met de medewerking van de financiële instelling. In de meeste gevallen neemt dit toezicht de vorm aan van een aanvullend geautomatiseerd toezichtssysteem dat geen afbreuk doet aan het toezicht dat kan worden uitgeoefend in real time, met name in het kader van de toepassing van de Europese verordening betreffende geldovermakingen.

1.3.1. Toezicht a priori door de personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen

Wanneer de financiële instelling, om zakelijke relaties aan te knopen met of verrichtingen uit te voeren voor cliënten, met deze laatste in contact komt via haar aangestelden, haar agenten en, voor instellingen voor elektronisch geld, haar distributeurs die rechtstreeks in contact staan met die cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen, kan de opsporing van atypische verrichtingen doorgaans in de eerste plaats aan die personen worden toevertrouwd. Zij moeten derhalve door de interne procedures van de financiële instelling worden belast met de bevordering van de waakzaamheid, teneinde atypische verrichtingen en feiten op te sporen en te melden aan de AMLCO zodra zij daarvan op de hoogte zijn.

Om hun taken op dit gebied volledig en efficiënt te kunnen uitvoeren, moeten deze personen kunnen beschikken over de in punt 1.2. hierboven bedoelde lijst van indicatoren/criteria. Daarnaast moet de AMLCO ervoor zorgen dat aan deze personen een (theoretische en praktijk-) opleiding over deze indicatoren wordt gegeven, zodat kan worden gewaarborgd dat deze goed worden begrepen en gemakkelijk ten uitvoer kunnen worden gelegd.

Wanneer de financiële instelling een beroep doet op agenten of, in het geval van een instelling voor elektronisch geld, op distributeurs, moet zij de naleving van de instructies ter zake verzekeren in het kader van haar internecontrolesysteem.

Voor meer informatie over deze onderwerpen wordt verwezen naar de pagina's "Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen" en "Opleiding en sensibilisering van het personeel".

1.3.2. Toezicht a posteriori door een toezichtssysteem

Overeenkomstig artikel 17 van het antiwitwasreglement van de NBB moeten de financiële instellingen gebruikmaken van een toezichtssysteem voor de opsporing van atypische verrichtingen die in voorkomend geval mogelijk niet werden opgespoord door de personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen. Er zij opgemerkt dat in bepaalde omstandigheden, bijvoorbeeld wanneer de cliënt zijn verrichtingen rechtstreeks via internet kan initiëren zonder tussenkomst van een personeelslid, een agent of een distributeur van de financiële instelling, atypische verrichtingen enkel kunnen worden opgespoord via het toezicht a posteriori, waarvan de efficiëntie dus van essentieel belang is.

Dit toezichtssysteem moet:

1. betrekking hebben op alle rekeningen en overeenkomsten van de cliënten en op **alle verrichtingen** die zijn uitgevoerd met de medewerking van de financiële instelling;
2. gebaseerd zijn op **nauwkeurige en relevante criteria** die voornamelijk rekening houden met de kenmerken van het cliënteel van de instelling, met de aangeboden producten, diensten of verrichtingen, met de betrokken landen of geografische gebieden, en met de leveringskanalen waarop ze een beroep doet, en die voldoende verfijnd zijn om atypische verrichtingen effectief te kunnen opsporen;
3. een **snelle opsporing** van dergelijke verrichtingen mogelijk maken;
4. geautomatiseerd zijn, behalve als de financiële instelling kan aantonen dat dit niet vereist is gezien de aard, het aantal en het volume van de verrichtingen waarop toezicht moet worden gehouden (zie hieronder);
5. **eerst aan een valideringsprocedure** worden onderworpen en daarna geregeld opnieuw op zijn relevantie worden onderzocht, zodat het, indien nodig, kan worden aangepast aan de ontwikkeling van

het cliënteel waartoe de financiële instelling zich richt, van de door haar aangeboden producten, diensten of verrichtingen, van de betrokken landen en geografische gebieden, en van de leveringskanalen waarop ze een beroep doet.

Wat betreft de in punt 2 hierboven bedoelde **parameters**, moeten de gehanteerde criteria ook rekening houden met het specifieke WG/FT-risico dat verbonden is aan de verrichtingen die worden uitgevoerd door cliënten van wie de acceptatie aan striktere regels is onderworpen op grond van het cliëntacceptatiebeleid. De NBB vestigt de aandacht op het feit dat deze parameters er uitsluitend toe mogen strekken een efficiënte en onderscheidende opsporing van de atypische verrichtingen te waarborgen en dus niet voornamelijk mogen worden opgesteld afhankelijk van de middelen die de financiële instelling in abstracto bereid is toe te kennen aan de analyse van de meldingen die door het systeem worden gegenereerd.

De NBB beveelt derhalve aan om de parameters vast te stellen op basis van de risicoclassificatie en het profiel van de zakelijke relaties en aan te passen aan de verrichtingen die door de instelling worden uitgevoerd (alarmdrempels afhankelijk van de elementen van de zakelijke relatie, inachtneming van alle verrichtingen die worden uitgevoerd in verband met de overeenkomsten of rekeningen). De parameters moeten ook regelmatig worden bijgewerkt, met name gelet op de risicoclassificatie. Aldus kunnen deze parameters niet uitsluitend berusten op een bedrag aan verrichtingen zonder rekening te houden met de classificatie van de cliënten of met de kennis van de zakelijke relatie.

Krachtens het tweede lid, 4°, van artikel 17 van het antiwitwasreglement van de NBB moet het systeem voor de opsporing a posteriori van atypische verrichtingen niet geautomatiseerd zijn als dit niet vereist is gezien de aard, het aantal en het volume van de verrichtingen waarop toezicht moet worden gehouden. De NBB is van oordeel dat deze afwijking met de nodige voorzichtigheid moet worden toegepast, en dat de instelling moet bewijzen – zowel op theoretisch vlak ab initio als later op basis van de ervaring die zij heeft verworven bij de tenuitvoerlegging van het alternatieve, niet-geautomatiseerde systeem voor de opsporing a posteriori – dat deze afwijking inderdaad een efficiënte en onderscheidende opsporing a posteriori van de niet a priori opgespoorde atypische verrichtingen mogelijk maakt. De NBB is ook van mening dat de adviezen van de hooggeplaatste leidinggevende en van de AMLCO doorslaggevend moeten zijn voor de beslissing om een dergelijk alternatief systeem in te voeren en te handhaven. Zij verwacht bovendien dat het hierboven bedoelde bewijs schriftelijk wordt vastgelegd en haar onverwijld op eerste verzoek kan worden bezorgd.

Het systeem voor de opsporing a posteriori van atypische verrichtingen is van cruciaal belang voor het vermogen van de financiële instelling om atypische verrichtingen te onderwerpen aan de analyse die nodig is om te bepalen of ze verdacht zijn en dus aan de CTIF moeten worden gemeld. De NBB verwacht derhalve dat de financiële instellingen bijzondere aandacht besteden aan het periodiek toezicht op de efficiëntie van het ten uitvoer gelegde systeem, ongeacht of het gaat om een geautomatiseerd of een alternatief, niet-geautomatiseerd systeem, en dat zij de in dit verband vastgestelde tekortkomingen zo snel mogelijk verhelpen.

1.4. Procedure voor melding aan de AMLCO

Wanneer atypisch feiten of verrichtingen worden gedetecteerd, zowel in het kader van het toezicht a priori als van het toezicht a posteriori, is het van essentieel belang dat deze **onverwijld** aan de AMLCO worden gemeld zodat deze laatste binnen de wettelijk vereiste termijnen de taken kan vervullen die hem door artikel 45 van de antiwitwaswet zijn toegekend inzake de analyse van atypische feiten of verrichtingen of melding aan de CFI. Het mechanisme voor melding aan de AMLCO is in fine bedoeld om de financiële instelling in staat te stellen te voldoen aan haar verplichtingen betreffende de melding van vermoedens aan de AMLCO.

In beginsel moeten vermoedens worden gemeld aan de CFI voordat de betrokken verrichtingen worden uitgevoerd. Slechts wanneer dit onmogelijk is, dient de verrichting onmiddellijk na de uitvoering ervan aan de CFI te worden gemeld. Bijgevolg moet de procedure voor de melding van atypische feiten en verrichtingen aan de AMLCO uitermate efficiënt zijn.

Om die reden verwacht de NBB dat de financiële instellingen in hun procedure vastleggen dat meldingen:

- i. zo snel mogelijk moeten worden verstuurd naar de AMLCO;
- ii. moeten vermelden waarom de betrokken verrichting als atypisch wordt beschouwd; en
- iii. zo volledig mogelijk moeten worden gedocumenteerd om de voorafgaande analyse en de analyse door de AMLCO mogelijk te maken.

Zoals eerder vermeld, bepalen de artikelen 33, § 1, tweede lid, 34, § 3, tweede lid, en 35, § 2, tweede lid, van de antiwitwaswet dat, wanneer de financiële instellingen niet in staat zijn te voldoen aan hun waakzaamheidsverplichtingen, zij met name overeenkomstig artikel 46 van de Wet dienen te onderzoeken of de oorzaken van dit onvermogen een vermoeden van WG/FT doen rijzen en of er reden is tot melding aan de CFI. Om deze wettelijke verplichting te kunnen vervullen, moet de hier toegelichte procedure voor melding aan de AMLCO ook in die gevallen worden toegepast.

Deze meldingen kunnen intern via e-mail of een ander kanaal worden verstuurd. In dringende gevallen kunnen telefonische meldingen nuttig zijn. Zulke mondelinge meldingen moeten echter systematisch onverwijld schriftelijk worden bevestigd, in voorkomend geval via e-mail. De NBB verwacht dat de financiële instellingen een systeem invoeren voor de archivering van de verschillende uitgevoerde meldingen zodat kan worden toegezien op de efficiëntie en de relevantie van het meldingsproces. De in artikel 8 van de antiwitwaswet bedoelde interne procedures moeten een beschrijving bevatten van de praktische modaliteiten die moeten worden nageleefd voor meldingen aan de AMLCO, indien wenselijk met een onderscheid naargelang het type toezicht dat wordt uitgeoefend (a priori of a posteriori).

Voorts verwacht de NBB dat de door de Wet vereiste opleiding van het personeel (zie de pagina “Opleiding en sensibilisering van het personeel”) waarborgt dat de personen die bij de uitoefening van hun functies dergelijke meldingen zouden moeten verrichten, volledig op de hoogte zijn van deze procedure.

Voor de stappen die volgen op de overdracht van een melding aan de AMLCO wordt verwezen naar de pagina “Analyse van atypische verrichtingen”, waar een beschrijving wordt gegeven van het proces dat de AMLCO moet volgen bij de voorafgaande analyse en vervolgens, in voorkomend geval, bij de analyse.

1.5. Bescherming van personen die intern feiten of verrichtingen melden die zij als atypisch beschouwen

Zoals eerder vermeld, berusten de mechanismen voor de opsporing van atypische feiten en verrichtingen en van gevallen waarin de financiële instelling niet in staat is te voldoen aan haar waakzaamheidsverplichtingen, voornamelijk op de oplettendheid en de kritische geest van de personen die in contact komen met de cliënten en hun verrichtingen. Voor de doeltreffendheid van deze mechanismen is het van belang dat die personen niet bang zijn om binnen de financiële instelling te worden gestraft omdat zij een dergelijke verrichting of een dergelijke toestand hebben gemeld aan de AMLCO. Ze moeten eveneens worden beschermd tegen bedreigingen, vergeldingsmaatregelen of daden van agressie van buitenaf, met name wanneer die uitgaat van de betrokken cliënt of van personen die banden met hem hebben (zie de pagina “Bescherming van de melders”).

Derhalve moeten de financiële instellingen overeenkomstig artikel 36 van de antiwitwaswet redelijke maatregelen nemen om hun personeelsleden, hun agenten of, in het geval van instellingen voor elektronisch geld, hun distributeurs, die een verrichting melden die ze als atypisch beschouwen, te beschermen tegen bedreigingen of daden van agressie, waaronder tegen nadelig of discriminerend optreden van de werkgever.

Concreet beveelt de NBB de financiële instellingen aan maatregelen in te voeren om te waarborgen dat de identiteit van zowel de personen die atypische feiten en verrichtingen hebben gemeld als van de personen die betrokken waren bij de verzameling en het onderzoek van gerelateerde informatie, binnen de financiële instelling en a fortiori daarbuiten enkel gekend is door de personen voor wie deze informatie noodzakelijk of nuttig is om hun taken inzake SWG/FT uit te voeren.

2. Bijwerking van de gegevens of informatie en van de individuele risicobeoordeling

2.1. Bijwerking van de gegevens of informatie

De waakzaamheidsverplichting impliceert in de tweede plaats dat de financiële instellingen moeten zorgen voor de bijwerking van de gegevens of informatie waarover ze **in het kader van hun zakelijke relaties** beschikken ingevolge de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie en van de verplichting tot identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie.

Deze bijwerkingsverplichting is een basisvoorwaarde voor de opsporing van atypische verrichtingen: indien men niet kan steunen op actuele informatie, kan het zijn dat de hierboven beschreven maatregelen voor doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de gedurende een zakelijke relatie uitgevoerde verrichtingen niet toelaten om het atypische karakter van bepaalde van deze verrichtingen te identificeren of, omgekeerd, dat verrichtingen onnodig als atypisch worden behandeld terwijl ze zouden worden beschouwd als verrichtingen die geen bijzondere aandacht vereisen als de informatie waarover de financiële instelling beschikt, was bijgewerkt.

De voornoemde bijwerkingsverplichting moet in principe in werking treden zodra er wijzigingen worden aangebracht aan relevante elementen die in het kader van de individuele risicobeoordeling in aanmerking worden genomen. Niettemin blijft deze verplichting onderworpen aan de risicogebaseerde benadering. Bijgevolg moeten de maatregelen die de financiële instellingen nemen om te voldoen aan deze verplichting, in verhouding staan tot het risico dat is geïdentificeerd in het kader van de individuele risicobeoordeling bedoeld in artikel 19, § 2, eerste lid, van de antiwitwaswet. Er zij echter opgemerkt dat de bijwerking van de gegevens en informatie van bijzonder belang is wanneer blijkt dat elementen die relevant zijn voor de individuele risicobeoordeling niet langer actueel zijn. De financiële instellingen moeten ook rekening houden met de uit die situatie voortvloeiende potentiële verhoging van het WG/FT-risiconiveau om te bepalen welke maatregelen zij zullen nemen om de gegevens en de informatie bij te werken.

Overeenkomstig het tweede lid van artikel 35, § 1, van de antiwitwaswet moeten alle bij de oorspronkelijke identificatie verzamelde gegevens worden bijgewerkt, en niet enkel een deel ervan. Evenmin mag de verificatie van de bijgewerkte gegevens beperkter zijn dan die van de oorspronkelijke identificatiegegevens.

De verplichting van de financiële instellingen om de informatie die zij bezitten over hun cliënten bij te werken, houdt overigens ook in dat zij maatregelen nemen die hen in staat stellen om onder hun cliënten de

personen te identificeren waarvan de individuele situatie zo is veranderd dat zij onder het toepassingsgebied vallen van de artikelen 37 tot 41 van de antiwitwaswet, die bepalen in welke gevallen de Wet specifieke maatregelen van verhoogde waakzaamheid vereist (zie de pagina “Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid”). Dit is met name het geval voor cliënten die politiek prominente personen (“PPP’s”), familieleden van een PPP of personen bekend als naaste geassocieerden van een PPP zijn geworden. Er zij verwezen naar de pagina “Politiek prominente personen” voor meer informatie over de maatregelen van verhoogde waakzaamheid die vereist zijn bij de identificatie van een PPP.

Naast de vereisten geformuleerd in artikel 35, § 1, 2°, van de antiwitwaswet kunnen de financiële instellingen het nuttig achten om de informatie in hun bezit periodiek opnieuw te onderzoeken om te waarborgen dat ze nog steeds actueel is. Een dergelijke periodieke herziening kan met name in gevallen van hoog risico aangewezen lijken. Er zij echter opgemerkt dat dit een aanvullende voorzorgsmaatregel is die de financiële instelling niet vrijstelt van de verplichting om, vóór de datum van de volgende herziening die op grond van de interne procedure is gepland, de informatie in haar bezit bij te werken wanneer zij kennis heeft of niet onwetend kan zijn van het feit dat “elementen die relevant zijn voor de individuele risicobeoordeling bedoeld in artikel 19 worden gewijzigd”.

2.2. Bijwerking van de individuele risicobeoordeling

Zoals reeds vermeld, wordt in artikel 35, § 1, vierde lid, van de antiwitwaswet bepaald dat het voor de bijwerking van de in het kader van een zakelijke relatie verzamelde informatie nodig kan zijn om ook de individuele risicobeoordeling bij te werken en, in voorkomend geval, om de reikwijdte of de modaliteiten van de getroffen maatregelen van doorlopende waakzaamheid aan te passen.

Zo kunnen het risicoprofiel van de cliënt en, bijgevolg, de aard en de intensiteit van de maatregelen van doorlopende waakzaamheid die ten aanzien van de door hem uitgevoerde verrichtingen moeten worden getroffen, in grote mate worden beïnvloed door, bijvoorbeeld, wezenlijke veranderingen met betrekking tot de directie of de uiteindelijke begunstigen van cliëntinstellingen, de activiteiten of de sociaaleconomische categorie van de cliënt, het aanknopen of verbreken van banden met landen met een hoog risico of met landen zonder of met een lage belasting, de recente uitoefening van prominente publieke functies of, omgekeerd, het neerleggen van dergelijke functies meer dan 12 maanden geleden, de uitbreiding van het gebruik door de cliënt, in het kader van een bestaande zakelijke relatie, van producten of diensten waaraan volgens de algemene risicobeoordeling een groter risico is verbonden of, omgekeerd, de beëindiging van het gebruik van deze diensten, enz.

Er zij echter opgemerkt dat de bijwerking van de individuele risicobeoordeling kan worden vereist als gevolg van “atypische feiten” zoals de ontvangst van informatie afkomstig van geloofwaardige externe bronnen. Dit is het geval wanneer zich nieuwe gebeurtenissen voordoen die het risicoprofiel van de cliënt kunnen beïnvloeden. Dit kan met name het geval zijn wanneer de financiële instelling een vordering van de gerechtelijke autoriteiten of een verzoek om inlichtingen van de CFI ontvangt met betrekking tot de zakelijke relatie met een cliënt of tot de verrichtingen die hij heeft uitgevoerd (zie punt 1.1 hierboven).

Er wordt bovendien benadrukt dat een financiële instelling die met toepassing van artikel 47 van de antiwitwaswet een vermoeden heeft gemeld, hierna krachtens artikel 22 van het antiwitwasreglement van de NBB een nieuwe individuele beoordeling van de WG/FT-risico’s dient uit te voeren overeenkomstig artikel 19, § 2, van de Wet, waarbij ze met name rekening houdt met de omstandigheid dat er in verband met de betrokken cliënt een vermoeden werd gemeld, om te beslissen of ze de zakelijke relatie ofwel voortzet, in welk geval ze waakzaamheidsmaatregelen ten uitvoer legt die zijn aangepast aan de opnieuw beoordeelde

risico's, ofwel beëindigt (in dit verband wordt verwezen naar de pagina “Melding van vermoedens”). Dit wordt ook verwacht wanneer vorderingen van gerechtelijke autoriteiten worden ontvangen.

Tot slot zij eraan herinnerd dat het voor de bijwerking van de algemene risicobeoordeling overeenkomstig artikel 17 van de antiwitwaswet nodig kan zijn ook de individuele risicobeoordeling bij te werken.

3. Onvermogen om waakzaamheid uit te oefenen

In artikel 35, § 2, van de antiwitwaswet wordt beschreven wat de gevolgen zijn van de niet-naleving van de waakzaamheidsverplichting.

Aangezien deze verplichting moet worden nageleefd hetzij ten aanzien van een voorgenomen occasionele verrichting, hetzij tijdens de volledige duur van een zakelijke relatie, wordt in de antiwitwaswet een onderscheid gemaakt tussen toekomstige cliënten (voorgenomen occasionele verrichtingen of nieuwe zakelijke relaties) en bestaande cliënten (bestaande zakelijke relaties).

3.1. Ten aanzien van toekomstige cliënten

Naast de gevallen waarin de financiële instelling niet in staat is om de bij de zakelijke relatie of de occasionele verrichting betrokken personen te identificeren en hun identiteit te verifiëren binnen de vereiste termijn (zie de pagina “Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie”) of om de nodige informatie te verzamelen om de kenmerken van de cliënt en het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting te begrijpen (zie de pagina “Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting”), is het krachtens de Wet ook verboden om een zakelijke relatie aan te knopen met of occasioneel een verrichting uit te voeren voor een cliënt wanneer de financiële instelling van tevoren redenen heeft om te menen dat zij niet zal kunnen voldoen aan haar verplichtingen om doorlopende waakzaamheid aan de dag te leggen ten aanzien van de zakelijke relatie of van de verrichting van deze potentiële cliënt.

Voor occasionele verrichtingen is het onvermogen om de verrichting aandachtig te onderzoeken doorgaans het gevolg van het onvermogen om de betrokken personen te identificeren en hun identiteit te verifiëren en/of om de kenmerken van de cliënt of het doel en de aard van de verrichting te identificeren.

Voor zakelijke relaties die de financiële instelling van plan is om aan te knopen, geldt het verbod wanneer zij redenen heeft om vanaf het begin aan te nemen dat ze niet in staat zal zijn te voldoen aan haar toekomstige verplichtingen om de identificatie en de verificatie van de identiteit van de betrokken personen te actualiseren, om de informatie in haar bezit betreffende de kenmerken van de cliënt of het doel en de aard van de zakelijke relatie bij te werken of om de door cliënt tijdens de zakelijke relatie uitgevoerde verrichtingen te onderwerpen aan het vereiste aandachtige en doorlopende onderzoek.

De weigering om een zakelijke relatie aan te knopen met een potentiële cliënt of om een door hem gewenste occasionele verrichting uit te voeren, dient op een correcte wijze te worden gerechtvaardigd. De financiële instelling mag dit niet gebruiken als middel om bepaalde categorieën van cliënten te discrimineren (zie de pagina “Waakzaamheidsverplichtingen en naleving van andere wetgeving”).

3.2. Ten aanzien van bestaande cliënten

Wanneer de financiële instelling tijdens een zakelijke relatie vaststelt dat zij niet langer kan voldoen aan haar verplichting tot doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de door de cliënt uitgevoerde verrichtingen of dat zij de gegevens en informatie over de betrokken personen of de kenmerken van de zakelijke relatie niet langer kan bijwerken, is zij wettelijk verplicht om deze relatie te beëindigen. Met toepassing van artikel 33, § 1, derde lid, van de antiwitwaswet kunnen de financiële instellingen echter andere beperkende maatregelen toepassen dan de beëindiging van de zakelijke relatie, in specifieke gevallen die nader worden toegelicht in artikel 15 van het antiwitwasreglement van de NBB:

- **in het geval van een levensverzekeringsovereenkomst** waarvan de eenzijdige opzegging strijdig is met andere bindende wettelijke of reglementaire bepalingen of bepalingen van openbare orde, bestaan de toe te passen alternatieve beperkende maatregelen erin de betaling van aanvullende premies door de verzekeringnemer te weigeren, onverminderd de gevolgen die overeenkomstig de wettelijke of reglementaire bepalingen aan de niet-betaling van een premie zijn verbonden (artikel 15, eerste lid, 1° van het antiwitwasreglement van de NBB);
- **in het geval van een leningsovereenkomst** waarvan de eenzijdige beëindiging de onderworpen financiële instelling zou blootstellen aan een ernstig en onevenredig nadeel, bestaan de toe te passen alternatieve beperkende maatregelen erin te weigeren het geleende bedrag te verhogen en de zakelijke relatie zo spoedig mogelijk te beëindigen (artikel 15, eerste lid, 2° van het antiwitwasreglement van de NBB). Voorbeelden van een ernstig en onevenredig nadeel zijn de onmogelijkheid in de praktijk om de terugbetaling van aanzienlijke bedragen te verkrijgen of het verlies van de winst van de reële of persoonlijke waarborgen die van toepassing zijn op de lening. De financiële instelling moet bovendien de eerste gepaste gelegenheid aangrijpen om de lening zonder nadeel te beëindigen.

De NBB is van mening dat de beslissing om de alternatieve beperkende maatregelen toe te passen, van geval tot geval schriftelijk dient te worden gemotiveerd:

- voor andere beperkende maatregelen dan de beëindiging van levensverzekeringsovereenkomsten moet deze motivering aantonen dat is nagegaan of de geldende wetgeving de verzekeringsonderneming niet toelaat de overeenkomst eenzijdig te beëindigen;
- andere beperkende maatregelen dan de beëindiging van een lening mogen krachtens artikel 15, eerste lid, 2° van het antiwitwasreglement van de NBB echter alleen worden toegepast wanneer de eenzijdige beëindiging van de lening de onderworpen financiële instelling zou blootstellen aan een ernstig en onevenredig nadeel. De NBB is bijgevolg van oordeel dat de beslissing om deze maatregelen toe te passen, schriftelijk dient te worden gemotiveerd van geval tot geval. Deze schriftelijke motivering moet een schatting bevatten van het nadeel waaraan de financiële instelling zou worden blootgesteld als gevolg van een dergelijke eenzijdige beëindiging, teneinde het ernstig en onevenredig karakter ervan aan te tonen, en moet vermelden op welke toekomstige datum of door welke toekomstige gebeurtenis de instelling de zakelijke relatie onverwijld kan beëindigen zonder te worden blootgesteld aan het voornoemd ernstig en onevenredig nadeel.

In al deze gevallen moet de financiële instelling bovendien de nodige maatregelen nemen om te verzekeren dat ze geen enkele zakelijke relatie aanknoopt met of occasionele verrichting uitvoert voor de betrokken cliënt.

Ten aanzien van de zakelijke relatie waarvoor de alternatieve beperkende maatregelen worden getroffen, moet de financiële instelling overeenkomstig artikel 37, § 2 van de antiwitwaswet tevens een verhoogde waakzaamheid aan de dag leggen die overeenkomstig artikel 19, § 2 van de antiwitwaswet evenredig is met het opnieuw beoordeelde risiconiveau, rekening houdend met het feit dat deze relatie niet beëindigd is (zie de

pagina “Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid”). Deze verhoogde waakzaamheid moet de instelling ook in staat stellen te waarborgen dat de beperkende maatregelen effectief worden toegepast en dat eventuele leningen zo snel mogelijk worden beëindigd.

De modaliteiten voor de tenuitvoerlegging van alternatieve beperkende maatregelen moeten duidelijk worden vastgelegd in de interne procedures van de financiële instelling (zie de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen”).

3.3 Melding aan de AMLCO

Overeenkomstig artikel 46 van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen ook onderzoeken of de CFI in kennis gesteld moet worden van de hierboven bedoelde gevallen waarin niet kon worden voldaan aan de verplichting tot waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen, wanneer dit onvermogen een aanwijzing voor WG/FT kan zijn. Dit betekent dat dit onvermogen moet worden vastgesteld binnen de financiële instelling en aan de AMLCO moet worden gemeld (zie de hoofdstukken 1.1. en 1.3. hierboven). De modaliteiten voor deze vaststelling en voor de melding moeten duidelijk worden vastgelegd in de interne procedures van de financiële instelling (zie de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen”).

4. Internecontrolemaatregelen

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat ze periodiek nagaan of de interne procedures inzake waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en occasionele verrichtingen doorlopend worden nageleefd en dat de procedures voor de tenuitvoerlegging van de waakzaamheidsverplichtingen (onderzoek van de verrichtingen en bijwerking van de informatie) passend zijn.

Zo raadt de NBB de interneauditfunctie aan om bijzondere aandacht te besteden aan:

- de geschiktheid van de indicatoren/criteria die door de financiële instelling zijn vastgesteld om de personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen, in staat te stellen atypische feiten en verrichtingen op te sporen;
- de efficiëntie van het systeem dat is ingevoerd voor de opsporing a priori van atypische feiten en verrichtingen, onder meer rekening houdend met het aantal gegenereerde waarschuwingen;
- de efficiëntie van het systeem dat is ingevoerd voor de opsporing a posteriori en, in het bijzonder, de geschiktheid van de parameters van het geautomatiseerde toezichtssysteem, onder meer rekening houdend met het aantal gegenereerde waarschuwingen;
- de adequaatheid van de bijwerking van de informatie waarover de financiële instelling beschikt ingevolge de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie en tot identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie;
- de gepastheid van de maatregelen die zijn genomen ter bescherming van de personen die intern een feit of een verrichting melden die zij als atypisch beschouwen.

Bijzondere gevallen van verhoogde waakzaamheid

Memorie van toelichting van de antiwitwaswet

- Algemene toelichting bij de gevallen van verhoogde waakzaamheid
- **Identiteitsverificatie tijdens de zakelijke relatie en tenuitvoerlegging van andere maatregelen dan de beëindiging van een zakelijke relatie**
- **Derde landen met een hoog risico**
- **Staten zonder of met een lage belasting**
- **Correspondentrelaties**
- **Politiek prominente personen (PEP's)**
- **Repatriëring van activa**
- **Aanbevolen acties in geval van geloofwaardige publicaties van massale fraude of WG/FT-gevallen in de pers**

Identiteitsverificatie tijdens de zakelijke relatie en tenuitvoerlegging van andere maatregelen dan de beëindiging van een zakelijke relatie

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 37

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Identiteitsverificatie tijdens de zakelijke relatie en tenuitvoerlegging van andere maatregelen dan de beëindiging van een zakelijke relatie: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Beoogde situaties
- 2. Maatregelen van verhoogde waakzaamheid
- 3. Melding aan de AMLCO
- 4. Internecontrolemaatregelen

1. Beoogde situaties

Artikel 37 van de antiwitwaswet bepaalt dat de financiële instellingen maatregelen van verhoogde waakzaamheid moeten nemen ten aanzien van bepaalde zakelijke relaties die werden aangeknoopt hoewel niet alle waakzaamheidsverplichtingen werden vervuld. Het gaat om de volgende situaties:

1. wanneer een financiële instelling heeft gebruikgemaakt van de in artikel 31 van de antiwitwaswet bepaalde mogelijkheid tot afwijking en **de verificatie van de identiteit van een cliënt** (of, in voorkomend geval, van zijn lasthebber(s) of uiteindelijke begunstigde(n)) met wie een zakelijke relatie werd aangeknoopt, **heeft uitgesteld**, in een situatie die wordt omschreven in haar interne procedures en waarin de uitoefening van de activiteiten niet mag worden onderbroken.
In dat geval moet ten aanzien van de zakelijke relatie en van de verrichtingen die tijdens die relatie werden uitgevoerd, een verhoogde waakzaamheid aan de dag worden gelegd **totdat de identiteit van alle betrokken personen is geverifieerd**;
2. wanneer een financiële instelling **een van de andere maatregelen dan de beëindiging van de zakelijke relatie** die door de NBB in artikel 15 van haar reglement worden toegestaan, ten uitvoer heeft gelegd:
 - hetzij omdat de financiële instelling heeft gebruikgemaakt van de in artikel 31 van de antiwitwaswet bepaalde mogelijkheid tot afwijking en **de verificatie van de identiteit van een cliënt** (of, in voorkomend geval, van zijn lasthebber(s) of uiteindelijke begunstigde(n)) met wie een zakelijke relatie werd aangeknoopt, **heeft uitgesteld**, in een situatie die wordt omschreven in haar interne procedures en waarin de uitoefening van de activiteiten niet mag worden onderbroken, **en omdat het voor haar niet mogelijk is om de identiteit van de betrokken personen zo spoedig mogelijk na het eerste contact met de cliënt te verifiëren** (geval bedoeld in artikel 33, § 1, van de Wet);
 - hetzij omdat zij tijdens een zakelijke relatie vaststelt dat zij **niet langer kan voldoen aan haar verplichting tot doorlopende waakzaamheid** ten aanzien van de door de cliënt uitgevoerde verrichtingen of dat zij de gegevens en informatie over de betrokken personen of de kenmerken van de relatie niet langer kan **bijwerken** (geval bedoeld in artikel 35, § 2).

In deze hypothesen moeten de financiële instellingen, aangezien de Wet bepaalt dat de zakelijke relatie (die per definitie reeds is aangeknoopt) in principe beëindigd moet worden, aanvullende maatregelen van verhoogde waakzaamheid nemen bovenop de maatregelen die ze overeenkomstig artikel 15 van het antiwitwasreglement van de NBB ten uitvoer hebben gelegd als alternatief voor de beëindiging van de

zakelijke relatie.

2. Maatregelen van verhoogde waakzaamheid

De maatregelen van verhoogde waakzaamheid die met toepassing van artikel 37 van de antiwitwaswet ten uitvoer moeten worden gelegd, moeten evenredig zijn met het overeenkomstig artikel 19, § 2, van de Wet opnieuw beoordeelde risiconiveau. Voor meer informatie hierover zij verwezen naar de pagina “Algemene commentaar op de gevallen van verhoogde waakzaamheid”, waarvan de inhoud is overgenomen uit de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet.

De NBB raadt aan om de intensiteit van de te nemen waakzaamheidsmaatregelen overeenkomstig de individuele risicobeoordeling vereist door het voornoemde artikel 19 van de Wet (zie de pagina “Individuele risicobeoordeling”) te bepalen in de interne procedures van de instelling, afhankelijk van het al dan niet bestaan van andere factoren die op een hoog risico wijzen en die verband houden met de betrokken verrichting of zakelijke relatie. Daartoe moet rekening worden gehouden met alle kenmerken van de verrichting of de zakelijke relatie, met name de aard en het doel ervan, en met de omvang van de bedragen in kwestie.

Over het algemeen zou de specifieke omkadering van de zakelijke relatie in afwachting van de verificatie van de identiteit van alle betrokken personen een reeks coherente maatregelen moeten omvatten die de mogelijkheden van de cliënt in het kader van deze relatie drastisch beperken tijdens die periode. Zo zou bijvoorbeeld kunnen worden overwogen om de vereffening van verrichtingen uit te stellen, om de stijvingsbronnen van de geopende rekening te beperken tot één andere bankrekening die op naam van de betrokken cliënt is geopend bij een in een EER-lidstaat of een daarmee gelijkgesteld derde land gevestigde kredietinstelling, enz.

Wanneer een van de in artikel 15 van het antiwitwasreglement van de NBB bedoelde andere maatregelen dan de beëindiging van de zakelijke relatie worden toegepast, moet bij het bepalen van de te nemen aanvullende maatregelen van verhoogde waakzaamheid rekening worden gehouden met het feit dat deze relatie niet werd beëindigd. De maatregelen van verhoogde waakzaamheid moeten de financiële instelling in dat geval met name in staat stellen te verzekeren dat de aan de zakelijke relatie opgelegde beperkingen effectief worden toegepast en nageleefd.

3. Melding aan de AMLCO

Er zij benadrukt dat, zodra er aanwijzingen kunnen zijn van WG/FT, (i) elke anomalie in de werking van een zakelijke relatie waarvoor een onderworpen entiteit heeft gebruikgemaakt van de in artikel 31 van de antiwitwaswet bedoelde mogelijkheid tot afwijking en de verificatie van de identiteit van de betrokken personen heeft uitgesteld en, in diezelfde situatie, (ii) elke anomalie in het verificatieproces, waaronder het onvermogen om de identiteit van de betrokken personen zo spoedig mogelijk na het eerste contact met de cliënt te verifiëren, en (iii) elk onvermogen om te blijven voldoen aan de verplichting tot doorlopende waakzaamheid tijdens een zakelijke relatie of om de informatie over de betrokken personen en de kenmerken van de betrokken zakelijke relatie bij te werken, moet worden beschouwd als een “atypisch feit” waarvoor een specifieke analyse moet worden verricht en een intern verslag moet worden opgesteld onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO overeenkomstig artikel 46 van de Wet, teneinde te bepalen of er een vermoeden moet worden gemeld aan de CFI (zie de artikelen 37, § 1, en 35, § 2, tweede lid, van de Wet).

Dit impliceert dat de voornoemde anomalieën of gevallen van onvermogen voorafgaandelijk moeten worden vastgesteld en aan de AMLCO worden gemeld, volgens de modaliteiten die zouden moeten worden verduidelijkt in de met toepassing van artikel 8 van de antiwitwaswet vastgestelde interne procedures (voor meer informatie verwijzen we naar de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen” en naar punt 1.4 van de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen”).

4. Internecontrolemaatregelen

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat zij periodiek en doorlopend de geschiktheid controleren van de organisatorische maatregelen die worden ingevoerd om te voldoen aan de verplichtingen tot verhoogde waakzaamheid voor de verificatie van de identiteit van de bij een zakelijke relatie betrokken personen tijdens de zakelijke relatie of voor de tenuitvoerlegging van andere beperkende maatregelen dan de beëindiging van een zakelijke relatie. In dit verband verwacht de NBB in het bijzonder dat de interne auditfunctie specifiek aandacht besteedt aan de geschiktheid en aan de doeltreffendheid van de door de financiële instellingen genomen maatregelen van verhoogde waakzaamheid.

Derde landen met een hoog risico

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 38

Andere referentiedocumenten

- EBA Richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren
- Gedelegeerde Verordening (EU) 2016/1675 van de Commissie van 14 juli 2016 betreffende derde landen met een hoog risico, zoals gewijzigd bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2024/163 van 12 december 2023 (de bijgewerkte bijlage en de methodologie zijn beschikbaar op de website van de Europese Commissie – financial crime section)
- Zie de website van de Thesaurie

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Derde landen met een hoog risico: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Beoogde situaties
- 2. Maatregelen van verhoogde waakzaamheid
- 3. Mogelijkheid tot afwijking: Belgische moederondernemingen
- 4. Interne controlemaatregelen

1. Beoogde situaties

In artikel 38 van de antiwitwaswet wordt bepaald dat financiële instellingen maatregelen van verhoogde waakzaamheid moeten toepassen wanneer zij verrichtingen uitvoeren voor of zakelijke relaties aanknopen of onderhouden met natuurlijke of rechtspersonen of met juridische constructies, zoals trusts of fiducieën, die gevestigd zijn in een derde land met een hoog risico.

Onder “**derde land met een hoog risico**” dient overeenkomstig artikel 4, 9°, van de antiwitwaswet te worden verstaan:

- een derde land (d.w.z. een land dat geen deel uitmaakt van de EER) waarvan de regelgeving ter bestrijding van WG/FT **door de Europese Commissie is aangemerkt** als een regelgeving die strategische tekortkomingen vertoont die een aanzienlijke bedreiging vormen voor het financiële stelsel van de Europese Unie: in dat opzicht zij verwezen naar de lijst van de betrokken landen die is opgenomen als bijlage bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2016/1675 van 14 juli 2016 en die regelmatig wordt bijgewerkt op basis van een door de Commissie opgestelde methodologie (zie de website van de Commissie, financial crime section); of
- een derde land dat **door (i) de FAG, (ii) het Ministerieel Comité voor de coördinatie van de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst, (iii) de Nationale Veiligheidsraad of (iv) de onderworpen entiteit zelf is aangemerkt** als een land met een hoog geografisch risico: er zij benadrukt dat de entiteiten overeenkomstig artikel 19, § 2, van de antiwitwaswet in hun risicobeoordeling rekening moeten houden met de in bijlage III bij de antiwitwaswet vermelde criteria die wijzen op een potentieel hoger risico, waaronder de geografische risicofactoren (zie de pagina “Individuele risicobeoordeling”). Er wordt in het bijzonder ook verwezen naar de EBA Richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren.

Voor meer informatie over de landen die zijn aangemerkt als landen “met een hoog risico” zij verwezen naar de website van de Thesaurie. De NBB benadrukt dat de verplichting om maatregelen van verhoogde waakzaamheid toe te passen, voor al deze landen geldt ongeacht of ze werden geïdentificeerd als “derde land met een hoog risico” door de Europese Commissie, de FAG, het Ministerieel Comité voor de coördinatie van de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst, de Nationale Veiligheidsraad of de onderworpen entiteit, en ongeacht de hoedanigheid van de daar gevestigde persoon (cliënt, lasthebber of uiteindelijke begunstigde).

2. Maatregelen van verhoogde waakzaamheid

Ook in het bijzondere geval van verhoogde waakzaamheid bedoeld in artikel 38 van de antiwitwaswet dient overeenkomstig artikel 19, § 2, van de Wet een individuele risicobeoordeling te worden uitgevoerd met inachtneming van alle risicofactoren die verbonden zijn aan de zakelijke relatie of aan de occasionele verrichting, teneinde de geschikte intensiteit te bepalen van de verscherpte waakzaamheidsmaatregelen die ten uitvoer moeten worden gelegd om deze risico's op passende wijze te kunnen beheren en beperken. Voor meer informatie hierover zij verwezen naar de pagina “Algemene commentaar op de gevallen van verhoogde waakzaamheid”, waarvan de inhoud is overgenomen uit de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet, en naar de pagina “Individuele risicobeoordeling”.

De NBB raadt aan om de intensiteit van de te nemen waakzaamheidsmaatregelen vast te leggen in de interne procedures van de instelling. Hierbij dient niet alleen rekening te worden gehouden met de redenen die ten grondslag liggen aan de beslissing die op internationaal, Europees of nationaal niveau of door de instelling zelf wordt genomen om een land aan te merken als land “met een hoog risico” – aangezien deze redenen en dus ook de op grond daarvan genomen maatregelen sterk kunnen verschillen van land tot land– maar ook met het al dan niet bestaan van andere factoren die op een hoog risico wijzen en die verband houden met de betrokken verrichting of zakelijke relatie. Daartoe moet rekening worden gehouden met alle kenmerken van de verrichting of de zakelijke relatie, met name de aard en het doel ervan, en met de omvang van de bedragen in kwestie. Naast de maatregelen van verhoogde waakzaamheid dienen ook eventuele maatregelen inzake financiële embargo's of bevrozing van tegoeden te worden toegepast. Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op dezelfde landen (voor meer informatie hierover zij verwezen naar de pagina “Financiële embargo's en bevrozing van tegoeden”).

Wanneer op internationaal, Europees of nationaal niveau of door de instelling zelf wordt beslist om een grondgebied aan te merken als “land met een hoog risico”, wordt deze beslissing doorgaans gevolgd (i) door een inventarisatie van alle door de financiële instelling aangeknoopte zakelijke relaties waarbij in het desbetreffende land gevestigde natuurlijke of rechtspersonen of juridische constructies zijn betrokken, in welke hoedanigheid ook, (ii) door een nieuw onderzoek van het risiconiveau van deze relaties aan de hand van de over het betrokken land beschikbare informatie, en (iii) door een formeel besluit van de effectieve leiding om de voornoemde relatie voort te zetten of te beëindigen.

3. Mogelijkheid tot afwijking: Belgische moederondernemingen

Wanneer een moederentiteit naar Belgisch recht aan het hoofd staat van een groep als gedefinieerd in artikel 4, 22°, van de antiwitwaswet (zie de pagina “Definities”) die **een in een derde land met een hoog risico gevestigd(e) bijkantoor of dochteronderneming** omvat, moet deze moederentiteit het betrokken bijkantoor of de betrokken dochteronderneming met toepassing van artikel 13, § 3, tweede lid, van de antiwitwaswet in principe verplichten om maatregelen van verhoogde waakzaamheid toe te passen ten aanzien van haar eigen lokaal cliënteel. Artikel 38, tweede lid van de antiwitwaswet bepaalt echter dat de financiële instellingen deze bijkantoren en dochters “*op basis van een bijzondere risicobeoordeling [mogen] toestaan niet automatisch maatregelen van verhoogde waakzaamheid toe te passen, op voorwaarde dat ze zich ervan vergewissen dat de betrokken bijkantoren en dochters volledig voldoen aan de op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures*”.

Voor de maatregelen die de NBB aanbeveelt wanneer gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheid tot afwijking, zij verwezen naar punt 3.2 van de pagina “Belgische moederondernemingen”.

Tot slot wordt eraan herinnerd dat de financiële instellingen conform artikel 14 van de antiwitwaswet geen

bijkantoor of vertegenwoordigingskantoor mogen openen of rechtstreeks of onrechtstreeks een dochteronderneming mogen verwerven of oprichten in een van de landen die door de Koning zijn aangewezen met toepassing van artikel 54 van de Wet. Tot op heden is er echter geen dergelijk koninklijk besluit genomen ten aanzien van een derde land.

4. Internecontrolemaatregelen

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat zij periodiek en doorlopend de geschiktheid controleren van de organisatorische maatregelen die worden ingevoerd om te voldoen aan de door artikel 38 van de antiwitwaswet opgelegde verplichtingen tot doorlopende waakzaamheid die met name bedoeld zijn om te waarborgen dat elke instelling afdoende op de hoogte is van alle landen die op internationaal, Europees of nationaal niveau zijn aangemerkt als landen “met een hoog risico”. De NBB verwacht in het bijzonder dat de interneauditfunctie specifiek aandacht besteedt aan de geschiktheid en de doeltreffendheid van de door de financiële instellingen ten uitvoer gelegde maatregelen van verhoogde waakzaamheid.

Staten zonder of met een lage belasting

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 39

Andere referentiedocumenten

- EBA Richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Staten zonder of met een lage belasting: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Beoogde situaties
- 2. Maatregelen van verhoogde waakzaamheid
- 3. Melding aan de AMLCO
- 4. Internecontrolemaatregelen

1. Beoogde situaties

Artikel 39 van de antiwitwaswet bepaalt dat de financiële instellingen maatregelen van verhoogde waakzaamheid moeten toepassen, “inzonderheid rekening houdend met het risico op het witwassen van geld afkomstig uit al dan niet georganiseerde ernstige fiscale fraude”, ten aanzien van:

1. alle verrichtingen, met inbegrip van het in ontvangst nemen van geldmiddelen, die verband houden met een Staat zonder of met een lage belasting;
2. alle zakelijke relaties in het kader waarvan:
 - verrichtingen worden uitgevoerd, daaronder begrepen het in ontvangst nemen van geldmiddelen, die verband houden met een Staat zonder of met een lage belasting, of
 - waarbij natuurlijke of rechtspersonen of juridische constructies, zoals trusts of fiducieën, die gevestigd zijn in of ressorteren onder het recht van een Staat zonder of met een lage belasting, betrokken zijn in welke hoedanigheid ook.

“**Staat zonder of met een lage belasting**” verwijst naar een van de belastingparadijzen die zijn opgenomen in de lijst die wordt opgesteld bij een koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 307, § 1/2, derde lid, van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (“WIB 92”).

Concreet gaat het om een dertigtal staten waar geen stelsel van vennootschapsbelasting bestaat of waar de inkomstenbelasting voor de vennootschappen minder bedraagt dan een bepaald nominaal tarief (10 %).

Aangezien deze lijst regelmatig wordt bijgewerkt, raadt de NBB de financiële instellingen aan om de nodige maatregelen te nemen zodat hun kennis van deze lijst altijd actueel is.

De NBB benadrukt bovendien dat de in artikel 39 van de antiwitwaswet opgenomen verplichting om maatregelen van verhoogde waakzaamheid te nemen ten aanzien van verrichtingen en zakelijke relaties die verband houden met een van de Staten zonder of met een lage belasting die worden opgesomd in het KB/WIB 92 **geen afbreuk doet aan de verplichting om overeenkomstig artikel 19, § 2, van de antiwitwaswet maatregelen van verhoogde waakzaamheid te nemen ten aanzien van elke verrichting of zakelijke relatie waarvan wordt vastgesteld dat ze een hoog WG/FT-risico inhoudt. Vanuit het oogpunt van het risico op het witwassen van geld afkomstig uit al dan niet georganiseerde ernstige fiscale fraude gaat het hier onder meer om de verrichtingen en zakelijke relaties die geen verband houden met de in artikel 39 van de Wet bedoelde landen maar die een gelijksoortige band hebben met een land met vergelijkbare risico's.** In dit verband zij verwezen naar de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen”.

2. Maatregelen van verhoogde waakzaamheid

De in artikel 39 van de antiwitwaswet bepaalde specifieke verplichting tot verhoogde waakzaamheid houdt in dat een grondig onderzoek moet worden uitgevoerd van elke verrichting en elke zakelijke relatie waarvan is vastgesteld dat ze verband houdt met een van de belastingparadijzen op de door de Koning opgestelde lijst. In voorkomend geval moet dit grondig onderzoek de financiële instelling die een dergelijk verband detecteert, in staat stellen te bepalen of er overeenkomstig artikel 47 van de Wet geen vermoeden aan de CFI moet worden gemeld met betrekking tot de betrokken verrichting of zakelijke relatie, “inzonderheid rekening houdend met het risico op het witwassen van geld afkomstig uit al dan niet georganiseerde ernstige fiscale fraude” dat als gevolg van dit verband aan deze verrichting of relatie is verbonden.

De NBB benadrukt echter dat een financiële instelling met toepassing van het in artikel 47, § 1, tweede lid, van de antiwitwaswet beschreven beginsel een atypische verrichting als **verdacht** moet aanmerken wanneer zij op basis van de analyse van deze verrichting oordeelt dat zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat de betrokken geldmiddelen een illegale herkomst hebben, **zoals ernstige fiscale fraude, zonder dat zij daarnaast moet bepalen of deze fiscale fraude effectief voldoet aan de juridische voorwaarden om te worden aangemerkt als “al dan niet georganiseerde ernstige fiscale fraude”**. Het is de taak van de CFI, waaraan deze verdachte verrichting moet worden gemeld, om aan de hand van een grondigere analyse vast te stellen of er al dan niet sprake is van onderliggende ernstige fiscale fraude. Voor meer informatie hierover zij verwezen naar punt 2.1 van de pagina “Analyse van atypische feiten en verrichtingen” en, in het bijzonder, naar de paragraaf over het witwassen van geld afkomstig van al dan niet georganiseerde ernstige fiscale fraude.

Er zij bovendien benadrukt dat de maatregelen van verhoogde waakzaamheid die met toepassing van artikel 39 van de antiwitwaswet ten uitvoer moeten worden gelegd, evenredig dienen te zijn met het overeenkomstig artikel 19, § 2, van de Wet beoordeelde risiconiveau. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de pagina “Algemene commentaar op de gevallen van verhoogde waakzaamheid”, waarvan de inhoud is overgenomen uit de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet. De NBB raadt bijgevolg aan om de intensiteit van de te nemen waakzaamheidsmaatregelen overeenkomstig de individuele risicobeoordeling vereist door het voornoemde artikel 19 van de Wet (zie de pagina “Individuele risicobeoordeling”) te bepalen in de interne procedures van de instelling, afhankelijk van het al dan niet bestaan van andere factoren die op een hoog risico wijzen en die verband houden met de betrokken verrichting of zakelijke relatie. Daartoe moet rekening worden gehouden met alle kenmerken van de verrichting of de zakelijke relatie, met name de aard en het doel ervan, en met de omvang van de bedragen in kwestie.

Over het algemeen omvat de specifieke omkadering van een verrichting of zakelijke relatie waarvan is vastgesteld dat ze verband houdt met een belastingparadijs, **maatregelen die bedoeld zijn om een hoge mate van zekerheid te verkrijgen** over:

- de oorsprong van de geldmiddelen die het voorwerp uitmaken van de betrokken verrichting; en
- de identiteit van alle personen die betrokken zijn bij de zakelijke relatie in kwestie, ongeacht of het gaat om natuurlijke of rechtspersonen of juridische constructies zoals trusts of fiducieën en, in het bijzonder, de identiteit van de uiteindelijke begunstigden van deze personen.

Voor het opsporen van verrichtingen of feiten die verband zouden kunnen houden met het witwassen van geld afkomstig van ernstige fiscale fraude moeten de financiële instellingen immers volledig op de hoogte zijn van de identiteit van de natuurlijke personen die de uiteindelijke eigenaar zijn van of de uiteindelijke zeggenschap hebben over de vennootschappen of juridische constructies waarmee zij zakelijke relaties

aanknopen.

De verplichting om de uiteindelijke begunstigden te identificeren van cliënten die vennootschappen of juridische constructies zijn, wordt in artikel 23 van de antiwitwaswet beschreven als een resultaatsverbintenis; aangezien de onderworpen entiteit gewoonlijk niet rechtstreeks in contact komt met de uiteindelijke begunstigden, wordt de verplichting om hun identiteit te verifiëren daarentegen wettelijk gedefinieerd als een middelenverbintenis.

De verplichtingen tot identificatie en verificatie van de identiteit van de bij een zakelijke relatie betrokken personen zijn echter geen louter administratieve verplichtingen: ze moeten de financiële instelling in staat stellen haar waakzaamheidsverplichtingen en, met name, haar verplichtingen tot doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relatie volledig en doeltreffend na te komen, teneinde de opgespoorde atypische verrichtingen te onderwerpen aan een grondige analyse zodat kan worden bepaald of er een vermoeden van witwassen van geld is en of de verplichting om vermoedens te melden aan de CFI bijgevolg geldt.

Met toepassing van artikel 33, § 1, van de antiwitwaswet mag een financiële instelling die niet kan voldoen aan haar verplichtingen om de uiteindelijke begunstigden van een cliënt te identificeren en hun identiteit te verifiëren binnen de vereiste termijnen, geen zakelijke relatie met deze cliënt aanknopen of voortzetten.

3. Melding aan de AMLCO

Zodra er een aanwijzing van WG/FT is, kan elk geïdentificeerd verband tussen een verrichting of een (voorgenomen of reeds bestaande) zakelijke relatie en een belastingparadijs als atypisch moeten worden beschouwd en overeenkomstig artikel 46 van de Wet onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO worden onderworpen aan een specifieke analyse en worden vastgelegd in een intern verslag, zodat kan worden bepaald of dit verband kan leiden tot een vermoeden van WG/FT en bijgevolg moet worden gemeld aan de CFI.

Dit impliceert dat een dergelijk verband voorafgaandelijk moet worden vastgesteld en aan de AMLCO moet worden gemeld. De door de financiële instelling met toepassing van artikel 8 van de antiwitwaswet vastgestelde interne procedures moeten verduidelijken in welke gevallen de betrokken verrichting op basis van dit verband als atypisch moet worden beschouwd, alsook volgens welke modaliteiten deze gevallen moeten worden gemeld aan de AMLCO (voor meer informatie verwijzen we naar de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen” en naar punt 1.4 van de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen”).

4. Internecontrolemaatregelen

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat zij periodiek en doorlopend de geschiktheid controleren van de organisatorische maatregelen die worden ingevoerd om te voldoen aan de verplichtingen tot doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de verrichtingen en zakelijke relaties die verband houden met een belastingparadijs.

In dit verband verwacht de NBB in het bijzonder dat de interneauditfunctie specifiek aandacht besteedt aan de geschiktheid en de doeltreffendheid van de maatregelen die door de betrokken instelling ten uitvoer zijn gelegd:

- om doorlopend actuele kennis te hebben van de lijst van landen die worden beschouwd als “Staten zonder of met een lage belasting” in de zin van artikel 39 van de antiwitwaswet;
- om elk mogelijk verband tussen een verrichting of een zakelijke relatie en een van deze belastingparadijzen te identificeren;
- om te voldoen aan de verplichting tot verhoogde waakzaamheid die geldt voor de verrichtingen of zakelijke relaties waarvoor een dergelijk verband is geïdentificeerd.

Correspondentrelaties

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 40

Andere referentiedocumenten

- EBA Richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren
- BCBS Guidelines dated January 2014 on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020) (zie Bijlage 2)
- FATF Guidance dated 21 October 2016 on Correspondent Banking Services

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Correspondentrelaties: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Het begrip “correspondentrelatie”
- 2. Correspondentrelatie met een cliënt die in België of in een andere EER-lidstaat is gevestigd
- 3. Correspondentrelatie met een cliënt die onder een derde land ressorteert
- 4. Correspondentrelatie met een shell bank
- 5. Internecontrolemaatregelen

1. Het begrip “correspondentrelatie”

Deze pagina heeft betrekking op de correspondentrelaties en de relaties met vergelijkbare risico's die worden aangeknoopt door de financiële instellingen.

Voor de definitie van het begrip “correspondentrelatie” zij verwezen naar artikel 4, 34°, van de antiwitwaswet (zie de pagina “Definities”).

2. Correspondentrelatie met een cliënt die in België of in een andere EER-lidstaat is gevestigd

Vroeger mochten er krachtens artikel 11, § 1, 1°, van de wet van 11 januari 1993 vereenvoudigde waakzaamheidsmaatregelen ten uitvoer worden gelegd voor correspondentrelaties met cliënten of waarvan de uiteindelijke begunstigde een kredietinstelling of financiële instelling was als bedoeld in artikel 2 van Richtlijn 2005/60/EG die in België of in een andere EER-lidstaat was gevestigd, of een gelijkwaardige instelling die was gevestigd in een derde land waarvan de wetgeving gelijkwaardige verplichtingen en controles oplegde als die waarin Richtlijn 2005/60/EG voorzag.

Met toepassing van de risicogebaseerde benadering en overeenkomstig artikel 19, § 2, van de antiwitwaswet is elke financiële instelling die een correspondentrelatie of een relatie met vergelijkbare risico's aanknoopt **met een respondentinstelling die in België of in een andere EER-lidstaat is gevestigd**, nu verplicht het WG/FT-risiconiveau van de betrokken relatie te beoordelen teneinde de geschikte intensiteit te bepalen van de waakzaamheidsmaatregelen die ten uitvoer moeten worden gelegd om deze risico's op passende wijze te kunnen beheren en beperken. Voor meer informatie hierover zij verwezen naar de pagina “Individuele risicobeoordeling” en, in het bijzonder voor de risicofactoren die in het kader van een dergelijke beoordeling in aanmerking moeten worden genomen, naar de documenten die worden vermeld in de rubriek “Andere referentiedocumenten” op de vorige pagina.

Gelet op het bovenstaande en op de verscheidenheid aan soorten correspondentrelaties moet, bijvoorbeeld, wanneer wordt vastgesteld dat een hoog WG/FT-risico is verbonden aan een grensoverschrijdende relatie die werd aangeknoopt met een cliënt die onder een andere EER-lidstaat ressorteert, de correspondentinstelling **maatregelen van verhoogde waakzaamheid toepassen** die evenredig zijn met het aldus geïdentificeerde risiconiveau. Omgekeerd kan een met een cliënt aangeknoopte correspondentrelatie leiden tot de vaststelling van een laag risiconiveau op basis van de aanwezigheid van criteria die wijzen op een laag risico zoals

vermeld in de documenten die zijn opgenomen onder de voornoemde rubriek “Andere referentiedocumenten”.

De NBB raadt aan om de intensiteit van de waakzaamheidsmaatregelen die moeten worden genomen als gevolg van de beoordeling van de risico's verbonden aan de betrokken correspondentrelatie of relatie met vergelijkbare risico's, te bepalen in de interne procedures van de instelling, met inachtneming van alle kenmerken van de betrokken relatie en van de uitgevoerde verrichtingen. Wanneer wordt vastgesteld dat aan de relatie een hoog WG/FT-risico is verbonden en hierdoor maatregelen van verhoogde waakzaamheid moeten worden genomen, kunnen de interne procedures desgevallend voorzien in soortgelijke maatregelen als die bedoeld in artikel 40, § 1, van de antiwitwaswet (zie punt 3 hieronder).

Tot slot benadrukt de NBB dat iedere financiële instelling die een correspondentrelatie aangaat met een cliënt die in België of op het grondgebied van een andere EER-lidstaat is gevestigd, verplicht is om **in eerste instantie en ongeacht het aan de betrokken relatie verbonden risiconiveau** te controleren dat haar cliënt geen fictieve instelling is of geen instelling waarvan bekend is dat zij aanvaardt om relaties aan te knopen met of verrichtingen uit te voeren voor fictieve instellingen. Deze verplichting vloeit logischerwijze voort uit het in artikel 40, § 2, van de antiwitwaswet bedoelde verbod om een correspondentrelatie aan te gaan of te handhaven met een "shell bank" (zie punt 4 hieronder).

3. Correspondentrelatie met een cliënt die onder een derde land ressorteert

Wanneer een financiële instelling als bedoeld in artikel 5, § 1, 1°, 4° tot en met 7°, 9° tot en met 14° en 16° tot en met 22°, van de antiwitwaswet met een respondentinstelling uit een derde land een grensoverschrijdende correspondentrelatie aanknoopt waarbij betalingen worden verricht, is zij krachtens artikel 40 van de Wet verplicht om in ieder geval maatregelen van verhoogde waakzaamheid toe te passen. Deze maatregelen moeten worden genomen voordat de zakelijke relatie wordt aangegaan. Voor meer informatie over de te nemen maatregelen van verhoogde waakzaamheid zij verwezen naar artikel 40, § 1, van de antiwitwaswet en naar de commentaar in de memorie van toelichting bij dit artikel (zie de pagina “Voornaamste referentiedocumenten”).

Door de in artikel 40, § 1, van de antiwitwaswet bepaalde maatregelen van verhoogde waakzaamheid toe te passen, wordt de correspondentinstelling echter niet vrijgesteld van haar verplichting om de aan de betrokken relatie verbonden WG/FT-risico's te beoordelen. De maatregelen van verhoogde waakzaamheid die met toepassing van het voornoemde artikel 40 ten uitvoer moeten worden gelegd, moeten immers evenredig zijn met het overeenkomstig artikel 19, § 2, van de Wet beoordeelde risiconiveau. Voor meer informatie hierover zij verwezen naar de pagina “Algemene commentaar op de gevallen van verhoogde waakzaamheid”, waarvan de inhoud is overgenomen uit de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet.

Met toepassing van de risicogebaseerde benadering en overeenkomstig artikel 19, § 2, van de antiwitwaswet moet ook iedere **financiële instelling die niet wordt vermeld in artikel 5, § 1, 1°, 4° tot en met 7°, 9° tot en met 14° en 16° tot en met 22°, van dezelfde wet** en die een relatie met vergelijkbare risico's als een correspondentrelatie aanknoopt met een **respondentinstelling die onder een derde land ressorteert**, het WG/FT-risiconiveau van deze relatie beoordelen teneinde de geschikte intensiteit te bepalen van de waakzaamheidsmaatregelen die ten uitvoer moeten worden gelegd. Voor meer informatie hierover zij verwezen naar de pagina “Individuele risicobeoordeling” en, in het bijzonder voor de risicofactoren die in het kader van een dergelijke beoordeling in aanmerking moeten worden genomen, naar de documenten die

worden vermeld in de rubriek “Andere referentiedocumenten” op de vorige pagina. Uit het bovenstaande volgt, bijvoorbeeld, dat wanneer wordt vastgesteld dat een hoog WG/FT-risico is verbonden aan een grensoverschrijdende relatie die werd aangeknoopt met een cliënt die onder een derde land ressorteert, de correspondentinstelling **maatregelen van verhoogde waakzaamheid moet toepassen** die evenredig zijn met het aldus geïdentificeerde risiconiveau.

De NBB raadt aan om de intensiteit van de te nemen waakzaamheidsmaatregelen overeenkomstig de individuele risicobeoordeling vereist door het voornoemde artikel 19 van de Wet (zie de pagina “Individuele risicobeoordeling”) te bepalen in de interne procedures van de instelling, afhankelijk van het al dan niet bestaan van andere factoren die op een hoog risico wijzen en die verband houden met de betrokken verrichting of correspondentrelatie. Hiertoe moet rekening worden gehouden met alle kenmerken van de betrokken relatie en van de uitgevoerde verrichtingen. Tot slot benadrukt de NBB dat iedere financiële instelling die een correspondentrelatie aangaat met een cliënt die in een derde land is gevestigd, verplicht is om **in eerste instantie** te controleren dat haar cliënt geen fictieve instelling is of geen instelling waarvan bekend is dat zij aanvaardt om relaties aan te knopen met of verrichtingen uit te voeren voor fictieve instellingen. Deze verplichting vloeit logischerwijze voort uit het in artikel 40, § 2, van de antiwitwaswet bedoelde verbod om een correspondentrelatie aan te gaan of te handhaven met een “shell bank” (zie punt 4 hieronder).

4. Correspondentrelatie met een shell bank

Krachtens artikel 40, § 2, van de antiwitwaswet mogen de financiële instellingen bedoeld in artikel 5, § 1, 1° en 3° tot en met 22° van de Wet geen correspondentbankrelatie aangaan of handhaven met een shell bank, noch met een kredietinstelling of financiële instelling als bedoeld in artikel 3, punten 1 en 2, van Richtlijn 2015/849, waarvan bekend is dat ze toestaat dat van haar rekeningen gebruik wordt gemaakt door een shell bank.

Voor de definitie van het begrip “shell bank” zij verwezen naar artikel 4, 37°, van de antiwitwaswet (zie de pagina “Definities”).

Artikel 40, § 2, van de Wet voorziet niet in een verplichting om een specifieke melding van vermoedens aan de CFI te verrichten indien een shell bank een zakelijke relatie wenst aan te gaan met een financiële instelling die is onderworpen aan de antiwitwaswet (en die dus verplicht is om te weigeren). Deze situatie valt immers reeds onder de in artikel 47 van de Wet bepaalde algemene verplichting tot melding van vermoedens.

5. Internecontrolemaatregelen

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat zij periodiek en doorlopend de geschiktheid controleren van de organisatorische maatregelen die worden ingevoerd om te voldoen aan hun waakzaamheidsverplichtingen ten aanzien van de respondentinstellingen waarmee een correspondentrelatie of een relatie met vergelijkbare risico's werd aangeknoopt. In dit verband verwacht de NBB in het bijzonder dat de interneauditfunctie specifiek aandacht besteedt aan de geschiktheid en aan de doeltreffendheid van de maatregelen van verhoogde waakzaamheid die worden genomen wanneer de betrokken correspondentrelatie een hoog risiconiveau inhoudt, in voorkomend geval doordat de respondentinstelling onder een derde land ressorteert.

Politiek prominente personen (PEP's)

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 41 en Bijlage IV

Andere referentiedocumenten

- Prominente publieke functies op nationaal niveau, op het niveau van internationale organisaties en op het niveau van de instellingen en organen van de Unie (C/2023/724 van 10 november 2023)
- EBA Richtsnoeren van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren
- BCBS Guidelines dated January 2014 on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020) (zie Bijlage 4)
- FATF Guidance dated 27 June 2013 on Politically Exposed Persons

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen van de NBB

Politiek prominente personen (PPP's): Commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Beoogde personen
- 2. Toepassing van de risicogebaseerde benadering voor PPP's
- 3. Systeem om te bepalen of de cliënt een PPP is
- 4. Maatregelen van verhoogde waakzaamheid
- 5. Interne controlemaatregelen

Overeenkomstig artikel 41 van de antiwitwaswet moeten financiële instellingen maatregelen van verhoogde waakzaamheid nemen wanneer ze occasionele verrichtingen uitvoeren voor of zakelijke relaties aanknopen met politiek prominente personen (PPP's), met familieleden van deze personen of met personen die bekend zijn als naaste geassocieerden van deze personen. Hierna volgen commentaar en aanbevelingen van de NBB betreffende de door deze wettelijke bepaling beoogde personen (zie punt 1), het op te zetten systeem om PPP's te identificeren (zie punt 2), de te nemen maatregelen van verhoogde waakzaamheid (zie punt 3) en de toe te passen interne controlemaatregelen (zie punt 4).

1. Beoogde personen

De in artikel 41 van de antiwitwaswet bedoelde verhoogde waakzaamheid is van toepassing op drie categorieën van personen: (i) PPP's, (ii) familieleden van PPP's en (iii) personen bekend als naaste geassocieerden van PPP's. De antiwitwaswet verduidelijkt de criteria die bepalen in welke omstandigheden iemand als PPP dient te worden beschouwd, hetzij als gevolg van de prominente publieke functies die hij bekleedt of heeft bekleed, hetzij als naast familielid van iemand die zulke functies bekleedt of heeft bekleed, hetzij omdat hij erom bekendstaat een naaste geassocieerde te zijn van iemand die zulke functies bekleedt of heeft bekleed.

1.1. PPP's

PPP's zijn personen die zijn blootgesteld aan bijzondere risico's als gevolg van de prominente publieke (politieke, gerechtelijke of administratieve) functies die zij uitoefenen of hebben uitgeoefend. Er zij op gewezen dat, terwijl het begrip PPP in de wet van 11 januari 1993 beperkt werd tot personen die in het buitenland verblijven, het in de antiwitwaswet ook PPP's omvat **die in België verblijven**. Er wordt dus geen onderscheid meer gemaakt naargelang de PPP in België, in een lidstaat van de EER of in een derde land verblijft. Er zij ook opgemerkt dat het begrip PPP betrekking heeft op **prominente** publieke functies en niet op middelbare of lagere functies.

Meer in het bijzonder wordt het begrip 'PPP' in artikel 4, 28° van de antiwitwaswet gedefinieerd als een natuurlijk persoon die een prominente publieke functie bekleedt of bekleed heeft (geen middelbare of lagere ambtenaren), met name (niet-exhaustieve lijst):

- a. staatshoofden, regeringsleiders, ministers en staatssecretarissen;
- b. parlementsleden en leden van soortgelijke wetgevende organen;
- c. leden van bestuurslichamen van politieke partijen;

- d. leden van hooggerechtshoven, grondwettelijke hoven of van andere hoge rechterlijke instanties, met inbegrip van administratieve rechterlijke instanties, die arresten wijzen waartegen geen beroep openstaat, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;
- e. leden van rekenkamers of van raden van bestuur van centrale banken;
- f. ambassadeurs, consuls, zaakgelastigden en hoge officieren van de strijdkrachten;
- g. leden van bestuursorganen, leidinggevende of toezichthoudende organen van overheidsbedrijven;
- h. bestuurders, plaatsvervangend bestuurders en leden van de raad van bestuur of bekleeders van een gelijkwaardige functie bij een internationale organisatie. Internationale organisaties worden in artikel 4, 32° van de Wet gedefinieerd als middelen- of belangenassociaties die worden opgericht bij een internationale overeenkomst tussen Staten, in voorkomend geval voorzien van gemeenschappelijke organen, die rechtspersoonlijkheid bezitten en onderworpen zijn aan een rechtsstelsel onderscheiden van dat van de leden.

Om de praktische toepassing van deze definitie te vergemakkelijken en een grotere rechtszekerheid te bieden met betrekking tot de identificatie van politiek prominente personen in de Europese Unie, schrijft Richtlijn 2015/849 bovendien voor dat elke EER-lidstaat (i) een lijst opstelt met de exacte functies die overeenkomstig zijn nationale wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen als prominente publieke functies worden aangemerkt, en die lijst up-to-date houdt, en (ii) elke internationale organisatie die op zijn grondgebied geaccrediteerd is, verzoekt een lijst van prominente publieke functies bij die internationale organisatie op te stellen en up-to-date te houden. Die lijsten kunnen openbaar worden gemaakt en moeten aan de Europese Commissie worden toegezonden. Deze laatste stelt op basis van de lijsten die zij van alle lidstaten heeft ontvangen en van haar eigen lijst, één lijst op van de betrokken functies en maakt deze openbaar. Deze werd gepubliceerd op 10 november 2023.

De lijst van de exacte functies die aldus door België als prominente publieke functies worden aangemerkt, is opgenomen in Bijlage IV bij de antiwitwaswet.

Op grond van artikel 41, § 4, van de Wet, in combinatie met de definitie van artikel 4, 28°, **moeten dus als PPP's worden beschouwd: met name** alle natuurlijke personen die een van de publieke functies bekleden of bekleed hebben:

- die zijn opgesomd in Bijlage IV van de antiwitwaswet, en
- die zijn opgenomen in de door de Europese Commissie gepubliceerde gemeenschappelijke lijst (functies die in andere lidstaten en bij internationale organisaties als prominente publieke functies zijn aangemerkt).

Of een cliënt, een lasthebber van de cliënt of een uiteindelijke begunstigde van de cliënt een politiek prominent persoon is in een derde land, moet uitsluitend worden bepaald op grond van de definitie in artikel 4, 28°, van de Wet.

1.2. Personen die vergelijkbare prominente publieke functies uitoefenen

Anders dan in de wet van 11 januari 1993 is de in de nieuwe antiwitwaswet opgenomen lijst van publieke functies niet uitputtend, hoewel sommige van die publieke functies nauwkeurig zijn opgesomd in Bijlage IV van die wet. Financiële instellingen kunnen derhalve oordelen dat personen die prominente publieke functies uitoefenen die vergelijkbaar zijn met de in artikel 4, 28° van de antiwitwaswet of in Bijlage IV van die wet

opgesomde functies, als PPP's moeten worden beschouwd. Hiervoor moeten de financiële instellingen een beoordeling uitvoeren van het risiconiveau dat aan deze personen is verbonden als gevolg van de functies die zij effectief uitoefenen en waarvan de mate van risicoblootstelling vergelijkbaar is met die van de in artikel 4, 28° van de Wet opgesomde functies. Publieke functies die op regionaal of lokaal niveau worden uitgeoefend, worden bijvoorbeeld niet vermeld in de wettelijke opsomming van "prominente publieke functies", maar het is niet uitgesloten dat ze vergelijkbare risico's opleveren, onder meer gelet op de omvang van de regionale of lokale entiteit waarin deze publieke functies worden uitgeoefend, de verspreiding van de corruptie waarvan algemeen wordt erkend dat ze het betrokken rechtsgebied treft, de ontoereikendheid van de in dit rechtsgebied ten uitvoer gelegde anticorruptiemaatregelen, enz.

Bijgevolg dienen de financiële instellingen, enerzijds, in hun SWG/FTP-beleid (deel cliëntacceptatie) te verduidelijken wat zij verstaan onder "vergelijkbare prominente publieke functies", in het bijzonder rekening houdend met de aard en de omvang van de risico's - met name het risico op witwassen van de opbrengst van de corruptie - die verbonden kunnen zijn aan de zakelijke relaties met de personen die deze functies uitoefenen. Er zij bijvoorbeeld opgemerkt dat de prominente publieke functies die op regionaal of lokaal niveau worden uitgeoefend, niet zijn opgenomen in de wettelijke definitie van PPP, waardoor met name de functie van burgemeester niet als een prominente publieke functie wordt beschouwd. Afhankelijk van de grootte van de betrokken stad en van de omvang van de door de stad beheerde budgetten kan de functie van burgemeester van deze stad echter risico's van dezelfde aard en dezelfde omvang inhouden als de functie van regeringsleider. Bijgevolg is het aangewezen een dergelijke op lokaal niveau uitgeoefende prominente publieke functie aan te merken als "vergelijkbare prominente publieke functie".

Anderzijds dienen de financiële instellingen in het kader van de individuele risicobeoordeling overeenkomstig artikel 19 van de antiwitwaswet (zie de pagina "Individuele risicobeoordeling"), ook van geval tot geval de risico's te beoordelen die zijn verbonden aan de uitoefening van deze vergelijkbare functies, teneinde te bepalen of het risiconiveau ervan dermate hoog is dat de in artikel 41 van de Wet opgesomde maatregelen van verhoogde waakzaamheid ten uitvoer moeten worden gelegd.

1.3. Familieleden van PPP's

Het begrip "familieleden" wordt in artikel 4, 29° van de antiwitwaswet gedefinieerd als zijnde:

- de echtgenoot of een persoon die als gelijkwaardig met de echtgenoot wordt aangemerkt;
- de kinderen en de echtgenoten van die kinderen of de personen die als gelijkwaardig met de echtgenoot worden aangemerkt;
- de ouders.

1.4. Personen bekend als naaste geassocieerden van PPP's

"Personen bekend als naaste geassocieerden" worden in artikel 4, 30° van de antiwitwaswet gedefinieerd als zijnde:

- natuurlijke personen die met een PPP de gezamenlijke uiteindelijk begunstigen zijn van juridische entiteiten of juridische constructies, of van wie bekend is dat zij met een dergelijk persoon andere nauwe zakelijke relaties hebben;
- natuurlijke personen die als enigen de uiteindelijke begunstigen zijn van een juridische entiteit of juridische constructie waarvan bekend is dat deze in feite werd opgericht ten behoeve van een PPP.

1.5. Beëindiging van een publieke functie

In artikel 41, § 3 van de antiwitwaswet wordt verduidelijkt dat, indien een prominente publieke functie **niet langer wordt toevertrouwd aan een PPP** door een lidstaat van de EER of een derde land, of door een internationale organisatie, de financiële instellingen gedurende ten minste twaalf maanden rekening moeten houden met het door die persoon gevormde aanhoudende risico en op de beoordeling van dat risico gebaseerde passende maatregelen moeten toepassen totdat die persoon niet langer een aan PPP's eigen risico vormt. De vaststelling dat de persoon niet langer een risico vormt, moet voortvloeien uit een nieuwe individuele risicobeoordeling die overeenkomstig artikel 19 van de Wet door de financiële instelling wordt uitgevoerd. Na de voornoemde termijn van twaalf maanden zijn verschillende situaties mogelijk. De financiële instellingen kunnen na deze nieuwe beoordeling besluiten om de voor PPP's geldende maatregelen van verhoogde waakzaamheid niet langer toe te passen. Omgekeerd kunnen ze in bepaalde gevallen besluiten, hoewel de persoon reeds meer dan een jaar geen publieke functies meer uitoefent, deze maatregelen van verhoogde waakzaamheid toch te blijven toepassen omdat het WG/FT-risico groot lijkt te blijven. Later, bijvoorbeeld na nog een jaar of na zes maanden, kunnen ze dan beslissen een nieuwe individuele risicobeoordeling uit te voeren.

2. Toepassing van de risicogebaseerde benadering voor PPP's

De in artikel 41 van de antiwitwaswet vastgestelde specifieke maatregelen moeten worden toegepast in combinatie met het algemene beginsel van de risicogebaseerde benadering, dat wordt opgelegd door de artikelen 7, 16 en 19 van de Wet.

Wanneer een cliënt, zijn lasthebber of een van zijn uiteindelijke begunstigen wordt geïdentificeerd als PPP, familielid van een PPP of persoon bekend als naaste geassocieerde van PPP, zoals bedoeld in artikel 41, wordt de financiële instelling niet vrijgesteld van haar verplichting om de krachtens artikel 19 van de antiwitwaswet vereiste individuele risicobeoordeling uit te voeren en er rekening mee te houden bij het bepalen van de gepaste waakzaamheidsmaatregelen die ten uitvoer moeten worden gelegd. Hieruit volgt met name dat met deze individuele risicobeoordeling ook rekening gehouden moet worden om de intensiteit te bepalen van de maatregelen die overeenkomstig artikel 41 zijn genomen en om deze in voorkomend geval aan te vullen wanneer dit nodig is om rekening te houden met andere geïdentificeerde risicofactoren.

3. Systeem om te bepalen of de cliënt een PPP is

In artikel 41, § 1, van de antiwitwaswet wordt bepaald dat de financiële instellingen “*passende risicobeheersystemen, inclusief passende, op het risico afgestemde procedures, ten uitvoer [moeten leggen] om te bepalen of de cliënt waarmee ze een zakelijke relatie aangaan of hebben of waarvoor ze een occasionele verrichting uitvoeren, een lasthebber van de cliënt of een uiteindelijke begunstigde van de cliënt een politiek prominente persoon [...] is of is geworden*”. Om ook volledig te kunnen voldoen aan de verplichtingen in § 2 van hetzelfde artikel 41 van de Wet, moeten deze systemen levensverzekeringsondernemingen ook in staat stellen te bepalen in welke gevallen een begunstigde van een levensverzekeringsovereenkomst en/of, in voorkomend geval, een uiteindelijke begunstigde van de begunstigde van een dergelijke overeenkomst een PPP is.

Zo moeten de financiële instellingen, wat betreft de verhoogde waakzaamheid ten aanzien van PPP's, in de eerste plaats een procedure en een systeem invoeren voor de detectie van verrichtingen of zakelijke relaties

waarbij een of meer personen die voldoen aan de criteria om als PPP te worden beschouwd, betrokken zijn in een van de bovenstaande hoedanigheden. Dit systeem moet het mogelijk maken dergelijke verrichtingen of zakelijke relaties te detecteren bij de uitvoering van occasionele verrichtingen of bij de aanvang van een zakelijke relatie, maar moet ook toelaten zakelijke relaties te detecteren tijdens dewelke een of meer personen die optreden in een van de bovenstaande hoedanigheden, PPP's zijn geworden.

3.1. Detectie bij de aanvang van de relatie

De NBB verwacht van de financiële instellingen:

- a. dat zij in hun SWG/FTP-**beleid** (deel cliëntacceptatie) de grote principes vastleggen van de methodologie die moet worden toegepast om te bepalen of een cliënt, diens lasthebber, de begunstigde van een levensverzekeringsovereenkomst of een uiteindelijke begunstigde een PPP is (zie de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en interne controlemaatregelen”);
- b. dat zij nagaan of hun cliënten voldoen aan de definitie van PPP op basis van een **vergelijking** van de gegevens van cliënten **met betrouwbare informatiebronnen** of aan de hand van hun **formulieren** voor het aanvragen van de uitvoering van verrichtingen of het aanknopen van relaties of, in geval van levensverzekeringen, via de documenten die vóór het afsluiten van de verzekeringsovereenkomst moeten worden ingevuld door de cliënten, of op een andere wijze. In dit opzicht kunnen zij bepalen dat cliënten contractueel bij de aanvang van de zakelijke relatie wordt gevraagd zich te identificeren als PPP, of dat vragen worden gesteld om te verzekeren dat de persoon in kwestie geen PPP is (directe vragen om een spontane identificatie als PPP te verkrijgen en/of indirecte vragen als de cliënt zich niet spontaan als PPP identificeert). Er zij echter opgemerkt dat deze vragen in verhouding moeten staan tot de doelstellingen van de antiwitwaswet en dat de ontvangen informatie enkel mag worden gebruikt voor de toepassing van de Wet, teneinde te vermijden dat deze informatievergaring een buitensporige inbreuk op de privacy van de cliënten vormt. In het bijzonder is elk gebruik van dergelijke gegevens voor commerciële doeleinden verboden (zie artikel 41, § 4, derde lid van de antiwitwaswet); en
- c. dat zij in hun procedure voor de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen (deel “identificatie en verificatie van de identiteit van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigden”) de specifieke regels vastleggen die moeten worden nageleefd, afhankelijk van het WG/FT-risiconiveau dat verbonden is aan de producten of diensten waarvoor de cliënt een beroep op hen heeft gedaan, aan het gebruikte distributiekanaal en aan de betrokken geografische gebieden, om de door de cliënt verstrekte informatie te toetsen aan bepaalde betrouwbare **informatiebronnen** en te waarborgen dat de cliënt niet behoort tot de categorie van de PPP's. In dit verband wordt van de financiële instellingen verwacht dat ze in hun analyse rekening houden met alle informatie in hun bezit en dat hun procedures voorzien in de verplichting om de cliënt specifieke aanvullende vragen te stellen wanneer de geraadpleegde informatiebronnen er in tegenstelling tot de door de cliënt verstrekte informatie lijken op te wijzen dat de cliënt zelf of een andere bij de verrichting of zakelijke relatie betrokken persoon een PPP is.

3.2. Detectie tijdens de zakelijke relatie

De NBB vestigt de aandacht van de financiële instellingen op het feit dat de in artikel 41 van de antiwitwaswet opgesomde verplichtingen tot verhoogde waakzaamheid ook van toepassing zijn wanneer een cliënt, diens lasthebber, de begunstigde van een levensverzekeringsovereenkomst of een uiteindelijke begunstigde de hoedanigheid van PPP verkrijgt tijdens de zakelijke relatie. Deze verplichtingen gelden bovendien ook voor bestaande zakelijke relaties (die werden aangeknoopt vóór de inwerkingtreding van de

antiwitwaswet), in dit verband ook rekening houdend met de uitbreiding van het begrip PPP tot, met name, personen die in België verblijven.

Zo wordt van de financiële instellingen verwacht dat zij, in het kader van de bijwerking van de informatie die zij bezitten over hun cliënten, over de lasthebbers van deze laatsten, over de begunstigden van levensverzekeringsovereenkomsten en over de uiteindelijke begunstigden (zie de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen”), maatregelen nemen die in verhouding staan tot het risico en die hen in staat stellen te bepalen welke van de voornoemde personen de hoedanigheid van PPP hebben verkregen, hetzij doordat ze nieuwe publieke functies uitoefenen, hetzij doordat de wettelijke definitie van PPP is gewijzigd, en welke personen familieleden zijn van die PPP’s of bekend staan als hun naaste geassocieerden.

Wanneer een PPP als dusdanig wordt geïdentificeerd tijdens de zakelijke relatie, moeten de interne procedures van de financiële instelling voorzien in de verplichting om de beslissing om de zakelijke relatie al dan niet te voort te zetten, voor te leggen aan haar directiecomité of aan de persoon die daarvoor bevoegd is (zie hieronder). Indien de beslissing positief is, zijn de onderstaande andere maatregelen van verhoogde waakzaamheid van toepassing (zie artikel 35, § 1, derde lid van de antiwitwaswet).

4. Maatregelen van verhoogde waakzaamheid

Naast het systeem voor de identificatie van PPP’s voorziet artikel 41 van de antiwitwaswet in drie specifieke maatregelen van verhoogde waakzaamheid. Deze maatregelen moeten worden toegepast zodra de financiële instelling zakelijke relaties aanknoopt met of occasionele verrichtingen uitvoert voor PPP’s, familieleden van PPP’s of personen bekend als naaste geassocieerden van PPP’s, in welke hoedanigheid ook (cliënt, lasthebber, uiteindelijke begunstigde, enz.).

Concreet moeten de financiële instellingen:

1. toestemming verkrijgen van het **hoger leidinggevend personeel** om zakelijke relaties met PPP’s aan te gaan of voort te zetten of om een occasionele verrichting uit te voeren voor een PPP;
2. passende maatregelen nemen om de **oorsprong vast te stellen van het vermogen en van de geldmiddelen** die bij zakelijke relaties of verrichtingen met dergelijke personen worden gebruikt;
3. een **verscherpt toezicht uitoefenen op de zakelijke relatie**.

Artikel 41, § 2 van de antiwitwaswet heeft betrekking op het specifieke geval waarin de begunstigden van een **levensverzekeringsovereenkomst** en/of, in voorkomend geval, de uiteindelijke begunstigde van de begunstigde van een dergelijke overeenkomst PPP’s, familieleden van PPP’s of personen bekend als naaste geassocieerden van PPP’s zijn of zijn geworden. In dat geval moeten de onderworpen entiteiten naast de gewone waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten uiterlijk op het tijdstip van uitbetaling of op het tijdstip van de gehele of gedeeltelijke overdracht van de verzekeringsovereenkomst ook de volgende maatregelen nemen:

1. het hoger leidinggevend personeel informeren vóór de uitbetaling van verzekeringsprestaties;
2. een doorlopend verscherpt toezicht uitoefenen op de gehele zakelijke relatie met de verzekeringnemer.

4.1. Toestemming van hoger leidinggevend personeel om een zakelijke relatie met PPP’s aan te gaan of voort te zetten of om een occasionele verrichting uit te voeren

voor een PPP

Overeenkomstig artikel 41 van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen, wanneer een PPP is geïdentificeerd, voorzien in maatregelen om toestemming te verkrijgen van het hoger leidinggevend personeel om deze zakelijke relatie aan te gaan of voort te zetten met of om een occasionele verrichting uit te voeren voor die PPP.

In de praktijk verwacht de NBB van de financiële instellingen:

- a. dat zij in hun SWG/FTP-**beleid** (deel cliëntacceptatie) de grote principes vastleggen die moeten worden gevolgd betreffende het hiërarchisch niveau dat nodig is voor de toestemming om een zakelijke relatie met PPP's aan te gaan of voort te zetten of om occasionele verrichtingen uit te voeren voor PPP's; en
- b. dat zij in hun **procedure** voor de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen (deel identificatie en verificatie van de identiteit van de cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen) de criteria vaststellen op basis waarvan kan worden bepaald welk hoger leidinggevend personeel precies bevoegd is om te besluiten of een zakelijke relatie met PPP's kan worden aangegaan of voortgezet of om te aanvaarden dat een occasionele verrichting wordt uitgevoerd voor een PPP. Daarbij zou rekening kunnen worden gehouden met een combinatie van risicofactoren die verbonden zijn aan het profiel van de betrokken PPP, en risicofactoren die inherent zijn aan de aard van de aan te knopen zakelijke relatie of de uit te voeren verrichting.

De NBB is van oordeel dat de modaliteiten van het besluitvormingsproces voor de aanvaarding of de voortzetting van een zakelijke relatie met een PPP moeten worden bepaald **op basis van de individuele risicobeoordeling** die wordt uitgevoerd overeenkomstig artikel 19 van de antiwitwaswet. Deze modaliteiten moeten met name voorzien in de aanwijzing van de persoon of het orgaan waarbij de beslissingsbevoegdheid berust en moeten de betrokkenheid van de AMLCO bij het besluitvormingsproces regelen.

Wanneer de individuele risicobeoordeling leidt tot de identificatie van bijzonder hoge risico's, met name doordat de hoedanigheid van PPP wordt gecombineerd met andere factoren die op een hoog risico wijzen (bijvoorbeeld banden van de betrokken PPP met landen met een hoog WG/FT-risico of risico op corruptie), is het gelet op de aard van de WG/FT-risico's voor de financiële instellingen volledig gerechtvaardigd dat het **directiecomité** of, in voorkomend geval, de effectieve leiding van de financiële instelling aanvaardt dat een zakelijke relatie wordt aangegaan met of een occasionele verrichting wordt uitgevoerd voor de betrokken PPP. Wanneer de geïdentificeerde risico's minder hoog zijn, kunnen de interne procedures de beslissingsbevoegdheid toekennen aan hiërarchisch lager geplaatste personen of organen. De financiële instelling moet dit hiërarchisch niveau echter kunnen rechtvaardigen in het licht van het beoordeelde WG/FT-risiconiveau. Dit hiërarchisch niveau moet in ieder geval hoger zijn dan dat van de personen met beslissingsbevoegdheid ten aanzien van cliënten die niet de hoedanigheid van PPP hebben.

Om de risico's te beheersen, **raadt de NBB** de financiële instellingen ook aan om in hun interne procedures te bepalen dat de **AMLCO en/of de verantwoordelijke voor de compliancefunctie** betrokken dient te zijn bij het proces voor de aanvaarding of voortzetting van een zakelijke relatie met of voor de aanvaarding van een occasionele verrichting voor een PPP. Deze betrokkenheid kan ook worden bepaald naargelang van de resultaten van de met toepassing van artikel 19 van de antiwitwaswet uitgevoerde individuele risicobeoordeling. De NBB zal er in het bijzonder op toezien dat de financiële instellingen ten minste bepalen dat de AMLCO actief betrokken moet zijn bij en een doorslaggevende rol moet spelen in het besluitvormingsproces wanneer de geïdentificeerde risico's bijzonder hoog zijn, met name door de

aanwezigheid van andere factoren die op een hoog risico wijzen.

Wanneer de financiële instelling tot een financiële **groep** behoort, dient bovendien een informatie-uitwisseling plaats te hebben wanneer dit nodig is voor de toepassing van het groepsbeleid. Gelet op de gevoeligheid van informatie betreffende persoonsgegevens moet informatie over deze cliënten binnen de groep worden gedeeld op een geschikt hiërarchisch niveau, met inbegrip van de AMLCO en de verantwoordelijken voor de compliancefunctie van de betrokken entiteiten van de groep. De NBB acht het nuttig om binnen een groep informatie te delen over de cliënten die als PPP's zijn geïdentificeerd, teneinde de beleidsbepalende organen van de financiële instellingen in staat te stellen een specifiek inzicht te hebben in alle zakelijke relaties van die PPP-clianten.

4.2. Vaststelling van de oorsprong van het vermogen en de gebruikte geldmiddelen

Overeenkomstig artikel 41 van de antiwitwaswet moeten financiële instellingen die zakelijke relaties hebben met PPP's passende maatregelen nemen voor het vaststellen van de oorsprong van het vermogen van die cliënten en van de geldmiddelen die zijn gebruikt bij de zakelijke relatie met of de verrichting voor deze personen.

Om de oorsprong van het vermogen en van de bij de zakelijke relatie met PPP's gebruikte geldmiddelen te kunnen bepalen, moeten de financiële instellingen **ofwel** rechtstreeks van de cliënt informatie verkrijgen, met name aanwijzingen waarmee de oorsprong van het vermogen en van de geldmiddelen kan worden aangetoond, **ofwel** gebruikmaken van informatie die publiekelijk beschikbaar is, onder meer op het internet, en die betrouwbaar kan worden geacht.

De NBB raadt aan om de intensiteit van de te nemen waakzaamheidsmaatregelen overeenkomstig de individuele risicobeoordeling vereist door artikel 19 van de antiwitwaswet (zie de pagina "Individuele risicobeoordeling") te bepalen afhankelijk van het al dan niet bestaan van andere factoren die op een hoog risico wijzen en die verband houden met de verrichting of zakelijke relatie. Daartoe moet rekening worden gehouden met alle kenmerken van de verrichting of de zakelijke relatie, met name de aard en het doel ervan, en met de omvang van de bedragen in kwestie. In dat opzicht zijn de aan de betrokken geografische gebieden verbonden risicofactoren van bijzonder belang. Zo moeten de financiële instellingen met name bijzondere aandacht besteden aan bekende gevallen van corruptie of georganiseerde misdaad in het land waar de publieke functie wordt uitgeoefend en aan de landen waarvan algemeen bekend is dat corruptie er wijdverspreid is, gelet op de informatie die gepubliceerd is door geloofwaardige gouvernementele of niet-gouvernementele organisaties of door de belangrijkste nationale of internationale media.

In dit verband verwacht de NBB dat de financiële instellingen in hun waakzaamheidsprocedures ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen (deel "identificatie en verificatie van de identiteit van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigden" en deel "waakzaamheid ten aanzien van occasionele feiten en verrichtingen") bepalen welke maatregelen vereist zijn om de oorsprong vast te stellen van het vermogen en van de geldmiddelen die bij de zakelijke relatie worden gebruikt. Hierbij dienen zij voldoende rekening te houden met zowel alle risicofactoren die bepalend zijn voor het profiel van de cliënt als met de aan te knopen zakelijke relatie of de uit te voeren verrichting.

4.3. Verscherpt toezicht op de zakelijke relatie

Overeenkomstig artikel 41 van de antiwitwaswet moeten financiële instellingen die zakelijke relaties hebben

met PPP's een verscherpt toezicht uitoefenen op die zakelijke relaties. Voor de vereiste specifieke maatregelen voor het toezicht op de verrichtingen van de cliënt zij verwezen naar de pagina “ Algemene commentaar op de gevallen van verhoogde waakzaamheid”.

Net als voor de maatregelen die vereist zijn om de oorsprong te kennen van het vermogen van de cliënt en van de geldmiddelen die bij de verrichting of de zakelijke relatie worden gebruikt (zie hierboven) moet de intensiteit van de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de verrichtingen van de cliënt worden vastgesteld op basis van de individuele risicobeoordeling, met inachtneming van alle risicofactoren die bepalend zijn voor het risicoprofiel van de cliënt.

5. Interne controlemaatregelen

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat zij periodiek en doorlopend de geschiktheid controleren van de organisatorische maatregelen die worden ingevoerd om te voldoen aan de verplichtingen tot identificatie en verhoogde waakzaamheid ten aanzien van de PPP's. In dit verband verwacht de NBB in het bijzonder dat de interne auditfunctie specifiek aandacht besteedt aan de geschiktheid van de maatregelen ter identificatie van de PPP's en aan de efficiëntie van de door de financiële instellingen ten uitvoer gelegde maatregelen van verhoogde waakzaamheid.

Repatriëring van activa

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 35, § 1

Andere referentiedocumenten

- Circulaire NBB_2021_12 van 8 juni 2021 over de verplichtingen tot waakzaamheid ten aanzien van repatriëringen van geldmiddelen uit het buitenland en inaanmerkingneming van de fiscale regularisatieprocedures bij de toepassing van de antiwitwaswet

Commentaren en aanbevelingen van de NBB

- Commentaren en aanbevelingen

Repatriëring van activa: commentaren en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Geviseerde situaties
- 2. Voorafgaandelijke bemerkingen
- 3. Maatregelen van verhoogde waakzaamheid

1. Geviseerde situaties

Ondervermelde commentaren en aanbevelingen betreffen de:

- kredietinstellingen naar Belgisch recht, met inbegrip van in België gevestigde bijkantoren van instellingen die ressorteren onder het recht van een ander land van de Europese Economische Ruimte (EER) of van een derde land;
- beursvennootschappen naar Belgisch recht, met inbegrip van in België gevestigde bijkantoren van vennootschappen die ressorteren onder het recht van een ander EER-land of van een derde land;
- verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht die een vergunning hebben om levensverzekeringsactiviteiten uit te oefenen, met inbegrip van in België gevestigde bijkantoren van ondernemingen die ressorteren onder het recht van een ander EER-land of van een derde land;

voor zover deze financiële instellingen activiteiten uitoefenen in het kader waarvan zij repatriëringen van grote bedragen ontvangen.

Overmakingen van activa tussen Belgische financiële instellingen vallen niet onder het toepassingsgebied van deze commentaren en aanbevelingen, tenzij de betrokken activa eerder gerepatriëerd zijn. Voor deze “indirecte” repatriëringen laat de antiwitwaswet toe dat de twee instellingen informatie uitwisselen over de cliënt en de betrokken activa. Deze informatie kan betrekking hebben op de herkomst van de middelen of zelfs op eventuele meldingen aan de CFI.

2. Voorafgaandelijke bemerkingen

Het grensoverschrijdende aard van repatriëringen vereist dat bij de analyse van de daarmee samenhangende witwasrisico's bijzondere aandacht wordt besteed aan de risicofactoren die verbonden zijn aan de landen van waaruit de activa naar België worden gerepatriëerd. Dergelijke verrichtingen kunnen met name specifieke risico's inhouden op het witwassen van de opbrengsten van "al dan niet georganiseerde ernstige fiscale fraude", in hoofde van de opdrachtgevers van de overmaking (bv. de schenkers) en/of de begunstigen in België (bv. de begiftigden of erfgenamen/legatarissen) (zie artikel 4, 23°, k, van de antiwitwaswet).

Op grond van artikel 36/4 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België, is de NBB niet bevoegd inzake belastingaangelegenheden (onverminderd de regels en aanbevelingen betreffende de “*bijzondere mechanismen met als doel of gevolg fiscale fraude door derden te bevorderen*”). Bijgevolg gelden de onderstaande opmerkingen, die betrekking hebben op het begrip “ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd” in de zin van de antiwitwaswet en die verwijzen naar bepalingen of begrippen uit het fiscaal recht, enkel voor de beoordeling van de correcte toepassing van deze

wet. Ze zijn niet bindend voor de in belastingaangelegenheden bevoegde administratieve of gerechtelijke autoriteiten.

De NBB is evenmin bevoegd in strafzaken en kan met name geen uitspraak doen over de voorwaarden waaronder een financiële instelling, haar bestuurders of medewerkers kunnen worden vervolgd en veroordeeld op grond van artikel 505 van het Strafwetboek als daders, mededaders of medeplichtigen aan een strafbaar feit van witwassen.

Wanneer echter wordt vastgesteld dat een financiële instelling de door of krachtens de antiwitwaswet vereiste maatregelen niet heeft genomen om verdachte geldmiddelen of verrichtingen doeltreffend op te sporen en, indien nodig, meldingen van vermoedens aan de CFI te richten, en wanneer kan worden aangetoond dat deze instelling of haar bestuurders of werknemers de ernstige tekortkomingen van deze preventiemechanismen bewust hebben bestendigd, deze mechanismen bewust hebben omzeild of de omzeiling ervan hebben getolereerd, met de bedoeling cliënten in staat te stellen witwasmisdrijven te plegen, loopt deze instelling en, in voorkomend geval, haar bestuurders of werknemers, het risico om strafrechtelijk te worden vervolgd op grond van artikel 505 van het Strafwetboek als dader(s), mededader(s) of medeplichtige(n) aan een strafbaar feit van witwassen. Om dit risico tot een minimum te beperken, moeten de financiële instellingen ervoor zorgen dat effectief passende en doeltreffende maatregelen worden genomen om witwassen te voorkomen.

Wat betreft de draagwijdte van de vrijstelling van burgerrechtelijke, strafrechtelijke of tuchtrechtelijke aansprakelijkheid die door artikel 57 van de wet wordt verleend aan de financiële instelling, haar bestuurder, personeelslid, agent of distributeur die te goeder trouw informatie aan de CFI heeft verstrekt, wordt verwezen naar de toelichting bij dit artikel in de memorie van toelichting bij de wet, naar hoofdstuk 4 van de Richtsnoeren van de CFI van 15 augustus 2020 voor de onderworpen entiteiten alsook naar de pagina “Bescherming van de melders”.

3. Maatregelen van verhoogde waakzaamheid

3.1. Verwachtingen inzake de opsporing en melding van verdachte verrichtingen en geldmiddelen aan de CFI

De belegging van activa in het buitenland door Belgische ingezetenen, zowel binnen als buiten de EER, kan niet a priori als onrechtmatig worden beschouwd. Dergelijke belegging van activa in het buitenland kan in bepaalde gevallen echter ook tot doel hebben (of hebben gehad) om de illegale herkomst van de betrokken activa te verhullen, bijvoorbeeld het feit dat zij de opbrengst zijn van ernstige fiscale fraude, of om een onderliggende criminele activiteit van het witwassen van geld uit te voeren.

Financiële instellingen die dergelijke grotere bedragen uit het buitenland ontvangen die op de rekening van een cliënt moeten gecrediteerd of als betaling voor een door de cliënt te betalen verzekeringspremie, moeten bijgevolg een zorgvuldig **onderzoek** voeren van deze geldovermaking om na te gaan of deze in overeenstemming is met het doel en de aard van de zakelijke relatie of de voorgenomen verrichting en met het risicoprofiel van de cliënt (zie pagina “Waakzaamheidsonderzoek ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen”). Deze waakzaamheidsverplichtingen moeten worden uitgevoerd in overeenstemming met de risicogebaseerde benadering die wordt opgelegd door de artikelen 7 en 19, § 2, van de antiwitwaswet. Indien nodig, met name wanneer de overmaking betrekking heeft op een groot bedrag in absolute zin of in verhouding tot het profiel van de cliënt, moet bij dit onderzoek in het bijzonder rekening worden gehouden met de herkomst van de activa.

Elke verrichting die niet als een normale of gewone verrichting van de cliënt kan worden beschouwd, met name vanwege het bedrag, de schijnbare complexiteit van de verrichting, enz., moet als “**atypisch**” worden beschouwd en dient bijgevolg te worden onderworpen aan een **grondige analyse** overeenkomstig artikel 45 van de antiwitwaswet. Dergelijke meldingen van “atypische” verrichtingen moeten het resultaat zijn van de waakzaamheid die wordt uitgeoefend door zowel de aangestelden die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van hun verrichtingen als door het geautomatiseerde systeem voor het toezicht op de verrichtingen (zie ook punt 3.4.2). Overeenkomstig de risicogebaseerde benadering moet met name rekening worden gehouden met het feit dat de activa vanuit het buitenland worden overgemaakt. Er wordt in het bijzonder verwezen naar de artikelen 38 en 39 van de antiwitwaswet, die bepalen dat maatregelen van verhoogde waakzaamheid moeten worden toegepast ten aanzien van zakelijke relaties of occasionele verrichtingen met natuurlijke of rechtspersonen of juridische constructies, zoals trusts of fiducieën, waarbij een derde land met een hoog risico betrokken is (zie de artikelen 4, 9° en 38 van de wet), en ten aanzien van zakelijke relaties of verrichtingen, met inbegrip van de ontvangst van activa, die verband houden met een Staat zonder of met een lage belasting (artikel 39). De NBB is tevens van mening dat in dit verband bijzondere aandacht moet worden besteed aan overmakingen vanuit een land waarvan bekend is dat het op grote schaal wordt of werd gebruikt om er activa naar over te maken met het oog op het plegen van fiscale fraude of het verbergen van de opbrengsten daarvan.

Wanneer een atypische overmaking vanuit het buitenland wordt gemeld aan de AMLCO overeenkomstig artikel 35, § 1, 1°, van de antiwitwaswet, moet de grondige analyse van deze atypische verrichting die de AMLCO moet uitvoeren overeenkomstig artikel 45 van de wet (zie de pagina “Analyse van atypische feiten en verrichtingen”) met name tot doel hebben te verduidelijken en te documenteren, afhankelijk van de omstandigheden, waarom de betrokken activa in het buitenland werden belegd, teneinde te beslissen of de overmaking ervan op de rekening van de cliënt bij de betrokken Belgische financiële instelling al dan niet verdacht is in de zin van artikel 47 van de wet (zie de pagina “Melding van vermoedens”). De financiële instelling dient zo, onder de verantwoordelijkheid van haar AMLCO en op basis van de gedocumenteerde rechtvaardiging die uit de door de AMLCO gevoerde analyse voortvloeit, te beslissen of elk vermoeden van witwassen redelijkerwijs kan worden uitgesloten en, zo niet, of een vermoeden moet gemeld worden aan de CFI.

De wet verbiedt een financiële instelling niet om al dan niet uit het buitenland gerepatrieerde activa te ontvangen wanneer zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat deze activa verband houden met witwassen van geld. Conform artikel 47, § 1, eerste lid, van de antiwitwaswet, dienen financiële instellingen in elk geval wél een **melding te verrichten aan de CFI wanneer zij weten, vermoeden of redelijke gronden hebben om te vermoeden dat geldmiddelen, verrichtingen of pogingen tot verrichtingen of feiten verband houden met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme**. Een melding van vermoedens aan de CFI is bijgevolg vereist van zodra de financiële instelling zelfs maar wordt benaderd door een potentiële of bestaande cliënt met het oog op een mogelijke repatriëring van activa waarvan zij weet, vermoedt of redenen heeft om te vermoeden dat ze voortkomen uit een of meer van de in artikel 4, 23°, van de antiwitwaswet vermelde criminele activiteiten, waaronder ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd (“**poging tot verrichting**”).

De verplichting tot melding houdt echter niet in dat de financiële instelling de aan het witwassen onderliggende criminele activiteit dient te identificeren (zie artikel 47, § 1, tweede lid, antiwitwaswet). In de memorie van toelichting bij de wet wordt verder bepaald dat, “[w]anneer een onderworpen entiteit bijvoorbeeld vermoedt dat bepaalde geldmiddelen een illegale herkomst hebben die fiscale fraude kan zijn, [...] die onderworpen entiteit dit [moet] melden aan de CFI zonder dat zij vooraf moet vaststellen of het effectief al dan niet om ernstige fiscale fraude gaat”. De financiële instelling dient dan ook geen verder

onderzoek te verrichten teneinde potentiële ernstige fiscale fraude en eventuele eenvoudige fiscale fraude van elkaar te kunnen onderscheiden. Anderzijds, wanneer het grondige onderzoek door de AMLCO voldoende zekerheid biedt dat, zelfs als er een vermoeden van fiscale fraude bestaat, de fiscale fraude niet als ernstig kan worden aangemerkt, moeten de activa of de overmaking ervan niet worden geacht onder de wettelijke verplichting te vallen om vermoedens te melden aan de CFI. De AMLCO kan tot deze conclusie komen, met name omdat de betrokken bedragen beperkt zouden zijn, zowel in absolute zin als in verhouding tot de kenmerken van de cliënt, of omdat de mogelijke fiscale fraude duidelijk niet heeft geleid tot de aanmaak en het gebruik van valse documenten of tot het gebruik van complexe structuren of een complexe organisatie.

Conform de definitie van witwassen van geld zoals vervat in artikel 2, 3° van de antiwitwaswet, is het geringste vermoeden dat de cliënt de illegale herkomst van de activa kent of redelijkerwijze zou moeten kennen, voldoende om aanleiding te geven tot een vermoeden van witwassen bij de financiële instelling en derhalve tot de verplichting om een vermoeden te melden aan de CFI. Wanneer een begiftigde, een erfgenaam of een legataris beweert geen kennis te hebben van de herkomst van de tegoeden die de schenker of overledene door schenking of overlijden aan deze persoon heeft overgedragen, dient de financiële instelling dan ook de geloofwaardigheid van deze bewering te beoordelen, rekening houdend met de specifieke kenmerken van het geval (met name de aard en de intensiteit van de relatie tussen de schenker en de begiftigde of tussen de overledene en de erfgenaam of legataris). Een dergelijke bewering van een persoon van wie redelijkerwijs niet kan worden aangenomen dat hij geen kennis heeft van de herkomst van de activa die de schenker of overledene door schenking of overlijden aan deze persoon heeft overgedragen, kan erop wijzen dat deze persoon de herkomst ervan wil verbergen en doet vermoedens van witwassen rijzen.

Het is in elk geval niet toelaatbaar dat een financiële instelling besluit geen vermoeden te melden aan de CFI omdat zij van mening is dat de strafbare feiten waaruit de activa mogelijk voortkomen, verjaard zouden zijn; deze beoordeling valt onder de bevoegdheid van de gerechtelijke autoriteiten. Verjaring heeft ook alleen tot gevolg dat er geen strafrechtelijke vervolging kan worden ingesteld en dat er geen strafrechtelijke sancties kunnen worden opgelegd, niet dat de betrokken feiten als rechtmatig kunnen worden beschouwd.

Daarnaast doen noch het eventuele overlijden van de dader van een onderliggende criminele activiteit als bedoeld in artikel 4, 23°, van de antiwitwaswet, noch de schenking van de opbrengsten van die activiteit iets af aan de onrechtmatigheid van de herkomst van de betrokken activa.

De aard van de ontdoken belasting vormt voorts geen relevant criterium om te bepalen of al dan niet moet worden beschouwd dat de activa een onrechtmatige herkomst hebben; ernstige fiscale fraude die het mogelijk heeft gemaakt indirecte belastingen (BTW, accijnzen, TOB, TER, enz.) te ontduiken, valt net zo goed onder de definitie van ernstige fiscale fraude als fraude die het mogelijk heeft gemaakt directe belastingen te ontduiken.

3.2. Verwachtingen inzake de verificatie van de herkomst van de geldmiddelen – bewijsstukken

Afhankelijk van het niveau van de geïdentificeerde risico's moet de financiële instelling de verklaring van de cliënt inzake de herkomst van de te repatriëren of gerepatrieerde activa proberen te staven door deze te toetsen aan (andere) betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen. Er wordt verwacht dat het niveau van de vereisten vanuit dit oogpunt toeneemt in verhouding tot het witwasrisico.

- Wanneer de activa verworven zijn door **schenking**, is het in het algemeen raadzaam een **kopie te verkrijgen van de schenkingsakte** (of van de eventuele schriftelijke bevestiging van de hand- of

bankgift die de schenker eventueel aan de begiftigde heeft gericht). De schenkingsakte vormt wel het bewijs dat de begiftigde de activa rechtstreeks heeft verkregen, maar biedt geen informatie over hoe de schenker deze activa heeft verworven, noch over de herkomst van diens vermogen. Afhankelijk van de risico's dient de financiële instelling van de begiftigde haar onderzoek hiertoe uit te breiden.

- Wanneer de activa zijn verkregen via **een legaat of een nalatenschap**, kan een **kopie van de aangifte van nalatenschap** nuttig zijn voor de beoordeling van de verrichting vanuit het oogpunt van de voorkoming van het witwassen van geld, aangezien daaruit blijkt dat de ontvangen activa rechtstreeks zijn verkregen. Een dergelijke naar behoren verrichte aangifte ontslaat de financiële instelling echter niet van de verplichting een melding te verrichten aan de CFI wanneer zij vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat de geërfde activa voortkomen uit een criminele activiteit (met name ernstige fiscale fraude zoals bedoeld in de antiwitwaswet op het ogenblik van de repatriëring) die kan worden toegeschreven aan de overledene. Daarnaast is deze financiële instelling echter ook verplicht een melding te verrichten aan de CFI als zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat de aan haar overgemaakte activa de opbrengst zijn van ernstige fiscale fraude met betrekking tot de aan de erfgenamen toe te rekenen successierechten. Dit is bijvoorbeeld het geval als zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat, ondanks het feit dat er een aangifte van nalatenschap is ingediend, de overgemaakte activa niet of gedeeltelijk niet in die aangifte zijn vermeld. A fortiori dient zij een melding aan de CFI te verrichten als zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat er geen aangifte van nalatenschap werd opgesteld.
- Wanneer de door de cliënt opgegeven herkomst van de activa verband houdt met de **verkoop van onroerend goed** (door de cliënt zelf, of bijvoorbeeld door de schenker of de erflater van de cliënt), is het nuttig een kopie te verkrijgen van de akte van de verkoop waaruit de bij de overmaking betrokken activa voortkomen.
- Wanneer de cliënt beweert dat de gerepatrieerde activa voortkomen uit een **spaartegoed dat in de loop der jaren is opgebouwd door inhouding op de bezoldigingen die de betrokkene (de cliënt zelf, of bijvoorbeeld de schenker of de erflater van de cliënt) in het buitenland heeft ontvangen**, dient de financiële instelling in eerste instantie de geloofwaardigheid van de vermeende herkomst van de activa te beoordelen, niet alleen op basis van het niveau van de bezoldiging van de betrokkene op een bepaalde datum, maar ook rekening houdend met aanvullende informatie, zoals bijvoorbeeld de periode gedurende dewelke deze bezoldiging werd ontvangen, of de omvang van de lasten die de betrokkene gedurende deze periode heeft gedragen (met name door zijn gezinssituatie, zijn beleggingen in onroerend goed, enz.). Vervolgens dient zij te bepalen welke documentatie over het spaarvermogen van de betrokkene zij toereikend acht om de rechtmatigheid van de herkomst van de activa te staven, met name op fiscaal vlak. Waar mogelijk lijken loonfiches, belastingaangiften of aanslagbiljetten hiervoor nuttig te zijn.

Wanneer het niet mogelijk is de herkomst van de middelen te documenteren aan de hand van de hierboven vermelde documenten, moet de financiële instelling andere vormen van documentatie proberen te verkrijgen om de rechtmatigheid van de herkomst van de activa te rechtvaardigen en om te beslissen of de beschikbare documentatie voldoende is om een redelijk persoon ervan te overtuigen dat de verrichting geen vermoedens van witwassen doet rijzen.

Wanneer de documentatie die uiteindelijk kan worden verzameld om de rechtvaardiging van de verrichting en de herkomst van de activa te staven onvoldoende is in het licht van de vereisten van de interne procedures, met name wanneer het door de omstandigheden onmogelijk is voor de cliënt om bepaalde bewijsstukken te leveren (bijvoorbeeld wanneer de cliënt zich beroept op de lange tijd die verstreken is sedert de verwerving van de activa door de schenker, het verlies of de vernietiging van de bewijsstukken, enz.), moet de financiële instelling onder de verantwoordelijkheid van haar AMLCO beslissen:

a) Of er reden is om te vermoeden dat het ontbreken van voldoende documentatie een vermoeden van witwassen doet rijzen of ondersteunt (bijvoorbeeld indien dit voortvloeit uit een intentie tot verberging door de cliënt) of indien de tekortkomingen in de documentatie van dien aard zijn dat de geloofwaardigheid van de verstrekte rechtvaardiging niet redelijkerwijs kan worden ondersteund en dat de vermoedens dus niet kunnen worden weggenomen; in deze gevallen wordt een vermoeden gemeld aan de CFI;

b) Of dat het ontbreken van voldoende documentatie uitsluitend het gevolg is van materiële problemen die voortvloeien uit de specifieke kenmerken van de concrete situatie (te lang geleden gebeurtenissen, onopzettelijke vernietiging van nuttige bewijsstukken, enz.), maar niet van dien aard is dat de rechtvaardiging van de rechtmatigheid van de verrichting of van de herkomst van de activa in twijfel wordt getrokken of dat een vermoeden van witwassen rijst of wordt ondersteund; in deze gevallen kan de financiële instelling het passend achten om geen vermoeden te melden aan de CFI; anderzijds is het sterk aanbevolen dat de motivatie van het besluit van de financiële instelling naar behoren schriftelijk wordt vastgelegd, dat de feitelijke elementen waarop dit besluit is gebaseerd zoveel mogelijk worden gedocumenteerd en dat het geheel zo wordt bewaard dat het kan worden overgelegd indien nodig; voorts dient de financiële instelling bij de individuele risicobeoordeling rekening te houden met de tekortkomingen in de documentatie die kon worden verzameld voor het bepalen van het niveau en de aard van de waakzaamheid die moet worden uitgeoefend met betrekking tot de toekomstige verrichtingen van de cliënt.

In dit verband dient elke financiële instelling te bepalen in hoeverre een eenvoudige verklaring van de cliënt over de achtergrond van de schenker en de herkomst van de geschonken activa - met name de fiscale status van deze middelen - in deze context de basis kan vormen voor de rechtvaardiging van de rechtmatigheid van de verrichting en van de herkomst van de activa. Een dergelijke verklaring van de cliënt kan echter maar in aanmerking worden genomen indien dit redelijk lijkt in het licht van de risico's die aan de cliënt en de verrichting zijn verbonden. In het kader van een redelijke, risicogebaseerde benadering moet ten volle rekening worden gehouden met het feit dat de loutere ondertekening van een schriftelijke verklaring door de cliënt, of, a fortiori, de loutere mondelinge verklaring van de cliënt, wanneer die niet bevestigd is door aanvullende verificaties en documentatie, zeer weinig overtuigingskracht heeft.

3.3. Onderzoek naar de fiscale rechtmatigheid van de repatriëerde activa

3.3.1. Inleiding

Gezien het hoge risico op WG/FT verbonden aan repatriëringen van hoge bedragen, raadt de NBB financiële instellingen sterk aan om eerst waakzaamheidsonderzoek te voeren alvorens de activa te aanvaarden. Wanneer een financiële instelling dan toch uit het buitenland gerepatriëerde activa ontvangt voordat zij haar gedocumenteerd onderzoek van de rechtmatigheid van de herkomst van de activa en van de verrichting heeft kunnen afronden en zij dus nog niet heeft kunnen vaststellen of ze de herkomst van de activa als rechtmatig kan beschouwen of dat een vermoeden moet worden gemeld aan de CFI, begint voor de financiële instelling een kritieke periode die eindigt met de afronding van dit onderzoek en de beslissing of er al dan niet sprake is van een vermoeden. De NBB is van mening dat de financiële instelling, gezien het hoge risico dat aan deze situatie verbonden is, verplicht is **enerzijds alles in het werk te stellen om de duur van deze kritieke periode zo kort mogelijk te houden en anderzijds de rekening waarop de betrokken activa worden gestort, aan een verhoogde waakzaamheid te onderwerpen.** Indien de cliënt tijdens deze kritieke periode vraagt om voor grote bedragen geldovermakingen of geldopnames in contanten uit te voeren

van deze rekening, is de NBB van oordeel dat de financiële instelling deze verzoeken moet onderwerpen aan een verscherpt onderzoek en hiermee rekening moet houden wanneer zij onderzoekt of er al dan niet sprake is van een vermoeden. Indien na dergelijke overmakingen blijkt uit het gedocumenteerde onderzoek naar de rechtmatigheid van de herkomst van de activa en van de repatriëringsverrichting dat er sprake is van een vermoeden van witwassen, moet in de aan de CFI verrichte melding van vermoedens duidelijk melding worden gemaakt van alle overmakingen die vanaf de betrokken rekening zijn uitgevoerd. Voorts wordt eraan herinnerd dat, wanneer gebruik is gemaakt van de in artikel 31 van de antiwitwaswet bepaalde mogelijkheid om de verificatie van de identiteit van de cliënt en zijn eventuele lasthebbers of uiteindelijke begunstigen niet af te ronden voordat de zakelijke relatie wordt aangegaan, in de specifieke omstandigheden die in de interne procedures zijn opgenomen, en met inachtneming van de in de wet bepaalde voorwaarden, het tweede lid van artikel 31 elke overdracht, opname of overmaking van geldmiddelen of effecten aan de cliënt of zijn lasthebber vanaf de betrokken rekening verbiedt voordat de identiteit van de voormelde personen effectief kan worden geverifieerd.

3.3.2. Analyse van de fiscale rechtmatigheid van de activa bij de ontvangst ervan door de financiële instelling

De wet verbiedt een financiële instelling **niet** om (al dan niet) gerepatrieerde gelden te ontvangen wanneer zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat deze activa verband houden met witwassen van geld. Indien een Belgische financiële instelling ermee instemt activa te ontvangen waarvan zij weet, vermoedt of reden heeft om te vermoeden dat ze voortkomen uit ernstige fiscale fraude als bedoeld in de antiwitwaswet, dient zij zich **in principe bij ontvangst van deze activa** ervan te vergewissen dat de cliënt daadwerkelijk alle nodige maatregelen heeft genomen om **de fiscale status van deze activa te regulariseren**. Gezien de strafrechtelijke en fiscale immuniteit die aan de belastingplichtige wordt verleend, biedt een dergelijke regularisatie een oplossing voor het aanvankelijk onrechtmatige karakter van de herkomst van de activa die voortkomen uit ernstige fiscale fraude. Bijgevolg wordt aanbevolen om van de cliënt de documenten die uitgaan van de fiscale autoriteiten te verkrijgen die het mogelijk maken te documenteren dat de betrokken activa vanaf het begin het toepasselijke belastingregime hebben ondergaan of dat ze werden of worden geregulariseerd, en dat de verschuldigde belastingen daadwerkelijk werden betaald. Door de over het algemeen hoge betrokken bedragen kan in dit verband een loutere verklaring van de cliënt of zijn raadgever, zelfs schriftelijk, waarin wordt gesteld dat de maatregelen voor de fiscale regularisatie van de gerepatrieerde activa zijn genomen en dat de verschuldigde belastingen zijn betaald, in het algemeen niet als voldoende worden beschouwd.

De financiële instelling moet ook vermijden dat de cliënt, indien hij de nodige maatregelen heeft genomen om een deel van zijn in het buitenland belegde tegoeden fiscaal te regulariseren, met name met een **bevrijdende aangifte**, niet alleen deze geregulariseerde tegoeden maar tegelijkertijd ook andere tegoeden die hij heeft besloten niet te regulariseren, daadwerkelijk repatrieert, zonder dat de financiële instelling voor deze bijkomende niet-geregulariseerde activa waakzaamheidsmaatregelen toepast om na te gaan of ze een fiscaal legale herkomst hebben (NB. Anderzijds is het ook mogelijk dat het in het buitenland belegde kapitaal een volstrekt rechtmatige herkomst heeft en dat alleen de inkomsten uit dit kapitaal beschouwd moeten worden als de opbrengst van ernstige fiscale fraude. Afhankelijk van de situaties die zich voordoen, is het dus mogelijk dat slechts een deel van de gerepatrieerde activa aan fiscale regularisatiemaatregelen moet worden onderworpen. Het is de taak van de financiële instelling om deze analyse uit te voeren en om de rechtmatige herkomst van alle door haar aangehouden tegoeden van de cliënt te documenteren).

Bij gebreke van een dergelijke fiscale regularisatie moet de financiële instelling alle relevante informatie verzamelen en analyseren om te kunnen beslissen of deze informatie redelijkerwijs het vermoeden kan

wegnemen dat de gerepatrieerde activa geheel of ten dele voortkomen uit ernstige fiscale fraude, dan wel, indien dit niet het geval is, of zij een melding aan de CFI moet verrichten.

3.3.3. Toepassing van de wet van 21 juli 2016 (“EBA quater”)

Wanneer gerepatrieerde activa worden ontvangen waarvan de analyse vermoedens van witwassen van de opbrengst van ernstige fiscale fraude doet rijzen, moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid voor de cliënt om (tot en met 31 december 2023) over te gaan tot een fiscale regularisatie op grond van de wet van 21 juli 2016 tot invoering van een permanent systeem inzake fiscale en sociale regularisatie (“EBA quater”).

Rekening houdend met de aanzienlijke verschillen tussen de antiwitwaswet enerzijds en de wet van 21 juli 2016 anderzijds, zou het melden van een vermoeden van witwassen van de opbrengsten van ernstige fiscale fraude aan de CFI ongegrond zijn in de volgende twee gevallen:

- a) Indien de cliënt in het kader van de regularisatieprocedure het bewijs heeft kunnen leveren dat al zijn gerepatrieerde tegoeden het gewone belastingregime hebben ondergaan (zie artikel 11 van de wet van 21 juli 2016). Dit bewijs maakt het ook mogelijk om voor de toepassing van de antiwitwaswet het vermoeden dat deze activa voortkomen uit ernstige fiscale fraude uit te sluiten.
- b) Indien de cliënt een regularisatieaangifte heeft ingediend voor de gerepatrieerde activa zonder het door de wet van 21 juli 2016 vereiste bewijs te hebben kunnen leveren dat deze activa hun gewone belastingregime hebben ondergaan, en indien dit ertoe heeft geleid dat de betrokken bedragen zijn opgenomen in de berekeningsgrondslag voor de effectief betaalde regularisatiebijdrage. Ook hier heeft de fiscale en strafrechtelijke immuniteit van de cliënt tot gevolg dat de betrokken activa niet langer als de opbrengst van fiscale fraude dienen te worden beschouwd.

Anderzijds, indien de cliënt besloten heeft geen regularisatieaangifte in te dienen omdat hij niet in staat is het op grond van artikel 11 van de wet van 21 juli 2016 vereiste schriftelijke bewijs te leveren, maar hij toch over rechtvaardigingselementen beschikt die hij voldoende acht, in het geval dat hij strafrechtelijk zou worden vervolgd, om de geloofwaardigheid te staven van de bewering dat de betrokken activa hun gewone belastingregime hebben ondergaan, moet de financiële instelling waarnaar deze activa worden gerepatrieerd, de door de cliënt aangevoerde rechtvaardigingselementen beoordelen teneinde te beslissen of deze redelijkerwijs als voldoende kunnen worden beschouwd om het vermoeden weg te nemen dat deze activa voortkomen uit ernstige fiscale fraude. Indien dit het geval is, kan de financiële instelling besluiten geen melding van een verdachte verrichting aan de CFI te richten.

Ten slotte, indien de cliënt besloten heeft geen regularisatieaangifte in te dienen omdat hij niet in staat is het op grond van artikel 11 van de wet van 21 juli 2016 vereiste schriftelijke bewijs te leveren, en hij bovendien niet in staat is om rechtvaardigingselementen te verstrekken om, in het geval dat hij strafrechtelijk zou worden vervolgd, de geloofwaardigheid te staven van de bewering dat de betrokken activa hun gewone belastingregime hebben ondergaan, moet de financiële instelling waarnaar deze activa worden gerepatrieerd, ervan uitgaan dat er een vermoeden bestaat van het witwassen van de opbrengsten van ernstige fiscale fraude en moet zij een vermoeden melden aan de CFI.

3.4. Organisatie en interne controle

3.4.1. Aanvullende vereisten inzake governance

Zie de pagina Governance.

Voorts wordt eraan herinnerd dat in artikel 9, § 2, derde lid, 2°, van de antiwitwaswet wordt bepaald dat de AMLCO met name moet beschikken over de **passende deskundigheid** die nodig is voor de effectieve, onafhankelijke en autonome uitoefening van zijn functie. Wanneer een financiële instelling door haar bedrijfsmodel vaak grote bedragen ontvangt die worden gerepatriëerd, moet zij ervoor zorgen dat de AMLCO zélf over de nodige deskundigheid beschikt om op te treden bij vermoedens van witwassen van de opbrengsten van ernstige fiscale fraude. Gezien de potentieel zeer technische aard en de potentieel grote complexiteit van de analyse van repatriëringsverrichtingen en, met name, de fiscale aspecten ervan, kan het nuttig of zelfs noodzakelijk zijn dat **de analyse van de AMLCO kan steunen op de deskundigheid van gespecialiseerde adviseurs, met name op het gebied van het fiscaal recht**. In voorkomend geval kan het gebruik van deze specifieke deskundigheid worden georganiseerd door de **oprichting van een ad hoc-comité binnen de financiële instelling**. In dit geval moet ervoor worden gezorgd dat passende maatregelen worden genomen om belangenconflicten in hoofde van deze adviseurs en/of dit comité te voorkomen en de objectiviteit van de uitgebrachte adviezen te waarborgen. De beslissing om een verrichting al dan niet als verdacht te beschouwen, moet in elk geval het voorrecht blijven van de overeenkomstig artikel 9, § 2, van de antiwitwaswet aangewezen AMLCO.

3.4.2. Aanvullende vereisten inzake gedragslijnen, procedures, processen en interne controlemaatregelen

Zie de pagina Gedragslijnen, procedures, processen en interne controlemaatregelen.

Aangezien er voor repatriëringen een specifiek onderzoek is vereist, wordt er bijkomend aanbevolen een procedure vast te stellen en toe te passen om cliënten in staat te stellen hun voornemen om dergelijke repatriëringen uit te voeren, van tevoren aan te kondigen en om in een vroeg stadium de relevante informatie te kunnen verzamelen die nodig is om deze verrichtingen te analyseren. Gezien de bijzondere kenmerken van deze verrichtingen kan tot slot worden aanbevolen dat de instellingen die er vaak mee te maken hebben, passende interne procedures vaststellen voor het analyseren van deze verrichtingen en het formuleren van een passende rechtvaardiging voor de rechtmatigheid van de activa op basis van de documentatie die vereist is om de geloofwaardigheid van deze rechtvaardiging te staven.

Ook kan het nodig zijn, naargelang het niveau van het risico voor de financiële instelling om met dergelijke verrichtingen te worden geconfronteerd, dat de criteria die worden gehanteerd door de personen die rechtstreeks met de cliënten en de verrichtingen in contact staan (zie artikel 16 van het Antiwitwasreglement van de NBB) en de criteria die worden toegepast in het kader van het geautomatiseerde systeem voor het toezicht op de verrichtingen (zie artikel 17 van hetzelfde reglement) zodanig worden gedefinieerd dat repatriëringen van activa doeltreffend kunnen worden opgespoord. De criteria die door deze aangestelden en door dit geautomatiseerd systeem moeten worden gehanteerd om atypische verrichtingen te herkennen en te melden, moeten door de financiële instellingen worden vastgesteld in hun interne gedragslijnen en procedures. Het is mogelijk dat naast het bedrag van de overmaking ook rekening moet worden gehouden met criteria die betrekking hebben op de landen van waaruit de activa worden overgemaakt, op de complexiteit of ondoorzichtigheid van de juridische structuur van de opdrachtgever van de overmaking, op de redenen voor de overmaking, op de relatie tussen de schenker, die de opdrachtgever is van de overmaking, en de begunstigde, die de begunstigde is van deze overmaking, enz. Voor de vaststelling van deze criteria wordt naar de pagina “Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling” en in het bijzonder de EBA Richtsnoeren betreffende ML+TF-risicofactoren.

Aanbevolen acties in geval van geloofwaardige publicaties van massale fraude of WG/FT-gevallen in de pers

In geval van geloofwaardige publicaties van massale fraude of WG/FT-gevallen in de Belgische en/of internationale pers, dienen financiële instellingen en in het bijzonder hun AMLCO deze publicaties grondig te analyseren en te evalueren of zijzelf of bepaalde cliënten of zakelijke relaties getroffen zijn door de fraude of WG/FT-gevallen.

Indien dit het geval blijkt, dienen de financiële instellingen rekening te houden met de gepubliceerde informatie bij de toepassing van hun risicogebaseerde benadering (zie de pagina Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling), waarbij zij met name de gegevens of informatie waarover zij in het kader van hun zakelijke relaties beschikken, moeten bijwerken en zij in voorkomend geval ook een nieuwe individuele risicobeoordeling dienen uit te voeren op basis van de gepubliceerde informatie (zie in het bijzonder punt 2 van de pagina Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen).

Voorts dienen betrokken financiële instellingen rekening houdend met de gepubliceerde informatie atypische feiten en verrichtingen op te sporen en deze te analyseren (zie de pagina's Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen en Analyse van atypische feiten en verrichtingen).

Ten slotte dienen de financiële instellingen waar nodig (bijkomende) melding(en) van vermoedens te richten aan de CFI (zie de pagina Melding van vermoedens).

De NBB verzoekt financiële instellingen daarnaast om haar proactief en onverwijld op de hoogte te brengen van enige betrokkenheid bij dergelijke publicaties. Hierbij dienen de betrokken instellingen te vermelden welke specifieke acties zij in dit kader ondernemen of nog zullen ondernemen (met desgevallend vermelding van "lessons learnt"). Ook dienen zij het resultaat van de intern gevoerde onderzoeken en analyses aan de NBB mee te delen.

Waakzaamheidsverplichtingen en de-risking

Referentiedocumenten

- Richtsnoeren EBA/GL/2023/04 van 31 maart 2023 inzake beleid en controles voor een doeltreffend beheer van ML/TF-risicofactoren bij het verlenen van toegang tot financiële diensten
- EBA statement dated 27 April 2022 on financial inclusion in the context of the invasion of Ukraine
- Circulaire NBB_2022_03 van 1 februari 2022 / Prudentiële verwachtingen ten aanzien van “de-risking”
- EBA Opinion and report dated 5 January 2022 on de-risking and its impact on access to financial services
- Circulaire NBB_2016_32 van 12 juli 2016 / EBA Opinion on the application of customer due diligence measures to customers who are asylum seekers from higher-risk third countries (EBA-Op-2016-07)

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Waakzaamheidsverplichtingen en de-risking : commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Reikwijdte van de algemene risicobeoordeling en van het cliëntacceptatiebeleid
- 2. Individuele risicobeoordeling en weigering om zakelijke relaties aan te gaan om redenen die verband houden met WG/FT
- 3. Bijwerking van de individuele risicobeoordeling en beëindiging van bestaande zakelijke relaties
- 4. Kosten verbonden aan de waakzaamheidsverplichtingen
- 5. Risico op administratieve herstelmaatregelen, administratieve sancties en burgerrechtelijke of strafrechtelijke veroordelingen

Sinds de inwerkingtreding van de antiwitwaswet heeft de NBB een forse toename vastgesteld in het aantal de-risking-acties bij de financiële instellingen die onder haar toezichtsbevoegdheden vallen, die ter rechtvaardiging daarvan voornamelijk redenen aanvoeren die verband houden met SWG/FT.

Met “de-risking” wordt hier bedoeld dat een financiële instelling a priori de principiële beslissing neemt om te weigeren een zakelijke relatie met een potentiële cliënt aan te gaan of om een zakelijke relatie met een bestaande cliënt stop te zetten omdat deze potentiële of bestaande cliënten behoren tot een categorie van personen die volgens de financiële instelling buitensporige WG/FT-risico's inhouden, met name gelet op haar risicoappetijt of haar SWG/FT-beleid. De NBB stelt vast dat een aanzienlijk aantal ondernemingen en professionals in verscheidene sectoren met dit fenomeen wordt geconfronteerd. Momenteel ziet zij de-risking hoofdzakelijk bij financiële instellingen uit de banksector, maar het is niet uitgesloten dat deze praktijk zich ook verspreidt in de andere financiële sectoren die onder het toezicht van de NBB staan.

Beslissingen om te weigeren een zakelijke relatie aan te gaan of om een zakelijke relatie te beëindigen of om een verrichting niet uit te voeren, kunnen uiteraard in overeenstemming zijn met de vereisten van de antiwitwaswet. De de-risking van volledige categorieën van cliënten, zonder afdoende rekening te houden met de risicoprofielen van de individuele cliënten, wijst echter op een inefficiënt beheer van het WG/FT-risico en kan grote gevolgen hebben.

In haar hoedanigheid van toezichtautoriteit zoals aangewezen bij artikel 85, § 1, 3° van de antiwitwaswet, acht de NBB het van essentieel belang dat de financiële instellingen die onder haar toezichtsbevoegdheden vallen, effectief doeltreffende mechanismen ten uitvoer leggen om WG/FT-risico's te voorkomen en te beheren.

Zij erkent ook dat de zakelijke relaties tussen een financiële instelling en haar cliënten hoofdzakelijk worden beheerst door het beginsel van contractuele vrijheid, dat, behoudens wettelijke uitzonderingen, niet toestaat dat een partij (in dit geval een financiële instelling) wordt gedwongen een contractuele relatie aan te gaan waarmee zij niet vrijwillig heeft ingestemd. De NBB wijst er echter op dat het toepassingsgebied van deze commentaar en aanbevelingen beperkt is tot de-risking die het gevolg is van een ontoereikende tenuitvoerlegging door de financiële instellingen van hun verplichtingen uit hoofde van de wettelijke en reglementaire bepalingen die van toepassing zijn op het gebied van SWG/FT.

Zij herinnert eraan dat een effectieve naleving van de antiwitwaswet en -regelgeving deze instellingen niet

vrijstelt van hun verplichting om tegelijkertijd volledig te voldoen aan de andere bindende wettelijke bepalingen of wetgeving van openbare orde die ook op hen van toepassing zijn (zie de pagina Waakzaamheidsverplichtingen en naleving van andere wetgevingen). Het gaat hier bijvoorbeeld om de antidiscriminatiewetgeving, artikel VII.55/12 van het Wetboek van economisch recht (waarin betalingsinstellingen een objectieve, niet-discriminerende en evenredige toegang wordt verleend tot betaalrekeningdiensten van kredietinstellingen) en de bepalingen van boek VII, titel 3, hoofdstuk 8 van het Wetboek van economisch recht (die betrekking hebben op de toegang tot betaalrekeningen en basisbankdiensten).

Voorts benadrukt zij dat van financiële instellingen ook wordt verwacht dat zij hun specifieke verantwoordelijkheid voor de economische ontwikkeling van de maatschappij zo doeltreffend mogelijk vervullen, onverminderd de wettelijke en reglementaire bepalingen die op hen van toepassing zijn.

Sommige financiële instellingen proberen hun restrictieve en defensieve gedrag bij de uitvoering van hun procedure voor de acceptatie van nieuwe cliënten of het verbreken van bestaande zakelijke relaties wellicht te rechtvaardigen met de wens om het reputatierisico waaraan zij zijn blootgesteld, strikt te beheeren. Er zij echter op gewezen dat ditzelfde gedrag hun reputatie kan schaden, doordat dit kan leiden tot beschuldigingen dat ze hun specifieke maatschappelijke verantwoordelijkheden niet ten volle of op bevredigende wijze vervullen, of nog dat ze discriminerend gedrag bevorderen bij de uitoefening van hun activiteiten, de economische ontwikkeling en financiële inclusie belemmeren, bijdragen aan de destabilisering van het financiële stelsel of bepaalde van hun wettelijke verplichtingen van openbare orde niet nakomen.

Wanneer financiële instellingen een dergelijk restrictief en defensief gedrag aannemen, is het bovendien mogelijk dat zij niet doeltreffend bijdragen tot de voorkoming van WG/FT, maar daarentegen potentiële WG/FT-verrichtingen aan elke vorm van toezicht onttrekken.

De NBB verwacht bijgevolg dat de financiële instellingen die onder haar bevoegdheid vallen, evenwichtige SWG/FT-gedragslijnen vaststellen en ten uitvoer leggen die hen niet alleen in staat stellen om effectief te voldoen aan de door of krachtens de antiwitwaswet opgelegde verplichtingen, maar ook om al hun andere wettelijke verplichtingen van openbare orde of bindende wettelijke verplichtingen na te leven en al hun specifieke maatschappelijke verantwoordelijkheden op te nemen.

Overeenkomstig artikel 86, § 2, 1° van de antiwitwaswet wenst de NBB hier de commentaar en aanbevelingen op te nemen die zij nuttig acht voor de financiële instellingen die onder haar bevoegdheid vallen, om hen te helpen dit evenwicht te vinden.

In deze commentaar en aanbevelingen wordt ten volle rekening gehouden met de mededelingen van de FAG van 23 oktober 2014, 26 juni 2015 en 23 oktober 2015, die specifiek betrekking hebben op de-risking, en naar de verschillende richtsnoeren (Guidance) van de FAG waarin de reikwijdte van de risicogebaseerde waakzaamheidsverplichtingen van de financiële instellingen wordt verduidelijkt en het standpunt van de FAG ten aanzien van de-risking wordt uiteengezet.

Er zij met name verwezen naar de volgende richtsnoeren:

- Guidance dated 4 November 2017 on AML/CFT measures and financial inclusion, with a supplement on customer due diligence
- Guidance dated 21 October 2016 on Correspondent Banking
- Guidance dated 23 February 2016 for a Risk-Based Approach for Money or Value Transfer Services

Guidance dated 27 October 2014 for a Risk-Based Approach for the Banking Sector

- Guidance dated 23 October 2015 for a Risk-Based Approach: Effective Supervision and Enforcement by AML/CFT Supervisors of the Financial Sector and Law Enforcement

In deze commentaar en aanbevelingen wordt ook ten volle rekening gehouden met de volgende publicaties van de Europese Bankautoriteit (EBA) over de-risking:

- EBA Opinion and Report dated 22 January 2022 on de-risking and its impact on access to financial services ;
- De reeds bestaande bepalingen in EBA-instrumenten die de belangrijkste drijfveren voor de-risking helpen aanpakken (zie de lijst op p. 29 e.v. van het voornoemd rapport van de EBA).

De NBB verzoekt de financiële instellingen met klem kennis te nemen van deze publicaties en er rekening mee te houden bij de tenuitvoerlegging van hun wettelijke verplichtingen tot voorkoming van WG/FT.

1. Reikwijdte van de algemene risicobeoordeling en van het cliëntacceptatiebeleid

Sommige financiële instellingen trachten hun weigering om een zakelijke relatie aan te gaan met bepaalde cliënten, te rechtvaardigen met het argument dat hun cliëntacceptatiebeleid hen zou verbieden zakelijke relaties aan te knopen met personen uit de categorie waartoe de potentiële cliënt behoort. In dit verband dient het volgende in herinnering te worden gebracht.

Krachtens artikel 7 van de antiwitwaswet moeten de onderworpen entiteiten, waaronder de financiële instellingen, de bij die wet vereiste SWG/FT-maatregelen, in het bijzonder de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van verrichtingen en zakelijke relaties, ten uitvoer leggen op een gedifferentieerde wijze op basis van hun beoordeling van de WG/FT-risico's.

Hiertoe dienen de onderworpen entiteiten een “algemene risicobeoordeling” uit te voeren overeenkomstig artikel 16 van de antiwitwaswet, rekening houdend met risicofactoren in verband met de cliënten, de aangeboden producten en diensten, de gebruikte distributiekanaalen en de betrokken geografische gebieden (zie de pagina Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling).

Daarom is het niet alleen gepast, maar ook vereist dat de onderworpen entiteiten, op basis van hun algemene risicobeoordeling, de verschillende categorieën van cliënten aan wie zij hun financiële diensten en producten aanbieden, indelen volgens de WG/FT-risico's die zij met zich meebrengen, gelet op hun algemene kenmerken (natuurlijke of rechtspersonen, woonplaats in België of in het buitenland, bedrijfstak, bronnen van inkomen of vermogen, enz.). Op grond van deze classificatie van de cliënten, in combinatie met de indeling op basis van de andere risicofactoren die met name verband houden met de gevraagde financiële producten of diensten, het gebruikte distributiekanaal of de geografische gebieden waaraan de cliënten of hun verrichtingen verbonden zijn, moet de onderworpen entiteiten een passende risicoclassificatie kunnen vaststellen die rekening houdt met de kenmerken van alle verrichte activiteiten, overeenkomstig artikel 4 van het antiwitwasreglement van de NBB).

Deze risicoclassificatie moet ervoor zorgen dat de financiële instellingen passende waakzaamheidsmaatregelen kunnen nemen in elke concrete situatie waarmee zij worden geconfronteerd (zie de pagina Risicoclassificatie). De risicoclassificatie op basis van de algemene risicobeoordeling vormt voor

elke financiële instelling de grondslag voor het vaststellen van gedifferentieerde gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen die zijn aangepast aan de risico's, zoals vereist bij artikel 8 van de antiwitwaswet (zie de pagina Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen).

Volgens de aanbevelingen van de NBB moeten de gedragslijnen van de financiële instellingen inzake SWG/FT met name een "cliëntacceptatiebeleid" omvatten dat "hoofdzakelijk [is] bedoeld om, op het vlak van de beginselen, de voorwaarden voor de beperking van het WG/FT-risico vast te stellen waaraan voldaan moet zijn vooraleer de financiële instelling aanvaardt om een zakelijke relatie aan te gaan met haar cliënten of om betrokken te zijn bij de uitvoering van occasionele verrichtingen voor haar cliënten. In dit cliëntacceptatiebeleid moet ook op passende wijze rekening kunnen worden gehouden met de algemene risicobeoordeling en met de verscheidenheid van de in kaart gebrachte risico's, met name gelet op hun aard en intensiteit. Die verscheidenheid moet ook worden weerspiegeld in de risicoclassificatie. Aldus moet dit beleid het mogelijk maken passende procedures en modaliteiten vast te leggen voor het aangaan van een relatie of voor het uitvoeren van verrichtingen met of voor deze cliënten."

Het is aanvaardbaar dat de acceptatie van bepaalde categorieën cliënten met hoge WG/FT-risico's afhankelijk wordt gesteld van de uitvoering van specifieke maatregelen om deze risico's te beperken, waaronder (maar niet beperkt tot) maatregelen die tot doel hebben

- de financiële instelling betere garanties te bieden over de eerlijkheid van de bedoelingen van de cliënt in het algemeen (bv. een formele verbintenis van de cliënt om de Belgische sociale en arbeidswetgeving na te leven of het voorleggen van een uittreksel uit het strafregister dat geen enkele recente veroordeling bevat voor een van de in de antiwitwaswet vermelde onderliggende criminele activiteiten van WG/FT);
- de financiële instelling garanties te bieden over de eerlijkheid en de transparantie van de verrichtingen van de cliënt (bv. door documentatie van de verrichtingen te eisen, zoals een kopie van de te betalen factuur, of zelfs een document van de commissaris-revisor van de cliënt waarin deze verklaart de verrichting in kwestie zorgvuldig te hebben onderzocht en geen enkele aanwijzing van WG/FT te hebben ontdekt);
- onverminderd andere toepasselijke wettelijke bepalingen, het aanbod van producten en diensten aan cliënten met een hoog risico aan te passen door de producten en diensten waarvan uit de algemene risicobeoordeling blijkt dat ze het meest waarschijnlijk voor WG/FT-doeleinden zullen worden gebruikt, te beperken of van dit aanbod uit te sluiten;
- het inzicht in en het beheer van de WG/FT-risico's te vergemakkelijken aan de hand van organisatorische maatregelen (bv. door het beheer van zakelijke relaties met bepaalde categorieën cliënten te centraliseren in een expertisecentrum).

In dezelfde aanbevelingen benadrukt de NBB dat "het cliëntacceptatiebeleid hoofdzakelijk bedoeld is als kader voor het besluitvormingsproces voor de aanknopng van de zakelijke relatie of de uitvoering van de occasionele verrichting en voor de vaststelling van de aard en intensiteit van de toe te passen waakzaamheidsmaatregelen. Deze besluiten mogen echter niet automatisch voortvloeien uit het cliëntacceptatiebeleid maar moeten worden genomen op basis van een individuele risicobeoordeling die wordt uitgevoerd overeenkomstig artikel 19 van de antiwitwaswet en waarbij op gepaste wijze rekening kan worden gehouden met de eventuele specifieke kenmerken van elk afzonderlijk geval". Zij verduidelijkt ook dat dit beleid met name een opsomming moet bevatten van de algemene criteria op basis waarvan cliënten in de verschillende risicocategorieën worden ingedeeld, alsook de beginselen voor de gedifferentieerde toekenning van de bevoegdheid om te beslissen over het aanknopen van de door de cliënt gewenste zakelijke relatie of het uitvoeren van de door de cliënt gewenste verrichting, aan personen op een hiërarchisch niveau

dat passend is voor elke risicocategorie (zie punt 2.1.2. van de Commentaar en aanbevelingen van de NBB over de Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen).

De NBB bevestigt derhalve dat het niet passend noch in overeenstemming met de wettelijke en reglementaire SWG/FT-vereisten is dat het cliëntacceptatiebeleid van een financiële instelling bij wijze van regel alle zakelijke relaties met potentiële of bestaande cliënten uitsluit op basis van algemene criteria, zoals het feit dat deze cliënten behoren tot een bepaalde bedrijfstak of banden hebben met een land met een hoog risico (onverminderd eventuele andere toepasselijke wettelijke bepalingen of maatregelen die uitvoering geven aan bindende bepalingen inzake financiële embargo's).

Zo is de NBB van mening dat het ongepast en in strijd met de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake SWG/FT zou zijn indien het cliëntacceptatiebeleid van een niet-gespecialiseerde kredietinstelling, waarvan het dienstenaanbod het verstrekken van betaalrekeningen aan haar volledig cliënteel omvat, het verstrekken van deze dienst aan bepaalde categorieën natuurlijke of rechtspersonen a priori zou verbieden omdat zij tot een bepaalde bedrijfstak behoren.

Bijgevolg verzoekt zij de financiële instellingen waarvan het acceptatiebeleid dergelijke bepalingen bevat om deze zo spoedig mogelijk op te heffen.

2. Individuele risicobeoordeling en weigering om zakelijke relaties aan te gaan om redenen die verband houden met WG/FT

Sommige financiële instellingen trachten hun weigering om zakelijke relaties aan te gaan met bepaalde cliënten te rechtvaardigen met het argument dat de antiwitwaswet hen zou verbieden dergelijke zakelijke relaties aan te gaan omdat er hoge WG/FT-risico's aan verbonden zijn.

De NBB benadrukt dat de antiwitwaswet geen dergelijk verbod oplegt, maar de financiële instellingen verplicht maatregelen van verhoogde waakzaamheid ten uitvoer te leggen in situaties waar zij hoge WG/FT-risico's vaststellen. In dit verband brengt de NBB het volgende in herinnering.

Overeenkomstig artikel 19 van de antiwitwaswet moeten financiële instellingen een “individuele risicobeoordeling” verrichten wanneer zij een zakelijke relatie met een cliënt aangaan of wanneer de cliënt hen verzoekt een occasionele verrichting voor een bedrag van 10.000 euro of meer uit te voeren. Deze individuele risicobeoordeling moet de betrokken financiële instelling in staat stellen om in overeenstemming met haar cliëntacceptatiebeleid de reikwijdte en de intensiteit van de toe te passen waakzaamheidsmaatregelen te bepalen, afhankelijk van de specifieke WG/FT-risico's die verbonden zijn aan de betrokken cliënt.

Ter herinnering, de vereiste waakzaamheidsmaatregelen zijn als volgt:

- Identificatie en verificatie van de identiteit van de cliënt en, in voorkomend geval, van de lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n) van de cliënt;
- Beoordeling van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting; en
- Doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relatie en de verrichtingen van de cliënt.

Sommige beslissingen tot de-risking komen voort uit een onjuiste interpretatie van de reikwijdte van deze

waakzaamheidsverplichtingen, met name in het kader van correspondentrelaties of relaties met betalingsinstellingen. Zoals de FAG zelf heeft beklemd (zie de Guidance dated 21 October 2016 on Correspondent Banking, blz. 3), bevestigt de NBB in dit opzicht dat wanneer de cliënt een andere financiële instelling is, de waakzaamheidsverplichtingen betrekking hebben op deze financiële instelling in haar hoedanigheid van cliënt, en niet inhouden dat waakzaamheidsmaatregelen ten uitvoer moeten worden gelegd ten aanzien van de cliënten van deze financiële instelling (“KYIC”). In dit verband wordt verwezen naar de commentaar bij artikel 23 van de antiwitwaswet in de voorbereidende werkzaamheden van die wet: “Indien bepaalde verrichtingen tot doel hebben een financiële instelling in staat te stellen om aan haar eigen cliënten effectief de producten en diensten te leveren die zij hen aanbiedt, moeten deze verrichtingen worden beschouwd als verrichtingen voor eigen rekening van de financiële instelling en niet voor rekening van haar cliënten. In dit geval hebben deze laatste immers niet de mogelijkheid om welke modaliteit ook te bepalen van deze verrichtingen. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een kredietinstelling interbancaire leningen aangaat om haar kredietportefeuille te financieren of wanneer een kredietinstelling een beroep doet op de verrekenings-/vereffeningdiensten van een andere financiële instelling om de goede uitvoering te verzekeren van de diensten inzake betalingen of effectentransacties die zij aan haar cliënten aanbiedt.” (Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2016-2017, Doc. 54 2566/001, 109. Zie de SWG/FT-site: Memorie van toelichting bij de antiwitwaswet, artikel 23, punt A.3.: Art. 21 tot 25).

De afwezigheid van een systematische wettelijke KYIC-verplichting doet echter geen afbreuk aan de krachtens artikel 45 van de antiwitwaswet vereiste analyse van de door de cliënt-financiële instelling uitgevoerde atypische verrichtingen om te bepalen of er een vermoeden is dat ze verband houden met WG/FT (bijvoorbeeld vanwege een aanzienlijke en onverwachte verhoging van het bedrag van de verrichtingen die worden uitgevoerd door de cliënt-financiële instelling, of gelet op de tegenpartijen of begunstigen van deze verrichtingen, hun land van vestiging, enz.). In dat geval kan de cliënt-financiële instelling overeenkomstig artikel 45, § 1, tweede lid van de antiwitwaswet worden verzocht bijkomende informatie te verschaffen over de verrichtingen van haar cliënten die ten grondslag liggen aan de geïdentificeerde atypische verrichting. In dit verband wordt verwezen naar de pagina Analyse van atypische feiten en verrichtingen. De aandacht wordt gevestigd op de commentaar bij deze bepaling in de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet: “De informatie waarover hij aldus beschikt, kan evenwel onvoldoende zijn om hem in staat te stellen te beslissen of er al dan niet vermoedens zijn van WG/FT. In dit geval legt het tweede lid van paragraaf 1 de onderworpen entiteit op om (op initiatief van zijn AMLCO) bovenop de maatregelen die reeds worden toegepast in het kader van de bestendige waakzaamheid, de bijkomende maatregelen te nemen die nodig zijn om te kunnen beoordelen of deze verrichtingen of activiteiten al dan niet verdacht zijn.” (Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2016-2017, Doc. 54 2566/001, 155. Zie de SWG/FT-site: Memorie van toelichting bij de antiwitwaswet, art. 45 en 46).

De vrees bestaat ook dat, in de omgekeerde situatie, wanneer een Belgische financiële instelling correspondentbankrelaties aangaat als correspondentbank van een buitenlandse correspondentinstelling, deze laatste instelling zou weigeren een zakelijke relatie aan te knopen of de relatie zou beëindigen omdat de Belgische instelling cliënten met een hoog WG/FT-risicoprofiel aanvaardt, en dat deze Belgische instelling als gevolg daarvan haar toegang tot de valutamarkt van het betrokken derde land zou kunnen verliezen. De NBB merkt echter op dat de correspondentinstelling, veeleer dan het risicoprofiel van de cliënten van de correspondentinstelling, eerder de kwaliteit en doeltreffendheid analyseert (bijvoorbeeld aan de hand van de "Wolfsberg Group Correspondent Banking Due Diligence Questionnaire", die zeer sterk gericht is op de door de correspondentbank ten uitvoer gelegde maatregelen ter voorkoming van WG/FT), van de waakzaamheidsmaatregelen die deze correspondentinstelling neemt, rekening houdend met het risicoprofiel van haar cliënten, om zich er in de mate van het mogelijke van te vergewissen dat de correspondentbank eventuele geldstromen van illegale herkomst identificeert en meldt aan de lokale bevoegde autoriteiten voordat ze

worden ingebracht in de correspondentbankrelatie.

Met het oog op een passende, aan de risico's aangepaste tenuitvoerlegging van alle risicogebaseerde waakzaamheidsverplichtingen moet de individuele risicobeoordeling de financiële instelling in staat stellen om, in aanvulling op de algemene risicocriteria die zijn geïdentificeerd in de algemene risicobeoordeling en die worden weerspiegeld in het cliëntacceptatiebeleid, rekening te houden met specifieke kenmerken van de cliënt (bv. als de cliënt een professional is die zelf het risico loopt om door derden te worden misbruikt voor WG/FT-doeleinden, de kwaliteit van de maatregelen die hij zelf heeft genomen om dit risico te beheren en te beperken), van het gevraagde product of de gevraagde dienst (bv. de door de cliënt gevraagde bijzondere modaliteiten of voorwaarden), het distributiekanaal (bv. de bijzondere omstandigheden rond het verzoek om de zakelijke relatie aan te gaan) of de eventuele banden met geografische gebieden met een hoog risico (bv. de aard en intensiteit van deze banden). De individuele risicobeoordeling moet het mogelijk maken om ofwel het risiconiveau te bevestigen zoals dit is bepaald op basis van de algemene risicocriteria die zijn vastgesteld voor alle cliënten, ofwel dit risiconiveau te verlagen of verhogen wanneer specifieke informatie over het concrete geval dit vereist.

In artikel 19, § 2, tweede lid van de antiwitwaswet wordt verduidelijkt dat, wanneer de financiële instelling in het kader van de individuele risicobeoordeling vaststelt dat er hoge risico's verbonden zijn aan een zakelijke relatie, deze instelling verplicht is maatregelen van verhoogde waakzaamheid te nemen.

Voor meer details over de individuele risicobeoordeling wordt verwezen naar de pagina Individuele risicobeoordeling en, in het bijzonder, naar de Richtsnoeren van de EBA van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren en de Commentaar en aanbevelingen van de NBB.

In deze context merkt de NBB op dat de antiwitwaswet onderworpen entiteiten slechts in een beperkt aantal gevallen verbiedt om een zakelijke relatie aan te knopen of voort te zetten, namelijk:

- Wanneer de onderworpen entiteiten niet kunnen voldoen aan hun verplichting tot identificatie en verificatie van de identiteit van de cliënt of, in voorkomend geval, van de lasthebbers of uiteindelijke begunstigen van de cliënt (artikel 33, § 1, eerste lid van de antiwitwaswet),
- Wanneer zij niet kunnen voldoen aan hun verplichting om de kenmerken van de cliënt en het doel en de aard van de zakelijke relatie te beoordelen (artikel 34, § 3, eerste lid van de antiwitwaswet), en
- Wanneer zij redenen hebben om aan te nemen dat zij niet zullen kunnen voldoen:
 - aan hun verplichting om een aandachtig onderzoek uit te voeren van de tijdens de zakelijke relatie uitgevoerde verrichtingen alsook, indien nodig, van de oorsprong van de geldmiddelen, of
 - aan hun verplichting om de identificatiegegevens van de cliënt en de eventuele lasthebbers en uiteindelijke begunstigen van de cliënt, evenals andere ontvangen informatie die noodzakelijk is om de kenmerken van de cliënt en het doel en de aard van de zakelijke relatie te beoordelen, actueel te houden

(artikel 35, § 2, eerste lid van de antiwitwaswet).

De NBB is derhalve van oordeel dat de weigering, overeenkomstig de witwaswet, om een zakelijke relatie aan te gaan, enkel wordt opgelegd door de bovenvermelde wettelijke bepalingen in situaties waar de betrokken financiële instelling kan rechtvaardigen dat zij niet kan voldoen aan de betrokken waakzaamheidsverplichtingen.

Dit verbod om een zakelijke relatie aan te gaan, geldt echter niet louter omdat de financiële instelling na

afloop van haar individuele risicobeoordeling heeft vastgesteld dat aan de zakelijke relatie hoge WG/FT-risico's verbonden zijn, waardoor zij krachtens de wet verplicht is om maatregelen van verhoogde waakzaamheid te nemen.

Wanneer de financiële dienst of het financieel product waarvoor de cliënt een beroep doet op de financiële instelling, strookt met het reguliere aanbod van financiële diensten en producten van deze financiële instelling, moet zij op grond van artikel 8 van de antiwitwaswet beschikken over een organisatie en internecontrolemechanismen inzake SWG/FT die zijn aangepast aan haar bedrijfsmodel. Dit intern SWG/FT-beleid moet haar in staat stellen gepast te reageren op alle WG/FT-risicosituaties waarmee zij kan worden geconfronteerd in het kader van de activiteiten die onder haar bedrijfsmodel vallen, waaronder situaties met een hoog risico. Tegen deze achtergrond is de NBB van mening dat, louter omdat de uitvoering van maatregelen van verhoogde waakzaamheid de financiële instelling verplicht meer (intensieve) werkzaamheden te verrichten om te voldoen aan haar waakzaamheidsverplichtingen dan bij meer normale risico's, dit niet noodzakelijkerwijs betekent dat de financiële instelling niet kan voldoen aan deze verplichtingen en zij bijgevolg verplicht is te weigeren de betrokken zakelijke relatie aan te gaan.

Wanneer de door de cliënt gevraagde zakelijke relatie echter niet strookt met het reguliere aanbod van financiële diensten of producten die onder haar bedrijfsmodel of haar commerciële strategie vallen, kan zij zich voor de effectieve uitvoering van de voornoemde waakzaamheidsverplichtingen verplicht zien ingrijpende wijzigingen aan te brengen in haar organisatie en internecontrolemaatregelen. Indien deze wijzigingen niet gerechtvaardigd zijn gelet op het bedrijfsmodel van de betrokken financiële instelling, is de NBB van oordeel dat het feit dat de financiële instelling niet in staat is om te voldoen aan de voornoemde waakzaamheidsverplichtingen, te wijten kan zijn aan het feit dat zij redelijkerwijze niet kan beschikken over de gepaste organisatie en internecontrolemechanismen om de specifieke WG/FT-risico's te beheren van deze zakelijke relatie, die niet in overeenstemming is met haar bedrijfsmodel.

De NBB herinnert er voorts aan dat, wanneer een financiële instelling krachtens de voornoemde artikelen van de antiwitwaswet verplicht is om te weigeren een door de cliënt gewenste zakelijke relatie aan te gaan, deze instelling overeenkomstig artikel 46 van die wet tegelijkertijd ook verplicht is om te onderzoeken of de redenen waarom zij niet kan voldoen aan de waakzaamheidsverplichtingen, aanleiding kunnen geven tot een vermoeden van WG/FT en of een melding aan de CFI moet worden verricht. In dit verband wordt verwezen naar de artikelen 33, § 1, tweede lid, 34, § 3, tweede lid en 35, § 2, tweede lid van de antiwitwaswet.

Gelet op het bovenstaande is de NBB van oordeel dat een financiële instelling zich niet kan beroepen op de bepalingen van de artikelen 33, § 1, eerste lid, 34, § 3 en 35, § 2 van de antiwitwaswet ter rechtvaardiging van haar weigering om een door de cliënt gevraagde zakelijke relatie aan te knopen, tenzij zij kan aantonen dat zij niet kan voldoen aan de bij die wet opgelegde waakzaamheidsverplichtingen.

In dergelijke gevallen raadt de NBB de betrokken financiële instelling bovendien aan om de individuele risicobeoordeling en de rechtvaardiging van het feit dat zij niet kan voldoen aan de wettelijke waakzaamheidsverplichtingen, die ten grondslag liggen aan haar weigering om een door de cliënt gewenste zakelijke relatie aan te gaan, zorgvuldig op te stellen en te bewaren overeenkomstig artikel 24 van het antiwitwasreglement van de NBB. Dit geldt ook voor de analyse van de redenen waarom zij niet kan voldoen aan deze verplichtingen, op basis waarvan werd bepaald of een melding aan de CFI moest worden verricht.

3. Bijwerking van de individuele risicobeoordeling en beëindiging

van bestaande zakelijke relaties

Sommige financiële instellingen trachten hun beslissingen om een bestaande zakelijke relatie te beëindigen, net zoals de hierboven behandelde beslissingen om een zakelijke relatie aan te gaan, te rechtvaardigen met het argument dat de antiwitwaswet hen zou verbieden dergelijke zakelijke relaties voort te zetten wanneer in de loop van de zakelijke relatie aan het licht komt dat er hoge WG/FT-risico's aan verbonden zijn.

Zoals bekend vereist artikel 35, § 1, eerste lid, 2° van de antiwitwaswet dat de identificatiegegevens en de informatie over de kenmerken van de cliënt en het doel en de aard van een relatie die door een financiële instelling worden bijgehouden, worden bijgewerkt, met name wanneer elementen die relevant zijn voor de individuele risicobeoordeling bedoeld in artikel 19 van die wet worden gewijzigd. De individuele risicobeoordeling moet worden bijgewerkt telkens wanneer er zich gebeurtenissen voordoen die een aanzienlijke invloed kunnen hebben op de risico's die verbonden zijn aan de zakelijke relatie, waardoor de toegepaste waakzaamheidsmaatregelen mogelijk niet langer passend en toereikend zijn in het licht van het gewijzigde risiconiveau. Voorts is de NBB van oordeel dat het, om de blijvende relevantie van de individuele risicobeoordelingen te waarborgen, nuttig kan zijn dat de interne procedures voorzien in een periodieke herziening van deze beoordelingen en van de bijgehouden informatie waarop ze gebaseerd zijn, voor zover dit nodig is voor de activiteiten die zij uitoefenen (zie de pagina's Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB, Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting: commentaar en aanbevelingen van de NBB, en Individuele risicobeoordeling: commentaar en aanbevelingen van de NBB).

Wanneer de herziening van de individuele risicobeoordeling leidt tot een verhoging van het risiconiveau dat de financiële instelling aan de zakelijke relatie had toegewezen, vereist de antiwitwaswet dat het niveau van waakzaamheid ten aanzien van die zakelijke relatie eveneens wordt verhoogd.

Net als bij het aangaan van een zakelijke relatie is de financiële instelling op grond van de antiwitwaswet niet verplicht de zakelijke relatie te beëindigen wanneer het aan die relatie verbonden risiconiveau hoger blijkt te zijn dan eerder ingeschat, behalve in gevallen waarin de financiële instelling:

- niet kan voldoen aan haar verplichting om de identificatiegegevens van de cliënt of, in voorkomend geval, de lasthebbers of uiteindelijke begunstigden van de cliënt bij te werken en te verifiëren (artikel 33, § 1, eerste lid van de antiwitwaswet),
- niet kan voldoen aan haar verplichting om haar beoordeling van de kenmerken van de cliënt en het doel en de aard van de zakelijke relatie bij te werken (artikel 34, § 3, eerste lid van de antiwitwaswet), of
- redenen heeft om aan te nemen dat zij niet zal kunnen voldoen aan:
 - haar verplichting om een grondig onderzoek uit te voeren van de tijdens de zakelijke relatie uitgevoerde verrichtingen alsook, indien nodig, van de oorsprong van de geldmiddelen, of
 - haar verplichting om de identificatiegegevens van de cliënt en de eventuele lasthebbers en uiteindelijke begunstigden van de cliënt, evenals andere ontvangen informatie die noodzakelijk is om de kenmerken van de cliënt en het doel en de aard van de zakelijke relatie te beoordelen, actueel te houden.

(artikel 35, § 2, eerste lid van de antiwitwaswet).

De hierboven vermelde commentaar over de onmogelijkheid om de betrokken verplichtingen na te komen bij het aangaan van een zakelijke relatie, geldt in dit geval ook.

De NBB wenst echter te benadrukken dat, wanneer een vermoeden is gemeld aan de CFI, de financiële instelling overeenkomstig artikel 22 van het antiwitwasreglement van de NBB haar individuele risicobeoordeling van de betrokken cliënt dient te actualiseren. In dit kader kan de financiële instelling oordelen, op grond van de analyse van de intensiteit van het vermoeden van WG/FT of van het bedrag of de frequentie van de verdachte verrichtingen, dat de verscherpte waakzaamheidsmaatregelen die zij kan nemen ten aanzien van de betrokken cliënt haar onvoldoende zouden beschermen tegen het risico dat zij onvrijwillig wordt betrokken in toekomstige WG/FT-verrichtingen van deze cliënt, en kan zij derhalve beslissen om de zakelijke relatie met deze cliënt te beëindigen.

Gelet op het bovenstaande zijn de in het vorige hoofdstuk opgenomen aanbevelingen van de NBB mutatis mutandis van toepassing wanneer een financiële instelling een zakelijke relatie beëindigt omdat zij niet kan voldoen aan haar waakzaamheidsverplichtingen.

4. Kosten verbonden aan de waakzaamheidsverplichtingen

Sommige financiële instellingen proberen hun beslissing tot weigering om met bepaalde cliënten een zakelijke relatie aan te gaan of hun beslissing om een zakelijke relatie te beëindigen, te rechtvaardigen door de hoge kosten die de door de antiwitwaswet opgelegde waakzaamheidsverplichtingen met zich meebrengen, met name wanneer de zakelijke relatie hoge WG/FT-risico's inhoudt. De kosten van de SWG/FT-controles worden meestal gedekt door de gewone prijzen die de financiële instellingen aanrekenen voor hun financiële diensten en producten. Hun prijsstelselsbeleid maakt niet noodzakelijk een onderscheid naargelang van de verschillende niveaus van WG/FT-risico die aan de zakelijke relaties verbonden zijn en die in de risicoclassificatie worden weerspiegeld.

Hoewel de in het kader van de SWG/FT opgelegde waakzaamheidsverplichtingen bedoeld zijn om de potentiële toekomstige kosten te beperken die de WG/FT-risico's met zich kunnen meebrengen indien ze zich daadwerkelijk voordoen, en die voor de financiële instellingen zeer hoog of zelfs onbetaalbaar kunnen zijn, is de NBB er zich van bewust dat deze maatregelen, net zoals alle internecontrolemaatregelen van welke aard ook, tot onmiddellijke kosten leiden, die toenemen wanneer de wet in geval van een hoog niveau van WG/FT-risico's een hoger niveau van waakzaamheid voorschrijft. Daarom sluit de NBB niet uit dat de extra kosten die verbonden zijn aan het nemen van aanvullende waakzaamheidsmaatregelen, met inachtneming van eventuele andere toepasselijke wetgeving, objectief worden doorberekend in de prijzen die de financiële instellingen aan hun cliënten aanrekenen.

Anderzijds is de NBB van oordeel dat het ongeoorloofd zou zijn voor een financiële instelling om tot de-risking over te gaan op grond van het feit dat de prijs van de geleverde producten en diensten ontoereikend is om de kosten te dekken die de door de antiwitwaswet opgelegde waakzaamheidsmaatregelen met zich meebrengen.

Gelet op het voorgaande zou kunnen worden toegelaten dat financiële instellingen bij de prijsstelling van de financiële diensten en producten die zij aanbieden, voor zover wettelijk toegestaan rekening houden met de objectief vastgestelde kosten die verbonden zijn aan de door de antiwitwaswet voorgeschreven waakzaamheidsmaatregelen. De NBB is van oordeel dat het gerechtvaardigd kan zijn om verschillende tarieven toe te passen naargelang van de aard en het niveau van de vereiste waakzaamheid, mits dit onderscheid objectief kan worden gerechtvaardigd op een zodanige wijze dat het niet als discriminerend of prohibitief kan worden aangemerkt.

5. Risico op administratieve herstelmaatregelen, administratieve sancties en burgerrechtelijke of strafrechtelijke veroordelingen

Sommige financiële instellingen proberen hun weigering om met bepaalde cliënten een zakelijke relatie aan te gaan of hun beslissing om een dergelijke relatie te beëindigen, te rechtvaardigen met het argument dat ze het risico lopen onderworpen te worden aan administratieve herstelmaatregelen als bedoeld in de artikelen 93 en 94 van de antiwitwaswet of aan administratieve sancties als bedoeld in artikel 132 van de wet, of zelfs aan strafrechtelijke sancties op grond van artikel 505 van het Strafwetboek indien de cliënt misbruik zou maken van de financiële relatie om WG/FT-feiten te plegen. Wanneer er een melding van een verdachte verrichting naar de CFI werd gestuurd en de betrokken geldmiddelen als gevolg daarvan worden geblokkeerd, bestaat ook het risico dat de cliënt een vordering tot schadevergoeding indient indien die melding aan de CFI niet te goeder trouw is verricht.

Er dient echter te worden benadrukt dat de NBB, wanneer zij nagaat of het wenselijk is dat de voornoemde administratieve maatregelen worden opgelegd of dat er een administratieve sanctieprocedure tegen een financiële instelling wordt ingeleid, in lijn met de standpunten die de FAG in dit verband heeft ingenomen (zie met name haar mededeling van 23 oktober 2015 en haar Guidance dated 23 October 2015 for a Risk-Based Approach: Effective Supervision and Enforcement by AML/CFT Supervisors of the Financial Sector and Law Enforcement), rekening houdt met het feit dat de risicogebaseerde benadering die de financiële instellingen wettelijk verplicht zijn toe te passen, niet strikt garandeert dat zij niet kunnen worden misbruikt voor WG/FT-doeleinden.

De administratieve herstelmaatregelen of administratieve sanctieprocedures worden dus niet systematisch opgelegd of ingeleid telkens wanneer de NBB vaststelt dat in het kader van een bepaalde zakelijke relatie niet volledig voldaan is aan de door de antiwitwaswet voorgeschreven waakzaamheidsverplichtingen of telkens wanneer bepaalde verdachte verrichtingen niet gedetecteerd zijn en aan de CFI zijn gemeld. In dergelijke gevallen bepaalt de NBB op basis van een beoordeling van de ernst van de vastgestelde feiten of het noodzakelijk en wenselijk is dat zij dergelijke ernstige maatregelen neemt. Criteria die in dit verband in aanmerking worden genomen zijn met name de betrokken bedragen, het repetitieve karakter van de tekortkomingen of het feit dat de tekortkomingen het gevolg zijn van duidelijke en onverschoonbare nalatigheid of van een gekende ernstige tekortkoming in de interne organisatie die niet is verholpen, of a fortiori wanneer zij het gevolg zijn van een opzettelijke handeling.

Administratieve maatregelen of sanctieprocedures kunnen met name gerechtvaardigd zijn wanneer de NBB ernstige aanwijzingen heeft dat de vastgestelde tekortkomingen ertoe leiden dat de financiële instelling niet op een efficiënte manier kan meewerken aan het voorkomen van WG/FT, zoals vereist is door de wet.

Wat betreft het risico op strafrechtelijke sancties op grond van artikel 505 van het Strafwetboek, benadrukt de NBB dat zij niet bevoegd is in strafzaken en met name geen uitspraak kan doen over de voorwaarden waaronder een financiële instelling, haar bestuurders of medewerkers op grond van het voornoemde artikel van het Strafwetboek kunnen worden vervolgd en veroordeeld als daders, mededaders of medeplichtigen aan een strafbaar feit van witwassen van geld.

De NBB merkt tevens op dat in gevallen waarin meldingen van vermoedens aan de CFI zijn verricht, de door artikel 57 van de antiwitwaswet verleende burgerrechtelijke en strafrechtelijke immuniteit niet absoluut is, maar onderworpen is aan de voorwaarde dat de melding van het vermoeden "te goeder trouw" werd verricht. De NBB is echter niet bevoegd om dit begrip te interpreteren. Dit komt toe aan de rechtbanken van de

rechterlijke orde. Wanneer niet aan deze voorwaarde is voldaan, kan het risico op een vordering tot schadevergoeding of op vervolging en strafrechtelijke sancties niet worden uitgesloten. Niettemin is de NBB van oordeel dat artikel 57 van de antiwitwaswet, zoals artikel 37 van Richtlijn 2015/849 van 20 mei 2015 en Aanbeveling 21 van de FAG, die in dit artikel worden omgezet, ertoe strekt onderworpen entiteiten die te goeder trouw vermoedens melden te beschermen tegen eventuele – met name gerechtelijke – vervolging, waaronder vervolging op grond van de door hen gemelde witwasverrichtingen.

In dit verband wordt er ook aan herinnerd dat de rechtspraak op burgerrechtelijk gebied aangeeft dat de hierboven bedoelde "goede trouw" met name veronderstelt dat de atypische verrichtingen van de cliënten overeenkomstig artikel 45 van de antiwitwaswet aan een specifieke analyse worden onderworpen, die effectief rekening houdt met alle informatie waarover de financiële instelling beschikt of met de informatie die in het kader van de maatregelen ter aanvulling van de in de artikelen 19 tot en met 41 van de wet bedoelde maatregelen is verkregen ter onderbouwing van deze analyse.

De NBB herinnert eraan dat het risico op ernstige administratieve maatregelen of administratieve sancties wegens inbreuken op de antiwitwaswet, of zelfs het risico op strafrechtelijke vervolging wegens het verlenen van medewerking aan witwasoperaties van cliënten, en het risico op vorderingen tot schadevergoeding voor burgerlijke rechtbanken als gevolg van lichtvaardige meldingen aan de CFI, het best kunnen worden vermeden door effectief passende en doeltreffende maatregelen te nemen ter voorkoming van het witwassen van geld, ook en vooral in gevallen waarin hoge WG/FT-risico's zijn vastgesteld.

Beperking van het gebruik van contanten: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Algemene regel voor de beperking van het gebruik van contanten
- 2. Uitzonderingen
- 3. Uitbreiding van de regel tot poststortingen
- 4. Bewijs
- 5. Sancties
- 6. Interne procedures en controle

De wetgever heeft bijzondere aandacht besteed aan de problematiek van het gebruik van contanten en heeft alle bepalingen tot vaststelling van beperkingen op het gebruik van contanten samengebracht in een specifiek hoofdstuk van de antiwitwaswet (artikelen 66 en 67). Dat hoofdstuk heeft een ruim toepassingsgebied aangezien het in principe geldt voor alle natuurlijke of rechtspersonen die betalingen of schenkingen doen (zie artikel 6 van de antiwitwaswet).

De NBB verwacht van de financiële instellingen dat ze rekening houden met de bepalingen van het bovenvermelde hoofdstuk bij de uitvoering van hun verplichtingen tot identificatie van occasionele cliënten en tot doorlopende waakzaamheid. Ze moeten ook Verordening (EU) 2018/1672 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 betreffende de controle van liquide middelen die de Unie binnenkomen of verlaten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1889/2005 naleven.

De belangrijkste regels ter zake worden hieronder samengevat.

1. Algemene regel voor de beperking van het gebruik van contanten

Artikel 67, § 2, eerste lid, van de antiwitwaswet bepaalt het volgende: “onafhankelijk van het totale bedrag kan er geen enkele betaling of schenking in contanten worden verricht of ontvangen voor meer dan **3 000 euro** of de tegenwaarde ervan in een andere munteenheid, in het kader van een verrichting of een geheel van verrichtingen waartussen een verband lijkt te bestaan”.

1.1. Toepassingsgebied

1.1.1. *ratione materiae*

Het toepassingsgebied *ratione materiae* van de vroegere bepalingen van de wet van 11 januari 1993 werd uitgebreid omdat, volgens artikel 67 van de antiwitwaswet, de beperking van toepassing is **op alle betalingen**, ongeacht de aard van de onderliggende verplichting, en niet langer alleen op de betalingen in het kader van een verkoop of dienstverlening. De onderliggende verplichting mag nu dus zowel contractueel als buitencontractueel van aard zijn.

De beperking is ook van toepassing op andere **schenkingen** dan die tussen natuurlijke personen die buiten het kader van hun beroepsactiviteiten handelen en, met name, op schenkingen ten gunste van verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen.

1.1.2. *ratione personae*

Het toepassingsgebied *ratione personae* van de beperking werd ook uitgebreid aangezien artikel 67 van de antiwitwaswet van toepassing is op alle natuurlijke of rechtspersonen, en niet alleen op handelaren en dienstverleners.

1.2. Draagwijdte van de beperking

De beperking van 3 000 euro heeft niet langer betrekking op het bedrag van een te betalen prijs, maar op het bedrag van de som die in contanten werd betaald of geschonken. Zo kan een betaling of schenking van 5 000 euro tot 3 000 euro in contanten worden verricht en ontvangen en moet de betaling of schenking van het resterende bedrag op een andere manier worden verricht en ontvangen.

Daarentegen blijft de beperking van 3 000 euro van toepassing voor “een geheel van verrichtingen waartussen een verband lijkt te bestaan”. Verrichtingen waartussen een verband bestaat, zijn bijvoorbeeld verrichtingen die elk van de volgende kenmerken hebben:

- ze worden uitgevoerd tussen dezelfde partijen;
- ze hebben hetzelfde doel of doelen waartussen een verband bestaat (bijvoorbeeld diverse werkzaamheden die door eenzelfde onderneming voor eenzelfde werf worden uitgevoerd, diverse opeenvolgende schenkingen aan een vzw door eenzelfde persoon of zijn familieleden);
- ze volgen elkaar snel op.

Verrichtingen met diezelfde kenmerken, maar die zonder enige reden zijn opgesplitst, vormen zeker ook verrichtingen waartussen een verband bestaat. De opsplitsing mag er evenmin als in het verleden toe leiden dat de beperking niet wordt toegepast.

Ten slotte wordt in artikel 67, § 3, derde lid van de antiwitwaswet bepaald dat “het geheel van de bedragen vermeld in een officiële of een officieuze boekhouding, die geen betrekking hebben op één of meerdere welbepaalde schulden” onweerlegbaar wordt verondersteld te zijn verricht of ontvangen in het kader van verrichtingen waartussen een verband bestaat. Dit betreft situaties waar een boekhouding zo ondoorzichtig is dat het niet mogelijk is om bedragen, vaak van minder dan 3 000 euro, toe te wijzen aan specifieke schuldbetalingen; in dat geval worden deze betalingen als één enkele betaling beschouwd en als geheel onderworpen aan de beperking van 3 000 euro in contanten.

2. Uitzonderingen

2.1 Vrijstelling voor onderworpen entiteiten waarvoor de verrichtingen in contanten worden beschouwd als inherent aan hun activiteiten

De beperking bepaald in artikel 67, § 2, eerste lid van de antiwitwaswet is niet van toepassing op:

- de verkoop van onroerende goederen bedoeld in artikel 66 van de antiwitwaswet (zie punt 1 hierboven);
- “verrichtingen tussen consumenten”;
- “de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5, § 1, 1°, 3°, 4°, 6°, 7°, 10° en 16° [van de

antiwitwaswet], en ook niet op hun cliënten wanneer zij verrichtingen uitvoeren met deze entiteiten”. Deze laatste zijn de **financiële instellingen waarvoor de verrichtingen in contanten worden beschouwd als inherent aan hun activiteiten**.

Onverminderd de specifieke regels voor verrichtingen met betrekking tot de aankoop van edele stoffen, met name goud (zie hierna), is de hierboven beschreven algemene regel voor de beperking van het gebruik van contanten dus niet van toepassing op verrichtingen in contanten uitgevoerd door cliënten van:

- kredietinstellingen naar Belgisch recht, in België gevestigde bijkantoren van Europese of niet-Europese kredietinstellingen, kredietinstellingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de EER en die een beroep doen op een in België gevestigde verbonden agent om er beleggingsdiensten te verlenen en/of beleggingsactiviteiten uit te voeren, en kredietinstellingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de EER en die een beroep doen op een in België gevestigde agent om er diensten te leveren die bestaan in het in ontvangst nemen van deposito's of andere terugbetaalbare gelden;
- betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld naar Belgisch recht, in België gevestigde bijkantoren van Europese of niet-Europese betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld, en betalingsinstellingen of instellingen voor elektronisch geld die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de EER en hun activiteiten in België uitvoeren via agenten of distributeurs; en
- beursvennootschappen naar Belgisch recht, in België gevestigde bijkantoren van Europese of niet-Europese beursvennootschappen, en beursvennootschappen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de EER en die een beroep doen op een in België gevestigde verbonden agent om er beleggingsdiensten te verlenen en/of beleggingsactiviteiten uit te voeren.

Daarentegen is de beperking van verrichtingen in contanten van toepassing op met name:

- levensverzekeringsondernemingen naar Belgisch recht en in België gevestigde bijkantoren van Europese of niet-Europese levensverzekeringsondernemingen;
- centrale effectenbewaarinstellingen, en
- maatschappijen voor onderlinge borgstelling.

2.2 Aankoop van een onroerend goed

Zoals reeds het geval was in de wet van 11 januari 1993, mag de prijs van de verkoop van een onroerend goed enkel worden vereffend ‘door middel van een overschrijving of cheque’ en is **elke betaling in contanten uitgesloten** (zie artikel 66, § 2, eerste lid van de antiwitwaswet). Vastgoedmakelaars en notarissen die vaststellen dat een betaling op een andere manier dan met een overschrijving of met een cheque werd verricht, moeten hiervan melding maken aan de CFI, “zowel wanneer de betaling is gebeurd in hun aanwezigheid als in hun afwezigheid”. Het gaat om een geval van ‘objectieve’ melding aan de CFI, wat wil zeggen dat niet moet worden beoordeeld of er een vermoeden is dat de verrichting verband houdt met witwassen van geld of financiering van terrorisme.

Met de antiwitwaswet werden evenwel twee nieuwigheden ingevoerd:

1. de verkoopovereenkomst en -akte moeten voortaan verplicht het of de nummer(s) van de financiële rekeningen vermelden waarlangs het bedrag werd of zal worden overgemaakt, evenals de identiteit van de houders van die rekeningen;
2. de antiwitwaswet bepaalt nu wat moet worden verstaan onder “de prijs van de verkoop van een

onroerend goed”, namelijk “het totale bedrag dat de koper moet betalen en dat betrekking heeft op de aankoop en de financiering van dat goed, hierin inbegrepen de hieruit voortvloeiende bijhorende kosten”.

Er moet worden opgemerkt dat de financiële instellingen niet onderworpen zijn aan de hierboven vermelde verplichting tot ‘objectieve’ melding aan de CFI van betalingen in contanten van de verkoopprijs van onroerende goederen. Wanneer een financiële instelling echter wordt gevraagd om een verrichting in contanten uit te voeren waarvoor ze redenen heeft om te vermoeden dat die verband houdt met de betaling in contanten van de volledige of gedeeltelijke verkoopprijs van een onroerend goed, raadt de NBB aan dat die financiële instelling de CFI daarvan op de hoogte brengt aan de hand van een melding van een vermoeden.

2.3 Specifieke regels voor de verkoop van goud, koperkabels, oude metalen en edele stoffen

De antiwitwaswet heeft alle bepalingen over de aankoop van edele metalen, koperkabels of oude metalen vereenvoudigd en gecoördineerd. Behoudens de door de Wet bepaalde uitzonderingen (met name openbare verkopen of de verkoop/aankoop van oude juwelen, waarvoor het in constanten betaalde of ontvangen bedrag nog steeds mag oplopen tot 3 000 euro) verbiedt artikel 67, § 2, tweede lid van de antiwitwaswet elke betaling die wordt verricht of ontvangen in contanten:

- van de aan-/verkoopprijs van koperkabels, wanneer de koper een beroepsbeoefenaar is;
- van de aan-/verkoopprijs van edele of oude metalen, wanneer zowel de verkoper als de koper beroepsbeoefenaars zijn; wanneer echter de verkoper een consument is en de koper een beroepsbeoefenaar, is de betaling of ontvangst in contanten van de aan-/verkoopprijs van deze goederen toegestaan, maar met een beperking van maximaal 500 euro (en een verplichting voor de beroepsbeoefenaar om de consument-verkoper te identificeren).

Er moet worden beklemtoond dat alle financiële instellingen die onder de toezichtsbevoegdheden van de NBB vallen, onderworpen zijn aan het specifieke verbod vermeld in artikel 67, § 2, tweede lid van de antiwitwaswet wanneer ze koper zijn van met name goud of edele metalen. Wanneer ze verkoper zijn van diezelfde goederen, is de algemene beperking van 3 000 euro voor betalingen in contanten van toepassing, tenzij de financiële instelling behoort tot een categorie die van die beperking is vrijgesteld (zie hoger).

Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet (zie de pagina “Voornaamste referentiedocumenten”).

3. Uitbreiding van de regel tot poststortingen

Om te voorkomen dat poststortingen worden misbruikt om de beperking van 3 000 euro voor betalingen en schenkingen in contanten te omzeilen, wordt deze beperking in de antiwitwaswet uitgebreid tot poststortingen die worden uitgevoerd op bankrekeningen van in België gevestigde financiële instellingen (een beperking die in de praktijk meestal al wordt toegepast) en op postrekeningen-courant. Daarnaast mogen deze stortingen enkel door consumenten worden verricht (zie artikel 67, § 4 van de antiwitwaswet).

Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet (zie de pagina “Voornaamste referentiedocumenten”).

4. Bewijs

De antiwitwaswet heeft de bewijsregeling voor betalingen in contanten aanzienlijk gewijzigd. Kort samengevat heeft ze de bewijslast ter zake omgekeerd door te bepalen dat betalingen of schenkingen worden geacht in contanten te zijn uitgevoerd of ontvangen indien de voorgelegde boekhoudkundige stukken, waaronder bankrekeninguittreksels, niet toelaten om te bepalen hoe de betalingen of schenkingen werden uitgevoerd of ontvangen. Bovendien werd de bewijslast voor de tracering van de betaling herzien. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet (zie de pagina “Voornaamste referentiedocumenten”).

5. Sancties

De antiwitwaswet voorziet in een systeem van strafrechtelijke sancties en administratieve dadingen, die respectievelijk kunnen worden opgelegd of voorgesteld door de FOD Economie, in geval van een inbreuk op de bepalingen van de wet over de beperking van het gebruik van contanten. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet (zie de pagina “Voornaamste referentiedocumenten”).

6. Interne procedures en controle

Wanneer dat relevant is voor de uitgevoerde activiteiten en onverminderd het feit dat er in het kader van de risicogebaseerde benadering rekening moet worden gehouden met de specifieke WG/FT-risico's die verbonden zijn aan verrichtingen in contanten die betrekking hebben op aanzienlijke bedragen, moeten de interne procedures van de financiële instellingen zodanig worden opgesteld dat ze garanderen dat de voornoemde regels tot beperking van het gebruik van contanten worden nageleefd. Zo moeten met name

- de interne procedures van een financiële instelling die niet in aanmerking komt voor de vrijstelling bedoeld in artikel 67, § 2, derde lid, 3° van de antiwitwaswet, verhinderen dat cliënten betalingen in contanten uitvoeren voor een bedrag dat de grens van 3 000 euro te boven gaat;
- de interne procedures van een financiële instelling die edele metalen aankoopt/verkoopt, belemmeren dat de aankoopprijs van die edele metalen wordt betaald in contanten, behalve in de uitzonderlijke gevallen die zijn vastgelegd in de antiwitwaswet.

De NBB raadt bovendien aan dat de interneauditfunctie van de financiële instellingen nagaat of ze wel degelijk rekening houden met de bovenvermelde regels inzake beperking van het gebruik van contanten in het kader van hun verplichting tot waakzaamheid ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen.

Analyse van atypische verrichtingen en melding van vermoedens

- **Analyse van atypische feiten en verrichtingen**
- **Melding van vermoedens**
- **Mededelingsverbod**
- **Bescherming van de melders**

◇ Analyse van atypische feiten en verrichtingen

Home Financieel toezicht Voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terror...

Wettelijk en reglementair kader

- [Antiwitwaswet](#): Art. 45 en 46
- [Antiwitwasreglement van de NBB](#): Art. 16, 2°, en 18

Andere referentiedocumenten

- [Richtsnoeren van de CFI van 15 augustus 2020 voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de CFI](#)

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- [Commentaar en aanbevelingen van de NBB](#)

FAQ

A-Z index

Woordenlijst

Enquêtes

Verzekering BA

Toegankelijkheidsverklaring
Disclaimer en juridische informatie

Analyse van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Voorafgaande analyse van meldingen gegenereerd door het systeem voor de opsporing van atypische feiten en verrichtingen
- 2. Analyse van atypische feiten en verrichtingen door de AMLCO
- 3. Middelen en internecontrolemaatregelen

Wanneer de mechanismen voor doorlopende waakzaamheid ten aanzien van verrichtingen en zakelijke relaties een melding genereren van een atypisch feit of een atypische verrichting, wordt van de financiële instelling verwacht dat zij in eerste instantie een voorafgaande analyse uitvoert van die melding om de gegrondheid ervan te waarborgen (zie punt 1 hieronder). Daarnaast moeten de financiële instellingen beschikken over een systeem voor de analyse van feiten of verrichtingen waarvan het atypisch karakter aldus wordt bevestigd zodat, in voorkomend geval op basis van een breder scala aan informatie, kan worden vastgesteld of de financiële instelling moet oordelen dat zij “weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden” dat de geldmiddelen, verrichtingen of feiten verband houden met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme (zie punt 2 hieronder). Het systeem voor de voorafgaande analyse en de analyse van de atypische feiten of verrichtingen moet ook aan internecontrolemaatregelen worden onderworpen (zie punt 3 hieronder).

1. Voorafgaande analyse van meldingen gegenereerd door het systeem voor de opsporing van atypische feiten en verrichtingen

Zoals toegelicht op de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen”, is het systeem voor de opsporing van atypische feiten en verrichtingen tweeledig: (i) opsporing door personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of belast zijn met hun verrichtingen en (ii) een aanvullend geautomatiseerd toezichtstelsysteem.

De Bank raadt aan een voorafgaande analyse uit te voeren om te bepalen of de rechtstreeks beschikbare informatie niet strijdig is met het atypisch karakter van het gemelde feit of de gemelde verrichting, wanneer dit aangewezen lijkt in het licht van de kenmerken van de melding, met name gelet op de complexiteit van het betrokken feit of de betrokken verrichting, op het aantal betrokkenen, op de bedragen in kwestie, enz., of wanneer er ernstige twijfels bestaan over de geldigheid van de informatie waarop de melding berust. Met deze voorafgaande analyse wordt dus een eerste beoordeling gemaakt van de omstandigheden die ten grondslag liggen aan de verrichting waarvoor een melding werd verricht, om de relevantie ervan te waarborgen.

In het algemeen raadt de NBB aan om deze voorafgaande analyse te laten uitvoeren door **de AMLCO of een lid van zijn team**. Met name om redenen van evenredigheid staat de NBB echter toe dat deze taak wordt uitgevoerd door een “**AML-correspondent**” in een andere dienst, op voorwaarde dat deze hiërarchische banden heeft met, enerzijds, de AMLCO of de verantwoordelijke voor de compliancefunctie voor zijn taken inzake de voorafgaande analyse van meldingen en, anderzijds, met een ander operationeel departement voor zijn andere taken en functies. De personen die de voorafgaande analyse van de meldingen uitvoeren, moeten

hun instructies in elk geval krijgen van de AMLCO onder wiens toezicht ze die taken vervullen. Die personen moeten ervaren en gekwalificeerd zijn, een passende SWG/FTP-opleiding genoten hebben en toegang hebben tot de informatie die noodzakelijk is om hun taken uit te voeren. Voorts wordt verwacht dat de financiële instellingen ervoor zorgen dat de personen die deze voorafgaande analyse uitvoeren over voldoende personele en technische middelen beschikken om de meldingen te valideren. Als er aan deze taak onvoldoende middelen worden toegekend, kan het immers onmogelijk blijken om de gegenereerde meldingen onverwijld te analyseren en kan er vertraging worden opgelopen bij het ter analyse voorleggen van gevalideerde meldingen aan de AMLCO, met alle nadelige gevolgen van dien, of, omgekeerd, kan dit tot gevolg hebben dat een buitensporig aantal dossiers worden bezorgd aan de AMLCO, waaronder dossiers die gebaseerd zijn op onjuiste informatie, waardoor de efficiëntie van diens vermogen om een grondige analyse uit te voeren, wordt verminderd.

Na afloop van de voorafgaande analyse, die bestaat in een onderzoek van de rechtstreeks beschikbare informatie over de achtergrond van de feiten of de verrichtingen die tot de melding hebben geleid, wordt het dossier **ofwel** afgesloten zonder verder gevolg bij “vals alarm”, mits dit terdege gemotiveerd wordt, **ofwel** doorgegeven aan de AMLCO, die een grondigere analyse uitvoert. Het resultaat van die voorafgaande analyse moet **worden gedocumenteerd op basis van een eenvoudige en indien mogelijk gestructureerde verantwoording** (van het type “vals alarm want...” of “Melding die een grondigere analyse vereist want...”) om een controle a posteriori mogelijk te maken.

Indien het dossier aan de AMLCO wordt doorgegeven, moet(en) de persoon of personen die belast is of zijn met de voorafgaande analyse, onmiddellijk hun volle medewerking verlenen aan de AMLCO en hem indien nodig ondersteunen bij het verzamelen van zoveel mogelijk beschikbare informatie over de cliënt, het feit of de betrokken verrichting, of over de achtergrond van deze elementen.

2. Analyse van atypische feiten en verrichtingen door de AMLCO

2.1. Doel van de analyse - Vaststelling van het vermoeden van witwassen van geld of financiering van terrorisme

Wanneer de relevantie van de melding wordt gevalideerd zoals hierboven vermeld, moet de financiële instelling erop toezien dat de betrokken atypische feiten of verrichtingen voldoende grondig worden geanalyseerd, waarbij ook rekening wordt gehouden met de achtergrond van deze elementen, zodat kan worden bepaald of deze financiële instelling moet besluiten dat zij “**weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden**” dat de betrokken geldmiddelen, feiten of verrichtingen verband houden met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme.

De vaststelling van een vermoeden moet het resultaat zijn van een intellectueel proces en moet gebaseerd zijn op een gedocumenteerde analyse. Hierbij mogen niet alleen geautomatiseerde systemen worden gebruikt, maar moet er ook door mensen worden tussengekomen op basis van de analyse van de atypische feiten en verrichtingen en van de omstandigheden daarrond, om te beslissen of kan worden vermoed dat deze atypische feiten of verrichtingen verband houden met WG/FT en bijgevolg dienen te worden gemeld aan de CFI of omgekeerd, dat dergelijke vermoedens kunnen worden weerlegd en het dossier zonder gevolg kan worden afgesloten.

Bij deze analyse moet ten volle rekening worden gehouden met de wettelijke definities van witwassen van geld en financiering van terrorisme.

2.1.1 Vermoedens van witwassen van geld

A. Algemene beginselen

In artikel 2 van de antiwitwaswet wordt witwassen van geld gedefinieerd aan de hand van een opsomming van handelingen (omwisseling, overdracht, achterhouden, ...) die betrekking hebben op geldmiddelen met een criminele oorsprong en die hoofdzakelijk bedoeld zijn om te (kunnen) ontkomen aan de juridische gevolgen van de gepleegde onrechtmatige handelingen.

De onderliggende criminele activiteiten van witwassen van geld zijn talrijk maar worden in artikel 4, 23°, van de antiwitwaswet restrictief omschreven als “iedere vorm van betrokkenheid bij het plegen van een misdrijf dat in verband staat met:

- a. terrorisme of de financiering van terrorisme;
- b. georganiseerde misdaad;
- c. illegale handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen;
- d. illegale handel in wapens, goederen en koopwaren met inbegrip van antipersoonsmijnen en/of submunitie;
- e. mensensmokkel;
- f. mensenhandel;
- g. exploitatie van de prostitutie;
- h. illegaal gebruik bij dieren van stoffen met hormonale werking of illegale handel in dergelijke stoffen;
- i. illegale handel in menselijke organen of weefsels;
- j. fraude ten nadele van de financiële belangen van de Europese Unie;
- k. ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd;
- l. sociale fraude;
- m. verduistering door personen die een openbare functie uitoefenen en corruptie;
- n. ernstige milieucriminaliteit;
- o. namaak van muntstukken of bankbiljetten;
- p. namaak van goederen;
- q. zeeroverij;
- r. een beursmisdrijf;
- s. het onwettig openbaar aantrekken van spaargeld;
- t. het verlenen van bankdiensten, financiële diensten, verzekeringsdiensten of geldovermakingsdiensten, of valutahandel, of enige andere gereguleerde activiteit, zonder over de voor die activiteiten vereiste vergunning te beschikken of aan de toegangsvoorwaarden te voldoen;
- u. oplichting;
- v. misbruik van vertrouwen;
- w. misbruik van vennootschapsgoederen;
- x. een gijzeling;
- y. een diefstal;
- z. afpersing;
- aa. de staat van faillissement;
- ab. informaticacriminaliteit.”

In artikel 47, § 1, tweede lid, van de antiwitwaswet wordt echter verduidelijkt dat het **niet de taak van de financiële instellingen is om vast te stellen welke criminele activiteit ten grondslag ligt aan het**

vermoeden van witwassen van geld. A fortiori moeten zij dus ook niet nagaan of de bestanddelen van de vermelde strafbare feiten aanwezig zijn, noch bewijs hiervan verzamelen. Zodra zij op basis van hun analyse van de atypische feiten en verrichtingen weten, vermoeden of redenen hebben om te vermoeden dat deze verband houden met een van de opgesomde criminele activiteiten, zijn ze verplicht de betrokken atypische feiten of verrichtingen als verdacht aan te merken. In de meeste gevallen zijn de melders immers niet in staat om de onderliggende criminele activiteit van het witwassen van geld precies te onderkennen. Het is de taak van de CFI om aan de hand van een grondige analyse het verband te vinden tussen de betrokken geldmiddelen, de verdachte verrichting of de aangeklaagde feiten en één van de in de Wet bedoelde vormen van criminaliteit. In dit verband speelt de CFI een sorterende/filterende rol en verrijkt ze de meldingen die aan haar worden gericht, waardoor vermeden wordt dat de parketdiensten overbelast worden door niet-relevante meldingen. Dit belet niet dat de melders naar een of andere vorm van onderliggende criminaliteit kunnen verwijzen wanneer ze weten, vermoeden of redelijke gronden hebben om te vermoeden dat de witgewassen geldmiddelen hun oorsprong vinden in een van de in artikel 4, 23° van de antiwitwaswet vermelde criminele activiteiten.

De termen “vermoeden” of “redelijke gronden hebben om te vermoeden” betekenen dat de financiële instelling de betrokken geldmiddelen, verrichtingen of feiten als verdacht moeten aanmerken als de analyse van de informatie die overeenkomstig de waakzaamheidsverplichtingen en met het oog op de analyse werd verzameld, ertoe leidt dat zij vermoedens heeft met betrekking tot de rechtmatigheid van de geldmiddelen of de verrichting of met betrekking tot de economische, juridische of fiscale rechtvaardiging ervan (“vermoeden”), of als deze analyse elementen bevat die haar twijfels hierover niet redelijkerwijze kunnen wegnemen (“redelijke gronden hebben om te vermoeden”).

B. Bijzondere gevallen van witwassen van geld

§1. Witwassen van geld afkomstig van al dan niet georganiseerde ernstige fiscale fraude

Met toepassing van het in artikel 47, § 1, tweede lid, van de antiwitwaswet beschreven beginsel, moet een financiële instelling een atypische verrichting als **verdacht** aanmerken wanneer zij op basis van de analyse van deze verrichting oordeelt dat zij weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden dat de betrokken geldmiddelen een illegale herkomst hebben die bestaat in een van de in de Wet opgesomde criminele activiteiten, waaronder ernstige fiscale fraude, zonder dat zij moeten bepalen om welke van deze criminele activiteiten het precies gaat (zie hierboven).

De Bank is bijgevolg van oordeel dat een financiële instelling geldmiddelen en verrichtingen die betrekking hebben op deze geldmiddelen als verdacht moet aanmerken wanneer zij weet, vermoedt of redenen heeft om te vermoeden dat deze afkomstig kunnen zijn van fiscale fraude, en derhalve wanneer zij op basis van de informatie in haar bezit niet redelijkerwijze kan uitsluiten dat het gaat om ernstige fiscale fraude. Om een verrichting als verdacht aan te merken, volstaat het dat er een vermoeden is van ernstige fiscale fraude of dat er redelijke gronden zijn om dit te vermoeden. Dit kan met name het geval zijn als er buiten het vermoeden van fiscale fraude ook sprake is van omvangrijke geldmiddelen of van een bedrag dat abnormaal hoog is gezien de activiteiten of de vermogenssituatie van de cliënt, of van een vermoeden dat valse stukken werden aangemaakt of gebruikt.

Dit betekent echter geenszins dat de financiële instelling zeker moet zijn of over bewijsstukken moet beschikken die aantonen dat de vermoedelijke ernstige fiscale fraude effectief voldoet aan de juridische voorwaarden om te worden aangemerkt als “ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd”. Het is de taak van de CFI, waaraan deze verdachte verrichting moet worden gemeld, om aan de hand van een grondigere

analyse vast te stellen of er al dan niet sprake is van onderliggende ernstige fiscale fraude.

Om de detectie van atypische verrichtingen die verband kunnen houden met witwassen van geld afkomstig van fiscale fraude, te vergemakkelijken, legt artikel 39 van de antiwitwaswet een verhoogde waakzaamheid op wanneer een verrichting, een zakelijke relatie of personen die daarbij betrokken zijn, verband houden met een Staat zonder of met een lage belasting die opgenomen is in de lijst die bij koninklijk besluit is vastgesteld overeenkomstig artikel 307, § 1/2, derde lid, van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992. In dit verband wordt verwezen naar de pagina “Staten zonder of met een lage belasting”.

Daarnaast wordt ook verwezen naar de pagina “Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen” voor een lijst van indicatoren van atypische verrichtingen die ten grondslag kunnen liggen aan een vermoeden van ernstige fiscale fraude.

§2. Witwassen van geld afkomstig van sociale fraude

In de antiwitwaswet werden sociale fraude en informaticriminaliteit toegevoegd aan de lijst van onderliggende criminele activiteiten.

Het begrip sociale fraude bestrijkt bijvoorbeeld zwartwerk, onrechtmatig genieten van uitkeringen, niet-naleving van de reglementering inzake de tewerkstelling van vreemde arbeidskrachten, enz.

De NBB nodigt de financiële instellingen uit om de activiteitenverslagen van de CFI over dit onderwerp te raadplegen.

§3. Witwassen van geld afkomstig van informaticriminaliteit

Het begrip informaticriminaliteit in de antiwitwaswet behelst enerzijds misdrijven waarbij de informatica zelf het crimineel doel is, namelijk gedragingen gericht tegen een informaticasysteem of de gegevens die het bevat (bijvoorbeeld ongeoorloofde toegang tot een informaticasysteem of hacking), en anderzijds misdrijven waarbij de informatica alleen als middel wordt gebruikt (bijvoorbeeld de verspreiding van pedofiele beelden via computernetwerken).

De NBB nodigt de financiële instellingen uit om de activiteitenverslagen van de CFI over dit onderwerp te raadplegen.

2.1.2. Vermoedens van financiering van terrorisme

De NBB vestigt de aandacht van de financiële instellingen in het bijzonder op het feit dat de analyse van de atypische feiten en verrichtingen de financiële instelling ook in staat moet stellen om te bepalen of zij kan oordelen dat zij “**weet, vermoedt of redelijke gronden heeft om te vermoeden**” dat de betrokken geldmiddelen, verrichtingen of feiten verband houden met de financiering van terrorisme. Dit laatste begrip wordt in artikel 3 van de antiwitwaswet gedefinieerd als de verstrekking of verzameling van geldmiddelen en andere vermogensbestanddelen, op welke wijze ook, rechtstreeks of onrechtstreeks, met het oogmerk dat deze worden gebruikt of in de wetenschap dat zij, geheel of gedeeltelijk, zullen worden gebruikt door een terroristische organisatie, of door een terrorist die alleen handelt, zelfs zonder enige band met een bepaalde terroristische daad.

De financiële instellingen moeten de coherentie tussen de oorsprong en/of de bestemming van de

geldmiddelen van een of meerdere verrichtingen en de bijgewerkte kennis van de cliënten controleren. Ze treffen verscherpte waakzaamheidsmaatregelen voor geldovermakingen (overschrijvingen en geldtransfers) afkomstig van of bestemd voor geografische gebieden die als risicovol worden beschouwd op het gebied van terrorisme of de financiering van terrorisme of voor verrichtingen in die gebieden.

De financiële instellingen worden eraan herinnerd dat hun SWG/FT-beleid de risico's moet bestrijken die verband houden met de landen/gebieden van bestemming of afkomst van de geldmiddelen. Ze moeten aandacht besteden aan verrichtingen die hun cliënt in “gevoelige” landen uitvoert, maar ook aan verrichtingen die plaatsvinden in landen die, voor zover hun bekend, geen enkele band of relatie hebben met hun cliënt, omdat bepaalde landen kunnen worden gebruikt als transitlanden om het uiteindelijke land van bestemming of afkomst van de geldmiddelen te verbergen. Voorts moet er ook bijzondere aandacht worden besteed aan verrichtingspatronen waaruit blijkt dat eenzelfde persoon op korte tijd meerdere geldovermakingen verricht ten voordele van begunstigden in risicovolle geografische gebieden of omgekeerd, dat verschillende personen een groot aantal geldovermakingen ten voordele van eenzelfde persoon verrichten.

De waakzaamheidsmaatregelen dienen echter in meerdere domeinen te worden genomen, om in te spelen op de veranderende aard van terrorismefinanciering. Er is immers recent gebleken dat er verrichtingen worden uitgevoerd in alle landen, zonder dat er een verband kan worden vastgesteld met gevechtsgebieden en zonder verband met de zakelijke relatie.

Ook wijzigingen in de houding van een cliënt of in de werking van een zakelijke relatie verdienen aandacht.

2.1.3. Vermoedens van financiering van proliferatie van massavernietigingswapens

De analyse van de atypische feiten en verrichtingen moet er ook op gericht zijn de financiële instellingen in staat te stellen om te voldoen aan de bepalingen van Europees recht die aan bepaalde landen beperkende maatregelen opleggen ter bestrijding van de proliferatie van massavernietigingswapens en de financiering ervan, en in het bijzonder aan de verplichting om de CFI op de hoogte te brengen van alle verrichtingen met betrekking tot geldmiddelen waarvoor er redelijke gronden zijn om te vermoeden dat deze verband zouden houden met de financiering van activiteiten of programma's die betrekking hebben op massavernietigingswapens.

De Bank is van oordeel dat in dit verband een specifieke analyse moet worden uitgevoerd van de atypische feiten en verrichtingen wanneer de kenmerken van de geldmiddelen, met name de oorsprong en bestemming ervan, de aard en de kenmerken van de verrichtingen of de kenmerken van de bij de verrichting of zakelijke relatie betrokken personen, waaronder de cliënt, zijn lasthebbers, zijn uiteindelijke begunstigden of de tegenpartijen van de verrichtingen, wijzen op banden met de betrokken landen of met personen of entiteiten waarvan bekend is dat ze betrokken zijn bij de proliferatie van massavernietigingswapens.

Er zij benadrukt dat ook hier geldt, net zoals voor de bestrijding van WG of FT, dat de financiële instelling niet met zekerheid moet weten of bewijs moet hebben van het feit dat verrichtingen of geldmiddelen verband kunnen houden met de financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens om van oordeel te zijn dat dit het geval is: het volstaat dat er redelijke gronden zijn om dit te vermoeden.

2.2. Verantwoordelijkheden van de AMLCO

Een van de belangrijkste operationele verantwoordelijkheden van de AMLCO bestaat in de bovenvermelde

analyse van vastgestelde atypische feiten en verrichtingen om te kunnen bepalen of er al dan niet een vermoeden van WG/FT is of dat er redelijke gronden zijn voor dit vermoeden, en of de betrokken feiten, geldmiddelen of verrichtingen bijgevolg aan de CFI moeten worden gemeld in overeenstemming met de artikelen 47 en volgende van de antiwitwaswet.

Om deze verantwoordelijkheid te kunnen vervullen, moet de AMLCO gemakkelijk toegang hebben tot alle informatie in het bezit van de financiële instelling die relevant is voor zijn/haar analyse.

In tegenstelling tot de in punt 1 hierboven beschreven voorafgaande analyse mag de analyse die de AMLCO op grond van artikel 45 van de antiwitwaswet dient te maken, niet beperkt zijn tot louter de validatie van de informatie die rechtstreeks verband houdt met de atypische verrichtingen of feiten.

Van de AMLCO wordt verwacht dat hij/zij een grondige analyse uitvoert van **alle informatie die werd verzameld in het kader van de opsporing van atypische feiten of verrichtingen en van de voorafgaande analyse ervan**, dat wil zeggen (i) de inhoud van de meldingen die afkomstig zijn van hetzij personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of belast zijn met hun verrichtingen, hetzij van het geautomatiseerd toezichtssysteem en (ii) alle informatie die werd verzameld en gedocumenteerd in het kader van de voorafgaande analyse.

Meestal is deze eerste informatie bovendien onvoldoende om te kunnen beslissen of de geldmiddelen, verrichtingen of feiten al dan niet als verdacht moeten worden aangemerkt. De analyse van de atypische feiten of verrichtingen door de AMLCO moet in het algemeen grondiger zijn en berusten op een breder scala aan informatie ter staving van de beslissing. Bijgevolg verwacht de NBB dat de AMLCO **het scala aan informatie waarop hij zijn analyse steunt, op passende wijze uitbreidt, afhankelijk van de omstandigheden en de behoeften**.

Hiervoor moet de AMLCO voor zijn/haar analyse de informatie verzamelen die beschikbaar is bij de financiële instelling over de cliënt, zijn risicoprofiel, de zakelijke relatie met deze cliënt - met inbegrip van een overzicht van de door hem uitgevoerde verrichtingen over een voldoende lange periode, afhankelijk van de omstandigheden - en relevante achtergrondinformatie inwinnen. Het is echter belangrijk dat de AMLCO alle informatie kan verzamelen waarover de financiële instelling beschikt - ongeacht welke dienst of welk departement in de instelling deze informatie bezit - indien die relevant is om naar behoren te kunnen beoordelen of de betrokken atypische feiten of verrichtingen al dan niet verdacht zijn.

Afhankelijk van de omstandigheden kan die analyse de reconciliatie vereisen van de verrichtingen van de betrokken cliënt met die van andere cliënten waarmee hij financiële betrekkingen schijnt te onderhouden.

Naast de hierboven vermelde opzoekingen van informatie in de interne databanken van de instelling kan de analyse van de betrokken feiten of verrichtingen nopen tot **maatregelen ter aanvulling** van de maatregelen die reeds worden genomen in het kader van de waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen (zie de artikelen 19 tot 41 van de antiwitwaswet). Die aanvullende maatregelen kunnen onder meer bestaan in:

- het vragen van aanvullende informatie of verantwoordingsstukken aan de cliënt zelf;
- het opstarten van procedures om informatie in de groep te delen met het oog op de strijd tegen WG/FT (zie de rubriek “Organisatie en interne controle binnen de groepen”), meer bepaald om te beschikken over de informatie die andere entiteiten van de groep bezitten over verrichtingen of zakelijke relaties van diezelfde cliënt met die andere entiteiten van de groep, hun kennis van die cliënt en in voorkomend

geval hun eventuele vermoedens met betrekking tot die cliënt of de eventuele meldingen van verdachte verrichtingen van die cliënt die ze aan de financiële inlichtingeneenheid van hun land van vestiging zouden hebben gericht;

- het raadplegen van openbare informatiebronnen, met name op het internet,
- enz.

Er zij opgemerkt dat artikel 45 van de antiwitwaswet bepaalt dat de AMLCO (of de leden van zijn/haar team die onder zijn/haar gezag handelen), voor zover mogelijk, de **achtergrond** en het **doel** moet analyseren **van verrichtingen** die voldoen aan ten minste een van de volgende voorwaarden: (i) zij zijn complex, (ii) zij zijn ongebruikelijk groot, (iii) zij vertonen een ongebruikelijk patroon of (iv) zij hebben geen duidelijk economisch of rechtmatig doel.

Wat het onderzoek naar het **doel van de verrichtingen** betreft, proberen de financiële instellingen inzicht te verwerven in bijvoorbeeld een juridische constructie, de verwevenheid van de ondernemingen of kruiselingse financiële verrichtingen tussen verschillende personen. De instelling verricht de analyse op basis van alle informatie waarover ze beschikt of waartoe ze toegang heeft (opzoeken van de uiteindelijke begunstigde, doel van de betrokken verrichtingen, werking van de rekeningen, enz.).

De omvang van de opzoeken en de grondigheid van de analyse kunnen worden bepaald op basis van de kenmerken en het belang van de onderzochte gevallen, maar moeten voldoende zijn om te vermijden dat verrichtingen of feiten ofwel als verdacht worden aangemerkt zonder dat rekening wordt gehouden met belangrijke informatie die beschikbaar was bij de financiële instelling en die duidelijk van aard was om de vermoedens op te heffen ofwel, omgekeerd, zonder gevolg worden afgesloten doordat geen rekening wordt gehouden met informatie die niettemin beschikbaar is en die samen met de analyse redelijke gronden zou opleveren om een band met WG of FT te vermoeden.

Aangezien de beslissing om een feit of verrichting als verdacht aan te merken het resultaat moet zijn van de hoger beschreven analyse, mogen de financiële instellingen bepaalde feiten of verrichtingen niet automatisch als verdacht aanmerken louter op basis van vooraf vastgestelde objectieve indicatoren, zonder de vereiste analyse uit te voeren.

Zo mogen verrichtingen niet automatisch als verdacht worden aangemerkt zonder dat er een analyse is uitgevoerd op grond waarvan het vermoeden gemotiveerd kan worden, uitsluitend op basis van:

- een loutere veronderstelling in verband met de activiteit van de cliënt, zijn adres of zijn land van verblijf of van registratie;
- een grote verrichting waarvan het bedrag op voorhand was vastgelegd en, meer algemeen, zonder dat werd aangetoond dat het om een ongebruikelijk grote verrichting ging, gelet op het profiel van de zakelijke relatie of, voor occasionele cliënten, van de verrichtingen die de instelling gewoonlijk uitvoert;
- moeilijkheden tussen de betrokken financiële instelling en haar cliënt of het gedrag van die laatste, met name in een persoonlijk gesprek;
- het instellen van een gerechtelijk onderzoek of een verzoek om inlichtingen van bijvoorbeeld de CFI of van een bestuursrechtelijke of gerechtelijke autoriteit;
- enz.

Dergelijke indicatoren zijn daarentegen bijzonder nuttig om atypische feiten of verrichtingen te identificeren die voor analyse aan de AMLCO moeten worden meegedeeld.

Ongewoon gedrag van een cliënt volstaat op zich bijvoorbeeld in het algemeen niet om zonder verdere analyse een verband vast te stellen tussen zijn verrichtingen of handelingen en het witwassen van geld of de financiering van terrorisme, maar kan een relevante aanwijzing zijn om zijn verrichtingen of handelingen (met name zijn pogingen tot verrichtingen) als atypisch aan te merken en kan zo aanleiding geven tot een analyse door de AMLCO om te bepalen er een vermoeden van WG/FT is. In dit verband wordt eraan herinnerd dat de interne procedures betreffende de waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en verrichtingen met name passende criteria moeten bevatten die personen die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die belast zijn met de uitvoering van hun verrichtingen, in staat moeten stellen atypische feiten en verrichtingen op te sporen (zie artikel 16, 1° van het antiwitwasreglement van de NBB). In dit verband wordt verwezen naar de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen: commentaar en aanbevelingen”.

Het feit dat de financiële instelling wordt ingelicht over het instellen van een gerechtelijk onderzoek naar een cliënt of het feit dat ze een verzoek om inlichtingen van bijvoorbeeld de CFI of van een bestuursrechtelijke of gerechtelijke autoriteit ontvangen heeft, volstaat evenmin om de door deze cliënt uitgevoerde verrichtingen automatisch als verdacht te beschouwen zonder dat de AMLCO deze verrichtingen heeft geanalyseerd om te bepalen of er vermoedens van WG/FT bestaan. Evenzo is de vaststelling dat een maatregel tot bevrozing van tegoeden is opgelegd aan een cliënt, zijn lasthebber of zijn uiteindelijke begunstigde op zich onvoldoende om alle verrichtingen van de betrokken cliënt als verdacht te beschouwen, maar moet de financiële instelling op basis hiervan de zakelijke relatie opnieuw en grondiger onderzoeken om te bepalen of van bepaalde verrichtingen kan worden vermoed dat ze verband houden met de financiering van terrorisme.

Indien de AMLCO na de analyse van de door een cliënt gerealiseerde verrichtingen vermoedt dat ze verband houden met WG/FT, stelt het feit dat de financiële instelling werd ingelicht over het instellen van een gerechtelijk onderzoek of zelfs van gerechtelijke vervolgingen tegen een cliënt, haar echter niet vrij van het melden van de verdachte verrichtingen.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de pagina “Melding van vermoedens” en naar de informatie op die pagina over te goeder trouw verrichte meldingen.

2.3. Resultaat en documentatie van de analyse van de AMLCO in een schriftelijk verslag

De analyse van atypische feiten of verrichtingen kan ertoe leiden dat het dossier zonder gevolg wordt afgesloten of dat de feiten, geldmiddelen of verrichtingen als verdacht worden aangemerkt. In beide gevallen berust de beslissing bij de AMLCO (zonder interventie van de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende).

Aangezien deze analyse bedoeld is om te bepalen of verdachte feiten, geldmiddelen of verrichtingen al dan niet moeten worden gemeld aan de CFI in overeenstemming met artikel 47 van de antiwitwaswet, moeten de financiële instellingen erop toezien dat hun AMLCO de aan hen gerichte meldingen kan analyseren met de vereiste waakzaamheid, zodat de in artikel 51 van de Wet vastgelegde termijnen voor de melding kunnen worden nagekomen (zie de pagina “Melding van vermoedens”). De AMLCO dient prioriteit te geven aan de analyses van de atypische verrichtingen met de meest alarmerende kenmerken, met name wat betreft de betrokken bedragen en de aard en de waarschijnlijkheid van het mogelijke verband met WG/FT.

Telkens wanneer atypische feiten of verrichtingen ter analyse worden voorgelegd aan de AMLCO, moet hij/zij de resultaten optekenen in een **schriftelijk intern verslag**. Dit interne analyseverslag moet met name toelichten om welke redenen de AMLCO besloten heeft dat er al dan niet een vermoeden van WG/FT bestaat en moet het mogelijk maken de besluiten van de AMLCO achteraf te rechtvaardigen en controle uit te oefenen op de doeltreffendheid en de relevantie van het besluitvormingsproces.

In overeenstemming met het beginsel van artikel 47, § 1, tweede lid, van de antiwitwaswet dienen noch de analyse van de AMLCO, noch het schriftelijke analyseverslag te vermelden wat de onderliggende criminele activiteit van de verdachte verrichting is (zie hierboven).

3. Middelen en internecontrolemaatregelen

De hierboven beschreven analyse van atypische feiten en verrichtingen om te bepalen of er al dan niet vermoedens van WG/FT zijn, die moet worden uitgevoerd om verdachte verrichtingen, geldmiddelen of feiten te kunnen melden aan de CFI, vormt een kernonderdeel van het mechanisme ter voorkoming van WG/FT waarover de financiële instellingen bij wet moeten beschikken.

Er zij aan herinnerd dat in artikel 18 van het antiwitwasreglement van de NBB eveneens wordt bepaald dat de financiële instellingen passende procedures moeten invoeren om de atypische verrichtingen zo snel mogelijk te kunnen analyseren (zie de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen”).

De NBB verwacht bovendien dat de financiële instellingen aan hun AMLCO de nodige personele en technische middelen toekennen om hem in staat te stellen deze analyse efficiënt uit te voeren en er een passend gevolg aan te geven binnen de in de Wet vastgelegde termijnen.

In het algemeen wordt van de financiële instellingen verwacht dat zij er periodiek en doorlopend op toezien dat de taken inzake SWG/FTP effectief worden uitgevoerd door alle personen die hiervoor verantwoordelijk zijn binnen de instelling. Hieronder vallen ook alle taken en verantwoordelijkheden van de AMLCO, met name zijn/haar taak om atypische verrichtingen te analyseren. In dit verband wordt verwezen naar punt 3 van de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen”.

Wat in het bijzonder het toezicht betreft op het door de AMLCO ingestelde systeem voor de analyse van atypische feiten en verrichtingen, raadt de NBB de **interne audit** aan om bijzondere aandacht te besteden aan:

- de doeltreffendheid van het proces voor de voorafgaande analyse en de analyse van atypische verrichtingen door de AMLCO;
- de geschiktheid van de door de AMLCO verrichte werkzaamheden voor het verzamelen van informatie als onderdeel van zijn taak om atypische verrichtingen te analyseren;
- de toereikendheid van de personele en technische middelen die aan de AMLCO worden toegekend om atypische feiten en verrichtingen te analyseren.

Melding van vermoedens

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 47 tot 54
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 22

Andere referentiedocumenten

- Richtsnoeren van de CFI van 15 augustus 2020 voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de CFI

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen van de NBB

Melding van vermoedens: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Gevallen waarin een vermoeden moet worden gemeld aan de CFI
- 2. Modaliteiten voor de overdracht van een melding aan de CFI
- 3. Gevolgen van een melding van vermoedens
- 4. Interne controlemaatregelen

Eén van de belangrijkste verplichtingen inzake SWG/FTP voor financiële instellingen is dat zij een vermoeden moeten melden bij de CFI zodra zij weten, vermoeden of redelijke gronden hebben om te vermoeden dat geldmiddelen, verrichtingen of een feit waarvan zij kennis hebben, verband houden met WG/FT. Hieronder wordt een beknopte toelichting gegeven bij de gevallen waarin een vermoeden moet worden gemeld (zie punt 1), bij de praktische modaliteiten voor de overdracht van een melding aan de CFI (zie punt 2), bij de gevolgen van een melding van vermoedens (zie punt 3) en bij de interne controlemaatregelen die ter zake moeten worden ingevoerd (zie punt 4).

1. Gevallen waarin een vermoeden moet worden gemeld aan de CFI

1.1. Melding van een vermoeden van WG/FT na analyse van atypische feiten of verrichtingen

Overeenkomstig artikel 47, § 1, van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen bij de CFI een melding verrichten wanneer zij weten, vermoeden of redelijke gronden hebben om te vermoeden dat de volgende zaken verband houden met WG of FT:

1. **geldmiddelen** die door hun cliënten worden aangehouden, ongeacht het bedrag;
2. **verrichtingen** die worden uitgevoerd door hun cliënten of waartoe hun cliënten opdracht hebben gegeven; of
3. **feiten**, waaronder pogingen tot verrichtingen, waarvan zij kennis hebben.

De CFI moet verplicht worden ingelicht wanneer de op de pagina “Analyse van atypische feiten en verrichtingen” beschreven analyse tot de conclusie leidt dat een atypische verrichting, de betrokken geldmiddelen of de desbetreffende atypische feiten verdacht zijn.

1.2. Andere gevallen van meldingen van vermoedens

In artikel 47, § 3, van de antiwitwaswet wordt de Koning gemachtigd om bij een in ministerraad overlegd en op advies van de CFI genomen koninklijk besluit te bepalen in welke gevallen geldmiddelen, verrichtingen en feiten in ieder geval dienen te worden gemeld aan de CFI zonder dat op basis van een analyse van de AMLCO moet kunnen worden geconcludeerd dat er een vermoeden van WG/FT is.

Evenzo wordt in artikel 54, § 1, van de antiwitwaswet de Koning gemachtigd om de verplichting tot melding aan de CFI uit te breiden tot de geldmiddelen, verrichtingen of feiten waarbij natuurlijke of rechtspersonen zijn betrokken die banden hebben met landen of gebieden waarvan de wetgeving als ontoereikend wordt

erkend of waarvan wordt aangenomen dat hun gebruiken een hinderpaal vormen in de strijd tegen WG/FT, zonder dat deze geldmiddelen, verrichtingen of feiten moeten worden geanalyseerd ter staving van het vermoeden dat ze verband houden met WG/FT.

Tot op heden is er echter geen koninklijk besluit genomen dat uitvoering geeft aan deze twee bepalingen van de Wet.

De bepalingen van Europees recht die aan bepaalde landen beperkende maatregelen opleggen ter bestrijding van de proliferatie van massavernietigingswapens en de financiering ervan, voorzien ook in een rechtstreeks toepasselijke verplichting voor de financiële instellingen om hun financiële inlichtingeneenheid (FIE) – in België de CFI – onverwijld op de hoogte te brengen van gevallen waarin er redelijke gronden zijn om te vermoeden dat geldmiddelen of verrichtingen verband zouden kunnen houden met de financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens. Momenteel zijn deze gevallen van verplichte melding aan de CFI opgenomen in artikel 23, lid 1, punten e) en f), van Verordening (EU) 2017/1509 van de Raad van 30 augustus 2017 betreffende beperkende maatregelen tegen de Democratische Volksrepubliek Korea en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 329/2007.

Voor een overzicht van en toelichting bij alle mogelijke gevallen van verplichte melding aan de CFI kunnen de financiële instellingen de Richtsnoeren van de CFI met betrekking tot de melding van informatie aan de CFI raadplegen.

2. Modaliteiten voor de overdracht van een melding aan de CFI

2.1. Territoriaal toepassingsgebied van de verplichting tot melding van vermoedens aan de CFI

De verplichting tot melding aan de CFI geldt voor alle financiële instellingen als bedoeld in artikel 5, § 1 van de antiwitwaswet, d.w.z. de financiële instellingen naar Belgisch recht en de in België gevestigde bijkantoren, alsook voor bepaalde financiële instellingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de EER en die aan de Belgische antiwitwaswet zijn onderworpen omdat ze diensten aanbieden in België via (verbonden of onafhankelijke) agenten of via distributeurs. In dit verband wordt verwezen naar de pagina “Toepassingsgebied”.

Daarnaast wordt in paragraaf 2 van artikel 47 van de antiwitwaswet bepaald dat, wanneer de financiële instelling werkzaam is in een andere lidstaat van de EER zonder er over een vestiging te beschikken, vermoedens betreffende verrichtingen die worden uitgevoerd in het kader van het vrij verrichten van diensten en die betrekking hebben op cliënten die in die andere lidstaat zijn gevestigd, eveneens dienen te worden overgemaakt aan de CFI (als FIE van de lidstaat van herkomst / “home country”).

Wanneer een financiële instelling echter werkzaam is op het grondgebied van een andere lidstaat van de EER via een dochteronderneming, een bijkantoor of een andere vorm van vestiging (met name agenten of, in het geval van instellingen voor elektronisch geld, distributeurs die hen daar vertegenwoordigen), is deze op het grondgebied van een andere lidstaat gevestigde vestiging niet onderworpen aan de Belgische antiwitwaswet maar aan de antiwitwaswetgeving van het land van ontvangst. Verdachte feiten en verrichtingen die overeenkomstig deze wetgeving plaatselijk worden vastgesteld, moeten bijgevolg worden gemeld aan de FIE van het land van ontvangst. Noch de vestiging op het grondgebied van dat land van ontvangst, noch haar Belgische moederonderneming mogen of kunnen hun wettelijke meldingsverplichting naar behoren nakomen

door deze feiten of verrichtingen te melden aan de CFI. Voor dit onderwerp zij ook verwezen naar de pagina “Toepassingsgebied” en naar de commentaar en de aanbevelingen van de Bank op de pagina “Belgische moederondernemingen” (hoofdstuk 3: Toepassing van de lokale wetgeving door in het buitenland gevestigde bijkantoren en dochterondernemingen). Deze verduidelijkingen doen geen afbreuk aan het feit dat informatie moet worden uitgewisseld binnen de groepen telkens wanneer dit noodzakelijk is (zie de pagina “Belgische moederondernemingen”, hoofdstuk 2, paragraaf 2.2.3.) of dat een Belgische vestiging rekening moet houden met de verdachte feiten of verrichtingen die worden vastgesteld door een andere entiteit van haar groep, zodat een gepaste analyse kan worden uitgevoerd van de door deze Belgische vestiging vastgestelde atypische feiten of verrichtingen die verband houden met dezelfde personen (zie de pagina “Analyse van atypische feiten en verrichtingen”, paragraaf 2.2. Verantwoordelijkheden van de AMLCO).

2.2. Melders

Overeenkomstig artikel 49 van de antiwitwaswet moet de melding en informatieverstrekking aan de CFI in principe worden verricht door **de AMLCO**. De AMLCO kan deze verantwoordelijkheid echter delegeren aan leden van zijn dienst die daartoe onder zijn toezicht en zijn directe verantwoordelijkheid handelen. Daarnaast moet elke bestuurder, werknemer en vertegenwoordiger van de betrokken financiële instelling of van het bijkantoor in kwestie persoonlijk informatie verstrekken aan de CFI telkens wanneer de normale procedure via de AMLCO niet kan worden gevolgd. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de AMLCO niet beschikbaar is om dit zelf tijdig te doen of wanneer de personen binnen de onderworpen entiteiten betrokken lijken te zijn bij een witwasactiviteit of bij een geval van financiering van terrorisme en de informatieverstrekking via de gewone procedures zouden belemmeren.

Bij Europese financiële instellingen die in België een beroep doen op agenten of distributeurs en die voldoen aan de criteria vermeld op de pagina over de centrale contactpunten, moet de melding en informatieverstrekking aan de CFI in principe worden verricht door het **aangewezen centraal contactpunt**.

2.3. Modaliteiten voor de melding

In artikel 50 van de antiwitwaswet wordt verduidelijkt dat de in de artikelen 47, 48 en 66 bedoelde informatie en inlichtingen schriftelijk of op elektronische wijze moeten worden gemeld volgens de door de CFI vastgestelde modaliteiten. Deze modaliteiten zijn momenteel vervat in de Richtsnoeren van de CFI van 26 oktober 2017 met betrekking tot de melding van informatie aan de CFI.

In de praktijk raadt de NBB de financiële instellingen aan hun vermoedens te melden via de beveiligde website ORIS, die op 1 september 2006 werd gelanceerd door de CFI. Daartoe ontvangt de melder onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO een of meer beveiligde toegangscode's die vervolgens intern worden verspreid zonder dat de CFI de identiteit moet kennen van de medewerker die de melding verricht. Op deze manier gebeurt de melding in naam en voor rekening van de melder. Het systeem biedt melder's bovendien de mogelijkheid om een deel van het meldingsproces te automatiseren.

2.4. Inhoud van de melding

Bij de melding van een vermoeden moet ten minste de volgende informatie worden verstrekt:

- de identificatiegegevens en professionele gegevens van de melder;
- de identificatiegegevens van de cliënt en, in voorkomend geval, van de uiteindelijke begunstigde

waarop de melding betrekking heeft alsook, indien met de cliënt een zakelijke relatie is aangeknoopt, het doel en de aard van deze relatie;

- de beschrijving van de verrichting en de elementen van de analyse die tot de melding hebben geleid;
- de uitvoeringstermijn als de verrichting nog niet is uitgevoerd.

De financiële instellingen zien erop toe dat ze geen onvolledige meldingen verrichten die niet toelaten de aan het vermoeden ten grondslag liggende feiten te kennen.

De beschrijving van de verrichting en de elementen van de analyse die tot de melding hebben geleid, moet de opvallende stromen bevatten en/of de belangrijkste bedragen alsook de personen die bij deze stromen betrokken zijn.

In voorkomend geval worden bij de melding van vermoedens alle andere stukken gevoegd die nuttig zijn voor de behandeling ervan door de CFI (met name bankafschriften, indien mogelijk in een formaat dat elektronisch kan worden gebruikt, documenten betreffende de opening van een rekening of de ondertekening van een verzekeringsovereenkomst, enz.).

De NBB herinnert eraan dat het essentieel is meldingen van vermoedens correct op te stellen, ongeacht de modaliteiten voor de overdracht ervan. Een duidelijke, bondige en nauwkeurige weergave van de in de melding opgenomen gegevens is erg belangrijk voor de efficiëntie van het SWG/FTP-beleid.

2.5. Tijdstip van aanhangigmaking bij de CFI

2.5.1. Beginsel van melding vóór de uitvoering van de verrichting

Overeenkomstig artikel 51 van de antiwitwaswet geldt in het algemeen dat vermoedens onmiddellijk aan de CFI moeten worden gemeld, voordat de verrichting wordt uitgevoerd, in voorkomend geval met vermelding van de termijn waarbinnen de verrichting moet worden uitgevoerd.

In de volgende twee gevallen mag de melding echter onmiddellijk na de uitvoering van de verrichting plaatsvinden:

- wanneer het door de aard van de verrichting niet mogelijk is de uitvoering ervan uit te stellen;
- wanneer de vervolging van de begunstigden van de witwasactiviteit zou kunnen worden bemoeilijkt door de uitvoering van de verrichting uit te stellen.

De eerste afwijking is van toepassing wanneer de verrichting onmiddellijk plaatsheeft. Dit is bijvoorbeeld het geval voor een manuele wisselverrichting waarbij onmiddellijk deviezen worden omgewisseld, of voor een verrichting die rechtstreeks door de cliënt zelf wordt uitgevoerd zonder tussenkomst van een medewerker van de financiële instelling, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een “home banking” toepassing of een mobiele applicatie. Deze afwijking kan ook van toepassing zijn wanneer de verrichting binnen een zeer korte termijn dient te worden uitgevoerd, wat een systematische opsporing vooraf bemoeilijkt. Dit geldt met name voor de verrichtingen van de banksector, van de sector voor beleggings- en betalingsdiensten en, meer uitzonderlijk, van de verzekeringssector, waarvoor een onmiddellijke uitvoering van de verrichtingen vereist is. De instellingen verduidelijken in hun SWG/FTP-procedures voor welke verrichtingen de melding respectievelijk voor of na de uitvoering ervan moet plaatshebben.

De tweede afwijking is ook van toepassing wanneer de vervolging van de begunstigden van een

witwasactiviteit zou kunnen worden bemoeilijkt door de uitvoering van de verrichting uit te stellen. Dit zou met name het geval kunnen zijn als er redenen zijn om te vrezen dat, indien de uitvoering van de verrichting zou worden uitgesteld, de cliënt zou kunnen worden gewaarschuwd en aangemoedigd om onmiddellijk maatregelen te nemen teneinde zijn geld, waarvan wordt vermoed dat het van illegale herkomst is, te onttrekken aan de onderzoeken van de CFI of van de gerechtelijke autoriteiten.

In deze twee gevallen moeten deze afwijkingen strikt ten uitvoer worden gelegd en moet aan de CFI worden meegedeeld waarom zij niet kon worden ingelicht vóór de uitvoering van de verrichting.

2.5.2. Termijn voor melding na de uitvoering van de verrichting

Na de uitvoering van een verrichting die voldoet aan de in artikel 51 van de antiwitwaswet bepaalde voorwaarden moet de melding onmiddellijk worden overdragen aan de CFI. Met deze bepaling wordt een snelheidsvereiste ingevoerd die iedere financiële instelling ertoe verplicht ervoor te zorgen, ongeacht haar organisatie en in elke fase van haar proces dat in voorkomend geval tot een melding leidt, dat zo snel mogelijk de nodige inspanningen worden geleverd. Zo moeten de financiële instellingen erop toezien dat zij niet meer tijd dan strikt noodzakelijk besteden aan de onderzoeken en analyse die naar aanleiding van de melding van een atypisch feit of een atypische verrichting worden uitgevoerd.

2.6. Aanvullende meldingen en verzoeken om informatie van de CFI

In artikel 48 van de antiwitwaswet wordt bepaald dat de financiële entiteiten verplicht zijn binnen de door de CFI bepaalde termijnen gevolg te geven aan de verzoeken tot bijkomende inlichtingen die zij van deze laatste ontvangen.

Daarnaast moet iedere inlichting die de in een melding van vermoedens opgenomen elementen kunnen ontkrachten, bevestigen of wijzigen, onverwijld ter kennis van de CFI worden gebracht, ongeacht het bedrag en a fortiori wanneer de cliënt nieuwe verdachte verrichtingen uitvoert. Wanneer na een eerste melding van vermoedens meerdere verrichtingen ter kennis van de CFI moeten worden gebracht, kan de melder deze verrichtingen om redenen van efficiëntie bundelen in één bijkomende melding die betrekking heeft op een bepaalde periode van verrichtingen die voor iedere situatie afzonderlijk wordt vastgelegd. In dat geval dient de bijkomende melding de modaliteiten voor de bundeling van de gemelde verrichtingen te bevatten. Zo kan het nodig zijn dat eenzelfde onderworpen entiteit meerdere aanvullende meldingen van vermoedens verricht als de omstandigheden dit vereisen.

3. Gevolgen van een melding van vermoedens

De voornaamste gevolgen van een melding van vermoedens aan de CFI zijn:

1. mededelingsverbod;
2. bescherming van de melders;
3. verplichte individuele herbeoordeling van de WG/FT-risico's van de cliënt; en
4. verplichte bewaring van stukken die betrekking hebben op de uitgevoerde melding.

Voor de eerste twee gevolgen wordt verwezen naar de pagina's "Mededelingsverbod" en "Bescherming van de melders".

Het derde hierboven vermelde gevolg vloeit voort uit artikel 22 van het antiwitwasreglement, waarin wordt bepaald dat, wanneer een financiële instelling met toepassing van artikel 47 van de antiwitwaswet een vermoeden meldt, ze een nieuwe individuele beoordeling uitvoert van de WG/FT-risico's overeenkomstig artikel 19, § 2, van de Wet, waarbij ze met name rekening houdt met de omstandigheid dat er in verband met de betrokken cliënt een vermoeden werd gemeld. Op basis van deze nieuwe beoordeling en van haar cliëntacceptatiebeleid moet de financiële instelling besluiten de reeds aangegane zakelijke relatie ofwel voort te zetten, in welk geval ze waakzaamheidsmaatregelen ten uitvoer legt die zijn aangepast aan de opnieuw beoordeelde risico's, ofwel te beëindigen. De NBB vestigt de aandacht op het feit dat dit een individuele beslissing moet zijn die wordt genomen op basis van de individuele beoordeling van alle beschikbare informatie over de cliënt en de zakelijke relatie met deze laatste. Zij is van oordeel dat een principiële beslissing om de zakelijke relatie automatisch te verbreken wanneer een vermoeden is gemeld aan de CFI, niet in overeenstemming zou zijn met artikel 22 van het antiwitwasreglement, en dat deze beslissing er bovendien toe zou kunnen leiden dat de cliënt rechtstreeks en onrechtstreeks op de hoogte wordt gebracht van het feit dat over hem een vermoeden is gemeld aan de CFI.

Wat betreft het vierde gevolg worden de documenten over de door de financiële instellingen uitgevoerde verrichtingen bewaard gedurende een periode van tien jaar na de beëindiging van de betrokken zakelijke relatie. Voor de meldingen van vermoedens geldt deze bewaarverplichting zowel voor de kopie van de melding van vermoedens en de eventueel daarbij gevoegde stukken als voor de bevestiging van ontvangst van de melding door de CFI. Voor meer informatie hierover zij verwezen naar de pagina “Bewaring van gegevens en documenten”.

4. Interne controlemaatregelen

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat zij periodiek en doorlopend waken over de geschiktheid van de organisatorische maatregelen die zijn ingevoerd om te voldoen aan de wettelijke verplichting om vermoedens te melden aan de CFI. In dit verband verwacht de NBB dat de financiële instellingen in het bijzonder toezien op de termijn waarbinnen zij vermoedens melden.

De NBB raadt de interne auditfunctie bovendien aan om bijzondere aandacht te besteden aan:

- de geschiktheid van het door de AMLCO ten uitvoer gelegde beleid betreffende de melding van vermoedens, bijkomende meldingen en de behandeling van verzoeken tot informatie van de CFI;
- de gepastheid van de termijnen waarbinnen vermoedens worden gemeld, teneinde te vermijden dat de financiële instelling vermoedens laattijdig meldt;
- de naleving van de instructies van de CFI met betrekking tot de modaliteiten voor de overdracht van meldingen van verdachte verrichtingen en met betrekking tot de informatie die daarin moet worden opgenomen; en
- de naleving van de gevolgen van de melding van een verdachte verrichting aan de CFI.

Mededelingsverbod

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 55 en 56

Andere referentiedocumenten

- Richtsnoeren van de CFI van 15 augustus 2020 voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de CFI

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

Mededelingsverbod: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Beginsel van het mededelingsverbod
- 2. Uitzonderingen

De financiële instellingen dienen de meest strikte geheimhouding in acht te nemen met betrekking tot de informatie en inlichtingen die zij aan de CFI verstrekken en met betrekking tot de analyses van feiten of verrichtingen die verband kunnen houden met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme die aan de gang zijn of zouden kunnen worden opgestart.

1. Beginsel van het mededelingsverbod

Overeenkomstig artikel 55 van de antiwitwaswet mogen de financiële instellingen de betrokken cliënt of derden in geen geval in kennis stellen van informatie of inlichtingen die zijn, zullen worden of werden verstrekt aan de CFI in overeenstemming met de artikelen 47 (**melding van vermoedens**), 48 (**bijkomende inlichtingen**) en 54 (meldingen betreffende een verrichting die verband houdt met een land met een hoog risico) van de antiwitwaswet, of van het feit dat een **analyse naar het witwassen van geld of de financiering van terrorisme** aan de gang is of zou kunnen worden opgestart. Het verbod om de cliënt of derden in kennis te stellen van het feit dat een analyse naar het witwassen van geld of de financiering van terrorisme aan de gang is of zou kunnen worden opgestart, geldt zowel voor de interne analyses die worden uitgevoerd door de AMLCO van de onderworpen entiteit om te bepalen of er aanleiding is tot het verrichten van een melding aan de CFI als voor de externe analyses die worden verricht door de CFI of de gerechtelijke autoriteiten om te bepalen of er ernstige aanwijzingen zijn van WG/FT.

De NBB verwacht dat de financiële instellingen dit mededelingsverbod nauwgezet naleven gelet op de doelstellingen die ermee worden nagestreefd. Enerzijds is het absoluut noodzakelijk dat meldingen van verdachte verrichtingen geheim worden gehouden, om de daders van verrichtingen die verband houden met het witwassen van geld of terrorismefinanciering te kunnen aanhouden en om hun bezittingen in beslag te kunnen laten nemen door de gerechtelijke autoriteiten. Anderzijds wordt met het verbod om derden in te lichten ook bereikt dat de reputatie van de betrokkenen onaangetast blijft zolang er geen strafrechtelijke sancties zijn uitgesproken door de gerechtelijke autoriteiten. Wanneer deze verplichting tot geheimhouding niet wordt nageleefd teneinde de dader van de verrichting die verband houdt met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme in staat te stellen zich te onttrekken aan de gevolgen van de verrichte of te verrichten melding, kan dit naargelang van de omstandigheden beschouwd worden als een daad van medeplichtigheid aan het witwassen van geld of de financiering van terrorisme.

Concreet houdt het mededelingsverbod in dat een voorzichtige benadering moet worden gehanteerd wanneer contact wordt opgenomen met een klant bij wie een atypische transactie werd vastgesteld. Het is essentieel om **niet** te vermelden of te suggereren dat deze contacten plaatsvinden in het kader van een AML/CFT-analyse. Als het moeilijk is met de klant te communiceren zonder deze informatie te onthullen, is het beter om geen contact op te nemen met de klant. Niettemin kunnen interacties met de klant worden overwogen als ze nodig zijn om een oordeel te vormen over het bestaan van een vermoeden, waarbij niet onthuld mag worden dat de gevraagde aanvullende informatie bedoeld is om te bepalen of al dan niet een melding moet gemaakt worden aan de CFI.

Er dient eveneens te worden opgemerkt dat het mededelingsverbod overeenkomstig het tweede lid van § 1 van artikel 55, gelezen in samenhang met artikel 56, § 2, 2°, van de antiwitwaswet ook van toepassing is op de mededelingen van informatie of inlichtingen door de Belgische financiële instellingen aan hun in derde landen gevestigde bijkantoren en dochterondernemingen als er geen passende maatregelen zijn genomen om te waarborgen dat deze bijkantoren of dochterondernemingen effectief een groepsbeleid toepassen in overeenstemming met Richtlijn 2015/849.

Gelet op het belang van dit mededelingsverbod verwacht de NBB dat de financiële instellingen de aandacht van hun bestuurders en medewerkers specifiek vestigen op de verplichting om dit verbod strikt na te leven, en dat zij de toegang tot deze informatie beperken tot de personen die hiervan kennis moeten hebben in het kader van de uitoefening van hun functies.

Daarnaast is de NBB van oordeel dat, wanneer een financiële instelling vaststelt dat het mededelingsverbod overtreden is of zou kunnen zijn binnen de instelling, zij zo snel mogelijk een grondig onderzoek moet verrichten van deze feiten en van de hiermee samenhangende omstandigheden, teneinde te bepalen welke evenredige en afschrikkende maatregelen moeten worden genomen ten aanzien van de betrokkene. De NBB verwacht bovendien dat de feiten onverwijld worden meegedeeld aan haarzelf en aan de CFI.

2. Uitzonderingen

2.1. Voor bevoegde autoriteiten

Overeenkomstig paragraaf 1 van artikel 56 van de antiwitwaswet is het mededelingsverbod niet van toepassing op de mededelingen van de financiële instellingen **aan de NBB** in haar hoedanigheid van bevoegde toezichthoudende autoriteit of op mededelingen **voor repressieve doeleinden**.

Zo kan de NBB in het kader van de uitoefening van haar toezichtsbevoegdheden ter plaatse of op afstand zich de volgende elementen doen verstrekken door de financiële instellingen, met name: de verslagen van de analyse van de feiten en atypische verrichtingen en de aanverwante documenten, een kopie van de meldingen van vermoedens die zij aan de CFI hebben gericht, de inhoud van deze meldingen en het gevolg dat eraan is gegeven, met name de nieuwe individuele analyse van de risico's en de beslissing die op basis hiervan is genomen overeenkomstig artikel 22 van het antiwitwasreglement.

Evenzo kan de geheimhoudingsplicht die geldt voor de melding van een vermoeden aan de CFI niet worden gebruikt door de melder om zijn medewerking te weigeren aan gerechtelijke onderzoeken die al dan niet voortvloeien uit de melding van dat vermoeden en die betrekking hebben op de personen die het voorwerp uitmaken van deze melding of op hun verrichtingen.

2.2. Informatie-uitwisseling binnen groepen

Krachtens artikel 56, § 2, 1°, van de antiwitwaswet mogen financiële instellingen die onder het in § 1 vermelde mededelingsverbod vallen informatie delen met de andere financiële instellingen die tot dezelfde groep behoren, waaronder de bijkantoren van deze financiële instellingen die zijn gevestigd op het grondgebied van de Europese Economische Ruimte.

Op grond van artikel 56, § 2, 2°, van de antiwitwaswet mag dezelfde informatie alleen worden gedeeld met in

derde landen gevestigde bijkantoren of dochterondernemingen waarin de financiële instellingen van de groep een meerderheidsbelang hebben op voorwaarde dat die bijkantoren en dochterondernemingen volledig voldoen aan de op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures overeenkomstig artikel 45 van Richtlijn 2015/849, waaronder de procedures voor het delen van informatie binnen de groep, en dat de op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures voldoen aan de in die richtlijn bepaalde vereisten.

Deze uitzonderingen op het mededelingsverbod voor meldingen van verdachte verrichtingen zijn bedoeld om de efficiëntie van de mechanismen ter voorkoming van WG/FT binnen groepen te versterken. Bijgevolg is de NBB van oordeel dat de financiële instellingen hiervan gebruik dienen te maken telkens als het voor SWG/FT-doeleinden nuttig en noodzakelijk is om andere entiteiten die tot dezelfde groep behoren, relevante informatie te verschaffen over de cliënten en hun verrichtingen, over mogelijke aanwijzingen van WG/FT, over de analyse van atypische verrichtingen of over meldingen van verdachte verrichtingen. Omgekeerd moeten de financiële instellingen ook gebruikmaken van de in hun groepsbeleid vastgelegde communicatiekanalen om gelijkwaardige informatie op te vragen bij andere entiteiten van de groep wanneer deze informatie de efficiëntie van de opsporing of analyse van de atypische verrichtingen en van de melding van verdachte verrichtingen aan de CFI kan versterken. Bij deze informatie-uitwisselingen dienen evenwel strikte procedures te worden nageleefd waarbij met name de toegang tot deze informatie wordt beperkt tot personen waarvan de taken en functies inzake SWG/FT dit rechtvaardigen. In dit verband wordt verwezen naar de pagina “Verwerking en bescherming van persoonsgegevens”.

2.3. Informatie-uitwisseling met een andere financiële instelling die niet tot dezelfde groep behoort

Op grond van artikel 56, § 2, 3°, van de antiwitwaswet mag een financiële instelling een andere financiële instelling die niet tot dezelfde groep behoort, inlichten over het feit dat een door een cliënt uitgevoerde verrichting aanleiding heeft gegeven tot de melding van een vermoeden aan de CFI of over het feit dat een analyse naar het witwassen van geld of de financiering van terrorisme door een bepaalde cliënt aan de gang is of zou kunnen worden geopend op voorwaarde dat de financiële instelling waaraan deze informatie gericht is, bij dezelfde verrichting met dezelfde cliënt betrokken is.

Dit is echter alleen toegestaan indien, enerzijds, de bestemming aan een gelijkwaardige SWG/FT-wetgeving is onderworpen en de inlichtingen enkel voor dat doel kunnen worden gebruikt door hem en, anderzijds, die bestemming aan gelijkwaardige verplichtingen op het gebied van het beroepsgeheim en de bescherming van persoonsgegevens is onderworpen.

Net als de toestemming voor informatie-uitwisselingen binnen groepen (zie hierboven) bestaat de hoofddoelstelling van deze bepaling erin de efficiëntie van SWG/FT te bevorderen. Rekening houdend met het feit dat de informatie-uitwisseling in dit geval niet wordt geregeld door eenzelfde groepsbeleid, is de NBB niettemin van oordeel dat het de verantwoordelijkheid is van de financiële instelling die bij de CFI een verdachte verrichting heeft gemeld waarbij een andere financiële instelling betrokken was, om geval per geval te beslissen of het in het licht van de nagestreefde doelstellingen nuttig is om die andere financiële instelling in te lichten, en om te bepalen of deze instelling voldoende garanties kan bieden dat zij de bovenstaande voorwaarden zal naleven. Deze beslissing behoort tot de bevoegdheid van de AMLCO.

2.4. Informatie-uitwisseling met verbonden en exclusieve agenten

Verbonden en exclusieve agenten van financiële instellingen die aan het toezicht van de NBB onderworpen zijn, oefenen hun beroepsactiviteiten uit in het kader van een mandaat. Ten aanzien van de onderworpen

entiteit voor wie zij een mandaat uitvoeren, kunnen dergelijke agenten dus niet als derde partij beschouwd worden. Het mededelingsverbod zoals bepaald in artikel 55 van de antiwitwaswet is bijgevolg niet van toepassing op financiële instellingen in hun relatie met dergelijke verbonden en exclusieve agenten.

Dit wil echter niet noodzakelijk zeggen dat verbonden en exclusieve agenten het recht hebben om ingelicht te worden, door de financiële instelling voor wie zij een mandaat uitvoeren, van alle analyses of meldingen aan de CFI betreffende verrichtingen van cliënten voor wie deze agenten in naam van de financiële instelling tussenkomen, of van de precieze reden tot stopzetting van een klantenrelatie of weigering van een verrichting.

In concreto mag het doorgeven van dergelijke informatie door een onderworpen entiteit aan haar verbonden en exclusieve agenten enkel gebeuren indien dit noodzakelijk is voor de correcte uitvoering, door deze agenten, van het mandaat dat hen toevertrouwd is om de interne SWG/FT-procedures van de financiële instelling toe te passen. Puur commerciële beschouwingen in hoofde van de agent (bijvoorbeeld de bescherming van zijn omzet) zijn dan ook te beschouwen als onvoldoende rechtvaardigingen om dergelijke informatie te verkrijgen.

Indien deze inlichtingen zouden worden gecommuniceerd aan de agent, is het de agent in kwestie in elk geval ook verboden om deze informatie verder door te geven aan de cliënt of aan derden, in uitvoering van artikel 55 van de antiwitwaswet. Elke schending van dit verbod moet als een ernstige professionele fout beschouwd worden in hoofde van de agent.

Bescherming van de melders

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 57 tot 59

Andere referentiedocumenten

- Richtsnoeren van de CFI van 15 augustus 2020 voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de CFI

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

1. Vrijstelling van aansprakelijkheid voor de melders

In artikel 57 van de antiwitwaswet wordt bepaald dat de verstrekking van informatie te goeder trouw aan de CFI geen inbreuk vormt op ongeacht welke op grond van een contract opgelegde beperking inzake de openbaarmaking van informatie, en dat deze melding niet tot nadelig of discriminatoir optreden van de werkgever mag leiden. Daarnaast blijft de immuniteit van de melder onaangetast zelfs wanneer deze niet precies op de hoogte was van de onderliggende criminele activiteit, en zelfs als later blijkt dat er geen enkele illegale activiteit verbonden was aan de verrichting die aan de CFI werd gemeld.

Wanneer een financiële instelling bijvoorbeeld vermoedde of redelijke gronden had om te vermoeden dat bepaalde geldmiddelen van illegale herkomst waren, en dat die illegale herkomst fiscale fraude kon zijn, kan zij door de cliënt niet aansprakelijk worden gesteld op grond van het feit dat zij vooraf niet had vastgesteld dat het om ernstige fiscale fraude ging.

Er moet echter geoordeeld kunnen worden dat de melding **te goeder trouw** werd verricht. Dit betekent dat de melding niet werd uitgevoerd met als doel de cliënt te benadelen en niet gebaseerd is op informatie waarvan de entiteit wist dat ze onjuist was. Bovendien kan er maar sprake zijn van goede trouw wanneer de onderworpen entiteit niet kennelijk tekortgeschoten is in haar verplichting om een aandachtig onderzoek te verrichten zoals bedoeld in artikel 35, § 1, 1°, van de antiwitwaswet, of in haar verplichting om atypische verrichtingen te analyseren overeenkomstig artikel 45, § 1, van de voornoemde wet, en wanneer niet geoordeeld kan worden dat de meldende financiële instelling diende te weten of in ieder geval niet onwetend kon zijn van het feit dat de verrichtingen waarvoor er een melding van een vermoeden werd verricht, geen verband hielden met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme. Dit betekent dat de AMLCO's van de financiële instellingen in hun onderzoek van de betrokken verrichting op passende wijze rekening moeten houden met alle relevante informatie die de financiële instelling in haar bezit heeft betreffende de cliënt, de zakelijke relatie en de verrichting. In dit verband wordt verwezen naar de pagina "Analyse van atypische feiten en verrichtingen".

2. Anonimiteit van de melders

Artikel 58 van de antiwitwaswet strekt ertoe de melders te beschermen tegen bedreigingen of daden van agressie. Zo is het wettelijk verboden voor de procureurs des Konings, de onderzoeksrechters, de buitenlandse tegenhangers van de CFI, het OLAF, de arbeidsauditeur, het SIOD, de minister van Financiën, de Staatsveiligheid, de Algemene inlichtingen- en veiligheidsdienst van het Leger alsook voor het OCAD om een kopie te verkrijgen van de meldingen van een vermoeden, zelfs indien de CFI aan hen informatie mededeelt.

In de praktijk is het zo dat, wanneer de CFI informatie ontvangt, zij deze kruist met informatie die werd verstrekt door of gevraagd aan de autoriteiten, organisaties en onderworpen entiteiten die zij krachtens de Wet mag ondervragen. Voor de eventuele verstrekking van het dossier aan het Parket of aan de hierboven opgesomde autoriteiten wordt dus uitgegaan van meerdere informatiebronnen zonder dat de oorspronkelijke melding erin wordt opgenomen. Indien de leden van de CFI, haar personeelsleden, de leden van de politiediensten en de andere ambtenaren die bij haar gedetacheerd zijn, alsook de externe deskundigen waarop zij een beroep doet, worden opgeroepen om voor de rechter te getuigen, is het hen evenmin toegestaan om de identiteit van de melders van een vermoeden te onthullen.

3. Bescherming van de gerechtelijke overheden

De bescherming van de AMLCO's die vermoedens melden en van de financiële instellingen die hen tewerkstellen, wordt nog verder versterkt door artikel 59 van de antiwitwaswet, waarin wordt bepaald dat de autoriteiten die bevoegd zijn inzake onderzoek en vervolging, zoals de CFI of de parketten, specifieke maatregelen moeten nemen om hen wettelijk te beschermen tegen eventuele bedreigingen, vergeldingsmaatregelen of daden van agressie.

Melders die zouden worden blootgesteld aan dergelijke bedreigingen, vergeldingsmaatregelen of daden van agressie of aan een nadelig of discriminerend optreden van hun werkgever omdat zij een vermoeden van WG/FT hebben gemeld, intern of aan de CFI, kunnen bovendien een klacht indienen bij de bevoegde autoriteiten, en dit onverminderd de mogelijkheid om gebruik te maken van het meldingsmechanisme dat door de NBB is ingesteld krachtens artikel 90 van de antiwitwaswet (externe whistleblowing).

Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de antiwitwaswet (zie de pagina "Voornaamste referentiedocumenten") en naar de pagina "Externe whistleblowing".

Geldovermakingen

Wettelijk en reglementair kader

- Verordening 2015/847 van 20 mei 2015 betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie (officieuze coördinatie 1 januari 2020)
- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 23

Andere referentiedocumenten

- Gemeenschappelijke richtsnoeren van de ESA's van 16 januari 2018 uit hoofde van artikel 25 van Verordening (EU) 2015/847 over de maatregelen die betalingsdienstaanbieders dienen te nemen om ontbrekende of onvolledige informatie over de betaler of de begunstigde op te sporen, en de procedures die zij dienen in te voeren voor het omgaan met geldovermakingen waarbij de vereiste informatie ontbreekt

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Geldovermakingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. De Europese regelgeving inzake geldovermakingen
- 2. Verplichting om over een toezichtssysteem te beschikken
- 3. Interne gedragslijnen en procedures inzake geldovermakingen
- 4. Interne controlemaatregelen

1. De Europese regelgeving inzake geldovermakingen

De Europese regelgeving inzake geldovermakingen beoogt te voorkomen dat betalingssystemen kunnen worden gebruikt voor het witwassen van geld of de financiering van terrorisme.

1.1. Verordening 2015/847

Geldovermakingen worden geregeld door Verordening (EU) 2015/847 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie (hierna “Verordening 2015/847”), krachtens dewelke de oude verordening (EG) 1781/2006 is ingetrokken. Het doel van deze Verordening 2015/847 is om de traceerbaarheid van betalingen te garanderen en de verplichtingen vast te leggen van de verschillende betalingsdienstaanbieders die betrokken zijn bij geldovermakingen.

Meer specifiek worden in Verordening 2015/847 regels vastgesteld voor bij geldovermakingen te voegen informatie over betalers en begunstigen van geldovermakingen, in welke valuta ook, wanneer ten minste één van de bij de geldovermaking betrokken betalingsdienstaanbieders in de Europese Unie is gevestigd.

Deze verordening bepaalt aan welke verplichtingen de financiële instellingen moeten voldoen wanneer zij optreden als:

- a. betalingsdienstaanbieder (“BDA”) van de betaler bij geldovermakingen;
- b. BDA van de begunstigde bij geldovermakingen; en
- c. bij de uitvoering van geldovermakingen betrokken intermediaire BDA (“IBDA”).

1.2. De richtsnoeren van de ESA’s

Verordening 2015/847 werd aangevuld met de Gemeenschappelijke richtsnoeren van de ESA’s over de maatregelen die betalingsdienstaanbieders dienen te nemen, ten aanzien van de geldovermakingen die zij ontvangen, om ontbrekende of onvolledige informatie over de betaler of de begunstigde op te sporen, en de procedures die zij dienen in te voeren voor het omgaan met geldovermakingen waarbij de vereiste informatie ontbreekt.

In punt 1, a), van deze richtsnoeren wordt bepaald dat de richtsnoeren gelden voor:

- a. financiële instellingen die optreden als BDA, als gedefinieerd in artikel 3, lid 5 van Verordening 2015/847, wanneer zij optreden als BDA van de begunstigde; en

- b. financiële instellingen die optreden als IBDA, als gedefinieerd in artikel 3, lid 6 van Verordening 2015/847.

De hierboven bedoelde financiële instellingen die als BDA van de begunstigde en/of als IBDA optreden wordt aanbevolen ten volle rekening te houden met de voornoemde gemeenschappelijke richtsnoeren van de ESA's, met name om te bepalen:

- met welke factoren zij rekening moeten houden wanneer zij procedures opstellen en invoeren voor het opsporen van en het omgaan met geldovermakingen waarbij de vereiste informatie over de betaler en/of de begunstigde ontbreekt; en
- welke maatregelen zij moeten nemen om het WG/FT-risico te beheren wanneer de vereiste informatie over de betaler en/of de begunstigde ontbreekt of onvolledig is.

De NBB merkt echter op dat de algemene overwegingen in de punten 8 tot 20 van deze richtsnoeren ook relevant zijn voor de financiële instellingen die optreden als BDA van de betaler. Derhalve verwacht zij dat de financiële instellingen ook ten volle rekening houden met deze algemene overwegingen bij de vastlegging en de tenuitvoerlegging hun gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen met betrekking tot hun activiteiten als BDA van de betaler.

2. Verplichting om over een toezichtssysteem te beschikken

Overeenkomstig artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB moeten de financiële instellingen over een toezichtssysteem beschikken waarmee zij kunnen nagaan of de bepalingen van Verordening 2015/847 zijn nageleefd.

Dit toezichtssysteem is meer bepaald bedoeld om ervoor te zorgen dat bij alle geldovermakingen die de financiële instellingen als IBDA of BDA van de begunstigde ontvangen, systematisch de volledige informatie is gevoegd die op grond van Verordening 2015/847 vereist is over de betaler en de begunstigde van de geldovermaking.

2.1. Toepassingsgebied van de verplichting om over een toezichtssysteem te beschikken

De verplichting om over een toezichtssysteem te beschikken voor geldovermakingen geldt voor de financiële instellingen die betalingsdiensten aanbieden (met name als BDA van de begunstigde of als IBDA).

2.2. Verwachtingen van de NBB met betrekking tot het toezichtssysteem

De NBB verwacht dat elke financiële instelling die als BDA van de betaler optreedt, over doeltreffende internecontrolemechanismen beschikt waarmee zij systematisch kan nagaan of bij alle geldovermakingen waarvoor zij in deze hoedanigheid optreedt, de vereiste informatie over de betaler en de begunstigde van de verrichting is gevoegd, overeenkomstig de artikelen 4 tot 6 van Verordening 2015/847. Zij verwacht dat de financiële instellingen de geldovermaking niet uitvoeren wanneer de vereiste informatie ontbreekt of onvolledig is.

Wanneer de financiële instelling optreedt als IBDA of BDA van de begunstigde, bepaalt het antiwitwasreglement van de NBB dat het systeem voor het toezicht op de ontvangen geldovermakingen:

- i. betrekking moet hebben op alle rekeningen, overeenkomsten en verrichtingen van de cliënten;
- ii. een snelle opsporing mogelijk moet maken van eventuele inbreuken op de bepalingen van Verordening 2015/847;
- iii. geautomatiseerd moet zijn, behalve als de onderworpen financiële instelling kan aantonen dat dit niet vereist is gezien de aard, het aantal en het volume van de verrichtingen waarop toezicht moet worden gehouden; en
- iv. eerst aan een valideringsprocedure moet worden onderworpen en daarna geregeld moet worden bijgewerkt.

De NBB verwacht dat dit toezichtssysteem de financiële instelling in staat stelt alle in de voornoemde gemeenschappelijke richtsnoeren van de ESA's beschreven controles doeltreffend uit te voeren, onder de in deze richtsnoeren vastgestelde voorwaarden, zodat een waarschuwing wordt gegenereerd wanneer bij een ontvangen geldovermaking niet alle informatie is gevoegd die vereist is overeenkomstig Verordening 2015/847 en zodat de financiële instelling de vereiste maatregelen kan nemen voor het omgaan met geldovermakingen waarbij de vereiste informatie ontbreekt of onvolledig is of die zijn ingevuld met karakters of gegevens die niet toegelaten zijn.

Bovendien wordt van de financiële instelling verwacht dat zij, overeenkomstig de artikelen 8, lid 2, en 12, lid 2 van Verordening 2015/847, de NBB in kennis stelt van de gevallen waarin een BDA **herhaaldelijk** nalaat de vereiste informatie over de betaler of de begunstigde te verstrekken, en van de maatregelen die zij als gevolg daarvan heeft genomen. Om te beoordelen wanneer een BDA geacht moet worden “herhaaldelijk te hebben nagelaten” de vereiste informatie te verstrekken, wordt verwezen naar de kwantitatieve en kwalitatieve criteria die zijn vastgelegd in de gemeenschappelijke richtsnoeren van de ESA's (zie punt 47 e.v.). Daarin wordt ook vermeld welke informatie in voorkomend geval moet worden verstrekt aan de bevoegde toezichtautoriteiten. Deze informatie moet worden bezorgd aan het SWG/FT-toezichtsteam van de NBB via het e-mailadres . De NBB zal vervolgens zelf de EBA hierover informeren.

2.3. Beheer van door het toezichtssysteem gegenereerde waarschuwingen

De NBB is van oordeel dat het adequate beheer, in overeenstemming met Verordening 2015/847 en met de voornoemde gemeenschappelijke richtsnoeren, van de waarschuwingen die door het hierboven bedoelde toezichtssysteem worden gegenereerd, onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO valt.

Ter wille van de efficiëntie kunnen de interne procedures van de financiële instelling bepalen dat de operationele diensten een voorlopige analyse moeten uitvoeren van de waarschuwingen die gegenereerd worden door het systeem voor het toezicht op de geldovermakingen, om de klaarblijkelijke relevantie ervan te bevestigen. Wanneer uit deze voorlopige analyse niet geconcludeerd kan worden dat het om vals alarm gaat, moeten de betrokken verrichtingen worden voorgelegd aan de AMLCO, om te bepalen welk gevolg er aan deze waarschuwingen moet worden gegeven overeenkomstig Verordening 2015/847, de gemeenschappelijke richtsnoeren van de ESA's en de interne procedures.

Bovendien moet de AMLCO onder haar eigen verantwoordelijkheid zo spoedig mogelijk een proces opzetten voor de analyse van de waarschuwingen die gegenereerd worden door de systemen voor het toezicht op de geldovermakingen, om overeenkomstig de artikelen 9 en 13 van Verordening 2015/847 te bepalen of er dan niet vermoedens van WG/FT zijn. Voor meer informatie over deze analyse wordt verwezen naar de webpagina's “Analyse van atypische feiten en verrichtingen” en “Melding van vermoedens”. In dit verband wordt ook verwezen naar de punten 44 tot 46 van de gemeenschappelijke richtsnoeren ter zake van de ESA's.

Over het algemeen beveelt de NBB ook aan dat de financiële instellingen erop toezien, in overeenstemming met Verordening 2015/847, dat alle beslissingen en opvolgingsmaatregelen die worden genomen (evenals de redenen voor die beslissingen) schriftelijk worden vastgelegd.

3. Interne gedragslijnen en procedures inzake geldovermakingen

3.1. Integratie van de aspecten die verband houden met geldovermakingen in het SWG/FTP-beleid van de financiële instelling

De NBB verwacht van alle financiële instellingen dat zij in hun SWG/FTP-beleid dat op grond van artikel 8 van de antiwitwaswet is vastgelegd, hun strategie bepalen voor:

- a. de naleving van de verplichtingen met betrekking tot de informatie die bij geldovermakingen moet worden gevoegd die voor rekening van hun cliënten worden uitgevoerd;
- b. het omgaan met geldovermakingen die zij ontvangen als IBDA of BDA van de begunstigde en waarbij de vereiste informatie ontbreekt of onvolledig is of die zijn ingevuld met karakters of gegevens die niet toegelaten zijn; en
- c. de identificatie van BDA's of IBDA's **die herhaaldelijk nalaten de vereiste informatie te verstrekken** en de maatregelen die ten aanzien van deze instellingen moeten worden genomen.

Ingevolge het evenredigheidsbeginsel moet het voornoemde beleid gedetailleerder zijn indien de betrokken financiële instelling gespecialiseerd is in betalingsdiensten.

3.2. Vaststelling van een procedure voor het toezicht op geldovermakingen

Zoals vermeld op de webpagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen”, moeten alle financiële instellingen die geldovermakingen verrichten, een procedure opzetten voor het toezicht op de geldovermakingen, waarbij met name rekening moet worden gehouden met de voornoemde gemeenschappelijke richtsnoeren van de ESA's.

Deze procedure moet het volgende regelen:

- de internecontrolemaatregelen die worden genomen om ervoor te zorgen dat bij de geldovermakingen die voor rekening van hun cliënten worden uitgevoerd, alle vereiste informatie is gevoegd;
- de criteria en het proces om voor de geldovermakingen die de financiële instelling als BDA van de begunstigde of als IBDA ontvangt, te bepalen welke in real time moeten worden gemonitord en welke achteraf mogen worden gemonitord
- het analyse-, besluitvormings- en beheerproces voor de maatregelen die moeten worden genomen in overeenstemming met de artikelen 7 en 8, lid 1, van Verordening 2015/847 en van de voornoemde gemeenschappelijke richtsnoeren, wanneer de financiële instelling optreedt als BDA van de begunstigde, en met de artikelen 11 en 12, lid 1, wanneer de financiële instelling optreedt als IBDA, ingeval haar systeem voor het toezicht op de verrichtingen een ontvangen geldovermaking detecteert waarbij niet alle vereiste informatie over de betaler en de begunstigde is gevoegd; de NBB verwacht dat deze financiële instellingen over een operationeel systeem beschikken dat hen in staat stelt de betrokken geldovermaking waar nodig onmiddellijk te weigeren
- het proces voor het detecteren van de betalingsdienstaanbieders van de betalingsdienstaanbieders van ontvangen geldovermakingen, die herhaaldelijk nalaten de vereiste

informatie over de betaler of de begunstigde te verstrekken, en het besluitvormingsproces voor de maatregelen die in dergelijke gevallen moeten worden genomen overeenkomstig de artikelen 8, lid 2, en 12, lid 2, van Verordening 2015/847;

- het proces om de geldovermakingen die zonder de vereiste informatie worden ontvangen, voor te leggen aan de AMLCO overeenkomstig de artikelen 9 en 13 van Verordening 2015/847, teneinde te bepalen of er vermoedens van WG/FT zijn; zie in dit verband ook de webpagina “Melding van vermoedens”.

Als de betrokken financiële instelling gespecialiseerd is in betalingsdiensten, moet haar procedure voor geldovermakingen gedetailleerder zijn, maar in verhouding staan tot de aard, de omvang en de complexiteit van haar activiteiten en van de WG/FT-risico's waaraan zij is blootgesteld.

3.3. Proces voor de bewaring van documenten

Verordening 2015/847 bepaalt dat informatie waarmee de betaler en de begunstigde precies geïdentificeerd kunnen worden, moet worden bewaard gedurende een periode van vijf jaar. In bepaalde omstandigheden kan deze periode worden verlengd, zodat later gereageerd kan worden op eventuele verzoeken van de bevoegde autoriteiten. In dit verband verwacht de NBB dat de financiële instellingen de nodige maatregelen nemen om te voldoen aan de vereisten inzake het bewaren van documenten die opgenomen zijn in Verordening 2015/847, met inachtneming van de wetgeving inzake de verwerking van persoonsgegevens.

Verder zij erop gewezen dat artikel 60 van de antiwitwaswet een bewaartermijn oplegt van tien jaar vanaf het einde van de zakelijke relatie met de cliënt of vanaf de datum van de occasionele verrichting, voor de identificatiegegevens van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigten, die in voorkomend geval zijn bijgewerkt in overeenstemming met artikel 35 van de antiwitwaswet, evenals voor het afschrift van de bewijsstukken of van het resultaat van de raadpleging van een informatiebron. Er zij opgemerkt dat wanneer deze in de antiwitwaswet vastgestelde termijn van tien jaar wordt nageleefd, automatisch wordt voldaan aan de in de Europese verordening betreffende geldovermakingen vastgelegde verplichting om de informatie over de betaler en de begunstigde gedurende vijf jaar te bewaren.

4. Internecontrolemaatregelen

Van de financiële instellingen wordt verwacht dat zij periodiek en permanent controleren of hun gedragslijnen en procedures inzake geldovermakingen worden nageleefd en of de hierboven beschreven processen voor de tenuitvoerlegging van de organisatorische en operationele verplichtingen adequaat zijn.

Wat het systeem voor het toezicht op de geldovermakingen betreft, beveelt de NBB aan dat de interne auditfunctie bijzondere aandacht besteedt aan:

- de efficiëntie van het toezichtssysteem, onder meer rekening houdend met het aantal gegenereerde waarschuwingen;
- de efficiëntie van het proces voor het analyseren van door het systeem gegenereerde waarschuwingen, rekening houdend met het aantal gevallen waarin informatie wordt doorgegeven aan de AMLCO en met het aantal meldingen van verdachte verrichtingen die verband houden met geldovermakingen;
- de toereikendheid van de menselijke en technische middelen die ter beschikking staan van de operationele diensten die belast zijn met het analyseren van de waarschuwingen die worden gegenereerd door het systeem voor het toezicht op geldovermakingen en van de AMLCO.

Financiële embargo's en bevrozing van tegoeden

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwasreglement van de NBB: Art. 23

Andere referentiedocumenten

- FATF Guidance dated June 2021 on proliferation financing risk assessment and mitigation
- FATF Guidance dated 28 February 2018 on counter proliferation financing
- Zie de geldende financiële sancties op de website van de Thesaurie

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- 6 december 2016 - Horizontale brief: toepassing financieel sanctieregime (Bestrijding van de financiering van terrorisme en van de proliferatie van massavernietigingswapens)
- Commentaar en aanbevelingen

Financiële embargo's en bevroezing van tegoeden: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Achtergrond
- 2. Overzicht van de verschillende bronnen van financiële embargo's en bevroezing van tegoeden die moeten worden nageleefd
- 3. Verplichting om over een toezichtssysteem te beschikken
- 4. Andere organisatorische en operationele maatregelen die moeten worden genomen
- 5. Concrete uitvoering van de bevroezingsmaatregelen
- 6. Internecontrolemaatregelen

De financiële instellingen dienen bepaalde verplichtingen na te leven op het gebied van financiële embargo's en bevroezing van tegoeden. Op deze webpagina wordt ingegaan op (i) de context waarin maatregelen tot instelling van financiële embargo's en tot bevroezing van tegoeden worden genomen, (ii) de verschillende bronnen van financiële embargo's en bevroezing van tegoeden die door de financiële instellingen moeten worden nageleefd, (iii) de verplichting om over een toezichtssysteem te beschikken, (iv) de andere organisatorische en operationele maatregelen die de financiële instellingen moeten nemen op het gebied van financiële embargo's en bevroezing van tegoeden, (v) de concrete uitvoering van de bevroezingsmaatregelen en de gevolgen ervan, met name de verplichting tot melding aan de FOD Financiën, departement Thesaurie, en (vi) de internecontrolemaatregelen die op dit gebied worden aanbevolen door de NBB.

De aandacht van de niet-levensverzekeringsondernemingen wordt gevestigd op het feit dat de verplichtingen inzake embargo's en bevroezing van tegoeden gelden voor alle natuurlijke personen en rechtspersonen, los van het toepassingsgebied *ratione personae* van de antiwitwaswet. Zo zijn bepaalde maatregelen op deze webpagina dus ook van toepassing op de niet-levensverzekeringsondernemingen.

1. Achtergrond

De maatregelen tot oplegging van financiële embargo's en tot bevroezing van tegoeden maken deel uit van financiële sanctieregimes. Financiële sancties zijn beperkende maatregelen die worden getroffen tegen regeringen van derde landen, natuurlijke personen, rechtspersonen of feitelijke groeperingen, om bepaald crimineel gedrag tegen te gaan.

Een financieel sanctieregime is een instrument dat door de internationale en Europese instellingen en de Belgische overheid wordt gebruikt voor verschillende doeleinden, waaronder het buitenlands beleid, de bestrijding van (de financiering van) terrorisme of de bestrijding van de proliferatie van massavernietigingswapens.

Hoewel de financiële instellingen alle financiële sancties moeten naleven, wordt op deze webpagina voornamelijk ingegaan op de financiële embargo's en de maatregelen tot bevroezing van tegoeden die gericht zijn op de bestrijding van (de financiering) van terrorisme en de bestrijding van de proliferatie van massavernietigingswapens. Voor de specifieke waakzaamheidsverplichtingen in het kader van de bestrijding van de proliferatie van massavernietigingswapens wordt verwezen naar de pagina Waakzaamheid ten aanzien

van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen, waar eraan herinnerd wordt dat verrichtingen die verband zouden kunnen houden met de proliferatie van massavernietigingswapens ook als atypische verrichtingen moeten worden beschouwd, wegens de intrinsieke kenmerken van de verrichting zelf of van de personen die hierbij optreden als cliënt, lasthebber, uiteindelijke begunstigde of tegenpartij, met name door hun banden met de betrokken landen of met personen of entiteiten waarvan bekend is dat zij betrokken zijn bij de proliferatie van massavernietigingswapens.

Onder “financieel embargo” wordt doorgaans een beperkende maatregel verstaan of een sanctie die op nationaal en/of internationaal niveau tegen een bepaald land wordt genomen om diverse redenen, zoals hierboven wordt uiteengezet. Een “bevrozing van tegoeden” is een tijdelijke beperking van het eigendomsrecht van een natuurlijke of rechtspersoon in het kader van de bestrijding van het terrorisme of de proliferatie van massavernietigingswapens.

De embargo’s en de maatregelen tot bevrozing van tegoeden moeten door de financiële instellingen worden toegepast zodra ze in werking treden en brengen voor hen een resultaatsverbintenis met zich mee. Voor de toepassing van de embargo’s en de maatregelen tot bevrozing van tegoeden dienen de financiële instellingen dus geen risicogebaseerde benadering te volgen, zoals wel het geval is voor andere bepalingen van de antiwitwaswet.

Er zij ook opgemerkt dat inbreuken op financiële embargo’s en maatregelen tot bevrozing van tegoeden **strafrechtelijk** worden **bestraft** en dat de wet van 13 mei 2003 inzake de tenuitvoerlegging van de beperkende maatregelen die genomen worden door de Raad van de Europese Unie ten aanzien van Staten, sommige personen en entiteiten ook voorziet in sancties voor inbreuken op Europese verordeningen en beschikkingen.

Sinds de inwerkingtreding van de wet van 2 mei 2019 houdende diverse financiële bepalingen is de Algemene Administratie van de Thesaurie van de FOD Financiën bevoegd om inbreuken op financiële beperkende maatregelen op te sporen en vast te stellen. Hoewel de opsporing van deze inbreuken dus niet onder de wettelijke bevoegdheid van de NBB valt, moet zij, aangezien zij door de antiwitwaswet is aangewezen als toezichthoudende autoriteit, er niettemin op toezien, overeenkomstig artikel 8, § 1, 3°, van diezelfde wet, dat de financiële instellingen die onder haar bevoegdheid vallen, gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen hebben ontwikkeld en toepassen die doeltreffend zijn en in verhouding staan tot hun aard en omvang, om te voldoen aan de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's (zie punt 3 hieronder).

2. Overzicht van de verschillende bronnen van financiële embargo’s en bevrozing van tegoeden die moeten worden nageleefd

De internationale organisaties en autoriteiten zoals de Verenigde Naties en de Europese Unie, alsook de nationale autoriteiten kunnen beperkende maatregelen opleggen aan landen, organisaties, rechtspersonen of natuurlijke personen die betrokken zijn bij of verdacht worden van schending van de mensenrechten of van het internationaal recht, criminele activiteiten, terrorisme, witwassen van geld, enz.

De financiële instellingen moeten de financiële embargo’s en de maatregelen tot bevrozing van tegoeden toepassen die worden opgelegd door (i) de Verenigde Naties (voor zover de betrokken resoluties in België uitvoerbaar zijn verklaard), (ii) de Europese Unie en (iii) de Belgische wetgever.

2.1. Resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties

Krachtens hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties (vredesoperaties), kan de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (hierna “de VNVR”) resoluties aannemen “met betrekking tot bedreiging van de vrede, verbreking van de vrede en daden van agressie”, die voorzien in financiële embargo’s of maatregelen tot bevroering van tegoeden.

De sanctieresoluties van de VNVR worden in Europees recht omgezet door de Europese Unie, waardoor ze dus rechtstreeks toepasselijk zijn in België. **Sedert de inwerkingtreding van de voornoemde wet van 2 mei 2019 moeten de door de VNVR-resoluties opgelegde bevroeringsmaatregelen onmiddellijk ten uitvoer worden gelegd in België, zonder eerst te worden bekrachtigd bij ministerieel besluit** (zoals voorheen het geval was) **of door een Europese verordening** (zie punt 2.2. hieronder).

Wanneer de VNVR een resolutie aanneemt, wordt dit bekendgemaakt op de website van de Verenigde Naties. Deze resoluties worden eveneens bekendgemaakt op de website van de Thesaurie. De financiële instellingen dienen op de website van de Thesaurie regelmatig de lijst van de toepasselijke VNVR-resoluties te raadplegen.

2.2. Europese verordeningen betreffende beperkende maatregelen

In het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid neemt de Europese Unie Europese verordeningen aan om:

- de VNVR-resoluties die voorzien in financiële embargo's en bevroeringsmaatregelen, in Europees recht om te zetten; en
- bevroeringsmaatregelen op te leggen die losstaan van de maatregelen die door de Verenigde Naties zijn vastgesteld.

Deze Europese sancties zijn rechtstreeks toepasselijk in België. Voor een overzicht van de Europese sancties wordt verwezen naar de website van de Thesaurie (die verwijst naar de website van de Europese Commissie).

2.3. Nationale lijst van personen of entiteiten tegen wie of waartegen bevroeringsmaatregelen zijn genomen

Resolutie 1373(2001) van de Veiligheidsraad van de VN roept alle landen op om de tegoeden en de economische middelen van personen en entiteiten die terroristische misdrijven plegen of pogen te plegen, daaraan deelnemen of het plegen van deze misdrijven vergemakkelijken, te bevroeren. Als aanvulling op Verordeningen 2580/2001 en 881/2002 en op Gemeenschappelijk Standpunt 2001/931/PESC, heeft België maatregelen genomen om een nationale lijst op te stellen.

In uitvoering van het koninklijk besluit van 28 december 2006 inzake specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten met het oog op de strijd tegen de financiering van het terrorisme, dat bekrachtigd werd bij artikel 155 van de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen, werd in dit verband een geconsolideerde nationale lijst opgesteld van de personen en entiteiten waarvan de tegoeden of economische middelen bevroren zijn in het kader van SWG/FT. Dit koninklijk besluit bepaalt dat alle tegoeden en economische middelen van de op deze lijst vermelde personen en entiteiten moeten worden bevroren en dat geen tegoeden of economische middelen direct of indirect ter beschikking mogen worden

gesteld van deze personen of entiteiten.

Deze nationale lijst is beschikbaar op de website van de Thesaurie. De lijst is van toepassing op de financiële instellingen die ressorteren onder het Belgische recht (en dus in België zijn gevestigd). De moederondernemingen naar Belgisch recht die aan het hoofd staan van een groep in de zin van artikel 4, 22°, van de antiwitwaswet moeten er bovendien op toezien dat alle andere instellingen van deze groep rekening houden met de nationale lijst van de lidstaat of het derde land waar zij zijn gevestigd. Deze regeling is onder voorbehoud van eventuele uitbestedingsovereenkomsten binnen de groep waarin wordt bepaald dat de moederonderneming de screening voor elk van deze instellingen zal uitvoeren.

2.4. Door de Thesaurie verleende afwijkingen

De Algemene Administratie van de Thesaurie kan op verzoek vrijstellingen van financiële sancties verlenen. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de website van de Thesaurie.

3. Verplichting om over een toezichtssysteem te beschikken

Krachtens artikel 8, § 1, 3°, moeten de onderworpen entiteiten doeltreffende gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen ontwikkelen en toepassen die evenredig zijn met hun aard en omvang, om te voldoen aan de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's.

Overeenkomstig artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB moeten de financiële instellingen over een toezichtssysteem beschikken dat de naleving waarborgt van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's en bevrozing van tegoeden.

3.1. Verwachtingen van de NBB met betrekking tot het toezichtssysteem

Aan de hand van het toezichtssysteem worden het cliëntenbestand en de verrichtingen die bestaan in het ontvangen / ter beschikking stellen van tegoeden, financiële instrumenten of economische middelen gefilterd om na te gaan of er geen maatregel is genomen ter bevrozing van de tegoeden van (i) een cliënt, een lasthebber of een uiteindelijke begunstigde of (ii) de tegenpartij van de door de cliënt of lasthebber uitgevoerde financiële verrichtingen.

Artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB bepaalt dat dit toezichtssysteem:

- i. betrekking moet hebben op alle rekeningen, overeenkomsten en verrichtingen van de cliënten;
- ii. een snelle opsporing mogelijk moet maken van eventuele inbreuken op de bepalingen betreffende embargo's en bevrozing van tegoeden, of een opsporing in real time wanneer deze bepalingen dat vereisen;
- iii. geautomatiseerd moet zijn, behalve als de onderworpen financiële instelling kan aantonen dat dit niet vereist is gezien de aard, het aantal en het volume van de verrichtingen waarop toezicht moet worden gehouden; en
- iv. eerst aan een valideringsprocedure moet worden onderworpen en daarna geregeld moet worden bijgewerkt.

Daarnaast vestigt de NBB de aandacht van de financiële instellingen ook op het volgende:

3.1.1. Bevriezingslijsten waarmee rekening gehouden moet worden

Het toezichtssysteem moet rekening houden met alle bronnen van financiële embargo's en bevrozing van tegoeden die in punt 2 hierboven zijn vermeld. De lijst die in het toezichtssysteem wordt opgenomen, moet dus zeer regelmatig worden bijgewerkt en telkens er een nieuwe persoon of entiteit wordt toegevoegd, overeenkomstig de regels die vastgesteld zijn in de procedure voor het toezicht op de verrichtingen met het oog op de naleving van de verplichtingen inzake financiële embargo's en bevrozing van tegoeden. Zo moet de AMLCO zorgen voor een juridische opvolging van de wijzigingen die worden aangebracht in de lijsten van financiële embargo's en bevrozing van tegoeden. Als de financiële instelling bijkantoren in het buitenland heeft, moeten deze bijkantoren voldoen aan de lokale regelgeving op het gebied van bevrozing van tegoeden. In dat geval kan de moederonderneming van de groep ook rekening houden met de lijsten van bevrozingen van de landen waarin zij een bijkantoor heeft.

3.1.2. Parametrisatie van het toezichtssysteem

Het toezichtssysteem moet de opsporing mogelijk maken van:

- enerzijds, de cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigden van wie de identificatiegegevens overeenstemmen met de beschikbare identificatiegegevens, waaronder de alias, van een persoon of entiteit die voorkomt op een officiële lijst van in België toepasselijke sancties; en
- anderzijds, de tegenpartijen van uitgaande financiële verrichtingen uitgevoerd door een cliënt of een lasthebber van wie de naam, de voornaam of de alias of de firmanaam zou overeenstemmen met de gegevens op een officiële lijst van in België toepasselijke sancties (N.B.: de NBB acht het ook nuttig dat het toezichtssysteem het mogelijk maakt de opdrachtgevers van inkomende financiële verrichtingen op te sporen. Indien blijkt dat de opdrachtgever (en alleen de opdrachtgever) van een inkomende financiële verrichting voorkomt op een officiële lijst van in België toepasselijke sancties, zou de uitvoering van de inkomende financiële verrichting er niet toe leiden dat tegoeden ter beschikking worden gesteld van de op de lijst vermelde persoon of entiteit, en derhalve geen inbreuk vormen op de regels inzake financiële embargo's en bevrozing van tegoeden; uit het oogpunt van de voorkoming van WG/FT moet een dergelijke verrichting echter als atypisch of zelfs verdacht worden beschouwd en kan een herziening van het risicoprofiel van de cliënt en van de met hem verbonden personen vereist zijn, in voorkomend geval vergezeld van een melding van vermoedens aan de CFI - zie punt 5.4. hieronder).

De NBB beveelt de financiële instellingen in elk geval aan om te vermijden dat hun toezichtssysteem gebaseerd is op een functie van het type "exact match" en om te bepalen wat als een redelijk niveau van overeenstemming moet worden beschouwd. Bij wijze van indicatie kan worden vermeld dat in de praktijk als redelijk niveau van overeenstemming vaak 85 % wordt gebruikt.

3.1.3. Perimeter van het toezichtssysteem

Het filtermechanisme van het toezichtssysteem moet het mogelijk maken de tegoeden, financiële instrumenten en economische middelen op te sporen die:

- hetzij toebehoren aan of eigendom zijn van een op een lijst voorkomende persoon of entiteit;
- hetzij in het bezit zijn van of onder zeggenschap staan van een op een lijst voorkomende persoon of entiteit;
- hetzij direct of indirect ter beschikking zijn gesteld van een op een lijst voorkomende persoon of

entiteit.

3.1.4. Frequentie van de filtering

De financiële instellingen moeten een filtering uitvoeren vooraleer zij een zakelijke relatie aanknopen of een occasionele verrichting uitvoeren en wanneer zij verrichtingen uitvoeren waarbij derde partijen zijn betrokken, zoals geldovermakingen aan derden in opdracht van hun cliënten of ontvangst van door derden verrichte geldovermakingen aan hun cliënten.

De financiële instellingen moeten ook nieuwe controles uitvoeren op hun cliëntendatabase wanneer personen of entiteiten worden toegevoegd aan de geldende bevroezingslijsten.

3.1.5. Filtering van tegenpartijen bij binnenlandse transacties

Het monitoringsysteem van financiële instellingen moet correspondenties als bedoeld in punt 3.1.2 kunnen detecteren, ongeacht of de transactie binnenlands is of niet. Bijgevolg moet dit systeem de tegenpartijen van de binnenlandse transacties van hun cliënten screenen; indien een financiële instelling nalaat om een dergelijk filtering uit te voeren, betekent dit een inbreuk op haar verplichtingen waarbij de NBB zal moeten overwegen om administratieve maatregelen op te leggen om de situatie zo snel mogelijk te verhelpen en, in voorkomend geval, sancties op te leggen.

Verschillende financiële instellingen in België hebben de wederzijdse multilaterale uitbesteding van de screening van tegenpartijen bij binnenlandse transacties opgezet en hebben daartoe regels vastgelegd die onderling van toepassing zijn (het '*Domestic Sanction Screening Systeem*').

Voor zover het *Domestic Sanction Screening Systeem* effectief wordt toegepast, is de NBB van oordeel dat de deelnemende financiële instellingen zich kunnen beroepen op dit systeem om hun adequate organisatie in de zin van artikel 8, §1, 3° van de antiwitwaswet en de naleving van artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB aan te tonen met betrekking tot de screening van tegenpartijen bij binnenlandse transacties wanneer dergelijke tegenpartijen cliënten zijn van een deelnemende financiële instelling.

De effectieve implementatie van het *Domestic Sanction Screening Systeem* bevat de effectieve uitvoering van audits door of namens de deelnemende financiële instellingen, waarbij de effectiviteit van de screening die namens deze instellingen wordt uitgevoerd, wordt geverifieerd.

3.2. Analyse van de door het toezichtssysteem gegenereerde waarschuwingen

Door de waarschuwingen te analyseren, kan bepaald worden of de persoon of entiteit die via het toezichtssysteem is opgespoord, wel degelijk de persoon of entiteit is tegen wie of waartegen een bevroezingsmaatregel is genomen, dan wel of het om een homoniem gaat.

Er is sprake van homonymie wanneer:

- de spelling van de naam en de voornaam of alias of firmanaam overeenstemt met die van de op een lijst voorkomende persoon of entiteit, ook indien de naam en de voornaam niet van elkaar onderscheiden kunnen worden;
- de naam en voornaam of alias of firmanaam anders is geschreven dan die van de op een lijst

voorkomende persoon, met name door verschillende wijzen van transcriptie uit een vreemd alfabet, maar gelijkaardig klinkt.

3.2.1. Rol van de AMLCO

De AMLCO moet onder zijn eigen verantwoordelijkheid een proces opzetten om de waarschuwingen die gegenereerd worden door de toezichtssystemen, zo snel mogelijk te analyseren. Binnen het AMLCO-team moeten verschillende personen belast worden met deze taak. In minder significante financiële instellingen kan de AMLCO deze verantwoordelijkheid in voorkomend geval, om redenen van evenredigheid, delegeren aan een “AMLCO-correspondent” van een operationele dienst, die onder de directe verantwoordelijkheid van de AMLCO dient te werken. De NBB dringt erop aan dat indien van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt, de AMLCO volledig verantwoordelijk blijft voor alle taken in verband met de analyse van de waarschuwingen die gegenereerd worden door de toezichtssystemen, zelfs wanneer hij voor de uitvoering ervan een beroep doet op een AMLCO-correspondent van een operationele dienst.

3.2.2. Te volgen procedure bij waarschuwingen

De AMLCO moet bepalen welke procedure gevolgd moet worden wanneer het toezichtssysteem waarschuwingen gegenereerd heeft (zie punt 3.2. hierboven). Deze procedure moet met name bepalen:

- welke vergelijkingen er moeten worden gemaakt om gevallen van homonymie op te sporen;
- welke gegevens er moeten worden verzameld om de waarschuwingen naar behoren te kunnen behandelen;
- op welke wijze de melding aan de FOD Financiën, departement Thesaurie, moet worden verricht,
- enz.

Tijdens de behandeling van een waarschuwing kan de AMLCO contact opnemen met de FOD Financiën, departement Thesaurie, maar deze informatie-uitwisseling staat los van de formele melding vermeld in punt 5 hieronder.

3.2.3. Schorsing van de uitvoering van alle verrichtingen

Wanneer het toezichtssysteem een waarschuwing genereert, moeten de financiële instellingen de uitvoering van alle verrichtingen ten gunste of in opdracht van een op een lijst voorkomende persoon of entiteit schorsen tot de behandeling van de waarschuwing is afgerond. Deze schorsing kan afhankelijk worden gesteld van de voorwaarde dat de cliënt aanvullende informatie verstrekt of documentatie voorlegt over de betrokken verrichtingen of tegenpartijen.

4. Andere organisatorische en operationele maatregelen die moeten worden genomen

Om te kunnen voldoen aan hun verplichtingen inzake financiële embargo's en bevroering van tegoeden raadt de NBB de financiële instellingen aan ook de volgende maatregelen te nemen:

- i. Integratie van de aspecten die verband houden met embargo's en bevroering van tegoeden in het cliëntacceptatiebeleid;

- ii. Formele vastlegging van een of meer procedure(s) om toezicht te houden op financiële embargo's en bevrozing van tegoeden;
- iii. Invoering van een operationeel systeem voor de effectieve en onmiddellijke bevrozing van tegoeden.

4.1. Cliëntacceptatiebeleid

De NBB verwacht dat de financiële instellingen in hun SWG/FTP-beleid dat zij in overeenstemming met artikel 8 van de antiwitwaswet vaststellen, duidelijk vermelden welke **doelstellingen** zij zichzelf opleggen om de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's en bevrozing van tegoeden na te leven. Zoals vermeld op de pagina Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen, beveelt de NBB de financiële instellingen aan om in het onderdeel “cliëntacceptatiebeleid” van hun SWG/FTP-beleid de **basisbeginselen** vast te stellen die opgenomen moeten worden in de procedures voor de tenuitvoerlegging van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's die van toepassing zijn bij het aanknopen van een relatie. De financiële instellingen moeten op grond van hun cliëntacceptatiebeleid kunnen nagaan of zij voldoen aan hun verplichtingen inzake financiële embargo's, met inbegrip van hun verplichtingen inzake de bevrozing van de tegoeden van bepaalde personen en entiteiten in het kader van de bestrijding van terrorisme. Dit houdt met name in dat geverifieerd wordt of de cliënt, zijn eventuele lasthebbers en zijn uiteindelijke begunstigen al dan niet voorkomen op de geldende embargolijsten.

4.2. Invoering van een of meer procedure(s) om toezicht te houden op financiële embargo's en bevrozingen van tegoeden

De financiële instellingen moeten over een of meer procedure(s) beschikken voor het toezicht op de verrichtingen met het oog op de naleving van de verplichtingen inzake financiële embargo's en bevrozing van tegoeden.

Zoals vermeld op de pagina Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen behandelt of behandelen deze procedure(s) minstens de volgende aspecten op het gebied van financiële embargo's en bevrozing van tegoeden:

- zij regelen het proces voor de analyse, de aanvankelijke validering en de regelmatige bijwerking van het ten uitvoer gelegde systeem voor het toezicht op de verrichtingen, overeenkomstig artikel 23 van het antiwitwasreglement van de NBB;
- zij bepalen de modaliteiten voor de regelmatige bijwerking van de lijsten van personen tegen wie financiële embargo's zijn ingesteld of bevrozingsmaatregelen zijn genomen, die worden gebruikt door het toegepaste systeem voor het toezicht op de verrichtingen;
- zij regelen op nauwkeurige en gedetailleerde wijze het proces waarbij de waarschuwingen die worden gegenereerd door de systemen voor het toezicht op de verrichtingen, zo snel mogelijk worden geanalyseerd onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO, om na te gaan of ze relevant zijn;
- indien de waarschuwingen relevant blijken te zijn, regelen de procedures op nauwkeurige en gedetailleerde wijze de volgende elementen:
 - het proces om de betrokken tegoeden onmiddellijk te bevrozen;
 - de wijze waarop de bevoegde dienst van de FOD Financiën in kennis moet worden gesteld van de bevrozing; en
 - een onderzoek van de betrokken verrichting en, in voorkomend geval, van de zakelijke relatie in het kader waarvan de verrichting heeft plaatsgevonden, dat wordt uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO om te bepalen of deze verrichtingen ook aanleiding geven

tot vermoedens van WG/FT.

4.3. Invoering van een operationeel systeem voor de effectieve en onmiddellijke bevroering van tegoeden

De AMLCO moet een operationeel systeem opzetten voor de effectieve en onmiddellijke bevroering van de tegoeden van de betrokken cliënt. Daarnaast moeten de financiële instellingen ervoor zorgen dat dit blokkeringssysteem ook kan worden geactiveerd wanneer een correspondentbank waarmee zij samenwerken een mogelijke inbreuk op een embargo of op een maatregel tot bevroering van tegoeden heeft gedetecteerd.

5. Concrete uitvoering van de bevroeringsmaatregelen

Als de AMLCO na de analyse van de waarschuwing tot de conclusie komt dat tegen de cliënt of de begunstigde van een verrichting een financieel embargo is ingesteld of een maatregel tot bevroering van zijn tegoeden is genomen, heeft dit verschillende gevolgen.

5.1. Verbod om een relatie aan te knopen

De financiële instellingen mogen geen relatie aanknopen met een persoon of entiteit tegen wie of waartegen een financieel embargo is ingesteld of een maatregel tot bevroering van tegoeden is genomen.

5.2. Verbod om tegoeden ter beschikking te stellen

Om uitvoering te geven aan een bevroeringsmaatregel, moeten alle tegoeden van de op een lijst voorkomende cliënt worden bevroren. Verrichtingen waarmee tegoeden ter beschikking worden gesteld van een derde partij, mogen niet worden uitgevoerd. Het begrip "tegoeden" is ruim gedefinieerd en omvat zowel geldmiddelen als financiële instrumenten en economische middelen. Onder "economische middelen" wordt verstaan activa van enigerlei aard, materieel of immaterieel, roerend of onroerend, die geen tegoeden vormen, maar kunnen worden gebruikt om tegoeden, goederen of diensten te verkrijgen.

Voor bancaire financiële instellingen betekent dit dat de rekening van de op een lijst voorkomende cliënt inactief moet blijven. Voor financiële instellingen uit de verzekeringssector moet de uitvoering van de levensverzekeringsovereenkomsten worden bevroren in om het even welke fase van de overeenkomst, tenzij alleen de verzekerde op een lijst voorkomt, aangezien de verzekerde geen tegoeden stort of ontvangt. Op dezelfde wijze moeten er maatregelen worden genomen in de sector van de niet-levensverzekeringen.

5.3. Onmiddellijke melding aan de FOD Financiën – Departement Thesaurie

Wanneer een financiële instelling een bevroeringsmaatregel toepast, moet zij zo snel mogelijk contact opnemen met de FOD Financiën - Departement Thesaurie (cf. de website van de Thesaurie of op het volgende e-mailadres:).

De NBB benadrukt dat wanneer financiële instellingen een bevroeringsmaatregel toepassen, zij dit **onmiddellijk** moeten melden. Er wordt verwacht dat de financiële instellingen deze melding zo spoedig mogelijk verrichten, en in ieder geval zodra zij op basis van de analyse van de waarschuwing hebben kunnen vaststellen dat de opgespoorde persoon of entiteit wel degelijk de persoon of entiteit is tegen wie of

waartegen een bevroeringsmaatregel is genomen.

De NBB beveelt aan dat deze melding verricht wordt door de AMLCO. In dat geval bezorgt de AMLCO aan de Algemene Administratie van de Thesaurie alle informatie waarover hij beschikt, zodat de nodige verificaties kunnen worden uitgevoerd (bijvoorbeeld: een kopie van de identiteitskaart of het paspoort van de betrokkene, referentie van de Verordening of de Beschikking waarbij de sanctie wordt vastgesteld en waarin de naam wordt vermeld van de persoon of entiteit tegen wie of waartegen de sanctie wordt genomen, enz.).

5.4. Herziening van het risicoprofiel van de op een lijst voorkomende cliënt en van de verbonden personen en, in voorkomend geval, melding aan de CFI

De financiële instellingen herzien het risicoprofiel van de cliënt die voorkomt op een lijst van embargo's of bevroeringen van tegoeden, en van de met hem verbonden personen. Zij nemen passende waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de op een lijst voorkomende cliënt en de met hem verbonden personen en voeren een grondig onderzoek uit van de eerder uitgevoerde verrichtingen, en meer in het algemeen van alle zakelijke relaties die verband houden met de op een lijst voorkomende persoon of entiteit en die tot doel zou kunnen hebben tegoeden, financiële instrumenten of economische middelen ter beschikking te stellen van de op een lijst voorkomende persoon of entiteit of die verband zouden kunnen houden met witwassen van geld, financiering van terrorisme of financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens.

Indien de herziening van het risicoprofiel van de cliënt leidt tot het besluit om de zakelijke relatie te beëindigen, mag dit besluit in geen geval tot gevolg hebben dat de activa die bevroren dienen te worden, aan de cliënt worden teruggegeven.

In voorkomend geval verricht de financiële instelling, naast de toepassing van de bevroeringsmaatregel en de kennisgeving aan de FOD Financiën, Departement Thesaurie, ook een melding van een vermoeden aan de CFI (zie de pagina Melding van vermoedens).

5.5. Opheffing van financiële embargo's en van bevroeringsmaatregelen

Indien een bepaalde maatregel tot instelling van een financieel embargo of tot bevroering van tegoeden kan worden opgeheven, dient de financiële instelling onverwijld contact op te nemen met de FOD Financiën, Departement Thesaurie, om concreet te bepalen welke maatregelen er moeten worden genomen.

6. Internecontrolemaatregelen

Er wordt van de financiële instellingen verwacht dat ze periodiek en doorlopend nagaan of de gevalideerde gedragslijnen en procedures op het gebied van financiële embargo's en bevroering van tegoeden worden nageleefd en of de procedures voor de tenuitvoerlegging van de organisatorische en operationele verplichtingen die verband houden met financiële embargo's en bevroering van tegoeden adequaat zijn.

Wat het systeem voor het toezicht op financiële embargo's en bevroering van tegoeden betreft, raadt de NBB de interneauditfunctie aan om bijzondere aandacht te besteden aan:

- de efficiëntie van het toezichtssysteem, onder meer rekening houdend met het aantal gegenereerde waarschuwingen;

- de efficiëntie van het proces voor de analyse van door het systeem gegenereerde waarschuwingen, rekening houdend met het aantal gevallen waarin er informatie wordt doorgegeven aan de FOD Financiën, Departement Thesaurie;
- de toereikendheid van de menselijke en technische middelen die ter beschikking van de AMLCO worden gesteld om de door het toezichtssysteem gegenereerde waarschuwingen te analyseren.

◇ Bewaring van gegevens en documenten

Home Financieel toezicht Voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terror...

Wettelijk en reglementair kader

- [Antiwitwaswet](#): Art. 60 tot 63
- [Antiwitwasreglement van de NBB](#): Art. 24

Andere referentiedocumenten

- Zie de referentieteksten op de [website van de Gegevensbeschermingsautoriteit](#)
- [Richtsnoeren van de CFI van 15 augustus 2020 voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de CFI](#)

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- [Commentaar en aanbevelingen](#)

FAQ

A-Z index

Woordenlijst

Enquêtes

Verzekering BA

Toegankelijkheidsverklaring

Disclaimer en juridische informatie

Bewaring van gegevens en documenten: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Modaliteiten voor de bewaring van de documenten
- 2. Procedure

1. Modaliteiten voor de bewaring van de documenten

Overeenkomstig artikel 60 van de antiwitwaswet moeten de financiële instellingen de volgende documenten en informatie op om het even welke informatiedrager bewaren:

1° de identificatiegegevens van de cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen, in voorkomend geval bijgewerkt in overeenstemming met artikel 35 van de antiwitwaswet, en een afschrift van de bewijsstukken of van het resultaat van de raadpleging van een informatiebron, als bedoeld in artikel 27, met inbegrip van:

- a. indien beschikbaar, informatie verkregen door middel van elektronische identificatiemiddelen die worden aangeboden of erkend binnen de authenticatiedienst zoals bedoeld in de artikelen 9 en 10 van de wet van 18 juli 2017 inzake elektronische identificatie, die de identiteit van personen online bevestigt;
- b. indien beschikbaar, informatie verkregen door middel van relevante vertrouwensdiensten zoals bedoeld in Verordening 910/2014.

De voornoemde documenten en informatie worden bewaard **gedurende tien jaar vanaf het einde van de zakelijke relatie met de cliënt of vanaf de uitvoering van de occasionele verrichting;**

2° de documenten waarin de maatregelen zijn vastgelegd die zijn genomen om te voldoen aan de verplichting tot verificatie in het geval bedoeld in artikel 23, § 1, derde lid van de antiwitwaswet, met inbegrip van de informatie over de eventuele moeilijkheden die zich tijdens het verificatieproces hebben voorgedaan. Deze documenten worden bewaard **gedurende tien jaar vanaf het einde van de zakelijke relatie met de cliënt of vanaf de uitvoering van de occasionele verrichting;**

3° onverminderd de naleving van andere wetgeving inzake bewaring van documenten, de bewijsstukken en registratiegegevens van de verrichtingen die nodig zijn voor het identificeren en nauwkeurig reconstrueren van de uitgevoerde verrichtingen, **gedurende tien jaar vanaf de uitvoering van de verrichting;**

4° het schriftelijk verslag over de analyse van de atypische verrichtingen, op grond waarvan eventueel een melding aan de CFI wordt verricht, alsook het verslag dat wordt opgesteld ingeval niet voldaan kan worden aan de waakzaamheidsverplichtingen, **gedurende tien jaar vanaf de uitvoering van de onderliggende verrichting** (volgens dezelfde modaliteiten als in 3°).

De voornoemde bewaartermijnen van tien jaar worden verminderd tot zeven jaar voor in 2017 uitgevoerde verrichtingen, en respectievelijk tot acht en negen jaar voor in 2018 en 2019 uitgevoerde verrichtingen (zie art. 60, tweede lid van de antiwitwaswet). De bewaringstermijn is ook zeven jaar voor informatie en documenten die betrekking hebben op zakelijke relaties of verrichtingen die tot en met 5 jaar vóór de inwerkingtreding van de antiwitwaswet zijn beëindigd of afgesloten (zie art. 62, § 2 van de deze wet). Er zij

opgemerkt dat door deze in de antiwitwaswet vastgelegde termijnen na te leven, automatisch wordt voldaan aan de in de Europese verordening betreffende geldovermakingen vastgestelde verplichting om informatie over de betaler en de begunstigde gedurende vijf jaar te bewaren.

De NBB merkt op dat het afschrift van de bewijsstukken aan de hand waarvan de financiële instelling de identiteit van de cliënt of van zijn lasthebber heeft gecontroleerd, mag worden genomen op een duurzame gegevensdrager (die volgens de definitie van artikel I.1.15° van het Wetboek van economisch recht onder andere een elektronische gegevensdrager mag zijn), die ook voor de bewaring ervan mag worden gebruikt. Diezelfde bewaringsverplichtingen gelden ook voor de documenten aan de hand waarvan de instelling de identiteit van de uiteindelijke begunstigten heeft gecontroleerd, of, bij ontstentenis daarvan, voor de verantwoording van waarom die controle redelijkerwijze niet mogelijk bleek.

Artikel 61 van de antiwitwaswet bepaalt ook dat de financiële instellingen in plaats van een afschrift van de bewijsstukken te bewaren, de referenties van deze stukken mogen bewaren, op voorwaarde dat deze referenties, wegens hun aard en de modaliteiten voor de bewaring ervan, hen met zekerheid in staat stellen de betreffende stukken onmiddellijk over te leggen op verzoek van de CFI of andere bevoegde autoriteiten (met name de NBB), gedurende de bewaringsperiode bepaald in hetzelfde artikel, en zonder dat deze stukken ondertussen mogen worden gewijzigd of veranderd. De financiële instellingen die voornemens zijn om gebruik te maken van die afwijking preciseren voorafgaandelijk, in hun interne procedures, de categorieën van bewijsstukken waarvan ze de referenties bewaren in plaats van een afschrift, evenals de modaliteiten voor de opvraging van de betreffende stukken die het mogelijk maken om ze op verzoek over te leggen.

Opdat de financiële instellingen in staat zouden zijn om *a posteriori*, en met name aan de NBB in het kader van de uitoefening van haar toezichtsbevoegdheden, aan te tonen dat ze effectief hebben voldaan aan hun wettelijke en reglementaire verplichtingen tot waakzaamheid ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen en aan hun verplichtingen inzake de analyse van atypische verrichtingen en de melding van vermoedens, en dat ze de bepalingen van de Europese verordening betreffende geldovermakingen en de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's hebben nageleefd, legt artikel 24 van het antiwitwasreglement van de NBB op om de geschreven of elektronische documenten waarin ze de maatregelen hebben vastgelegd die ze daartoe effectief hebben genomen, gedurende dezelfde als de hierboven vermelde termijnen te bewaren.

Overeenkomstig artikel 62, § 1 van de antiwitwaswet zijn de financiële instellingen verplicht de persoonsgegevens te wissen bij het verstrijken van de voornoemde bewaringstermijnen.

2. Procedure

Om de regels in bovenstaand punt 1 in de praktijk toe te passen, verwacht de NBB van de financiële instellingen dat ze een procedure uitwerken voor de bewaring van documenten (zie ook de pagina Gedragslijnen, procedures, processen en controlemaatregelen').

Die procedure moet minstens het volgende bepalen:

- 1° de lijst van te bewaren gegevens en documenten,
- 2° de bewaringstermijn,
- 3° de gebeurtenis vanaf wanneer de bewaringstermijn begint te lopen, en

4° de regels die moeten worden nageleefd aangaande de vertrouwelijkheid van de documenten, namelijk de opslag ervan, de personen die er toegang toe hebben, de modaliteiten inzake de toegankelijkheid van de gegevens, enz. (zelfs wanneer de instelling een beroep doet op een externe dienstverlener om die gegevens te archiveren).

Wat dit aspect betreft, verzoekt de NBB de financiële instellingen om voor de toegang tot de dossiers van de cliënten en tot de gegevens over hun verrichtingen, mechanismen in te stellen die zijn aangepast aan hun organisatie en die de bevoegde autoriteiten inzake SWG/FT in staat stellen om die zo snel mogelijk te verkrijgen, met name om er naar behoren rekening mee te kunnen houden bij de uitoefening van hun waakzaamheidsverplichtingen en hun verplichting tot analyse van atypische verrichtingen en om onverwijld te kunnen voldoen aan verzoeken om aanvullende informatie van de CFI. De financiële instellingen moeten evenwel rekening houden met de aanbevelingen over de verwerking van persoonsgegevens van de Gegevensbeschermingsautoriteit.

5° de modaliteiten voor het wissen van de persoonsgegevens, overeenkomstig artikel 62 van de antiwitwaswet, bij het verstrijken van de bewaringstermijn.

Verwerking en bescherming van persoonsgegevens

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 64 en 65

Andere referentiedocumenten

- Zie de referentieteksten op de website van de Gegevensbeschermingsautoriteit

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Verwerking en bescherming van persoonsgegevens: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Inleiding en doeleinden van de verwerking
- 2. Afwijking van het gemeen recht
- 3. Interne gedragslijnen en procedures

1. Inleiding en doeleinden van de verwerking

De uitvoering van de antiwitwaswet impliceert de verwerking van persoonsgegevens. Het gaat om de verwerkingen die nodig zijn opdat de financiële instellingen hun wettelijke verplichtingen inzake SWG/FT kunnen vervullen, evenals om de verwerkingen die worden uitgevoerd op grond van de Europese verordening betreffende geldovermakingen en van de nationale en internationale financiële sanctiemaatregelen.

Deze verwerkingen zijn er met name op gericht om tijdens de volledige duur van de zakelijke relatie een toezicht te kunnen uitoefenen dat is aangepast aan de WG/FT-risico's, om bij te dragen tot het toezicht op en de opsporing en het onderzoek van de verrichtingen van cliënten waarmee bedragen zijn gemoeid die afkomstig kunnen zijn van een criminele activiteit die onder het begrip witwassen van geld valt of die zouden kunnen bijdragen tot financiering van terrorisme, of om tegoeden en economische middelen op te sporen waarvoor een bevroerings- of sanctiemaatregel geldt.

De verwerkte gegevens hebben met name betrekking op de identificatie en verificatie van de identiteit van de cliënt en, in voorkomend geval, van zijn lasthebbers en uiteindelijke begunstigden, op de werking van de rekening, op de financiële verrichtingen of op de onderschreven producten. Ze omvatten ook alle informatie bedoeld in artikel 34, § 1 van de antiwitwaswet, die nodig is voor de tenuitvoerlegging van het cliëntacceptatiebeleid, voor de uitvoering van de verplichting tot doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en de verrichtingen, en voor de specifieke verplichting tot verhoogde waakzaamheid.

De specifieke voorwaarden waaraan de verwerking van die gegevens moet voldoen, worden vermeld in artikel 64 van de antiwitwaswet. De aandacht wordt er met name op gevestigd dat die gegevens alleen mogen worden verwerkt voor de specifieke doeleinden waarvoor ze worden verzameld en in geen geval mogen worden gebruikt voor commerciële doeleinden.

2. Afwijking van het gemeen recht

De rechten van de personen waarvan de persoonsgegevens worden bewaard en verwerkt met het oog op het voorkomen van WG/FT, zijn specifiek vermeld in artikel 65 van de antiwitwaswet. De bepalingen van dit artikel wijken af van de algemene regels van Verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (gewoonlijk de 'algemene verordening gegevensbescherming' of 'AVG' genoemd – in het Engels: 'General Data Protection Regulation' of 'GDPR'), op grond van het feit dat de deelname van de financiële instellingen aan SWG/FT een opdracht van algemeen belang is en dat de verwerking van deze gegevens gegrond en noodzakelijk is

voor de naleving van de wettelijke verplichtingen die deze financiële instellingen in acht moeten nemen.

Voor de toepassing van de algemene regels inzake de bescherming van persoonsgegevens wordt verwezen naar de website van de Gegevensbeschermingsautoriteit en, in het bijzonder, naar de aanbevelingen die zij daarover heeft opgesteld.

Voor de toepassing van deze regels in de specifieke context van SWG/FT wordt verwezen naar de commentaar over de “*Verwerking van persoonsgegevens door de onderworpen entiteiten*” op pagina 97 en volgende van de memorie van toelichting bij de wijzigingswet van 20 juli 2020 (zie de pagina “Voornaamste referentiedocumenten”).

3. Interne gedragslijnen en procedures

De financiële instellingen moeten ervoor zorgen dat hun cliëntacceptatiebeleid en hun interne procedures verenigbaar zijn met de geldende bepalingen van de GDPR, maar dienen hierbij ook rekening te houden met de bijzondere bepalingen die ter zake zijn opgenomen in de artikelen 64 en 65 van de antiwitwaswet.

Beperking van het gebruik van contanten

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 6, 66 en 67

Andere referentiedocumenten

- Zie de website van de FOD Economie

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

- **Informatie en aanbevelingen**

- Inleiding
- Toepassingsgebied
- Definities
- Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling
- Organisatie en interne controle
- Waakzaamheidsonderzoek ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen
- Analyse van atypische verrichtingen en melding van vermoedens
- Geldovermakingen
- Financiële embargo's en bevroering van tegoeden
- Bewaring van gegevens en documenten
- Verwerking en bescherming van persoonsgegevens
- Beperking van het gebruik van contanten
- Toezicht uitgeoefend door de NBB
- Sancties
- Nuttige links en documenten

- **Bekendmaking van individuele beslissingen**

Toezicht uitgeoefend door de NBB

- **Nieuwe instellingen**
- **Rapportering door financiële instellingen**
- **Externe whistleblowing**
- **Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB**
- **Nationale samenwerking**
- **Internationale samenwerking**

Nieuwe instellingen

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 91

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Nieuwe instellingen: commentaar en aanbevelingen

Elke instelling die bij de NBB een vergunningsaanvraag indient op grond waarvan zij, zodra zij de vergunning verkregen heeft, onderworpen zal zijn aan de antiwitwaswet en, meer bepaald, aan het SWG/FTP-toezicht van de NBB, moet ten minste twee maanden voor de aanvang van haar commerciële activiteiten in België de volgende documenten en informatie bezorgen aan de NBB met het vergunningsdossier:

- informatie over de algemene risicobeoordeling (of “business-wide risk assessment”) zoals vereist op grond van artikel 16 van de antiwitwaswet, die het mogelijk maakt om de inherente WG/FT-risico’s waaraan de financiële instelling zal worden blootgesteld in België te identificeren en op gepaste wijze te beheren of in voorkomend geval te beperken. De verwachte inhoud en vorm van deze rapportering worden nader bepaald op de pagina “Rapportering door financiële instellingen”;
- de binnen de instelling opgezette organisatie voor SWG/FTP (met name wat betreft de werking van het model met drie verdedigingslijnes, de hiërarchische lijnen of de rapporteringslijnen);
- de gedragslijnen en procedures in het kader van SWG/FTP, overeenkomstig de plaatselijke vereisten, die van toepassing zullen zijn op de activiteiten in België (zie de pagina “Gedragslijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen”), waaronder de verschillende SLA’s die kunnen worden afgesloten bij uitbesteding van SWG/FT-taken (zie de pagina “Nakoming van verplichtingen door derden”);
- de nodige informatie over de persoon die is aangewezen als voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en over de persoon die is aangewezen als “AMLCO” (zie de pagina “Governance”), waaronder ten minste:
 - het curriculum vitae van deze personen;
 - een organogram dat de positie van deze functies binnen de financiële instelling aangeeft en dat hun hiërarchische en functionele lijnen duidelijk maakt;
 - indien de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende deze functie cumuleert met een andere functie die aanleiding kan geven tot een belangenconflict voor deze persoon, een beschrijving van de maatregelen die de financiële instelling heeft genomen om dergelijke conflicten te voorkomen;
 - indien de AMLCO andere functies of taken verricht binnen de financiële instelling of binnen de groep waartoe zij behoort, een raming van de tijd die effectief wordt besteed aan de SWG/FTP-taken en een beoordeling van de potentiële belangenconflicten waartoe deze cumulatie van functies of taken zou kunnen leiden;
 - indien een en dezelfde persoon de functie van voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende en de functie van ALMCO uitoefent, een rechtvaardiging van de toepassing van het evenredigheidsbeginsel;
- het tijdschema voor de aanvang van de activiteiten in België en informatie over het beoogde bedrijfsmodel en volume van de werkzaamheden.

Indien de instelling voornemens is om tegelijkertijd of op korte termijn dochterondernemingen, bijkantoren of andere soorten vestigingen op te richten in andere EER-landen of in derde landen, moet dit dossier ook de gedragslijnen en procedures op groepsniveau bevatten, met inbegrip van het proces waarmee deze entiteiten van de groep de risico’s waaraan zij zijn blootgesteld, beoordelen, alsook een beschrijving van de modaliteiten voor het toezicht van de Belgische instelling op de naleving van deze gedragslijnen en procedures door haar dochterondernemingen, bijkantoren of andere soorten vestigingen (zie de pagina “Belgische moederondernemingen”).

De financiële instellingen die ressorteren onder het recht van een ander EER-land of van een derde land en die stappen nemen om in België een dochteronderneming of bijkantoor op te richten, moeten het bewijs verschaffen dat het op groepsniveau vastgelegde SWG/FTP-beleid dat van toepassing is in de dochteronderneming of het bijkantoor, effectief is gecontroleerd op overeenstemming met de Belgische wettelijke en reglementaire vereisten (zie de pagina “Belgische dochterondernemingen en bijkantoren”). De NBB is bovendien van oordeel dat de AMLCO van een bijkantoor in België moet worden aangewezen tussen de werknemers die zich fysiek in dat bijkantoor bevinden (zie punt 2.2.2. van de pagina “Governance” en punt 3. van de pagina “Belgische dochterondernemingen en bijkantoren”).

Tot slot wordt verwezen naar de pagina “Centrale contactpunten” voor de financiële instellingen die ressorteren onder het recht van een ander EER-land of van een derde land en die op het Belgische grondgebied zijn gevestigd in een andere vorm dan een bijkantoor of dochteronderneming om er financiële producten of diensten aan te bieden.

Rapportering door financiële instellingen

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 91

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Circulaire NBB_2024_05 / Periodieke vragenlijsten met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- Circulaire NBB_2022_04 betreffende de prudentiële verwachtingen ten aanzien van het activiteitenverslag van de AMLCO
- Mededeling NBB_2020_002 van 23 januari 2020 betreffende de conclusies van de horizontale analyse van een steekproef van tabellen met een overzicht van de algemene beoordeling van de risico's van witwassen van geld en/of financiering van terrorisme
- Mededeling NBB_2022_14 van 28 juni 2022 over de NBB Supervision Portal – Communicatie aan de sector
- Commentaar en aanbevelingen

Page not found

The requested page "/nl/financieel-toezicht/voorkoming-van-het-witwassen-van-geld-en-de-financiering-van-terrorisme/toezic-5" could not be found.

Algemene beoordeling van risico's op het gebied van WG/FT

- Samenvattingstabel
- Voorbeeld
- Vragenlijst

Periodieke vragenlijst

Overeenkomstig Circulaire NBB_2024_05 / Periodieke vragenlijsten met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme vult elke financiële instelling volgende vragenlijsten in:

- Gemeenschappelijke vragenlijst voor alle financiële instellingen die onder het toepassingsgebied van deze circulaire vallen pdf – word

afhankelijk van de activiteiten van de financiële instelling, de volgende specifieke vragenlijsten:

- Vragenlijst over bank- en financieringsdiensten pdf – word
- Vragenlijst over betalingsdiensten, e-gelddiensten en geldtransferdiensten pdf – word
- Vragenlijst over beleggings- en vermogensbeheerdiensten en -activiteiten pdf – word
- Vragenlijst over levensverzekeringsactiviteiten pdf – word

Financiële instellingen zullen ook rekening houden met Bijlage 6 van de circulaire:

- Indicatieve lijst van landen die een verhoogd risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme kunnen inhouden xlsx

De vereffeninginstellingen zullen de vragenlijst over bank- en financieringsdiensten invullen

Externe whistleblowing

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 90

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Externe whistleblowing: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Toepassingsgebied *ratione personae*
- 2. Voorwerp van de melding van een inbreuk
- 3. Bescherming van de melder
- 4. Gevolgen van de melding
- 5. Verwerking van persoonsgegevens

Naast het intern meldingssysteem voor SWG/FTP dat de financiële instellingen krachtens artikel 10 van de antiwitwaswet moeten instellen om hun personeelsleden, hun agenten en, in het geval van instellingen voor elektronisch geld, hun distributeurs in staat te stellen om de AMLCO en de voor SWG/FTP verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende op vertrouwelijke of anonieme basis en via een specifiek en onafhankelijk kanaal in te lichten over inbreuken op de antiwitwaswet (zie de pagina Interne whistleblowing” op deze website), heeft de NBB ook een systeem voor externe melding van inbreuken op de antiwitwaswet en -regelgeving (*externe whistleblowing*) ingesteld.

De praktische modaliteiten van dit meldingssysteem zijn beschikbaar op de website van de NBB, onder de rubriek over de melding van een inbreuk. In dat verband beveelt de NBB de financiële instellingen aan erop toe te zien dat er, in het kader van de opleidingen die met toepassing van artikel 11 van de antiwitwaswet moeten worden georganiseerd, in een schriftelijk medium wordt verwezen naar het systeem voor externe whistleblowing van de NBB (bv. via een slide waarin een hyperlink naar de passende rubriek op de website van de NBB wordt opgenomen).

Het zij opgemerkt dat dit systeem voor de melding van inbreuken aan de NBB niet specifiek bedoeld is voor inbreuken op de antiwitwaswet en -regelgeving, maar een meer algemene draagwijdte heeft aangezien het ook geldt voor alle inbreuken op de prudentiële wet- en regelgeving die van toepassing is op de aan het toezicht van de NBB onderworpen financiële instellingen.

Deze webpagina is echter uitsluitend gericht op inbreuken op de antiwitwaswetgeving en -regelgeving.

1. Toepassingsgebied *ratione personae*

Het systeem voor externe whistleblowing van de NBB kan worden gebruikt door eenieder die bij de NBB melding wil maken van niet-naleving van of een mogelijke of feitelijke inbreuk op de bepalingen van de antiwitwaswetgeving en -regelgeving die toe te rekenen is aan een financiële instelling die aan het toezicht van de NBB is onderworpen, zoals bedoeld op de pagina Toepassingsgebied.

Concreet is het systeem voor externe whistleblowing dus met name toegankelijk voor personeelsleden van een financiële instelling, voor haar lasthebbers of onderaannemers, alsook voor de tussenpersonen, agenten en distributeurs waarop ze een beroep doet.

2. Voorwerp van de melding van een inbreuk

In het kader van SWG/FTP kan het door de NBB ingestelde systeem voor externe whistleblowing worden gebruikt om mogelijke of feitelijke inbreuken op de volgende wettelijke en reglementaire teksten te melden:

- i. de antiwitwaswet,
- ii. het antiwitwasreglement van de NBB,
- iii. de uitvoeringsmaatregelen van Richtlijn 2015/849,
- iv. de Europese verordening betreffende geldovermakingen, en
- v. de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's die opgenomen zijn in artikel 4, 6° van de antiwitwaswet;

op voorwaarde dat die inbreuken gepleegd zijn door een financiële instelling die aan het toezicht van de NBB is onderworpen of door haar bestuurders, personeelsleden, agenten, onderaannemers of distributeurs.

3. Bescherming van de melder

Artikel 36/7/1 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België verbiedt alle burgerrechtelijke, strafrechtelijke of tuchtrechtelijke vorderingen, alle professionele sancties, elke nadelige of discriminatoire behandeling alsook elke beëindiging van de arbeidsovereenkomst ten aanzien van de auteur van de melding, op grond van die melding. Artikel 90 van de antiwitwaswet bepaalt verder dat die bescherming van toepassing is wanneer de melding te goeder trouw werd verricht. De Bank kan een administratieve sanctie opleggen aan financiële instellingen die dit verbod overtreden.

Bovendien gebruikt de Bank de bij een melding verstrekte gegevens enkel om haar wettelijke opdrachten te vervullen. Deze gegevens zijn onderworpen aan de regeling van het beroepsgeheim die is vastgelegd in de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België. Derhalve wordt de bescherming gewaarborgd van de persoon die de melding verricht en van de persoon die bij de melding is betrokken.

Indien er een nadelige of discriminatoire maatregel tegen de melder wordt genomen, kan hij/zij een nieuwe externe melding verrichten om de NBB hiervan op de hoogte te brengen.

4. Gevolgen van de melding

Voor het verrichten van haar taak om toezicht uit te oefenen op de mechanismen ter voorkoming van SWG/FTP analyseert de NBB de haar meegedeelde gegevens en geeft ze deze de opvolging die zij geschikt acht.

Aangezien de NBB en de personen die haar toezichtstaken helpen uitvoeren, gebonden zijn aan het beroepsgeheim, mogen ze de melders niet medelen wat er verder met de ontvangen informatie gebeurt.

5. Verwerking van persoonsgegevens

Wanneer een inbreuk op de antiwitwaswetgeving en -regelgeving wordt gemeld, registreert de NBB de naam en de gegevens van de melder. De NBB verwerkt deze gegevens uitsluitend in het kader van het onderzoek dat naar aanleiding van de melding wordt gevoerd en in overeenstemming met de regelgeving die van

toepassing is op de verwerking van persoonsgegevens, en behandelt deze gegevens vertrouwelijk. De NBB kan echter niet uitsluiten dat ze deze persoonsgegevens in bepaalde omstandigheden, krachtens een wettelijke verplichting, dient mee te delen aan andere personen. In dat geval wordt de betrokken persoon voorafgaandelijk in kennis gesteld.

De gegevens met betrekking tot de personen waarop de melding betrekking heeft, worden ook verwerkt in overeenstemming met de vigerende wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens.

Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 7 en 85 tot 98/1

Andere referentiedocumenten

- Richtsnoeren van de EBA van 16 december 2021 inzake op risico gebaseerd toezicht
- FATF Guidance dated March 2021 on Risk-Based Supervision
- FATF Guidance dated 23 October 2015 for a Risk-Based Approach: Effective Supervision and Enforcement by AML/CFT Supervisors of the Financial Sector and Law Enforcement

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Rol van de NBB inzake SWG/FT
- 2. Toezichtsbevoegdheden en -maatregelen van de NBB
- 3. Organisatie van het toezicht op SWG/FT binnen de NBB
- 4. Methodologie en beleid inzake risicogebaseerd toezicht

1. Rol van de NBB inzake SWG/FT

De bepalingen die de bevoegdheid van de NBB inzake SWG/FT regelen, zijn opgenomen in de artikelen 85 tot 98/1 van de antiwitwaswet.

Overeenkomstig die wet moet de NBB met name controleren of de financiële instellingen (zoals gedefinieerd op deze website) hun Europese en nationale verplichtingen met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (SWG/FT) naleven, evenals hun verplichtingen inzake bevrozing van tegoeden en geldovermakingen.

De NBB voert controles op afstand uit (off-site, bijvoorbeeld onderzoek van de rapporteringen die ze ontvangt van de financiële instellingen) en controles ter plaatse (on-site).

De Sanctiecommissie van de NBB kan een administratieve sanctie opleggen wanneer een financiële instelling een wettelijke of reglementaire bepaling, waarvan de naleving wordt bewaakt door de NBB, schendt. (zie de pagina Administratieve sancties).

2. Toezichtsbevoegdheden en -maatregelen van de NBB

De toezichtsbevoegdheden en -maatregelen van de NBB op het vlak van SWG/FT zijn bepaald in de artikelen 91 tot 98/1 van de antiwitwaswet. Overeenkomstig die bepalingen kan de NBB:

- “zich alle informatie en elk document doen verstrekken”, in gelijk welke vorm, en met name alle informatie over de organisatie, de werking, de positie en de verrichtingen van de financiële instellingen (met inbegrip van de informatie betreffende de relaties tussen een financiële instelling en haar cliënten, voor zover dat nodig is voor het toezicht);
De NBB maakt van deze bevoegdheid gebruik om van de gecontroleerde financiële instellingen met name te verlangen dat ze haar de informatie en verslagen bezorgen die gedetailleerd worden beschreven op de pagina Rapportering door financiële instellingen.
- ter plaatse inspecties verrichten en ter plaatse kennis nemen en een kopie maken van alle informatie, elk document, elk gegevensbestand en elke registratie, alsook toegang hebben tot elk informaticasysteem, om na te gaan of de wet wordt nageleefd en om het passende karakter te toetsen van de beleidsstructuren, de administratieve organisatie, de interne controle en het beleid inzake het beheer van de WG/FT-risico's;
- de commissaris of de erkend revisor bij een financiële instelling belasten met het opstellen van

bijzondere verslagen die betrekking hebben op de naleving door de betrokken instelling (met inbegrip van haar eventuele bijkantoren in het buitenland) van de toepasselijke bepalingen inzake SWG/FT of op de tenuitvoerlegging van de aanmaningen van de NBB;

Zo kan de NBB een beroep doen op de medewerking van de commissaris of de erkend revisor van de betrokken instelling (of van een door de NBB aangesteld erkend revisor ad hoc indien de betrokken instelling niet verplicht is er een aan te stellen), met name in het kader van het toezicht op de goede tenuitvoerlegging van een actieplan dat is opgesteld naar aanleiding van een inspectie ter plaatse of van aanbevelingen die voortvloeien uit een specifieke of horizontale controleactie, of om de bevestiging te krijgen dat de informatie die de instelling haar moet meedelen volledig en correct is en volgens de toepasselijke regels is opgesteld.

Voorts zij opgemerkt dat de antiwitwaswet, net zoals de wetten die het prudentieel toezicht regelen, bepaalt dat de inspectieverslagen, de bijzondere verslagen die eventueel aan de commissaris of de erkend revisor kunnen worden gevraagd en meer in het algemeen alle documenten die uitgaan van de NBB en waarvan zij aangeeft dat ze vertrouwelijk zijn, door de financiële instellingen niet openbaar mogen worden gemaakt zonder de uitdrukkelijke toestemming van de NBB, op straffe van de sancties waarin artikel 458 van het Strafwetboek voorziet.

Wanneer de NBB tijdens haar controles tekortkomingen vaststelt in hoofde van een financiële instelling, kan zij deze instelling bevelen:

- te voldoen aan welbepaalde voorschriften op het gebied van SWG/FT waaraan zij op grond van de toepasselijke bepalingen onderworpen is (bijvoorbeeld waakzaamheidsplichten die zijn opgenomen in Boek II van de antiwitwaswet of verplichtingen die voortvloeien uit bindende bepalingen betreffende financiële embargo's);
- te voldoen aan een vereiste dat door de NBB wordt opgelegd met toepassing van de voornoemde bepalingen (bijvoorbeeld op ad hoc-basis of regelmatig informatie of documenten van welke aard ook verstrekken);
- te voldoen aan de vereisten die door de NBB worden opgelegd als voorwaarden voor een beslissing die met toepassing van dezelfde bepalingen wordt genomen (bijvoorbeeld het vereiste dat de positie in het organigram van de AMLCO van de financiële instelling gewijzigd wordt om te voldoen aan de onafhankelijkheidsplicht bedoeld in artikel 9 van de antiwitwaswet, of dat deze persoon een specifieke opleiding volgt om te voldoen aan de deskundigheidsplicht waarin datzelfde artikel 9 voorziet);
- de noodzakelijke aanpassingen aan te brengen of over te gaan tot de vervanging van bepaalde personen, opdat haar beleidsstructuren, haar interne organisatie en haar beleidslijnen, procedures en processen beantwoorden aan de verwachtingen van de NBB.

Wanneer een financiële instelling bij afloop van de haar opgelegde termijn geen gevolg heeft gegeven aan een bevel van de NBB en op voorwaarde dat de financiële instelling haar middelen heeft kunnen laten gelden, kan de NBB:

- het feit dat de onderworpen entiteit geen gehoor heeft gegeven aan het bevel dat haar werd gegeven, bekendmaken;
- haar de betaling van een dwangsom opleggen die per kalenderdag niet minder mag bedragen dan 250 euro, noch meer mag bedragen dan 50 000 euro, noch in totaal 2 500 000 euro mag overschrijden. De antiwitwaswet bepaalt dat het bedrag van de dwangsom in voorkomend geval moet worden vastgesteld rekening houdend met een reeks relevante omstandigheden die erin worden opgesomd, zoals de ernst en de duur van de inbreuken, de mate van verantwoordelijkheid van de betrokken financiële instelling,

haar financiële draagkracht, of de mate waarin zij samenwerkt met de toezichtautoriteiten.

Als de NBB bij afloop van de door haar bepaalde termijn vaststelt dat de toestand niet werd verholpen, voorziet de wet tot slot in een gradueel systeem van maatregelen: aanstelling van een speciaal commissaris naast de beleidsorganen, vervanging van het wettelijk bestuursorgaan, volledige of gedeeltelijke tijdelijke schorsing van de uitoefening van het bedrijf, herroeping van de vergunning en verbod om in België diensten te verstrekken.

In spoedeisende gevallen of indien de ernst van de feiten dit rechtvaardigt, kan de NBB deze maatregelen nemen zonder voorafgaand bevel, mits de financiële instelling haar middelen heeft kunnen laten gelden.

De antiwitwaswet bepaalt dat de voornoemde maatregelen die door de NBB worden genomen (evenals het eventuele beroep dat ertegen wordt ingesteld en de uitkomst van dat beroep) enerzijds ter kennis moeten worden gebracht van de EBA, en anderzijds – in principe nominaal - **bekend moeten worden gemaakt** op de website van de NBB en daar gedurende ten minste vijf jaar op moeten blijven staan. Bij deze bekendmaking moet minstens informatie worden verstrekt over de soort en de aard van de inbreuk, en moet de identiteit worden vermeld van de verantwoordelijke natuurlijke en rechtspersonen. Gezien de specifieke aard van sommige van de maatregelen die door de NBB worden opgelegd, wordt de beslissing om al dan niet tot bekendmaking over te gaan, of om dit anoniem te doen, genomen door de NBB, rekening houdend met de evenredigheid van de bekendmaking alsook met het risico voor de betrokken financiële instelling en voor de stabiliteit van de financiële markten.

Tot slot, wanneer de NBB in het kader van de uitoefening van haar toezichtsoverdracht bij een financiële instelling inbreuken vaststelt op de bepalingen van de Wet die betrekking hebben op de beperking van het gebruik van contanten, waarop de strafrechtelijke sancties staan die opgenomen zijn in artikel 137, 1°, van de antiwitwaswet en die onder de toezichtsbevoegdheid van de FOD Economie vallen, brengt zij deze laatste zo spoedig mogelijk op de hoogte daarvan.

Om de samenhang te verzekeren tussen het toezicht op het gebied van SWG/FT en het algemeen prudentieel toezicht, zijn de meeste bepalingen van de antiwitwaswet die de NBB de bovengenoemde bevoegdheden inzake toezicht en handhaving verlenen, afgestemd op de overeenkomstige bepalingen van de prudentiële wetten.

3. Organisatie van het toezicht op SWG/FT binnen de NBB

Sinds januari 2016 is het toezicht op SWG/FT over twee teams verdeeld:

- een gespecialiseerd team (“de Groep AML/CFT”), dat voornamelijk tot doel heeft:
 - de taken uit te voeren die betrekking hebben op de ontwikkeling van het toezichtsbeleid inzake SWG/FT, met de medewerking van de juridische dienst, en
 - controles op afstand (off-site) uit te voeren bij alle onder toezicht staande financiële instellingen (sectoroverschrijdende bevoegdheid); en
- de inspectiediensten, die verantwoordelijk blijven voor de controles ter plaatse (on-site) inzake SWG/FT.

Bij de uitvoering van haar taken werkt de Groep AML/CFT nauw samen met de diensten van de NBB die verantwoordelijk zijn voor het algemeen prudentieel toezicht en met de Europese Centrale Bank, die optreedt als prudentiële toezichthouder in het kader van het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme, om de algemene

samenhang van de toezichtsacties voor elk van de onder toezicht staande financiële instellingen te handhaven.

4. Methodologie en beleid inzake risicogebaseerd toezicht

Overeenkomstig de artikelen 7 en 87 van de antiwitwaswet moet de NBB een risicogebaseerde benadering toepassen bij de uitoefening van haar toezichtsbevoegdheden op het gebied van SWG/FT.

Op basis van haar praktische ervaring met risicogebaseerd SWG/FT-toezicht, evenals van de Richtsnoeren van de EBA van 16 december 2021 inzake op risico gebaseerd toezicht en van verschillende richtsnoeren die de FAG op dit gebied heeft gepubliceerd, met name de Richtsnoeren van de FAG van maart 2021 inzake op risico gebaseerd toezicht, heeft de NBB een beleid inzake risicogebaseerd SWG/FT-toezicht uitgewerkt. Dit toezichtsbeleid heeft tot doel:

- bij de uitoefening van haar toezichtsbevoegdheden uit te gaan van een beoordeling van de omvang en de aard van de WG/FT-risico's die verbonden zijn aan elke onder toezicht staande financiële instelling, rekening houdend met haar specifieke kenmerken ("risicoprofielen");
- voor elke financiële instelling in gedifferentieerde off-site en on-site toezichtsacties te voorzien naargelang van het toegekende risicoprofiel;
- te zorgen voor samenhang tussen de off-site toezichtsacties en de controles ter plaatse (inspecties);
- een kader te scheppen voor de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van de financiële instellingen wat het toezicht betreft, niettegenstaande de differentiatie van de individuele toezichtsacties naar gelang van het risico.

Het toezichtsbeleid van de NBB verduidelijkt aldus de doelstellingen van het toezicht en zet in algemene bewoordingen uiteen welke de gedifferentieerde, risicogebaseerde toezichtsmaatregelen zijn die moeten worden genomen om deze doelstellingen te bereiken.

De beginselen die ten grondslag liggen aan dit toezichtsbeleid kunnen als volgt worden samengevat.

Dit toezichtsbeleid is in de eerste plaats gebaseerd op een individuele beoordeling van de WG/FT-risico's waaraan elke financiële instelling is blootgesteld ("risicoprofielen").

Om een referentiekader te bieden voor de consistente toekenning van individuele risicoprofielen aan alle financiële instellingen die onder haar toezichtsbevoegdheid vallen, heeft de NBB een sectorale risicobeoordeling uitgevoerd om op een generieke manier het niveau van de WG/FT-risico's te bepalen voor de verschillende categorieën van financiële instellingen die onder haar bevoegdheid vallen. Om in dit document een voldoende mate van granulariteit te bereiken, heeft de NBB bij deze oefening een onderscheid gemaakt tussen de beoordeling van de risico's die verbonden zijn aan de verschillende financiële activiteiten die door de onder toezicht staande instellingen worden uitgeoefend. Deze sectorale risicobeoordeling stelt de NBB ook in staat om aan de hand van haar beoordeling van de kwetsbaarheid voor witwasrisico's van de verschillende categorieën van financiële instellingen waarop zij toezicht houdt bij te dragen tot de nationale beoordeling van de witwasrisico's die wordt uitgevoerd door het orgaan voor de coördinatie van de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst.

Hoewel de sectorale risicobeoordeling een belangrijk referentiekader biedt, moet voor de toekenning van een passend risicoprofiel aan elke financiële instelling ook ten volle rekening worden gehouden met de specifieke kenmerken van elke financiële instelling. Daarom wordt bij de toekenning van het risicoprofiel uitgegaan van

een analyse van alle informatie die beschikbaar is over elke financiële instelling, met name de informatie die van elke financiële instelling wordt verkregen via de periodieke SWG/FT-vragenlijst en via hun algemene risicobeoordelingen, en het jaarlijks verslag van de AMLCO. Er wordt met name ook rekening gehouden met informatie over de resultaten van eerdere toezichtsacties, zowel off-site als ter plaatse (inspecties), met informatie die in voorkomend geval in het kader van zowel nationale als internationale samenwerking is verkregen van andere SWG/FT-toezichtautoriteiten of bevoegde prudentiële toezichthouders, met de eventueel door de CFI verstrekte informatie, of met eventuele andere relevante informatie die uit betrouwbare externe bronnen is verkregen.

De analyse van al deze informatie heeft enerzijds tot doel de inherente risico's te meten die verbonden lijken te zijn aan de door elke financiële instelling uitgeoefende activiteiten (rekening houdend met risicofactoren die verband houden met de kenmerken van de cliënten, de aangeboden producten en diensten, de gebruikte leveringskanalen en de geografische gebieden waarmee de financiële instelling in contact komt door haar activiteiten). Anderzijds wordt met de analyse beoogd de maatregelen te beoordelen die worden genomen om deze risico's te beperken en te beheren, zowel uit het oogpunt van hun overeenstemming met de toepasselijke wettelijke en reglementaire vereisten als uit het oogpunt van hun effectiviteit en doeltreffendheid.

Dit proces leidt tot een individuele beoordeling van de restrisico's op het gebied van WG/FT, die resulteert in de toekenning aan elke financiële instelling van het risicoprofiel ("High Risk", "Medium High Risk", "Medium Low Risk" of "Low Risk") dat het meest geschikt wordt geacht. Er zij op gewezen dat deze risicoprofielen worden toegekend volgens een methodologie die de consistente toekenning ervan waarborgt, niet alleen binnen elke onder toezicht staande sector (kredietinstellingen, levensverzekeringsondernemingen, beursvennootschappen, betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld), maar ook op sectoroverschrijdend niveau.

Voor de toewijzing van deze risicoprofielen heeft de NBB IT-tools ontwikkeld, die zij telkens wanneer dat nodig blijkt verfijnt, om informatie te verzamelen en te analyseren.

Op grond van het risicogebaseerde toezichtsbeleid van de NBB wordt aan elk van de vier risicoprofielen die aan de financiële instellingen kunnen worden toegekend, een gedifferentieerd niveau van toezicht verbonden ("Intensive", "Reinforced", "Ordinary" of "Light"). Elk van deze toezichtsniveaus leidt tot de toepassing van off-site toezichtsmaatregelen die gedifferentieerd zijn naar intensiteit, frequentie en aard en doel van het toezicht.

Intensiteit van het toezicht

Het risicoprofiel dat aan elke financiële instelling wordt toegekend, bepaalt de mate van verificatie van de informatie en de intensiteit van het toezicht dat zal worden uitgeoefend. Hoe hoger het risiconiveau, hoe indringender de toezichtsmethoden moeten zijn.

In het geval van financiële instellingen met een "middelhoog" of "hoog" risiconiveau kunnen de toezichtsacties daarentegen aanleiding geven tot aanvullende verzoeken om meer gedetailleerde informatie. Deze financiële instellingen kunnen bijvoorbeeld worden verzocht om aan de NBB steekproeven van individuele cliëntendossiers of steekproeven van hun transacties te bezorgen om steekproefcontroles te kunnen uitvoeren.

Afhankelijk van de behoeften wordt het desk-based toezicht aangevuld met vergaderingen met het management, de compliance officers, de AMLCO's of andere personeelsleden, en/of met een controle ter

plaatsse (andere dan inspecties) om de informatie te analyseren en de relevantie van de bevindingen en de geschiktheid van de aanbevolen herstelmaatregelen en het tijdschema voor de uitvoering ervan te verzekeren.

Door de intensiteit van het toezicht te differentiëren naargelang van het risicoprofiel kan ook een shortlist worden opgesteld van de financiële instellingen met de hoogste risico's, met het oog op formele inspecties ter plaatse.

Frequentie van het toezicht

Zonder afbreuk te doen aan de toezichtsacties die buiten het gewone toezicht om moeten worden uitgevoerd als gevolg van gebeurtenisgestuurde situaties, zal de frequentie van de toezichtsacties variëren naargelang van het risicoprofiel.

Aard en doel van het toezicht

Voor de financiële instellingen met een "laag" of "middellaag" risico zullen over het algemeen gestandaardiseerde toezichtsacties worden uitgevoerd om een algemene beoordeling te maken van de mate van naleving en de doeltreffendheid van de toegepaste SWG/FT-mechanismen. Wanneer deze algemene beoordeling van de situatie evenwel aan het licht brengt dat het risico dat de onder toezicht staande financiële instelling gebruikt zou kunnen worden voor het witwassen van geld of voor de financiering van terrorisme, groter is dan aanvankelijk werd aangenomen, worden meer gerichte toezichtsmaatregelen genomen.

Deze gestandaardiseerde acties zijn hoofdzakelijk gebaseerd op het gebruik van de risicobeoordelings- en toezichtsinstrumenten die de NBB zelf heeft ontwikkeld. Wanneer er via deze gestandaardiseerde aanpak kwetsbaarheden worden vastgesteld, worden er specifieke maatregelen genomen om deze te verhelpen, en kan het risicoprofiel dat aan de betrokken financiële instelling is toegekend, worden gewijzigd.

In het geval van financiële instellingen met een "middelhoog" of "hoog" risiconiveau moet een gestandaardiseerde beoordeling van de algemene situatie van de financiële instelling worden uitgevoerd, die echter moet worden aangevuld met gerichte en thematische acties en/of acties die gericht zijn op specifieke, individuele aandachtspunten, waarbij specifiek rekening wordt gehouden met de individuele kenmerken van elke financiële instelling, met name met de activiteiten, de kenmerken van de cliënten, de omvang, de complexe interne organisatiestructuur, enz. Dergelijke acties hebben doorgaans betrekking op duidelijk afgebakende onderwerpen.

Afhankelijk van de behoeften kunnen deze toezichtsacties worden uitgevoerd voor financiële instellingen die kunnen worden gegroepeerd in één enkele cluster (op basis van overeenkomsten wat betreft de belangrijkste risico's die zij lopen), of voor individuele financiële instellingen.

Wat de gerichte en thematische inspecties betreft, kan het uitvoeren van parallelle opdrachten bij verschillende vergelijkbare financiële instellingen de geldigheid van de conclusies van de respectieve opdrachten versterken, doordat de situatie van deze instellingen wordt vergeleken met die van alle instellingen die deel uitmaken van de cluster (benchmarking). Deze toezichtstechniek kan ook bijdragen tot een gelijke behandeling van de financiële instellingen in het kader van het risicogebaseerd toezicht. Deze techniek laat de NBB ook toe om, indien nodig, de informatie op haar SWG/FT-website te verfijnen, bijvoorbeeld door de algemene conclusies van haar thematische opdracht te publiceren ("geleerde lessen",

"goede praktijken", enz.) of door haar aanbevelingen te verduidelijken of te preciseren. Het risicogebaseerd toezichtsbeleid bevestigt dat dergelijke acties bij voorrang moeten worden uitgevoerd voor onder toezicht staande financiële instellingen met een "hoog" of "middelhoog" risiconiveau. De onderwerpen die in het kader van dit type van toezicht moeten worden onderzocht, zullen worden gekozen op basis van hun relevantie voor de instellingen die deel uitmaken van de cluster of voor de financiële sector in zijn geheel, rekening houdend met de binnen de cluster waargenomen ontwikkelingen, het ontstaan van nieuwe vormen van risico's of kwetsbaarheden, of een opwaartse herbeoordeling, op grond van de ervaring, van de impact van reeds bestaande risico's of kwetsbaarheden.

Naast "gestandaardiseerde" en "thematische" toezichtsacties worden de financiële instellingen met een "middelhoog" of "hoog" risiconiveau ook onderworpen aan "individuele" acties om de kennis van de risico's en kwetsbaarheden waaraan zij specifiek zijn blootgesteld, te verdiepen, om eventuele tekortkomingen en zwakke punten in hun maatregelen ter beheersing en beperking van deze risico's en kwetsbaarheden op te sporen en om ervoor te zorgen dat deze tekortkomingen en zwakke punten op passende wijze worden aangepakt.

Nationale samenwerking

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 120/2, 120/3 en 121 tot 121/2

Andere referentiedocumenten

- EBA Richtsnoeren van 16 december 2021 voor samenwerking en informatie-uitwisseling tussen prudentiële toezichthouders, AML/CFT-toezichthouders en financiële-inlichtingeneenheden overeenkomstig Richtlijn 2013/36/EU
- Samenwerkingsprotocol van 17 juni 2021 betreffende het platform voor publiek-private samenwerking ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (“AML-platform”)
- Algemeen samenwerkingsprotocol van 14 maart 2013 tussen de NBB en de FSMA met het oog op de coördinatie van het toezicht op de instellingen die onder hun respectievelijk toezicht vallen
- Protocol van 17 september 2019 tot vaststelling van de modaliteiten voor de samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen de NBB en de CFI

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Nationale samenwerking: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Gemeenschappelijke bepalingen voor nationale en internationale samenwerking
- 2. Specifieke bepalingen voor nationale samenwerking

In Boek IV van de antiwitwaswet werd bij de wet van 20 juli 2020 een Titel 5 ingevoegd die gewijd is aan de samenwerking tussen de betrokken autoriteiten en waarin de grenzen worden vastgelegd van het beroepsgeheim waaraan zij gebonden zijn. Zo wordt dit beroepsgeheim met name opgeheven wanneer het een belemmering zou kunnen vormen voor de samenwerking. Evenzo wordt in artikel 36/13 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België bepaald welke uitzonderingen van toepassing zijn op het beroepsgeheim van de NBB in het kader van haar opdracht op het gebied van de voorkoming van het witwassen van geld en van de financiering van terrorisme. Boek IV, Titel 5 van de antiwitwaswet omvat drie hoofdstukken: het eerste bevat gemeenschappelijke bepalingen voor de twee volgende hoofdstukken (artikelen 120/2 en 120/3), het tweede betreft de nationale samenwerking (artikelen 121 tot 121/2) en het laatste de internationale samenwerking (zie de pagina Internationale samenwerking).

1. Gemeenschappelijke bepalingen voor nationale en internationale samenwerking

In artikel 120/2 van de Wet worden een aantal begrippen gedefinieerd die worden gebruikt in Titel 5. Deze bepaling moet worden gelezen in samenhang met artikel 4, 17° van de antiwitwaswet, waarin met name het begrip “toezichtautoriteiten” wordt gedefinieerd als de autoriteiten bedoeld in artikel 85 van de Wet. Op basis van deze definitie wordt in artikel 120/2 een onderscheid gemaakt tussen twee categorieën van toezichtautoriteiten: de “financiële toezichtautoriteiten”(1°) enerzijds en de “toezichthouders”(7°) anderzijds. Dit onderscheid is theoretisch in België: het gaat in beide gevallen om dezelfde autoriteiten, namelijk de NBB, de FSMA en de FOD Economie. Zij zullen nu eens als toezichthouders, dan weer als financiële toezichtautoriteiten worden gekwalificeerd, naargelang wordt verwezen naar hun bevoegdheid om toezicht te houden op de naleving van de antiwitwasbepalingen of hun bevoegdheid om toezicht te houden op de naleving van de regels van financiële aard, ook “prudentiële” regels genoemd indien het om de regels gaat waarop de NBB toezicht uitoefent.

In artikel 120/3 wordt een finaliteitsbeginsel ingevoerd voor de financiële toezichtautoriteiten, dat betrekking heeft op de manier waarop zij gebruikmaken van de vertrouwelijke informatie waarvan zij kennis krijgen in hun hoedanigheid van SWG/FT-toezichtautoriteit. Ditzelfde beginsel is ook opgenomen in artikel 36/12/4 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België.

De Richtsnoeren van de EBA van 16 december 2021 voor samenwerking en informatie-uitwisseling tussen prudentiële toezichthouders, AML/CFT-toezichthouders en financiële-inlichtingeneenheden overeenkomstig Richtlijn 2013/36/EU beschrijven in detail hoe deze autoriteiten moeten samenwerken en informatie uitwisselen in het kader van het toezicht, met name de vergunningverlening, en de monitoring van de bedrijfsvoering, waaronder risicobeoordeling en het opleggen van maatregelen en sancties zoals de intrekking van de vergunning.

2. Specifieke bepalingen voor nationale samenwerking

De nationale samenwerking en de uitwisseling van informatie tussen de (Belgische) toezichtautoriteiten onderling en tussen de (Belgische) toezichtautoriteiten en de CFI zijn juridisch verankerd in artikel 121 van de antiwitwaswet (dat vanaf het begin in de Wet is opgenomen). Alle Belgische toezichtautoriteiten zijn voortaan onderworpen aan een wettelijk beroepsgeheim dat gelijkwaardig is met dat waaraan de NBB is gebonden, waardoor alle wettelijke belemmeringen voor de uitwisseling van vertrouwelijke informatie die noodzakelijk is voor de uitoefening van het toezicht zijn weggenomen.

Zo werkt de NBB in de praktijk met name samen met de volgende Belgische autoriteiten:

1. de CTIF;
2. de FSMA;
3. de FOD Financiën (Thesaurie);
4. de FOD Economie.

De samenwerking met de FSMA, de FOD Financiën (Thesaurie) en de FOD Economie is van bijzonder groot belang voor het waarborgen van de algemene coherentie van de toezichtsacties wanneer verschillende financiële instellingen in eenzelfde groep onder de bevoegdheid van verschillende toezichtautoriteiten vallen of wanneer eenzelfde financiële instelling gelijktijdig onder de toezichtsbevoegdheden van twee autoriteiten valt. In het kader van deze samenwerking moeten deze autoriteiten alle informatie uitwisselen die nuttig is voor de uitoefening van hun respectieve toezichtsbevoegdheden, met name wat betreft:

- de modaliteiten inzake governance en organisatie van de betrokken financiële instellingen en de beoordeling hiervan door de autoriteiten;
- de gedragslijnen, procedures en interne controle van deze financiële instellingen en de beoordeling hiervan door de autoriteiten;
- de informatie die met name in het kader van de door deze autoriteiten vereiste ad-hoc- of periodieke rapporteringen wordt verstrekt door de financiële instellingen;
- de beoordeling van de aan deze financiële instellingen verbonden WG/FT-risico's door deze autoriteiten;
- de vaststellingen van de autoriteiten met betrekking tot de naleving van de verplichtingen inzake SWG/FT door deze financiële instellingen;
- de door deze autoriteiten beoogde of uitgevoerde toezichtsacties, de resultaten daarvan en de beslissingen die daaruit kunnen voortvloeien;
- enz.

Deze samenwerking kan ook leiden tot gecoördineerde of zelfs gezamenlijke toezichtsacties. Zo kunnen vertegenwoordigers van de FSMA, van de FOD Financiën (Thesaurie) of de FOD Economie waar relevant betrokken zijn bij de SWG/FT-inspecties die ter plaatse worden uitgevoerd door de diensten van de NBB, of omgekeerd. Deze samenwerking doet echter geen afbreuk aan de wettelijke toezichtsbevoegdheden die respectievelijk zijn toegekend aan elk van deze autoriteiten ten aanzien van de betrokken financiële instellingen.

De samenwerking van de NBB met de CFI verschilt van die met de andere drie voornoemde Belgische autoriteiten omdat de taken van de CFI van een andere aard zijn dan de aan de NBB toevertrouwde taken. Als “financiële inlichtingeneenheid” oefent de CFI immers geen toezicht uit op onderworpen financiële

instellingen en beschikt zij dus niet noodzakelijkerwijs over nauwkeurige informatie betreffende bijvoorbeeld de governance, de organisatie, de interne procedures enz. van de financiële instellingen. Doordat de CFI echter meldingen van vermoedens van de financiële instellingen ontvangt, kan zij worden gealerteerd door het atypische meldingsgedrag van bepaalde instellingen (bv. systematisch laattijdige melding van vermoedens of systematisch laattijdig antwoorden op verzoeken om inlichtingen van de CFI, regelmatige gebrekkige en onvolledige meldingen, meldingen die niet berusten op vermoedens enz.). Dergelijke informatie is van nature nuttig voor de uitoefening van de toezichtsbevoegdheden van de NBB.

Om te waarborgen dat dergelijke informatie ter kennis van de toezichtautoriteiten wordt gebracht telkens wanneer dit nuttig is, wordt enerzijds in artikel 83, § 2, 3°, van de antiwitwaswet bepaald dat het beroepsgeheim waaraan de CFI is gebonden, niet van toepassing is op de mededeling aan de toezichtautoriteiten van alle informatie die voor die autoriteiten nuttig is voor de uitoefening van hun toezichts- en sanctiebevoegdheden. Anderzijds worden in artikel 121, § 2, van de antiwitwaswet de CFI en de Belgische toezichtautoriteiten, met name de NBB, verplicht om onderling samen te werken en alle informatie uit te wisselen die nuttig is voor de uitoefening van hun bevoegdheden bepaald bij of krachtens deze wet.

Om deze nationale samenwerking en uitwisseling van informatie concreet en efficiënt te organiseren en om, in voorkomend geval, te voorzien in een minimumfrequentie voor deze uitwisselingen, kunnen de betrokken autoriteiten het wenselijk achten om de modaliteiten ervan vast te leggen in een “Memorandum of Understanding” (MoU). Momenteel heeft de NBB MoU’s ondertekend met de FSMA (zie het algemeen samenwerkingsprotocol van 14 maart 2013) en met de CFI (zie het samenwerkings- en informatie-uitwisselingsprotocol van 17 september 2019).

Daarnaast hebben de beroepsverenigingen die de financiële sector vertegenwoordigen, de toezichtautoriteiten (waaronder de NBB), de CFI en de Thesaurie op 17 juni 2021 een samenwerkingsprotocol ondertekend voor de oprichting van een platform voor publiek-private samenwerking ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (het zogenaamde “AML-platform”). Dit platform is bedoeld om de doeltreffendheid op het gebied van SWG/FTP te vergroten door de uitwisseling van informatie en het overleg tussen de deelnemers te bevorderen. Het doet echter geen afbreuk aan de reeds bestaande overlegstructuren en -kanalen, met name (i) de in de antiwitwaswet bedoelde coördinatieorganen voor SWG/FTP, die uitsluitend bestaan uit overheidsorganen (waaronder de NBB) en die hoofdzakelijk tot doel hebben de bij de wet vereiste “nationale risicobeoordeling” op te stellen, alsook (ii) de gebruikelijke vormen van bilateraal overleg, in het bijzonder het overleg tussen de NBB en de beroepsverenigingen van de financiële sector. Het AML-platform heeft onder meer tot taak richtsnoeren voor te stellen en feedback te verschaffen over de toepassing van de wettelijke SWG/FTP-verplichtingen, met name de verplichtingen betreffende de opsporing en melding van verdachte verrichtingen.

Internationale samenwerking

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 120/2, 120/3 en art. 130 tot 131/5

Andere referentiedocumenten

- EBA Richtsnoeren van 16 december 2021 voor samenwerking en informatie-uitwisseling tussen prudentiële toezichthouders, AML/CFT-toezichthouders en financiële-inlichtingeneenheden overeenkomstig Richtlijn 2013/36/EU
- Gemeenschappelijke Richtsnoeren van 16 december 2019 inzake samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de bevoegde autoriteiten die toezicht houden op kredietinstellingen en financiële instellingen (“De richtsnoeren voor AML/CFT-colleges”)
- Multilateral agreement on the practical modalities for exchange of information between the ECB and the National Competent Authorities (signed by the NBB on 11 January 2019)

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Internationale samenwerking: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Inhoud

- 1. Gemeenschappelijke bepalingen voor nationale en internationale samenwerking
- 2. Specifieke bepalingen voor internationale samenwerking

In Boek IV van de antiwitwaswet werd bij de wet van 20 juli 2020 een Titel 5 ingevoegd die gewijd is aan de samenwerking tussen de betrokken autoriteiten en waarin de grenzen worden vastgelegd van het beroepsgeheim waaraan zij gebonden zijn. Zo wordt dit beroepsgeheim met name opgeheven wanneer het een belemmering zou kunnen vormen voor de samenwerking. Evenzo wordt in artikel 36/13 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België bepaald welke uitzonderingen van toepassing zijn op het beroepsgeheim van de NBB in het kader van haar opdracht op het gebied van de voorkoming van het witwassen van geld en van de financiering van terrorisme. Boek IV, Titel 5 van de antiwitwaswet omvat drie hoofdstukken: het eerste bevat gemeenschappelijke bepalingen voor de twee volgende hoofdstukken (artikelen 120/2 en 120/3), het tweede betreft de nationale samenwerking (zie de pagina Nationale samenwerking) en het laatste de internationale samenwerking (artikelen 130 tot 131/5).

1. Gemeenschappelijke bepalingen voor nationale en internationale samenwerking

In artikel 120/2 van de Wet worden een aantal begrippen gedefinieerd die worden gebruikt in Titel 5. Deze bepaling moet worden gelezen in samenhang met artikel 4, 17° van de antiwitwaswet, waarin met name het begrip “toezichtautoriteiten” wordt gedefinieerd als de autoriteiten bedoeld in artikel 85 van de Wet. Op basis van deze definitie wordt in artikel 120/2 een onderscheid gemaakt tussen twee categorieën van toezichtautoriteiten: de “financiële toezichtautoriteiten”(1°) enerzijds en de “toezichthouders” (7°) anderzijds. Dit onderscheid is theoretisch in België: het gaat in beide gevallen om dezelfde autoriteiten, namelijk de NBB, de FSMA en de FOD Economie. Zij zullen nu eens als toezichthouders, dan weer als financiële toezichtautoriteiten worden gekwalificeerd, naargelang wordt verwezen naar hun bevoegdheid om toezicht te houden op de naleving van de antiwitwasbepalingen of hun bevoegdheid om toezicht te houden op de naleving van de regels van financiële aard, ook “prudentiële” regels genoemd indien het om de regels gaat waarop de NBB toezicht uitoefent.

In artikel 120/3 wordt een finaliteitsbeginsel ingevoerd voor de financiële toezichtautoriteiten, dat betrekking heeft op de manier waarop zij gebruikmaken van de vertrouwelijke informatie waarvan zij kennis krijgen in hun hoedanigheid van SWG/FT-toezichtautoriteit. Ditzelfde beginsel is ook opgenomen in artikel 36/12/4 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België.

De Richtsnoeren van de EBA van 16 december 2021 voor samenwerking en informatie-uitwisseling tussen prudentiële toezichthouders, AML/CFT-toezichthouders en financiële-inlichtingeneenheden overeenkomstig Richtlijn 2013/36/EU beschrijven in detail hoe deze autoriteiten moeten samenwerken en informatie uitwisselen in het kader van het toezicht, met name de vergunningverlening, en de monitoring van de bedrijfsvoering, waaronder de risicobeoordeling en het opleggen van maatregelen en sancties zoals de intrekking van de vergunning.

2. Specifieke bepalingen voor internationale samenwerking

2.1 Antiwitwaswet

2.1.1 Samenwerking tussen de Belgische en buitenlandse toezichtautoriteiten

In artikel 130 van de antiwitwaswet wordt eerst het algemene beginsel van samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de Belgische en buitenlandse toezichtautoriteiten die bevoegd zijn op het gebied van SWG/FT uiteengezet. Vervolgens wordt dit beginsel geïllustreerd in verschillende situaties waarin de Belgische toezichtautoriteiten, waaronder de NBB, in het bijzonder dienen samen te werken met de buitenlandse toezichtautoriteiten.

Zo geldt voor de NBB met name het volgende in het kader van haar bevoegdheidsdomein *ratione personae*, dat is vastgelegd in artikel 85 van de antiwitwaswet:

- Wanneer de betrokken entiteit een bijkantoor, een dochteronderneming of een andere vorm van vestiging op het Belgisch grondgebied (met name een netwerk van agenten of distributeurs) van een buitenlandse financiële instelling is, is deze entiteit in België niet onderworpen aan de SWG/FT-wet van haar land van herkomst maar aan de Belgische antiwitwaswet, en valt het toezicht op de naleving van deze Belgische wetgeving niet onder de bevoegdheid van de toezichtautoriteit van het land van herkomst maar onder die van de NBB; bij de uitoefening van deze territoriale toezichtsbevoegdheid moet echter rekening worden gehouden met de afhankelijkheid van de onder toezicht staande entiteit van haar maatschappelijke zetel of van haar moederonderneming, die zelf een onderworpen entiteit is die in haar land van herkomst onder toezicht staat. Zo is het voor de doeltreffendheid van de governanceregels inzake SWG/FT van de Belgische entiteit noodzakelijk dat deze regels in overeenstemming zijn met die van de moederonderneming. Omgekeerd kan de situatie van de Belgische entiteit op het gebied van SWG/FT invloed hebben op die van haar moederonderneming in het land waar deze laatste is gevestigd. Bijgevolg bepaalt artikel 130, § 2, 1°, van de antiwitwaswet dat de NBB moet samenwerken en alle nuttige informatie uitwisselen met de toezichtautoriteit van het land van herkomst die bevoegd is ten aanzien van de moederonderneming.
- In dezelfde situatie moet de moederonderneming in overeenstemming met zowel de FAG-normen als Richtlijn 2015/849 gedragslijnen en interne procedures inzake SWG/FT uitwerken die van toepassing zijn op alle entiteiten van de groep, waaronder de Belgische entiteit; het toezicht op de naleving van deze verplichting valt onder de bevoegdheid van de autoriteit van het land van herkomst. Artikel 130, § 2, 2°, van de antiwitwaswet bepaalt echter dat de NBB dient samen te werken met deze buitenlandse autoriteit om erop toe te zien dat de gedragslijnen en procedures op groepsniveau effectief ten uitvoer worden gelegd door de Belgische entiteit.
- Artikel 130, § 2, 3°, van de antiwitwaswet voorziet in bepalingen die een “afspiegeling” zijn van de bovenstaande bepalingen en die van toepassing zijn wanneer de Belgische entiteit de moederonderneming is van een groep die onderworpen entiteiten heeft gevestigd in andere lidstaten of in derde landen;
- Artikel 130, § 2, 3°, van de antiwitwaswet is zodanig geformuleerd dat deze bepaling in het geval van een Belgische onderworpen entiteit die tot een buitenlandse groep behoort, ook de wettelijke basis vormt voor een mogelijke samenwerking tussen de NBB en de bevoegde toezichtautoriteiten van lidstaten of derde landen waarin de moederonderneming van de groep niet is gevestigd maar waarin deze groep andere vestigingen heeft.

De voorwaarden waaronder de NBB in haar hoedanigheid van SWG/FT-toezichtautoriteit informatie moet uitwisselen met buitenlandse SWG/FT-toezichtautoriteiten in het kader van de hierboven beschreven samenwerking, zijn vastgelegd in artikel 131 van de antiwitwaswet. In essentie geldt dat wanneer de buitenlandse toezichtautoriteit zelf niet is onderworpen aan een beroepsgeheim dat ten minste gelijkwaardig is met dat waaraan de NBB is gebonden, de NBB slechts informatie kan meedelen op voorwaarde dat er een “Memorandum of Understanding” (MoU) is afgesloten op basis van het wederkerigheidsbeginsel. In dit MoU moet worden bepaald dat de autoriteit die de door de NBB meegedeelde informatie ontvangt, deze niet mag gebruiken voor andere doeleinden dan het SWG/FT-toezicht en niet mag overdragen aan derden, tenzij de NBB hiermee instemt.

Deze voorwaarde geldt echter niet voor de samenwerking tussen de NBB en de financiële SWG/FT-toezichtautoriteiten die ressorteren onder het recht van een andere EER-lidstaat, waarvoor Richtlijn 2018/843 een geharmoniseerde beroepsgeheimregeling heeft ingevoerd. De uitwisseling van informatie tussen deze autoriteiten is alleen onderworpen aan de voorwaarde dat de autoriteit die de informatie ontvangt, deze niet mag overdragen aan een autoriteit van een derde land zonder de instemming van de autoriteit die de informatie aan haar heeft doorgegeven (in dit geval de NBB). Daarentegen mag een financiële toezichtautoriteit van een lidstaat die informatie heeft ontvangen van de NBB, deze informatie wel uitwisselen met een financiële toezichtautoriteit van een andere lidstaat zonder instemming van de NBB.

2.1.2 Internationale samenwerking tussen de financiële toezichtautoriteiten en de toezichthouders

Artikel 131/1, § 1, van de antiwitwaswet voert voor de bevoegde financiële SWG/FT-toezichtautoriteiten, waaronder de NBB, de verplichting in om samen te werken met de buitenlandse toezichthouders die bevoegd zijn voor het “prudentieel” toezicht op de financiële instellingen (waaronder de Europese Centrale Bank), en om met hen alle informatie (ook vertrouwelijke) uit te wisselen die nuttig is voor de uitoefening van hun respectieve toezichtsbevoegdheden.

Artikel 131/1, § 2, van de antiwitwaswet voert dezelfde verplichting in voor de Belgische toezichthouders, waaronder de NBB in haar hoedanigheid van prudentiële toezichthouder, d.w.z. de verplichting om samen te werken met de buitenlandse financiële SWG/FT-toezichtautoriteiten en om met hen alle nuttige informatie uit te wisselen.

De voorwaarden waaronder de NBB in haar hoedanigheid van SWG/FT-toezichtautoriteit informatie moet uitwisselen met buitenlandse toezichthouders, zijn vastgelegd in artikel 131/2 van de antiwitwaswet. In essentie geldt dat wanneer de buitenlandse toezichthouder zelf niet is onderworpen aan een beroepsgeheim dat ten minste gelijkwaardig is met dat waaraan de NBB is gebonden, de NBB slechts informatie kan meedelen op voorwaarde dat er een “Memorandum of Understanding” (MoU) is afgesloten op basis van het wederkerigheidsbeginsel. In dit MoU moet worden bepaald dat de toezichthouder die de meegedeelde informatie ontvangt, deze niet mag gebruiken voor andere doeleinden dan het prudentieel toezicht en niet mag overdragen aan derden, tenzij de NBB hiermee instemt.

Deze voorwaarde geldt echter niet voor de samenwerking tussen de NBB en de toezichthouders van een andere EER-lidstaat die bevoegd zijn voor het toezicht op bepaalde financiële instellingen (kredietinstellingen, beursvennootschappen en verzekeringsondernemingen), waarvoor de Europese richtlijnen die specifiek betrekking hebben op het toezicht op deze instellingen een geharmoniseerde beroepsgeheimregeling invoeren. De uitwisseling van informatie tussen deze autoriteiten is alleen onderworpen aan de voorwaarde dat de toezichthouder die de informatie ontvangt, deze niet mag overdragen aan een toezichthouder van een derde land zonder de toestemming van de autoriteit die de informatie aan

haar heeft doorgegeven (in dit geval de NBB). Daarentegen mag een toezichthouder van een lidstaat die informatie heeft ontvangen van de NBB, deze informatie wel uitwisselen met een toezichthouder van een andere lidstaat zonder toestemming van de NBB.

2.1.3 Internationale samenwerking tussen de toezichtautoriteiten en de autoriteiten die belast zijn met het toezicht op de financiële markten

De artikelen 131/3 en 131/4 maken de samenwerking tussen de SWG/FT-toezichtautoriteiten, waaronder de NBB, en de autoriteiten die belast zijn met het toezicht op de financiële markten van de andere EER-lidstaten verplicht, en organiseren deze samenwerking, op vergelijkbare wijze als de bovenvermelde artikelen. Ook hier geldt het beginsel dat alle informatie wordt uitgewisseld die nuttig is voor de uitoefening van de respectieve taken van de betrokken autoriteiten.

2.1.4 Internationale samenwerking tussen de toezichtautoriteiten en de ETA's

In artikel 36/13, § 1, 8°, van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België wordt bepaald dat de NBB, in afwijking van haar beroepsgeheim, vertrouwelijke informatie die zij heeft ontvangen in het kader van de uitvoering van haar taken op het gebied van SWG/FT-toezicht (als bedoeld in artikel 36/2, § 2, van die wet), binnen de grenzen van het recht van de Europese Unie mag meedelen aan de Europese Autoriteit voor effecten en markten, de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen en de Europese Bankautoriteit. Deze uitzondering op het beroepsgeheim van de NBB stelt haar in het bijzonder in staat om aan de EBA vertrouwelijke informatie mee te delen, met inbegrip van nominatieve informatie, zoals vereist door de Europese verordeningen waarin haar taken op het gebied van SWG/FT worden vastgelegd.

Er dient ook te worden opgemerkt dat, krachtens artikel 131/5 van de antiwitwaswet, de NBB de ETA's (met name de EBA) in kennis dient te stellen van de gevallen waarin haar wordt meegedeeld, door een aan de antiwitwaswet onderworpen financiële instelling die een dochteronderneming, een bijkantoor of een andere vestigingsvorm in een derde land heeft, dat het volgens het recht van dat derde land niet is toegestaan om binnen deze vestigingen de op groepsniveau geldende SWG/FT-gedragslijnen en -procedures toe te passen, waaronder de gedragslijnen en procedures inzake gegevensbescherming en informatie-uitwisseling binnen de groep met het oog op SWG/FT. In deze situatie (als bedoeld in artikel 13, § 3, derde lid, van de Wet) werken de NBB en de ETA's samen om hiervoor een oplossing te zoeken.

2.2 Gemeenschappelijke richtsnoeren van de ETA's inzake AML/CFT-colleges

Met de oprichting van "AML/CFT-colleges" wordt beoogd een permanente structuur te creëren voor een sterkere samenwerking en informatie-uitwisseling tussen Europese autoriteiten en autoriteiten uit derde landen die verantwoordelijk zijn voor het SWG/FT-toezicht op eenzelfde financiële instelling die grensoverschrijdend actief is. Deze AML/CFT-colleges zijn bedoeld als forum voor de betrokken SWG/FT-toezichtautoriteiten, waar zij kunnen samenwerken om hun begrip van de WG/FT-risico's die verbonden zijn aan de betrokken financiële instelling te verbeteren, informatie kunnen uitwisselen om elkaar te informeren over de te hanteren toezichtsbenadering en hun toezichtsacties kunnen coördineren indien nodig.

Zo moet de NBB voortaan, in haar hoedanigheid van SWG/FT-toezichtautoriteit:

- periodiek AML/CFT-colleges organiseren met betrekking tot de groepen van financiële instellingen

waarvan zij de “hoofdtoezichthouder” is; en

- deelnemen aan andere AML/CFT-colleges waarvan zij een permanent lid is.

De betrokken ETA's worden ook uitgenodigd om als permanente leden aan de colleges deel te nemen. Daarnaast wordt voorzien in samenwerking met de prudentiële toezichthouders van de betrokken lidstaten, die worden uitgenodigd om als waarnemers deel te nemen aan de AML/CFT-colleges.

Voor meer informatie over dit onderwerp, met name over de voorwaarden voor de oprichting van een AML/CFT-college, wordt verwezen naar de gemeenschappelijke richtsnoeren van de ETA's inzake AML/CFT-colleges.

Wanneer niet is voldaan aan de voorwaarden voor het oprichten van een AML/CFT-college, moeten de bevoegde autoriteiten zorgen voor samenwerking en informatie-uitwisseling op bilaterale basis.

Sancties

- **Administratieve sancties**
- **Strafrechtelijke sancties**

Administratieve sancties

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 132 tot 135

Andere referentiedocumenten

- Zie de lijst van sancties en schikkingen

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

◇ Administratieve sancties: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Home Financieel toezicht Voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terror...

De Sanctiecommissie van de NBB kan een **administratieve geldboete** opleggen aan een financiële instelling wanneer ze vaststelling doet van:

1° een inbreuk op:

- de bepalingen van de antiwitwaswet (bijvoorbeeld de bepalingen van Boek II van de Wet waarin verplichtingen worden opgelegd inzake governance, risicobeoordeling, waakzaamheid, melding aan de CFI of de bewaring van documenten, of de bepalingen die bedoeld zijn om personeelsleden en vertegenwoordigers van een financiële instelling die een inbreuk op de Wet hebben gemeld aan de NBB door middel van externe whistleblowing, te beschermen tegen elke ongunstige of discriminatoire behandeling of contractbreuk als gevolg van deze melding) of van de besluiten of reglementen genomen ter uitvoering ervan, met name het antiwitwasreglement van de NBB;
- de uitvoeringsmaatregelen van Richtlijn 2015/849 (met name de Regulatory Technical Standards en de gedelegeerde Verordeningen van de Europese Commissie);
- de bepalingen van de Europese verordening betreffende geldovermakingen; of
- de waakzaamheidsverplichtingen bedoeld in de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's;

2° de niet-naleving van vereisten die de NBB zou hebben opgelegd met toepassing van de in punt 1° bedoelde bepalingen (bijvoorbeeld wanneer de NBB, overeenkomstig de bepalingen van de antiwitwaswet waaraan zij haar toezichtsbevoegdheid ontleent – zie de pagina "[Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB](#)" –, van een financiële instelling vereist dat zij maandelijks informatie meedeelt en deze instelling hieraan geen gevolg geeft);

3° de niet-naleving van vereisten die de NBB zou hebben vastgelegd als voorwaarden voor

een beslissing die zij heeft genomen met toepassing van de in punt 1° bedoelde bepalingen (bijvoorbeeld wanneer de NBB een voorwaarde verbindt aan de toekenning van een vergunning en deze voorwaarde niet wordt nageleefd).

Een dergelijke geldboete kan niet alleen worden opgelegd aan **de financiële instelling** zelf maar ook, sinds de invoering van de antiwitwaswet, **aan de natuurlijke personen** die lid zijn van het wettelijk bestuursorgaan of van het directiecomité van een financiële instelling, en aan de natuurlijke personen die, bij ontstentenis van een directiecomité, deelnemen aan de effectieve leiding van een instelling en die voor de vastgestelde inbreuk verantwoordelijk zijn (artikel 132, § 1 van de antiwitwaswet).

Aangezien de wetgever ervan uitgaat dat de financiële instellingen een sleutelrol spelen in de strijd tegen WG/FT, kan **het bedrag van de administratieve geldboete** die wordt opgelegd door de Sanctiecommissie, voor een feit of eenzelfde geheel van feiten, oplopen tot

- maximaal 5 000 000 euro of, indien dit hoger is, tien procent van de jaarlijkse netto-omzet van het voorbije boekjaar, indien het gaat om een rechtspersoon (waarbij het begrip “omzet” wordt gedefinieerd in de antiwitwaswet en nader wordt toegelicht in de voorbereidende werkzaamheden van de Wet);
- maximaal 5 000 000 euro, indien het gaat om een natuurlijke persoon.

De antiwitwaswet bepaalt dat wanneer de inbreuk voor de betrokken financiële instelling winst heeft opgeleverd of haar heeft toegelaten verlies te vermijden, het maximumbedrag van de geldboete kan worden verhoogd tot het dubbele van het bedrag van deze winst of dit verlies. Deze mogelijkheid geldt onverminderd de bovenstaande maximumbedragen; de vaststelling van het maximumbedrag van de geldboete op het dubbele van de gemaakte winst of het vermeden verlies mag met andere woorden niet leiden tot een maximale geldboete van minder dan het maximum van 5 000 000 euro of 10 procent van de jaarlijkse netto-omzet van het voorbije boekjaar (indien de toepassing van dit percentage voor een rechtspersoon leidt tot een bedrag van meer dan 5 000 000). Dit geldt ook wanneer de boete wordt opgelegd aan een natuurlijke persoon.

De Wet bepaalt bovendien dat het bedrag van de geldboete wordt vastgesteld rekening houdend met een reeks in de Wet opgesomde relevante omstandigheden, zoals de ernst en de duur van de inbreuken, de ‘mate van verantwoordelijkheid’ van de betrokkene, zijn ‘financiële draagkracht’ (jaarinkomen voor de natuurlijke personen) of zijn ‘mate van medewerking’ met de toezichthoudende autoriteiten.

Wanneer de Sanctiecommissie van de NBB beslist een administratieve sanctie op te

leggen, wordt dit in principe met de naam van de betrokkene **bekendgemaakt** op de website van de NBB, waar deze beslissing gedurende minstens vijf jaar na de bekendmaking ervan toegankelijk blijft. Bij wijze van uitzondering kan de Sanctiecommissie beslissen dat de beslissing zonder naam wordt bekendgemaakt, als de bekendmaking met naam (zie artikel 36/11, § 6 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de NBB):

- de stabiliteit van het financiële stelsel in het gedrang dreigt te brengen;
- een lopend onderzoek of een lopende strafrechtelijke procedure dreigt te schaden;
- de betrokken personen of de instellingen waartoe ze behoren aan een onevenredig nadeel dreigt bloot te stellen.

Elke administratieve sanctie die wordt uitgesproken door de Sanctiecommissie (alsook elk beroep dat eventueel hiertegen wordt aangetekend en de uitkomst van dit beroep) zal bovendien door de NBB worden meegedeeld aan enerzijds de CFI en anderzijds de ETA's. Dit geldt ook voor de schikkingen die de NBB mag sluiten op grond van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van haar organiek statuut.

[FAQ](#)

[A-Z index](#)

[Woordenlijst](#)

[Enquêtes](#)

[Verzekering BA](#)

[Toegankelijkheidsverklaring](#)

[Disclaimer en juridische informatie](#)

Strafrechtelijke sancties

Wettelijk en reglementair kader

- Antiwitwaswet: Art. 90/1 en 136 tot 138

Commentaar en aanbevelingen van de NBB

- Commentaar en aanbevelingen

Strafrechtelijke sancties: commentaar en aanbevelingen van de NBB

Onafhankelijk van de eventuele toepassing van artikel 505 van het Strafwetboek omschrijft de antiwitwaswet twee misdrijven waarvoor de financiële instellingen die onder de toezichtsbevoegdheden van de NBB vallen strafrechtelijke sancties opgelegd kunnen krijgen:

- aan iedere persoon die de inspecties en verificaties van de NBB in België of in het buitenland belemmert, die gegevens die hij/zij krachtens de witwaswet verplicht is mee te delen, weigert te verstrekken of die bewust onjuiste of onvolledige gegevens verstrekt, kan een strafrechtelijke sanctie van een maand tot een jaar en/of een geldboete van 250 tot 2 500 000 euro worden opgelegd (straffen bepaald in artikel 36/20, § 1, van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de NBB).
- Wie handelt in strijd met de bepalingen van artikel 66, § 2, eerste lid, of van artikel 67 van de antiwitwaswet betreffende de beperking van het gebruik van contanten kan strafrechtelijk worden gesanctioneerd met een geldboete van 250 tot 225 000 euro die evenwel niet mag meer bedragen dan 10 % van de illegale betaling of schenking.

De voorschriften van Boek I van het Strafwetboek, met inbegrip van hoofdstuk VII en artikel 85, zijn van toepassing op de misdrijven die in de antiwitwaswet zijn bepaald.

Rechtspersonen zijn burgerrechtelijk aansprakelijk voor de geldboetes waartoe de leden van hun wettelijk bestuursorganen, de personen belast met hun effectieve leiding of hun lasthebbers met toepassing van de antiwitwaswet worden veroordeeld.

Wat betreft de financiële instellingen is de NBB gerechtigd in elke stand van het geding tussen te komen voor de strafrechter bij wie een misdrijf aanhangig is, zonder dat zij daarom het bestaan van enig nadeel hoeft aan te tonen. Deze tussenkomsst geschiedt volgens de regels die gelden voor de burgerlijke partij.

Er dient ook te worden opgemerkt dat artikel 90/1 van de antiwitwaswet de NBB ertoe verplicht de procureur des Konings in kennis te stellen wanneer zij een van de bovenvermelde misdrijven vaststelt bij de uitoefening van haar toezichtsbevoegdheden ten aanzien van een financiële instelling.

Nuttige links en documenten

- **Voornaamste referentiedocumenten**
- **Andere nuttige links**
- **Opeenvolgende versies van de SWG/FTP-site**

Voornaamste referentiedocumenten

Inhoud

- Op nationaal niveau
- Op Europees niveau
- Op internationaal niveau
- Gerelateerde documenten

Op nationaal niveau

1.1. Belgische wetgeving

Momenteel geldende bepalingen:

- Antiwitwaswet van 18 september 2017
- Antiwitwasreglement van de NBB van 21 november 2017
- Artikel 505 van het Strafwetboek (repressief aspect)

Vorbereidende werkzaamheden van de antiwitwaswet (relevant voor financiële instellingen):

- Wijzigingswet van 20 juli 2020
 - Memorie van toelichting en artikelsgewijze toelichting
 - Wetsontwerp
- Wijzigingswet van 2 mei 2019 (relevante uittreksels)
 - Artikelsgewijze toelichting
 - Wetsvoorstel
- Wijzigingswet van 30 juli 2018 (relevante uittreksels)
 - Artikelsgewijze toelichting
 - Wetsontwerp
- Antiwitwaswet van 18 september 2017
 - Memorie van toelichting en artikelsgewijze toelichting
 - Wetsontwerp

Vroegere bepalingen:

- Antiwitwaswet van 11 januari 1993
- Antiwitwasreglement van de CBFA van 23 februari 2010

1.2. Sectorale risicobeoordeling

- Sectorale beoordeling van het witwasrisico en het risico van terrorismefinanciering in de Belgische financiële instellingen die onder de toezichtsbevoegdheid van de Nationale Bank van België vallen 2023
- Sectorale beoordeling van de witwasrisico's in de Belgische financiële sector die onder de toezichtsbevoegdheid van de Nationale Bank van België valt – versie op 8 september 2020

1.3. Circulaires en mededelingen van de NBB

Momenteel geldende circulaires en mededelingen:

- 13 maart 2024 - Circulaire NBB_2024_05 / Periodieke vragenlijsten met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- 10 oktober 2023 - Mededeling NBB_2023_08 / Horizontale analyse van een steekproef van transacties die via verbonden agenten van verschillende betalingsinstellingen werden verricht
- 28 juni 2022 – Mededeling NBB_2022_14 / NBB Supervision Portal – Communicatie aan de sector
- 15 februari 2022 – Circulaire NBB_2022_04 – Prudentiële verwachtingen ten aanzien van het activiteitenverslag van de AMLCO
- 1 februari 2022 - Circulaire NBB_2022_03 / Prudentiële verwachtingen ten aanzien van “de-risking”
- 8 juni 2021 - Circulaire NBB_2021_12 / Verplichtingen tot waakzaamheid ten aanzien van repatriëringen van geldmiddelen uit het buitenland en inaanmerkingneming van de fiscale regularisatieprocedures bij de toepassing van de antiwitwaswet
- 7 april 2020 - Mededeling NBB_2020_14 / COVID-19
- 23 januari 2020 – Mededeling NBB_2020_002 betreffende de conclusies van de horizontale analyse van een steekproef van tabellen met een overzicht van de algemene beoordeling van de risico's van witwassen van geld en/of financiering van terrorisme
- 6 november 2019 – Informatiesessie betreffende de ontwikkelingen en verwachtingen van de NBB inzake SWG/FT- Presentaties
- 19 juni 2018 - Mededeling NBB_2018_21 / Horizontale controleanalyse waarbij een steekproef werd onderzocht van transacties die via verbonden agenten van verschillende onder toezicht staande betalingsinstellingen (money remitters) werden verricht
- 24 januari 2018 - Circulaire NBB_2018_02 / Algemene risicobeoordeling inzake de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme
- 6 december 2016 - Horizontale brief: toepassing financieel sanctieregime (Strijd tegen de financiering van terrorisme en van de proliferatie van massavernietigingswapens)

Vroegere circulaires en mededelingen:

- 26 januari 2023 - Circulaire NBB_2023_01 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- 22 februari 2022 - Circulaire NBB_2022_06 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- 9 maart 2021 - Circulaire NBB_2021_007 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- 22 december 2020 - Mededeling NBB_2020_050 / Toepassing van Europese Verordening 2015/847 betreffende geldovermakingen op overmakingen naar het Verenigd Koninkrijk
- 15 september 2020 - Mededeling NBB_2020_36 / Wet van 20 juli 2020 houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten
- 2 maart 2020 - Circulaire NBB_2020_006 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- 15 februari 2019 - Circulaire NBB_2019_03 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- 15 januari 2018 - Circulaire NBB_2018_01 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding

- van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- 24 april 2017 - Circulaire NBB_2017_15 / Rapportering over de inherente risico's met betrekking tot het witwassen van het geld en de financiering van het terrorisme aan dewelke financiële instellingen zijn blootgesteld
 - 26 oktober 2016 - Circulaire NBB_2016_43 / Verkorte periodieke vragenlijst over de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
 - 26 oktober 2016 - Circulaire NBB_2016_42 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
 - 12 juli 2016 - Circulaire NBB_2016_32 / Opinie van de Europese Bank Autoriteit (EBA) on the application of customer due diligence measures to customers who are asylum seekers from higher-risk third countries (EBA-Op-2016-07)
 - 7 oktober 2015 - Circulaire NBB_2015_27 / Verkorte periodieke vragenlijst over de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (bijlage)
 - 7 oktober 2015 - Circulaire NBB_2015_26 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (bijlage 1 - bijlage 2)
 - 14 oktober 2014 – Circulaire NBB_2014_11 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (bijlage 1 - bijlage 2)
 - 3 april 2014 - Circulaire NBB_2014_04 / Verkorte periodieke vragenlijst over de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
 - 18 december 2013 - Circulaire NBB_2013_16 / Recente ontwikkelingen op het vlak van witwaspreventie
 - 25 september 2013 - Circulaire NBB_2013_10 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
 - 25 augustus 2010 - Mededeling CBFA_2010_18 / Vereiste verhoogde waakzaamheid in het kader van de bestrijding van het witwassen van geld, de financiering van terrorisme en de proliferatie van massavernietigingswapens
 - 6 april 2010 - Circulaire CBFA_2010_09 / Waakzaamheidsplicht ten aanzien van het cliënteel, de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen van geld en terrorismefinanciering, en voorkoming van de financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens
 - 1 juli 2009 - Mededeling CBFA_2009_27 / Vereiste verhoogde waakzaamheid in het kader van de bestrijding van witwassen van geld en financiering van terrorisme, ten aanzien van Iran, Oezbekistan, Turkmenistan en Azerbeidzjan

1.4. Financiële sancties (bevrozing van tegoeden en embargo's)

- Zie 'Nationale financiële sancties' op de website van de Thesaurie

1.5. Diversen

- Samenwerkingsprotocol van 17 juni 2021 betreffende het platform voor publiek-private samenwerking ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme ("AML-platform")
- Richtsnoeren van de CFI van 15 augustus 2020 voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de CFI
- Protocol van 17 september 2019 tot vaststelling van de modaliteiten voor de samenwerking en de

informatie-uitwisseling tussen de NBB en de CFI

- Toelichting van de CFI van 26 oktober 2017 met betrekking tot de melding van informatie aan de CFI
- Algemeen samenwerkingsprotocol van 14 maart 2013 tussen de NBB en de FSMA met het oog op de coördinatie van het toezicht op de instellingen die onder hun respectievelijk toezicht vallen

Op Europees niveau

2.1. Europese wetgeving

- Gedelegeerde Verordening 2019/758 van 31 januari 2019 over de minimumacties en de soort bijkomende maatregelen waartoe krediet- en financiële instellingen verplicht zijn met het oog op het beperken van het WG/FT-risico in bepaalde derde landen
- Verordening 2018/1672 van 23 oktober 2018 betreffende de controle van liquide middelen die de Unie binnenkomen of verlaten
- Technische reguleringsnormen van 7 mei 2018 over centrale contactpunten
- Gedelegeerde Verordening 2016/1675 van 14 juli 2016 betreffende derde landen met een hoog risico, zoals gewijzigd bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2024/163 van 12 december 2023 (bijgewerkte bijlage en methodologie: zie website Europese Commissie, financial crime section)
- Vierde SWG/FT-richtlijn 2015/849 van 20 mei 2015 (omgezet in Belgisch recht door de wet van 18 september 2017), zoals gewijzigd bij de Vijfde SWG/FT-richtlijn 2018/843 van 30 mei 2018 (omgezet in Belgisch recht door de wet van 20 juli 2020) en richtlijn 2019/2177 (officiële coördinatie op 30 juni 2021)
- Verordening 2015/847 van 20 mei 2015 betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie (officiële coördinatie op 1 januari 2020)
- Verordening 910/2014 van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt
- Zie 'Europese financiële sancties' op de website van de Thesaurie

2.2. Europese Commissie

- Prominente publieke functies op nationaal niveau, op het niveau van internationale organisaties en op het niveau van de instellingen en organen van de Unie (C/2023/724 van 10 november 2023)
- Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad van 27 oktober 2022 over de beoordeling van WG/FT-risico's die van invloed zijn op de interne markt en verband houden met grensoverschrijdende activiteiten (Supranational Risk Assessment Report - SNRA)
 - Bijlage (Commission Staff Working Document)
- Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2017 over de beoordeling van risico's op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering die van invloed zijn op de interne markt en verband houden met grensoverschrijdende activiteiten (SNRA)
- Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad van 2 februari 2016 inzake een actieplan ter versterking van de strijd tegen terrorismefinanciering

2.3. Gemengd Comité van Europese toezichthoudende autoriteiten

- Gemeenschappelijke Richtsnoeren van 16 december 2019 inzake samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de bevoegde autoriteiten die toezicht houden op kredietinstellingen en financiële

instellingen (“De richtsnoeren voor AML/CFT-colleges”)

- Opinion dated 23 January 2018 on the use of innovative solutions by credit and financial institutions
- Gemeenschappelijke richtsnoeren van 16 januari 2018 uit hoofde van artikel 25 van Verordening (EU) 2015/847 over de maatregelen die betalingsdienstaanbieders dienen te nemen om ontbrekende of onvolledige informatie over de betaler of de begunstigde op te sporen, en de procedures die zij dienen in te voeren voor het omgaan met geldovermakingen waarbij de vereiste informatie ontbreekt
- Richtsnoeren van 7 april 2017 inzake op risico gebaseerd toezicht

2.4 Europese Bankautoriteit

- Guidelines EBA/GL/2024/01 of 16 January 2024 amending Guidelines EBA/2021/02 (ML/TF Risk Factors Guidelines) (nog niet vertaald in het Nederlands)
- Opinion dated 13 July 2023 and Report on money laundering and terrorist financing risks affecting the EU’s financial sector
- Report dated 16 June 2023 on ML/TF risks associated with payment institutions
- Richtsnoeren EBA/GL/2023/04 van 31 maart 2023 inzake beleid en controles voor een doeltreffend beheer van ML/TF-risicofactoren bij het verlenen van toegang tot financiële diensten
- Richtsnoeren EBA/GL/2022/15 van 22 november 2022 voor het gebruik van oplossingen voor de acceptatie van cliënten op afstand overeenkomstig artikel 13, lid 1, van Richtlijn (EU) 2015/849
- Richtsnoeren van 14 juni 2022 betreffende de AMLCO-functie
- Statement dated 27 April 2022 on financial inclusion in the context of the invasion of Ukraine
- Opinion and report dated 5 January 2022 on de-risking and its impact on access to financial services
- Richtsnoeren van 16 december 2021 inzake op risico gebaseerd toezicht
- Richtsnoeren van 16 december 2021 voor samenwerking en informatie-uitwisseling tussen prudentiële toezichthouders, AML/CFT-toezichthouders en financiële-inlichtingeneenheden overeenkomstig Richtlijn 2013/36/EU
- Opinion dated 3 March 2021 on the risks of money laundering and terrorist financing affecting the Union’s financial sector
- Richtsnoeren EBA/GL/2021/02 van 1 maart 2021 betreffende ML/TF-risicofactoren (zoals gewijzigd door de Richtsnoeren EBA/GL/2023/03 van 31 maart 2023)
- Opinion dated 24 April 2019 on the nature of passport notifications regarding agents and distributors under Directive 2015/2366 (PSD2), Directive 2009/110/EC (EMD2) and Directive 2015/849 (AMLD)
- Opinion dated 12 October 2017 on issues related to the departure of the United Kingdom from the European Union
- Opinion dated 12 April 2016 on the application of customer due diligence measures to customers who are asylum seekers from higher-risk third countries or territories

2.5 Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen

- Opinion dated 11 July 2017 on supervisory convergence in light of the United Kingdom withdrawing from the European Union

Op internationaal niveau

3.1. FAG

Aanbevelingen:

- International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation (februari 2012, bijgewerkt in februari 2023)

Richtsnoeren:

- Guidance dated March 2023 on Beneficial Ownership for Legal Persons
- Updated Guidance dated October 2021 for a Risk-Based-Approach for the Virtual Assets and Virtual Assets Service Providers
- Guidance dated June 2021 on proliferation financing risk assessment and mitigation
- Guidance dated March 2021 on Risk-Based Supervision
- Guidance dated March 2020 on Digital Identity
- Best Practices dated October 2019 on Beneficial Ownership for Legal Persons
- Guidance dated June 2019 for a Risk-Based-Approach for the Virtual Assets and Virtual Assets Service Providers
- Guidance dated 26 October 2018 for a Risk-Based Approach for the Securities Sector
 - Highlights
- Guidance dated 25 October 2018 for a Risk-Based Approach for the Life Insurance Sector
 - Highlights
- Guidance dated 28 February 2018 on counter proliferation financing
- Guidance dated 4 November 2017 on AML/CFT measures and financial inclusion, with a supplement on customer due diligence
- Guidance dated 4 November 2017 on Private Sector Information Sharing
- Guidance dated 21 October 2016 on Correspondent Banking
- Guidance dated 23 February 2016 for a Risk-Based Approach for Money or Value Transfer Services
- Guidance dated 23 October 2015 for a Risk-Based Approach: Effective Supervision and Enforcement by AML/CFT Supervisors of the Financial Sector and Law Enforcement
- Guidance dated 27 October 2014 for a Risk-Based Approach for the Banking Sector
- Guidance dated 27 October 2014 on Transparency and Beneficial Ownership
- Guidance dated 27 June 2013 on Politically Exposed Persons

Wederzijdse evaluaties:

- Methodology for Assessing Technical Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness Of AML/CFT Systems (februari 2013, bijgewerkt in oktober 2021)
- Mutual Evaluation Report of Belgium (februari 2015)
 - 3rd Enhanced Follow-up Report & Technical Compliance Re-rating (September 2018)

3.2. Bazelcomité

- Guidelines dated January 2014 on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020)
- Guidance dated September 2016 on the application of the Core Principles for Effective Banking Supervision to the regulation and supervision of institutions relevant to financial inclusion

Gerelateerde documenten

- Bescherming van persoonsgegevens: zie de website van de Gegevensbeschermingsautoriteit
- Wetgeving betreffende de bestrijding van discriminatie: zie de website van UNIA

Andere nuttige links

Inhoud

- Op nationaal niveau
- Op Europees niveau
- Op internationaal niveau

Op nationaal niveau

- checkdoc.be
- CFI
- FSMA
- FOD Economie – Strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- Thesaurie:
 - Financiële sancties
 - Landen met een hoog risico

Op Europees niveau

- Europese Commissie – Justitie en grondrechten – Financial crime
- Gemengd Comité van Europese toezichthoudende autoriteiten
- EBA
 - Q&A Tool
- EIOPA
- ESMA
- MONEYVAL

Op internationaal niveau

- Bazelcomité
- FAG

Opeenvolgende versies van de SWG/FT-site

Inhoud

- Opeenvolgende versies van de site
- Overzicht van de aanpassingen

Opeenvolgende versies van de site

Huidige versie:

- Pdf versie op 16 april 2024

Vorige versies:

- Pdf versie op 22 december 2023
- Pdf versie op 3 oktober 2023
- Pdf-versie op 28 maart 2023
- Pdf-versie op 27 september 2022
- Pdf-versie op 8 juni 2022
- Pdf-versie op 21 december 2021
- Pdf-versie op 4 maart 2021
- Pdf-versie op 13 augustus 2020 (vóór herziening van de SWG/FT-website na de inwerkingtreding van de wet van 20 juli 2020)
- Pdf-versie op 21 februari 2020
- Pdf-versie op 21 oktober 2019
- Pdf-versie op 26 juni 2019
- Pdf-versie op 25 februari 2019
- Pdf-versie op 21 december 2018
- Pdf-versie op 29 november 2018
- Pdf-versie op 27 september 2018
- Pdf-versie op 19 juni 2018
- Pdf-versie op 22 mei 2018
- Pdf-versie op 8 mei 2018

Overzicht van de aanpassingen

Op 16 april 2024:

- Toevoeging van de volgende documenten:
 - Europese documenten:
 - Gedelegeerde Verordening (EU) 2024/163 van de Commissie van 12 december 2023 tot wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2016/1675 van de Commissie van 14 juli 2016 betreffende derde landen met een hoog risico
 - Guidelines EBA/GL/2024/01 of 16 January 2024 amending Guidelines EBA/2021/02

(ML/TF Risk Factors Guidelines) (nog niet vertaald in het Nederlands)

- Aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over de volgende thema's:
 - Pagina "Governance" (punten 1, 2 en 3)
 - Pagina "Financiële embargo's en bevrozing van tegoeden" (nieuw punt 3.1.5)
 - Pagina "Mededelingsverbod" (punt 1, § 3)
 - Pagina "Rapportering door financiële instellingen" (punten 2.1, 2.2, §2 en 3.2, §2)

In maart 2023:

- Toevoeging van de volgende documenten van de NBB:
 - 13 maart 2024 - Circulaire NBB_2024_05 / Periodieke vragenlijsten met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Op 22 december 2023:

- Toevoeging van de volgende documenten:
 - Documenten van de FAG:
 - Guidance dated March 2023 on Beneficial Ownership for Legal Persons
 - International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation (februari 2012, zoals bijgewerkt in februari 2023)
 - Guidance dated March 2020 on Digital Identity
 - Europese documenten:
 - Prominente publieke functies op nationaal niveau, op het niveau van internationale organisaties en op het niveau van de instellingen en organen van de Unie (C/2023/724 van 10 november 2023)
 - Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/2070 van de Commissie van 18 augustus 2023 tot wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2016/1675 van de Commissie van 14 juli 2016 betreffende derde landen met een hoog risico
 - EBA Opinion dated 13 July 2023 and Report on money laundering and terrorist financing risks affecting the EU's financial sector (Fourth Opinion on ML/TF risks)
 - EBA Report dated 16 June 2023 on ML/TF risks associated with payment institutions
- Aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over de volgende thema's:
 - Pagina "Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie" (punt 2.2: nieuwe §2)
 - Pagina "Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen" (punt 1.1.1, §3, 2de streepje)
 - Pagina "Politiek prominente personen (PEP's)" (punt 1.1, §§ 3 en 5)
 - Nieuwe pagina "Repatriëring van activa"

In oktober 2023:

Toevoeging van de volgende documenten van de NBB:

- 27 oktober 2023 – Sectorale beoordeling van het witwasrisico en het risico van terrorismefinanciering in de Belgische financiële instellingen die onder de toezichtsbevoegdheid van de Nationale Bank van België vallen 2023
- 10 oktober 2023 – Mededeling NBB_2023_08 / Horizontale analyse van een steekproef van transacties die via verbonden agenten van verschillende betalingsinstellingen werden verricht

Op 3 oktober 2023:

- Toevoeging van de volgende documenten van de NBB:
 - 28 juni 2022 – Mededeling NBB_2022_14 / NBB Supervision Portal – Communicatie aan de sector
- Toevoeging van de volgende documenten:
 - Europese documenten:
 - Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/1219 van de Commissie van 17 mei 2023 tot wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2016/1675 van de Commissie van 14 juli 2016 betreffende derde landen met een hoog risico
 - Geconsolideerde versie van Richtsnoeren EBA/GL/2021/01 van 1 maart 2021 betreffende ML/TF-risicofactoren, zoals gewijzigd door de Richtsnoeren EBA/GL/2023/03 van 31 maart 2023
 - Richtsnoeren EBA/GL/2023/04 van 31 maart 2023 inzake beleid en controles voor een doeltreffend beheer van ML/TF-risicofactoren bij het verlenen van toegang tot financiële diensten
 - Richtsnoeren EBA/GL/2022/15 van 22 november 2022 voor het gebruik van oplossingen voor de acceptatie van cliënten op afstand overeenkomstig artikel 13, lid 1, van Richtlijn (EU) 2015/849
- Aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over de volgende thema's:
 - Pagina “Gedraglijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen” (punt 2.2.2., nieuwe afdeling A.3)
 - Pagina “Nakoming van verplichtingen door derden” (punt 2, §2)
 - Pagina “Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie” (punten 2.3.2, a), en 2.3.2, b), §§ 3 en 4, en 2.3.2, c)
 - Pagina “Rapportering door financiële instellingen” (punten 1.3, § 4; 1.4, 2.3, §§2 en 3; 3.2 en 3.3, naast verschillende taalkundige aanpassingen)

Op 28 maart 2023:

- Toevoeging van de volgende documenten:
 - Europese documenten:
 - Verslag van 27 oktober 2022 van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de beoordeling van WG/FT-risico's die van invloed zijn op de interne markt en verband houden met grensoverschrijdende activiteiten (SNRA) + bijlage (Commission Staff Working Document) (zie pagina Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling)
 - Richtsnoeren van de EBA van 14 juni 2022 betreffende de AMLCO-functie
 - Aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over de volgende thema's:

- Pagina “Governance” (punten 1.2, 2.2.1, 2.3, 2.5, 6.1 en 6.2; zie met name de nieuwe versie van het typemodel voor activiteitenverslagen van AMLCO’s in punt 2.5)
- Pagina “Opleiding en sensibilisering van het personeel” (punt 2: nieuwe tweede alinea)
- Pagina “Interne whistleblowing” (eerste en derde alinea)
- Pagina “Belgische moederondernemingen” (punten 1.1 en 1.2)
- Pagina “Nakoming van verplichtingen door derden” (punten 1.1 en 1.2, achtste alinea)
- Pagina “Bewaring van gegevens en documenten” (punt 1)
- Pagina “Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB” (punt 2, vijfde en achtste alinea)
- Pagina “Externe whistleblowing” (eerste alinea)

Op 24 maart 2023:

- Vervanging van het Protocol van 17 september 2019 tot vaststelling van de modaliteiten voor de samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen de NBB en de CFI door de bijgewerkte versie van 10 maart 2023 (zie pagina Nationale samenwerking)

Op 30 januari 2023:

- Toevoeging van de volgende documenten:
 - Circulaire NBB_2023_01 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Op 27 september 2022:

- Toevoeging van de volgende documenten:
 - FAG:
 - Aanbevelingen zoals bijgewerkt in maart 2022
 - Europese documenten:
 - Richtsnoeren van de EBA van 16 december 2021 inzake op risico gebaseerd toezicht (Nederlandstalige versie)
- Toevoeging van de commentaar en aanbevelingen van de NBB over het volgende thema:
 - Aanbevolen acties in geval van geloofwaardige publicaties van massale fraude of WG/FT-gevallen in de pers
- Aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over de volgende thema’s:
 - Pagina “Governance” (punt 2.5)
 - Pagina “Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie” (punt 2.3.2, a), paragraaf 5, punt 3.2 en punt 3.3.2)
 - Pagina “Financiële embargo’s en bevrozing van tegoeden” (punt 3.1.2)
 - Pagina “Rapportering door financiële instellingen” (punten 2.2, 3.1 en 3.2)
 - Pagina “Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB” (punt 4)
 - Pagina “Nationale samenwerking” (punt 1)
 - Pagina “Internationale samenwerking” (punt 1).

Op 8 juni 2022 :

- Toevoeging van de volgende documenten:
 - Document van de FAG:
 - Guidance dated March 2021 on Risk-Based Supervision
 - Europese documenten:
 - EBA Statement dated 27 April 2022 on financial inclusion in the context of the invasion of Ukraine
 - Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/229 van de Commissie van 7 januari 2022 tot wijziging van Gedelegeerde Verordening 2016/1675 van 14 juli 2016 betreffende derde landen met hoog risico
 - EBA Opinion and report dated 5 January 2022 on de-risking and its impact on access to financial services
 - EBA Guidelines dated 16 December 2021 on risk-based supervision
 - Richtsnoeren van de EBA van 16 december 2021 voor samenwerking en informatie-uitwisseling tussen prudentiële toezichthouders, AML/CFT-toezichthouders en financiële-inlichtingeneenheden overeenkomstig Richtlijn 2013/36/EU
- Toevoeging van de commentaar en aanbevelingen van de NBB over het volgende thema:
 - Waakzaamheidsverplichtingen en de-risking
- Aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over het volgende thema:
 - Pagina “Nakoming van verplichtingen door derden” (punt 1.1, § 6)

In februari 2022:

- Toevoeging van de volgende documenten van de NBB:
 - 22 februari 2022 - Circulaire NBB_2022_06 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
 - 15 februari 2022 – Circulaire NBB_2022_04 / Prudentiële verwachtingen ten aanzien van het activiteitenverslag van de AMLCO
 - 1 februari 2022 - Circulaire NBB_2022_03 / Prudentiële verwachtingen ten aanzien van “de-risking”

Op 21 december 2021:

- Toevoeging van de volgende documenten:
 - Documenten van de FAG:
 - Updated Guidance dated October 2021 for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers
 - Guidance dated June 2021 on proliferation financing risk assessment and mitigation
 - International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation (februari 2012, bijgewerkt in juni 2021)
 - Methodology for Assessing Technical Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness Of AML/CFT Systems (februari 2013, bijgewerkt in november 2020)
 - Europese documenten:

- Meest recente officieuze coördinatie van de Vierde SWG/FT-richtlijn 2015/849 (30 juni 2021)
 - EBA Opinion dated 3rd March 2021 on the risks of money laundering and terrorist financing affecting the Union's financial sector
 - Richtsnoeren van de EBA van 1 maart 2021 betreffende risicofactoren
- Diverse documenten:
 - Samenwerkingsprotocol van 17 juni 2021 betreffende het platform voor publiek-private samenwerking ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme ("AML-platform")
- Toevoeging van de commentaar en aanbevelingen van de NBB over het volgende thema:
 - Nieuwe instellingen
- Aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over de volgende thema's:
 - Pagina "Governance" (punten 3 en 5)
 - Pagina "Beperking van het gebruik van contanten"
 - Pagina "Rapportering door financiële instellingen" (punt 4.1)
 - Pagina "Nationale samenwerking" (toevoeging van de laatste alinea)
- Kleine aanpassingen in andere pagina's van de SWG/FT-site.

Op 29 juni 2021:

- Toevoeging van het volgende document van de NBB:
 - Toevoeging van de meest recente officieuze coördinatie van de antiwitwaswet van 18 september 2017 (06/2020)

Op 14 juni 2021:

- Toevoeging van het volgende document van de NBB:
 - 8 juni 2021 – Circulaire NBB_2021_12 / Verplichtingen tot waakzaamheid ten aanzien van repatriëringen van geldmiddelen uit het buitenland en inaanmerkingneming van de fiscale regularisatieprocedures bij de toepassing van de antiwitwaswet

Op 17 maart 2021:

- Toevoeging van het volgende document van de NBB:
 - 9 maart 2021 – Circulaire NBB_2021_007 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Op 4 maart 2021:

- Aanpassingen als gevolg van de inwerkingtreding van de wet van 20 juli 2020:
 - Toevoeging van de meest recente officiële coördinatie van de antiwitwaswet van 18 september 2017
 - Vervanging, op elke pagina, van de verwijzingen naar de bepalingen van de antiwitwaswet en van het antiwitwasreglement van de NBB door een link naar de officiële coördinatie van de wet en naar het reglement
 - Vervanging, op elke pagina, van de rubriek “Memorie van toelichting van de antiwitwaswet” door een verwijzing naar de voorbereidende werkzaamheden van de relevante wetten tot wijziging van de antiwitwaswet op de pagina “Voornaamste referentiedocumenten”
 - Andere inhoudelijke aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over de volgende thema’s:
 - Inleiding (zie punt 3)
 - Toepassingsgebied (zie §§ 1 en 3)
 - Definities
 - Governance (zie punten 2.3 en 5.6)
 - Gedraglijnen, procedures, processen en internecontrolemaatregelen (zie punten 2.2.2.A.2 en 2.2.5)
 - Belgische moederondernemingen (zie punten 2.2.3, 2.2.4, 2.3 en 3.2)
 - Nakoming van verplichtingen door derden (zie punt 2.2.3)
 - Anonieme of genummerde rekeningen, kluizen en overeenkomsten (zie punt 1)
 - Te identificeren personen (zie punten 2.2 en 2.3)
 - Doel van de identificatie en de identiteitsverificatie (zie inleiding; punten 1, 2.3.2, 3.3.2 en 5)
 - Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie (zie punten 2.2.2 en 2.2.3)
 - Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting (zie punten 1.1, 2.2 en 2.3)
 - Waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen en opsporing van atypische feiten en verrichtingen (zie inleidende §§, punten 1.1.1, 1.2, 1.5, 2.1, 2.2, 3, 3.1, 3.3 en 4)
 - Correspondentrelaties (zie punt 3, eerste en derde alinea; punt 4)
 - Politiek prominente personen (PPP’s) (zie punten 1.1, 1.2, 3, 3.1 en 4)
 - Waakzaamheidsverplichtingen en naleving van andere wetgevingen (zie punt 2)
 - Analyse van atypische feiten en verrichtingen (zie punten 2.1.1.A; 2.1.1.B, § 2 en toevoeging van een § 3; punt 2.2, negende alinea)
 - Melding van vermoedens (zie punt 2.1, eerste alinea, 2.2, 2.5.1, eerste alinea)
 - Bescherming van de melders (toevoeging van een punt 3)
 - Bewaring van gegevens en documenten (schrapping van punt 2 over de bescherming van persoonsgegevens; dit onderwerp wordt voortaan behandeld op een afzonderlijke pagina over de verwerking en bescherming van persoonsgegevens)
 - Beperking van het gebruik van contanten (zie punt 2.1.1.c; toevoeging van de laatste alinea van punt 2.1.2; punt 2.2; toevoeging van een punt 2.3)
 - Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB (zie punten 1 en 2)
 - Nationale samenwerking (zie toevoeging § 1 en punt 1; punt 2)
 - Internationale samenwerking (zie toevoeging § 1 en punt 1; punt 2)
 - Administratieve sancties
 - Strafrechtelijke sancties (toevoeging van de laatste alinea).
 - Kleine aanpassingen:
 - Aanpassing van verwijzingen naar wettelijke en reglementaire bepalingen

- Vervanging van het begrip “bestendige/doorlopende waakzaamheid” door “waakzaamheid ten aanzien van zakelijke relaties en occasionele verrichtingen”
- Andere wijzigingen:
 - Pagina “Mededelingsverbod” (zie punt 2.3; toevoeging punt 2.4)
 - Pagina “Geldovermakingen” (zie punt 2.2)
 - Pagina “Financiële embargo’s en bevrozing van tegoeden” (zie punt 2.3)
 - Pagina “Toezichtsbevoegdheden, -maatregelen en -beleid van de NBB” (zie punt 3; toevoeging van het risicogebaseerd toezichtsbeleid in punt 4)
 - Toevoeging van een link naar de “AML Q&A Tool” van de EBA (pagina “Andere nuttige links”)
 - Toevoeging van de volgende documenten:
 - Sectorale beoordeling van de witwasrisico’s in de Belgische financiële sector die onder de toezichtsbevoegdheid van de Nationale Bank van België valt (versie van 8 september 2020)
 - Mededeling NBB_2020_50 van 22 december 2020 over de toepassing van Europese Verordening 2015/847 betreffende geldovermakingen op overmakingen naar het Verenigd Koninkrijk
 - Mededeling NBB_2020_36 van 15 september 2020 betreffende de wet van 20 juli 2020 houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten
 - Richtsnoeren van de CFI van 15 augustus 2020 voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de CFI
 - Aanbevelingen van de FAG (bijgewerkt in oktober 2020)
 - BCBS Guidelines dated January 2014 on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (revised in July 2020)
 - Verordening 2015/847 van 20 mei 2015 betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie (officiële coördinatie 1 januari 2020)
 - Kleine aanpassingen in andere pagina’s van de SWG/FT-site.

Op 13 augustus 2020:

- Inhoudelijke aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over de rapportering door financiële instellingen (zie punt 2 en de referentiedocumenten)
- Toevoeging van de volgende documenten van de NBB:
 - 7 april 2020 – Mededeling NBB_2020_14 / COVID-19
 - 2 maart 2020 – Circulaire NBB_2020_006 / Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Op 21 februari 2020:

- Inhoudelijke aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over de volgende thema’s:
 - Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling (zie punten 3. en 4. alsook de

- referentiedocumenten)
- Governance (zie punten 2.5., 3., 4. en 5. alsook de referentiedocumenten)
- Nakoming van verplichtingen door derden (zie de punten 1. en 2.)
- Rapportering door financiële instellingen (zie punten 1.1., 1.2. en 1.3. alsook de referentiedocumenten)
- Toevoeging van de volgende documenten:
 - Documenten van de FAG:
 - Methodology for Assessing Technical Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems, zoals bijgewerkt in oktober 2019
 - Best Practices dated October 2019 on Beneficial Ownership for Legal Persons
 - Guidance dated June 2019 for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers
 - Europese documenten:
 - ESAs Joint Guidelines dated 16 December 2019 on cooperation and information exchange between competent authorities supervising credit and financial institutions (“The AML/CFT Colleges Guidelines”)
 - Documenten van de NBB:
 - 23 januari 2020 – Mededeling NBB_2020_002 betreffende de conclusies van de horizontale analyse van een steekproef van tabellen met een overzicht van de algemene beoordeling van de risico's van witwassen van geld en/of financiering van terrorisme
 - Presentaties van de informatiesessie van 6 november 2019 betreffende de ontwikkelingen en de verwachtingen van de NBB inzake SWG/FT

Op 21 oktober 2019:

- Inhoudelijke aanpassingen in de commentaar en de aanbevelingen van de NBB over de volgende thema's:
 - Governance (zie punt 4: inleiding en punt 4.1; nieuwe punten 4.6 en 4.7)
 - Interne whistleblowing (zie § 2)
 - Voorwerp van de identificatie en de identiteitsverificatie (zie punt 2.2, § 3; punt 2.3.1, § 2; punt 5)
 - Mededelingsverbod (zie punt 1, nieuwe § 3)
 - Financiële embargo's en bevrozing van tegoeden (zie punt 1, § 6; punt 2.1, §§ 2 en 3; punt 5.4, § 1)
 - Rapportering door de financiële instellingen aan de NBB (zie punt 4.1)
- Toevoeging van de volgende documenten:
 - Documenten van de FAG:
 - Aanbevelingen zoals bijgewerkt in juni 2019 (zie pagina Inleiding)
 - Methodology for Assessing Technical Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness Of AML/CFT Systems, zoals bijgewerkt in februari 2019
 - Europese documenten:
 - Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/758 van 31 januari 2019 over de minimumactie en de soort bijkomende maatregelen waartoe krediet- en financiële instellingen verplicht zijn met het oog op het beperken van het WG/FT-risico in bepaalde derde landen (zie pagina Belgische moederondernemingen)
 - Verslag van 24 juli 2019 van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de beoordeling van WG/FT-risico's die van invloed zijn op de interne markt en verband

houden met grensoverschrijdende activiteiten (SNRA) + bijlage (Commission Staff Working Document) (zie pagina Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling)

- ESAs Joint Opinion dated 4 October 2019 on the risks of money laundering and terrorist financing affecting the Union's financial sector (zie pagina Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling)
- EBA opinion dated 24 April 2019 on the nature of passport notifications regarding agents and distributors under Directive 2015/2366 (*PSD2*), Directive 2009/110/EC (*EMD2*) and Directive 2015/849 (*AMLD*) (zie pagina Belgische centrale contactpunten van Europese betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld)
- Documenten van de NBB:
 - Toevoeging van de oude circulaires « Periodieke vragenlijst » 2014_11, 2015_26 en 2015_27
 - Protocol van 17 september 2019 tot vaststelling van de modaliteiten voor de samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen de NBB en de CFI (zie pagina Nationale samenwerking)
- Kleine aanpassingen op andere pagina's van de SWG/FT-site.

Op 26 juni 2019:

- Publicatie van de Engelse versie van de SWG/FT-site
- Kleine aanpassingen in bestaande pagina's van de SWG/FT-site.

Op 25 februari 2019:

- Toevoeging van circulaire NBB_2019_03 van 22 februari 2019 /Periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, op de volgende pagina's:
 - Voornaamste referentiedocumenten (zie punt 1.2)
 - Rapportering door financiële instellingen (zie punt 2 van de commentaar en aanbevelingen van de NBB)
- Aanpassingen op de volgende pagina's:
 - Inleiding (zie punt 3 over de methodologie van de SWG/FT-site: toevoeging van de vierde alinea)
 - Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling (zie punt 1 van de commentaar en aanbevelingen van de NBB: toevoeging van een § waarin het onderscheid tussen de algemene en individuele risicobeoordelingen nader wordt bepaald)
 - Internationale samenwerking: toevoeging van het MMoU ondertekend door de ECB en de NBB
- Kleine aanpassingen en bijwerkingen van andere bestaande pagina's van de SWG/FT-site

Op 21 december 2018:

- Toevoeging van de commentaar en aanbevelingen van de NBB over de volgende thema's:
 - Bewaring en bescherming van gegevens en documenten
 - Waakzaamheidsverplichtingen en naleving van andere wetgevingen

- Beperking van het gebruik van contanten
- Toezichtsbevoegdheden en controlemaatregelen van de NBB
- Nationale samenwerking
- Internationale samenwerking
- Administratieve sancties
- Strafrechtelijke sancties
- De volgende documenten werden toegevoegd:
 - Verordening 2018/1672 van 23 oktober 2018 betreffende de controle van liquide middelen die de Unie binnenkomen of verlaten
 - Vijfde SWG/FT-richtlijn 2018/843 van 30 mei 2018
 - Officieuze coordinatie op 9 juli 2018 van de Vierde SWG/FT-richtlijn 2015/849 van 20 mei 2015
- Aanpassingen op de volgende pagina's:
 - Inleiding
 - Rapportering door financiële instellingen: vrijstellingsbeleid (zie punt 4)
 - Geldovermakingen (zie punt 3.3)
- Kleine aanpassingen van enkele van de bestaande aanbevelingen van de NBB.

Op 29 november 2018:

- Toevoeging van de commentaar en aanbevelingen van de NBB over de volgende thema's:
 - Anonieme of genummerde rekeningen en overeenkomsten
 - Te identificeren personen
 - Tijdstip van de identificatie en de identiteitsverificatie
 - Niet-nakoming van de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie
 - Identiteitsverificatie tijdens de zakelijke relatie en tenuitvoerlegging van andere maatregelen dan de beëindiging van een zakelijke relatie
 - Derde landen met een hoog risico
 - Staten zonder of met een lage belasting
 - Correspondentrelaties
 - Geldovermakingen
 - Financiële embargo's en bevroering van tegoeden
 - Nakoming van verplichtingen door derden
 - Externe whistleblowing
- De volgende documenten werden toegevoegd:
 - Structuur van de SWG/FT-website
 - Officieuze coordinatie op 30 juli 2018 van de antiwitwaswet van 18 september 2017
 - Documenten gerelateerd aan Brexit:
 - EBA Opinion dated 12 October 2017 on Brexit issues
 - EIOPA Opinion dated 11 July 2017 on supervisory convergence in light of the Brexit
 - FATF-documenten:
 - Belgium's 3rd Enhanced Follow-up Report & Technical Compliance Re-rating (September 2018)
 - Aanbevelingen bijgewerkt in oktober 2018
 - Guidance dated 25 October 2018 for a Risk-Based Approach for the Life Insurance Sector + Highlights
 - Guidance dated 26 October 2018 for a Risk-Based Approach for the Securities Sector +

Highlights

- Aanpassingen op de volgende pagina's:
 - Toepassingsgebied
 - Inzake *derisking*: Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling; Gedragslijnen, procedures, processen en interne controlemaatregelen; individuele risicobeoordeling
- Kleine aanpassingen van enkele van de bestaande aanbevelingen van de NBB.

Op 27 september 2018:

- Toevoeging van de commentaar en aanbevelingen van de NBB over de volgende thema's:
 - Individuele risicobeoordeling
 - Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of van de occasionele verrichting
 - Doorlopende waakzaamheid en opsporing van atypische feiten en verrichtingen
 - Analyse van atypische feiten en verrichtingen
 - Melding van vermoedens
 - Mededelingsverbod
 - Bescherming van de melders
 - Politiek prominente personen (PPP's)
- Kleine aanpassingen van enkele van de bestaande aanbevelingen van de NBB

Op 19 juni 2018:

- Het volgende document werd toegevoegd aan de rubriek over de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme op de NBB website:
Mededeling NBB_2018_21 / Horizontale controleanalyse waarbij een steekproef werd onderzocht van transacties die via verbonden agenten van verschillende onder toezicht staande betalingsinstellingen (money remitters) werden verricht

Op 22 mei 2018:

- Toepassingsgebied van de SWG/FT-site: creatie van een afzonderlijke pagina en toevoeging met betrekking tot het territorialiteitsbeginsel;
- Toevoeging van de commentaar en aanbevelingen van de NBB over de volgende thema's:
 - Risicogebaseerde benadering en algemene risicobeoordeling
 - Organisatie en interne controle binnen de financiële instellingen:
 - Governance
 - Risicoclassificatie
 - Gedragslijnen, procedures, processen en interne controlemaatregelen
 - Opleiding en sensibilisering
 - Interne whistleblowing
 - Organisatie en interne controle binnen de groepen:
 - Belgische moederondernemingen
 - Belgische dochterondernemingen en bijkantoren
 - Belgische centrale contactpunten van Europese betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld
 - Waakzaamheidsonderzoek ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen:

- Voorwerp van de identificatie en de identiteitsverificatie
- Toezicht uitgeoefend door de NBB
 - Rapportering door de financiële instellingen;
- Toevoeging van deze pagina (“Opeenvolgende versies van de SWG/FT-site”).

Bekendmaking van individuele beslissingen

Op grond van de antiwitwaswet van 18 september 2017 mag het Directiecomité van de NBB besluiten om de beslissingen die het met toepassing van artikel 93, 94 en/of 95 van dezelfde wet heeft genomen, op nominatieve of niet-nominatieve wijze bekend te maken.

- 16 november 2022

Bekendmaking van de beslissing van de Nationale Bank van België van 11 oktober 2022 betreffende X, genomen met toepassing van artikel 93, § 1, 1°PDF